6
13-d
88
M

~~46.f~~

57.e.

EMANU VITTORIO BIBLIOTECA NAZION
6
16 A
55

~~6 16 g 37~~
6-13-a-88

PANTALEONTIS BARTELONAEI RAVERINI,

De ratione Quantitatis Syllabariæ liber.
De varijs carminum generibus, Comicorum autem præcipuè, lucubratio.
De accentibus, ſeu Tonis tractatus.
De Figuris Poemati frequentibus Epitome.

ROBERTI VVIDII TORNODORÆI
De Græcis Dialectis libellus.
Ars verſificatoria, ex libro decimo Epitome, Deſpaut. auth. Peliſſ.

GEORGII FEDRI.
De carminibus artificioſè componendis præcepta.

EIVSDEM BARTELONÆI.
Syntaxis Latina facili carmine conſcripta.

Acceſſit denique THOMÆ CORRÆÆ, *de Proſodia, & verſus componendi ratione, Libellus.*

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

VENETIIS MDCXII.

Apud Gratioſum Perchacinum.

REVERENDISSIMO

D D. Claudio de Longay,

S. R. E. CARDINALI
vulgò de Giury nuncupato.

PANT. BARTOLOMAEVS S.

BIBLIOTECA ROMA VITTORIO EMANUELE

CVM in dubio multum diuq; eſſet animus, Cardinalis ampliſſime, equem mihi potiſſimum ad refellendam, coercẽdamque maledicorum inuidiam aduocarem, veniebant immentem nonnulli, quorum aut grauitate sũma faſtigioque, aut quia nondum eorum benignitatem in mè ſenſiſſem, obſtupe-

ſcebam Erat igitur opus ex raro nobiliſſimorum hominum genere aliquis eiuſmodi, qui ſummam cum ſummâ grauitate iunxiſſet humanitatem, qui me ſibi deuinxiſſet officijs, beneficijſque omnibus. Talem autem tam opportunum, tam ex animi mei ſententia neminem præter te, vel etiam in vltimis terris ſi requirerem, facilè reperirem. Quippe cuius authoritas inter maximos & grauiſſimos Antiſtites excellit, & omnis manſuetudinis plena cuius ductu, curáq; grex ſanctiſſimorum hominum cuius conſilijs & inſtitutis ſtat omnis, ſtabiliturque religioſorum eccleſia. Tua vero (abſit aſſentationis opinio) in eos qui tibi iure ſeruitutis iugum ſubmittunt, tanta meritæ conſtant, vt ego qui ſum in eorum numero, nihil loci nobis referendæ gratiæ relictum eſſe putem. Sed quoniam nemo tam ſtolidus eſt, tam iners, tam omni deſtitutus, cui non vlla ad aliquam, ſi minus ipſius beneficij, at certè animi grati remunerationem ſuppetat facultas idcirco munus hoc noſtrum plane quidem leuidenſe, tibi præ cæteris ob-

latum

latum volui, tum vt viderer tuorum in me meritorum qui plus aduerſum te nequeo, reminiſci: tum vt tua, qua per multos ſuperas ætatis tuæ, authoritas, mordacium moroſorumque quibus redundat omnia, morſus atque impetus debilitaret, Libellum tam hunc edideram, ſed minutiorem multo quàm tunc eſt, minoriſque momenti ad vtilitatem ſtudioſorũ adoleſcentium; eum verò cum adeò viderem auſpicato in lucem prodiiſſe, vt paſſim in manibus haberent aſſidueque volutarent literarum tyrunculi, pluri-mis: autem iam progreſſu tempori et typographorum incuria labefacta tum medis, reparaui locupletauique tum emendatoribus typis tradidi. Quamobrem Illuſtriſſime Cardinalis, huic lucubrationi quamtulæcunque noſtræ, te omnium maxime tutorem ac præſidem elegi, in cuius authoritate noſter labor deliteſceret, ſineque metu conſiſteret, quòd cum maiori longè dignus ſis munere, tum hoc leuius ab humanitate tua, quæ in propinqua parte nobilitatis eſt, non abhorrere exiſtimo. Cuicunque enim pla

cebit hoc opuſculum ſiue vt verſum genera ac methodos ediſcat, ſiue tonos concentuſque ſyllabarum in quibus hæſitare diuinis præſertim in cæremonijs inſignis eſt imperitiæ, te is mirabitur, tibi gratias aget, mihi ſat erit, ſi ſenſerim hunc meum tibi labore non iniucundum fore. Vale. Rauerijs, Calendis Nouembris, Anno à Chriſto in crucem acto.

M D L V I I I.

TYPO-

TYPOGRAPHVS

Ad Lectorem.

PAVCIS accipe candidè Lector, rationem qua motus hãc nouam & emendatam ſyllabariæ quantitatis lucubrationẽ author denuo tibi parauerit. Is cũ videret progreſſu temporis. Typographorumque in curia editiones, quæ hanc præceſſerunt adeo labefactatas, vt vix integra dictio in illis à literarum tyrunculis agnoſceretur, curauit hanc reparare, locupletare, ac emendatoribus typis tradere. Quare illius laborem proba, gratiasque immortales illi age, quod hoc opuſculum reparatum ac locupletatum tibi tradiderit, vt ſine magiſtro verſuum genera, tonos, conceptusque ſyllabarum a temetipſo diſcere poſſis. Vale.

SINGVLARIVM HVIVS PROSODIAE LOCORVM, INDEX.

PRoſodiæ finitio. fol. 1.
Regulæ generales, prima depoſitione, de liqueſcentia, & de diphthongo. fol. 1. 139

Regula de vocal ante vocal 4.

A, ante a. 3
a, ante e. ibid.
a, ante i. ibid.
a, ante o. ibid.
a, ante u. 4
E, ante omneis vocales. ibid.
e, ante a. ibid.
æ, & œ, ante a. 5
a, ante e. ibid.
æ, ante e. ibid.
e, ante i. ibid.
æ, & œ, ante i. ibid.
e, ante o. ibid.
æ, & œ, ante o. 6
e, ante u. eod.
æ, & œ, ante u. ibid.
I, ante omnes vocales. ibid.
i, ante a. ibid.
i, ante e. ibid.
i, ante o. ibid.
i, ante u. 7
O, ante a. ibid.
o, ante e. ibid.
a, ante i. 8
o, ante o. eod.
o, ante u. ibid.
u, ante omnes vocales. ibid.
regula de deriuatione,

ne. ibid.
regula de compoſitione. 9
regula de particulis A, præ, D, Se 10
regula, de i, & o, in compoſ. 11
regula de pręteritis, diſſyllabis, & polyſyllabis. 12
regula de ſupinis. 12.
regula de verborum crementis. 13
regula de crementis nominum. 14
regula de cremento pronominis & participij. 19
carminis definitio. 19
de pedibus. 19
de varijs carminum generibus. 20

Vocales ante conſonantes, in primis ſyllabis.

A, ante b. 40
A, ante c. 41
a, ante d. 42
a, ante f. eod.
a, ante g. eod.
a, ante, l, in diſſyl. 47
in polyſyllabis. ibid.
a, ante m, in diſſyllabis. 44
in polyſyllabis. ibid.
a, ante n, in diſſyllab. eod.
in polyſyllabis. 45
a, ante p. eod.
a, ante q. 46
a, ante r. eod.
a, ante s, in diſſyl. 47
in polyſyllabis. eo.
a, ante, t. eo.
a, ante o. 48
e, ante b. eod.
e, ante c. 49
e, ante d, in diſſyllabis. 50
in polyſylkabis. ibi.
e, ante f. eod.
e, ante g. eo.

e, ante l, i diſſyllabis 51
in polyſyllabis, eod.
e, ante m. 52
e, ante n. 53
e, ante p. eod.
e, ante q. 54
e, ante r. eod.
e, ante s. 56
e, ante t. eod.
e, ante v. 57
i, ante b. 58
i, ante c. eod.
i, ante d. 59
i, ante f, & g. 60
i, ante l. ibid.
i, ante m, in diſſyllabis. 61
in polyſyllabis. 62
i, ante n. eo.
i, ante p. 63
i, ante q. eod.
i, ante r, in diſſyllabis eod.
in polyſyllabis 64
i, ante s. eod.
i, ante t. 65
i, ante u. 66
o, ante b. eo.
o, ante c. 67
o, ante d, in diſſyl. eod.
in polyſyl. eod.
o, ante f. 68
o, ante g. eod.
o, ante l. eod.
o, ante m. 69
o, ante n. eod.
o, ante p. 70
o, ante q. eod.
o, ante r. 71
o, ante s. 72
o, ante t. eod.
o, ante u, 73
v, ante b. eod.
v, ante c. 74
v, ante d. 68
v, ante f. eod.
v, ante g. eod.
v, ante l. eod.
v, ante m. 75
v, ante n. 69
v, ante p. eod.
v, ante r. 76
v, ante s. 70
v. ante t, in diſſyllab. eod.
in polyſyllabis. eod.
v, ante u. 77

Vocales ante conſonantes, in medijs ſyllabis.

a, ante b.	77	i, ante b.	eod.
a, ante c.	eo.	i, ante c.	eod.
a, ante d.	78	i, ante d.	92
a, ante f.	eod.	i, ante f.	eod.
a, ante g.	eod.	i, ante g.	eod.
a, ante l.	79	i, ante l.	93
a, ante m.	73	i, ante m.	94
a, ante n.	eod.	i, ante n.	eod.
a, ante p.	80	i, ante p.	96
a, ante q.	eod.	i, ante q.	eod.
a, ante r.	eod.	i, ante r.	eod.
a, ante s.	81	i, ante s.	97
a, ante t.	eod.	i, ante t.	eod.
a, ante u.	82	i, ante u.	99
e, ante b.	76	o, ante b.	eod.
e, ante c.	83	o, ante c.	eod.
e, ante d.	eod.	o, ante d.	eod.
e, ante f.	84	o, ante f.	100
e, ante g.	eod.	o, ante g.	eod.
e, ante l.	eod.	o, ante l.	eod.
e, ante m.	85	o, ante m.	eod.
e, ante n.	86	o, ante n.	eod.
e, ante p.	87	o, ante p.	eod.
e, ante q.	eod.	o, ante q.	102
e, ante r.	eod.	o, ante r.	eod.
e, ante s.	88	o, ante s.	103
e, ante t.	89	o, ante t.	eod.
e, ante u.	90	o, ante u.	eod.

v,ante b.	eod.	v,ante h.	105
v,ante c.	104	v,ante p.	eod.
v,ante d.	eod.	v,ante r.	eod.
v,ante f.	eod.	v,ante s.	eod.
v,ante g.	eod.	v,ante t.	106
v,ante l.	eod.	v,ante u.	eo.
v,ante m.	eod.		

VOCALES FINALES *tum in nominibus, tum in verbis quanta.*

A finale.	106	e, finale ĩ interiectionibus.	eod.
e, finale in nominibus.	eod.	e, finale in monoſyllabis.	eod.
e, finale in verbis,	107.	i, finale,	eod.
e, finale ĩ aduerbijs,	eod.	o, finale,	108
		v, finale,	eo.

Conſonantes finales.

b, finale.	108	p, finale.	eod.
c, finale.	eod.	t, finale.	150
d, finale.	eod.	as, finale.	eo.
f, g, h, finalia.	eod.	es, finale.	110
l, finale.	eod.	is, finale.	eod.
n, finale.	109. 143	os, finale.	eod.

vs, fina-

vs,finale. 111
t.finale. ibi.
de decem vitijs in carmine vitandis. 151.

Accentum ratio.

accentus definitio. 111.152
accentus triplex. 111
accẽtu regulæ. eod.

INDEX FIGVRARVM.

AEſcrologia, folio 113.156
acirologia. 114.155
enigma. 114.155
allegoria. 117.162
alloeotheta, ſine alloeoſis. 121.145
amphibole. 113 155.
anadiploſis 116.159
anaphora. 118.159
anaſtrophe. 117.162
antiphraſis. 118.162
antiphora. fol. 121 166.
antiptoſis. 120
antitheſis. 115.158
antiſteton. 121.165
antonomaſia. 119 16
aphareſis. 114.157
apocope. 114.157
apoſiopeſis. 120.156
apoſiophaſis. 122
apoſtrophe. 121.165
aſteiſmos. 118.164
aſyndeton. 116.159
aetiologia. 122
barbariſmus. 114 155 1
brachylogia. 12
cacophaton. 114 147
cacoſyntheton. eod.

charien-

charientiſmos.. 118 162
chronographia.. 116
climax. 119.160
catachreſis.. 119.160
catalogus.. 122
catexoche. eo.
dialyton.. 116
diaſtole. 115.157
diareſis. 115.157
eclipſis. 113.157
eclipſis. 113.156
emphaſis.. 122.165
epanalepſis. 120.163
epanodos. 121.164
epentheſis. 114.157
epexegeſis.. 121.165
epimone. 120.163
epiikeion. 120.161
epiphonema. 123
epicedion. 123
epizeuxis. 120.163
erotema. 121.164.
euphonia.. 121.165
figura. 114
geographia. 116
geneſis vel genealogia.. 158.
hendiadis.. 120 164
homœoſis.. 120.163
homœoteleuton. 118. 160
homœoptoton. 118.160
hyppalage. 120.163
hyperbaton. 117.161
hyperbole. 117.162
hypezeuſis. 120.158
hirmor. 123.164
hyſterologia. 121
hyſteron proteron. 121
hyſterozeugma.. 119.
icon. 120.163
ironia. 118.162
lyptote.. 120.164
lexis.. 115
macrologia. 121.156
meſozeugma. 116
metaphora.. 119.160
metaplaſmus. 114 157
metatheſis. 115.158
metonymia. 119.160
metabole. 122
metalepſis. 119.160
onomatopœia. 120 161.
parabola. 120.163
paradiaſtole. 122.164.
paradeigma. 113.163
paragoge. 114.157
parentheſis. 117.162
parœmia. 118.162
paromœon. 118.159
paronomaſia. 118.159.

peri-

periphraſis 116.161
periſſologea 113.155
pleonaſmus 113.155
polypton 118.160
polyſyndeton folio.116 159.
prolepſis 115. 158
proſopopœia 121
proteſis 114.157
protozeugma 115
polce 122
parallage 115
parelcon 123.165
palilogia 122
ſarcaſmos 118.163
ſchema 105.158
ſcheſis onomaton 118 159
ſoleciſmus 114.159
ſynecdoche 120.161
ſyllepſis 116.159
ſynalepha 114
ſyncopa 114.164
ſynæreſis 115.164
ſyncheſis 117.162
ſyntheſis. 121
ſyſtole 114.164
tapinoſis 114.156
tautologia 113.155
tmeſis 117.161
topographia. 116
tropus 119.160
topotheſis 117
zeugma 115.158

DE QVINQVE GRAECORVM Dialectis.

quid dialectus, & quotuplex 125
de Attica dialecto 126
de Ionica 127
dorica 131
æolica 130
poetica. 132

ARTIS VERSIFICA-TORIAE.

Epitome ex Deſpauterio. 134

De verſibus non fundendis ex tempore. 165

De delectu verborum. 259
de ſtructura verborum. 167
de epithetis. 169
de concinnitate pedum membrorũ, & numerorum. eod.
de figuris quibuſdã 172
de quibuſdam vitijs pentametri. 165.

TABVLAE TOTIVS SYNTAXEOS.

Syntaxis conſtant congruentia exigentia & Delectu.

Congruentia quadruplex.

Adiectiui cum Subſtantiuo.
relatiui cum antecedente,
interrogatiui cum redditiuo, &
nominatiui cum verbo.

Exigentia duplex

Anterior, quæ ſoli verbo conuenit.
poſterior, quæ competit omnib. orationis partibus excepta cõiũctione.

Nomen quatuor caſus exigit.

Genitiuum,
datiuum,
accuſatiuum,
ablatiuum.

Genitiuum exigunt.

Subſtantiua, & adie-

adiectiua.

Subſtantiua.

Omnia exceptis pro prijs nominibus,

Adiectiua.

Partitiua.
verbalia.
participia facta nomina
ſcientiæ,&
Inſcitiæ.
deſiderium, & cõtra ſignificantia.

Genitiuum vel datiuũ adſciſcunt.

Adiectiua propinquitatis, &
ſimilitudinis.

Genitiuum vel ablatiuum poſtulant.

Adiecti a copiã, aut egeſtatem connotantia Attributa.

Datiuum adſciſcunt.

Subſtantiua, &

adiectua.

Subſtantiua.

Verbo Sum addita.

Adiectiua ſignificantia.

Vtilitatem,
damnum,
gratitudinem,
odium, aut
aptitudinem,item verbalia in bilis,
uel iu dus.

Datiuum vel ablatiuum exigit.

Opus ſubſtantiuum.

Accuſatiuum adſciſcunt.

Adiectiua p Synecdochen.

Accuſatiuo vel ablatiuo ſubijciuntur.

Menſuræ nomina.
tem-

temporis ſpatium cō notantia.

Ablatiuum deſiderāt ſignificantia.

Inſtrumentum, cauſam, aut circunſtantiam, aliquam, item, dignus & indignus.

Ablatiuum cum præpoſitione recipiunt.

Ordinis numeralia, & diuerſitatis adiectiua.

Gradus comparationis Tres.

Poſitiuus Comparatiuus, & ſuperlatiuus.

Poſitiuus exigit.

Secundum ſignificationem.

Cōparatiuus inter res eiuſdem naturæ.

Genitiuum pluralem interduo.

Inter res diuerſas.

Ablatiuum vtriuſq; numeri ſine prępoſitione.

Superlatiuus inter plures.

Genitiuum pluralem, comparatiuus item, & Superlatiuꝰ. caſum ſui poſitiuum

Poſitiuo debita particula.

Per valde, maximè, in primis, mirificè: &c.

Comparatiuo.

Quę, o finiunt aduerbia.

Comparatiuo & Superlatiuo.

Longe, & multo.

Su-

Superlatiuo tantum.	*Adiectiua.*
Facile.	Partitionem ſignificantia.
Comparatiui conſtructionem impedit.	*Datiuum, vel ablatiuum.*
Quam,particula.	Idem.
Ornatum adfert cum ei additur.	*Verbum conſtruitur.*
Relatiuum.Qui quæ quod, Pro,velut.	A fronte,& A tergo.
	A fronte.
Pronomen tres caſus exigit.	Verbum perſonale modi finiti cum nominatiuo, & eius loco infinitiuus: & cætera.
Genitiuum, Datiuū, & Ablatiuum.	
Genitiuum habent.	*A tergo regit.* Nominatiuum, Genitiuum, Datiuum, accuſatiuum, & ab tiuum.
Subſtantiua, & adiectiua.	
Subſtantiua.	*Nominatiuum regunt.*
Quæ neutra sūt adiectiuorum.	verbum ſubſtātiuū, ver-

verbum vocatiuum,
& q̄ vi eorum habēt.
Genitiuum poſtulant.
Sum, cum poſſeſſionem ſignificat,
ſatago, Miſereor, &
Miſereſco: item.
quæ ad æſtimationem pertinent.
Genitiuum vel accuſatiuum deſiderant.
Recordandi, &
obliuiſcendi verba.
Genitiuum vel ablatiuum.
Quæ ad accuſationem, crimen, vel
abſolutionem pertinent, item
abundantiæ, &
vacuitatis verba; &
quæ ad animi perturbationem ſpectant.
Datiuum poſtulant.
Sum pro habeo.
Item verba.
Auxilij.
nocendi, iraſcendi,
& maledicendi:
obſequij verba,
aſſenſus,
occurſus, & repugnātiæ.
contingentiæ,
ſtudij & diligentiæ
adhibendæ
confidentiæ
parcendi
cum varijs p̄poſitionibus compoſita
acquiſitiue poſita.
feſtiuitatis gratia.
Duos datiuos habent.
Sum, p̄dat, vel afficit
verto, do, duco, & habeor.
Datiuum & accuſatiuum deſiderant.
Dandi & reddendi
verba,
nuntiandi & declarandi.
iubendi & cōmittēdi
p̄hibendi, & negādi
excellentiæ,
comparandi,
promittendi,
arrogandi,
aſcribendi,
ſubiugandi,
deuouendi, &
alia præterea,

Ac-

Accuſatiuum tantum poſtulant.

Actiua verba:
neutra tranſitiua
neutra etiã abſoluta
neutra, per figuram.

Duos accuſatiuos habent.

veſtiendi
rogandi
informandi
commonendi &
celo verbum.

Accuſatiuum vel ablatiuum poſtulant.

Verba quæ ad quam diu reſpondent.
verba diſtantiæ
neutrum, vel paſſiuũ per Synecdochem.

Accuſatiuum cum ablatiuo poſtulant.

Onerandi, &
exonerandi
afficio item, &
proſequo.

Accuſatiuum et ablatiuum cum præpoſitione.

Auferendi verba.

Ablatiuum ſolum.

Quæ exceſſum.
inſtrumentum,
formam, vel modum
precium, aut
efficientem cauſam ſignificant.

Per eclipſin in oratione poſita.

Potiendi verba
ſequelæ, aut ablatiuꝰ
abſolutus præterea.

Ablatiuum cum præpoſitione requirunt.

paſſiuum verbum,
paſſiuum ſignificatione tantum,
accipiendi, &
rogandi verbum.
diſtãdi abſtinẽdi mereri

reri bene, vel male:
Cui ſuccedi materia lis dictio.

Communes caſus admittunt.

Neutra etiã abſoluta propter præpoſitionẽ in cõpoſitione propter præpoſitionem in appoſitione.
compoſita dictio ꝑ ſimplici.
deriuatorum Syntaxis pugnantia.
ex ſignificatione cõſtructio obſeruanda circuitionis virt⁹, & delectus in verbis.

Infinitiuus regit.

Ab anteriore, & a poſteriore.

Ab interiore.

Accuſatiuum.

A poſteriore.
Gaſum ſui verbi;

Similes caſus connectunt.
Eſſe, &
Infinitiua alia quædam.

Infinitiuus pendet.
A verbis ſenſum voluntatem ſignificantibus ab adiectiuis quibuſdam.
a ſubſtantiuis Poetico more.

Imperſonalium.

Quędam actiuæ vocis in T.
quędã paſſiuę in tur.

Paſſiuæ vocis regunt.

ab interiore, & a poſteriore.

Ab interiore.

Ablatiuum præfixa poſitione.
A poſteriore
Nullũ, niſi deducant.

a neutris abſolutis, aut quibus præpoſitio ſuppediat.

Actiua vocis multiplex.
Primi ordinis.
ſecundi ordinis
tertij ordinis.
quarti ordinis.

Primi ordinis.
Intereſt refert, & eſt.

Hæc genitiuos poſtulant.
Nominum.
Pronominum.
participiorum.

Excipiuntur.
Mei, tui, ſui, noſtri, veſtri,

Horum loco intereſt, & refert, recipiuntur.
Mea, tua, ſua, noſtra veſtra, &
cuia, *Eſt vero.*
meum, tuum. ſuum, noſtrum veſtrum.

Secundi ordinis.
Pœnite, miſeret, tædet, piget, & pudet.

Ab interiore poſtulant.
Accuſatiuum.

A poſteriore.
Genitiuum.

Tertij ordinis.
Liquet, vacat conuenit decet expedit licét, & ſufficit.

Ab anteriore poſtulant.
Infinitiuum.

A poſteriore.
Genitiuum.

Quarti ordinis.
Iuuat. decet, & oportet.

Ab anteriore.
Infinitiuum.

A poſteriore.
Accuſatiuum.

Ge-

Gerundiorum tres terminationes.

Di, vt amandi.
dum, vt amandum
do, vt amando.

Ab anteriore.

Nihil proſus regunt.

A poſteriore.

Actiuæ ſūpta, caſum ſui verbi.
paſſiuè autem, nihil omnino.

In di, poſtponuntur

Subſtantiuis, & adiectius quibuſdam

In dum poſt ponuntur.

Verbis motus ad locum, &
verbis etiam quietis.

Succedunt præterea præpoſitionibus.

Ob, ad,
propter, & ante.

Indo, poſt ponuntur præpoſitionibus.

In, de,
cum, e,
ex, a, vel ab

Aut abſolute ponuntur omnino.

Supinorum duæ terminationes.

Vm, vt lectum.
v, vt, lectu.

Ab anteriore.

Nullum casū habent,

A poſteriore.

Si ſumantur actiuè verbi ſui casū recipiunt, paſſiue nullum prorſus.

In um iunguntur.

Verbis a pertū aut latentē motum ſignificātibus: ponuntur, & abſolute cum verbo eſt, vel paſſiue, cum infinitiuo iri.

In V iunguntur.
Adiectiuis nominibus.
Participium ab anteriore.
Nihil regit.
A poſteriore.
Caſum ſui verbi.
Ans, ens, & rus.
Ab actiuo, regunt accuſatiuum.
a neutro casũ ſecundum ſignificationem verbi.
Tus & dus.
A Paſſiuo regunt ablatiuum præfixa præpoſitione.
Ans, Ens, Rus, & Tus.
A deponenti actiuo accuſatiuum.
Ans, Ens, & Rus
A communi accuſatiuum.
Dus.
Ablatiuũ affixa prę-poſitione.
Tus vel Sus.
Nunc accuſatiuum, nunc ablatiuum, pro ſignificatione.

Migrat in nomen participium.
Mutatione conſtructionis.
temporis amiſſione aſſumpta cõparatione, compoſitione a verbo aliena, & cum a verbi ſignificatione diſſentit.
Aduerbium cõſtructio.
cum nominatiuo, genitiuo, datiuo, accuſatiuo, vocatiuo, & ablatiuo.
Cum nominatiuo.
En, & Ecce.
Cum genitiuo.
Quantitatis loci, & temporis, Item quæ ſunt ſuperlatiui gradus.
Cum datiuo.
Obuiam Similiter propinquius, & propinquius.
Cum accuſatiuo.
A præpoſitionib. accuſatiuis deducta.

Cum

Cum vocatiuo.
Vocandi.
compellandi.
Cum ablatiuo.
Aduerbium comparatiui gradus.
Cum genitiuo, vel ablatiuo.
Peridie, &
poſtridie.
Cum accuſatiuo vel ablatiuo.
Adhinc temporis aduerbium.
Cum nominatiuo, genitiuo, accuſatiuo, & ablatiuo.
Amplius, &
Minus.
Quæſitiua præcipua 4.
Vbi in loco
quo ad locum
qua per locum,
vnde de loco.
Ad vbi reſpondent.
Hic, Iſtic,
illic, &c.
Ad quo.
Huc, iſtuc, illuc, &c.
Ad qua.
iſtac, illac, &c.
Ad unde.
Hinc, iſtinc,
illuc, &c.
In loco, & de loco ſignificant.
Foris, & intus.
In loco & ad locum.
Nuſquam, vſquam, & vſpiam.
In loco, de loco, & ad locum.
Peregre.
Ad vbi reſpondent nomina.
Propria; &
appellatiua.
Propria.
Aut minorũ locorũ aut maiorum.
Locorum minorum propria.
Primæ, vel Secundæ ſingularis numeri, in genitiuo.
Tertia.
In datiuo, vel ablatiuo.
Prima vel Secunda pluralis.
In ablatiuo itidem.
Locorum minorum propria aut appellatina.

In ablatiuo, præfixa prępoſitione in.

Quatuor appellatiua in genitiuo.

Humilim. lietæ, belli, & domi.

Vnum in datiuo, vel ablatiuo.

Ruri, vel Ruræ:

Ad quo reſpondent nomina.

Propria & appellatiua,

Propria.

Locorum minorum in accuſatiuo.

Locorum maiorum & appellatiua.

In accuſatiuo ſimiliter, ſed cum ad.

Duo appellatiua reÿciunt præpoſitionem

Rus, & domus.

Ad unde reſpondent

Propria ſimiliter, e appellatiua.

Propria.

Locorũ minorum, & Maiorum.

Locorum maiorum

In ablatiuo ſine prepoſitione.

Locorum maiorum.

In ablatiuo etiam, ſed cum præpoſitione A, vel, de, ſic de appellatiuis iudicandum.

Duo tamen reÿciunt præpoſitionem.

Rure, & domo.

Ad qua, reſpondent etiam.

Propria, & appellatiua.

Propria.

Locorũ minorum, & Maiorum.

Locorum minorum.

In ablatiuo etiam

Locorum maiorum, & appellatiua.

In accuſatiuo addita prepoſitione per;

Duo appellatiua ſequuntur propria.

Rure, & domo.

Coniunctio connectit.

Caſus, & modos

modos ſimiles.
ſed non tempora.
Prepoſitionum.
Alię accuſatiuę. 30.
numero, quę accuſatiuo, ſeruiunt. Alię ablatiuę 15. tantum quę ablatio. Alię cões 4. vtrique caſui ſubſeruientes.
In, ſub, ſuper, & ſubter.
In ſeruit accuſatiuo, cum ſignificat.
Erga, contra, coram, apud, id, & vſque, ad.
Item & cum ſignificatur.
Motior
mutatio,
diuiſio.
ſimilitudo, &
rei incrementum cũ tempore.
Seruit autẽ ablatiuo.
Cũ ablatiuus in loco ſignificat.
Sub ſeruit accuſatiuo cum ſignificat.
Subter.
circum,
paulo ante, &
paulo poſt.
Seruit autem ablatiuo cum ſignificat.
In
ad
iuxta &
infra.
Super ſeruit ablatiuo cum ſignificat.
Vltra,
propter.
prope, &
inter.
Ablatiuo ſeruit cum ſignificat.
De vel
in,
Subiter iungitur promiſcue.
Accuſatiuo, &
ablatiuo,
Præponitur.
A, conſonantibus,
ab vocalibus,
a, b, s, q, & t.

Interiectio cum quinque caſibus ſolet conſtrui.

Nominatiuo.
datiuo.
Accuſatiuo &
ablatiuo;

O iungitur

Nominatiuo,
accuſatiuo, &
vocatiuo.

Hau, & Proh.

Nominatiuo, &
accuſatiuo.

Hei, & Veh.

Datiuo tantum.

Apage.

Accuſatiuo, &
ablatiuo præfixa
præpoſitione.

Figurarum tabula

Figurarum.

Aliæ conſtrutionis,
aliæ dictionis,
aliæ locutionis.

Conſtrutionis figura.

Appoſitio.
euocatio,
ſynecdoche
ſyllepſis
zeugma
prolepſis
antioptoſis
enallage, &
eclipſis.

FINIS.

INDEX SINGVLORVM
Thomæ Corræi locorum.

De Proſodia, & metri componendi ratione.

PRoſodia, & eius definitio fol. 246
Syllaba, & definitio eiuſdem. eod.
Syllaba triplex. 247
Tempus, quid ſit. eo.
Syllaba lõga, breuis vel cõmunis quæ dicatur. eod.
Modi cognoſcendi quantitatem in ſyllabis. 258
Primus modus de vocali ante vocalem & exc.ptio eius eod.
Græca quæ Latini vſurpant, producẽtes vocalem ante vocalem 249
Secundus modus de diphthongo cum ſua regula. eod.
Tertius modus expoſitione, cum regula & exceptione, eod.
Quartus modus de compoſitione, cũ exceptione, & eius appendicibus. 250
Quintus modus ex deriuatione, cum exceptionibus, & appendice. numero 251
Sextus modus de præpoſitione cum exceptione. eod.
Septimus modus de ca-

canone. 242

Canõ de præteritis, & eius exceptio. eod.

Canõ de ſupinis, & exceptio. eod.

De cremento nominum. eod.

Crementum ſecundæ declinationis eod.

Crementũ tertiæ cũ exceptione. eod.

Cremẽtum numeri pluralis cum appendice. 244

Crementum verbi, quando fieri dicatur. eod.

Canones quatuor decremento verbi. eod.

Obſeruationes, cõnoſcẽdi quantitatem ſyllabę p annotationẽ quarun dam dictionum, barbararum, tam ĩprincipio, & medio, quàm in fine dictionis, cum earũdem exceptionibus 245. & ſeq.

Sillaba cõmuni quot modis fiat in verſu. 250

De pedibus, & quod officium eorum, & quod ſint numer. 251

De verſib. & vnde dicatur verſus. 252

Rythum duplex, & quid ſit rythmus eod.

Verſus quid differat à rythmo. eod.

Carmen vnde dictũ. eod.

Modus vnde dicatur eod.

Verſus quid ſit, & eius quot ſunt generat. eod.

De carmine. Hexametro. 253

Vnde dictũ ſit, quibus conſtet pedibus. eod.

De Pentametro, & eius conſtitutione 254

De Aſclẹpiadeo, vnde nomen ſũſperit,

rit, & quibus conſiſtat pedib. eo.
Phaleucium, ſic dictum ab auctore, quibus conſtet eo.
Sapphicum ab inuentrice, quos recipiat pedes eo.
Iambicum, & varius eius vſus 265
Figuræ carminum quæ ſint eo.
Cæſura. eo.
Synalæpha. 257
Comploſio. 258
Ecclipſis 259
Synereſis. eo.
Diœreſis 260
Diaplaſmus eo.
De accentibus & eorum ſignis vel notulis. eo.
Leges accentum 261
De peregrinis vocibus accentuandis. 262

F I N I S.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

PANTALEONTIS BARTELONAEI RAVERINI,

In Proſodiam Epitome.

PROSODIAM *compendioſè ſcripturi primum à regulis generalibus auſpicabimur : ſed quid proſodia ſit prius definiendum duximus. Itaque Proſodia eſt carminis & accentus notiua. De carminis & pedum ratione (ne quid hic expectes (illico poſt generales regulas præcipietur, & de accentu poſt regulas ſpeciales.*

Adnotabimus præterea ex literis, duobus, & viginti, quibus vtuntur Latini, quinque tãtum eſſe vocales, A, E, I, O, V; cæteras verò conſonantes, in quas ſeſe etiam migrant I, & V, vt Virgo, Iupiter.

Et conſonantibus nouem mutas eſſe B, C, D, F, G, K, P, Q, T.

Liquidas veras duas tantum, L, & R, minus

proprias M, & N.

Duplices conſonantes duas itidem, X & Z, quarum vim habet I, inter duas vocales poſita: vt, Maior, Peior.

Dipthongos quinque, AE, OE, AV, EV, & EI, vt Aeternus, Phœbus, Audio, Auterpe, Omneis.

Adnotabimus etiam ex Vocalibus & conſonantibus ſyllabam confici: cuius quantitas à vocali dependet. Nam quanta eſt vocalis, tanta dicetur ſyllaba.

Item ex ſyllabis dictiones conflati, primæ, ſe media & vltima, quandoquidem quæ inter primam ſunt & vltimam, omnes mediæ vocantur ſyllabæ, vt in dictione Bartelonaus Bar, prima eſt ſyllaba, vs vltima, te, lo, na, mediæ.

REGVLARVM GENERALIVM
Prima, de Poſitione.

Vocalis breuis, quam duæ conſonantes continuo ſequuntur, eſt longa poſitione cõſonantium; vt interpello, configunt, perfectos.

Eadem erit ſi duplex, ideſt, à, vt z, ſequatur, aut i, etiam conſonans, vt Axioma, Azimus, Troianus.

Quæ regula non in eadem dictione tantum locum habet, ſed in diuerſis etiam fre-

quenter, vt, at regina grauſ, t, finis, vnius dictionis, & r, principium alterius, producunt a, vocalem præcedentem.

SECVNDA REGVLA, *de liqueſcentia.*

Vocalis natura breuis quam muta & liquida in eadem ſyllaba ſequuntur, eſt anceps: vt, Tenebræ, tenebræ, Sympatris ſympatris. In diuerſis dictionib. muta cũ liquida non producunt antecedentem breuem, ſed breuis, vt erat, remanet, vt, Salis horrida grando. Cœlum reſcindere fratres.

Quòd ſi ſyllaba naturaliter longa fuerit, longa remanet, vt matrimonium a mater, fratricida a frater, quorum prima longatur natura.

REGVLA III. *De diphthongo.*

Diphthongus omnis natura producitur: vt Aeneas, Fęnus, Aulea, Eugenia, Parteis.

Exceptio.

Præ, & ſi diphthongo ſcribitur, ſequente tamen vocali breuiatur, vt pręeo, præ oc cupo, præambulo.

De diphthongis in Græcis dictionibus, dicetur poſtea.

REGVLA QVARTA. *de vocali ante vocalem in Latinis.*

Vocalis ante vocalem in latinis corripitur.

Exceptio.

Fi in fio producitur, vt fiam, fias, fiemus. fiebam

fiebam: Niſi cum poſt E ſequitur R: tunc enim fi, corripitur, vt fierem, fieri, prima breui. Genitiui & datiui quintæ declinationis. E vocalem putam, id eſt, inter duas vocales poſitam, producuut: vt diei, ſpeciei. Nam ſi E vocalem conſonans præcedat breuiatur: vt rei, ſpei.

Longatur & multorum ſententia vocalis ante I, in vocatiuis nominum in ius, & vbicunque I, conſonans in vocalem vertitur; vt Caius, Cai pro Caij, Pompei pro Pompeij: Nam detrimentum literę, vel ſyllabę, productione compenſatur.

Variatio.

Genitiui in ius communem habent penultimam: vt vnius, vnius, illius illius. Excepto tamen alterius, quod ſemper breuiatur.

Non deſunt etiam qui vocalem ante vocalem in interiectionibus faciant ancipitem: vt, Ohe, Hanahe: Vaha, Haha.

Adnotatio.

Alius genitiui caſus longatur.
Alius nominatiui corripitur.

REGVLA QVINTA.
de vocali ante vocalem in Græcis, & Hebræis.

A ante a, in Græcis, & Barbaris dictionibus breuiatur: vt, Phraares, Nauſicaa, Naaman.

Variatio.

Variantur duo, Baal idoli nomen, Abraham multarum gentium pater.

A ante

A ante e.

A ante e, corripitur: vt, Aello Danae, Aedon.

Exceptio.

Longantur, aer, vnum elementorum.
Laertes Laertæ Vlyſſis pater.
Laertæ Laertes, vrbs Ciliciæ.

Variatio.

Variantur nomina in ael: vt, Iſrael, Michael, Raphael, Nathanael.

A ante i.

A ante i, tam Latinum, quàm Græcum breuiatur; vt, Iudaicus, Thebais, Phocais.

Exceptio.

Longantur genitiui, & datiui in ai, vt aulai, pro aulæ: pictai, pro pictæ, Achaia. Græciæ regio: vnde Achaic⁹, & Achais, idis
Homolaides, vrbs ſeptem portarum.
Laicus, popularis: Lais nomen mulieris.
Laius proprium.
Nais Nymphæ nomen, & fluuij Mnais.
Panchaia, Arabiæ regio.
Taygete, es, vel Taygeta, æ, Agenoris filia.
Taygetus, montis nomen.
Thais meretricis nomen.
Thraicius, qui è Thracia.

Variatio.

Cain, viri proprium in ſacris, qui fratrē interemit, primam variat.

A ante o.

A ante o, longatur: vt, Amithaon, Machaon, Lichaon,

Ex-

Exceptio.

Aglaodos,canis nomen.
Alaophon,pictoris nomen.
Chaos,rerum omnium confuſio.
Gabaon,vrbs Iudææ.
Laodocus,viri proprium.
Pharaon,rei Aegyptiorum.
Phaon,puer redamatur à Sappho.

Adnotatio.

Aonia pro Hannonia Galliæ regione corripit primam,mediam producens.

Aonia, pro muſarum regione, primam producens,ſecundam breuiat.

A,*ante u.*

A ante u,producitur:vt Nicolaus.Hermelaus,Menelaus,&c.

Exceptio.

Grauaus regis, & populi nomen.
Danaus,viri Græci proprium.
Oenomaus,Regis nomen.
Talaus,vnus Argonautarum.

E ante vocales omnes.

E ante a.

E ante a,producitur:vt Calliopea,Agea, Deiopea.

Exceptio.

Cochlea,pagi,& mulieris nomen.

Græcum in eus, vel inthea, breuitate: ante quamlibet vocalem, vt Tideus, ei, Thereus,ei.

Dorothea, Idomeneus, & Ilioneus ſæpius,

Albu-

Albunea montis & fontis nomen.
Anteas, gigantis, & regis nomen.
Arteate, Arteates.
Baleares, inſulæ, & populi.
Bareas, philoſophi nomen.
Boreas, ventus, qui & notus dicitur.
Broteas, viri nomen i, deuorator. Bractea.
Carneades, Philoſophi nomen.
Crocea, oppidi nomen.
Cyaneæ inſulę.
Cyaneas, montis, & viri nomen.
Cynea, fruticis nomen, Cochlea, æ.
Learcuus, filius, Inorus.
Lea leonis femella.
Leæna, idem.
Meleagra, oppidi nomen.
Meleager, Oenei regis filius, qui & Meleagrus.
Neæra, mulieris nomen.
Oceanus, maris Deus, vel ipſum etiam mare in neutro genere declinatum.
Phea, fluuius & viri proprium.
Smerea, ſuffiutex.
Theanum, oppidum.
Theano, theanus, mulieris nomen.
Theegæa, oppidi nomen, ſic Theegæus.
Tyrea, vrbis nomen.

Et compoſita à quatuor Græcis nominibus: Creas, id eſt Caro, vnde Artocrea, id eſt, panis carnibus mixtus.

Οεῶ, id eſt contemplor: vnde Theatrum id eſt, locus eminens à quo ſpectatur.

Neos,

Neos, id eſt, nouus, vnde Nearchus, Neapolis.
Cleos, id eſt, gloria: vnde Cleanthes, Clearchus.

Adnotatio.

1 Aeneas, pro duce Troiano, Anchiſæ filio, mediam producit.
Aeneas, pro altero quodã, in actis Apoſtolicis, eandem breuiat.
2 Rhea, mater Romuli priorem longat.
Rhea, Saturni, vxor eandem corripit.

Variatio.

Andreas viri proprium.
Ghorea, iocularis ſaltus.
Framea, iaculum.
Idea, omnium rerum ſpecie.
Leander, adoleſcentis nomen.
Malea, Laconiæ promontorium.
Medea, mulieris nomen.
Nemea, eæ, vel Nemeæ, es, montis, vrbis, & ſyluæ nomen.
Platea, quiuis locus amplus.
Rhomphea, gladij genus.

Diphthongus AE & OE ante A.

AE vel OE diphthõgus ante a, lõgatur: vt, Aeacus, Iudæa, Miliboea Phronoea.

E, ante E.

E, ante e, corripitur: vt, Nemee.

Exceptio.

Eetion, pater Andromaches.

AE, diphthongus ante E.

Ae, ante e, producitur: vt, Niſææ, vel Neſæe:

ſæ : Aeta.

E, ante I,

E, ante i, producitur: vt, Deidamia Deiphobus, Deianira, &c.

Variatio.

Aeneis, dos, opus Virgilianum, de Anea.
Neipe, mulieris proprium.
Nereis, marina dea.
Pyreicus, pictoris nomen.

Ae, & OE, ante I.

Diphthongus æ & œ ante i, longatur: vt Barcæi, Riphæi.
Onomatopęa, Proſopopœia.

E, ante O.

E, ante o, breuiatur: vt, Cleopatra.

Exceptio.

Deois, idis, Proſerpina.
Ethneon, oppidum.
Lageos, vitis genus, ſeu potius herba quę veſcuntur lepores, lagos enim Græcè Latinè leporem ſignificat.

Adnotatio.

Eos, id eſt, aurora: vnde Eous, id eſt, orientalis, primam producit.

Heos verò cum aſpiratione, id eſt, lux ſeu lumen, vnde & Heous, id eſt, illuminans, eandem corripit.

Itaque nihil ſignificatione differunt, ſed quantitate tantum.

Variatio.

Gedeon vnus ex iudicibus Iudęorum, varia-

variatur.

Æ, & OE, ante O.

Diphthongus æ,& œ, ante o, longatur, vt,Aelus,Bœotia regio, à Bœoto Neptuni filio appellata Bęorix Cambrorum rex.

Variatio.

Compoſita à Gręco, γῆ, id eſt,terra: vt, Georgius, Georgica, variantur.

E ante V.

E, ante u,producitur: vt, Maleus,montis & viri proprium,Alpheus per e,fluuius: per æ, viri proprium.

Exceptio.

Creuſa, Aeneę vxor Orpheus pro Orpheus diſſyllabo.

Dorotheus, viri ,ppriũ,& ſi quod eſt Theos,id eſt Deus;vt Entheus, i. Deo plenus.

Timotheus, Theodorus, Enneus, & ſi quod eſt a neos, id eſt nouus.

Variatio.

Zebedeus, viri proprium variatur.

Æ,& OE, ante V.

Ae, & œ, ante u,longantur: vt, Nazaręus, Iudęus, Mellibœus, Cęcus.

I ante vocales, in Græcis, & Barbaris.

I, ante A.

Y Græcum, & I Latinum ante a, breuiantur:vt,Hyades,Helias, Harmonia.

I longum ante A.

I longum ante a, producitur: vt,Elegia, Latria,Quo d in e,longum verti poteſt:vt, Thalea,Citherea.

Sub-

Submonitio.

Caue in huiuſmodi dictionibus, quæ præſertim ad has poſtremas regulas pertinent, poetarum quorundam abuſui magis credas, quam veterum ſcriptorum eruditæ traditioni.

Variatio.

Cyana, fontis, & nymphæ nomen.
Diana, ſoror Phæbi.
Pleas, Atlantis filia & ſtella.
Polymnia, vna muſarum.

I, ante E.

I, ante e, breuiatur: vt, Hierocomium, Hieron.

Exceptio.

Piera, Bęotię regio: ſic Pierides.
Pi rus nouem muſarum pater.

Variatio.

Gabriel, Archangeli nomen.
Priene regionis nomen, rectius tamen corripitur.

I, ante O.

I, ante o, breuiatur: vt Iole, Iola.

Exceptio.

Clio, vna muſarum.
Diogenes philoſophi nomen.
Enyo, us, Bellona.
Hermiona, vrbs in mari Aegeo.
Herios, vrbs.
Iob, viri nomen.
Spio, nymphæ nomen.
Thiodamas, viri proprium.

Va-

Variatio.

Io, ius, mulieris nomen, & interiectio blandientis, variatur: vt, Ionia regio; & Ion Ionos viri nomen.

Longantur quædam nomina in ion: vt Arion Amphion.

Quædam breuiantur: vt Aſterion, Amphytrion, Endymion.

Submonitio.

Vt autē tutius agas, poetas fac imiteris: nō enim hic certa de his regula præſcribi poteſt.

I, ante V.

I, ante u, breuiatur: vt, Iulius, Priameius.

Exceptio.

Agenius, id eſt, ſine barba.
Brauium, victoria præmium.
Chius, a, vm, ad Chion pertinens.
Chrium, aries, fons, & promontorium.
Darius, Perſarum rex.
Dius, a, um, id eſt, diuinus.
Gynæcium, locus in ædibus ſecretior.
Hormius fluuius.
Idolium, id eſt, templum.
Lycium, gymnaſij Ariſtotelis nomen.
Ormius, Theſſaliæ fluuius.
Orithius Theſſaliæ mons.
Orius, gygantis & fluuij nomen.
Prymneſium, nautarum funis.
Sperchius, Theſſaliæ fluuius.
Et à πωλέω deductas vt, Oenopolium, Bibliopolium. Et à τρέφω deriuata: vt ſunt

Brepho-

Brephotrophium,Ichihyotrophium. Et à δέχομαι compoſita: vt,Xenodochium,Pandochium.

Adnotatio.

1 Bacchius,pro pede metrico, longat mediam.

Bachius,viri proprium, eandem breuiat.

2 Lycius,gentile nomen,à regione Lyciæ, mediam corripit.

Lycius,pro Appolline,eandem producit.

3 Arrius, hæretici nomen primam poſitu longat,& mediam corripit.

Arius populi nomen, primam breuiat,& mediam producit.

Variatio.

Graphium,ſtilus quo ſcribimus.

Scaphium, matula ad ſcaphæ ſimilitudinẽ.

Eugenius, viri proprium.

Miurus.

O,ante A.

O,ante a,corripitur: vt,Stoa,Oaxes.

Exceptio.

Ioannes, viri nomen.

Oarion.

Troas,Troadis,Troiana mulier.

Variatio.

Siloa,variatur a Chriſtianis.

O, ante E.

O,ante e,breuiatur: vt Chloe.

Exceptio.

Aloeus,gigantis nomen.

Typheus,gigantis nomen etiam.

Sub-

Submonitio.

Heroes,Troes, & ſimilia cremento patent.

Variatio.

Noe,viri proprium variatur.

O ante I.

O ante i,corripitur; vt,Eubois,Simois,

Exceptio

Dæmo is,ancilla,
Deois,Proſerpina.
Lagois,piſcis & auis nomen.
Phoix,vel Phoicus,auis.
Stoicus, in Stoa philoſophans.
Troilus,Priami filius.
Troia adiect.triſyll.
Zoilus inuidus poetaſter.

Obliqui Græcorum habẽtes o,ante.i: vt, Minois,Trois.

Item à productis deriuata: vt, Heroicus, Troicus.

Adnotatio.

Oiclus,Amphiarai pater,longatur.
Oiclus,Centaurus,corripitur,

O ante O.

O ante o,breuiatur, vt Laocoon, Lagoon.

O ante V.

O ante u,corripitur: vt, Panthous, Antinous.

Exceptio.

Achelous, Deus, & fluuius,
Pirous,herois nomen.

Poſſeſſiua in ous, vt a Lotona, Latous: a Gela, Gelous.

V ante

V, ante uocales.

V ante vocales breuiatur: vt: Suas, ſuadis, Rues, ruis: Pruis, pruidis.

SEXTA REGVLA.

De primitiui & deriuatiui quantitate.

Deriuatiui tāta eſt ſyllaba quāta & primitiui, vt quia Amo, habet priorē breuē: Amabā amator, & cætera deriuata ab eo, primam correptam habebunt.

Et, quia Legi priorem longat, eandem producent Legeram, legiſſem, legerim, legero, legiſſe.

Exceptio.

Adnotarunt Grāmatici à breuibus deducta quæ primam producunt.

Binus a bis.

Ceritus a Ceres.

Denus a decem.

Fomes & fomentum, a foueo.

Humanus & humor, ab humus.

Iocundus a iocus, vel Iocundus a iuuo.

Ibo ab eo.

Iumentum etiam à Iuuo.

Iuuior a iuuenis.

Lex legis, a lego.

Laterna à lateo.

Macero à maceo.

Mobilis a moueo.

Nonus a nouem.

Numen a nuo.

Petus à peto.

Pedor a pede.

Quibo

Quibo a queo.
Rapum a rapio.
Remus, Remex, Remigo, Remigium a Remcueo,
Regula,& Rex regis a rego.
Sedes a ſedeo.
Totus a tot.
Trinus a tribus.
Vires a uireo.
Vena à uenio.

Exceptio altera.

Rurſus quæ ſequuntur a longis deducta prima corripiunt.
Acerab acer ab adiectiuo.
Arena & Ariſta ab areo.
Bubulcus a bubus.
Curulis a curru.
Dux ducis a duco.
Dicax,Maledicus,Cauſidicus a dico.
Diſertus a diſſero.
Fides a fio, ut fiat quod dictum eſt.
Fragor & fragilis a frango.
Farina a farre
Fautus a Fando.
Genui a gigno.
Lucerna a luceo.
Lotium a lotu.
Ligula a lingua.
Manus a mano.
Mamella a mamma.
Noto a notu.
Nato a natu.

Offella ab offa.
Poſui a Pono.
Perfidus a fido.
Sagax a ſaga.
Stabulum & ſtabilis a ſto.
Sagillum a ſignum.
Sopor a ſopio.
Siquidem a ſi & quidem.
Strigilis a ſtringo.
Tigillus a tignum.
Titulus a tutando.
Vadum a vado.
Vir viri a vis.

REGVLA SEPTIMA de compoſitione.

Simplicis, & compoſiti eadem eſt, quantitas etiam dipthongo aut vocali mutata: vt, Amicus, Inimicus, Amo, Redamo, Lædo, Illido, Claudo, Occludo.

Exceptio.

Quæ ſequuntur, ſyllabam corripiunt, quæ longa eſt in ſimplicibus.
1 Nomen in nubus, à nubo, is: vt, Pronubus, ba, bum: Innubus, ba, bum.
2 Nomen in dicus, a Dico, cis; vt, Falſidicus, a, vm: Maledicus, a, um.
3 Participium in tus, a compoſitis verbi Noſco, ſcis: vt, Cognitus, ta, tum, a Cognoſco, ſcis. Agnitus ab agnoſco.
Verbum in iero, a iuro: vt Peiero, peieras; Deiero, as.

Nihi-

Nihilum a nihil & hilum, id eſt, res nullius momenti.

Semiſopitus, a ſemi, id eſt, medium, & ſopitus, a ſomno excitatus:

Comitium vero ex cum, id eſt, ſimul, & tum itu ſecundam producit, cum itu, ſimplex corripiat.

Adnotatio.

Ambitus ſubſtantiuum nomen, pro honorum cupiditate, mediam corripit.

Ambitus participiale adiectum id eſt, Circundatus contra primitiui naturam (quod eſt itu) eandem producit.

Variatio.

Connubium, id eſt matrimonium, mediã habet ancipitem.

OCTAVA REGVLA de particulis A, Præ, De, Se, & huiuſmodi.

Quanta eſt in appoſitione propoſitio, tanta eſſe debet in compoſitione.

Quemadmodum, enim dicis, alacris deſcendit in arma, ita rectè dixeris, Timidè eſt aggreſſus internem.

Itaque ex præpoſitionibus quædam longantur, nempe A, E, de, ſe, præ, & di, vt, Amoueo, Educo, Deduco, Semoueo, Præuideo, Dirigo.

Exceptio.

Dirimo tamen, id eſt, diuido, & Diſertus id eſt, facundus, primam breuiant.

Submenitio.

Memineris regularum præcedentium, nã propter vocalem ſequentem dehiſco primam breuiat, vt, Præuro, & Præeo.

Noueris etiam multa ſimplicia eſſe, & primam correptam habere, quæ cum præpoſitione Præ, vicinitatem habere videntur; cuiuſmodi ſunt Prem, Precor, Præcium, Preces, & cætera.

Corripiuntur autem ab, ad, in ob, per, ſub, & re, ut adamo, ineo, perimo, ob audio, abeo, ſubeo, repeto.

Vti etiam & bi, non diuerſa ratione breuiantur; vt triuium, biuium.

Submonitio.

Particularum præcedentium vocalem quantumuis breuem, ſequentes duæ conſonantes productam faciuntur: vt, adfero, ingredior, prefero, abuolutus abſcondo.

Submonitio altera.

Adnotabis præterea has ferè omnes præpoſitiones, cum iatio poſſe componi, atque ſi duplex i, recipiant, poſitione produci; vt abijcio, adijcio, obijcio, ſubiicio, reijcio, alterum autem i, ſi reſpuant, breuiari; vt abicio, ſubidio, reicio, &c.

Variatio.

Variantur repuli, retuli, & reperi, adiecto enim altero p, vel t, ꝑducuntur, reiecto, breuiantur.

Adnotatio.

Refert ex ablatiuo re & fert, id eſt, vtile eſt

le eſt, primam producit.

Refert perſonale a refero eandem breuiat.

Pro.

Pro præpoſitio Græca id eſt, ante corripitur: ut Propheta. prologus, prophanus; Pro Latina præpoſitio producitur in compoſitione, ut, Produco, proficio.

Submonitio.

Videndum tamen ne a procul aut prope fiat deriuatio; tunc enim quantitas mutaretur, vt propinquus, propterea; aut dictiones ſimplices ſint, vt, probrum, probus. In his enim pro, breuiatur.

Exceptio a pro Latino.

Proteruus, id eſt petulans.
Procello proculiacio, hinc Procella.
Pronepos nepotis filius.
Proneptis, neptis filia.
Profectò aduerbium, vtique & certè.
Proficiſcor, & vado & venio.
Profugo, as, primæ, longè repello.
Profugio, gis, tertiæ; hinc Profugus & Profugium.
Profeſtus, ſta, ſtum, i non feſtus.
Profundo, abundatur fundo.
Profiteor, apertè loquor: a quo profeſſus.
Profor, apertè loquor.
Profanus, a quo profano, as.

Submonitio.

Memineris autẽ primitiui & deriuatiui regulæ, quorum eadem eſt quantitas, ve-

luti enim Profundo primam corripit.
Sic profundes, profuſio, & huiuſmodi.

Adnotatio.

1 Procio, id eſt, prouoco ſeu laceſſo; primam & ſecundam in ſupino Procitum longat.
Procio, id eſt quæro, peto, primam & in ſupino procitum ſecundam corripit.
2 Propago, pro progenie, primam corripit.
Propago, pro vinca, eandem longat.

Variatio.

Procuro, id eſt, prouideo.
Propago, as, id eſt, produco.
Propello, longe trudo, hinc propulſo, as.
Propino, as, id eſt, præbibo, is.

REGVLA NONA,
I & O, in compoſitione.

Dictio Græca aut Latina compoſita, cuius prior pars in i, aut o, deſinit, illud i, aut o, corripit, vt, Sacrifico, Cuncti potens, Chirotheca, Zelotypus.

Exceptio ab I.

Ilicet interiectio.
Meridies, meridio & meridior.
Ibidem, ſi quis, tibicen.
Vbique, vbinam, vbiuis, vbilibet.
Scilicet, Ironice aut affirmatiuè ſumptum.
Et quæ habent i, non ratione compoſitionis, ſed caſus tantum; vt, Quantilibet, quantiuis.

Exceptio altera.

Lagopus,per leporinus,

Leuco petra,promontorium, alba petra, vir.

Minotaurus,monſtrum.

Orthodoxus,a um,ideſt, rectæ opinionis

Theophila Dei,amatrix:ſic Theophilus.

Adnotatio.

Idem generis neutri priorem corripit.

Idem, generis maſculini eadem longat.

Variatio.

Geometer,vltra terræ menſurator.

Quotidie,vnde & quotidianus.

Siquidem coniunctio.

Vbicunque id eſt,in omni loco.

REGVLA DECIMA

De præteritis diſſyllabis.

Diſſyllaba præterita priorem longant: vt, Legi a Lego, Sedi à Sedeo, Vidi a Video.

Exceptio.

Bibi a Bibo, Dedi a Do, Fidi a Findo, Scidi,a Sindo,Steti a Sto,Tuli a Fero, priorem breuiant.

Præterita polyſyllaba.

Præterita geminantia ſyllabam primam, vtramque corripiunt, vt a Pario peperi, à Tundo tutudidi, a Pello populi.

Exceptio.

Pepedi, a Pedo, id eſt, poſtico crepitum facio:mediam longat.

Adnotatio.

Cecidi, à Cædo, mediam longat.
Cecidi, a cado, eandem corripit.

Regula aliorum præteritorum.

Præterita quæ neq; diſſyllaba ſunt, neque geminant priorem, præſentis indicatiui quantitatem ſequuntur; vt Amaui, ab amo, Docui, a doceo, &c. Niſi literatura non obſeruetur; vt in his genui, poſui, potui, & coegi, quæ, primam breuiant, quamuis à longis veniant.

REGVLA VNDECIMA,

De ſupinis.

Diſſyllaba ſupina priorem longant; vt, Iuſum, a ludo, viſum, a video, & quæ inde deriuantur: vt, alluſum, inuitum, & cætera.

Exceptio.

Breuiantur citum, tu, a cieo, id eſt, voco.
Datum, tu, a do.
Futum, tu a fuo, verbo antiquo, id eſt ſum.
Itum, tu, ab eo.
Litum, tu, a lino.
Quitum, tu, a queo.
Ratum, tu, a reor.
Rutum, tu aruo, id eſt cado.
Satum, tu, a ſero.
Situm, tu, a ſino.
Statum, tu, a ſiſto.
Statum, tu, a ſto.

Submonitio.

Staturus tamen, & compoſita a ſto, quæ

atum

atum habent in ſupino, ſta, ſyllabam producuntur vt, præſtatum, præſtaturus, obſtaturus, quæ ſia, in i, mutent, ſeruatur regula, vt præſtitum, inſtitum.

Adnotatio.

Supina & ab eis deriuantia a ciò, & compoſitis eius, primam longant.

A cieco verò, eandem breuiant, vt citū, tu concitus, ſed quia eadem duorum eſt ſignificatio, prima variari videtur.

Regula aliorum ſupinorum.

Verbum quod vi, vltimam ſyllabam præteriti, mutat in tum, ſupini vocalem longat, ante tum, vt, amaui, amatum, moui, motum; quæſiui, quæſitum: audiui, auditum.

Subiunctio.

Quoties vocalis ante tum, primitiui non mutatur, primitiui quantitatem ſeruat vt a dormitum dormito, tas, dormiturio &c.

At vbi a, in i, mutatur contra primitiui naturam breuiatur, vt, Rogito a rogatum: Clamito, & a clamatum, &c.

Adnotatio altera.

Hæc verba formationem regularum non habent, ſua regula tamen continentur.
Voluo, volutum, Soluo, ſolutum.
Potior, portitum, penultima longa.

Adnotatio.

3 Oblitum, oblitu, ab Obliuiſcor, mediam longat.

Oblitum, oblitu, ab Obliuor, eandem bi...uiaſ;

Variatio

Petitium, itu, & deriuata variantur.

Submonitio.

Alia ſupina de quibus nihil dictum eſt præſentis indicatiuis quantitatem habent, vt, Dilectum a diligo, Cubitum a cubo. Habitum ab habeo, &c.

Submonitio.

Fac ſemper ob oculos habeas primitiui & deriuatiui regulam nam multa, participia, multa verbalia, multa etiam frequentatiua a Supinis oriuntur, quorum, quantitatem ſeruant: ſic de præteritis, iudicandum, a quibus multa tempora formantur.

REGVLA DVODECIMA,

de verborum Crementis.

Crementum primum verbi vocalis eſt vltima fuit in ſecunda perſona ſingulari preſentis indicatiui, vocis actiuę, ſiue ſictæ, ſiue propriæ: vt, Amas, amabam, Amaui, Doces, docebam, Docebo. Vocales autem aliæ crementa media nuncupantur: vt, tertia in legebamus, & quarta in audiebamus. Porro in communibus, & deponentibus verbis, fingenda erit actiua vox, vt a criminor, crimino, as: à largior, largio, largis.

Crementum per A.

A, in omni cremento verbi producitur, vt certabamus, criminabamus, ſtudebamus legebamus.

Ex.

Exceptio.

A in cremento prima verbi do das, & compoſitis eius, quæ ſunt coniugationis primo corripitur: vt dabã, dabo: venundabam, venundabo. Secundum autem, ſub regula continetur: vt dabamus, dederamus, longa penultimam.

E in cremento.

E, in cremento vtroq; producitur, vt cantemus, canteremus, ſtudemus, currebam etiã, ſi r, ſequatur: vt amauerunt, vel ere: docuerunt, vel ere: Docerẽ, docere: legerunt, vel ere; audierunt, vel ere: in voce paſſiua idem facito ſeruatis ſeruandis.

Exceptio.

1 E, ante ram, rim, ro, in omni coniugatione corripitur: vt regnaueram, regnauerim regnauero: docueram, docuerim, docuero, Legeram, legerim, legero.

2 Beris, & bere, in futuro indicatiui vocis paſſiuæ, corripitur: vt tentaberis, vel bere; doceberis, vel docebere: fateberis, vel fatebere.

3 E, creſcens in præſenti cuiuſlibet modi coniugationis tertiæ, & in præterito imperfecto modi coniunctiui, breuiatur: vt indicatiuo, legeris vel legere. Optatiuo: legerem vel legerem. Præterito imperfecto coniunctiui, legerem vel legere. Infinitiuo legere. Reris tamen, & rere in præſenti; optatiuo, & præterito imperfecto ſubiunctiui etiam tertiæ coniugationis longatur:

vt legereris vel legerere, legeretur, ſic remus,& retis, vel legeremus legeretis, ſcriberemus ſcriberetis.

I in cremento.

I, in crementis cuiuſcunq; coniugationis, corripitur, vt, cantauimus, monuimus, mouebimus, i rimus. *Exceptio.*

Cremētum primum per i, cōiugationis, quartæ non præteriti temporis, producitur, vt audimus, audire, audirem, audire.

Submonitio.

Primi crementi memineris, nam ſecundum crementum per i, corripitur, vt tertia in audiuimus, & quarta in audiueritis. Memineris etiam, regulam intelligi de cremento non præteriti temporis nam i, in præterito ſemper breuiatur, vt curauimus, valuimus, conſulimus, poliuimus.

Exceptio ſecunda.

Iui, ſemper longantur, vt quæſiui, dormiui.

Exceptio tertia.

Crementum per i, in verbis ſum, nolo, & volo, cum compoſitis, producitur, ut ſitis, nolite velimus, velitis.

O in crementis.

O, ſemper, longatur, vt curatote, abitote.

Crementum per V.

V, in cremento breuiatur, quæſumus, poſſumus, nolumus, volumus.

REGVLA DECIMA TERTIA de crementis nominum.

Crementū nominis, pronominis, & participij

ticipij eſt exceſſus, ſyllabæ, vel ſyllabarum in obliquis ſupra nominatiuum eiuſdem nu meri; vt hic puer, huius pueri; hi pueri horum puerorum.

Crementum plurale.

Crementum plurale in a, in e, & in o, longatur, vt deatrum, deabus; rerum rebus, amborum, ambobus. Sed crementum per i, vel u, breuiatur, vt fratribus, manibus, verubus, quæſtubus. Porro, quia prima declinatio non creſcit in ſingulari, niſi pro ædificatur ai; vt aulai pro aulæ, pictai pro pictæ, neq; etiam quarta, niſi in datiuo, vbi uocalis vocalē præcedentem breuiant, vt manui, vi ſui. Et crementum ſingulare quintæ declinationis ſatis patet ex regula de vocali ante vocalem, vt diei penultima longa, rei, ſpei, penultima breui, ideo a ſecunda auſpicabimur.

Crementum ſecunda.

Crementum quodcunq; declinationis ſecundæ in ſingulari breuiatur: vt, vir, viri, ſatur, ſaturi, puer, pueri, Orpheus, orphei, vnus vnius. *Exceptio.*

Iberi tamen eum compoſito ſuo Celtiberi longatur, & eſt populi nomen.

Crementum tertia in A.

Nomen tertiæ a, corripitatis, & atos, vt dogma, dogmatis, vel dogmatos, ænigma, ænigmatis, vel ænigmatos. Quod ſi mutetur in atum declinationis ſecundæ, produci debet vt baptiſmatum, baptiſmati;

poe-

poematum, poemati, penultima longa. Cæterum quia nomen in e, non creſcit in genitiuo, vt cubile, cobilis: monile, monilis: Et nomen in i, non variatur, vt gummi, huius gummi: ſynapi, huius ſynapi, ad crementum in o, deſcendemus.

O.

Nomen in o, genitiuum habet in onis: vt lectio, lectionis: aut enis, vt Anio, enis; & horum penultima ſemper longatur, aut in inis habet, & huius penultima corripitur; vt virgo, ginis; margo, ginis. Nomen autem cuius nominatiuus indifferenter eſt in o, vel in on, corripit onis in genitiuo, vt Agamenno vel Agamenon, huius Agamenno nis, brito, vel britem, huius britonis. At quia nomen in u, non variatur in obliquis: vt cornu, gelu, ion ad finales conſonantes deueniemus: quarum prima eſt b, in quam nullum nomen variabile definit; vt Iacob, Iob, Moab.

C.

Genitiuus nominis exeuntis in c, penultimã longat; Melchiſedech, ecis; halec, ecis.

D.

Genitiuus nominis in d, penultimam etiam producit; vt Dauid. idis.

Exceptio.

Bogudis tamen penultimam breuiat nomen uiri. Et quia nullum nomen definit in i, neque etiam in g, aut in K, & ſi quod eſt non variatur idcirco tantum de his quæ in l, de-

ſinunt

ſinunt præcipietur,

L.

Al maſculinum alis corripit; vt ſal, ſalis. Hannibal Hannibalis. Al neutrum producit alis: vt tribunal, alis. El producit elis; vt. Gabriel, elis.

Il corripit illis, vt pugil, illis.

Ol longat olis: vt Sol, olis.

Vl vlis breuiat, vt Conſul, vlis.

Nullum nomen tertiæ deſinit in m.

N.

Nomen in n, genitiui penultimam logat: vt, Totan, anis; lien, enis: Delphin, in is.

Exceptio.

Genitiuus tamen in inis, corripit; vt fluminis, luminis, a flumen & lumen.

Submonitio.

Adeo varie on, apud Poetas, inuenitur, vt, de eo regula certa dari non poſſit. Quædam enim producunt onis: vt Babylon, Babyloni, Symon Symonis.

Quædam corripiunt: vt cunon, onis: dæmon, onis, fac igitur Poetas tibi imitandos proponas.

Variatio.

Sidonius, nia, nium, qui a Sidone Phœniciæ vrbe originem ducit.

Edonius, nia, nium, qui in Edone promontorio natus eſt: ſecundam variant.

Crementum per r.

In ar, neutrum, longat aris: vt Calcar aris.

Exceptis tantum.

Nectar, aris.

Iubar,

Iubar,aris,
Ar maſculinum, aris corripit, vt Cæſar, aris.
Nar tamen naris producit, id eſt fluuius.
Variatio.
Lucar pro lucro quodam,& ſacrificio, aris, producit;lucar,pro aue,aris corripit.
Er.
Er,eris,corripit;vt Anſer eris.
Exceptio.
Bizer,eris,Ponticus populus.
Erier,eris,Germaniæ populus.
Iber,eris,Hiſpaniæ,& Armenæ populus.
Græcum inter,vt Panther eris.
Soter,eris,id eſt ſaluator.
Exceptis tamen.
Aether,quòd eris corripit vt æther ætheris.
Ir.
Nomen in ir declinabile corripit penultimam genitiui, vt martyr yris, ſic protomartyr.
Or.
In or nomen oris longat, vt labor, oris; paſtor,oris.
Exceptio.
Neutrum in or penultimam breuiat in obliquis:vt æquor,æquoris, marmor, marmoris.
Item memor memoris: arbor arboris, Græcum etiam in or, ſiue proprium, ſiue appellatiuum:vt Hector,Hectoris;Rethor, oris.
Vr.

Vr.

In ur, etiam nomen penultimam genitiui breuiat: vt Sulphus, ſulphuris: Guttur, gutturis.

Exceptio.

Fur tamen furis producit.

As.

As, atis, longat: vt veritas veritatis, bonitas, atis.

Exceptio.

Anas, anatis, animal amphibion as, ad is corripit; vt lampas, adis; dorcas, addito.

Adnotatio.

Vas vaſis producit.
Vas breuiat vadis.

Es.

Es, corripit genitiui penultimam; vt ſtipes, itis; Ceres, eris; antiſtes, ſtitis.

Exceptio.

Hæres, edis: locuples, etis: merces edis.
Quies, quietis, ſic inquies.
Græcum cuius genitiuus eſt in etis; vt lebes, etis; Cremes, etis: tapes, etis.

Submonitio.

Aes, æris: præs, ædis, diphthongo longantur.

Is.

In is nomen, genitiui penultimam breuiat, vt lapis, idis; puluis, pulueris.

Exceptio.

Glis longat gliris, ideſt animal.
Meſis meſidis, inſulæ nomen,
ſophis Pſophidis, oppidi, & Nymphæ, nomen

men. Nomen etiam in Is, genitiuum formans in itis, vt Quiris, Quiritis, lis, litis, penult. producit. Adde Græca in is, quæ per en etiam finiuntur; vt Salamis Salaminis: Traſſis Traſſinis: nam, & Salamin, & Thraſſin dicimus.

Os.

Nomen in os, in obliquis, producit penultimam: vt flos, oris, Sacerdos, otis.

Exceptio.

Bos, ouis.
Compos, otis.
Impos, otis.

Vs.

In us nomen, genitiui penultimam corripi: vt Tripus, odis: vellus, velleris: corpus, corporis.

Exceptio.

Comparatiua in us; vt maius, oris.
Quæ habent vtis, vt virtus, vtis.
Quæ habent vdis, vt ſub ſcus udis.
Quæ habent uris, ut ius iuris, rus, ruris.

Exceptis tamen.

Pecus, udis, Ligus uris.
Intercus, utis: Quæ penultimam corripiunt.

Bs. Ms. Ps.

Nomen habens s, poſt conſonantem, nempe. B. M. P. genitiui penultimam corripit; vt trabs, abis, adeps, ipis.

Exceptio.

Conops, nopis, culex; ſic Conopeum.
Cyclops, opis, gigas unoculus.

Euro-

Europs opis,Regis nomen.
Gryphs yphis,id eſt animal.
Hydrops,opis,aqua intercus.
Plebs plebis,populos.
Seps,pis,clauſura,vel ſerpens.
Cecros,opis,populi nomen.

T.

Caput penultimam genitiui breuiat capitis.Sic compoſita,ſinciput,ſincipitis,occiput,occipitis.

X gis.

Vocalis ante gis,corripitur, vt grex, egis, Phryxygis,Coniux, iugis.

Exceptio.

Rex,regis,ſic prorex.
Lex,legis,ſic illex,illegis.
Frux, frugis penultimam longant.

Ex icis.

Ex,etiam,icis breuiatur, vt Pellex, icis, Vertex,icis,Excipitur Vibex,icis.

Nomen aliud in x, quacunque vocalem præcedentem habeat, in obliquis penultimam producit,vt audax,acis, fex, ecis, nutrix,ici,velox,locis,luxi,luci.

Exceptio.

Atrax,atracis,fluuius.
Abax,acis,menſula.
Candax,acis,inſulæ & reginæ nomen.
Colax,acis, paraſiti nomen.
Dropax,acis,vnguentum.
Fax,acis,tæda.
Panax, acis, herbæ genus, cuius ſuccus o-

popanax

popanax dicitur.
Pharnax,acis,viri proprium.
Silax,acis,ſcurræ nomen.
Similax, acis, nomen virginis in hæderam verſæ,
Storax, acis, vel ſtyrax, arbori & vnguentum.
Calix,icis,ligneum vas.
Cilix,icis, Ciliciæ populus.
Coxendix,icis,tibiæ pars.
Erix,icis, rex,mons,& vrbs.
Filix,icis,herbæ nomen.
Fornix,icis,cauerna,vel lupanar.
Hiſtrix,icis,aper ſpinoſus.
Illyx,icis,id eſt, illyricus:ſic Elix, cis.
Larix,icis,arboris nomen.
Maſtrix,icis,flagellum ſcutica.
Narix,icis,oppidum Locrorum.
Natrix,icis,ſerpens aquaticus.
N x,niuis.
Onix,gemma?Hinc ſardonix,ichis.
Pix,icis,nigrum defluens ex arbore picea.
Salix,icis,arboris ſpecies.
Varix,vena intumeſcens.
Vix,icis,viciſſitudo:
Cappadox,ocis,Cappadociæ populus.
Præcox,ocis,præmaturus,a,um.
Voluo x,ocis,vermis.
Crux,ucis,patibulum.
Dux,ucis,qui uel quæ ducit.
Nux,vcis,arbor,& fructus.
Trux,vcis,crudelis.

Volux,

Volux,vcis,lepus.

Adnotatio.

Pernix,icis,á pernitor, id eſt, velox genitiui penultimam producit.

Pernix,pro ſcelerato, à peruerto, eandem corripit.

Variatio.

Bebrix,icis,populus.

Phœnix, icis,auis nomen.

Piſtrix,icis,ſydus,piſcis & nauis.

Syphax,acis,viri proprium penultimam variant.

Crementum pronominis,& participij.

De cremēto pronominum & participiorū idē iudicandum qđ de nominum crementis: vt illorū,illarum,legēdorum,arū,penultima longa: noſtratibus,veſtratibus, legentibus,audientibus,penultima breui.

Submonitio.

Quantacunq; eſt genitiui ſingularis penultima, tanta eſt & ſequentium caſuum, in numero etiam vtroque vt lucis ci, cem, ce, ces, &c. Quam vnicam præceptionem vbique diligenter ſubnotabis.

Facturus etiam operæ pretium mihi videor fide metricis pedibus quædam non inutilia hoc loco breuiter ſcripſero. Deinde de varijs carminum generibus hymnographis peculiaribus: inde de lyricis; copioſius poſtea de Comicis. Quibus abſolutis, de figuris quibuſdam Heroico verſui frequentibus nonnihil attigero.

Car-

Carminis definitio.

Carmē,eſt oratio ſtrictiori pedum lege co. ercitū,& ornatiſſimum dicendi genus;a canendo nomen habens,quod ſi aptum canti bus. Carmen alio nomine dicitur verſus: quia vno verſu finito, ad principium alterius reuertimur: aut quia tandiu verti debet,quo ad rectè conſtituatur.

Græco nomine appellatur metrum,quod certis pedū menſuris carmen metiri ſoleamus. Pes,eſt metrica ſyllabarū conſtituitio: dicti pedes, quòd quemadmodum pedibus ambulamus, ſic carmina quibuſdam quaſi pedib. incedere videntur: vel quia per eos veluti ſcalarum gradus carmina ſcandimus.

Scanſio eſt legitima metri in ſingulos pedes diſtinctio.

Tps,eſt debita probationis menſura, Syllaba breuis vnicum habet tempus, longa vero duo tēpora continet:quia tantum temporis abſumitur in vnius longæ, quam in duarum breuiū prolatione:vt ludite, ſcribite.

Pedum numerus, & ratio.

Diſſyllabi ſunt quattuor.

Pyrrichius, conſtat duabus breuibus, vt Deus,pius *vv*

Spondeos,duabus longis;vt, audi, doctos–

Iambus, ex breui, & longa,vt dies, mei *v*-

Trochæus ex longa,& breui;vt panis,iſte -*v*

Octo triſyllabi.

Dactylus conſtat longa & duabus breuibus vt,Tityre *vv*.

Ana-

Anapæſtus, duabus breuibus, & longa; vt, ſpecies *vv--*

Tribrachus tribus breuibus vt dominus *vvv*

Moloſſus, tribus longis; vt, Æneas---

Ampibrachus, longa inter duas breues; vt, libellus *v-v*

Amphibrachus Creticus, breui inter duas longas; vt, caſtitas *v-*

Bacchus breui: & duabus longius; vt, Egeſtas *v--*

Antibacchius duabus longis, & breui, vt, cælare--*v*

Sedecim tetraſyllabi.

Procleuſmaticus, cõſtat quattuor breuibus vt, Philoſophus *vvvv*

Diſpondeus, quattuor longis, vt oratores----

Dijambus, prima, & tertia breuibus, ſecunda, & quarta longis; vt, amœnitas *v-v-*

Ditrochæus prima, & tertia longis, ſecunda & quarta breuibus, vt cantilena *-v-v*

Antiſpaſtus duabus extremis breuibus, & duabus medijs longis; vt, Alexander *v--v*

Choriãb. duab. extremis longis, & duabus medijs, breuibus; vt Pontifices-*vv*-

Ionicus a minore, duab. primis breuib. & vltimis duabus longis; vt, Diomedes *vv--*

Ionicus a maiore primis duab. longis, & vltimis duabus breuibus; vt, Dæmetrius --*vv*

Pæan primus prima longa, & tribus vltimis breuibus; vt, lætitia-*vvv*

Pæan ſecundus, prima breui, ſcđa longa, tertia & quarta breuibus; vt, potentia *v-vv*

Pæan tertius, duabus primis breuib. tertiæ longa,& vltima breui, vt, alienus υ ‑ υ
Pæan quartus tribus, primis breuibus, & vltima longa, ut, celeritas υυυ‑
Epitritus, primus, prima breui, & trib. ultimis longis, ut, ſacerdotes υ ‑‑
Epitritus ſecundus, prima longa, ſecunda breui, & duabus ultimis longis, ut, Conditores‑υ‑
Epitritus tertius, & duabus primis longis, tertia breui, & ultima longa, ut, Concordia‑υ in ablatiuo.
Epitritus quartus tribus primis longis, & ultima, breui: ut, Conſtantinus‑‑‑υ

De varijs carminum generibus.

De uarijs carminum generibus ſcripturi primum annotabimus carmen a rebus diuerſis ſortiri nomina.

Vel ab authoribus & inuentoribus, ut Aſclepiadeum ab Aſclepiade. Sapphicum a Sappho, Phaleucium a Phaleuco.

Vel a Materia, ut, Heroicum, quo Heroum res geſtæ cum laude ſcribuntur, Satyricũ quo hominum uitia taxantur, &c.

Vel a frequentiori pede; ut Iambicum, a Iambo, Trochaicum, a trochæo, Dactylicum a dactylo pede prædominante.

Vel a pedum numero: ut, Senarium octonarium, ſex, & octo pedum.

Vel a ſcanſionis menſuris, ut Monometrũ unicam habens menſurã, Dimetrũ, duas, Vimetrum, tres, Tetrametrum, quattuor,

Pentametrum, quinq; Hexametrum ex.

In Iambici, Trochaicis & Anapæſticis duo pedes vnicam menſuram conſtituunt. In reliquis ſinguli pedes ſingulas menſuras efficiant.

Vel à certo pede, vt Spondacium, cuius quintus pes ſpondeus eſt.

Vel à ſyllabarum numero: vt, Hendecaſyllabum continens ſine in teremptione ſyllabas undecim: vt, Phaleuciũ & Sapphicum: Pentaſyllabũ, Adonicum; & ſic de cæteris.

Vel à numero verſuum: vt, Moneſtichon ſi vnicus eſt: Diſtichõ, ſi duo: Tetraſtichõ, ſi quatuor: Hexaſticon, ſi ſex: Odoaſſichon, ſi octo, Decaſtichon, ſi decem ſint verſus.

Vel à perfectione, ut a catalecticum, ubi nihil deeſt, nihil abundet; a defectu, vt catalecticum, cui una deeſt ſyllaba: Brachi catalecticum, cui plures ſunt ſyllabæ. Ab abũndantia, vt hypermetrum, cui ſupereſt ſyllaba, ſed, quæ à principio verſus ſequentis excipitur: hypercatalecticum, vbi ſupereſt ſyllaba, uel ſyllabæ etiam nuſquam interemptę. Vel a carminis genere: vt, monocolon: id eſt, vni membre, quod vnico genere conſtat: vt, Æneis Virgiliana, Dicolon, bimembre: duobus uenerib. conſtans: vt, Sapphicum cum Adonio; tricolon, trimembre, id eſt, trium generum carmen; vt, ex Aſclepiadeo, & Pherecratio cum gliconico.

Vel

Vel à numero redeũdi: vt Diſtrophon, vbi po ſecundum verſum ad primum genus re dimus: ſtrophe enim conuerſio eſt triſtrophon. vbi poſt tres verſus ad primum genus reuertimur, & te traſtraphon, vbi poſt quatuor verſus fit regreſſio.
Multis alijs nominibus merito uocari poterunt, quibus, ne prolixitate diſpliceam, iam ſuperſedeo.
Vulgaria quadam carmina hymnis eccleſiaſticis accommoda. Hexametrum & pentametrum.
Hexametrum carmen ſic dictum, quod ſex pedibus decurrat, primis quatuor ſedibus dactylum, aut ſpõdeũ indifferenter habet; quinta ſed dactylum tantum, ſexta ſpondeum, cui pentametrum perpetuò ſuccedit. Pentametrum autem ſic à quinque pedibus, quibus conficiatur, denominatũ, prima & ſecunda ſede dactylum aut ſpondeum ſine differentia recipit: tertia ſpondeum; quarta & quinta anapæſtum.
Paradigma
Virgo Dei genitrix, quẽ totus nõ canit orbis, In tua ſe clauſit viſcera factus homo.
Scanſio.
Virgo De-*vv* i geni-*vv* trix quem-.totus-- non capit-*vv* orbis.
In tua-*vv* ſe clau--ſit-viſcera-*vv* factus ho--*vv* mo *v*.
Aſclepiadeum, & Glyconicum.
Aſclepiadeum carmen, ſic ab Aſclepia de. inuentore voçatum, conſtat ſpondeo duobus

bus choriambis & pyrrichio.

Glyconicum vero à Glycone poeta repertũ, eccleſiaſtico more tres aſclepiadeos verſus ſequitur, decurritque ſpódeo, & duobus dactylis ſequentibus.

Paradigma.

Quæ vox, quæ poterit lingua retexere.
Quæ tu martyribus munera præparas?
Rubri nam fluido ſanguine laureis.
Ditantur bene fulgidis.

Scanſio.

Quæ vox--quæ poterit-*vv*-lingua rete-*vv*-xere *vv*
Quæ tu--martyribus-*vv*-munera præ-*vv*-paras *vv*
Rubri nam fluido *vv*-ſanguine lau-*vv*-reis *vv*
Ditan--tur|bene-*vv* fulgidis-*v*-

Aſclepiadeum catalecticum.

Eſt aliud genus Aſclepiadei catalectici breuius præcedẽti ſyllaba tantum (ab alijs Alemanium dactilicum, tetramatrum, hypercatalecticum vocatum (quod primo loco ſpondeum recipit, ſecundo choriambũ, tertio dactylum, & quarto ſpondeum.

Paradigma.

Tu cum virgineo mater honore.
Cęlorum domino pictoris aulam.
Sacris viſceribus caſta paraſti.
Hinc natus Deus eſt corpore Chriſtus.

Scanſio.

Tu cum--virgineo-*vv* mr̃ ho-*vv* nore *v*

Cęlo--rum domino-*vv*-pectoris-*vv* aulã--
Sacris--viſceribus *v v* caſta pa-*vv* raſti--
Hinc na-tus Deus eſt *vv*-corpore-*vv* Chri-
ſtus-*v*.

Sapphicum carmen & adonicum.

Sapphicum carmen a Sappho puella nomen habens conſtat trochæo, ſpondeo, & dactylo, & duobus trochæis.

Adonium verò ab Adone excogitatum tria ſapphica ſequi ſolet, conſtatque dactylo, & ſpondeo tantum.

Paradigma.

Iſte confeſſor domini ſacratus,
Feſta plebs cuius celebrat per orbem,
Hoc die lętus meruit ſacratum
Scandere cœlum.

Scanſio.

Iſte-- *v* cõfeſ--ſor domi- *v* ni ſa- *v* cratus- *v*
Feſta- *v* plebs cu- i⁹ cele- *vv* brat p- *v* orbẽ *v*
Hoc di- *v*- e lę--tus meru- *vv* it ſa- *v* cratũ-*v*
Scandere- *vv* cęlum-

Iambicum dimetrum.

Iambicum dimetrum ab iãbo pede ſic dictum, & dimetrum a duabus menſuris, quatuor pedes habet, iambos omnes, aut ſaltem in locis imparibus, hoc eſt, primo & tertio, ſpondeum.

Paradigma.

Iam lucis orto ſydere,
Deum præcemur ſupplices;
Vt in diurnis actibus.
Nos ſeruet a nocentibus.

Scan-

Scanſio.

Iam lu -cis or *v*-to ſy--dere *v*--
Deum *v* præce *v* mur ſup- plices *v*,
Vt in *v*- diur *v* nis ar tibus *v*-,
Nos ſer-ueta *v*-nocen *v* tibus *v*--

Iambicum trimetrum.

Iambicum trimetrum, ſex pedibus conſtat: locis imparibus ſpondeum, vel iambũ mixtim recipiens: locis paribus iambum tã tùm nam iambica, & dimetra, & trimetra Eccleſiaſtico ritu diſſyllabos tantum pedes recipiunt.

Paradigma.

Adeſto caſtis Chriſte parſimonijs,
Feſtumque noſtrum rex ſerenus aſpice,
Ieiuniorum dum litamus victimam.

Scanſio.

Adeſ *v* to ca *v* ſtis Chri ſte par *v* ſimo *v*-nij *v*-
Feſtũ m--que no *v* ſtrum rex- ſere *v* mus a-*v*ſpice *v*
Ieiu--nio *u* rum dum--lita *v* mus vi--ctimam *v*-

Trochaicum.

Eſt genus carminis trochaici, quod a Seruio Ithyphallicum vocatur: conſtans dimetro brachycatalectico, omnibus locis trochæum habens, ſecundo tamen ſpondeum etiam recipiens.

Paradigma.

Virgo ſingu laris,
Inter omnes mitis.

Scanſio.

Virgo-v ſingu-v laris v
Inter-v omnes--mitis-v

Trochaicum aliud.

Eſt & trochaicum aliud dimetrum, Alemanio acatalectico, & Euripidio catalectico alternatim decurrens: locis imparibus trochæum habens, vt præcedens: locis verò paribus etiam ſpondeum.

Paradigma.

Pange lingua glorioſi,
Prælium certaminis.
Et ſuper crucis trophæo.
Dic triumphum nobilem,
Qualiter Redemptor orbis.
Immolatus vicerit.

Scanſio.

Pange-v linguæ-v glori-v oſi-v
Præli-v um cer-v tami-v nis.
Et ſu-v per cru-v cis tro-v phæo-
Dic tri-v umphum--nobi-v lem v
Quali-v ter re-v demptor-v orbis-v
Immo-v latus-v vice-v rit-

Carminum quorundam mixtiones.

Non eſt quòd putet adoleſcens omnium carminum genera vniformia eſſe, & æqualis menſuræ: ſed præter monocola, hoc eſt vnimembra, quædam eſſe dicola. ideſt dimembra, quædam tricola: Rurſus Dicola diſtropha eſſe, cùm ſcilicet poſt duos verſus ad primum genus fit reuerſio.
Item Dicola Tetraſtopha, Dicola Pentaſtro-
pha,

pha,Tricola Tiſtropha: Et quod rarum eſt, Tricola Tetraſtopha. De quibus ſigillatim & breuiter & facilè tractare conabimur.

Monocola.

Omne ferme carminum genus eſt Monocolon: id eſt ſimplex & vnimebre: quale eſt Heroicum Hexametrum, quo tota Aeneis Vergiliana, tota Metamorphoſis Ouidiana, Iuuenalis & Perſij Satyri, & alia plurima ſunt conſcripta. De quo genere paulo ante.

Paradigma.

Quiſquis enim duros caſus virtutis amore. Vicerit, ille ſibi laudemq; decuſque parabit. At qui deſidiam, luxumque ſequetur inertem. Dum fugit oppoſitos in cauta mente laboras., Turpis inopſque ſimul miſerabile tranſiget æuum.

Scanſio.

Quiſquis e-*vv* nim du--ros ca--ſus vir-tutis a-*vv* more--

Vicerit-*vv* ille ſi-*vv* bi lau--demque de-*vv* cuſque pa *vv* rabit--

Pentametrum Elegiacum raro ſine alterius carminis admixtione graditur ſatis notum genus.

Paradigma.

Nobis, non vobis, vellera fertis oues.
Nobis, non vobis, nidificatis aues.
Nobis, non vobis, fertis, aratra boues.
Nobis; non; vobis, melificatis apes.

Scanſio.

Nobis--non vo--bis vel- lera fer *vv*-tis

 oues *vv*

ques *vv*
Nobis--non vo--bis ni -difica *vv*-tis aues *vv*
Adonicum conſtans dactylo & ſpondeo, Monocolon inuenitur, ſed rariſſimè.

Parad gma.

Nubibus atris.
Condita nullum.
Fundere poſſunt.
Sydera lumen. *Scanſio.*
Nubibus *vv* atris--
Condita-*vv* ullum -
Fundere *vv* poſſunt--
Sydera *vv* lumen.

Aſclepiadeum apud Hymnographos nũquam, niſi admixto Gliconico reperitur, apud Lyricos Poetas frequenter.

Paradigma.

Noſtris auribus audiuimus ò Deus.
Nobis à patribus tradita per manus.
Maiores etenim cuncta nepotibus.
Narrauere ſuis quanta operatus es.

Scanſio.

Noſtris auribus au-*vv* diuimus o *vv*-Deus *vv*
Nobis-- à patribus-*vv*-tradita per-*vv*-manus *vv*
Maio--res etenim-*vv*- cuncta nepo-*vv* tibus *vv*

Aſclepiadeum catalecticum, breuius vna ſyllaba.
Aſclepiadeo præcedenti.

Para-

Paradigma.

Eructat mi animus neſcio quoddam
Lætum atque egregium carmen, & illa
Quæ,pridem meditor cantica regi.

Scanſio.

Eruc– tat m'animus- *vu* neſcio- *vu* quoddam-*v*

Sapphycum hendecaſyllabum,ſine Adonio non recipit eccleſiaſticus concentus, alio qui frequens monocolon apud Poetas.

Paradigma.

Ergo vos quicunque deis relictis,
Imo falſorum titulis deorum
Prorſus abiectis, Domino Deoq;
Vni adhæſiſtis,celebrate,rurſum
Canticis illum celebrare dignis.

Scanſio.

Ergo-*v* vos qui--cunq; de- *vu* is relictis- *v*
Imo-*v* falſo--rum titu-*vu* lis de- *v* orum *vu*

Phaleucium carmen a Phaleuco excogitatum,decurrit ſpondeo,dactylo,& tribus trocheis.

Paradigma.

Ad cęnam volui vocare nuper
Te vnum cum ſocijs tuis amice:
Nec te,nec ſocios habere nuper.
Conuiuas potui rogo,quid obſtat?

Scanſio.

Ad cœ--nam volu- *vu* i vo-*v* care- *v* nuper *v*
Te vnum--cum ſoci- *vu* is tu-*v* is a-*v* mice- *v*
Nec te--nec ſoci-*vu* os ha-*v* bere- nuper-*v*
Conui--uas potu-*vu* i ro-*v* go quid-*v* obſtat-*v*

Iambicum Dimetrum præter morem eccleſiaſticum, recipit i locis imparibus, hoc eſt, primo, & tertio, iambum, tribrachyn, ſpondeum, dactylum & anapeſtum: locis autem paribus, hoc eſt, ſecundo & quarto, iambum tantum.

Paradigma.

Caue æmuleris impios.
Vllum ve cum illis ſit tibi.
Commercium: multo minus.
Succenſe & illis inuide.

Scanſio.

Cau'æ-- mule ṽ- ris im ṽ-pios ṽ-
Vllum--ue c'il ṽ-lis ſit--tibi ṽ-
Commer--cium ṽ multo--minus ṽ-
Succen--s'& il ṽ-lis in--uide ṽ-

Iambicum dimetrum hypercatalecticum habet in prima ſede ſpondeum vel iambum, in ſecunda & tertia iambum.

Paradigma.

Feſtina age o Deus.
Et me tot è malis.
Quis augor, eruas.
Præſentem opem & feras.

Scanſio.

Feſti--n'ag'o ṽ-Deus ṽ-
Et me--tot e ṽ-malis ṽ-
Queis an--gor, e- ṽ ruas ṽ-
Præſen--t'op'& ṽ feras ṽ-

Iambicum etiam trimetrum, ſex pedes habens locis imparibus, iābū, tribrachyn ſpondeum, dactylum, & anapæſtum recipit, locis

locis aũt paribus, iambum vt tribrachym, & rariſſimè anapæſtum; niſi apud comicos: de quorum licentia poſtea dicetur.

Paradigma.

Miſereat, obſecro te, mei Deus bone.
Pro magna & ampla miſericordia tua.
Miſerationum proque multitudine
Illâ tuarum & copia, ſcelera mea.
Abſterge, noxaſque elue ac ſordes meas.

Scanſio.

Miſere- vv at ob v- ſecro te vv- mei v- Deus
v- bone v-
Pro ma--gn'& am v- plâ miſe- vv ricor v-
dia v- tua v-
Miſera vv- tio v- num pro-- quæ mul v- titu
v- dine v-
Illâ-- tua v- r'et co-- pia v- ſcelera vv v mea
vv
Abſter-- ge, no v- xaſque v- lu'ac v- ſordes-
me as v--

Eſt quoddam genus iambici verſus delumbe & claudum, quod Græci ſcazon appellant, eoſdem pedes habens cum præcedenti, niſi quod in ſexta ſede ſpondeum habẽt, ſed in quinta ſemper iambum.

Paradigma.

Nec fonte labra polui caballino.
Nec in bicipiti ſomniaſſe Parnaſſo.
Memini, vt repente ſic Poeta prodirem.

Scanſio.

Nec fon-- te la v- brâ pro v lui v- cabal v-
lino--

Nec in *v*- bicipi *vv* ti ſom--nia ſ *v* ſe Par *v*-naſſo--
Memin'ut *vv* repen-*v*- te ſic *v*-poe *v*-ta pro *v*-direm—
Iambicum Ariſtophanium tetrametrũ brachy catalecticum ſex primos pedes habens eoſdem cum Iambico trimetro a catalectico,& præterea ſeptimum pedem, qui ſemper eſt iambus.

Paradigma.

Quicunq; adeſtis iudicanti principi atq; ea
O iudices tam ſæpe gratia aggrediamini.

Scanſio.

Quicun--qu'adeſ *v*- tis iu--dicam *v*-ti prin--cip *v*' at-qu'ea *v*-
O iu--dices *v*-tam *v* ſę-pe gra *v*-ti'ag *v*-gre ga *v*-mini *v*-

Archilochium dactilicum conſtans dactilico bucoliço tetrametro:id eſt, tribus dactylis aut ſpondeis vel alternis & quarto pede tantum dactilo partem orationis finiente:& tribus trochæis.

Paradigma.

Quam varijs terras animalia permeant figuris.

Scanſio.

Quã vari-*vv* is ter--ras ani-*vv* mali-*vv* per-me-*v*ant fi *v*guris-*v*

Alchaicum dactylicum conſtans penghemimeri iambica & duobus dactylis: i. habens primum iambum vel ſpondeum, ſecundum verò ſolum iambum: hinc mane: ſyllaba partem orationis finiens, quam ſequun-

quuntur duo dactyli.

Paradigma.

Princeps corruſco ſydere pulchrior.
Fauete linguis carmina non prius.

Scanſio.

Princeps--coru *v*-ſco-ſydere *vv*-pulchri-
or-*vv*
Faue *v*-te lin *v*-guis-carmina-*vv* non pri-
us-*vv*

Trochaicum Euripidium dimetrum cata lecticum, quod locis imparibus trochæum, tribrachyn, & nonnunquam dactylum recipit: paribus verò trochæum; ſpondeum, anapæſtum tribrachyn & dactylum.

Paradigma.

Hactenus ſpem collocer.
Collocaui in te, ò Deus:
Erg o ne pudefac tuum
Seruum in æternum, neque
Spe ſua ſine decipi:
Sed tua pro iuſtitia.
Eripe omnibus è malis.

Scanſio.

Hacte-*v* nus ſpem--collocet-*vv*

Trocnaicum Archilochium tetrametrũ catalecticum, ſeptem pedes habet cum cæſura, omnes ferè trochæos, niſi quod & ſpondeum nonnunquam recipit.

Paradigma.

Per tuum Deus beate nomen ac potentiam.
Obſecro ſerua me ab hoſtibus meis, & vindica.

Judica

Iudica cauſam meam, meque & meas audi preces. *Scanſio.*
Per tu-v um De-v us be-v ate-v nomen-v ad po-v tenti-v am.

Anapeſticum carmen conſtat ferè Anapeſto, ſpondeum tñ & dactylum nonnunquam admittit, rarò Proceleuſmaticum.

Paradigma.

Ad te omnipotens clamabo Deus.
Deus auxilium roburque meum.
Ne me deſpice, nec mihi quæſo.
Dum vociferor & te inclamo.
Obſurdeſcas aut diſſimules.

Scanſio.

Ad t'om-nipotens. vv clama--bo Deus vv.

Carmen choriambicum alcaicum, conſtans ſpondeo tribus choriambis, & pyrrichio vel iambo.

Paradigma.

Paſcit me dominus, propterea quod deerit mihi.
Is rector meus eſt: quid cupiam? quidve velim amplius?

Scanſio.

Paſcit- me Dominus-vv-propterea-vv- qd' deerit- vv-mihi vv-.

Anacreontium dimetrum catalecticum conſtat anapæſto, duobus iambis, & ſyllaba.

Paradigma.

Stimulis agit furentes.

Scanſio.

Stimulis vv-agit v-furen v-tes-

Glyco-

Glyconicum ſolum conſtans ſpondeo & duobus dactylis.

Paradigma.

Afferte eia principes.
Atque vni domino & Deo.
Pingues cædite victimas.

Scanſio.

Affer--t'eia vv principes v-

Sotadeum carmne à Sotade inuento renun cupatum conſtat quinque pedibus, primis duobus Ionicis à maiore, & tribus reliquis trochæis. *Paradigma.*

Nunc incipiam bis geminos pedes referre.

Scanſio.

Nunc incipi--vv ambis gemi--vv nos pe--
v des re-v ferre-v

Dicola diſtropha.

Dicola ſunt ex duobus generibus mixta carmina: diſtropha, vbi poſt duos verſus fit ad primum genus reuerſio. Huius generis ſunt heroicum, hexametrum, & elegia cum pentametrum, ſatis nota genera.

Paradigma.

Venturæ memores iã nunc eſtote ſenectæ,
Sic nullum vobis tempus abibit iners.

Scanſio.

Ventu--ræ memo-vv res- vv res iam--nunc
eſ--tote ſe- vv nectæ--
Sic nul--lum vo--bis tem--pus abi vv- bit
iners vv-

Heroicum hexametrum præpoſitum Archilochio dactylico dimetro hypercatalectico,

lectico, conſtanti duob. dactylis, & ſyllaba,

Paradigma.

Diffugere niues, redeunt iam gramina campis, Arboribuſque comę.

Scanſio.

Diffu- gere ni--ues redde-*vv* unt iam--gra mina-*vv* campis--

Arbori-buſque co-*vv* mę-

Heroicum hexametrum & tetrametrum dactylicum, conſtans tribus primis pedibus indifferenter, ſpondeo & dactylo, quarto autem perpetuo dactylo:

Paradigma.

Quid ſi quidem domino me ſuſtentante timebo?

Nihil hoc eſt duce quod me terreat:

Vel ſi me populi circundent millia centum.

Immenſusve exercitus hoſtium,

Era age ſurge, tuaſq; o mi De[9], exere vires:

Vt ſaluum tuum.

Scanſio.

Quid ſi qui-*vv* dem domi-*vv* no me-ſuſtē--tante ti- *vv* mebo--

Nil eſt-- hocduce- *vv* quod me-- terreat-- *vv*

Heroicum hexametrum & Archilochium hexametrum conſtans dimetro iambico, & penthemimeri heroica: iambicum autem dimetrum quattuor tantum pedes recipit æquales iambicum trimetrum. Pentemimeris verò heroica, conſtat duobus dactylis & ſyllaba.

Para-

Paradigma.

Quos maledicta iuuant, fraudes, mendacia furta.

Horum neceſſe eſt vt fiem, quos imiter ſimi lis.

Scanſio.

Quos male-*vv* dicta iu-*vv* uant, frau--des men--dacia-*vv* furta--

Horum--neceſ *v*-s'eſt ut-- fiem *v*- quos im -*vv* terſimi-*vv* lis-

Heroicum hexametrum & iambicum trimetrum nota genera.

Paradigma.

Aut iuſtus quidnam admiſi; quidnam obſecro? feci?

Cur innocenti mihi male ex animo velint.

Scanſio.

At iuſ--tus quid--n'admi--ſi quid-- n'ob-ſe cro-*vv* feci-

Cur in- nocen *v*- ti mihi- *vv* mal'ex *v*- animo *vv* velint *v*-

Heroicum hexametrum & iambicum dimetrum.

Paradigma.

Quid ſtas tam procul à nobis Deus optime? cur hoc.

Atroci & aſpero tempore?

Scanſio.

Quid ſtas- tam procul-*vv* à no--bis Deus-*vv* optime- *vv* cur hoc-

Atro- c'eſt aſ*v* pr'o tem--pore *v*-

Coriambicum monometrum Ariſtophanium, conſtans choriambo & bacchio, ſiue amphi-

amphimacro:& coriambicũ. Alcaicũ tetrametrum acatalecticum, conſtans epitrito ſecundo, duobus choriambis, & bacchio ſine amphibracho.

Paradigma.

Comprime belluarum.
Impetũ iſtarũ, & rabiẽ tot ſcelerũ coerce.

Scanſio.

Comprime bel-*vv*-larum *v*–
Impet'iſta-*v*-r'& rabiem–*vv*-tot ſcelerum -*vv*-coerce *v*-

Aſclepiadeũ & iãbicũ dimetrum, ſatis nota.

Paradigma.

O quam mirifice mi domine & Deus.
Per ora fertur omnium.

Scanſio.

O quam-- mirifice-*vv*- mi domin'& -*vv*-Deus *vv* Per o *vv*-ra fer-*v*- tur om-niũ *v*-.

Dactylicum archilochiũ heptametrum cõſtans quatuor primis pedib. *indifferenter* ac mixtim ſpõdeis & dactilis, ferè tñ quartus pes dactilus eſt, reliqui tres pedes trochæi. Et iambicum trimetrũ catalecticum vna ſyllaba breuius communi iambico trimetro, & in quinta ſede ſemper habet iambum.

Paradigma.

Serua me omnipotens quando omnia plena ſunt dolis, &
Vix reſtat vllus qui fide integra ſit.

Scanſio.

Serua–m'omnipo-*vv* tens quan–d'omnia *vv* plena-*v* ſunt do-*v* lis &-*v*

Vix reſ-tat vl-*v* lus qui--ſid'in ſ*v*-tegra-*v* ſit:

Iambicum trimetrum catalecticum vna ſyl laba breuius communi iãbico trimetro, in quinta ſede iambũ ſemper habens: & trime trum dactylicum hypercatalecticũ, conſtãs duobus prioribus pedibus ſpondeo, aut dactylo in differenter, tertio dactylo cum ſyllaba. *Paradigma.*

Quouſque tandem ſerui in æternum tui
Obliuiſceris o domine?

Scanſio.

Quouſ-*v*-pue tan *v*-dem ſer--v'in æ *v*-ternum--tui *v*-
Obli--uiſceris-*vv* o domi--*vv* ne-

Glyconium præpoſitum Aſclepiadeo.

Paradigma.

Nunc virtute tua Deus.
Rex lætabitur, ac de auxilio tuo, &c.

Scanſio.

Nunc vir--tute tu-*vv* a Deus-*vv*
Rex læ--tabitur ac-*vv* d'auxilio-*vv*-tuo *v*-

Iambicum trimetrum Archilochio dactilico iunctum, quod duobus dactilis & cæſura, & dimetro iambico decurrit.

Paradigma.

Vnius omnis terra plenitudoque.
Ipſius eſt domini, proinde quidquid conti-
Immenſus orbis, vniuerſique incolæ (net.
Illius, in domini ſunt & poteſtate & manu.

Scanſio.

Vnius om *v*-nis ter--ra ple *v*- nitu *v*- doque

Ipſius

Ipſius·*vv* eſt domi *vv* ni proin·de quid *v* quid continet *v*·

Heroicum hexametrum iambico dimetro catalectico præpoſitum.

Paradigma.

Quid tua flagitia & mores ò impie iactas
Spurcos & impudicos?

Stanſio.

Quid tua *vv* flagiti-*vv* & mo-- res-- ò impie *vv* iactas ·
Spurcos· & im *v* pudi *v*·cos.

Iambicum trimetrum pentametro iunctum

Paradigma.

Te tollam, & eueham, quia adiutor meus,
Atq; omnis bonitas es mihi; ſumme Deus.

Stanſio.

Te tol-·l'& e *v* ueham *v*-qui ad *v*-iutor·- meus *v*-
Atq; o--mnis boni-*vv* tas es-- mihi ſum *vv*-me Deus *vv*-

Iambicum dimetrum catalecticum minus communi dimetro vna ſyllaba: & ſemper habens iambum in tertia ſede, additum Pherecratio heroico trimetro catalectico, quod ſpondeo, dactilo & ſpondeo conſtat.

Paradigma.

Deus Deus meus tu.
Cum ſis, ò Deus & rex, &c.

Stanſio.

Deus *v*-Deus *v* meus *v*-tu-
Cum ſis--ò Deus· *vv* & rex--

Dacti-

Dactilicũ Alcmaniũ trimetrum hyperca talecticũ iunctum Pherecratio, de quibus antea. *Paradigma.*

Exaudi Deus alme preces.
Clamoremque meum, dum
Ad te clamo, & vociferor,
Ad te deprecor ipſe.

Scanſio.

Exau-. di Deus- *vv* alme pre-*vv* ces-
Clamo--remque me- *vv* um dum--

Trochaicum dimetrum catalecticum, conſtans tribus trochæis & ſyllaba, præpoſitum iambico trimetro catalectico.

Paradigma.

Ecquis o Deus bone
Habitabit in domo tua, aut ſacro illo in
Monte conquieſcet? vbi
Olim tua illa dignitas parauit
Regiam ſuam optimam?
Quicunque degit abſque ſorde vitam.

Scanſio.

Ecquis- *v* ò De- *v* us bo- *v* ne
Habita *vv*- bit in *v*- domo *v* tu'aut *v*- ſacr' il *v*- l'in-

Iambicum trimetrum iambico dimetro mixtum.

Paradigma.

Audi Deus ſerui tu iuſtas preces,
Et innocentiæ meæ
Rationem habens, aures tuas ne denega
Mihi meamque protinus
Orationem ſimplicem audi & candidam,

Fu-

Fucoque prorſus neſciam.

Scanſio.

Audi--Deus *u* ſerui--tui *u*-iuſtas--pces *u*.
Et in *u* nocen *u* tia *u*-meæ *u*--

Aſclepiadæum Pherecratio præponitur.

Paradigma.

Si quantas rapidis flatibus incitus.
Pontus verſat arenas.

Scanſio.

Si quã--tas rapidis-*uu* flatib.i-i *u* citus *uu*
Pontus--verſet a *uu* renas -

Aſclepiadeum iambico dimetro Archilechio:acatalectico mixtum.

Paradigma.

Heu heu quam miſeros tramite deuio
Abducit ignorantia.

Scanſio.

Heu heu--quàm miſeros *uu*-tramite de *uu*-vio *u*-
Abdu--cit ig *u* noran--tia *u*-

Sapphicum hendecaſyllabum Glyconico præponitur.

Paradigma.

Cum polo Phæbus roſeis quadrigis.
Lucem ſpargere cœperit.

Scanſio.

Cumpo *u* lo Phę bus roſe *uu* is qua *u* dri gis *u*
Lucem--ſpargere-*uu* cœperit-*uu*

Scazõ, ſiue iambicum trimetrum Hiponactium acatalecticam præponitur iambico dimetro Archilochio acatalectico.

Para-

Paradigma.

Verona docti ſyllabas amat vatis.
Marone fœlix Mantua eſt.

Scanſio.

Vero ᴗ -na do ᴗ cti ſyl-labas ᴗ -amat ᴗ -va-tis-
Maro ᴗ ne fęlix Man--tu'eſt ᴗ ᴗ -- -

Anacreontium dimetrum catalecticum rabicum, conſtans tribus pedibus & ſyllaba, quorum primus eſt ſpondeus, iambus anapæſtus, dactylus, aut tribrachys: ſecundus iambus vel tribrachys: tertius autem vt primus licet: rectius pedes diſſyllabos iambum ſcilicet, vel ſpondeum admittat: præponitur Phęrecratio.

Paradigma.

Quiſquis volet perennem.
Cautus ponere ſedem.

Scanſio.

Quiſquis--volet ᴗ peren- ᴗ -nem-
Cautus--ponere- ᴗᴗ -ſedem--

Dicola tetraſtopha.

Dicola tetraſtopha, ſunt ex duobus generibus mixta, vbi poſt quartum quemq; verſum fit ad primum genus regreſſus, Huius generis ſunt Hendecaſyllabi Sapphici tres verſus & quartus Adonicus, de quibus inter vulgaria carmina.

Paradigma.

Gratias ſemper tibi rex habebo,
Te celebrabo Deus alme toto
Corde, nec quidquam niſi te deinceps.

Car-

Carmine promam.

Scanſio.

Grati *v* as sẽ-per tibi *vv* rex ha-*v* bebo-*v*
Te ce-*v* lebra--bo Deus-*vv* alme-*v* toto-*v*
corde *v* nec quid--quam-niſi-*vv* te de-*v* inceps-*v*
-Carmine-*vv* prom am-

Aſclepiadeum etiam carmen tres verſus cõplectẽs, & quartũ Glyconicũ, de quibus ante etiam. *Paradigma.*

Cœli illa ſpecies vndique fulgida.
Diſtinctiſque ſuis ſyderibus decor.
Produnt quanta opifex ſit ſapientia,
Quanta magnificentia.

Scanſio.

Cœl'il-la ſpecies-*vv*-vndique'ful *vv* gida *vv*
Diſtin-ctiſq; ſuis *vv*-ſyderib. *vv* d cor *vv*
Produnt--quant'opifex- *vv* ſit ſapien-*vv* tia *vv*
Quanta--magnifi-*vv* centia-*vv*-

Glyconici tres verſus conſtantes primo loco tam iãbo, vel trochæo, quam ſpondeo, & duobus dactylis, vel choriãbico, & pirrihychio, præpoſiti vni Pherecratio, q̃ primo pede ſpondeo conſtat, iambo vel trochæo ſecondo dactylo, & tertio ſpondeo.

Paradigma.

Dianæ ſumus in fide.
Puellæ & pueri integri:
Dianæ pueri integri.
Puellæque canamus.

Scan-

Scanſio.

Dia *v* næ ſumuſ- *vv* infide- *vv*.
Puel- *v* l'& pue- *vv* r'integri- *vv*
Dia *v* -næ pue- *vv* r'integri- *vv*
Puel *v* -læque ca- *vv* namus---

Anacreontij dimetri catalectici, tres verſus conſtantes anapæſto, duobus iābis & ſyllaba præponuntur vni coriambico te trametro Sapphico, conſtanti tribus choriambis, & bacchio, vel amphibrachio.

Paradigma.

Age cuncta nuptiali.
Redimita vere tellus.
Celebra thoros heriles.
Omne nemus cum fluuijs.
Omne canat profundum.

Scanſio.

Age cun *vv* -cta nu *v* -plia *v* -li-
Omne nemus *vv* -cum fluuijs- *vv*-
Omne canat *vv* -profundum *v*-

Dicola pentaſtropha.

Glyconici quatuor cōſtātes in prima regione trochæo & rariſſimè ſpondeo, in ſecunda choriābo, in tertia pyrrichio: vel in ſecunda & tertia regione dactylis duobus: præponūtur vni Pherecratio cuius primus pes eſt trochæus, vel ſpondæus, aut iābus: ſecundus dactylus, tertius aūt ſpondæus. Collis o Heliconij.

Paradigma.

Gultor Vraniæ genus.
Qui rapis teneram ad virum.

Virginem,o hymenæe hymex.
O hymen hymenæe.

Scanſio.

Collis- *v* o helico *vv* -nij *v*-
Cultor- *v* Vraniæ- *vv* -genus *vv*
Qui ra- *v* pis tener'ad- *vv* virum *vv*
Virgi- *v* n'o hymenæ'- *vv*'-hymen *vv*
Ohy- *v* men hyme- *vv* næe—

Tricola triſtropha.

Tricola triſtopha tres verſus diuerſos con tinent: & poſt tertiuꝫ ad primũ genus re- uertimur. Cuius generis eſt Hlyconicum, cui ſuccedũt Aſclepiadæum carmen, & Alaicũ, quod ſpondeo conſtat, tribus choriã bis & pirrhychio. *Paradigima.*

Magna eſt indubiè Dei.
Noſtri gloria,laùſque innumerabilis',
Decantanda ſacris carminibus maxime ab omnibus,

Scanſio.

Magn'eſt--indubi- *vv* è Dei- *v*-
Noſtri--gloria laus-*vv*-qu'innumera-*vv*-bi lis *vv*
Decan-tanda ſacris *vv* -carminibus- *vv* ma xim'ab om- *vv* -nibus *vv*

Tricola tetraſtopha.

Tricola tetraſtropha carmina ſunt ex trib. diuerſis generibus, vbi poſt quartum quẽ que verſum ad primũ genus reuertimur. Huius generis ſunt primi duo verſus Aſcle piadæi, tertius Pherecratius Heroicus trimeter catalecticus, quartus Glyconicus.

Para-

Paradigma.

Ne me ſomme Deus vindice dextera,
Iratò ve animo durius, obſecro,
Caſtiga: quis enim te, aut
Iram ferre tuam queat?

Scanſio.

Ne me--ſumme Deus--vv vindice dex-vv-
tera vv
Ira--tò v'animo-vv-durius ob-vv-ſecro vv
Caſti--ga: quis e- vv nim t'aut--
Iram--ferre tu- v am queat- vv

Dactylici verſus duo trimetri Alcaici, qui conſtāt penthemimeri iambica, id eſt iam bo uel ſpondeo, deinde iambo & ſyllaba, reliqui duo pedes ſunt dactyli. Tertius verſus eſt iambicus dimeter hypercatalecticus, abundans ſyllaba ſuper dimetrum cōmunem: Quartus eſt dactilicus Alemanius, tetrameter conſtans duobus primis pedibus dactylis, & duobus alijs trochæis

Paradigma.

Exaudiat te ò rex Deus optimus,
Duro atque atroci tempore protegat,
Teque in loco ſecuro & alto
Collocet illa Dei verenda.

Scanſio.

Exau--diat v-t'o-rex Deus- vv optimuſ-vv
Dur'at-- qu'atro v -ci- tempore- vv prote-
gat-vv
Dequ'in--loco v ſecu--r'& al v-to.
Collocet- vv illa De- vv i ve- v renda- v.

De ratione comicorum verſuum.

Comici Latini multam libertatẽ ſibi vſurparunt in verſibus, ait Eraſmus, ſed nemo largius Terentio: adeò apud priſcos quoque fuerint qui iudicarent in huius fabulis nullam eſſe carminum legem. Quod ab ipſo Terentio ſtudio factum dicitur, vt diſſimulato carmine, quàm proxime accederet ad orationem ſolutam: ſed profectò manifeſtius eſt Terentij Comędias verſibus cõſtare, quàm vt probatione indigeat, Conſtãt autem aut iambicis, aut trochaicis verſibus: de quorum ratione & menſura iam ſatis ample dictum eſt, ſed de eorum licentia & libertate poſtea fuſius, vbi prius adnotauero iambicos, & trochaicos uerſus aut monometro eſſe, aut dimetros, aut trimetro, aut tetrametros. Monometri vnam habent menſurã, hoc eſt pedes duos: duas dimetri: tres trimetri, hoc eſt pedes ſex, vnde è Latinis Senarij dicti ſunt: Tetrametri quatuor: hoc eſt, pedes octo: qui & Octonarij à Latinis, & quadrati, & longiſſimi dicuntur.

Porrò ex his quidam iuſtæ ſunt menſuræ, & ij acatalectici vocãtur: quidam iniuſtę. idque modis duobus accidit: aut enim iuſto ſyllaba minores ſunt, & id bifariam: aut vnius duntaxat ſyllabæ, & catalectici vocantur: aut duarum, & brachicatalectici nominantur: aut maiores, & hypercatalectici nuncupantur.

Cata-

Catalecticus, igitur, eſt cui vna deeſt ſyllaba: Brachicatalecticus, cui duæ aut plenus pes deeſt. Hypercatalecticus cui ſyllaba abundat. Acatalecticus. cui ſupereſt, aut deeſt nihil.

Trochaici, quia trochæus in breuem finitur, frequentius ſunt catalactici, quam acatalectici. Iambici contra. Inter quos, dico iambicos, tetrametros, acatalecticos, & trochaicos tetrametros, catalecticos, tanta eſt affinitas, vt interdum nihil referat eundem verſum vtrum per iambos, an per trochęos metiaris. Illud tamen vbique cauetur, ne vel trochæus ingrediatur iambicum carmen, vel iambus trochæum.

Paradigma.

Vtinam mihi eſſet aliquid hic, quod nunc me præcipitem darem.

Si mihi f[illegible]cias vnicam ſyllabam, trochaicus eſt catalecticus: ſi duas, iambicus eſt catalecticus.

Scanſio trochaici catalectici.

Vtinam *vv-* m'eſſet *v* aliquid *vvv* hic quonunc me- præcipi *vv* t m da *v* rem-

Scanſio iambici acatalectici.

Vtinam *vv* mih'eſ *v* ſet ali *vv* quid hic v-quo nunc--me præ-- cipitem *vv* darem. *v* Iambicorum à monometris ad vuſque tetrametra generalis formula ex Glareano, de qua quinque ſpecies aſteriſcis notatæ.

Monocola catalectica.

Muſæ deæ *v*-

Monocola hypercatalectica.

Muſæ-deæ v-ſunt-

Dimetra brachicatalectica.

Muſæ--deæ v-bonæ v-

Dimetra catalectica.

Muſæ--deæ v-ſoro v res.

Dimetra acatalectica.

Muſæ- Iouis v-ſunt fi--liæ v-

Dimetra hypercatalectica.

Muſæ--ſorore v res ſunt--Miner v-uę-

Trimetra brahychatalectica.

Muſæ--bonæ v ſunt fi -liæ v Iouis v-

Trimetra catalectica.

Muſæ- bonæ v- muſæ -- deæ v- ſoro v- res-

Trimetra acatalectica.

Muſæ- deæ v ſunt fi--liæ v-ſummi-Iouis v-

Trimetra hypercatalectica.

Muſæ--Iouis v-gnatę- ſoro v res &--
Minor v-uæ-

Tetrametra brachycatalectica.

Muſæ--bonæ v-deæ v-ſoro v-res filiæ v-
Iouis v-

Tetrametra catalect ica.

Muſæ -bonæ v ſunt fi--liæ v-ſummi--
Iouis v-ſoro v-res.

Tetrametra acatalectica.

Muſæ--bonæ · v deæ v-ſoro v res fi--liæ v-
- ſummi--Iouis v-

Trochaicarum eadem ratione formula, tribus ſpeciebus aſteriſcis pernotatis.

Monocola catalectica.

Occi v-di-

Monocola acatalectica.

Muſa-u dulcis-u

Monocola hypercatalectica.

Muſa-u dulcis-ueſt-

Dimetra brachycatalectica.

Muſa-u dulcis u eſto-u

Dimetra catalectica.

Muſa-u dulcis v eſt ci-u bus.

Dimetra acatalectica.

Muſa-u dulcis-u eſt Ma uronis-u

Dimetra hypercatalectica.

Muſa-u dulcis-ueſt Ho urati-u s.

Trimetra brachicatalectica.

Muſa-u dulcis ueſt in-v omni-u bus lo-ucis

Trimetra acatalectica.

Muſa-udulcis v eſt in uoī v b⁹ po: v etis-u

Trimetra hypercatalectica.

Muſa-u dulcis-u eſt in-u omni-u bus ſo-v dali ubus-

Tetrametra brachycatalectica.

Muſa-u dulcis u eſt in-u hac no -ſtra ſo-u dali-v tate-v.

Tetrametra catalectica,

Muſa-v dulcis-u eſt in-u omni-v bus-u ſo-dali-v tati-v bus-

Trimetra acatalectica.

Facit vt vv-iuſſi-dedu-cā ur v iſti-u faciant uv-dili-v genter-u

---

Triplex carminis iambici trimetri ratio, ex

qua deinde aliorum quoque facilè elicietur: fuit itaque initio carmen iambicum ex metris iambis, ad hanc formam.

Prima & ſimpliciſſima iambici carminis formula.

1.	2.	3.	4.	5.	6.
Iambus.	iamb us.	iambus.	iãbus.	iabus.	iãbus.
Suis v &	ip v ſa	Ro v ma	vi v rib'	v rui	t v.

Deinde acceptus eſt tribrachys (excepto vltimo loco) & paulatim locis duntaxat imparibus ſpondeus, anapæſtus, & dactylus, & rarius proceleuſmaticus, ad hanc formam.

Communis iambici carminis formula.

1.	2.	3.	4.	5.	6.
Iãbus.	iãbus.	iãbus.	iãbus.	iãbus.	iãbus.
Tribr.	tribr.	tribr.	tribr.	tribr.	tribr.
Spondeus.		ſpondeus.		ſpondeus.	
Dactylus.		dactylus.		dactylus.	
Anapæſtus.		anapæſtus.		anapæſtus.	
Proceleuſm.		proceleuſm.		proceleuſm.	

Ibis-

Ibis-Libus ᴗ-næ in ᴗ-ter al ᴗ-ta na ᴗ-uiũ ᴗ-

Licentioſiſſima iambici carminis formula.

1.	2.	3.	4.	5.	6.
Iābus.	iābus.	iābus.	iābus.	iābus.	iābus.
Tribr.	tribr.	tribr.	tribr.	tribr.	tribr.
Spond.	ſpond.	ſpond.	ſpond.	ſpōd.	pyrrhichi.
Anapęſt.	anapęſt.	anapęſt.	anapeſt.	anapeſt.	
Dactyl.	dactyl.	dactyl.	dactyl.	dactyl.	
Proceleuſ.	ꝓcele⁹.	ꝓcele⁹.	ꝓcele⁹.	ꝓceleus.	
Creticus.	creticus.	creticus.	creticus.	cretic⁹.	
Amphib	amphib.	amphib.	amphib.	amphi.	
Pæan.	pæan.	pæan.	pæan.	pæan.	pæan.
Bacch.	bacch.	bacch.	bacch.	bacch.	

Non inficiabor in verſus iambicis trimetris dactylum, aut ſpondeum vltima ſede nonnunquam recipi ſed id tãtum inter Scazontes, in quorum penultima iambus locũ habet neceſſario, ſed eo genere raro vtuntur Comici.

1.	2.	3.	4.	5.	6.
Apol	ᴗ-lina	ᴗ-rē	cō--ueni	ᴗ-meũ	ᴗ-Scazon-

Vides in ſexta ſede ſpondeum, & iambum in quinta.

Cautiones quadam in componendis verſibus non iniucunda.

Potiſſimum cenſetur Heroicum carmen in quo duo adiectiua duobus ſub-

ſtantiuis præponantur, vbi prius priori reſpondet: vt Lurida terribiles miſcant aconita nouercæ. Heroicum clauditur pulchrè vel diſſyllaba vel triſyllaba dictione, durius autem tetraſyllaba, aut pentaſyllaba. Duriſſimè verò monoſyllaba, niſi enclitica ſit. In ſubitanea re inſurgunt canore quinque dactyli continui: vt, Panditur interea domus omnipotentis olympi.

Vbi rei grauitas, & maieſtas ſignificatur, aut languor, etiam ſpondeus quintum locum tenet: vti de Sinone maximam triſtitiam & languorem ſimulante, Virgilio. Conſtitit, atque oculis Phrygia agmina circumſpexit.

Nonnunquam pulcherrimũ fuerit egregiam aliquam ſententiam vnico verſu claudere: vt, Tantæ molis erat Romanam condere gentem.

Venuſtum etiam fuerit repetere aliquando dictionem, modo odioſa affectatio vitetur: vt, Sequitur, pulcherrimus Aſtur. Aſtur equo fidẽs. Item, Tu mihi quodcunque hoc regni, tu ſceptra Iouemque.

Concilias, tu das epulis accumbere diuum.

Hexameter verſus pentametro appoſitus facit carmen elegiacum: vt,

Fortunam reuerenter habe, quicumque repente.

Diues ab exili progrediere loco.

De carminis pentametri decoro nihil ha

beo,

beo, niſi quod tertius per ſpondeus eſſe debet ex fine dictionis vnius & principio alterius conflatus: vt,

Nil mihi reſcribas, attamen ipſe veni.

bas at ſpondeus eſt.

Ex dictione vnica durè admodum conficitur. Catul. Speraret nec linguam eſſe, nec auriculam.

Deſinit Pentametrum venuſtiſſime in dictionem diſſyllaba; nec male in tetraſyllabam, pentaſyllabam ve: iterim etiam in hexaſyllabam; Duriter autem in triſyllabam, & duriſſimè in monoſyllabam, niſi enclitica ſit, aut monoſyllaba precedat monoſyllabam.

Quorum omnium exempla ex Poetarum lectione facilius colliguntur.

De colliſione in metris.

Colliſio eſt vltimæ ſyllabæ dictionis propter ſequentem vocalem abſorptio, cuius quidem duæ ſunt ſpecies, Ecchlipſis & Synalepha. Ecchlipſis eſt in literę cum ſua vocali detractio: vt,

Quantum omnis mundus gaudet cantante Sileno.

Quod ſic metimur.

Quant' om-nis mun-dus gau-&c.

Quę figura frequens eſt apud Terentium: quoties, M, cum vocali precedente excluditur.

Sinalœpha fit cum de fine dictionis vocalis abijcitur ſequente dictione, quę incipit

cipita vocali: vt Iuuenalis,

Semper ego auditor tantum? nunquam ve reponam? Sic metire,
Semper e, vo g'audi?-tor tan--&c.

De quibus vt de Synereſi, & Diæreſi inter figuras poemati frequentes poſtea. Fit quoque colliſio in fine carminis Hypermetri, quando ipſum in vocalem deſinit, & ſuperfluam ſyllabam, & ſequens à vocali incipit: ſuperabundans enim tum ſyllaba eliditur: Virgilius, Aerea, cui gradibus ſurgebat lumina nexæque Aere trabes.

Interdum autem prior voca'is per aliam ſequentem non eliditur, ſe tantum fit breuis, quæ alioqui longa fuerat. Virgil.

Et longum formoſe uale, uale inquit, Iola.

Sed tamen vocalis quandoque inuenitur producta. Virgilius.

Sta-t & iuniperi, & caſtaneæ hirſutæ.

O, & heu ante vocales integræ manent: vt Horat.

O, & præſidiũ & dulce decus meum. Virg.

Te Coridon o Alexi, trahit ſua quemque voluptas. Ouidius,

Heu vbi pacta fides? vbi quæ iurare ſolebas? Sinalæpha fit nonnunquam in eadem dictione. Propertius.

Eoſdẽ habuit ſecum, quibus eſt elata, capillos vbi eoſdem ſpondeum conficit.

Apud antiquos S, conſonans interdum ſola ſubtrahebatur. Lucretius.

Arborib. vet. res decidere falcibus ramos.

Quan-

Quandoque cum ſua vocali. Virgilius,
Inter ſe coiſſe viros, & decernere ferro.
Vt apud Comicos frequenter apud quos,
L, interdum eliditur, vt in prima Scęna Andriæ.

Pro vxore hrē hanc peregrinā ego illud ſedulo, vt grinam ego il, faciant dactylum.

Frequenter etiam eliditur, D, in quid, & ſed præ vocali, in Eunuch.

Quid intereſt hoc adeo, &c. Quid inter trochęum facit.

Et V, etiam conſonans: ac ſi vocalis eſſet: vt
Sine inuidia laudē iuenias & amicos pares.
Quod & in Enimauero ſępe fieri videmus.

ſyneresis.

Syneresis eſt ſyllabarum duarū naturaliter diuiſarum in vnā contractio. Virgilius,
Cui pendere ſua patereris in arbore poma,
vbi Cui pē--ſpōdeū facit: vt apud Comicos
Seruibas, p ſeruiebas. Scibas, pro ſciebas.

Apud quos etiam contrahuntur vocales: velut in his fuit, Deos, dies, meꝰ, ſuus, icias, nihil, mihi, vt ſint monoſyllaba.

Similiter ei, eius, huius, cuius, monoſyllaba ponuntur ſubinde, eorum, meorum, ante hac diſſyllaba. *Diæreſis.*

Dięreſis, vniꝰ eſt ſyllabę ī duas diuiſio Oui.
Nunc quoque dixi perſoluenda mihi,
pro perſoluenda quadriſyllabo. Qua figura vtuntur Comici identidem, qui, iam diſſyllabum faciunt: vt Catullus, ſoluit, Horatius, ſyluæ, Statius ſuaſit traſyllaba.

Quos

Quos pedes illegitimos recipiat.

Heroicus verſus.

Præter legitimos pedes. dactylum.ſ. & ſpondeum, quos ſine diſcrimine quattuor primis ſedibus verſus heroicus habet, quinta ſpondeum, & ſexta dactylum, nothos et & illegitimos nonnunquam admittat, idq; per poeticam licentiam, quam puer, vt raram admodum, raro imitari conabitur; itaque Poetæ in quinta regione ſepæ ſpondeũ locant, vbi id grauitas aut languor poſtulat ut prædictum eſt. Quandoque ſexto loco dactylus admittitur, ſed uix niſi hypermeter locum habeat. Cuius vltima abſorbetur initio ſequentis verſus: vt cum in m, deſinit, aut in vocalem, & ſequens à vocali initium habet. Virgilius.

Aut dulcis muſti; Vulcano decoquit humorem,

(ſequitur) Et folijs vndam, idem,

Inſeritur vero ex ſetu nucis arbut⁹ horrida,

(ſequitur) Et ſteriles platani.

Reperiuntur & alij pedes in diuerſis locis Æxametri; iambus, Virgil. (to.

Dona dehinc auro grauia. u. ſectoq; Elephã-

Anapæſtus, idem.

Fluuiorũ rex Eridanus, cãpoſque per oẽs,

Procleuſmaticus, Virgilius.

Tytire paſcentes a flumine, reice capellas,

Niſi Caſuræ licentia eſſe velis.

Caſura, & eius ſpecies.

Eſt autem Cæſura, decora vocum teria-tio

tio in medio verſuum notata: cuius quatuor ſunt ſpecies. Penthemimeris, quæ fit vbi poſt duos pedes monet ſyllaba partẽ orationis finiens. Vir.

Oĩa vincit amor, & nos cedamus amori,

Vbi mor ſyllaba ẽt natura breuis, licenter producitur, nequis dicat iambum eſſe.

Heptemimeris, cũ poſt tres pedes inuenitur ſyllaba, quæ dictionem terminet; vt,

Arma, virùmque cano, Troiæ:

Trochaica eſt, quum duos pedes Trochæus partẽ orõnis perficit, vt nil noſtri miſerere.

Bucolica, vbi quartus pes dactylus eſt partem orationis finiens; vt

Nos patriæ fines, & dulcia linquimus arua.

Vltima carminis indifferens.

Vltima ſyllaba cuiuſcunque verſus eſt anceps, itaque vltima carminis Heroici, Lyrici, aut etiam Comici longa ſit, an breuis, nullum diſcrimen habetur.

Nunc igitur reſtat, vt ſpeciales, quoque regulas, quam breuiſſimè fieri poterit elucidemus. nihil penitus omittentes; quantũ fragilitas humana ſinit, quod ad carminis vtilitatem pertinere videatur? Quãuis non dubitem adhuc deeſſe nonnulla mihi, & multo diligentiorib. incognita, quis enim vel Momus in tanta re non aliquando cæcutiat? Verum quia laudabile eſt aliquo ꝓdire tenus, ſi non datur vltra, quod bene, & fœliciter cœptum eſt, in communem iuuenum vtilitatem proſequi non verebimur.

PAN-

PANTALEONTIS BARTELONAEI RAVERINI,

In Proſodia ſpeciales regulas.

EPITOME.

A, ante B, in primis.

A, ante B, in primis breuiatur, vt Faber. Strabo.

Exceptio.

Crabro, inſecti genus.
Fabula, id eſt, fictus ſermo.
Fabrateria, oppidum.
Labes, mucula.
Nabis, proprium viri.
Pabulum ſic pabulor, aris.
Sabus, Sancti filius: ſic Sabini.
Sabatius.
Scabidus, habens ſcabiem.
Tabraca, viri nomen.
Trabigillus, viri proprium.
Tabeo, id eſt, ſordeo: ſic tabes & tabum.

Va-

Variatio.

Abel, viri proprium.
Fabella, modica fabula.
Flabellum, quo ventum faciunt.
Labo, repente cado.
Labicum, Italiæ oppidum.
Labicus: Labica propria.
Laban, proprium.

Adnotatio.

1 Labor, æris, nomen breuiatur.
Labor, eris, verbum longatur.
2 Sabura, viri nomen producitur.
Subtra, grandior arena corripitur.

Submonitio.

Fac ſedulo vbique geminata notes, vt Sabatum, & creſcentia, vt Stabam, Flabam.

A, ante C.

A ante c, in primis, corrripitur: vt **Acedia**, Acipenſer, Macer, Maceries.

Exceptio.

Achar, viri, proprium.
Aculeus, ſpiculum.
Cacabus, olla.
Cacabo proprium perdicum.
C cula, pediſequus.
Dacus, populus, ſic Dacia.
Facundia eloquentia, ſic facundus.
Gracus, & graculus, auis.
Glacila.
Glacito, eſt anſerum.
Glacinia.
Machina, grandis fabrica.

Macezer

Macezer, proprium viri.
Maceries, macero, & maceror
Naca, fluuius.
Racipalis, viri nomen.
Thracia, vel Thrace, regio.
Thracia, vel cis, oppidum.
Vacienus, viri proprium.
Vacia, quæ crura reflexa habet.
Zacharias, proprium.
Quæ habent B, vel P, ante A: vt Brachium.
Placo, paco.
Exceptis Baculus, vel lum, fuſtis.
Brachys, Latinè breuis, vnde brachilogia, id eſt, breuiloquium.
Placeo.
Placentia, oppidum: vnde Placentinus.
Paccorum, rex Parthorum.
Pachinus.
Paciſcor, pactum facio.
Spacium, diſtantia, intercapedo.

Variatio.

Acis, idis, fluuij, & viri nomen.
Academia, vicus & ſchola,
Cacus, viri proprium.
Hycinthus, flos, & gemma.
Macro, id eſt. affligo.
Pachinus, promontorium.
Vacillo, id eſt, titubo.

Adnotatio.

Acer, eris, arbor, priorem breuiat.
Acer, cris, id eſt, vehemens eandē producit.
a Daca, orientis populus, corripit priorem.

Daca a

Daca,ad Daciā pertinens, producit eādem.

A,ante D.

A,ante d,in primis breuiatur:vt Madeo,es: Spado,onis: Hadria,æ.

Exceptio.

Caducum,hinc caducifer & caduceator.
Caduſi,populi.
Clades,occiſio.
Fędus,proprium viri.
Gades,inſulæ.
Cadir,vrbs,& inſula.
Gadilon, mercantia quædam.
Gladis, tellus quædam.
Ladas,æ, nomen equi.
Ladon,vir,canis,& fluuius.
Quadi,populi.
Radix,icis.
Rado,is.
Suadeo,es,id eſt,hortor.
Suadela,dea eloquentiæ.
Spadix,auulſus à palma termes.
Trado,Traduco,cis.

Variatio.

Adam proprium viri.
Adon,onis,proprium etiam.
Gradiuus,deus belli.

Adnotatio.

1 Cadus,uas corripitur.
Cadus populus producitur.
2 Vado,is,id eſt,eo is,priorem longat: Vado,as,id eſt, ad vadum quodpiam duco eandem corripit;ſic & vadum vadi.

A,an-

A ante F.

A,ante f,i primis, corripitur: vt, Afranius Vafer. *Submonitio.*

Quæ excipienda viderentur, per ph ſcribuntur: vt,Sapphyrus,Sappho.

A, ante G.

A,ante g,in primis,breuiatur:vt,Ago, agis Tagus,tagi. *Exceptio.*

Agalma,Latine ſtatua.

Agea duarum vrbium nomen.

Agis,idis,nomen regis.

Bagrada,fluuius Germaniæ.

Lagon pueri nomen.

Lagopus,auis.

Lagûs rex Ægypti.

Magalia,domus paſtorum.

Mago, onis, frater Hannibalis.

Ragonia canis paſtoris.

Tragula, id eſt, haſta.

Tragitia,id eſt, inſula.

Tragema,atis,bellaria.

Tragurus,id eſt, piſcis.

Vagina,theca.Vagio:ſic vagitus.

Item quæ habent ſ,ante p,ante a,producuntur:vt Lagus,Flagitium, Pagina, Pagus. Exceptis, tamen, Flagellum, Fragilis, Fragor Pagaſa,oppidum.

Adnotatio.

1 Saga,gæ,veneſica mulier,longatur: hinc Sagio, vnde Præſagio.

2 Sagax,acis id eſt,ſubtilis,corripitur.

Sagum, gi, veſtimentum, breuiatur etiam.

3 Plaga, vulnus: producitur.
Plăga, vulnus: producitur.
4 Laganum, genus cibi, primam longat.
Lachanum, quodcunque genus oleris, eandem breuiat.

A, ante L.

A ante L in diſſyllabis longatur; vt Balo, Talis.

Exceptio.

Tales Talium; oppidum.
Falæ, arum, turres ligneæ.
Falum, fali: idem.
Halys, fluuius & vir.
Halos, Athamantis domicilium.
Palam, id eſt, manifeſte.
Palin, Latinè contrario: vnde palinodia, recantatio.
Pales, dea; hinc Palilia.
Salom, mare.
Nomina tertiæ in genitiuo, creſcentia: vt Salix, ſalus, Phalanx.
Exceptis Ales, anis, aut velox.
Halec, piſcis, aut gatum.

Adnotatio.

1 Halo, halas, id eſt, redoleo: producit priorem, vnde Halitus.
Alo, is, id eſt, nutrio, priorem corripit.
2 Talus, vel los, proprium viri breuiatur.
Talus, appellatiuum longatur.
3 Calix, vas priorem breuiat.
Calyx, pro folliculo, eandem longat.
4 Calo, onis, id eſt, baius, longat priorem,
Calo, as, id eſt, voco eandem corripit.

5 Ma-

5 Malus,arbor:mala,id eſt, maxilla.
Malum, fructus, priorem longat.
Malus,a,um,adiectiuum,corripit eandem.

A ante L,in Polyſyllabis.

A ante l,in polyſyllabis breuiatur: vt Phalaris.

Alius, a, ud.Thalea.

Exceptio.

Alea, genus ludi.
Alecto,tus,vna furiarum.
Aliphe,oppidum; ſic Alphanus.
Aledius, proprium.
Aloporea,inſulæ.
Balæna i, piſcis.
Caligo, ginis,obſcuritas.
Caliſto, Lycaonis filia.
Calatia, oppidum Campaniæ.
Clauſtrutiæ,arum,commixtiones herbarũ.
Dalila, alij Dalida.
Haloboca, vrbs.
Laletania,prouincia.
Malabatrum, vnguentum.
Phalarna, piſcis.
Qualea, auis.
Saluſtius, proprium.
Salentium promontorium: hinc Salentius lacus, & Salentini,populi.
Scalena,compactio herbarum.
Squaleo,es,obfuſcor.
Thalea,putamen lignorum.
Talio; pœna ſimilis.
Taleon, proprium.

Variatio.

Palatium,regia.
Palatinus,a,um.

Adnotatio.

1 Caligo,as,neutrum,id eſt,obſcuror, producitur.

Caligo,as,actiuum,id eſt,caligas induo,corripitur.

Calleo,es,obdureſco & ſcio,longatur:hinc Callidus,id eſt,aſtutus.

Caleo,id eſt, calorem patior, breuiatur:ſic Calidus, da,dum.

A ante M, in diſsyllabis.

A ante m, in diſſyllabis producitu. Amen, Fama,unde Infamis, & Diffamo.

Exceptio.

Camers, uir & populus.
Clamys, mantellum vulgo dicunt.
Fames,eſuries.
Lamus proprium.
Samos,inſula.
Same,inſula & urbs Tamen.
Thannos,nympha.
Tama,oppidi nomen.

Adnotatio.

Amo,pro diligo,corripitur.
Hamo,pro capio,producitur.

A ante M, in polyſyllabis.

A ante m in polyſyllabis breuiatur, vt Caminus,Famulus, Amuſſis.

Exceptio.

Amentū:lorū, quod iaculo adnectitur, ſic Amen-

Amento, as, id eſt, circundo, vel iacior.
Amianus, proprium.
Bamura, urbs Africæ.
Camonica.
Dametas proprium.
Damipus.
Hamerochita, oppidum Græciæ.
Lamentum, ſic Lamentor.
Lamina, fruſtum metali.
Mamercus, ſuperbia amator.
Mamertini, populi Campaniæ.
Mamurius, proprium viri.
Mamurianus, proprium etiam.
Mamurra, ſic Mamurrus, propria.

Variatio.

Amineum, oppidum & mons.
Samaria, regio.

Submonitio.

Fac compoſita ſtudioſè, notentur: vt Amitto, Amoueo, & è longis, deducta: vt, Flameum, Flaminius, & cætera à Flamen.

A, ante N, in diſſyllabis.

A, ante n, in diſſyllabis, longatur: vt, Manes, Sanus, Mano, Phanum.

Exceptio.

Ana Latinę ſurſum: hinc Analogia, Analectum.
Anachorita, id eſt, heremita.
Anas, aris, animal amphilon, & fluuius.
Cano, canus, canto, & ſcribo.
Caneus, vxor Pici.
Canon, onis, vnde canonicus.

Clanis,fluuius, qui Clannius dicitur.
Crama,inſula.
Danus,viri,proprium.
Danis,proprium.
Manus,pars corporis, & exercitus.
Panax,herba.
Panos,oppidum.
Phanes:hinc Ariſtophanes.
Rhanis,nympha.

Adnotatio.

1 Anus,vetula, corripitur: vnde Anilis,& hoc anile,& Anicula diminutiuum
Anus, podeſt fluuius, & morbus longatur.
2 Planus,Græcum,id eſt,ſcurra,breuiatur
Planus,a,um,id eſt, amplius, longatur.

A ante N in polyſyllabis.

A ante n, in polyſyllabis breuiatur: vt Lanio, as, Lanius, Canalis.

Exceptio.

Anippe, mater Pieridum.
Candia, venefica mulier.
Canius, viri proprium.
Danubius,fluuius Germaniæ.
Ganeo, heluo: ſic ganeum vel ganea.
Lanuuium, oppidum Italiæ.
Manius,proprium viri.
Manilius,Manilia,propriæ.
Manetus,viri proprium.
Panaretus.proprium.

Submonitio.

Notentur è longis deducta: It Ianitor, lanugo,planites, & id genus.

A ante P.

A ante p, in primis corripitur; vt Papæ, interiectio, Apluſter, Apine, Napus; Papauer genus herbæ; Papyrus, iuncus, ſcirpus, Pabula, paſtula tuberculum.

Exceptio.

Apidanus, fluuius.
Apenius, mons.
Aphrica, Apher, Aphricus.
Crapula, in gluuies,
Cape, qui & Capos dicitur.
Papas, æ, id eſt, pater, & cuſtos; hinc Papare, id eſt blandè patrem appellare.
Papius, vir, hinc Papia lex.
Papilus, proprium viri.
Papylla, mamę capitulũ, & tribus Romæ.
Panius; poeta.
Papianilla, mulier.
Papilio, alatus vermiculus.
Paphlagones, populi Venet ∵ Paphlagonia, Venetia.
Rapum, vel pa, pæ, genus radicis.
Sapo, onis, ſubſtantia emaculatoria.
Sapis, huius ſapis, fluuij nomen.
Sapda, piſcis, nomen, non q̃ moluã vocant.
Stapes, edis, id ꝙ equitantis pedes ſuſtinet.
Vapulo, vapulas, id eſt, percutior.

Admonitio.

1 Labathes, is herba quædam producitur.
Lapathos, vel thũ, herba etiam corripitur.
2 Apis, is, vel idis, rax, vicus, & bos longat.
Apis, vel apes, muſca, breuiatur.

Sub-

Submonitio

Geminata diligenter cõſiderari debent: vt, Mappa, Sapphyrus, Sappho.

A ante Q.

A ante q, in primis breuiatur: vt Aqua, Laqueus, Aquila, etiam viri proprium.

Submonitio.

Cõpoſita hic notãda veniunt, vt, Quaquã, Nequaquã. Quaqua verſus, quæ producuntur.

A ante R.

A ante R, in primis corripitur: vt Arabia, Patio, Lares.

Exceptio.

Arete, tes, vel Areta, tæ, puella.
Areo, es, ſic aridus
Area, locus planus, ab ariditate.
Aruncij, populi: ſic Arũca, Aruncorũ, vrbs.
Aruncus, vir, & villus à mento capræ.
Aruus, viri proprium.
Arnica, ſic Aretæ, populi.
Barcium, oppidum Italiæ.
Baris, idis, nauicula.
Barine, es, mulier.
Carica, ficus ſpecies.
Carax, Carabus, Caris, dis; piſciũ nomina.
Caria: hinc Cares populi.
Carex, vnde Carectum ſpecies cannæ.
Car, aris, populus.
Claris, nomen fluuij.
Glarea, ſicca & ſterilis terra.
Gnarus, vnde fit ignarus.
Lariſſa, veliſſæ, ſic Lariſſus fluuij nomen.
Larius, lacus Italiæ.

Larinates,populi.
Larides, proprium, aut patronymicum.
Laronius,Laronia,propria.
Larunda, nympha.
Larina,mulieris proprium,
Maris, & vir fluuius.
Naris , naſi foramen.
Narix,Narica,iciū:& Narice,ces,oppidum vnde Naricij.
Narea,lacus.
Naret, fluuius Vmbrię.
Parus,auis.Pareo,es,hinc appareo.
Pharis,oppidi nomen.
Quare, ex qua & re compoſita dictio.
Varix,ſic Vaticus & Varus.
Item Adiectiuum in tus, ra, rum;vt Rarus, ra,rum. Clarus,ra,rum.

Variatio.

Aram,proprium viri.
Carolus,proprium etiam.
Darius,Perſarum rex.
Smaragdus , lapis.

Adnotatio.

1 Ara,id eſt,altare,longum eſt.
Hara,ſtabulum,correptum.
2 Charis,itis,id eſt, gratia , corripitur.
Caris,idis,id eſt,piſcis aut regio,producit.
3 Arene , es,ſingulare,pro oppido,lōgatur.
Arenæ, arum, plural. ab arena , breuiatur.
4 Pharus,vel ros,in ſula, breuiat priorem.
Pharus,vel ros,ſacerdotalis veſtis, eandem longat.

Aan-

A ante S, in diſſyllabis.

A, ante S, in diſſyllabis, longatur: vt, Naſus, Phaſis: vnde Phaſianus, Traſo.

Exceptio.

Baſis, ſuſtentamentum.
Caſa, domuncula ruſtica.
Caſos, inſula & vrbs.
Praſum, id eſt porrum. hinc praſinus, ideſt, viridis.
Praſius, viridis gemma
Quaſi, ſimilitudinis, aduerbium.
Thaſos, vna Cycladum.
Thraſus, viri nomen.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

A ante S, in polyſyllabis.

A, ante S, in polyſyllabis, corripitur: vt Aſinu, praſium.
Qua ſillus, quaſillum, id eſt, calathus.

Exceptio.

A ſophus, fluuius & vir.
B aſium, ſic Baſio.
Caſeus, lacteus cibus.
Laſius, viri nomen.
Laſerpitium, herboſum virgultum.
Mnaſillus, ſatyri nomen.
Naſica, proprium viri.
Naſidius, proprium etiam.
Naſidiemus, viri nomen, & Naſidianus, proprium etiam.
Paſa, Latinè omnis, hinc Paſiphæ, & Paſiphilus, propria.
Traſymachus, proprium.
Vaſidius, proprium.

Adnotatio.

1 Aſia, palus, & ſtagnum, producitur,
Aſia, regio, pars orbis tertia, corripitur.
2 Thraſius, viri diuitis ad paupertatem redacti nomen, qui & Trahus, longatur.
Thraſius, qui Buſirim in humana hoſpitum nece poſſe aquas elici docuit, corripitur.

A ante T.

A, ante t, in primis, breuiatur; vt, Quater, latro, Statera.

Exceptio.

Ater, ſic atramentum.
Atella, oppidũ Cãpaniæ; hinc Atellani ludi.
Clathrus, vel thrum.
Claterna, oppidum.
Fatum, hinc fatidicus.
Gnatia, oppidi nomen.
Latona, Phæbi mater.
Lacerna, contra primitiui naturam.
Natura, ſic natus & natalis.
Natio, natiuitas regio.
Nathanael, Iſraelitæ nomen.
Quatenus, ſic quatenus.
Saturnus, Deus, planeta.
Scatinius, viri proprium.
Scatina, piſcis.
Saturius, decurio quidam.
Statius proprium poetæ.
Silata, nauigium latum.
Vates, ſic vaticinior.
Vatineſſa, oppidum Aſſyriæ.
Quæ habet m, ante a, vel t, cum muta: vt, mater,

mater,frater,pratum.
Exceptis tñ,Mathon,vel tho, propriũ viri.
Matella,vas vrinarium.
Matinus,mons,hinc Matinus,a, um.
Matheſis,ſic mathematicus.
Matieni, populi.
Cratos, Latinè robur.
Crates, tis.
Straterus.
Stratos,id eſt,exercitus:hinc Stratophilus,
Stratocles.

Variatio.

Blatero;ſtulte loquor.
Platea,latus locus.

Adnotatio.

1 Atys,Cybelis famulus,& ebrietas lõgãt,
Athys,pro quocunque alio breuiatur.
2 Atina,Campaniæ oppidum, & vrbs Bęotiæ:longatur.
Atinas,viri propriem, apud Virgilium breuiatur.
3 Cratis,fluuius, corripit priorem.
Cratis,pater Scyllæ,producit eandem.
4 Lutus,eris,ſubſtantiuum,correptum eſt.
Latus, a,um productum.
5 Statim,i.conſtanter: priorem longã hẽt,
Statim,id eſt,protinus:eandem breuem.

Submonitio.

Dupla ſtudioſè notẽt: vt,Attagẽ,Blatthęus.
Blatta,quod & blapta.

A, ante V.

A,ante v,in primis,breuiatur:vt,auis,auus.

Exceptio.

Audienus proprium.
Blauia.
Dauid,qui & Dauidus dicitur.
Dauus,viri nomen.
Daualus,proprium etiam.
Gauiſus,lætus.
Gnauus, vnde ignauus.
Mauros,Mars.
Mauis,ſic, mauult.
Nouerca.
Nauis, ſic nauita & nauigo.
Nauo,as,ſubtiliter argo.
Nauus, etiam adiectiuum.
Pauo,ſic paua & pauus.
Brauus,a,um,ſic prauo & deprauo.
Rauus,a,a um, id eſt ſubniger.
Rauila,& Rauidus propria.
Suauis,ſic ſuauium, & ſuauior.
Sauo, onis, fluuius.

Dictiones habentes conſonantem ante I, ſuper a:vt,Clauis,flaueo.

Variatio.

Lauinium,oppidum.
Lauinia,Latini filia.

Submonitio.

Nota ex præpoſitione A,deducta,quæ producuntur:vt Auecto,Auius,a,um.

E,ante conſonantes in primis,

E,ante B.

E,ante b,in primis,corripitur:vt,Nebulo, Ebur Nebula.

Ex-

Exceptio.

Debe,es,inſula,
Debeo,id eſt,obligor.
Debilis,ſic debilito.
Eboſita,mel quoddam.
Ebrius,& quicquid hinc eſt.
Hebe,id eſt,pubertas,hinc ephębus.
Hebeſus.viri nomen.
Rhebas,Rhebæ,fluuius.
Rebus,qui nomen.
Sebetus,fons & fluuius:hinc Sebetis,idis.
Sebum,pro ſeuum.
Sebinus,Italiæ lacus.
Thebe,arum: ſic Thebe,es,& Thebæus,& Thebais.
Zebedæus.
Hĩtia duas conſonantes ante e:vt,Crebro,Treber,Trebula.
Exceptis,Trebia,fluuius:
Trebatius,Trebonius,propria.
Trebius,proprium etiam. Phelebotómon.
Gehenna variatur.

Submonitio.

Diphthongata caue ꝑtermittas:vt Glæba.
Phæbæas: ſic Phębus,Cœlus: vt quæ cum præ componuntur:vt,præbeo.

E,ante C.

E,ante c,in primis,breuiatur:vt Præcor,Speculum,Specus.

Exceptio.

Cecilia,herba,mulier & ſerpens.
Echo,us,ſoni repercuſſio.

Imbecillus, vel lis, debilis.
Lecania mulieris proprium.
Lecythus, vaſculum olearium.
Mecęnas, doctorum patronus.
Secius, id eſt, minus.
Stecar, adis, inſula.
Theca; hinc bibliotheca.

Adnotatio.

1 Echion, onis, vel ontis, augur producitur
Echion, miles, corripitur.
2 Specula, locus vnde ſpeculatur, correptã habet primam.
Specula, à ſpes, diminutiuũ, eandẽ, ꝑducit.
3 Cæcus, qui non videt, longum eſt.
Secus, id eſt, aliter, vel iuxta, correptum.

Submonitio.

Non te pęnitebit etiam hic diphtongi meminiſſe, vt in Græcus, Sæculum, Mæchus, Oechalia, deriuatiuorum: vt, Regula, Mecum, Tecum, Vecor, Securus, Præcox, & id genus.

E, ante D, in diſſyllabis.

E, ante d, in diſſyllabis, producitur, vt, Hedus, pedor.

Exceptio.

Cedrus, arbor.
Medon, ontis, proprium viri.
Pedum, baculus paſtoralis.
Sic deductum a pes pedis.
Schedá, epiſtola.

Adnotatio.

1 Cedo, id eſt, dic vel da, corripitur.

Cedo,

Cedo,do locum,percutio ſedo,as,id eſt, pacifico longatur.
2 Edo,compono,longat eandem.
3 Pedo,verbum productum eſt.
Pedo,onis,nomeo,correptum.

E,ante D,in polyſyllabis.

E,ante d,in polyſyllabis,breuiatur: vt, Meditor,Medeor.

Exceptio.

Edonus,& Edonis,propria.
Cedipa,uiri proprium.
Hedys,i.dulcis & deductum: vt Hedymeles
Heduus Galliæ populus.
Medea,benefica.
Medraci populi.
Nedymnus,viri proprium.
Pedema.
Pedaſus,oppidum.
Sodentani,populi Hiſpaniæ.
Sedulus,ſic Sedulius,proprium.
Seditio,ſeditioſus.
Zedoron.

Variatio.

Gedeon,viri,proprium.

Adnotatio.

Medicus,a,um,à medor,corripitur.
Medicus,a,um,à Media regione,produc.
Media,adiectiuum breue eſt.
Media ſubſtantiuum,id eſt,regio,longum.

Submonitio.

Notentur quæ diphthongo ſcribuntur: & quæ ex originem habent,ut,ab Aedes Ædi

tius,Ædifico,Cædicus.Cæditius,propria à Lædeo,leſio.

Item fęderis à fædus,& fędere ab adiecti uo fædus:ſic Lædoria,Phædorus,Oedipus.

E, ante F.

E,ante f,in primis corripitur:vt,Nefas, ſic Nefandus,Nefarius.

Exceptio.

Eſula vrbis nomen,quid. ſcribunt Ephula.

E, ante G.

E,ante g,i primis,breuiat:vt,Regio,Legio.

Exceptio.

Egates,inſulę.
Gregorius,proprium.
Hegaleos,mons.
Legitimus,a,um.
Megareus.
Phlegeus proprium viri.
Regium,vrbs Brutiorum:hinc Rhegij q in-
Regulus,ſerpentis nomen. (colę.
Regaliolus,auicula.
Regine,Regilus & regila ueſtis quædam.
Scelege,oppipum.
Segeria,vrſis,Theſſaliæ.
Tegula,lateritius lapis.

Adnotatio.

1 Lego,as,id eſt,mitto,longum eſt.
Lego,legis,correptum.
2 Pegaſus,alatus equus,producitur.
Pegaſus viri nomen, breuiatur.
3 Regis,à rego,breue eſt.
Regis a rex longum

Submonitio.

Accuratè diphthongata ſignentur, vt Aegyptus, æger; Aegenomus, caprarum rector, Naegæum, & compoſita: vt Dego, Segrego, Egregius, Vegrandis.

E, ante L, in diſſyllabis.

E, ante l, in diſſyllabis producitur: vt, Velum, Velo, velas, vnde reuelo.

Exceptio.

Chelis, cythara.
Celer, velox.
Celox, ocis, nauicula.
Felo, vel felio, is, pardi, proprium.
Gela, vrbs & fluuius.
Gelu, hinc, gelaré, regelare: Gelos, otos, id eſt, riſus, hinc Agelaſtus, qui eſt ſine riſu.
Helos, otis, proprium oppidi.
Helos viri proprium.
Helox, canis.
Lelex, viri proprium.
Meli: hinc Meliſſus & Meleander.
Meles: is, vel & is, fluuius.
Melo. dulcis modulatio.
Pelops, Achaiæ rex.
Scelus, eris: hinc ſceleſtus.
Stelis, idis, auicula & dea.
Scelos, id eſt, crus, cruris.
Telon, rex quidam.
Velut, Veluti, Velim.

Adnotatio.

1 Melas, vir, & fluuius, corripitur; ſic melas, id eſt niger; vnde & melampus.

Me-

Mela,vir,& fluuius producitur.
2 Helix,icis,ſubſtantiuum,hederæ ſpecies, correptum eſt.
Elix,icis,adiectiuum,ab elicio,id eſt attrahens & fallax, productum.

E,ante L,in polyſyllabis.

E,ante l, in polyſyllabis breuiatur: vt Elegia,Selibra.

Exceptio.

Celontum,id eſt,Ciconia.
Delubrum,templum.
Electrum, ſpecies metalli.
Elyſium,hinc Elyſius,a,um.
Elæus,populus.
Elona,vrbs.
Helias,proprium.
Helios,ſol:ſic Helidorus.
Melanion.
Melota, veſtis ex pellibus ouinis.
Pelion, mons Theſſaliæ.
Pelamys,piſcis,quidam.
Peluſium,vrbs Ægypti Plinum.
Pelides,Pelei filius, vel nepos.
Pelides,marinus,ſinus.
Spelæum,cauerna,ſpelunca, idem.
Telebous,Teleboas,propria.
Telebræ,populi,& inſulæ:
Telecoon,proprium.
Telemachus,proprium etiam.
Telegonus.
Telenus,proprium.
Telephus,proprium etiam.

Velicet,fluuij,nomen.
Velabrum,lacus Romæ.

Variatio.

Elizabeth.
Heliſos,fluuius.

Adnotatio.

1 Melius,neutrum a melior breuiatur.
Melius,proprium viri producitur.
2 Pleias,æ,Iaſonis patruus,correptum eſt.
Pleias,adis Theſſalis,idis,productum.

Submonitio.

Diligentiori cura adnotanda ſunt diphthongo,ſcripta, vt,Bælua,Lælius.Cælius,Fælix. Et longis deducta,ut,Delius. Belides, delibutus,elegans,delicium.

E,ante M.

E,ante m,in primis corripitur; vt, Gemo, Gemis,Premo,Tremo,Fremo.

Exceptio.

Crementum,vnde incrementum.
Chemites ſepulchri ſpecies.
Demo,is,id eſt,remoueo.
Demum,tandem.
Demos populis;hinc Demoſthenes,Democritus.
Demetrius,Demenetus,Democles, &c.
Mnemoſyne,muſarum mater.
Mnemoſynon,teſtimonium,monumentum
Pheme,id eſt,fama,hinc Polyphemus.
Phemus,proprium.
Remex,ſic Remigium,Remigo.
Remi,Galliæ oppidum Remigius.

Semi,id eſt, medius; Semihomo, ſemiſſis, ſemita,ſeminodius.

Semen,inde ſemino,ſeminarium,ſementis, & Semarthus.Niobes filius.

Themus, vinculum quo naues retinentur,

Quæ ab E litera etiam aſpirata fiunt:vt,Heminus,Hemina.

Præter.

Emo, vnde redimo: & Emio, vnde redimio.

Itẽ nomina tertiæ in genitiuo creſcentia,vt Nemo,inis:Temo,onis:Thema,atis.

Præter.

Femur,tibiæ pars.

Chemis.dea.

Cremes conſultus interpretatur.

Memor,oris, ſic immemor.

Nemus,oris.

Variatio.

Nemea,mons & ſylua.

Crema, Italiæ oppidum.

Penus,occultus ſpiritus.

Temetum,forte vinum: hinc Temulentus, Temulentia.

Adnotatio.

Remus, mi, nauticum inſtrumentum, longum eſt,ſic Rhemus,Turni miles.

Remus,mi,Romuli frater,correptum.

Submonitio.

Plura ad hanc regulam diphthongantur, vt,Clæmens,Cęmon:ſic Cęmeterium, Fæmina,fæmen,fæmius,

E, ante N.

E, ante n, in primis longatur: vt, Denus, Renes, Zeno, Leno, onis.

Exceptio.

Eneſinus, proprium.
Enim, coniunctio.
Enienes.
Eniſpe, oppidum.
Enipeus, vel Eniphæus fluuius &
Enyo, bellicus furor.
Feneſtra.
Henetus, proprium.
Meneſtheus.
Menemus, proprium.
Meneſes, proprium.
Menander, proprium etiam.
Menapij, populi.
Menæceus, proprium.
Meno, id eſt, maneo, & deriuata: vt, Menelaus, Menalcas, & plura alia propria.
Menalma, mulieris proprium.
Menęcius, hinc Minœciades.
Phreneſis, inſania capitis, Phreneticus tamen longatur.
Penes, præpoſitio.
Pheneum, lacus, & oppidum.
Penu penum vel penus.
Penitus, omnino.
Penates, dij familiares.
Penetro.
Xenos, id eſt, hoſpes, Hinc Xenium, Xenodochium, &c.

Et

Et quæ,b,g.s,t,v,inchoantur ante, e: vt, Bene,Genus,Senex,Teneo, Venus.

Demptis tamen.

Geneſar,ſic Geneſareth.
Blenæ,populi.
Splenium,emplaſtrum oblongum.
Steno,Stenus,Meduſæ ſoror.
Strena, munuſculum.
Senio,& ſenus,a ſenex.
Strenuus,a,um.
Seriæ,arum,oppidum,ſic Sena,næ,flumen.
Senia, mulieris nomen.
Thenos, inſulæ nomen.
Theneſimus.
Threnos, ſic threnodia.
Venucula, vua.
Venor, aris.
Veneo,id eſt,vendor.
Vena,meatus,ſanguinis.

Submonitio.

Notentur,generalibus regulis nota, vt Rē, renis:Splē,ſplenis:ſic Aeneas, Aenicina.
Fœnum, Scæna, Mœnia, Oenos, id eſt,vinum,& ſexcenta,alia.

E ante P.

E ante p,in primis,breuiatur:vt, Crepida; & compoſita ab epis:vt.Epiſcopus.
Cepio,viri proprium.

Exceptio.

Cephenus.
Cepheus, Andromedæ pater:vnde Cepheni,populi.

Ce-

Cephiſus, vnde Cephiſis, idis: & Cephe-
ſius,ſia,ſium:
Cepus monſtrum quoddam.
Cephas,Latinè petra.
Cepos,vrbs.
Ephytas,proprium viri.
Epiros,vel rus,regio.
Epytides,proprium.
Epitus,proprium.
Eperiæ,Ephula,Epiolus.
Ephęſtus,Ephęſtion,Ephęſtia
Epinitus.
Epiola.
Gepidæ,populus,
Hepar,atis,iecur.
Leponiticus,viri nomen.
Repo,is,vnde Obrepo. Subrepo.
Sepia,piſcis & ſcopulus.
Sepia.adis,promontorium.
Sepum,id eſt,ſeuum,pingue in bobus,
Sephora,mulier.
Sepion,ſic,Cepa & Cepe pro eodem.
Tlepolemus, Herculis filius.

Adnotatio.

Repens,id eſt,ſubitus,corripitur.
Repens participiũ à repo,producitur.

Submonitio.

Diphthongata fac animaduertas, qualia ſunt.Sæpe,Sæpes,Sæpio,Cæpa, Cæpi, a capio:& cæpi defectiuum, Vepicus, Vegrandis,Veiouis,& alia, quædam compoſitione longantur.

E, an-

E, ante Q.

E ante q, in primis corripitur, vt, Equidem, Nequeo, Sequor. Frequens.

Exceptio.

Sequana, fluuius: vnde Sequanici, & Sequani, populi, fluuij huius accolæ.

Deque, id eſt, deorſum.

Adnotatio.

1 Equus, qui ſubſtantiuum, correptum eſt Aequus, a, um, iuſtus, productum.

2 Equicolus, viri proprium corripitur. Aequicolus Thruſciæ populus, producitur

Submonitio.

Dipthongo notata, vt, Æqualis, Æquor, & a Ne prohibitiuo deducta, vt, Nequis, nequicquam, nequaquã, producta ſunt omnia

E ante R.

E ante r, in primis breuiatur, vt Ferus, Merus, Herus, Eremus.

Exceptio.

Berytus, vrbs Phœniciæ,

Ceterum, oppidum; hinc Cerotani, & Ceretanum vinum.

Cerusa, pigmentum: hinc Ceruſatæ mulieres dicuntur.

Cherachus, Cretæ fluuius.

Chorinthus, viri proprium.

Cleros, id eſt, ſors, hinc Clericus, & Cleretalena.

Cerix, populus.

Eretum, opidi nomen.

Eridanus, fluuis.

Eri-

Erigone, nympha.
Erij, montes Veneri ſacri.
Eruca, vermis & herba.
Aerumna, calamitas.
Erugium, ſuffrutex. Feriæ, arum.
Eronia, dea & vrbs.
Geriones, e, vel is, & Gerion, onis, et Gerioneus, Gerioni, rex.
Geri, populi, alij Gerri.
Herois, oppidum Aſſyriæ, & domina.
Hero, rus, mulieris proprium.
Hæres, edis.
Heroios, loci, nomen.
Hæreo, es.
Meriones, is, viri proprium.
Merix, piſcis.
Nereus, deus: hinc Nereis, Nerinæ.
Neritos, mons Itachæ: hinc Neritius Vlyſ-ſes
Neritæ, rates.
Narite, piſcis.
Neritum, oppidi nomen.
Neris, is, montis nomen.
Ser, Seris: hinc Sericum.
Seranus, viri, nomen.
Serus, a, um, id eſt, tardus, a, um.
Seria uas.
Serius, a, um, ſic Serio & Seria, orum, id eſt res ſeria.
Smera, ſuffrutex.
Tereus, ſic Terea.
Tertheros, id eſt, fera, & hinc deducta.
Theron, canis, & viri nomen.

The-

Thero,us,nympha.
Terid ınas, viri & canis nomen:
Xeros, id eſt, ſiccus: hinc Xerolophus, ſiccus tumulus.
Xerophagium, ſiccorum ciborũ comeſtio.
Xerinthins: hinc Xerinthia littora.
Diſſyllaba quæ p, habent ante e, vt pero, peronis,pera.
Per Ve ſyllabam inchoata:vt,Verona, Veronei. *Demptis.*
Pheres,etis, viri proprium.
Phere, oppidum: vnde Pheræus,a,um.
Veredus: hinc Veredarius nuncius, qui equo vtitur.
Vereor,Veru;Verutum,vulgo nota.

Variatio.

Nerion, herba quædam.
Nero.
Beryllus, precioſus lapis.
Sphæra, circuitus, globus.

Adnotatio.

1 Ceres,eris, dea, breuiatur.
Ceres populus, longatur.
2 Eros,otis, id eſt,amor corripitur.
Heros,ois,id eſt,generoſos producitur.
3 Heriphyle,vna Sibyllarum,produci dẽt.
Eriphyle,Amphiarai vxor, breuiari ſolet.
4 Ferialis,id eſt,mortalis,longatur.
Feralis,id eſt, brutalis à fera,breuiatur.
5 Ferio,ris,quartę,id eſt,percutio primam breuiat.
Ferio,as,id eſt,ceſſo, eandem longat.

6 He-

6 Hera, mater familias, breuiat, priorem.
Hera, Iuo, eandem longat.
7 Mereo,res,id eſt ſtipendio famulor,correptum eſt.
Mœreo,es,id eſt,fleo, productum.
8 Mera,ſubſtantiuum,canis & mulier,longatur.
Mera, adiectiuum, id eſt, pura, breuiatur.
9 Merum,ſubſtantiuum,herbę nomē,producit priorem.
Merum, id eſt, vinum, purū, eādē corripit.
10 Quæror, de ponēs lamētor; corripitur.
Quæror paſſiuum, producitur.
11 Sero, is planto, vel ſemino, coripitur.
Sero,ras,id eſt, ianuè claudo,breuiatur ēt,
Serò, aduerbium, tarde vel negligenter, producitur.
12 Sera,adiectiuum,id eſt, tarda, producit priorem.
Sera, ſubſtantiuum,id eſt, clauſura oſtij,eādem corripit.
13 Serū,adiectiuum,id eſt, tardū longatur.
Serum ſubſtantiuum,aqua lactis, breuiatur

Submonitio.

Innumera diphthongū habent, vt,Aes,œris,ſic Aerarius,Aerugo,Plærique,Plęrumque,Cæruleus,Chęrea.
Hæreſis, Item Chœrilus, Mœris, Mœrichus,& huiuſmodi.

E ante S.

E ante S, in primis longatur, vt Chtheſiphon Veſanus,Eſus.

Ex-

Exceptio.

Eſau, proprium.
Meſenbriaci, populi, à Meſēbria, oppido, Meſos, id eſt, medius, & deriuata, vt, Meſochorus, qui in media chorea ludit.
Reſina, arboris lachryma.
Seſoſtris, Aegypti rex.
Theſis, hinc Antitheſis, Sintheſis.
Veſagus, proprium uiri.
Veſulus, viri & montis nomen.
Veſeris,

Variatio.

Veſenus, mons Campanæ.

Submonitio.

Si qua ſunt alia, ad diphthógorum regulā ſunt referenda, vt Aeſtus, & ſi quid hinc deriuetur.
Blæſus, Quæſo, ſic Cræſus, Meſia, Cęſar, Cęſaries.

E ante T.

E ante T, in primis producitur, vt, Metior, Ethon, Meta, Lethe.

Exceptio.

Bethulia, urbs, & regio.
Betulus, fluuius.
Betula, arbor.
Betulum, oppidum Hiſpaniæ.
Bethleem.
Cetra, ſcutum.
Cethegus, uiri proprium.
Cletabeni, populi.
Etiam affirmatiuum.

Ethe-

Etheſiæ, arum, venti Aquilonij.
Eteocles, is, viri proprium.
Ethemon, viri nomen.
Ethemus, viri etiam nomen.
Ethnicus, paganus.
Etelis piſcis.
Etymon, ſic etymologia.
Eteſon, annus reditus.
Geta, vel tes, gens.
Heteros, i, alter vel aliter; hinc Heteroclit⁹.
Hetruria, Italiæ pars.
Quæ a metros deriuatur, id eſt menſura.
Metrodorus, Metreta.
Metallum.
Metanœa, pœnitentiæ dea.
Metiſcus, viri proprium:
Metaurus, vel rum, fluuius.
Metallus, venefici nomen.
Meterei, populi.
Methone, vrbis nomen.
Meton, viri proprium.
Meto, tis. Metuo, tuis.
Metoxum, rupes aſpera.
Metopon.
Metellus, viri proprium.
Metabus, proprium.
Retro, ſic retrorſum.
Tetra, id eſt, quatuor: vnde Tetraſyllabũ. Tetradoron.
Tetricus, mons: ſic Tetricus, a, um, id eſt aſper, a, um.
Tetrinno, propriũ anatum cùm vocẽ edũt.

Tetrali, ſuffrutex.
Tetrix, auis.
Item quæ p, vel u, habent ante e; vt, Peto Veto.

Præter.

Pent alus, proprium.
Veronica.

Adnotatio.

1 Thetis, Achillis mater, breuiatur,
Thetis, Oceani vxor, variatur.
2 Creta, fluuius, breuiat priorem.
Creta, inſula, eandem producit.
3 Ethos, vel thus, thi, mons corripitur.
Ethos, ethus, indolens, inde Ethicus, a, um; & Ethologus, producitur.
4 Fretum ſubſtantiuum, id eſt, mare, curratur.
Fretus, a, um, id eſt, confiſus, longatur,
5 Meta, tæ, id eſt, terminus, producitur.
Meta, Græcũ, ideſt, trans, inde Methodus, & Methaphora, corripitur.

Submonitio.

Complura diphthongo notãtur; vt, Ætas, hinc ęternus; Æther, Cæteri, cæterę, cętera, Frætus, Lætor.
Rhæte, vel Rhætis, Æther, ſic Cræτus, Præτus, Lætum.

E ante V.

E ante V, in primis, longat; vt, Leuita, Euũ.
Breuis, ſic breuio.

Exceptio.

Leuo, as.

Seuerus, id eſt, grauis.

Ad otatio.

1 Leuis non grauis, breue eſt.
Leuis, non aſper, productum.
2 Leuo, id eſt, leuigo, priorem longat.
Leuo, ſubrigo, eandem breuiat.

Submonitio.

Pauca diphthongum recipiunt: vt, Aeuā, Æuę, Æuum.
Læuus, Læua, Læuum, Næuus, Sæuus.

I, ante conſonantes in primis.

I, ante B.

I, ante b, breuiatur: vt, Libya, Liburnum, Bibo, Cibus.

Exceptio.

Fibula, ſic Rebulo, & diſſibulo.
Hibernus, a, um, ab hiems.
Hibris, auis ex accipitrum genere.
Ibis, idis, auis Aegypti.
Ibicus, viri proprium.
Libum, genus dulciarij cibi.
Libra: ſic Libro, as, & Libella.
Libethrus, vel thra, fons & mons Caneſię.
Scribo: ſic Scriba, bę.
Scribonius, & Scribonia, propria.
Scriblita, & placente ſpecies.
Sibilus, vellum, ſic Scibilo.
Sibia, vrbs, fluuius, & poculum.
Tibia, ſic Tibicen.
Tibur oppidum; hinc Tibur, Tiburtinus & Tiburtus propria.
Tiburnus, tiburna, ſic Tiburni.

Tibula.
Viburnum, uirgultum.
Vibius, vitæ duplicis, & viri nomen.
Vibidius, proprium viri.
Vibex, bicis.
Variatur Hiberniæ, regio.

Adnotatio

1 Libo, libas, verbum, productum eſt.
Libo, viri proprium, correptum.
2 Tribulus, ideſt, ſpina, corripitur.
Tribula, vel tribulum tribuli: pro vehiculo producitur.
3 Liber, libera, liberum, id eſt, non obligatus producitur.
Liber, eri, ideſt, Bacchus, longatur etiam.
Liber, bri, volumen, & cortex, breuiatur.

Submonitio.

Generalib: regulis referenda ſunt, Gibbus. Scibilis, Scibum, Ibo, quæ producuntur.

I Ante C.

I, ante c, in primis, corripitur: vt, Frico, Mico Cicuta.

Exceptio.

Bachus, viri nomen.
Cichus, viri nomen.
Ciclades, proprium.
Cice, ces, mulieris nomen.
Dica, cæ, cauſa, iudicatio, crimen vel accuſatio.
Ficedula, auis.
Ficeliç, vel ficedulæ, locus in vrbe.
Ficus, ſic Ficulnus.
Icarus, Dædali filius.

Icaria,inſula : Icarius mons, qui & Icariotus dicitur.
Icon, ſic Iconcula, Iconius, Iconiſmus & Iconium.
Ico,cis,percutio.
Licium, ſic Liciatorium.
Licianus, proprium.
Licheus, vir.
Lichen, morbus.
Mica, fruſtillulum.
Nihilus, proprium.
Nice,id eſt,victoria:hic Nicolaus,Nicanor, Nicãder,Nicoſtratã,Nicoſtratus,&c. propriã.
Pica, auis.
Picus, auis & vir.
Pſyche,anima & mica.
Picenum,regio,hinc Picẽtinus, & Piceus.
Phycus,ontis, oppidum, & promõtorium.
Picumnus,herbæ nomen.
Sica, hunc Sicula, & Sicarius.
Siciliquus, menſurę genus.
Sicos,Latinè ficus: hinc Sycomorus,Sycophanta.
Sicut, ſic, ſicuti, ſic vbi ſicunde,nota ſunt.
Siche, es.
Spica, vel Spicus,& Spicum, pro eodem: hinc Spiculum.
Sicilia,vel Sicelia, hic Scicelis,& Sicelides
Scidum, oppidum.
Siche, viri, proprium.
Siconius, proprium.
Tricinus, fluuius.

Trica,cæ,vel Trice,ces,vrbs,vel quod pullos in ricat.

Tricies,ſic Triceni,& Triceſimus.

Vicus,hinc Vicinus,a,um.

Vicinitas,Vicina.

Vicies,ſic viceſimus Viceni.

Variatio.

Sichæus, Didus maritus.

Sicania,ſic,Sicanus,na,num.

Adnotatio.

1 Lichas,Herculis famulus, breuiatur.

Lichas,viri alterius proprium, variatur.

2 Dico,dicis,loquor,longatur.

Dico,dicas, conſecro, breuiatur.

I,Ante D.

I,ante d,in primis logatur:vt Idus,Pridem, Midus,Dido.

Exceptio.

Gnidos, vel Gnidus, oppidum Phrygiæ: hinc Gnidius,a,um.

Didius,Cæſar.

Didymaon, proprium.

Didymus: hinc Didymæus montis nomen, & viri.

Didymi,Didymorum,montes.

Didyme,Didymes,inſula.

Fides,conſtantia,aut etiam cythara.

Fidelia,fideliæ,vaſis nomen.

Hydaſpes,fluuius.

Idume,es:vrbs Iudeę:vnde Idumęus,a.um.

Ideo,coniunctio.

Idaſmenus,viri proprium.

Idio.

Idiota,rudis, imperitus,& ignarus.

Idioma, ſermo.

Idoneus, aptus.

Midias, vel Mida rex.

Phidium, genus vaſis.

Quidam,certè.

Odicini,populi.

Dictio habens v,ante d: vt Viduus, video.

Variatio.

Gido,Gidonis,proprium.

Hydor,aqua:hinc Hydrops,Hydra,Hydria.

Fidena,Fidenę,oppidum Italiæ.

Adnotatio.

1 Idem,generis neutri,corripitur.

Idem maſculini generis, longatur.

2 Cydon, vrbs, & canis: hinc Cydonius, breuiatur.

Cydon,viri proprium,variatur.

I,ante F.

I,ante F,in primis,breuiatur:vt,Cifus, Rifus.

Submonitio.

Simplicia quæ ad regulam pertinent melius per ph,ſcribuntur.

Compoſita ferè ex regulis generalibus patent:vt Biformis,Triformis.

I, Ante G.

I,ante g,in primis,corripitur:vt,Piger,Niger,Migro.

Exceptio.

Bigę,b: garum,currus.

Digentia,æ,riuus.

Figo,Figis:hinc Infigo,Affigo.

Fliga, Fligis: hinc Affligo: Fligæ, Fligarum.
Frigilla, auis, ſed rectius Fringilla.
Frigus, ſic Frigeo, & inde alia.
Frigo, Frigis, decoquo.
Pyga, Pygæ, rei extremitas; hinc depygis, adiectiuũ: pygargus, capra, aut aquila.
Sigæuum, Troiæ promontorium: hinc Sigæus, gæa, gæum.
Sigalium, apud Anſonium.
Sigerius, decurio quidam.
Stigo: hinc inſtigo, & Veſtigo, Caſtigo.
Strigoſus, a, um: quod eſt exauſtum & macilentum.
Trigæ, trigarum, currus.
Triginta, nomẽ numerale: ſic trigeſimus.
Trigon, piſcis.
Viginti, deducta.
Strigilis, variatur.

Adnotatio.

1 Cyges, lacus Lydiæ, viri propriũ, & puer formoſus, producitur.
Gyges, immaniſſimus gigas, corripitur.
2 Phrygiũ. a Phrygius, a, um, id eſt, Troianus, a, um, breue eſt.
Phrygium, lignum aridum, & relucẽs, productum eſt.

I, ante L.

I, ante l, in primis, producitur: vt, Pileus, Miletus, Mile, milia, Filius, filium.

Exceptio.

Cilicia, æ, regio: vnde Ciliſſa, Cilicium.
Cilium: hinc Supercilium.

Cyly-

Cylydros,vel drus, ſerpens.
Cilix,populus.
Cylindrus,lapis.
Cilianus,proprium viri.
Filimacius,& Filimacia,propria.
Filix,icis herba.
Gilippus,proprium viri.
Gilium,loci nomen.
Gilibertus.Giulielmus,propria.
Hilaris,res,hinc Hilarius,& Hilariũ,ꝓpria
Hilarædus,laſciui carminis cantor.
Hylas,hyle,Herculis puer.
Hylactor,canis nomen.
Hylax,canis,apud Virgilium.
Ilerda,Ilerdæ,vrbs Hiſpaniæ.
Ilertes,Ilertæ,dux quidam Cyrenaicorum.
Iliſſus,fluminis Atticæ nomen.
Illaria,mulier.
Ilerdes,viri nomen.
Lilæa,vrbium quarundam nomen.
Lilæus,proprium viri.
Lilybæum,promontorium & vrbs.
Milo,vel Milon,ꝓpriũ athletæ,& aliorum.
Milium, frumentum quoddam.
Pilatus,cognomen Pontij.
Pylos,vrbs:hinc Pylius.
Pylemon,viri nomen.
Pylene,nes,vrbs Aetoliæ.
Philite,inſula.
Philetus.vel Piletus proprium.
Pilades,proprium.
Philos,id eſt,amicus:hinc Philoſophus.

Philomena.
Philiares, populi.
Phyle, aut Phyle, arum, vrbs.
Philaſe, Philaſes, oppidum.
Phylax, cuſtos.
Phylas, antis.
Compoſita ex tri, vel bi: vt Trilix, trilicis.
Bilix, biligis.
Item habentia ſ, vel t, ante i: vt Sileo, ſtilus.

Demptis

Pſilothrum, vnguentum depilatorium.
Syla, ſylua, & mons.
Scilicet, tam affirmatiuum, quam ironicum,
Silo, proprium.
Silis, proprium.
Thyle, thyles.

Variatio.

Hyle, hyles, oppidum.
Siloa, Latinè miſſio.
Silenus, Bacchi nutritius.

Adnotatio.

1 Pila, ſphærula, breuiatur.
Pyla, columna & haſta, longatur.
2 Pilus id eſt, crinis, breuiat priorem.
Pilus, prò telo & tritorio, eandem longat.
3 Philyra, arbor, breuiatur.
Phylira, nympha, longatur.

I, ante M, in diſſyllabis.

I, anre m, in diſſyllabis, longatur: vt Limē, Limus, & quæ ex his fiunt: vt Elimino, ſublimis. *Exceptio.*

Dimas, antis, proprium.

Fimus,

Fimus, immundities ſtabulorum.
Mimas, antis, mons, & gigas.
Nimis, aduerbium.
Simon, & Simo propria.
Simul, id eſt, pariter.
Thymum, herba apibus gratiſſima.
Variatio.
Hymen, nuptiarum Deus.
I, ante M, in polyſyllabis.
I, ante m, in polyſyllabis breuiatur: vt, Hymetrus, Chimęra.
Exceptio.
Cymothoe, nympha maris, ſic Cymodoce,
Cymodoces, aut Cymodocea, nympha etiam.
Chymerinos, ideſt, Hyemalis.
Dimidium.
Hymena, fluuius, oppidum.
Limonium, herba.
Limone, mulier.
Mimalion, proprium.
Mimirum.
Simius, ſic Simia.
Similus, Agricolæ nomen.
Time, id eſt, honori hinc Timotheus, Timogenes, Timæus.
Adnotatio.
Simethus, fluuis, variatur.
Simethus, vir, corripitur.
I, ante N.
I, ante n, in primis producitur: vt, Finis,
Vinum.

Exceptio.

Ginus proprium.
Inula herba.
Inus, Pan.
Linus, viri nomen.
Lino, ſic Linio, nis: hins Illinio, Oblinio.
Ninus rex Aſſyriorum.
Ninos. vrbs, quæ Ninue quoque dicitur.
Pinarus, fluuius.
Tinarus, viri proprium.
Tinea vermis.
Tines, tinetis.
Tineas, fluuius.
Tinichus, viri nomen.
A tri compoſita, vt Trinoctius, trinodis.
Quæ habent purum c, m, vel ſ, ante i: Cinamomum, Minus, Sino, ſinis.

Exceptis tamen.

Chinea, collis Brixiæ.
Minos, rex: ſic Minotaurus monſtrum.
Mineus proprium; hinc Mineus, & Mineis, (idis.
Sinas, adis, oppidum.
Sina, mons, qui & Sinai dicitur.

Variatio.

Hinnulos, ceruorum pullus.

Adnotatio.

Sinus, vel ſinum, poculum, longat priorem
Sinus, plica, vel portus, eandem breuiat.

Submonitio.

Dixi quæ habent purũ c, m, vel ſ, ante i, nam Crinis, Scrinium, Clino, Sapina, &c producuntur.

I, *ante*

I, ante P.

I, ante p, in primis breuiatur: vt Stipula, Hypocrita, ſic ab Hypo deducta.

Exceptio.

Gripus, Grips, naſus aduncus, & ænigma; ſic Ghriphon.
Hypates, fluuius: ſic Hypate.
Iphys, id eſt, robur; hinc Iphygenia, Iphylus, Iphine, Iphias, patronymicum.
Niphe, Diana.
Pipinus Pipinia, propria.
Pipilo, pipilas, paſſerum eſt.
Pipo, pipas, gallinarum eſt.
Rhipes, oppidum Achiuorum.
Riphæi, montes, & populi.
Ripheus, viri nomen.
Scipio, proprium & appellatiuum.
Scropulum, ponderis genus, alij Scrupulũ,
Sipho onis: ſic Siphunculus, fiſtula.
Sipus ontis, oppidum, ſic Sipontinus.
Sypharium, præmium, vel velamen.
Stipendium, merces.
Stipes, ſtipitis, baculus, & truncus.
Stypa, ſtupa dicitur.
Stipo, ſtipas, ideſt, condenſo.
Tiphata, tiphatorum colles.
Tiphys nauta.
Typhon, gigas.
Triphilos, perfectè amatus.
Vipera, ſerpens.

Adnotatio.

Rhi, a, Rhipæ, vel Rhiphe, arũ mõs, breuiat.

Ripa,

Ripa,fluuij riuus,producitur.

I,ante Q.

I,ante q,in primis corripitur:vt,Siquidem, Liquido.

Exceptio.

Liquetius,fluuius,hinc Liquetius,liquetia, liquetium.

Variatio.

Liquidus,da,dum,id eſt, fluidus & purus.
Liquor,liquoris,nomen.

Adnotatio.

1 Liquor,eris,deponens,priorem longat.
Liquor,liquaris, paſſiuum, id eſt, liquefio, eandem breuiat.
2 Liqueſco,à liquor, liqueris, longatur, Liqueſco,à liqueo,es, breuiatur.

I,ante R,in diſſyllabis.

I,ante r,in diſſyllabis, ꝑducitur:vt, Miror, Ira,Dirus,Spiro,Irus.

Exceptio.

Myron,vel Myro,onis,ſtatuarius.
Myron,ri,vnguentum:hinc Myropola.
Pyr,id eſt, ignis,compoſita.
Pyra,cabo accenſus.
Pirum,arbor Pirum,fructus.
Quiris,Quiritis.
Stirax vnguentum.
Tyros,vel rus,inſula & vrbs.
Tyrus,tyri,Latinè caſeus.
Tyra,tyræ,loci nomen.
Tyres,tyrę,viri nomen.
Tyras,æ,fluuij nomen.

Va-

Variatio.

Cyris,ſcilla.

Syrus,populus.

Tyrus,viri proprium.

Adnotatio.

1 Lira,ſulcus,producitur.

Lyra,cythara,breuiatur.

2 Lyris,fluuius, longatur.

Liris,muliercula,corripitur.

I,ante R,in polyſyllabis.

I,ante r,in polyſyllabis breuiatur: vt Mirica,vireo.

Exceptio.

Chir,id eſt,manus,& compoſita ut,

Chironomon,uel mas. Chirurgus, Chirographum.

Cyrios,id eſt,proprius:hinc Cyriacus, Cyrinus.

Ironia,illuſio:ſic Ironarcha.

Lirio,nympha.

Lirium,herba.

Myriones,viri nomen.

Miritenes gemma.

Pirata,marinus prædo.

Pirithous,proprium.

Piroma,emplaſtrum.

Pirula,menſuræ genus.

Piramis,idis,eleuatio.

Piræus,portus.

Pyralis,beſtiola.

Pirea,frutex.

Pyrites,lapillus.

Phthiriaſis,morbus: hinc Phthirophagi.

Piraſus, vrbs.
Pireicus, pictor.
Pyrodile, vna Hyadum
Stirius, ſtella.
Syria, *inſula*.
Stiria, ſtiricidium.
Sphyræna, picis.
Tireſia, augur.
Tyridatos, Armeniȩ rex.

Adnotatio.

1 Cyrene, Ariſtei, mater, primã producit.
Cirene, es, vel Cirene, arum, vrbs, vel oppidum, eandem variat.
2 Piramus, vir, longatur.
Piramus, flumus, variatur.
3 Pirenȩ, fons muſis ſacer, longatur.
Pyrenæ, mons Hiſpaniæ, variatur.
4 Viroſus, a, um, id eſt, venenoſus, à virus, longatur.
Viroſus, fortis, à vir, corripitur.
5 Vireſco, à vires, ium, id eſt, vires acquiro longum eſt.
Vireſco, a vireo, es, id eſt, viridis fio, corripitur.

I, ante S.

I, ante ſ, in primis longatur: vt, Riſus, Chryſis: ſic Chryſoſtomus, Chryſeus, a, um, id eſt, aureus.

Exceptio.

Biſon, ontis, animal.
Biſortis, oppidum.
Cri[illegible] s, id eſt iudicium: hinc Hypocriſis, ca. t. cr[illegible]s.

Ciſe-

Ciſena, vrbis nomen.
Ciſion, vehiculum: hinc Ciſiarius.
Friſius, populus.
Iſara, ræ fluuius Galliæ.
Iſaurus, fluuius.
Iſaurum, oppidum; hinc Iſaura, Iſaurorum Iſauricus, & Iſauri, Iſauræ populi.
Iſalces, proprium viri.
Iſocrates, philoſophus quidam.
Iſerus.
Iſidius, ad Iſin pertinens.
Lyſias, viri nomen.
Miſer: ſic miſereor, miſeret, &c.
Niſantes, viri nomen.
Phihiſis: hinc Pthiſicus.
Phyſis, id eſt, natura, hinc Phyſicus.
Ptiſana, hinc Ptiſanarium.
Piſaurus, fluuius: hinc Piſaurum oppidum.
Siſer, ſiſeris, herba.
Siſymbrium, frutex,
Viſellius, proprium viri.
Viſurgis, fluuij nomen.
Piſidiæ, populi.

Variatio.

Hyſopus, vel Hyſſopus.

Adnotatio.

Niſi, genitiuus, à Niſus, producitur.
Niſi, coniunctio, breuiatur.

I, ante T.

I, ante t, in primis breuiatur: vt Scithia, Ita, Citò.

Exceptio.

Bitus,viri nomen,ſic Bitonia.
Bithynis,ſic Bithynicus.
Clitiades,viri proprium. Clitella.
Clitorius,fons Arcadiæ.
Clite,mulier.
Clitis, fluuius.
Cliton,onis,fluuius.
Citarigi, piſces.
Clitumus, fluuius Vmbriæ.
Dithyrambus,viri nomen.
Dis,ditis:Pluto;ſic Ditis,proprium.
Dito,ditas;ſic diteſco.
Litigo,& Lis,litis,Litigium, litigioſus.
Lithorius, fluuius.
Litus,litoris.
Nitella,mica pulueris aurei.
Piteno,viri proprium.
Pitiſma,aſperſio.
Pitho:ſic Pitolaus,Pithodorus &c.
Python,vel to,id eſt,putredo:hinc.
Pythagoras.
Python,ſerpens,Pythias.
Scython,vir in fęminam verſus.
Scithonia,regio:hinc Sidonius.
Sithon,nunc Thracia dicitur.
Scitor;ſcitaris,interrogo.
Thita,literæ nomen.
Titillo,as,pruritum prouoco.
Titan,ſic Titanis.titanidis, Titanius, titania,titanium.
Titirus,hircus,Latinè.

Tithonus, Auroræ maritus.
Zythus, potio.
Item quæ habent m, r, vel b, ante i, vt, Mitis, ritus, vita.

Exceptis tamen.

Britomartis, nympha.
Critias, proprium.
Criton, Critonis, medicus.
Fritillus, tabula luſoria.
Mitillo, as, cicadarum eſt.
Mitra, ſol, vel pileus: hinc mitella.
Mitylene, inſula & vrbs.
Mithridates, hinc Mithridatiens.
Mitio, paſtor.
Rhytium,
Vitellus, oui pars. Vitellus, viri nomen:
Vitelliani, literæ virorum ad amicas.
Vitulus, ſic Vitula.
Vitrum; ſic Vitreus.
Vitium, hinc Vitioſus.

Variatio.

Britannia, regio, Britanni, Britannicus.
Criticus, id eſt, iudicans, ſiue arguens.
Bithinia, regio, ſic Bithini.
Bithinus, populus.
Italia, regio Italus, ſic Italicus.
Pituita, phlegma, humor.

Adnotatio.

1 Titanas, id eſt, Titan, ſen ſol, longatur.
Titanus, loci nomen breuiatur.
2 Scitus, à ſcio, id eſt, doctus, longum eſt.
Scitum, id eſt, ſtatutum, producitur etiam

Citus,

Citus, diuiſus, longatur etiam.
Citus,a,um,à Cieo,id, eſt, velox corripit.
Situs,a,um,poſitiuus, breue eſt etiam.
Situs,ſitus ſitui pro ſorde, priorem itidem currat. (eſt.
3 Nitor,verbum,id, eſt,intẽdo, ꝑductum
Nitor,id eſt,ſplendor, nomen correptum.

I, ante V.

I,ante u,in primis producitur: vt Priuilegium, Liuor. *Exceptio.*

Triuicus, pagi nomen.

Submonitio.

Triuium, Biuium, cõpoſitione naſcuntur: ſic Niuis,& à nix, cremento;ſic Niueus, Niualis,&c.

O, ante conſonantes in primis.

O, ante B.

O,ante b,in primis,producitur: vt,Gobio, Sobrius,Nabis,Robur.

Exceptio.

Obelus, veru.
Obeliſcus.
Obolus,pondus quoddam.
Phobetur, oris, Somni filius.
Soboles, progenies.
Sobarus, a, um, id eſt, vehemens.
Habentia duas conſonantes, ante, o, vt, Probus, Probrum, Globus.

Præter.

Chrobialum, ſtrobilus.

Variatio.

Obeſt,obſtaculum.

Ro-

Robertus, viri nomen.
Tobias, proprium etiam.

O ante C.

O, ante c, in primis corripitur: vt, Voco, cocles, proceres.

Exceptio.

Brocardus, proprium uiri.
Boces, piſces.
Cocalus, hinc Cocalidę.
Cocytus, infernalis fluuius.
Cocalia, vbi aues nutriuntur.
Cocata, oppidum.
Dochimus, pes metricus.
Iocundus, iocondus, rectius dicitur.
Ocys, id eſt, velox: hinc Ocyor, ocyus, ociter.
Ocymon. herba.
Ocyrhoe.
Ocymon, hinc ociari.
Oceanus; hinc Oceanis, idis.
Ochus, viri nomen.
Ocheus, viri nomen.
Ochenius, uir.
Ocyyon, fluuius.
Oca, inſula: ſic Ocalea.
Procerus, id eſt, longus.
Phoca, piſcis & vir.
Phocæna.
Phoce, ce & Phocea, oppidum.
Phocis, regio, & Phoces, populi.
Phoceus, viri nomen.
Phocion, proprium.
Poculum, ſic Pocillum, & Pocillator.

Pro-

Procopius, viri nomen.
Prochodochium.
Socrates, Socration, ſonis.
Voca, vel Boca, piſcis.

Variatio.

Procyon, Latinè, ante canis.

Adnotatio.

1 Locuſta, mulieris proprium, longatus.
Locuſta, beſtiolæ nomen, variatur.
2 Focale, capitis tegmen, producitur.
Focale, ferrum ad criſpandos crines, corripitur.
3 Phocus Aeaci filius, longat priorem,
Focus, in quo ignis fouetur, eãdem breuiat.

Submonitio.

Pro, in cõpoſitione ſæpius ad hanc regulã attinet; cuius quantitas ex regula generali dignoſcitur; vt Procerus, ra, rum.

O ante D, in diſsyllabis.

O, ante d, in diſſyllabis, longatur; vt, O da, Nodus.

Exceptio

Modus, modo.
Odor, ſic odorus.
Rhodus, inſula, vrbs & nympa.

O ante D, in Polyſyllabis.

O ante d, in polyſyllabis, breuiatur; vt, Sodalis, Odium.

Exceptio.

Clodius, viri nomen.
Clodoueus, rex, Francorum
Dodona, ſic Dodonius, & Dodoneus.

Zodiacus, circulus.

O, ante F.

O, ante f, in primis corripitur; vt Ofella, proficiſcor.

Exceptio.

Ofellius, viri proprium,

Submonitio.

Cætera, aut ph, notantur, aut compoſitione dilucida ſunt; vt Tophus, Profugio.

O ante G.

O, ante g, in primis longatur; vt, Cogo, Fogus, Ogyges.

Exceptio.

Bogus, augur, & rex.
Bogud, proprium.
Logos, hinc Logica & Logicus.
Phlogius, viri nomen.
Rogum, oppidum.
Rogo, vnde interrogo.
Rogus, rogi, ſtrues lignorum.
Toga, vnde Togatus.
Vogeſus, mons.

O ante L

O, ante l in primis corripitur; vt, Stola, Soleo.

Exceptio.

Bola, læ, oppidum; ſic Bolanus.
Boletus, genus fungi.
Colis, colidis, inſula.
Colis, huius colis, pampinus, & montula; Hinc Colei.
Colos, oppidum.

Coliphium, panis luctatorum.
Choriambus, id eſt, ſcazon.
Dolium, uas grande.
Folia, folię, uenefica.
Moles, hinc Molor.
Moy, yos, herba & flos.
Nolos nolis.
Nola, oppidum & tintinabulum.
Olim, aliquando.
Olearos, inſula.
Olenus, uel os, urbs & vir.
Olenius, viri proprium.
Proles; hinc prbletarij.
Prolixus, a, um, id eſt, longus, a, um.
Polypus, piſcis & morbus.
Pſole, id eſt, pręputium, ſic Pſoleon.
Polydamas Polydamantis.
Pholis, piſcis nomen.
Solus, hinc Solitudo.
Solor, aris; ſic ſolatium, & ſolamen.
Solennis & hoc ſolenne, feſtus.
Solers; hinc ſolertia.
Scolus, vrbs.
Spoletum; hinc Spoletinus.
Spoletinus, oppidum.
Timolus, mons Cilicię, qui & Timolus.

Adnotatio.

1 Colon, id eſt; membrum, hinc dicolon &c. longatur.
Colō ꝓ inteſtinis. i. colica paſſio, corripit.
2 Colon, uaſculum quo lac purgatur, longum eſt.

Colus,

Colus, quo mulierculæ nent corripitur.
3 Colo,as,purgo lac, priorem longat.
Colo,is, id eſt, orno, eandem breuiat.
4 Olea, menſuræ nomen, producitur.
Olea,pro arbore,corripitur.
5 Solum ſubſtantiuum,quod aliquid ſuſtinet,breuiatur.
Solum,adiectiuum,id eſt, vnicum, pducit.
6 Polus, proprium uiri, priorem longat.
Polus,pro cælo,eandem breuiat.

O ante M.

O ante m, in primis producitur: vt, Comeſſor,Promo,Vomer.

Exceptio.

Bromius, Bacchus: ſic Bromia & Bromus, propria.
Coma.ſic Comatus.
Cometa, vel cometes,ſtella crinita.
Cometes, viri proprium.
Comœdia.
Comes,itis: hinc comitor, aris.
Chromys, Chromus, Chromius, Chromion propria.
Dominus,ſic dominor,dominium, dñicus.
Domus: ſic domuncula.
Domo,as; reprimo.
Domitius,ſic Domitianus,propria.
Dromos, id eſt, curſus: hinc Dromo, onis, & Dromas, dromadis, canis camelus & piſcis.
Glomus, ſic Glomero, verbum.
Glomer,menſuræ nomen,genus

Homios, id eſt, ſimilis: ſic Homilia, Homo gloſſus, &c.
Homo.
Homerus poeta Gręcus.
Homolaides.
Homoles, es, mous, qui & Homolos, lus.
Nomas, adis, Numida & fluuius.
Nomius, in Thebaide.
Omaſum, quoduis inteſtinum.
Omitto.
Prometheus, inde Promethides.
Promulus, viri proprium.
Stomachus: ſic Stomachor, aris.
Tome, id eſt, inciſio, hinc Tomaculum.
Tomi, orum, & Tomos, vrbs.
Tomus, liber, aut libiri pars.
Tomyris, regina quædam.
Tomorus, apud Strabonem.
Vomo, is. *Variatio.*
Gemorra, vrbs.
Pomilio, pomilus, li, vel Pomilus huius, pomilis, populus, breuis.
Vomica, tumor excreſcens,

Adnotatio.

Como, as, id eſt, comas, ſiue crines in duo, breuiatur.
Como, is, id eſt, orno, longatur.

O ante N.

O, ante n, primis breuiatur: vt Bonus, Sono, Tono.

Exceptio.

Gonos, id eſt, angulus.

Ionas,proprium.
Monychus,Centauri nomen.
Nonus:ſic nonaginta.
Nonæ,arum, dierum nomina.
Nonacria.
Nonius, proprium.
Thonites,fluuius.
Zona,zonæ, cinctorium.
Et quæ habent,c,d, vel p,ante,o:ut Conor, Cono, Pono.

Demptis

Clonius,proprium.
Chronius, proriu m etiam.
Chronus, ſic chronographus.
Chronia, ſacra quędam.
Cythonius, viri nomen.
Cono,onis viri etiam.
Dionyſa, inſula.
Donace, Donaces, mulieris proprium.
Phonos, cędes ſeu percuſſio, hinc Nebrophonos,id eſt,ceuorum necator.
Tyſiphone,pęnarum flagellatio.

Adnotatio.

Thonus, vocis moderatio, priorē corripit.
Tonus, pondus & menſura, eandē longat.

O ante P.

O ante p, in primis corripitur: vt Opus,oportet Poples.

Exceptio.

Dropax, unguentum.
Opoclope,mulier.
Pſophis,idis, oppidum.

Popea, hinc Popeanum, vnguentum.
Propepides, puellæ.
Sopio, ſopis, id eſt, dormire, facio, quanuis ſemiſopitus, ſopor, & ſoporo, breuiétur.
Stlopus, ſonus.
Tophus, lapis, hic Tophaceus, & Tophinus.
Producta ſunt etiam quæ habent c ante o, vt Copia, Copulo, Scropa.

Præter.

Copus, in compoſitis: ut Artocopus.
Scopus: ſic ſcopulus, & Epiſcopus.
Scopas, æ, cælatoris nomen.
Cophinus, id eſt, corbis.
Copas, Copę, mons.

Adnotatio.

1 Opis, genitiui caſus, id eſt, facultatis, corripitur.
Opis, ios, nympha, producitur.
2 Operior, iris, id eſt, expecto, longum eſt.
Operior, iris, paſſiuum, id eſt, tegor, correctum.
3 Populus, arbor, producit primam.
Populus, caterua, eandam corripit.
4 Propago, propaginis, pro vinea, primam longat.
Propago, id eſt, progenies, eandē breuiat.

O ante Q.

O ante q, in primis breuiatur: vt Quoque, loquor.

Submonitio.

Memineris, ablatiuos ſemper lōgari: Quoque à quiſq; etiam ſi aduerbiaſcant: vt,
Quo-

Quocunque.

O, ante R.

O ante r, in primis corripitur, vt, Soror, Mora, Forem

Exceptio.

Borus, viri nomen.
Choreus, ſacerdotis, proprium.
Coram, præpoſitio.
Corycus, vrbs, hinc Corycius, a, um.
Coritha, æ, vel Corithes, es, equæ nomen.
Choros, id eſt, locus, in compoſitis; vt, Chorographus.
Coraſmij, populi.
Dorum, id eſt, donum, ſit Dorus, Dorias, Thraciæ.
Dorotheus.
Doris, idis, puella: hinc Doriſcus, vrbs
Dorus, Neptuni, filius, hinc Dores: Dorius, a, um, & Doricus, a, um.
Dorous, nympha.
Dorion, Meſſeniæ oppidum.
Doricu, oppidum.
Hora, ſic horarium.
Horoſcopus, horologiũ: ſic Heroſcopo, as.
Horops, proprium.
Horos, equus Solis.
Morio, morionis, fatuus.
Morus, arbor; ſic Morum pro fructu.
Noricum, regio: hinc, Noricus, Norica, Noricum.
Noris, vrbs.
Norax, vir.

Oro,as:hinc Orator,oratio.
Oromedum,viri nomen.
Oricos,vrbs Æetoliæ.
Orata,piſcis & vir.
Orithos,vrbs:hinc Orithius,a,um.
Orithius, id eſt, mons.
Orificium,frenum.
Oritæ,arum,populi.
Oropus, vir & vrbs.
Orithya , nympha.
Oretani,populi & montes.
Oro,vir & vrbs.
Oreus, vrbs.
Pſora,ræ, ſcabies
Porus,rex & lapis.
Sora,ræ, vrbs: ſic Soræ, populi.
Soracte,mons,qui & Sorates, & Sorax dr.
Sorex,mus.
Soros,id eſt,cumulus:hinc Soritæ argumẽtationes connexæ.
Thorax,pectus.
Toranius,viri proprium.
Voraptus, viri etiam nomen.
Habentia ẽt l,vel r,ante o:vt Gloria,Flor.
Roro,Prora.

Variatio.

Corallium, gemma.
Origanuim, herbę nomen.
Orion,viri,nomen,& ſtella.

Adnotatio.

1 Corus,ventus,vel menſura,priorẽ lõgat.
Chorus,turba vel locus ſacer,eãdẽ breuiat.

2 Mo.

2 Moror,moraris,deponens,id eſt,inſanio longatur.
Moror,commune,id eſt,expecto,vel expecto, corripitur.
3 Moroſus,a,um,à mos,moris, id eſt, difficilis,longum eſt.
Moroſus,a,um,à mora,id eſt, tardus, breue.
4 Ora,Quirini vxor, breuiari ſolet.
5 Fora, à forum, loca vbi res tractantur, breuiat priorem.
Phora,phoræ,pagus,& templum,producit eandem.
6 Coritus,vrbis nomen,primam corripit.
Corithus,pharetra,eandem producit.
7 Coralus, populi nomen, corripitur.
Corallus pro corallio, variatur.

O, ante S.

O ante s, in primis longatur: vt, Moſes, Proſit. *Exceptio.*
Coſa,vel Coſæ,arum, vrbs.
Doſis, id eſt, datio, hinc Antidoſis, id eſt, retributio.
Moſes, Moſæ vir.
Moſa,Moſæ,fluuius,ſic Moſella.
Noſos,id eſt, morbus.
Oſiris,is,vel idis, Ionis filius.
Oſius,Oſinius,propria.
Poſidium, vrbs.
Poſides,ſpado.
Pros,id eſt,ad, in compoſitis: vt, Proſodia Proſeucha.

Poſei, præteritum à pono.
Proſymna, vrbs.
Proſopon, hinc proſephęia.
Roſa, roſę, flos.

Variatio.

Coſira, vrbs & inſula.
Proſerpina, Plutonis vxor.
Moſini, populi.
Proſa, oratio ſoluta.

Adnotatio.

1 Roſeps, a ros, toris, id eſt, rore, aſperſus. producitur.
Roſeus, à roſa, id eſt, rubicundus, corripit.
2 Soſius vel ſoſias, bibliopolę nomen, corripit primam.
Soſius, vel as Moſchi cognomen, eandem producit.

O, ante T.

O, ante t, in primis corripitur: vt, Protomus, Quotus, Quotannis.

Exceptio.

Cotilus, apud Horatium.
Cotillus, viri, nomen.
Cote, tes, vel Cotes, tis, oppidum.
Dotium, & Doto, nympha.
Iota, literæ nomen.
Lotos, arbor & nympha, quæ & Lotis, idis.
Loti, fructus, hinc Lotophagi.
Noteo, ſic noteſco.
Otium, ſi per t, ſcribas.
Ocides, auiculæ.
Poto, hinc com poto.

Pho-

Photis,idis.
Soter,eris:hinc Soteria,orum.
Sotes,ſic Sotades,propria.
Totus,a,um.
Votienus,viri nomen.
Votum,promiſſio.
Item compoſita à Protos,id eſt,primus: vt, Protomartyr,Protogenes, Prototomus.
Et quæ habent conſonantes duas ante o: vt, Cloto,Clotis,Plotę,Plotius.

Exceptis tamen.

Broteas,proprium.
Crotus,vir quidam.
Croton,onis, vrbs.
Crotalon,crepitaculum.
Crotopus,viri nomen.
Crotiorius,viri nomen.
Proteruus,ceruicoſus.

Variatio.

Quotidie.
Lotium,urina.

Adnotatio.

Notus,a,um,à Noſco longatur.
Notus,ventus,breuiatur.
Notus, etiam, id eſt illegitimus, corripitur.

O,ante V

O,ante u,in primis corripitur,vt Ouis, ouile,Ouidius.

Exceptio.

Nouania,dea & oppidum.
Ouum.

Adnotatio.

Quo,datiuus ab ouum,longatur.
Ouo,uerbum,id eſt,triumpho,breuiatur.

Submonitio.

Notentur,á pro compoſita, vt quæ producuntur: vt in prouincia, prouenio, prouentus, &c.

V,ante conſonantes in primis,

V,ante B.

V,ante b,in primis breuiatur,vt Rubeo, iubar,ſubucula,rubus.

Exceptio.

Cubus,genus ludi.
Glubo,is, corticem detraho.
Huber,fertilis,& mamma,ſic Hubero, hubertas.
Hubertus,etiam proprium.
Iubilum,hinc Iubilo,iubilas.
Lubricus:hinc Lubrico,as.
Pubes:ſic Pubeſco,& Pubertas, unde impubis.
Rubigo,ferri vitium, & ſegetis.
Suber,interior cortex.
Subula,cerdonum inſtrumentum:
Subuo,onis,tibicen,& ceruus:
Produc etiam habentia B, vel N, Ante V, vt Bubo,Nubo.

Præter.

Bubulcus.

Adnotatio.

Tuber,fungus,& inflatura,longum eſt.
Tuber,arbor & fuctus,correptum.

V, ante C,

V, ante c, in primis longatur: vt, Lucanus, Mucus.

Exceptio

Ducarius, proprium.
Dux, ducis,
Duceni, ſic duceni.
Lucrinus, locus.
Lucrum, ſic Lucror, & Lucellum.
Lucretius, Lucretia, propria.
Lucerna, contra primitiuum, Luceo.
Lucretilis, mons in Labinis.
Lucerna, oppidum.
Lucumo, ſic Lucumedi, & Lucumones.
Sucerda, porcorum ſtercus.
Corripe etiam quæ habent c, vel n, vel r, ante u, vt.
Cuculus, Nucleus, Trucido.

Demptis.

Cucubo, noctuarum proprium.
Cucurio, proprium gallorum.
Nuceria oppidum.
Brucus, beſtia.

Variatio.

Luceres, Romuli milites.

Adnotatio.

Duco, cis, id eſt, dirigo, longat priorem.
Duco, as, id eſt, nutrio, breuiat eandem.

V, ante D.

V, ante d, in primis producitur, vt Cudo rudus Studo, Trudo.

Exceptio.

Pudet,ſic Pudor,pudicus.

Rudis,aſper,& virga.

Rudens,funis nauticus.

Rudiæ,arum:ſic,Rudinus,id eſt,Emius.

Sudes,ſudis,id eſt,baculus.

Studeo,ſic ſtudium.

Trudes,is,pertica ferrata, contra primitiuũ Trudo.

Tudor,tuderis,oppidum: ſic Tudertum, & Tuders,Tudertis.

Variatio.

Indomitus,proprium.

Rudo,is,proprium aſinorum.

V,ante F.

V,ante f,in primis,longatur:vt Rufo,rufus.

Exceptio.

Rufæ,arum, pagus.

V,ante G.

V,ante g,in primis producitur, vt Lugeo, bugloſſa. *Exceptio.*

Tugurium.

Et quæ habent f,vel p,ante u: vt Iugo, Iugum,Pugil.

Exceptis tamen.

Fruges,ſic Frugi,& Frugalitas.

Iugerum,pars agri,Iugis,continuus.

Pugio,teligerus.

Variatio.

Pugilaris,are,vel pugilar. Rugio.

V,ante L.

V,ante l,in primis corripitur:vt,Vlulo,vlus.

las: Vlula, auis.

Exceptio.

Bulimeon, fluuius.

Bule, conſilium.

Culus, culeus, vel culeum, teſticulorum ſacculus.

Dulos, id eſt, ſeruus, hinc Dulia.

Dulichium, inſula, hinc Dulichius, a, um.

Iulius, ſic Iuliano, & Iuliana, hominum propria.

Iulis, idis, piſcis.

Pulex, vermiculus.

Pulyphus, ſic Pulydamas.

Pulus, ſic Pulaſtra.

Tulegium, herba.

Phulæ, Inſula.

Vligo, ginis, humor terræ.

Vlius, Apollo.

Item habentia f, vel g, vel m, ante u, vt Fuligo, Gulicœ, Mulus.

Demptis tamen.

Fulix, vel Fulica, auis: Gula & mulier.

V, ante M.

V, ante m, in primis longatur, vt, Humanus.

Exceptio.

Humor.

Humus, terra.

Humilis, abiectus.

Humerus, corporis pars.

Pumilio, vel lo, & Pumilus, la, vel hic & hæc Pumilis, Pygmeus, & Pygmea.

Rumex, herba & telum.

Ru-

Rumetum.

Quæ habent c,n,vel t, ante u: ut Cumulus, Numiſma, Tumeo.

Demptio.

Cume,es, vel Cumæ,arum, vrbs,
Numen, numinis.
Numatius, proprium.
Numella, vinculi genus.
Struma, tumor & morbus.

V, ante N.

V, ante n, in primis producitur; vt Cuna. Funis, Munio.

Exceptio.

Cuneus, hinc Cuneatus,a,um.
Cuniculus, animal, & foramen.
Druna, fluuius.
Tunica, veſtis.

V, ante P.

V, ante p, in primis breuiatur, vt Duplex ſtiprum.

Exceptio.

Eupalus, canis nomen.
Cupa, vas magnum.
Cupennius, vir.
Stupa, hinc ſtupeus.
Vpilio, paſtor.
Item habentia n,p, vel r, ante u, ut Nuper, Pupus, Rupes.

Præter.

Rupilius, proprium.

Submonitio.

Iupiter, geminat p; apud poetas; vt, Cupparus.

parus. *V, ante R.*

V, ante r, in primis producitur, vt Curia, Curio.

Exceptio.

Curius, viri nomen.
Cures, oppidum.
Curulis, Curules, Curule.
Duraton, Duratonis, mons.
Duranus, fluuius.
Durius, fluuius, & vir.
Furor, furis, inſanio.
Furio, furias, id eſt, inſanire facio.
Muria, quæ & muries dicitur.
Muridus.
Murio.
Hurus, filij mei vxor.
Spurius, incerto patre natus.
Turius, proprium.
Murinus, variatur.

Adnotatio.

1 Curetes, Cretæ populi, & Iouis ſacerdote, producitur.
Curetes, Dalmatiæ populi, breuiatur.
2 Thuris, à thus, genitiuus, longum eſt.
Thuris, is, viri proprium, correptum.
3 Furor, aris, verbum, id eſt, iniuſtè aufero priorem longat.
Furor, oris, id eſt, in ſania, eandem breuiat.
4 Furis, à, Fur genitiuus, producitur.
Furis, ſecunda perſona a furo, corripitur.

V, ante S.

V, ante S, in primis lōgatur, vt Muſa, Puſio.

Ex-

Exceptio.

Fruſino,onis,oppidum,& populus.
Puſillus,id eſt,paruus,parua,paruum,
Suſurrus,a,um,ſic Suſurro.
Suſanna,variatur.

V,ante T,in diſſyllabis.

A,ante T,in diſſyllabis,producitur:vt,Muto,Vtor. *Exceptio.*
Frutex,ſic frutico.
Muthul,id eſt,mutilatus.
Puto,ſic puta,etiam aduerbium.
Putus,nomen à putando.
Putris;hinc Putreo, Putredo.
Rutrum, ſic Rutellum.
Suthul,populus.

Submonitio.

1 Mutuo,as,verbũ,id eſt,cõmuto,lõgatur.
Muto,onis nomen,virile membrum.
Inde Mutoniatus,variatur.
2 Lutum,id eſt,cœnum:hinc Luteus, lutea, luteum,curtum eſt.
Lutilium,flos,& color, vnde Lutheus, luthea,lutheum,productum.
3 Vter,tra,trum,vtrius, breuiat priorem.
Vter,vtris,id eſt,lagena,longat eandem.
4 Vti,ab vtor,infinitiuus, longatur.
Vti,aduerbium breuiatur.

V,ante T,in polyſyllabis.

V,ante T,in polyſyllabis,corripitur:vt, Puteus,Rutilo.

Exceptio.

Buteo,buteonis,auis.

Furio:hinc futilis,& effutuo.
Glurio: vnde Deglutio.
Glurius,proprium.
Inturna,nę:Turni ſoror.
Muto, verbum, & mutuo, aduerbium: ſic Mutuus & mutuor.
Mutius,proprium.
Puteo,es,id eſt, fœto: hinc Putidus.
Puteoli, vrbis nomen.
Plutarchus, proprium.
Struthius, ſic Struthio, auis.
Tutia,tutiæ, riuulus.
Tutius, proprium.
Tuticanus,proprium viri.

Variatio.

Rutilius,viri proprium.
Nutrio,id eſt, alo.

A, ante V.

V,ante V,in primis longatur:vt,Vna, Vuidus, da, dum.

Exceptio.

Si conſonans Præcedat V, corripitur: vt Iuuo, pluuia.

Præter.

Iuuena,regio inter Hiſpaniam, & Britanniam.

Syllabarum mediarum quantitas.

A, ante B, in medijs.

A,ante b,in medijs breuiatur: vt Cānabis, Syllaba,Calaber,Calabria, Barnabas.

Exceptio.

Atabuſus, ventus.

Dola-

Dolabra inſtr̄m fabrorum, ſic Dolabor, as.
Subſtantiuum in bulum, vt Venabulum, acetabulum.
Subſtantiuum in abrum, vt Candelabrum, Volutabrum, Velabrum, Ventilabrum, quia a longis ſunt.
Adiectiua in bundus, vt Lætabundus, Orabundus, &c.
Adiectiuū in bilis, vt Amabilis, mirabilis.
Inſtabilis, excipitur, & inhabilis, propter ſimplicia.

Submonitio.

Quædam poſitione longantur, vt Barrabas, id eſt, filius patris aut magiſtri, Quædā etiam cremento, vt Amabo, ēt interiectio.

A, ante C.

A ante c, in medijs corripitur, vt Tribrachus, Aeacus, Monacus.

Exceptio.

Anaces, populus.
Benacus, fluuius.
Bonifacius, viri nomen.
Cloaca, ſordium foſſa.
Cocchlaca, lapillus.
Eumachus, viri proprium.
Filimachus, ſic Filimachia.
Hippaco, as, celeriter ago.
Iracundus, & ſi quod aliud eſt in acundus.
Iacis, apud Ouid. Iacob & Iacobus.
Laudace, ces, mulieris proprium.
Limaca, regio.
Meracus, hinc Meracior, meraciſſimus.

Mu-

Muſtaceus, vel ceum, libi genus.
Numacius.
Opacus, ſic Opaco, Opacas.
Otacilius, viri nomen.
Paſtinaca, herba.
Petacius.
Peſtacium, arbor.
Portulaca, herba.
Pediacia, viri proprium.
Phęciace, regio, ſic Phæaci, & Phæaçij.
Phęnaces, Dei nomen.
Satracam, vehiculi genus.
Satraca, vrbis nomen.
Selachia, dea.
Samaſacum, herba.
Valachi populi.

Producuntur & in aculus, a, um, nomina tam ſubſtantia, quàm adiectiua, vt, Vernaculus, a, um.

Nouacula.
Habitaculum, li.
In aceus, vt Herbaceus, a, um, Ordeaceus a, um.
Vinacea eorum.
In acius, vt Gallinacius, a, um.
In acus, deducta a Barbaris, vt Garlacus, Cameracum, Dodracum.

Variatio.

Syracuſæ, arum, oppidum.
Sic Syracuſius, & Syracuſanus variantur.

A, ante D.

A ante d, in medijs corripitur, vt Carneades,

des,pylades, Anchiſiades.

Exceptio.

Agelades,Ageladæ,ſculptor.
Abadir,lapis poſitione longatur.
Cicada,beſtiola.
Iader,fluuius: ſic Iadra.
In adus nomen,ex Barbaris: vt,Encleadus,
Feradus,producitur etiam.

A, ante F.

A ante f, in medijs breuiatur: vt, Theáſus &c. *Exceptio.*
Caraſa.
Venafrum; ſic venafranum.

Submonitio.

Non inficior, quæ ad regulam pertinent per ph,ſcribi poſſe;vt Antiphũ,Adaphia

A, ante G.

A ante g, in medijs longatur: vt, Virágo, Suffragor,Carthago, Bethphage.

Exceptio.

Acragas,antis, mons, & oppidum.
Abdenago, viri proprium.
Apage,interiectio.
Aſtyages,viri nomen.
Arpiages viri proprium.
Attagen,ſic Attagena,auis.
Cartilago concauitas circa aures.
Lalage,ges,nympha & mulier
Maſſagetæ, populus,
Naufrágus;ſic naufragium.
Pantagia,fluuius.
Paphlagones:ſic Paphlagonía.

Thyr-

Thyrſagetes, tę, populus.
Compoſita à Græco ἄγω, id eſt, duco: vt, Pædagogus, Synagoga, &c.
Cōpoſita ab ἀγορά, id eſt, forum; vt, Pythagoras, Anaxagoras: ſic Mandragora.
Compoſita à Græco ἀγρός, id eſt, ſylua; vt Onager, vel grus; Melager, vel grus.
Cōpoſita à Græco ἀλλαγή, id eſt, mutatio: vt Hypallage, ſtratalage, &c.
Compoſita à Græco ἀγρεύω, id eſt, venor; vt, Chiragra, podagra, &c.
Nomina ſecundæ, quæ in gus exeunt: vt Lucagus, pamphagus, vertagus.

A, ante L.

A ante l, in medijs breuiatur; vt, Italus. Tantalus.
Vcalegon. *Exceptio.*
Driuata in alis & aio, vt Animalis, Aqualis, ſic Aqualicus, Vitalis.
Thorale, &c.
A' ·lon, filius Dauid.
Ar·algus, virtutis laudator.
Aſcalon; ſic Aſcalonium.
Canalis, per quam aqua labitur.
Caramalus, proprium viri.
Cephalenia, hinc Cephalenus.
Focale, genus caputij.
Genealogus, natura definiens.
Ialyſti, populi; ſic Ialiſus.
Megalia, paſtorales caſulæ.
Mapalia, agreſtes caſæ.
Meſſala; ſic Meſſalinus, & meſſalina, pro-

pri

pria & poſſeſſiua.
Omphale, Herculis amica.
Pharſalor, oppidum.
Sandaliū, id eſt, ſolea, ſic Sādoleotis, inſula
Sardanapalus: rex.
Sodalis, ſic ſodalitium.
Stymphal⁹, ſic Stymphalius, a, um, & Stymphalum, oppidum, & Stymphalis, & Stymphalidis.

Variatio.

Pharſalia, regio, a Pharſalo duce.
Atalāta ſiue Atalātis Argiuorū regis filia.

A, ante M.

A ante m, in medijs corripitur, vt.
Salamis, Thalamus, Balſamum.
Pyramis, Adamas.

Exceptio.

Contamino, as, ſic intamino.
Dictamus, vel dictamum, herba.
Tymiama, atis, ſuffitus.
Nomina in amē, vt Iuuamē, Dictamē, &c.
In amētū, vt Firmamentum Nugamētum.
Nomina in amus ex Barbaris: vt, Adamus, Roboamus, Abrahamus.

A, ante N.

A ante n, in medijs, breuiatur: vt Balan⁹, Platanus, Galbanum.

Exceptio.

Deriuata in anus, Phaſianus, a, um, ſic Aonanus, Garganus.
Finita in anius, a, um: vt, Luſitanius Aquitanius, ſic Menania, Lecania, &c.

Ter-

Termina in anis, vel ante, vt, Inanis, & Inane &c.

Exeuntia in aneus, a, um, ut Extraneus, Suffraganeus, &c.
Habentia vocalem immediatè antea, ut. Virgilianus, & Ciceronianus.
Produc etiam quarumcunque rerum propria, ut, Balanus, Nicanor, Romanus Numanum, Lanutania, Garganus,

Præter.

Aſcanius.
Apidannus.
Abana.
Bethania.
Capaneus.
Cęranus, ſic Caranus, propria.
Dardanus, Dardania.
Diſſamanus.
Eridanus.
Euganeus
Libanus.
Oceanus.
Stephanus.
Sequæna.
Sardanapalus.
Siquania.
Suſanna, oppidi nomen.
Vranius.

Variatio.

Emanuel, nobiſcum Deus.
Sicanus, populus.
Pelicanus, auis.

Sub-

Submonitio.

Tutius agas, ſi poetis, hac in re, ſexcentiſq. alijs obſequare, quàm grammaticorum præceptionibus tam diuerſis.

A, Ante P.

A ante p, in medij corripitur; vt Teapasũ, Cataplaſmus, Colaphus, Alapa.

Exceptio.

Anapus, vel pis, fluuius Siciliæ.
Braphon, famulus Vulcani.
Cynapes, fluuius.
Iapis, idis, medicus.
Iapetides, lyricen.
Iapix, filius Dædalis.
Iapygia, Calabria,
Iapix, ventus.
Iſapis, fluuij nomen.
Meſapus, vir. hinc Meſapia, id eſt, Apulia.
Neapolis, vrbs noua.
Priapus, deus hortorum.
Proſapia, progenies.
Serapis, huius ſerapis, vel idis, Oſiris cognomen.
Serapion.
Sinapi, vel ſinnapis.

A, ante Q.

A ante q, in medijs breuiatur: vt Tanaquil, mulieris nomen.

Exceptio.

Ablatiui producuntur: & hinc aduerbia: vt Vtraque, quantæquaq;, vndiquaq;, & vt
A ante t, in medijs corripitur; Cataracta, bar-

barbarus, hilaris.
Tartarus. *Exceptio.*
Finita in aris, & hoc re, vt Molaris; Liminaris, Popularis, & hoc populare; ſic Apollinaris.
Exeuntia in are, etiam ſubſtantiua, vt Cochleare, altare, & pluralia; vt Bellaria, palearia, pugilaria.
Deſinentia in arius, a, um; vt Aquarius, Agrarius.
Panarium, ſtataria.
Amaracus, herba; vnde Amaracinus.
Amarus, a, um, ſic Amaren, amarico, amareſco, amaror.
Auarus, ſic Auaritia.
Auaricus, proprium.
Aaron, proprium etiam.
Baleares, & inſulæ Hiſpaniæ: ſic Balearis, & hoc Baleare.
Balearicus, a, um.
Caphareus, mons altiſſimus: ſic Caphareũ mare.
Caluaria, mons.
Hilarius, quamuis hilaris breuietur, viri nomen.
Longarenus, proprium viri.
Megarus, fluuius.
Pinarius, viri proprium.
Phalarica, belli machina.
Phalara, auis.
Thiara, vel Thiaras, æ pileus Phrygius.
Zedoara, herba.

Variatio.

Inarime, vel Inarima, inſula.
Angario, id eſt, adigo, cogo, & compello.
Margarita, precioſa gemma.
Denarius, nummus.

A, ante S.

A, ante ſ, in medijs breuiatur: ut, Hymnaſium, Paraſium, Damaſus.

Exceptio.

Agaſo, curator aſinorum.
Amaſis, rex Ægyptiorum.
Albumaſar, uiri nomen.
Amaſius, ſic Amaſia.
Colocaſia, herba,
Capraſius, uiri nomen.
Gymnaſię, inſulæ.
Iaſon, Æſonis filius.
Naaſon, viri nomen. Omaſum,
Oribaſius, viri nomen. Occaſio.
Parnaſus, alij Parnaſſus, hinc Parnaſides.
Paſcaſius, uiri nomen.
Viridaſius, Sidicinorum dux.

A, ante T.

A, ante t, in medijs corripitur: vt Cyăthus, Barathrum. *Exceptio.*
Aratus, poeta Gręcus.
Argathonius.
Bullatius, proprium.
Galatia, oppidum.
Colatia, oppidum Italiæ.
Cerachus, fluuius Cretę.
Celatia, oppidulum.

Cicatrix, ſic Cicatrico.
Aegates inſulæ.
Egnatius, viri nomen.
Erymathus, fluuius.
Elegatus, piſcis.
Ephrata, mulieris & urbis nomen.
Fabrateria, oppidum Italiæ.
Grabbatus, lectica.
Hypates, ſic Hypate, vel Hypata.
Horatius, poeta.
Leucate, tes, mons.
Lupatum, frænum acerrimum.
Luctatius, proprium.
Palus, vel tum.
Pilatus, Pontij cognomen.
Palatium, ſic Palatinus.
Pediatia, uiri proprium.
Pirata, prædo marinus.
Phabaton, uiri nomen.
Reate, oppidum Vmbriæ.
Subatij, populi.
Trebatius, proprium.
Tiphata, mons.
Teathus, oppidum.
Tegeaticus, Mercurius.
Theatrum, ſic amphitheatrum.
Theate, oppidum, & nympha.
Veratrum.
Vaſate, fluuius.
Finita in atius, a, um, ut Farinatius, a, um, ſic Vinatius, a, um.
Deſinentia in aticus, a, um, Phlegmati-

cus,a,um: ſic Viaticum.

Terminata in ator, quæ ab alijs nominibus fiunt: vt aleator, Senator.

Nomina, vel participia in atus,a, um: vt, Tunicatus, a, um: Prætextatus,a,um.

Aduerbia in atim; ut Affatim, vicatim, fruſtratim, &c.

Nomina tam ſingularia, quam pluralia, in ates: vt Achates Tentates, &c.

Item Primates: penates, &c.

Præter.

Compoſita a ſtrates, id eſt, exercitus: quæ breuiantur: ut Caliſtrates, Cereſtrates.

Deducta a bates, id eſt, ambulator: ut, Schœnobates, Eurybates.

Conflata ex cratos, id eſt, Robur; ut Socrates, Hypocrates.

Sauromatę, vel Sarmatæ, populus.

A, ante V.

A, ante u, i medijs lōgat; ut Octauus, Octa-(uius.

Exceptio.

Patauium; hinc Patauinus,a,um.

Durauus, fluuius. *Variatio.*

Batauia, regio.

Vnde Batauus,a,um.

Tetauus, herba.

E, in medijs. *E, ante B.*

E, ante b, in medijs corripitur, vt Helleborum, Tenebrę, illecebræ, cerebrum.

Exceptio.

Alebes, viri proprium, Alebus, alterius, viri proprium.

Heca-

Hecateobeletes.

Submonitio.

Quę ad generales, regulas, pertinent, fac ſtudioſè notes, vt deriuata a longis, Ephebus, delebilis, & diphthongata; vt Perthæbus, Amœbus, Corrębus, &c.

E, ante C.

E ante c, in medijs longatur: vt Imbecillus, verecundus, ſic Vulpecula.

Exceptio.

Acereſecomes, id eſt, capillatus.
Albunecar, oppidum Hungariæ.
Berecynthos, vel thus, mons, ſic Berecynthia.
Cybele.
Ezechias, viri nomen.
Enthelephia.
Illecebræ, voluptates.
Pherectes, ſic Phereclus.
Pherecydes, ſic Pherecrates.
Romechium, oppidum. Seneca.
Senecia, herbæ nomen.
Suffecius, proprium.
Telecoon, proprium.

Submonitio.

Notentur è breuibus deriuata: vt Quindecim, Altrinſecus.
Hendecaſyllabum:

Item diphthongo ſcripta, vt Chamęciſſos, Diœceſis, Solęciſmus, Paræcus.

E, ante D.

E, ante d, in medijs producitur, vt, Diomedes, Palamedes, Sarpedon.

Exceptio.

Coledō, vir; alij Celadō legūt, viri nomen.
Democedes, medicus.
Hedra, id eſt, ſedes, i compoſitis; vt Cathedra, Exhedra, Synhedra.
Empedocles, Philoſophi nomen.
Eſſedon currus.
Heledona, piſcis & morbus.
Iphimeda; ſic Ipimeda.
Lacedęmon, ſic Lacedęmonij, Lacedemones.
Lebedus, oppidi nomen.
Melchiſedech viri proprium.
Menedemus, viri etiam nomen.
Peucedanum, herba.
Remedium, quod medetur.
Tenedos, inſula.
Meleda, alij velida legunt.
vegedruſa, Siciliæ fluuius.
Vnedo, gemma.
Zebedæus, viri proprium.

Variatio.

Ficedula, æuis nomen.
Macedon, populus & regio.

Adnotatio.

In medon finita ferè omnia longātur, vt Alcimedon, Laomedon, Eurimedon, &c.

In mede, vel medes originis eiuſdem, terminationis diuerſæ, ferè corripiuntur: vt Alcimedes, viri nomen.
Andromeda, æ, Andromede, des.
Alcimedes, des, Iaſonis mater.

Sub-

Submonitio.

Cinedium, Cinędus.

Veredus, Comœdi, Tragœdia, Obędio, & hmõi diphtongi regulam ſequuntur.

E, ante F.

E, ante F, in medijs breuiatur, vt Elephas Telephus, quæ cum Græca ſint, per ph, rectius ſcribuntur.

Variatio.

Quæ cum facio, & fio, componuntur, variantur: vt Tepefacio, tepefio, liquefacio, liquefio, expergefacio, expergefio.

Præter.

Veneficus, quod longatur: vt Veneficium.

E, ante G.

E, ante g, in medijs corripitur: vt Elegia, triſtegia, integer.

Vcalegon.

Exceptio.

Cethegus, proprium.
Cathegoria, ſic Cathegoricus
Exegema, exegeticus.
Periegeſis, circuitus.
Naupegus, nauium fabricator
Coropegus, diuitiarum cumulator.
Strategus, miles cautus.
Stratagema, militaris aſtutia.
Scenophegia, feſtum Iudęorũ.
Symplegades, inſulæ.
Symplega, opus quoddam.

Submonitio.

Notentur è longis deriuata, vt Collega, col-

legium,& diphthongo notata, vt Panegyris; id eſt, laus, hinc Panegyricus, Synegyris, & huiuſmodi.

E, ante L.

E ante l, in medijs producitur, vt Candela, Camelus, Famelicus, Philomela.

Exceptio.

Compoſita à telos, id eſt, finis, vt Ariſtoteles Pyrgoteles.

Deducta à ſcelos, ideſt, crus, vt Monoſceli, homines, Indici ſingulis cruribus.

Periſcelis, idis, cruris ornamentum.

Abimelech, proprium.

Acheolus, vir & fluuius.

Ageladas, æ, ſculptor.

Angelus, nuntius, ſic Euãgeliũ, bonũ nũtiũ.

Arelas, oppidum.

Ardelio, guloſus & vanus.

Amcletis.

Ampelus vir, & vi is.

Aſphodeius, vel lum, herba.

Anelis, gentis nomen.

Alleluia.

Cybele, les, vel Cybeles, Cybelis, deorum mater.

Cybele, Cybelea, Cybela, vrbes.

Cyb.llus ſacerdotis nomen.

Cypſelus, vnde Cypſelidæ dicti.

Elelus, Bacchus.

Eutrapelus, ſic Eutrapelia.

Enceladus, gigas.

Encheliæ, oppidum.

Etelis, piſcis. Entelechia.

Ficeliæ,locus Romæ.
Hedimeles,cantoris nomen.
Hecatebletes,te,Apollo.
Icelos,Somni filius.
Menelaus,viri nomen.
Menelaus,canis,& vir.
Marcelianum,vnguentum.
Nephele,es,ſic Nepheleias.
Nyctelius,id eſt,Bacchus.
Obelus,ſic Obeliſcus.
Penelope,ſic Penelopa,Penelops,ſanis.
Pterebas,vir & canis,
Palelothus,Harpago.
Semele,Bacchi mater,quæ & Stimele,quoque dicitur.
Sepelio,
Stipelus,uel Stiphelus,centaurus.
Sicelis,fons,Sphacelus,herba.
Thymele,les,hinc Thymelici.
Thargelia,mulier.
Vindelici,populi.
Xerampelinæ,veſtes.

Adnotatio.

Ampelius,vir,& vitis,corripitur, vt Ampelius,viri etiam nomen.
Ampelius,promontorium,longatur.

Submonitio.

Chamęleon,Mantęle,ſic Mantelum,Chamelæa,& alia quædam diphthongi regulam tenent,in media.

E ante M.

E,ante m,in medijs producitur, vt Eleemo-

ſyria, Racemus, Academia, Eremus.

Exceptio.

Anathema, ſic Anathematizo.
Anchemolus, viri nomen.
Alemania regio, vnde Alemanus.
Archemorus, viri nomen.
Anthemius, ſiue Auchemios, viri nomen.
Artemis id is, id eſt, Diana hinc Artemiſia herba.
Artemidorus, id eſt, peritus medicus.
Antholemus, viri nomen.
Chryſothemis, aurea forma.
Elementũ rerum, vel literarum principium.
Gethſemani, nomen villæ.
Ptolemæus, id eſt, nouus miles, in compoſitis; vt Neoptolemus, Bartholomęus, &c.
Ptolemeus, regis, Ægypti nomen.
Polemius, viri nomen.
Ptolemon viri nomen,
Ploxemon, capſa.
Telemachus, viri nomen.
Thelemus, viri proprium.
Tlepolemus, viri proprium.
Triptolemus, viri nomen.
Vehemęns, fortis.

Adnotatio.

Anemus, ventus, breuiatur.
Anęmos, exãguis, producitur.

Adnotatio.

Solemus, ſecunda pluralis perſona à ſoleo mediam producit.
Solemus, viri nomen eandem corripit.

Submonitio.

Nō deſuntq; diphthongo ſcribunt, vt Pæmon, Paræmia, & huius generis quædam.

E, ante N.

E, ante n, in medijs longatur, vt Antenor, Cathena, Terrenus, Egenus, Galenus.

Exceptio.

Compoſita a genos. i. genus: vt Origenes, Protogenes, Diogenes, &c.

Deducta à σθένος, id eſt, robur, vt Demoſthenes, Boryſthenes, Philiſtenus.

Deriuata à xenos, id eſt, Hoſpes; vt Philoxenus, Polyxenus, Polixena.

Item aduena, peregrinus.

Achemenes, rex Perſarum.

Argetes, Apollo.

Achemenides, comes Vlyſſis.

Alienigena.

Alcamenes, ſculptor.

Ariaſmenus, viri nomen.

Amphigenia, oppidum.

Argena, vel ines, Apollo.

Abdenago, viri proprium.

Anaximenes, philoſophus.

Ariſtomenes, ſic Acheſſomenus.

Aſenech, oppidum.

Berenice, regina.

Berenices, oppidum.

Carcenas, Piſcis.

Carmenon, viri nomen.

Celemeus, viri nomen.

Clymene, Phaetontis mater.

Clymenus, viri nomen.
Claſomenæ, arum, oppidum.
Cromenum, in Pylade.
Diadumenus, viri nomen.
Echeneis, piſcis minimus naues retinens.
Echymene nympha.
Eumenis, furia.
Eumenius, proprium viri.
Eurimenæ, arum.
Eugenus, a, um, propria.
Euchimene, nympha.
Eulimene, nympha etiam.
Hebenus, & hebenum, arbor.
Helena, vel e, es, etiam Chriſtianum.
Helenus, viri nomen.
Helenium, frutex.
Herenius.
Hippomenes, viri nomen.
Hymenęus, nuptiarum Deus.
Idaſmenus, viri nomen.
Idomenęus, viri nomen. (terca.
Iphigenia, ſic Agenia, & eiuſdē originis cę-
Iuuenis, ſic Iuueneſco.
Ingenium, Ingenuus, & Ingenitus.
Melpomene, muſa.
Miſumenos, odioſus.
Murienes, lapis precioſus.
Nyctimene, es, puella in noctuam uerſa.
Oecumenicum.
Olenos, Olenus, oppidum.
Orchomenus, ſic Orchomenum.
Ormenus, viri nomen.

Ormenis nympha, & Ormenium, vicus, cuius conditor Ormenius.
Parmeno, ſic Parmenio, propria.
Parmenis, canis nomen.
Parthenos: hinc Parthenice.
Parthenius, vir, mons, & fluuius.
Parthenope, vrbs.
Periclymenus, viri nomen.
Philopenis, vir.
Phenolenides, apud Ouidium.
Sthelenus. Telamenus.
Thiſamenes, vir.

Variatio.

Armenia, regio hinc Armenius.
Neriene, es, Martis filia, aut Mars ipſe & bellum.
Porſena, Romanorum rex.

Submonitio.

Caue te fallant diphthongata: vt Balæna, Parenæſis, Nazaræenus.
Item Amœnus.
Votholœnus, Camœna, Lagœna, & id genus innumera.

E ante P.

E ante p, in medijs corripitur: vt, Elephas, Aedepol, Telephus.

Exceptio.

Aeſopus, fluuij nomen, hinc Aeſopius.
Aſclepius, poeta lyricus.
Ioſephus, viri nomen.
Lycepes, centauri nomen.

Submonitio.

Diphthongorum regulæ, ſic memineris: mutæ

multę enim ad hanc referuntur: vt Pręſepe, hinc Præſepio,is.
Hodœpo ricos, Synalœpha, & huiuſmodi.

E, ante Q.

E, ante q, in medijs breuiatur: vt, Die quarti, die quinti, &c.

E, ante R.

E ante r, in medijs corripitur: vt Camera, Cerberus, Proceres, Patera.

Exceptio.

Arteria, æ, vel Arteriæ, arteriarum; meatus ſub gutture.
Abdera, oppidum Thraciæ.
Aceris, ærea ſecuris.
Arcerea, currus vndique clauſus.
Acheros, ri, inſula.
Auſterus, id eſt durus.
Cyperus, id eſt, arbor & herba.
Cratera, ſic Crater, eris.
Canteria, ſic Canterius, & Canterium.
Chimera, mons Lyciæ.
Centeria, inſula centum vrbium.
Cytheren, mons Bœotiæ.
Cythera, Cytherorum, mons & inſula.
Cythere, es, Venus, quæ & Cytheræa.
Chariſteria.
Homerus, poeta, poetarũ Gręcorũ princeps.
Galerus, capitis tegmen: ſic Galericulus, diminutiuum.
Galerita, alauda.
Iberus, fluuis Hiſpaniæ: ſic Ibera, &c.
Machera, bellicum inſtrumentum.
Megera, id eſt, furia.

Neera,

Neera,mulier ruſtica.
Onenantheria,hominum generatio.
Poderis,veſtis ſacerdotalis.
Panthera,maculoſum animal: ſic Panther, pantherus.
Phaleria.
Procerus,a,um:id eſt,longus, a, um.
Pſalterium, organum muſicum.
Pyrterium.
Soteria:ſic Soter,eris,id eſt,ſaluator.
Serus,grauis vnde Aſſenero, & perſeuero.
Statera in qua trutinatur, bilanx.
Syncerus,a,um,id eſt,purus.
Compoſita a remex, vt Tricris, nauis; ſic trietrachus.
Deducta à charis,id eſt,gratia; vt Chariſterium.
Deriuata ab αἵρεσις: vt dięreſis. Deducta ab ἔτος .i.annus; vt dieteris, Trietericum,
Subſtantiua in erium: vt, Baptiſterium, myſterium. *Præter.*
Aſterium,id eſt,conſtellatio.
Glycerium, mulieris nomen.
Magiſterium,miniſterium.

Submonitio.

Sanè propriorũ nominũ e ante r, in medijs habentiũ, vix regula certa dari poteſt.

E ante S.

E ant ſ in medijs corripitur;vt, Epheſus,Geneſis,Nemeſis.

Exceptio.

Numeralia,q̃ habẽt e,ante ſimus,a,um: vt,

vt,Viceſimus,Triceſimus,Centeſimus, &c.

Deducta à neſos,id eſt,inſula: vt, Proconeſus,Peloponeſus,&c.

Græca nomina tertiæ in eſis: vt,Diæreſis, Poeſis,Auchacoreſis,Catachreſis.

Arceſius, Vlyſſis auus.
Carcheſion,poculum.
Cyneſias,vna Cycladum.
Careſus,vir,vrbs,& fluuius.
Cabeſus,vrbis nomen.
Eccleſia,congregatio.
Epitheſia,Phorbantis mater.
Etheſias,id eſt,ventus.
Eutreſis,vrbs in Homero.
Galeſus,fluuius,& vir.
Geneſa,oppidum.
Haleſus,fluuius,& mons.
Herbeſos,oppidum.
Herbeſus,
Halcſinus, fons,
Ithaceſius.
I E S V S, Saluator.
Licabeſos,mons Atticus.
Larneſius, oppidum.
Lyrneſus,oppidum Phrygiæ.
Marpeſus,mons:ſic Marpeſia.
Magneſia,regio,vrbs,& promontoriũ:hinc Magneſij,aut Magnetes populi.
Magaleſia,ludi & feſta magnæ Deæ.
Maleſus,mons.
Mileſius,Miletus,poſſeſſiuum.
Micaleſos,promontorium.
Moneſus,proprium viri.
Monoſes,æ,viri nomen.

Myn-

Myndeſos, vrbs Syriæ: hinc Myndeſius.
Opeſos, oppidum.
Oneſimus, vtilis dicitur, viri nomen.
Prymneſium, fluuius.
Spercheſiades, patronymicũ: ſic Spercheſi⁹.
Themneſus, mons: hinc Themneſius.
Thermeſus, fluuius.
Titareſus fluuius, quem Orchon ẽt dicunt.
Vogeſus, mons. *Submonitio.*
Anæſij, Malæ filij, & quædam alia diphthongo ſcribuntur. *E, ante T.*
E, ante t, in medijs, producitur: vt,
Ortygometra, Facetus, Boletus, moneta.
Exceptio.
Denominatiua in etas: vt, Varietas, Pietas, &c.
Compoſita a metrum, id eſt, menſura: vt, Monometrum, dimetrum, &c.
Deriuata à ſimplici ἀρετὴ, id eſt, virtus: vt Panaretus, &c.
Conflata ex theton, id eſt, poſitum: vt Syntheton, Alloeotheta, &c.
Deducta ab ἔτος, id eſt, annus: vt,
Trieteris, Trietericus, &c.
Achetæ, cicadarum ſpecies.
Achetius, viri nomen.
Acoenetus, pœdagogi nomen.
Aſchetos, equi nomen.
Archetypon: ſic Archetypus, a, um.
Amethyſtus, lapis.
Archetius, uiri nomen.
Arthriticus, a, um, artus infeſtans.
Calpe-

Calpetus, viri nomen.
Capetus, viri proprium.
Caletus, viri nomen.
Chryſendeton, id eſt, vas aureum.
Calpetianus, viri nomen.
Crementaon, proprium viri.
Cyneres, muſca. Cercetij, populi.
Dercetis, fœminam in piſcem verſa.
Erethria.
Epipetrum: ſic Epimetrum.
Eteretes, id eſt, Cretenſes.
Eetion. Erethuſa.
Feretrius Iupiter. Feretrum, capulus.
Hiceaton, nomen viri.
Herpeta morbus.
Hecatebeletes, Apollo.
Haliætus, auis. Hæreticus.
Hertuſa, nympha: ſic Heſperetuſa.
Hipætaon, viri proprium.
Heluetij, populi.
Iapetus: ſic Iapetides.
Lampetie, ties, Solis filia.
Lucetia, oppidum Veneriæ.
Lucetius, Iuppiter.
Macetes, vel ta, id eſt, Macedo.
Magetæ, populi Scythiæ.
Maſſageta, vel tes, populus.
Meretrix, ſic meretricor.
Nemeta fons. Nepeta, herba.
Obſtetrix. Oretæ, populi.
Phaeton. Pleureticus.
Penetro, as. Paræneticus.
Phae-

Phaetuſa, Phaetontis ſoror.
Pharetra. Phyrethron.
Palpetas, viri nomen.
Phlegethon, fluuius infernalis
Panicentium, oppido.
Pometij, orum: vel pometia, ę.
Suffetius. Spleneticus.
Taigetus, ſic Taigetæ.
Theletuſa, mulieris proprium
Triquetra, Sicilia.
Thyrſagetes, populus.
Vegetus: ſic Vegeto, as.
Venetus: ſic Venetiæ, Venetia.

Variatio.

Temetum.
Vietus, a, um.

Submonitio.

Quædā diphthongo ſcribuntur: vt Diathus, Mœnecletus, Penætius: ſic Colœtia, Damœtas, Menœtius, Timœtes.

E ante V.

E ante, v in medijs longatur: vt Paraſcene, Longæuus. *Exceptio.*
Eeternoues, populi.

I, ante conſonantes in medijs,

I ante B.

I ante b, in medij breuiatur: vt Delibutus, a, um.
Patibulum. Thuribulum, Feribius.

Exceptio.

Oribaſus, canis nomen.
Perhibia, mulier.

In bilis, & bundus, verbalia, à verbis quartæ declinationis: vt lenibilis, & lenibū
dus a Lenio, nis: ſit Senſibilis, Audibilis.

Submonitio.

Quæ in bilis, & bundus, ab alijs coniugationibus, quam a quarta fiunt, breuiantur: vt Frangibilis, Terribilis, Moribundus, Furibundus.

I. ante C.

I ante c, in medijs corripitur: vt Epicurus, Aedicula, Medicus, Mantica.

Exceptio.

Apricus: ſic apricor,
Apicius, viri nomen.
Aequicolus, populus.
Aricia: hinc Aricinus, a, vm, vrbs Italiæ.
Berenice, lapis.
Bellicanus, a, um, expugnax.
Berenicis, idis, oppidum.
Caicus, fluuius & mons.
Canicula, parua canis.
Caprificus: hinc Caprificor.
Clauicula, parua clauis.
Conuicium, hinc conuicior.
Craticula, parua cratis.
Cuticula, modica cutis.
Cuniculus, animal.
Cuticus.
Corycus.
Embricus.
Erica, herba.
Febricito.
Febriculoſus, febricula.

For-

Formica.
Fuſciculeus.
Iunices,cæ, adhuc teneræ ætatis.
Labicum,oppidũ:,ſic Labicus & Labica.
Lectica Lecticula.
Laſerpicium, herba.
Lorica,armaturæ genus.
Lumbricus vermis.
Marica, mater Latini.
Matricida, apud Auſonium.
Mauricius, viri nomen.
Mendicus: ſic Mendico, as.
Myrica, virgultum.
Multicium, vectis.
Naſica, viri nomen.
Nauſica, Alcinoi filia,
Neſſica.
Nouicius,a,um, id eſt, nouns. Alias noui-
Nutrico,as,id eſt, nutrio. (tius per t.
Numicius, viri & fluuij nomen.
Pedico,as, & Pedico, onis.
Palicus,deus Ethnicus.
Phericus. Prodicus.
Phœnicopterus, auis.
Periculum. Peliticus.
Pediculus; ſic pediculoſus.
Petricoſus,id eſt, moleſtus.
Plitricus, vir. Roſticus,a,um.
Pudicus,a,um. Rubrica.
Saticulus, populus Campaniæ.
Somniculoſus.
Siticula; ſic ſiticuloſus.

Sopho-

Sophopichium. Tegericula.
Trinicus,pagus Italiæ.
Vaicus,viri nomen.
Vepicus. Veſica.
Viticula,parua vitis.
Vmbilicus,pars corporis.
Veronica, Vrtica,herba.
Vſtica,mons.
Redimiculum, & quidquid iniculum à verbis quartæ.
In icus,barbara, vt Henricus, Childericus, Ludouicus,& huiuſmodi propria tantùm.

Submonitio.

1 Latina,aut Græca propria ĩ icus,corripiũtur, vt Dominicus, Perſicus, Ruſticus, &c.
2 Ex primitiuis, deriuatiua naſcuntur, cuiuſmodi,ſunt, Ceruical, Extrico, Felicito, Meretricula,quæ producuntur. *Variatio.*
Coricus,Numitius,Vaticanus.

Adnotatio.

Amycus, Grçcũ nomẽ propriũ breuiatur.
Amicus,Latinum appellatiuum, longatur.

I,Ante D,

I ante d,in medijs breuiatur,vt Prçſidium, Recidiuus,Rancidus,Crepida, Lepidus.

Exceptio.

Abydos, vel dus, hinc Abydenus, a, um.
Acidia,id eſt, ignauia, quod, & Acedia rectius dicitur.
Acidalus, hinc Acidalia Venus,vnde.
Acidalus,a,um,id eſt,Venereus.
Alcides,id eſt, Hercules, patronymicum.

Achar-

Acharnides, Lycorides, & plura.
Aphidas, uiri nomen.
Alybides: hinc Alybida Priamus.
Ariſtides.
Belides, rex quidam.
Chelidon, vnde Chelidonia herba, lapillus, & regio.
Dauides, id eſt, Dauid Iudæorum rex.
Euclides, nomen Geometræ inſignis.
Elegidion, diminutiuum ab elegia.
Eneridas, viri nomen.
Faſtidio: ſic Faſtidium.
Formido, as.
Godefridus, aut Godofredus, proprium.
Heraclides. Iſidius, ab Iſis.
Laides, viri nomen.
Lycurgides, Lycurgi filius regis Thebarũ
Meridies. Neſidæ, populi.
Phaſides, viri nomen.
Pherecydes, poeta.
Poſtridiæ, vt Pridie. Polyphides.
Veſtidius, viri nomen.

De nominatiua Latina in Ido, quorũ genitiuus eſt in inis: ut Cupido, Libido, Formido, formidinis.

Patronymica maſculina inides, à nominib. in eius: vt, Theſides, à Theſeus: Promethides, a Prometheus, &c. *Submonitio.*

* Dico in ido, cuius eſt genitiuus in inis: nam, Græca, quæ habent onis, corripiũtur: vt Myrmido, Pelido, onis, &c.

Dico etiã in ides ab eus; q̃a Patronymica ab

ca ab alijs breuiātur: vt Simonides, à Simon.
Hirtacide ab Hirtacus.

Variatio.

Euripides, Piſidiæ populi.
Quotidie, aduerbium.
Thucydides.

Adnotatio.

1 Calidon,onis,Britanniæ ſylua,longatur.
Calidon, Ætoliæ vrbs breuiatur.
2 Occido,à cædo, id eſt,interficio, ꝑducit mediam. Sic a Cędo alia cōpoſita, ſi mutāt diphthongum in i.
Occido,a Cado,id eſt, morior, corripit eandem:ſic Concido,Incido,Succido.
3 Perfidus,a fidus compoſitum, id eſt, valde fidelis,mediam longat.
Perfidus a Fides,id eſt, mulum infidelis, mediam corripit.

I ante F.

I ante f,in medijs breuiatur, ſed in compoſitis tantùm, vt Sceni factor.
Enifus.

Exceptio.

Alife,alifes, vnde Alifanus.

I ante G.

I ante g,in medijs corripitur;vt, Litigo, Prodigus, Corrigia.

Exceptio.

Excipiūtur nomina in igo, vt Caligo,inis, Origo,inis;Rubigo,inis.
Auriga,æ;ſic Aurigo, aris.
Caſtigo, as, corripio.
Diapiganon,medicamentum.
Faſtigiū,rei ſummitas;hinc faſtigiare, verbum.

Fatigo,

Fatigo,as,id eſt,laſſo,as.

Inſtigo,as, inſtimulo, ſic fuſtigo, fuſte ſtimulo, vel ferio.

Leſtrigones, populi; hinc Laſtrigonius, a (um,

Origanum, herba. Quadrigæ,currus.

Salpiga,ſerpens.

Vectigal,inde Vectigalis,& Vectigale.

Veſtigo,as,& Veſtigium:ſic Inueſtigo,Per-(ueſtigo.

Vropygum.

Compoſita a pyga,id eſt,pars extrema:vt,

Depygis,adiectiuum,& Philopygiſta.

Afligo, vt Affligo,Confligo,Profligo.

Afigo,vt Infigo,Refigo,Configo, Defigo.

Quæ a longis deriuantur, vt Infrigido, Refrigero.

Variatio.

Præſtigiæ incantationes, deluſiones: ſic Præſtigiatores.

Adnotatio.

1 Caligo;as,à nomine caliga,id eſt,caligas induo,currat mediam.

Caligo,id eſt,obſcurus ſum,producit eãdẽ.

2 Porrigo,inis,nomen, id eſt,morbus, ſecundam longat.

Porrigo,is,verbum, id eſt,præbeo,eandem corripit.

I, ante L,

I, ante l,in medijs breuiatur: vt Peſtilens, Cõſilium,Virgilius, Similis, Vmbilicus.

Exceptio.

Achelus,alij Achelus, id eſt,ſine labijs.

Aſyllus, viri nomen; & Aſili,populi.

Agileus, Apollo.
Allophylus, id eſt, alienigena.
Allophyli, in ſacris, ſunt Philiſthei.
Acilius viri nomen.
Aſylum locus confugij.
Aſilus, volatile a ſono vocis, Græcè œſtrō.
Atilius, viri nomen.
Aufilenus, ſic Aufilena, propria.
Cobylum, anſula.
Conchilium, vel Conchile, is, genus, piſcis, vnde purpura fit.
Condiloma, morbus quidam.
Creopylus, vrbs, & populus.
Crocodylus, bellua.
Duilius, viri nomen.
Fœnilia, æ, oppidum.
Incilo, vitupero: vt Ocilo, increpo.
Lucilius, alij Lucillius.
Manilius, & Manilia.
Oileus, hinc Oilides.
Odilia, mulieris proprium.
Pamphilia, oppidum.
Pantilius viri nomen.
Potilia hinc Petilianus, tā proprium quàm appellatiuum.
Phaſilis, oppidum: alij Phaſelis.
Sextilus, viri nomen. Triphylis.
Trochilos, auis, regulus.
Venilia, Turni mater.
Veſpertilio, Volatile.

Neutra tantum in ile: vt, Sedile, Cubile, Monile, Suile.

Adiectiua in ilis,ab alijs nominibus: vt Senilis,à ſenex: Virilis,à vir: ſic exilis, Sextilis,Apilis. *Demptis.*

Dapſilis,id eſt,liberalis.

Humilis,manſuetus;Parilis,& ile, id eſt, ſimilis:Æqualis,quæ tria corripiuntur.

Corripiuntur etiam in atilis nomina: vt, Volatilis,Fluuiatilis,Aquatilis.

Dixi in ilis à nominibus: nam quæ in ſilis,tilis, vel xilis,à Participijs, aut a verbis deducuntur,corripiunt mediam:vt Miſſilis, Solutilis,Flexilis,Nexilis.

Variatio.

Abila,mons:Galilæa,Rutilius,Seruilius: ſic Seruilia.

Adnotatio.

Pilo,as,id eſt,plano, compoſita mediam longant:vt,Depilo,Compilo,Expilo.

Pilo,as,id eſt,pilos agito,cõpoſita corripiunt,eandem:Depilo,Compilo,Expilo.

2 Maſſilia,Galliæ oppidum,corripitur. Naſſilia,Libiæ regio,producitur.

3 Heriphile,es,Sibylla,breuiat tertiam. Eriphile,Amphiarai vxor,longat eandem.

I ante M.

I ante m,in medijs corripitur: vt, Patrimus,Specimen,Lachryma.

Adimantus, vir. *Exceptio.*

Adrimachides,patronymicum,

Alimenus,viri nomen.

Alimon,vir etiam.

Amimone,es,fons & mulier.

Acynacis,gladiolus.
Architriclinus: quod eſt a cline,id eſt, lectus:vt Triclinium.
Caminus,fornax. Catinum, vas.
Cyminum,lacus & mons Ethruriæ.
Cyminium,granum quoddam.
Couinus,currus Britannicus
Cælinus,aut Cicilinus,viri nomen.
Calinous, Chorineus, Cotinuſa.
Aſinius,proprium.
Amphinoe. Alcmonius.
Arcinoe,mulieris nomen.
Alcincus.
Albino uanus,Grines, Actynous, Antinoe.
Echinus,piſcis,& terreſtre animal.
Excinus,Earinus proprium.
Epinitus,Ephinous. Barcino.
Feſtinus:ſic Feſtino.
Fucinus,lacus Italiæ.
Fulgina;vrbis nomen.
Fuſcinus,viri nomen.
Furſino, onis, Italiæ oppidum & populus.
Gelaſinus,ſic Categelaſinus.
Gallicinius,viri nomen.
Geſſonius,proprium.
Hebrinus,proprium.
Herminius,viri proprium.
Inquilinus:ſic Exquilinus.
Lycinus,proprium viri.
Morticinium,res mortificatæ
Matineſſa,loci nomen.
Morinus,vir & gens Gallica.

Mirinus,viri nomen. Opinor,ſic Opinio,
Omnino,id eſt,prorſus.
Paſtinaca,piſcis & radix.
Propino,potum fundo,Papino: ſic Popina.
Puluinar:ſic Puluinus.
Supinus:ſic Reſupinus.
Salinum,vaſculum ſalis.
Sagino,pingue facio.
Stertineus,viri nomen.
Statinia. Sardinia,regio.
Tarquinius,viri nomen.
Telchines,populi.
Tittinius,medici nomen.
Taurominum,mons aſperrimus.
Tintinabulum,quod campanam pulſat.
Torini populi. Ticinus.
Vtinum,oppidi nomen.
Vatineſſa.

2 Producuntur item nomina terminata in inus,a,um: vt Clandeſtinus,a,um. Mediaſtinus,a,um.

Præter.

Ea quæ tẽpus,aut rei materiã cõnotãt:vt Craſtin9,Diutinus,Serotinus: ſic Fraxinus, Cedrinus, Adamantinus, & Chryſtallinus, Veſpertinus tamen, & Matutinus longatur.

3 Producuntur etiam in Ina,vel Ine deſinentia: vt Sagina,Rapina.
Nerine,Adraſtine.

Demptis tamen.

Apinæ,arum:res viliſſimæ,
Apina,æ,oppidum.

Aſina,æ,vel Aſine, es,oppidum.
Buccina, æ. Caſina.
Catina,æ, vel Catine,es,oppidum.
Euphroſyne,vel Euphroſyna,vna gratiarũ.
Eleemoſyna,æ.
Fœmina. Felſina, populus.
Fiſcina,naſſa ex iunco.
Fuſcina, tridens.
Gauſapina,Machina,Mnemoſyne.
Mucina,oppidum. Nundinæ, arum.
Patina,Pagina, Proſerpina.
Ruſpina,vrbs.
Sophroſyna,mulieris proprium.
Sarcina:ſic Sarcino,as.
Sarſina, oppidum Vmbriæ.
Statina,æ:vel Statinæ, arum.
Sibina,telum. Squatina,piſcis.
Trutina,æ:ſic Trutino, as.
Xerampelinæ. Deſtinatus, variatur.

Submonitio.

Ex proprijs,quæ ad hãc regulã,ſpectant, quædam producuntur: vt Lupinus, Charinus,Martinus, Auguſtinus, Volſcini.

1 Quædã corripiũtur: vt Torini, Lycinus, Hebrinus,Myrinus, &c.quorũ quantitatem plurimorum Poetarum lectio te docebit.

2 Fœminea, maſculinorum quantitatem habent:vt,Aſina,ab Aſinus: Martina à Martinus:ſic Domina,Fidicina, &c.

I ante P.

I ante p,in medijs corripitur:vt Antipodes,Antipho.

Exceptio.

Aliphe:hinc Aliphanus.
Colyphium,panis quidam.
Enipeus,vel Enipheus.
Euripus, mare & philoſophus.
Maniplus, pro Manipulus.
Obſtipus,a, um:ſic Obſtipo, & Conſtipo.
Recipalis.
Seriphos,vna Cycladum. Seriphum.

Variatio.

Caiphas,& Euripides,variantur.

I ante Q.

I ante q,in medijs longatur:vt Antiquus, Obliquus.

Exceptio.

Siliqua:hinc Siliquare.

Compoſita ab alius, vel quis, quæ,quod: vt, Aliquis, Aliquando, Vndique, Reliquiæ, Reliquus, Vtique.

I ante R.

I ante r,in medijs corripitur: vt Anticyra, Ephyre, Satyra, Zephyrus.

Exceptio.

Abiron. Almyria.
Epirymum,pomum. Agyra, vrbs.
Archimagirus, coquorum princeps.
Bechyres.
Buſiris,Deus quidam.
Camiros,vrbs.
Cercyra, Corinthus.
Collyrium, oculorum medicamentum.
Callianira. Corcyra, inſula.

Cy-

Cypirus. Deianira.
Deliro:ſic Delirus, &c.
Empiricus, a, vel potius Empericus.
Enchiridium, manuale.
Epirus:ſic Epirota.
Equiria, ludi. Caſterochira.
Ianira. Ilaira, Leucippi filia.
Ithyrei, & qui Ithurei.
Lairus, viri nomen.
Niſyrus.
Oſiris, Iouis filius.
Papyrus: hinc Papyrius, & Papyrianus.
Petoſiris, aſtrologi nomen.
Podalirius, medici nomen.
Phillirius.
Rabirius, viri nomen. Ramirus.
Semiramis, idis, Nini vxor.
Thelaira, Vechires populi.

Variatio.

Butyrum, bouis caſeus.
Empyrus, Latinè ardens.
Sapphyrus, lapillus.
Stentira, orum, vrbis nomen.

Submonitio.

Compoſita notentur, Suſpiro, Nimirũ, &c.

I ante S.

I ante s, in medijs, breuiatur: vt Abiſos, Acriſa, Hypocriſis.

Exceptio.

Aliſium, oppidum.
Aloiſius. Amethiſtus, lapis.
Amphiſa, vrbs. Aliſium.

Amphryſos;vel vs,fluuij nomen.
Amphiſus Driopes,fluuius.
Anchiſes,Æneæ pater.
Aruiſium,promontorium.
Aphrodiſius. Amiſon, vrbs.
Cambiſes,Nabuchodonoſor.
Cariſianus,ſic Cariſius.
Criniſus,nomen fluuij.
Cephiſus,nomen fluuij.
Cogiſantra,alij Cogeſantra.
Dioniſa,inſula.
Dionyſius,vir,& Bacchus.
Diuiſum,ſic diuiſio. Eliſa,Dido.
Eliſæus,prophetæ nomen.
Gauiſus,a,um. Helyſos,fluuius.
Ialyſos. Lariſa,vrbs.
Laliſio,onager paruus.
Moyſes.
Scriſia, mulieris nomen.
Paradiſus.

Variatio.

Helizabet,mulieris nomen.
Melchiſedech,viri nomen.

Submonitio.

Notentur è longis deducta: vt; Achryſos, Helichryſos.&c.

I ante t,in medijs corripit:vt, Conditio,

I ante T.

Lechytus,Setuitus,vt ſeruitium,

Exceptio.

Aconitum,herba.
Agapitus,qui & Agapetus.

Alites,æ, populi.
Alithya, nympha. Amithone.
Aphitrite,es,Neptuni vxor, vel mare.
Anitius:ſic Anitia,propria.
Aphrodite,vel ta,Venus.
Architas,philoſophus.
Berytus,oppidum.
Cammaritæ, populi.
Cotytaris.
Corytha,æ, vel Corythe,es,equa.
Catamitus.
Cocytus,fluuius inferni.
Corbitæ,naues.
Caſtritius,viri nomen.
Eritus, viri nomen.
Ebofita, mel ex arundinibus. Eriſiton.
Gallita, mulieris nomen.
Galerius, vir. Galerita, alauda.
Hermaphroditus.
Hyarbita, viri nomen.
Hasbite,mulieris nomen.
Hamerochita,oppidum.
Heracli us, philoſophi nomen.
Ilithya, ideſt, Iuno.
Idolothytus, vel Idolothytum.
Inuito,as:ſic Inuitus,a, um.
Luſitania, regio Hiſpaniæ.
Mauritania, regio.
Melphitis;hinc Melphiticus,a, um.
Miſitius, viri nomen.
Nouitius.
Niciterrium. Nutricius.

Odites, viri nomen.
Ophites. Oritæ, populi.
Orithya, nympha. Onytes.
Paraclitus, alij Paracletus, & melius.
Pampitius, viri nomen.
Potitius, vir. Polites, viri nomen.
Polygiton, proprium viri.
Paraſitus: ſic Paraſitor, aris.
Scriblita, genus libi.
Therſites.
Valitudo, rectius valetudo.
Veliternus.

Deriuata in itus, ex alijs nominibus, vt Auritus, Maritus, Auitus, Patritus, Mellilus, Recutius.

In Ita, Itis, & Ites, deriuatiuæ formæ: vt Leuita, es, is.
Samarites, is, idis. Moabita, es, idis.
Anachorita, Eremita, Margarita, Paleſtrita.
Memphitis: ſic Sybarita, vnde Symbariticus.
Samaritą, hinc Samaritanus.
Tomita, Tomitanus.

Nomina lapidem in ites: Pyrites, Thomites, Actites, Selenites.
In itos: vt Coritos, Techitos. &c.
In intim, aduerbia: vt Pueritim, Viritim,

Variatio.

Aquitania, hinc Aquitani populi.
Pituita, Paralaticus

Adnotatio.

1 Adiectiuum in titius, a, um, à verbo, aut participio deductum, producit mediam: vt,

Ficti-

Fictitius, Scripitius &c.

Adiectiuum in titius,a,um,à nomine deſcendens,corripit eandem,vt,Patritius, Lateritius,&c.

2 Conditus,a,um,à verbo Condio, is,mediam longat.

Conditus,a,um,à Condo,is,mediã breuiat.

3 Corytus,pharetra, longatur.

Coritus oppidum, breuiatur.

4 Irrito,as, ab ira,i.prouoco,producitur.

Irrito,à ratus,a,um i.euacuo, corripitur.

5 Penitus,a,um,quod ex pene eſt,i,cauda, mediam producit.

Penitus aduerbium,locale, vnde Penitus, a,um,quod intra eſt,eandem corripit.

I, ante V.

I, ante u, in medijs longatur,vt Saliua, Deriuo, Conniueo. *Exceptio.*

Niniuæ, arum.

Rediuiuus.

Symbriuium, fluuius.

O ante conſonantes in medijs,

O, ante B.

O ante b,in medijs breuiatur, vt Approbo, Taprobane,Niobe,Cœnobium.

Exceptio.

Ambobus, duobus.

Canobus,ſic Canobita. Iacobus.

Iobus,Longobardi. October,vtrobique.

O, ante C.

O,ante c,in medijs corripitur, vt Apocope,Parochus.

Exce-

Exceptio.

1 Exitus, fluuij, nomen.
Iannocius, viri nomen.
Triochalla, oppidum.
2 Exeuntia in ocinium, vt Latrocinium, cum deductis, vt Latrocinor, aris.
Barbara in ocus, vt Iodocus, Guinocus, &c.

Submonitio.

Nam Græca in ocus breuiantur: vt Laodocus, Demodocus, &c.

Variatio.

Cōpoſita à quādo, vt, Quādocūq; Quandoquidem, ſed Quandoq; longatur tātum.

O, ante D.

O ante d, in medijs breuiatur, vt Exodus, Ephodus Methodus.

Exceptio.

Botrodon, oppidum.
Cuſtodio, is: vt, Cuſtos, odis, & cuſtodia.
Emoda, emodæ, oppidum.
Emodus, montis nomen.
Epodos, carmen Heroicum.
Erodio, vel Erodius, auis.
Herodes, ſic Herodium, & Herodianus.
Laodocus. Nebrodes, monticulus.
Orodes, viri nomen.
Rapſodia, vrbs, & fluuius.
Chemodon, fluuius.
Compoſita, ab ode, ideſt, cantus, vt, Melodes, Melodia, Parmelodia.
Deriuata Grçca in ώδης, vt Geodes, Papnodes, Thiodes.

O, an-

O, ante F.

O, ante f, in medijs corripitur, vt Aſtroſus, Emoſus, &c.

Submonitio.

Hæc & ſi qua ſunt alia, rectius per ph, notantur.

O, ante G.

O, ante g, in medijs breuiatur, vt Syllogiſmus, Areotologus, Ecloga.

Exceptio.

Agoge, cum deductis, vt Iſagoge, Synagoga, Pędagogus, Bagogus.

Octoginta. Teleſtobogi, populi.

O, ante L.

O, ante l, in medijs breuiatur, vt Neapolis, & quidquid eſt a polis, id eſt, vrbs, vt Motropolis, Pentapolis.

Exceptio.

Excipiuntur deducta a poleo. i. uendo.

Bibliopola, Pharmacopola, &c.

Deriuata a colon, id eſt, membrum, ut Monocolon, dicolon, &c.

Compoſita a ſolor. ut Conſolor.

AEtolia, ſic Aetolus.

Acolytus, alij Acoluthus.

Capitolium, hinc Capitolinus.

Cemolos.

Cymolus, unde Cymolius, a, um.

Geolophus, terræ tumulus.

Idolum, ſic Idolatra.

Mauſolus, hinc Mauſoleum.

Mediolanum, oppidum.

Neobole, mulieris nomen.

Pho-

Phonolenides, populus.
Pactolus, fluuius.
Phicolus, viri nomen.
Parenolus, vermis.
Præſtolor, expecto.
Subſolanus, ventus.
Symolus oppidum.
Tymolus, mons.

O, ante M.

O, ante m, in medijs breuiat: vt, Ptolemeus, Hebdomas. *Exceptio.*

A nomalus, a, um, id eſt, irregularis.
Cinamomus, auis.
Ithome, turris. Ithomus, mons.
Neutra quæ habent o, ante m; vt Amomum, Cinnamomum.

Præter.

Compoſita a tome, inciſio, vt Epitome, Idiotome, &c.
Sic Hippomanes, Sidonium, vrbs.
Cenomani, Geometer variantur.

O, ante N.

O, ante n, in medijs longatur, vt Hieronymus, Antiphona, Caupona.

Exceptio.

Apomus, vicus. Antononæ, es.
Abrotonum. Argonauta.
Arſione, mulieris nomen.
Atronius, viri nomen.
Aconitum, herba. Axona, regio.
Alcyone, mulier, & auis.
Ballonoti, vel Bellonoti, populi.

Caran-

Carantonus.
Carantonius. Celonium.
Cælonia,ſiliquæ ſpecies.
Coctona,orum,fici quidam.
Chironę meretrix.
Diuiona oppidum.
Eurymone, mulieris nomen.
Epimone,figura.
Erichthonius, gigas.
Eionides,populus.
Heſione,mulieris nomen.
Heledona. Hiconus.
Hylonome,es,proprium mulieris.
Harmonia,dulcis ſonus.
Harmonicus,commune,& proprium.
Ilineus,Ilione,propria.
Ionium mare. Leucodia.
Mandonius, viri nomen.
Meriones, gigas.
Mycone,vel Myconos.
Mammona,æ.
Manonyx, populi.
Mazonomon, oppidum.
Panen,onis,populus.
Pleione,Atlantis uxor. (Ægyptius.
Paretonium,hinc Paretonius,a,um, id eſt,
Peletronium,oppidum;vnde Peletronicus,
commune,& proprium.
Pannonia,hinc Pannon, onis, Pannonius,
Pannonicus,Pannonis,idis.
Phęmonoe. Santonus.
Typhona. Xantonus,populus.

Com-

Compoſita à phone, id eſt, vox: vt Euphonia; & phonos, id eſt, cędes; vt Tiphone, Metrophonos, &c.

Compoſita ex gonia. i. angulus, vt Trigonus, Polygonus, &c.

Variatio.

Apollonius, ſic Apollonia.
Dionyſius. Geryones.
Ionia, pars Bęotiæ.
Proconeſus, vel Proconneſos.

Adnotatio.

1 Hermione, mulieris nomen, corripit mediã
Hermiona, vrbs producit eandem.
2 Matrona coniugata mulier, mediam habet productam.
Macrona, Galliæ fluuius, eandem breuiat.

Submonitio.

Diligenter, quæ de crementis dicta ſunt, notare debes; quædam enim producuutur: vt Leonis, Sermonis, &c.
Quædam breuiantur: vt Dæmonio, anonis.
Breuiantur etiam, complura, quæ ad regulam generalẽ de o, in fine partis prioris cõpoſitionis referenda ſunt: vt Aphgomonitum, Pædonum, Chironomus, &c.

O, ante P.

O, ante p, in medijs breuiatur, vt, Atropos, Syropos, Rhodope.

Exceptio.

Anthropos, & compoſita: vt Miſãthropos. A panthrapos, &c. Alopecea, inſula, Æſopus, vel Æſopiũ, ſic Æſopus viri nomẽ.

Aulo-

Aulopus, Aenopus.
Cleophas, viri Apoſtolici nomen.
Canopus, hinc Canopita.
Citropa, ſcutum geſtans. Canopæum.
Crotopus, rex, hinc Crotopi.
Creopylus, & Cedropa.
Enopus, promontorium.
Europa, pars terræ.
Epopœus, nauta Glaucopi, ſic Leucoris.
Hydropiſis, ſic Hydropicus.
Hyſopus, vel pum, herba.
Inopus, fluuij nomen.
Iopas, cytharędi nomen.
Leucopis, Leucopetra, pars Theſſaliæ.
Lycopeus, rex.
Metepon, rupis nomen.
Oropus, vir & vrbs.
Oropion.
Proſopos, id eſt, perſona: hinc Proſopopęia, perſonæ fictio.
Pyropus, lapis.
Rhodopis, meretrix.
Sinope, ſinopes, ſic Sinopis, idis.
Sinopeus, viri nomen.
Siope, os: ſic Apoſiopeſis, Siopelus, &c.
Cōpoſita a creas, id eſt, caro, vt Creophagus, Greopola, &c.
Compoſita a theos. i. Deus: vt Theophilus, la: Theophorus, Theodorus.

O, ante Q.

O, ante q, in medijs breuiatur: vt Alloquor, Præcoquus.

Exceptio.

Alioqui, Vtroque, nomen & aduerbium.

O, ante R.

O, ante r, in medijs corripitur, vt Corroboro, Helleborus, Amphora. *Exceptio.*

A choreus, viri nomen

A doria.

A nemoria, vrbs. Alora, piſcis.

Alorus, vrbs.

Anthores, viri nomen.

Aurora. Auzorus.

Cyborium, diſcus.

Chryſolorus. Crepacorus.

Cytorus, ſic Cytorum, oppidum.

Cueorus.

Cronorus, viri nomen.

Diores, viri nomen.

Diorix. Dioriche.

Dioria.

Helorus, fluuius, vel vrbs.

Lycoreus, hinc Lycorides.

Lycoris, Lyceridis, mulier.

Lycorias, Lycoriadis, nympha.

Lycoria, vrbs. Leonara, Linoria.

Meteorus, a, um: hinc Meteorologus.

Mantichoras.

Oporinos, autumnalis.

Pelorus, mons, & Peloris, idis, piſcis.

Riſumori, populi.

Sertorius, nomen viri.

Sycomorus, ficus fatua.

Trichora, orum, ædificia.

Dedu-

Deducta à lõgis,ut Maioran⁹, Adore⁹, &c
Deriuata in orus, a, um: ut Sonorus,a, um.
Deducta in orius, um, ut Prętorius, lictorus,&c.
Facta ex Græco, theo.i.conſidero, vt Theorema,Theoreſis,&c.

O,ante S.

O,ante s,in medijs longatur, vt Ioſep. Metamorphoſis, &c. *Exceptio.*
Ambroſius, immortalis, etiam proprium.
Ambroſia,deorum cibus.
Cynoſura,urſa minor.
Eboſita. Eleemoſyna.
Ennoſigæus, Neptunus.
Genoſus,fluuius.
Leucoſia, inſula. Meloboſis,
Mnemoſyne,ſic Mnemoſynon.
Pandroſos,puella.
Pandoſia,urbs.
Petoſiris Aſtrologus.
Syracuſius,a,um,id eſt,Siculus,a,um.
Theodoſius,ſic Theodoſia.

Deriuata a proneo, id eſt, prudens ſum, vt Euphroſyne,Soproſyne,&c.

Deriuata à pino, id eſt, poto,ut Sympoſium,Sympoſiarcha,&c.

O,ante T.

O,ante t,in medijs producitur: ut Lithoſtrotos,Deltotum,Aegrotus,Viota.

Exceptio.

Compoſita a dotos.i.datus; ut Andot[illegible]
Antidoton,&c.

Deriuata a pino.i.poto; vt, Sympotes, Oenopotes,&c.
Compoſita a uotus.id eſt, uentus; vt, Bellonotus, Euronotus,&c.
Abrotonum,herba.
Acrota,viri nomen.
Coprotinus,i d eſt,ſtercorarius.
Deiotarus,princeps.
Golgotha,Hippodotes.
Meſopotamia.
Onocrotalus.
Odotheus.
Sibotes,uiri nomen.

Submonitio.

Complura ad hanc regulā pertinēt; quæ o,in fine, prioris partis cōpoſitionis habēt, & ex generali facile innoteſcūt, vt, Zelotypus,& Timotheus,&c. *O,ante V.*

O,ante u, in medijs breuiatur, vt, Genoueſa,Ludouicus. *Variatio.*

Controuerſia.

V,ante conſonantes in medijs.

V,ante B.

V,ante b,in medijs breuiatur, vt, lucubris. Cornubus,Titubo.

Exceptio.

Ambubage,tibicina.
A,nubis,is vel idis.
Corruba,herba,Saluber.
Inſuber,id eſt,fluuius.
Solubilis,& hoc ſolubile.
Volubilis,& hoc volubile.

Sub-

Submonitio.

Memineris dictionum, quarum priùs te cōmonefecimus, vt, Connubium, quod variatur, & Pronubus, Innubus, q̄ corripiunt.

V, ante C.

V, ante c, in medijs longatur, vt, Sambucus, Manduco, Fiducia, Feſtuca.

Exceptio,

Pardocuculus,
Volucer, cris, tam fixum quàm mobile.

Adnotatio.

Educo, as, primæ coniugationis, mediam corripit.
Educo, is, tertiæ, eandem producit.

Submonitio.

Petucius, Enucleo corripiuntur: vt a breuibus deducta.

V, ante D.

V, ante D, in medijs producitur; vt Teſtudo, Palludo. Conſuetudo.

Exceptio.

Dryude, aut Druidæ.

Submonitio.

Notentur è breuibus deducta, aut Diſpudet, Repudium, Erudo, Erudio, Contudi, & id genus.

V, ante F.

V, ante f, in medijs corripit, vt Carnufex, Lanuficium.

Submonitio.

Hæc per i, nunc proferuntur, olim, per u: Carnifex, Lanificium.

V, an-

V, ante G.

V, ante g, in medijs longatur, vt, Lanugo, Salſugo, Aerugo.

Submonitio.

E Breuibus deducta ſimplicis quantitatem habent, vt Coniugium. Coniugo, as.

V. ante L.

V, ante l, in medijs breuiatur, vt, Figulus, Singulus, a, um, Oculus, Calculus.

Exceptio.

Excipiuntur deriuata in vlis, vt, Triaulis, Edulis, &c.

Deriuata in ulium; vt, Furfulium, Parotulium, &c.

Compoſita è dulos, id eſt, ſeruus, vt Philodulus, Hierodulia, &c.

Aculeolus. Apulia, regio.

Amulius, viri nomen.

Adulor, olim Adulo, as.

Aduleſcens, olim Adoleſcens.

Betulia, regio. Epulis tumor.

Getulia, ſic Getulus.

Iulius, qui & Aſcanius.

Peculium, hinc Pecularis,

Portulaca. Parulis, tumor.

Tramulus, viri nomen.

Variantur, Cuculus, Torcular, Zabulones.

V, ante M.

V, ante m, in medijs producitur, vt, Argumentum, Legumen, Acumen, Volumen.

Exceptio.

Nomina in mentum, à verbis ſecundæ, vt,

Documen-

Documentum, Monumentum.
Autumo exiſtimo.
Columella, tam proprium, q̃ appellatiuum
Columen, hinc Incolumis.
Cucuma, vas. Cucumis, vel mer.
Cruſtumium; hinc Cruſtumia, Cruſtumerum, & Cruſtumeri.
Emolumentum vtilitas; Irrumo, as.
Lucumo; ſic Lucumeni, & Lucomones.
Partumeus, puer.
Poſt humus, ſic Poſt humanius, Poſt humius.

Submonitio.

Memineris anticorum, quæ u, pro i, habebant; vt, Decumus, pro decimus; & à breuibus deductorum, vt à Tumeo; Contumax, & Contumelia.

V, ante N.

V, ante n, in medijs longantur, vt Lacuna, Lacunai, Tribunus, Ieiunio, Fortuna.

Exceptio.

Albunea, mons, & fons.
Albunecar, rex Hybernię.

V, ante P.

V, ante p, in medijs corripit; vt Decuplum. Nuncupo, Quadruplus.

Exceptio.

Arupinus, populi nomen.
Erigdupus, nomen viri.
Marſupium.

V, ante R.

V, ante r, in medijs corripitur, vt, Iturei. Hetruria, Penuria.

Exceptio.

Anaxurus, Iuppiter.
Aniuratus, populus. Arcurius.
Bituriges, vel Biturigi populi.
Cammurus, id eſt, curtus.
Centurippe oppidum.
Centuria, ſic Centurio, onis.
Decurio, princeps.
Lemures, viſiones quædam.
Liguria, ſic Ligurinus,
Mercurius, deus.
Salubra, viri nomen.
Palphurius, uiri nomen.
Purpura, piſcis.
Satura, oppidum. Satureia herba.
Saturo, as, ſic Satur, ſaturi.
Saturius, nomen, viri.
Saturio. Tugurium.
Vulturius: ſic vulturis.
Verba in rio, & quicquid inde eſt; vt.
Eſurio, Luxurio, ſic Luxuria.
Præter, Scaturio, is.
Curio, is, Ligurio. Variantur.
Manurius, proprium uiri.
Maſurius, Iuriſconſultus.

V, ante S.

V, ante s, in medijs longatur, ut, Medula,
Ceruſa, Arethuſa. *Exceptio.*
Blanduſi, regiuncula.
Brunduſium, oppidum Italiæ.
Canuſium, oppidum.
Caduſis. Peruſinus, a, um.

Vo-

Voluſius. Voluſus, viri nomen.
Variantur, Hieruſalem, Venuſinus.

Adnotatio.

Ebuſs, viri nomen, corripitur.
Ebuſus, inſula, variatur.

V, ante T.

Vt, ante t, in medijs producitur, vt, Præputium, Argutus, & compoſita a Futo, vt Confuto, Refuto.

Exceptio.

Arbutus, vnde & Arbuteus, a, um.
Caliſtrutia, herba.
Defrutum Diururnus.
Minutius, viri nomen.

V, ante V.

V, ante u, in medijs corripitur, vt Veſuuius, Lanuuius, Exuuiæ, Ingluuies, Diluuium.

FINALIVM SYLLABARVM QVANTITAS.

A finale.

A In fine dictione cauſalis, corripitur, vt Dogma, Arma, Muſa, ſic, Planeta, Medea.

Exceptio.

1 Producuntur ablatiui vndequaque veniant, vt, ab hoc Andrea, Anchiſa, ab hac Muſa, Cythara.
2 Vocatiui nominum, quæ in as exeunt, vt o Athla, o Thoma, Ænea.

3 Mna monoſyllabum cuiuſcunque caſu etiam producitur.

A in fine dictionis non caſualis, producitur vt Ædifica, Fruſtra, Præterea, Citra, Haba

Exceptio.

Excipiuntur, Ita, quia, Eia, quæ breuiantur.

Variatio.

Contra, poſtea, Vltra, & numerabilia ingin ta, variantur.

Adnotatio.

Puta verbum, id eſt, cogita vltimam longa Puta aduerbium, id eſt, certè, eandem corripit.

E finale in Nominibus.

E finale in nominibus, breuiatur, vt Chriſte, Hercule, Vlyſſe, ſic in pronominibus, vt, Ille, Iſte, Ipſe.

Et participijs, vt vocatiuus, o Lecture, o Legende.

Exceptio.

1 Quæ ſunt primæ declinationis, in quocunque caſu, e producunt, vt, Nominatiuus Grammatice, Genitiuus & Datiuus, Virgæ, Vocatiuus, & Ablatiuus, o Manaſſe, Pluraliter nominatiuus & vocatiuus, Puella, Beſtia, Situlæ.

2 Item quæ ſunt inflexionis quintæ, e ablatiui producunt cum compoſitis eorum aduerbijs; vt, Specie, Die, Re, ſic Quare, hodie, pridie, poſtridie.

3 Et quæ pluralia tantum ſunt in e; vt, Tempe, Cete.

Va-

Variatio.

Fames quia, olim quintæ inflexionis fuit, nunc tertiæ, e, commune tenet.

E finale in verbis.

E, in fine cuiuſlibet verbi, corripitur: vt, Amate, Docere, Lege, Auditote.

Exceptio.

E finale in ſecunda perſona imperatiui modi temporis præſentis, numeri ſingularis coniugationis ſecundæ producitur, vt, Vide, Stude, Tace, Doce.

Submonitio.

Non deſunt quædam verba nunc ſecundæ, quæ olim tertiæ fuerunt: vnde e finale huiuſmodi commune apud Poetas inuenire eſt, quos imitari poteris, modo in opere non abſimili.

E finale in aduerbijs.

E finale in aduerbijs adiectiuis declinationis ſecundæ, cuiuſcunq; gradus comparationis ſunt, aut etiã nullius, pducitur, vt Recte, Rectiſſime. Item pie, Egregie, Eximie.

Submonitio.

Quæ a nominibus declinationis alterius deſcendunt, e breuiant, vt Dulce, id eſt, dulciter, Leuo, Molle, ſic, Rite, Sæpe, Nempe, quippe, &c.

Superlatiua tandem ſemper produces: vt, Fortiſſime, Minime, Maxime.

Exceptio.

1 Excipiuntur, Bene, Male, & Mage, quæ in poſitiuo e corripitur.

2 Ferme & Fere producunt e.

E finale in interiectionibus.

Interiectio quæ in e definit, corripit, vt Euge.

Exceptio.

Iacche, Ohe, Pape, producuntur.

E finale in monoſyllabis.

Dictiones monoſyllabæ, e productum habent, vt, Me, Te, Se, Præ, De, E, He.

Exceptio.

Syllabicæ, dictione in edictionib. adiunctę, corripiuntur, vt, Huiuſce, Tute, Suapte.

Adnotatio.

1 Quæ pronomen producitur.
Quę coniunctio corripitur, ſic quiſque.
2 Ne cum iterrogat, correptum ē: ſic, Nōne.
Næ cum affirmat aut prohibet; productum.
3 Ve coniunctio enclitica, breuiatur.
Væ interiectio execrantis, producitur.

I, in vltimis.

I, in fine dictionis longatur: vt. Domini, Sui, Audi, Veſperi. *Exceptio.*

Corripitur, Moly herba, Sicuti; ſimilitudinis aduerbium.

Vocatiuus tertiæ declinationis in i; vt. Alexi, Amarylli, Phylli, corripitur etiam, nam qui ſunt ſecundę, longantur, vt o Antoni, Vincenti. *Variatio.*

1 Variantur Cui, Ibi, Mihi, Niſi, Quaſi, Sibi, Tibi, Vbi.
2 Datiuus Græcus in i; vt Pelidi, Thetidi.
3 Indeclinabile nomen in i, vt, Gummi, Sinapi.

O, finale.

O, in fine partium orationis variatur, vt Leo, Ego, Scribo, Amado.

Modo tamen aduerbium pro ſolum. tantum corripitur. *Exceptio.*

1. Excipiuntur datiui & ablatiui nominum ſecundi declinatus; vt, Domino, Meo, Glycerio, qui longantur tantum.

2. Genitiuus ſingularis a nominatiuo in os, vt, huius Apollo, ab Apollos, Androgeo, ab Androgeos, qui etiam producitur.

3. Græcum nomen in o, cuius genitiuus fit in vs: vt Sappho, Sapphus, Clio, Clius, ſic Clotho, Dido, quod ſimiliter longatur.

4. Vox monoſyllaba, vt, Sto, Flo, Pro, quæ itidem longantur.

5. Aduerbium ablatiui declinationis ſecundæ formam gerens: vt, Tanto, Quanto, Certo, Recto, Falſo, quod etiam producitur.

Variatio.

Citò, velociter.	Crebrò, frequenter.
Iuno, Iouis vxor.	Mutuò, viciſſim.
Primo, primitus.	Profecto, certè.
Sedulo, diligenter.	Sero, tardè.
Vero, ſed, vel certè.	

Adnotatio.

1. O, aduerbium, ſeu interiectio, alteri vocali, præpoſitum, uariatur, vt, Te Corridon, ò Alexi, trahit, &c. O, & præſidium, &c.

Præpoſitum autem conſonanti, ſemper longatur: vt, O mihi tam longe, &c.

2. Ergo indeclinabile nomen pro cauſa,

L 4 o ſem-

o ſemper corripit.
Ergo coniunctio, o commune habet.

V, in vltimis.

V, in fine dictionis longatur, ut, Ieſu, Gelu, Quercu, &c.

B.

B, ĩ fine dictionis. Latinæ breuiat̃, vt Ob, ab
B, in fine dictionis peregrinę, producitur: vt, Iob, Aminadab, Iacob.

C.

C, finale longatur. vt, Sic, Lac.

Exceptio.

Donec, Hormidac. Nec, breuiantur.

Variatio.

Fac, à, Facio, variatur.

Adnotatio.

Hic aduerbium ſemper longatur, ſic, Illic, Iſtic, & huiuſmodi.
Hic pronomen variatur. Eius tñ obliqui, ſolum producuntur: vt, Hoc, Hęc, Hac.

D. (Dauid.

D, in fine dictionis breuiat̃, vt; apud, Bugud,

F, G, H,

F, G, H, regulas vocalium, quibus proximè adhærent, ſequuntur, vt, Vah, Ah, Voſpe rug.

L.

L, in fine dictionis, corripitur: vt, Hannibal, Mel, Fel, Nihil.

Exceptio.

Producuntur tria tantum.
Sal, condimentum eduliorum.

Nil,

Nil, ſyncopa a Nihil.
Sol, vnus planetarum.
Hebræa exeuntia in l, vt, Michael, Nicol, Vriel producuntur etiam.

N.

N, in fine dictionis producitur, vt, Nō, Dæmon, Simon. *Exceptio.*
Corripiuntur, An, interrogatiuum.
In, ſic Exin, Proin, Dein, Subin.
Forſan, Forſitan.
Tamen, ſic Attamen.
Corripiuntur item quæcunq; per Apocopē, n, habent, vt, Men', Ten', Vidē', Egon', Satin', id eſt, Mene? Tene? Videſne? Egone? Satiſne? *Submonitio.*
1 Nomen in n, inflexionis tertiæ, cuius genitiuus ex it in inis, vltimam corripit, vt, Numen, Flumen Crimen.
Quod aliter genitiuū format, vltimam producit, vt, Titan, Delphin, Dæmon, &c.
2 Nomen in on deſinens, declinatus tertij, vltimam productam habet, ut, Helicon, Agamenon.
Sic omnis genitiuus pluralis Græcus in on, vltimam etiam producit, ut, Epigrammaton, Poematon, &c.
At in on, declinationis ſecundæ, vltimam habet correptam, vt, Ilion, Glycerion, quod Latini in um vertere ſolent.
2 Accuſatiuus i n, a noīatiuo breui, vltimā breuiat, vt Menelaon, Ibin, Medeā, quia Menelaus, Ibis, Medea corripiunt vltimā.

Qui ſi a Nominatiuo producto veniat, producit vltimam; vt, Anchiſen, Aeneam; quia Anchiſes & Æneas eādem producunt.

P.

P, finale longatur, vt Volup, Ioſeph.

R.

R, in fine corripitur, vt Calcar Pater, Hector; Murmur, &c.

Exceptio.

Longatur, Lar, laris, Deus familiaris.
Far, faris Fur furis.
Nar, naris, fluuius Italiæ.
Par, paris, ſiue ſubſtātiuū, ſiue adiectiuum.
Cur, interrogatiuum, aduerbium.

In er, etiā nomina quæ genitiuum in eris lōga penultima formāt, vt Crater, crateris. Character characteris.
Producuntur etiam, Ver, veris.
Iber, iberis, populus.
Ether, etheris, ſplendor.
Aer, aeris, elementum.

Variatio.

Cor, cordis, Celtiber, populus.
Et cōpoſita á par, vt Impar, diſpar, variātur.

AS.

As, in fine producitur: vt Regnas, Muſas, Aequitas, Foras.

Exceptio.

Corripitur, noīatiuus in as, cuius eſt genitiuus, adis, vel ados; vt Pallas, Archas.
Item accuſatiuus pluralis declinatus tertij, vt Dæmonas, Canonas, Rhetoras.

Va-

Variatio.

Helia, prophetæ nomen, variatur.

ES.

Es, producit, vt: Species, Parentes, Ames, Toties. *Exceptio.*

Corripitur es generis tantum neutri, vt, Caccoethes, Hippomanes.

Penes præpoſitio. Inquies, inquietis.

Submonitio.

1. Accuſatiuus pluralis tertiæ declinationis, cuiuſcunque terminationis, ſit nominatiuus, modo genitiuus creſcat, correptum habet es; vt, Dæmones, Delphines, Pixides, Titanes, Lichenes, Gigantes.

At vbi genitiuus non creſcit: es in plurali producitur: vt Alpes, Charybdes, &c.

2. Nominatiuus in es, declinationis tertiæ, cuius genitiuus ſingularis corripit penultimam, breuiatur, vt Miles, Teres, Interpres, Deſes. *Præter.*

Ceres, Cereris.

Aries, Arietis. Paries, Parietis.

Abies, Abietis, quæ producuntur.

Verùm ſi genitiui penultima producatur: vt, Tapes, Tapetis, Chremes, Chremetis, rectus etiam longatur. *Adnotatio.*

Es, a ſum breuiatur, & in compoſitis, etiam, vt, Ades, Potes.

Es, ab edo, longatur, ſic in compoſitis, vt, Obes, Ambes.

IS.

Is, in fine corripitur: vt, Matris, Legis, Bic.

Exceptio.

1 Producunturquæ genitiuum ſiunt in itis, inis, vel entis, vt, Dis, ditis, Delphis, delphinis Pyrois, Pyroentis.

2 Quicunque caſus plurales in is: vt, Sardis, Pueris, Omneis.

3 Secunda perſona numeri ſingularis, cuius ſecunda pluralis deſinit in itis, longa penultima, vt, Adis, Velis, Sis. Nam Aditis, Velitis, Sitis, dicimus.

4 Glis, Vis, tam uerbum, quàm nomen, cum compoſitis: vt, Quamuis, Quiuis, Vteruis, etiam longantur.

Adnotatio.

1 Quis, in nominatiuo ſingulari, corripitur. Queis, in datiuo vel ablatiuo plurali, producitur.

2 Tethys, Tethyos, Oceani, vxor, variatur, Thetis, Thetidis, Achillis mater corripitur tantum.

OS.

Os productum eſt, vt, Dominos, Nepos, Sacerdos.

Exceptio.

Corripitur genitiuus in os, quotæcunque declinationis, vt Tydeos, Orpheos, Lāpados. Item, Compos, & Impos.

Adnotatio.

1 Os oris, longum eſt.
Os oſſis, breue.

Rectus Græcus in os, declinationis ſecundæ, cuius genitiuus eſt in i, breuiatur, vt,

vt Samos, Logos, Delos.

Sed Græcus rectus in os, cuius genitiuus exit in o, producitur: vt Apollos, Androgeos.

V.S.

Vs, finale corripitur: vt, Deus, Meus, Tempus, Manus, Lectus, Legendus.

Exceptio.

1 Vs, in omni caſu, quartæ inflexionis (exceptis nominatiuo & vocatiuo ſingularibus qui breuiantur) longatur: vt huius Manus, has manus, ò manus.

2 Genitiuus Græcus, tertij declinatus: vt Sapphus, &c. à Sappho, Dido.

3 Dictio monoſyllaba, in vs: vt Rus, Ius, Grus, & huiuſmodi.

4 Nomen in us, cuius vocatiuus deſinit in u, vt hic Ieſus, ò Ieſu: hinc Panthus & Panthu.

5 In us nomen, cuius, genitiuus deſinit in odis: vt Oedipus, Oedipodis.

In vris, vt tellus, telluris.

In vdis, vt incus incudis.

In tis: vt Salus, ſalutis.

In ontis: vt Opus, opontis.

T.

T, in fine dictionis breuiatur: vt Caput, Certat, Currit.

Variatio.

Syncopa verba, t finale habent commune: vt Interijt, pro interiuit.

Audijt, pro audiuit.

DE

DE ACCENTIBVS SEV TONIS.

Accentus definitio.

ACcentus, lex eſt, qua ſyllaba eleuatur, aut deprimitur.

Accentus triplex.

Acutus; quo ſyllaba acuitur, & inſignitur hac nota: vt, núx.

Grauis, qui ſyllaba deprimitur, & tali ſigno noſcitur: vt, Certè, aduerbium.

Circumflexus; quo eleuata deprimitur: & notatur hoc inſigni: vt, Stò.

REGVLÆ.

Monoſyllaba dictio, breuis natura, etſi poſitione lõgatur acuit: vt Iõ, per, nùx, nìx.

Monoſyllaba dictio naturaliter ꝓducta, circunflecti debet: vt, Me, Te, Dos, Sto, Stas.

Diſſyllaba dictio, quantaquãta ſit, accentum habet in priori: vt, Mater, mea, Deus.

Polyſyllaba dictio, cuius penultima longatur in ea accentum hẽt, quantæcunque ſint ſyllabæ cæteræ: vt, Romanns, Sacerdos.

Polyſyllaba dictio, cuius penultima correpta, eſt, in antepenultima accentum habet, etſi eadẽm ſyllaba etiam breuietur: vt Dominus, Mulieris.

Exceptio.

1. Vltima interrogationis, ſemper acuitur: vt, Quis me vocat?

2. Diſtinctionis gratia mutatur accẽtus, ſic vnà, aduerbium, ad differẽtiã noīs, acuitur.

Ergo aduerbium, circumflectitur, coniun

ctio.

ctio grauatur: ſic Eo, Aliquo, Falſo, Repentè, &c. acuuntur, ne putentur eſſe nomina, vel pronomina; in contextu tamen orationis grauantur.

3 Syncope accẽtũ mutat, ſic Aquinas, Cuias, vltimam circumflectunt, vt olim penultimam Aquinatis, curatis; ſic Donec, Adhuc, Fumat, profumauit.

Et per Apocopen; vt ò Mercuri. Tra ſumptione mutatur accẽtus; vt, Qua de re, &c.

4 Cum præpoſitio. Item Que, Ne, Ve, encliticæ coniunctiones, accentum proprium in præcedentem reijciunt, & acuunt; vt, Quicum, Mecum, Hominesve, Ferene.

5 Idiomate accentus immutatur, ſic εἴδωλον ante penultimã Græcis acuit; Latinis, penultimam φιλοσοφία Græcis, Philoſophia Latinis. Qua in re Quintiliani præceptum obſeruandum; Mihi autem placet (inquit) Latinam rationem ſequi; qui Græcam figuram ſequi mallet, non Latinè quidem, ſed citra reprehenſionem loquetur.

Quod ad Hebræas dictiones attinet, vbi earum ratio non conſtiterit, Latine proferre poteris.

Lõgus accẽtus, ſupra vocalẽ poſitus, ipſã productã oſtendit; vt regula, vel ſic, regula:

Breuis breuem ſupra quam locatur, indicat; vt Deus.

Υ'φὲν, Latine, ſub unio, virgula eſt incurua dictionibus ſub ſcripta; qua dictiones cõiungendas, indicamus, ita figuratur ‿ vel

ita-

ita-vt, Quicun υ que: vel, Quicun que.

Υ῾ποδιαστολὴ, ſub diuiſio Latine, ſemicirculus eſt, quo dictiones inter ſe diuidimus, hoc modo, cor, vinum lætificat, . .

῀ Ἀπόστροφος, Auerſio, ſemicirculus, eſt, ſupra vocalē poſitus, vocalem eliſam ſignificans, hoc modo, Tanton'me crimine dignū duxi ſtis? pro tantone?

Δασεῖα, Aſpiratus ſpiritus Græcorum, noſtrorum eſt h: vt ὕμνος, hymnus.

Ψιλὴ, tenuis ſpiritus, vocalē ſine aſpiratione proferendam ſignificat: vt, ἐγω, ego: Latini hunc characterem ignorant.

De periodis, ſeu clauſularum Punctis.

PEriodus, Latine circuitus, circunductus concluſio, vocum eſt circuitio & comprehenſio, qua impletur & abſoluitur ſententia. puncto notatur, hoc modo.

Huius partes ſunt, colon, & comma.

Κῶλον, eſt orationis pars, quæ ēt ſi verbo finito conſtat, legentis tamē animū ad huc ſuſpenſum tenet: geminato puncto notatur.

Κόμμα: Cicero in ciſum vocat: notula eſt ad faciliorem lectionem, orationis partes diſtinguens: ſic notatur.

Sunt & aliæ notulæ, quæ lectionē adiuuant: cuiuſmodi ſunt virgula,

Punctum admiratiuū, ſeu exclamatiuum

Punctum interrogatiuum?

Parentheſis ()

Periodus eſt eiuſmodi apud Ciceronem, j. epiſt. Ego oī officio, ac potius pietate erga

te,

te, cæteris ſatisfacio omnibus: mihi ipſe nunquã ſatisfacio; tãta eſt enim magnitudo tuorum erga me meritorum; ut quoniam tu niſi perfecta re, de me non conquieſti; ego quia non idem in tua cauſa efficio, vitam mihi acerbam putem. Quinq; hec periodus colis conſtat, commatis quattuor, quæ ex ſuis notulis quiuis facilè intellexerit.

PANTALEONTIS Bartelonæi Rauerini.

De figuris Poemati frequentibus.

EPITOME.

Qvam tibi ſubijcio, iuuenis ſtudioſe, figura.
In tres præcipue ſpecies, & membra ſecatur.
Schema, Tropum, Metaplaſmum etiã, quas tum reſerabo.
De vitijs is oppoſitis vbi pauco notare.

Tria Orationis vitia.

Barbarus, Obſcurus, ſermo male textus habentur.
Tres tantum ſpecies vitiorum; eſt Tul. aut. Vitium orationis generale eſt triplex.
Obſcurum barbarum, & inordinatum.
Obſcuri ſpecies tantum numerabimꝰ octo, Obſcurum octo tantum ſpecies habet, quę ordine diſponentur.
Dicis Acyrologũ cum verba ĩꝓpria ſumis.

Acyro-

ciem fieri figñam⁹, rurſusq; in aquā reſolui.

Inordinatum.

TRES tantum ſpecies male textus ſermo parabit. Inordinatum vitium tres tantum ſpecies habet, Tapinoſin, Cacophaton, & Cacoſyntheton. (cludit.

Voce Tapinoſis modica tibi magna re-
Tapinoſis, id eſt, humiliatio, ſeu magnę rei humilis deſcriptio: vt,
Multa malus ſimulās, id eſt, ſceleſtus. (ęquo:

Eſt Caco iure phaton ſermo tibi durior
Cacophatō. i. mala dictionum cōſonātia: vt Sola mihi tales caſus Caſſandra canebat.

Quod male compoſitum eſt, dicas Caco ſyntheton eſſe: Cacoſynthetō. i. mala compoſitio: vt, Verſaque iuuencum terga fatigabimns haſta. *Barbarum.*

Barbarus & ſpēs binas tibi ſermo requirit. Barbarum duas tantum ſpecies habet: Barbariſmum. ſ. & Solœciſmum. (cis.

Barbara lexis erit pegrinę acceptio vo-
Barbariſm⁹ in ſola dictionem locum habet. Fit autē ſcripto vel ꝓnunciatione: Scripto: vt, ſi quis Solempnis pp, ſcriberet; vel omo abſq; aſpiratiōē Pronunciatione: vt ſi dicas De quātitate ſyllabarum, penultima breui: vel, dominus, dominaꝛ penultima ꝓducta.

Eſto Sōlęciſm⁹ cōnexio nō bona vocum. Solęciſmus, ē incōueniēs dictionum iunctura, cōtra artem Grāmaticorum poſita; vt, Albus mulier, vel iſte fœmina: Int⁹ eo, pro Intro eo: Autem fieri dēt, pro fieri autem dēt.

Syſtola duc curtã, curtato Diaſtola ductã.

Syſtole, id eſt, correptio, dum longa ſyllaba corripitur: vt,

Obſtupui, ſteteruntque comæ.

Diaſtole, breuis ſyllabæ productio: vt,

Exercet Diana choros; quæ duæ figurę vitio non carent.

Sciſſa diæreſis eſt, cõtracta Synęreſis eſto

Diæreſis, id eſt, diuiſio: vt,

Aulai in medio libabant pocula Bacchi:

Triſſyllabum pro diſſyllabo.

Eclipſis necat M, uocalē, ſed Synalępha. Eclipſis, id eſt, eliſio, non ſolum vocalis, ſed & M, cum vocali: vt, Non equidē inuideo.

Synalœpha autem, vocalem prioris dictionis elit, ſequente altera vocali: vt,

Sp ego auditor tm? He duæ figuræ pp ſciſionem verſuum diligenter notandæ ſunt.

Litterulam Antitheſis mutat theſis aſt Meta transfert. Antitheſis, id eſt, literæ, pro litera poſitio: vt, Olli, pro, Illi.

Metatheſis, id eſt, tranſpoſitio, vt, Thymbre, pro Thymber; Euandre, pro Euander.

Præpoſitã mutat pſępe Parallaga vocem. Parallage protheſeon, id eſt, prępoſitionum mutatio, fit qñ præpoſitio pro prępoſitione ponit, vt, Si bene quid de te merui, ꝑ in te.

De Schemate.

Schema dabit ſpēs Dianęas, Lexos atque.

At ſensũ grã inuerſum Diãnœa tenebit.

Vt ibi pro verbis Lexis verba altera ponet. Schema a Quintiliano vř, qđ à ſimplici

atque

atq;in prōptu poſito dicēdi mō poeticè,vel Rhetoricè mutatum eſt. Cuius duas eſſe ſpecies idem ait: διανοίας, ideſt ſententiarum. & λέξεως; ideſt, verborum, vel dictionis.

Prior ſpecies, authore Donato, ad Oratorem pertinet: altera ad Grammaticos.

Porrò a Diomede Schematis decem & octo ſpecies numerantur, quę hic ordine dīſponuntur. (lepſis

Rex & dicta refert quam fiant ante Pro.

Prolepſi.i.pſūmptio, vt vertit Quītilian⁹; fit qñ quod poſterius venit, antea deſcribitur,

Portuſque require Velinos, (Virgilius

Velia enim nondum dicebatur, quando. Aeneas ad Italiam venit. (catur.

Zeugma vel initio, medio ve, aut fine lo-

Qđ verbo ſenſus diuerſis claudet eodē,

Zeugma, i. cōiunctio: fit cū plures ſnīę vno, verbo claudūtur: Aut quoties diuerſi nominatiui ad vnū verbū, vel adiectiuum referūtur. Fit autem tripliciter: qa verborum vel adiectiuū aliqñ ꝓponitur, ad qđ reliqua referuntur: vt Vicit pudorē libido; timorem, audacia; rōnem, amentia: nōminaturq; tum. Protozeugma: vel Zeugma, a priore.

Aliquando poſt ponitur, verbum:

Terentius, Id viſo, tu an illi inſaniant: hæc hyſterozeugma dicitur, & à Latinis Zeugma à poſteriore.

Aliquando verbum in medio ponitur. Virgilius, Huc ades o Helibeæ, caper tibi ſaluus & hœdi.

Hæc

Hæc vocatur Meſozeugma,ſiue Zeugma à medio.

Reddit hypczeuſis ſuę reb. verba qbuſq;
Hypozeuſis,id eſt ſubiunctio,fit cũ diuerſis rebus ſingula verba attribuunt. Virgilius,

Regem adit,& regi memorat nomenque decuſque, (arma,
Quidve petat,quidve iſte ferat Mezentius
Quę ſibi cõciliet,violẽtaq;pectora Turni.
Edocet,humanis quæ ſit fiducia rebus.
Admonet,immiſcetque preces.

Pro numero,numerũ ponas,Syllepſis hĩ.
Tyllepſis,id eſt,cõceptio:fit autem, ait Diomedes,cùm ſingularis dictio plurali verbo redditur: vel pluralis dictio ſingulari verbo adiungitur,Vergilius.

Hic illius arma, hic currus fuit.

Fit quoque Syllepſis, dum pro multis vnus ponitur,Virgilius,Hoſtis habet muros.

Vincla qb⁹ voces nectũt Aſyndetõ aufert.
Aſyndetõ,quod & Dialyton,id eſt,diſſolutum dicitur:fit quando ſine coniunctione plures dictiones connectuntur. Virgilius,

Alij naualibus ite,
Ferte citi ferrum date tela,ĩpellite remos

Sępius at repeti vĩcla hęc Polyſidetõ optat.
Polyſyndeton,id eſt,variè cõiũctũ, oratio multis cõnexa coniunctionibus. Virgilius:

Athamaſque,Thoaſque,
Pelideſq; Neoptolemus,primuſq; Machaõ.

Carminis initiũ,finẽq; Anadilopſis ęquat.
Anadilopſis,id eſt, reduplicatio: fit autem quando

quando eadem dictio, præcedentē verſum claudit, & ſequentem incipit. Virgilius.

Certent & cygnis vlulæ: ſic Tityrus Orpheus,

Orpheus in ſyluis, inter delphinas Ariō.

Carmen & initio, & fini reperitur eodē. Epanalepſis, id eſt, repetitio, quando eadem dictio, & principium verſus, & finem tenet. Iuuenalis.

Creſcit amor nummi, quantum ipſa pecunia creſcit.

Format Epizeuxis repetitā ex pectore vocē. Epizeuxis, id eſt, cōiunctio, fit quādo dictio eadem ſine aliqua dilatione geminatur cum impetu pronunciationis, Virgilius, Meme adsū qui feci, in me cōuertite ferrū.

Tum Periphraſis erit, circū ſi qñ loquamur. Periphraſis, id eſt, loquēdi circuitus, fit cum qđ paucis dici poteſt, pluribꝰ explicatur: vt, Teneros ouiū depellere fœtus: id eſt, agnos. Hæc figura late patet. Nā Chronographiā, Macrologiam, & Topographiā proximè attingit, ac Hirmon etiam, & Topotheſin.

Tum Chrono fingo graphum, rerum cū tempora ſcribo.

Chronographia, id eſt, temporis deſcriptio. Virgilius.

Vertitur interea cœlū, & ruit oceano nox.

Tum Topo condographum, ſedes cum pingo locorum.

Topographia, id eſt, loci deſcriptio. Vir. Locus in vrbe fuit, media gratiſſimꝰ vmbra.

Totum

Totũ Coſmograph⁹ ſcriptis definiet orbẽ.
Geographia, ſiue Coſmographia; terræ, ſiue mundi deſcriptio interpretatur.

Tũ Topo condo theſim fictam cum ſcripſero ſedem.
Topotheſis, id eſt, loci poſitio, eſt ficti loci deſcriptio: Virgilius,

Eſt in ſeceſſu longo locus, inſula portum
Efficit obiectu laterum, &c. Nam portus ille qui deſcribitur, nuſquam eſt in Lybia.

Hyrmos perpetui ſeries ſermonis habet.
Hyrmos, id eſt, oratio continue tenorem ſuũ in multos verſus protendẽs. Virgilius,

Principio cœlũ ac terras camposque liquentes,
Lucentemq; globũ Lunæ, Titaniaq. aſtra
Spiritus intus alit.

Pluſquam adhibenda fides ſit rebus, Hyperbola dicit.
Hyperbola, id eſt, ſuperlatio, fit cũ dictio fidẽ excedẽs ponit augẽdi, minuendi ve gratia. Augendi: vt, Fulminis ocyor alis: Minuẽdi, ut Volantis ſoli ſonitus te deterreret.

Confuſam ſeriem ſermonis Hyperbaton adfert.
Hyperbaton, id eſt, verbi trãſgreſſio, aſpera, dura, ac diſſoluta oratio.

Hyſterõ eſt, prterõ poſt ponẽs antè ferẽdũ
Hyſterologia, id eſt, præpoſterus ſermo, figurã, q̃ & Hyſteron proterõ uocat, fit cũ quod prius dicitur, fit poſterius. Virgilius,

Moriamur, & in media arma ruamur. Pri⁹

enim in media arma ruendũ, q̃ moriẽdum.
Frãſtra per &c remor permittit Anaſtro pha dicas.
Anaſtrophe,id eſt, inuerſio, ordo duarũ dictionũ p̃poſterus, quoties videlicet præpoſitio poſtponitur ſuo caſui, vt, Littora circum,id eſt.Circum littora.
Quidquam intericias, Tmeſis tibi verba ſecabit. Tmeſis,id eſt, dictionis alijs interpoſitis ſectio, Virgilius,
Septẽ ſubiecta trioni,idem, Septẽtrioni.
Sẽſum iterijcias p ſępe Parẽtheſis optat.
Parentheſis,intercluſio,ſeu interpoſitio, fit cum ſermonis cõtinuationi medius quidam ſermo interuenit. Virgilius.
O ſocij (neque enim ignari ſumus antẽ malorum)
O paſſi grauiora; dabit Deus his quoque finem,
Syntheſis & sẽs⁹, uoces cõfũdit & ipſas.
Syntheſis,id eſt, oblõga confuſio,aut(vt Donaus ait) Hyperbaton vndique cõfuſum,fit in turbata conſtructione. Virgilius,
Vina bon⁹ q̃ deide cadis onerarat Aceſtes
Littore, Trinacrio, dederatq; abeuntibus
Diuidi. (heros.
Fit Allegoria, pro ſenſu acceptio ſenſus.
Allegoria,inuerſio eſt, quę aliud verbis, aliud ſenſu oſtendit. Virg.
Claudite iã riuos pueri, ſat prata biberũt: id eſt, Canere definite, ſatis audiuimus.
Aduerſum uobis ſenſum ironia reponit
Iro-

Ironia.i.diſſimulatio, illuſio hæc diuerſum ei quod dicit intellectum petit, Terentius, Id populus curat ſcilicet.

Hanc niſi grauitas pnũciationis adiuuerit, cõfiteri videbitur, ꝙ negare contendit.

Feceris Antiphraſin ſi ꝑ contraria dicas,

Antipraſis, i. verbi vnius ironia ẽ dictio, cõtrariũ ſignificans, ut, Bellũ ꝙ minime bellũ, qua nanos Athlãtas Vocam⁹, vel Homũcionẽ Gigantẽ, aut Aethiopem argenteũ.

Eſt Charientiſmos verba aſpirãtia paci.

Chariẽtiſmos, qua durẽ dicta grati⁹ proferuntur: vt, Si rogarem, quis me uult, aut q̃ſiuit, & reſpõdeatur, bona ſalus, vel fortuna, ita me neminem quæſiuiſſe intelligo.

Vulgaris dici tibi ſermo Parœmia debet

Parœmia, id eſt, pucrbiũ, vel adagiũ, vt, Lupus eſt in fabula, id eſt, ſermo nobis eripitur per preſẽtiã eius de quo loquebamur.

Sarcaſmos inimica ſolet deriſio dici.

Sarcaſmos, id eſt, plena atq; hoſtilis deriſio, ſeu iocus cum amaritudine Virg.

-Referes ergo hæc, & nuntius ibis.
Pelidæ genitori, illi mea triſtitia facta,
De generemque Neoptolemum narrare memento.

Ruſtica ſimplicitas ſi deeſt, Aſteiſmos habetur. Aſteiſmos, id eſt, urbanitas, oratio ruſticitate carens. Virg.

Qui Bauium non odit, amet tua carmina (Meui,
Atq. idẽ iũgat vulpes, & mulgat hircos;

id eſt ꝑ pœna habeat, ut diligat Meuiũ pe-

iorē Bauio, & faciatquæ contra naturā ſūt.
Perſimile initium modulis Ana dat Phora ſępè.
Anaphora, id eſt, repetitio ſiue relatio eiuſdē ī dictionis ī pricipio, duorū verſuū, Vir.
Nate meæ vires, mea magna potētia ſo l⁹.
Nate patris sūmi, q tela Typhœia tennis.
Voci addit ſimili Paronomaſia vocem.
Paronomaſia, id eſt, denominatio, ſit cū dictio reiteratur mutata tū litera, aut ſyllaba in diuerſam ſignificationem. Terentius,
Nam inceptio eſt amentium, haud amātiū.
Fixa adiectiuis Scheſis, Onomaton bene confert.
Scheſis onomaton, ideſt, nominum habitudo, fit dum ſingulis nominibus epitheta coniuncta ſunt: ut,
Marſa manus, Peligna cohors, feſtina virum vis.
Littora prīcipijs varijs eadē ē Paromęō.
Paromęō, id eſt ſimile, quoties ī oratione dictiones ab eiſdē literis īcipiūt: vt, (ris.
Machina multa minax, minaē maxima mu-
O fortunata natan dat Homœoteleuton.
Homœoteleuton, id eſt, ſimiliter deſinēs eſt orō ſimilib⁹ terminato vocib⁹. Ennius,
Eos deduci quàm relinqui, euehi, quàm deſeri malui. (fines.
Reddit Homœoptoton ſimiles vocū tibi
Homęoptotō, id eſt, caſuum ſimilis terminatio, Ennius.
Mērētes, flētes, lachrymātes, ac miſerantes.

Eſto Polyptoton varij tibi clauſula caſus.

Polyptoton, id eſt, multiplicẽ habens caſũ, vel oratio caſuum variè diſtincta: Perſius,

Ex nihilo nihil, ĩ nihilũ nil poſſe reuerti.

Per voces Climax gradĩtur perpulchra reſumptas.

Climax, id eſt, gradatio: fit cum de verbo media quadam repetitione in verbum fit progreſſio: vt, Induſtria parit virtutẽ, virt⁹ gloriã, gloria inimicitias, inimicitiæ picula

Tropus quid, eiuſque ſpecies.

Pro proprio improprij Tropus eſt acceptio ſenſus.

Tropus, eſt verbi, vel ſermonis a propria ſignificatione in aliam cum virtute mutatio, authore Quintiliano.

Tũc Meta pono phorã, cũ fit trãslatio reb⁹.

Metaphora, Tropi maxima ſpecies: id eſt translatio, quæ mutuari permittit, quæ lingua Latina non habet, ne alicui rei nomen deeſſe videatur: Hæc figura aliquando neceſſaria eſt, dum caremus nomine, vt, Gemmam in vite nominamus.

Hęc fit quoties mitem hominẽ, vocamus agnũ: hoiem ferũ, vrsũ, libidinoſum, ſuẽ, ſudæos, canes, Chriſtũ reſurgẽtem, Leonem.

Porrò Tropi ſpecies infinitæ putantur: quæ verò memorantũr hæ ſunt.

Verborũ licitus fuerit Catachreſis abus⁹

Catachreſis, id eſt, abuſio, vt Parricida pro interfectore, cum propriẽ patris interfecto dicatur.

Hæc figura, vt Quintilianus ait, nõ habẽtibus nomẽn ſuum accommoda, & neceſſaria eſt. Multa enim ſunt Græce, & Latinè non denominata. Nam qui iaculum emittit iaculari dicitur. (bis.

Dic peſtẽ ꝓ peſtifero, Metalepſin habe-

Metalepſis, id eſt, trãslatio, vel tranſſumptio, fit cũ aliqua dictio aliud à ſua propria ſignificatione ex his quæ præceſſerunt denotat, vt dum per Ariſtas, ſpicas, per ſpicas, ſegetes, per ſegetes, æſtates, per has deniq; annos accipimus. Virgilius.

Poſt aliquot mea regna videns mirabor ariſtas.

Redde Metonymiã, nomen ꝓnoĩe pones

Metonymia, id eſt, nominũ trãſmutatio, fit cũ cõtinens pro contento, & cõtra cum contentum pro continente, Idem inuentor pro re inuenta vſurpantur. Virgilius, Et vina coronant, id eſt, crateras, in quib. erãt vinum. Idẽ, Cęlo gratiſſimus annus, id eſt, dijs quam in cęlo continentur, Terentius, Sine Cerere & Baccho, friget Venus, vbi per Cererem, panem, per Bacchum, vinum per Venerem, concubitum ſignificat,

Fit autem Metonymia cum materia pro re materiata ponitur. Virgilius, Et pleno ſe proluit auro, id eſt, aurata patera. (ſia ponit,

Pro proprio commune tibi Antonoma-

Antonomaſia, eſt noĩs pro noĩe poſitio, generalis ꝓ ſpeciali, vt per Poetã, Virgiliũ: per Philoſophũ Ariſtotelem intelligimus,

Tunc

Tunc Epi ſungo theton bene quadrans mobile fixo.

Epitheton id eſt, appoſitũ vel adiectiuũ, vt, dulce muſtũ. Dẽtes albi. Vina humida. Hoc poetæ liberius q̃ Oratores vtunt, niſi pondus ſecum ferat Epithetõ: vt, O deformem libidinem ? Oſcelus abominandum ?

Pro ſtoto partẽ, cõtrave Synedocha ponit.

Synodoche, intellectio vel cõprehẽſio, fit quando à parte totum, vel a toto pars intelligitur, vt, Puppis, pro naui, tectum pro domo; vel Frigidus annus, ꝓ frigida hyẽs.

Ira dolor ve animi facit, vt Reticẽtia fiat.

Apoſiopeſis, eſt quám Cicero Reticẽtiã, Celſus obticentiã, nonnulli interruptionẽ appellant, q̃ fit præ ira, aut dolore animi, vt; Quos ego, ſed motos pſtat cõponere fluct⁹ ybi ſub intelligitur, puniã, aut quid ſimile,

Verba ſono ficta parit tibi Onomato pœon.

Onomatopœia, id eſt, nominis fictio, fit cum vocis confuſæ nomen ad imitandũ ſonũ effingimus, vt Leo fremit, Elephas garrit, Equus hinnit, Vrſus ſæuit, Bos mugit, Lupus viulat, Aſinus rudit, Sus grunit, Ouis balat, Vulpes gannit.

Reddis homæoſin claris ſi nubila pandas

Homœoſis, i. ſimilitudo, q̃ ex ſimilitudine cogniti ĩ ſimilitudinẽ ĩ cogniti deuenimus.

Formã ſi cõfers formæ, vocitabitur Icon

Icon, id eſt, forma, formæ ad formã cum ſimilitudine cõparatio, aut laudis, aut vitu-

perationis gratia. Virg.

Omnia Mercurio ſimilis, vocéq. coloréq;

Rem conferto rei, para tunc bola dr̃ eſſe. Parabola, id eſt comparatio, vel exemplum aut ſimilitudo, Virgilius.

Qualis mugitus, fugit cum ſaucius aram
Taurus, & icertã excuſſit ceruice ſecurim

Dicti vel facti exẽplũ Paradeigma mini ſtrat. Paradeigma, id eſt, exemplum facti vel dicti alicuius, aut hortantis dehortantis ve narratio Hortantis, Virgilius.

Antenor potuit medijs elapſus Achiuis.
Illyr cos penetrare ſinus.

Dehortantis,

At non ſic Phrygius penetrat Lacedæmona paſtor.
Lędeaq; Helenã Troianas vexit ad vrbes.

Tunc Epi facta mone eſt verſus cum ſæpe iteratur, Epimeone, id eſt, perſeuerantia, q̃ fit in verſibus intercalaribus, id eſt, qui ſæpius in libris repetuntur. Virgilius,

Incipe Menalios mecũ mea tibia verſus.

Verba per aduerſum ſi ſumis, Hypallaga fertur.

Hypallage, id eſt, Submutatio fit dum verba per aduerſum intelliguntur. Virgilius, Et dare claſſibus auſtros.

Pro caſu caſũ pone, Antiptoſin habebis. Antipoſis. i. caſus pro caſu poſitio: Virg. Vrbem quam ſtatuo veſtra eſt, pro vrbs, q̃ quam hoc Græca imitatione excuſatur.

Hẽdiadis fixũ per belle in mobile ſoluit.

 Hen-

Hendiadis figura eſt, cùm ſubſtantiuum in adiectiuum reſoluitur. Virgilius.
Pateris libam⁹, & auro, id eſt, pateris aureis.
Cum plus ſignificas quā dicis, Liptote hr̄
Liptote, id eſt, defectiua oratio, fit dū minus dicitur, & plus intelligitur: Virgilius.
Munera nec ſperno, id eſt, libēter accipio.
Anti facis pophorā reſpōdens obijciēdis
Antipophora, id eſt, tacitæ obiectionis reſponſio, vt,
Sum pius, heu doleo, nam mihi ſæpe nocet.
Ideo enim dolet, quoniam ſæpe nocuit.
Inter ſe cupit Antitheton cōtraria necti.
Antitheton, id eſt, contrapoſitum, ſiue contrarium, Ouidius,
Frigida pugnabāt calidis humētia ſiccis,
Mollia cū duris ſine pōdere hn̄tia pōdus
Plurima Brachylog⁹ paucis ꝑſtrigere nouit
Brachylogia, id eſt, breuiloquium, fit cū plura paucis complectimur, Virgilius.
Ferte citi fertū, date tela, impellite remos
Quiuis Macrologus ſermo prolixus hr̄.
Macrologia, id eſt, longus ſermo: vt Legati non impetrata pace, retro, domum vnde venerant, abierunt.
Dicis Erotema, vt ſi quando quæſtio fiet:
Erotema, id eſt, interrogatio, Virgilius.
Et quę tanta fuit Romā tibi cauſa vidēdi?
Pandit Epexegeſis q̄ tā tibi dicta fuere.
Epexegeſis, id eſt, prioris dicti expoſitio, fit cū ſequētia priora exponunt, Virgilius,
Tolle fuga Turnū, atq; inſtātib. eripe fatis.

Abſentē bellis cōpellat Apoſtropha dictis.
Apoſtrophe,id ē,auerſus a iudice ſermo,ait Quintilianus,fit quoties ſermo ab inſtituta narratione ad ſecūda vertitur perſonā,Vir.
Polydorum obtruncat, & auro.
Vi potit,q.d non mortalia pectora cogis.
Auri ſacra fames?
Non eſt obuerſum,vt Perſonę fictio fiat.
Proſopopœia.i.perſonæ fictio, fit aūt cum reb.inanimatis verba attribuimus,aut quoties inanimatū cū animato loq facim⁹. Vir.
Dulces exuuiæ dum fata, deuſq; ſinebāt,
Accipite hanc animam, meque his abſolui te curis.vbi Dido ad veſtes loquitur.
Ob ſonitū dulcē voces Euphonia mutat
Euphonia transfertur a Priſciano bona ſonoritas,à Quintiliano, vocalitas, ut Auſero,pro Abfero,& Proſum prodes prodeſt, pro Proes proeſt.
Pars ī fruſtra ſecāt dixerūt Syntheſin eſſe
Syntheſis, id eſt, cōpoſitio, fit, ut quibuſdā placet,cùm ſingulare collectiuū uerbo plurali præponitur. Virgilius.
Pars in fruſtra ſecant: Pars abiere.
Vult,Allęotheta, ut quidquam muteturī arte.
Allęotheta,ſiue Alloeoſis,figura eſt pmutans partium orationis accidentia, quæ ſub ſe Antitheſin cōtinet, ut Virg. Hæret pede pes,denſuſque uiro uir,Pede,pro Pedi.
Emphaſis eſto tibi pronomen plurima monſtrans.

Emphaſis,id eſt,amplior virtus altiorē p̄bens intellectū,q̃ quē verba per ſe ipſa declarāt,figura frequēs in ꝓnominib.ille,ipſe, & ſimilib.Terētius,Hic ille eſt,ſic dicimus, Ariſtoteles ille Philoſophorū pręclariſſim⁹.

Pulchra figura mihi eſt, quando repetiue ro vocem.

Epanodos.i.regreſſio,vt Adoleſcentiam. iuuenis laudo,nō aūt qui laſciuia ſequitur.

Quæ magis excellūt;sūt p̄ponēda Poetis

Catexoche,excellētia, vel eminentia Virg.

Quæ curam boum,quis cultus habēdo Sit pecori,per excellentiam dixit boues, & poſtea intulit cętera pecora,vt maius animal ſeparet a minoribus.

Oppoſito exaugēs Paraſacta diaſtola fert

Paradiaſtole i.diſtinctio ſit cum pro aſtuto ſapiētē appellamus, aut quoties noſtra dilatamus interpretamento, vt cum Prodigū Liberalem dicimus,Temerarium, Fortem.

Tum Meta fingo bolen,varias cum res ſimul edo.

Metabole,id eſt,mutatio eſt rerū diuerſarum coniuncta varietas. Virgilius.

Hic ſegetes,illic veniunt fęlicius vuæ,
Arborei fętus,alibi,atq; iniuſſa vireſcunt
Gramina. {Ploce fit.

Principium,medium finis quoque mixta

Ploce.i.implicatio,fit ex pmixtis figuris, cum.ſ.media primis, & vltima medijs congruunt;vt;Hic tamen viuit,viuit? imo etiā in Senatum venit.

Aetiologia logũ rerum tribuẽs rationes.
Aetiologia, eſt eorum quæ dicuntur cauſa redditio, Virgilius.
Ad cęlum tendens ardentia lumina fruſtra,
Lumina nam teneras arcebãt vincula palmas
Tunc Apocondophaſin probris cum fortè ſatis fit.
Apophaſis.i.negatio & depulſio, eſt obiectæ vituperationi reſponſio. Virgilius.
Non ego te vidi Damonis peſſime caprum
Excipere inſidijs, multum latrante lyciſca?
cui reſpondetur.
An mihi cãtando victus nõ redderet ille
Quem mea carminibus meruiſſet fiſtula, caprum?
Et numerum: ſeriemque docet Catalogus ombem.
Catalogus in ſermo numerũ deſignãs, eſt rerum certa quadam ſerie enumeratio. Ouid.
Tres ſumus imbelles numero, ſine viribus vxor.
Laerteſq; ſenes, Telemachuſque puer.
Eſto tibi Geneſis, generis cũ ſcribĩt ordo.
Geneſis, ſeu Genealogia, i. de origine generis ſermo, eſt generis certa deſcriptio: vt,
Hunc Fauno, & Nympha genitum Laurente Marica,
Accipimus, Fauno Picus pater, isq; parẽtẽ
Te Saturne refert.
Eſt Pali rite loga, veri repetitio pulchra.
Palilogia.i.reduplicatio, eſt rei vel dictionis eiuſdem venuſta repetitio: vt,
Arma

Arma viri ferte arma, vocat lux vltima victos. (eſt.

Excellens Epiphonema, exclamatio verbi Epiphonema, id eſt, rei enarratæ ſumma exclamatio; Virgilius,

Tantæ molis erat Romanã cõdere gentẽ.

Vita defunctos laudans Epicedion eſto.

Epicedion.i.carmẽ quod in laudem defuncti ante cadauer ſepulti cani ſolet; vt,

Extinctũ nymphæ crudeli funere Daphnin

Flebant.

Alio modo dicitur Nœnia, vel Monodia.

Syllaba nil sẽsũ adiutans fit vbiq. Parelcõ.

Parelcon, eſt ſupra integrum ſenſum ſyllabæ adiunctio. Terent.

Adeſdum paucis te volo.

Aeſchrolog⁹ fuerit, referas ſi turpia dictu.

Aeſchrologia, eſt verbi obſcœna ſignificatio, & pronũciatio, vt Terẽ. Arrige aures Pamphile. Virg.

At ramum hunc aperit, ramum qui fortè latebat.

Quos duos locos obſcęni interpraetes exponunt de virili virga.

Non repetenda puto Syntaxis quæ antẽ parauit.

Adijciunt nonnulli Euocationem, Appoſitionẽ, & alias id genus conſtructionis potius quam locutionis figuras; quas prudenter in præſentia omittimus breuitati conſulentes; ſi quis autem illas volet, requirat, ex Syntaxi noſtra, aut aliorum.

R. VVIDII TORNODOREI

De Dialectis Græcis Libellus.

R.Vuidius Tornodoreus Lectori, S.

CVM huic adiectum libello, quid Græci Poetæ a Latinis haberent alienum videremus: non ab re quoque ſum arbitratus etiam quid in ipſis Græcis difficultatis cenſeatur eſſe & quid ſit illud quamobrem peregrina quodammodum lingua videantur vſi breui complecti. Sed id ipſum agreſſus ſũ, non quod eam a Grammaticis partem intactam, nec attentatam viderem eſſe, ſed vt quæ longius illi, prolixiusq́ tractarunt, εἰς ἓν ἀλόγον, *vel ad pauca redigerem. Hinc, mihi quidẽ, vt videtur, eorum explanatio futura eſt, & enodatio, quæ poetis Græcis lucem orationi debitam auferunt, & quaſi noctem quandam eorum offundunt lectioni. Vt enim illi ferocioribus, grauioribuſque tanquam a numine diuum inflammati ſententijs exultant, quam qui ſeſe ad nutum & intellectũ popularium hominum componunt: ſic item grandioribus, obſcurioribus, à communiq; remotiorib. ſenſu verbis vtuntur. Verborum autem obſcuritati ſuccurritur a nobis, quod rerũ grauitas arte nulla comprehendi poteſt. Sed hæc ipſa difficultas*

è characterum varietate, quam διάλεκτον *vocant cuius apud alias atq; alias diuerſus eſt vſus vationes, exiſtit; quæ quidem ſi ſic tandem explicetur, vt apparere diligenter animaduertenti poſſit mirum eſt, quanto id emolumento ſtudioſis hominibus ſit futurum. In poetarum enim lectione quid fructus inſit, quid adiumenti* πρὸς τὴν ἐγκυκλοπαιδείαν, *veteribus iudiciũ relinquo, qui verſus aliquot orationi ſuę venuſtatis, fideiq; gratia immiſcere non dubitarunt. Quod ipſum feciſſent nunquam ſi quorum in lectionem inciſſent, eos intelligere non potuiſſent. Quapropter hanc in grammatices partem tibi, qui* τῶν ἑλληνικῶν τυγχάνεις ἐφιέμενος, *opera danda eſt, nihil vt conniueas in percipiendis cognoſcendiſque dialectis; quas vt apud alios copioſius, perfectiuſq; diſcere poſſis, his tamen in legendis quantum laboris inſumpſeris fortaſſe non pœnitebit. Omiſſis .n. multis, quæ ſunt aut peruulgata, aut cognitu non difficilia, modeſtiæ ſtatui eſſe noſtræ cum libellus hic de proſodia breuiter ſit abſolutus in hac etiam noſtra acceſſione breuitati conſulere. Hæc igitur habeto, quæ non ſolum ad intelligendum Græcum poema ſed etiam ad Græcè verſificandum, quod Latinè nos fœliciter, mihi quondam non pœnitendus preceptor P. Bartelonæus docuit faciliorem ſuppeditabunt viam Vale. Tornodorei.*

DE QVINQVE DIALECTIS.

Et vnde vnaquæ nomen, & originem habeat.

QVinque autem idiomata ſine διαλέκτους tractare ſumus ingreſſi, Atticū. videlicet, Ionicum, Aeolicum, Doricum, & Poeticum. Communē reliquimus, quòd, vt quidam cenſent, ex alijs conſtat omnibus, aut quia pedeſtri conuenit magis orationi, quam poemati: aut quoniam qui vulgò voluerunt intelligi, in eo frequentes fuerunt, ideò diſcenti cognitu facilius eſt, & promptius. Poeticum verò præter alios addidimus, non quin cæterarum quoque dialectorum vſus Poetis concedatur, ſed quod extra nationes omnes aliquid ipſi ſibi Poetæ de ſuo peperunt. Quamobrem quod proprium vendicarunt, nec ab alijs mutuati ſunt, id Poeticum appellauimus, idioma videlicet à cæteris diſtinctum & diuiſum. Non igitur dubium eſt quin Poeticum idioma ſui Poetas authores habeat.

At Ionicum ab Ione Xythi filio nomen inuenit. Xythus autem filius fuit Hellenos, qui idem Deucalion dictus eſt. Nam is primus poſt diluuionem, vt eſt in fabulis, hominum fator fuit, vt Prometheus fictor ac pſalmator fuiſſe dicitur: vnde ab Ouid. in Met. Promethides appellatur.

Atticū aūt dicendi genus, non id quidem

quod in oratione perpetua intelligitur, ſed quod formã quondam verborum habet ab alijs Dialectis diſcretam, cum ſua ſimul regione nomen ab Athide Granai regis filia natum eſt, cuius rei teſtis eſt, vt cæteros omittam, Iuſtinus hiſtoricus.

Aeolico nomen dedit Aeolus Deucalionis filius & Pyrrgæ. Hic.n. decẽ cùm extruxiſſet vrbes, & regionem illam Aeoliam, & linguã qua tũ vtebantur, Aeolida vocitauit

Quintum deniq; & vltimum Doricum eſt quod itidem a Doro Deucalioni & Pyrrhæ filio nuncupatur. Nam omnes Deucalionis filij, cum diuerſas in terras ſeceſſiſsẽt quos ad habitandum ſibi ſelegerant locos, eos iuſſerunt a nominibus ſuis & linguam, cuius vſum haberent in perpetuam memoriam nominari.

Quid ſit Dialectus, & quotuplex, & quem quæque loquendi modum habeat.

Sed qd Dialectus ſit, & quot modis ĩtelligatur, oſtendere, noſtri ſanè fuerit inſtituti, quoniam de Dialectis nobis eſt ſuſcepta diſputatio. Finit autẽ Ioãnes Grãmaticus τοῦ γλώττης ἰδίωμα, Budæus ꝓprietatẽ linguæ. Hac nos diffinitione contenti, triplicẽ eius vsũ expediemus. Aut.n. totius nominis cõmutatione fit, aut parte tantum inuerſa aut fortuita quadam ratione, quod accidẽs Dialectici vocãt. Primo modo ἀλευρότησιν Attici, quam τηλίαν communiter dicũt, quod idem noſtro Celtiſmo, *Vn crible*, dicimus

Viden'tria hæc idiomata in hoc toto nomine nihil habere inter ſe ſimile? Prior huius nominis pars nobis cũ Latinis communis eſt,cribrum enim illi , nos crible,vt vltima tantum ſyllaba differimus ab illis .

Caſu & fortuitò ſit Dialectus,vel aliquid addendo in principio, vt ῥόδον βρόδον Aeolij dicũt, vel detrahendo , ἔτυπτον τύπτον poeticè ἐκεῖνος κεῖνος,vel plena,'multãq; dictionẽ ĩ medio,ſyllaba vel litera priuando, ἐξαίρετος ἔξαιτος,αἰμύξαι ἀμίξαι Ionicè, vel ſyllabarũ vicẽ ꝑuertendo,vt δίφρον δρίφον,qđ ſonũ ẽ,vel cęteris alijs tropis,de qb. laci' Ioannes Grãmatic',nec ĩſtitutũ eſt oĩa grãmaticorũ ꝑcepta regere, ſed q̃ plurimi ad cognitionẽ Dialectorũ ĩtereſſe videbũt.

Quoniam aũt orationis moderatrix ſemper auditorum fuit prudentia, qui dicere voluerunt apud Athenienſes, ijs accurata , politeq; limata,quaſiq; ad iudiciũ auriũ Atticarum,quibus nihil teretius,nihil acrius, elaborata eligenda fuit oratio ,

Molliter & delicatè dixerunt Iones, apud quos ſi quicquam aſperum , & ad laborem excitans dictum eſſet,talem illi magno conatu explodebant orationem,

Dorienſes nil niſi ſuauiter,benignè, venuſtè prolatum auribus accipiebant, Huic non longè diſſimilis eſt Aeolica vox, quam Melici ſuis in cantibus imitati ,

Quod verò poetis adſcriptũ eſt, id ꝓ materia,quã tractant,vel vehemẽtiæ, vel manſuetu-

ſuetudinis eſt plenũ. Sed q̃a plus expolitionis, & ornamenti Attica præ ſe fert oratio, prior illa nobis occurrat, q̃ potior eſt apud oẽs habita faciamuſq. palã q̃d ſit, id in quo ipſa ſe ſolet potiſſ. oſtẽtare. Hui⁹ lepores cõſectati ſunt Demoſtenes, Iſocrates, Aeſchines, multiq. alij quorũ oratio, vel ẽt ipſis Athenis ἀττικοτέρα fuit. Quid habeant igit̃ ab alijs diſſimile, ſeparatim dicendum eſt.

De Attica Dialectica.

A vertunt in H, in quatuor verbis, Doriẽ ſum morem imitati ζῶ, ζᾷς ζῇς, πεινᾷς πεινῇς, διψᾷς δίψῃς, χρᾶται χρῆται, χρᾶσθαι χρῆσθαι, nec ſub ſcribunt ι, Characterũ igit̃ immutatio diuerſas facit Dialectos, in qua qm̃ magna ex parte ſibi Poetę placere vidẽtur, Placet quoq; nobis, vt de ea ſolùm diſſeramus, relicta, quòd eſt in toto nomine, linguę proprietate, quam legẽdo vir ingenio vel medіocri paſſim annotabit.

A, in capite quorundã nominũ apud eos abũdat: vt ςαφὶς ἀςαφὶς, vua paſſa: vel auget ſignificationẽ, vt α αγὴς, i. πολυθραυςός.

B, in γ, vt βλήχων γλήχων. γλέφαρος γλέφαρος. hoc, credo, fit propter τοῦ β πρὸς τὸ γ proximitatem.

A, in ο, quod faciũt & Aeolij, πάρδαλις πόρδαλις. ſunt qui πάρδαλιν fęmina, πόρδαλιν marẽ eſſe dicunt πάρδολις, Homero pellis eſt, πορδαλις animal, Latini pardum vocant. ἀςακός ὀςακός, cancri ſpecies,

In nominib. terminatis in ας, α mutam

ε ρ in

ε,ο in ω, Μενέλαος Μενέλεως, Πρωτεσίλαος, Προτεσίλεως,, retēto ꝑparoxytono, ε cuiuſ modi nominibus quarta pariſyllaborũ nominum exiſtit.

Eorum præterea moris eſt, ε in α mutare ἔδελλω ἔδαλλω.

I, quibuſdam in nominib. addunt, præſertim in articulis & pronominibus τῆσι, pro ταῖς, οὑτοσὶ, pro οὗτος & pro τοῦτοι τουτί, & pro τοῦτον τουτονί.

Ex αι, ει οι tollũt ι ἑταίρων ἑτάρων λέγειν γῆγεν, quod & Dorienſium eſt, ποιῆται π ῆται, poetæ. (πλευμων.

N, vertunt in λ vt νίτρον λίτρον, πνεύμων

Σ, in ξ, in ijs nimirum dictionibus, quæ cum σύν præpoſitione componuntur, ξυμπράττω, ξύμμαχος, ꝑ συμπράττω, σύμμαχος Σσ in ττ, πράσσω πράττω.

Pars compoſitionis prior ſi deſinit in ο, ſeuẽs, pars aũt in ε, ο & ε cõtrahunt in ου, κακόεργος κακοῦργος. Quę tñ ab ὁμοῦ cõponũtur ab ijs oĩs abeſt contractio, vt ὁμοεθνής, non ὁμουθνής, ὁμοειδὴς, nõ ὁμουδὴς. Αὐτὸς quoq; contractionem non admittit, ſed αὐτουργὸς tamen dicitur. Nunquam autem ſi ſequatur diphthõgus, ὑμοειδής, ἑτεροειδὴς.

Numeralia quæ in α exeũt cum ἔτος cõpoſita, cõtrahũtur, τεσσαρακοντούτης, τριακοντούτης. οὐδὲ εἷς pro οὐδείς ὑυδὲ ἓν pro ὀυδεν, & ὀυθὲν pro ὀυδέν, quo ſæpius vtitur Ariſtoteles.

O in quibuſdã eliditur, vt οἴομαί οἶμαι.

φομλω

ὤόμlω ὦμlω. λούομαι λοῦμαι.

Λ,in ρ vertunt, κλίβανος κρίβανος, κεφαλαλγία κεφαλαργία.

Σ poſt ρ in alterum ρ, ἄρσlω ἄῤῥlω: θαρσαλέος θαῤῥαλέος:

T, veteres Attici interijcerẽ ſolẽt nominib. & verbis, πόλις πτόλις, πόλεμος πτόλεμος, πόρθος πτόρθος, τύπω τύπτω ἀνύω ἀνύτω.

Ω interponunt, ἀφεῖκα ἀφέωκα, extritò ι, εἶθα εἵωθα & ἔωθα.

Οι in ει vertunt, δυοῖν δυεῖν, ποῖος πεῖος.

Εο in ει, πλέον πλεῖν, δέον δεῖν.

Ει in η, βασιλεῖς βασιλῆς.

Αι in η in aduerbijs, Ἀθήνησιν, Θήβησιν. pro ἐν Ἀθlώαις: ἐν θήβαις, vt τῆς pro ταῖς.

Ex ω & οι ω faciuet, vt ἐγὼοἶμαι ἐγῷμαι, ἐγῷδα εγὼ οἶδα. Item ex οι, κλοιος κλωός.

Repetito duarum priorum literarũ præſentis in præterito Atticorũ eſt, ἐρίζω ἤρικα ἐρήρικα ὄλλω ὦλα ὄλωλα. de quibus Grammaticos leges.

De Ionica Dialecto.

Ad Ionũ characteras nunc veniamus, vt quid Ionicè dictũ ſit, & quonã pacto Ionico poteris idiomate loqui, quo vt plurimũ vſus eſt Homerus, intellectu, ꝓcliue tibi ſit.

A, in η, mutant, vt ὅ ἡ pro ὅα. Heſiod. in aſpid. H, in α. ἥλιος ἄλιος.

A in ε, ὁράω ὁρέω, λάωλέω, λάον λέων, vnde de πανταλέον.

E, in α. μέγεθος μέγαθος.

E, in η, κλειθέντες, diuiſa diphthõgo κληϊθέντες.

δέντες.

H, in *αι*, cum paragoge *τοῦ α*, vel *τοῦ ης* *νίκη νίκαι α νικαὶ η, ἀρχὴ ἀρχαία ἀρχαὶ η.*

In *η* fœmina quædam per *εια* deſignant, *πηνελόπη πηνελόπεια ἐρήμη ἐρήμεια.*

Quorum genitiuus ſingularis in *εος* deſinit, à terminatione tertiæ declinationis circumflexorũ *ευς*, per *ηος* efferunt, *βασιλεὺς βασιλέος βασιλῆος*. Et nominatiuũ pluralẽ ꝑ *ηες βασιλέες βασιλῆες* Sꝺ quorũ noĩatiuꝰ in *ις* vel *υς* ꝑ *εος* efferũt, vt *ὄφις ὄφεος*, non *ὄφηος*; *ὀξύ ὀξέος*, nõ *ὀξῆος*, qa penultima genitiui impari ſyllabi tꝑe lõgior nõ dẽt eſſe, q̃ vltima nominatiui. i. terminatio, ſꝺ aut breuior, aut par, vt *αἴας αἴαντος*. vltima *τοῦ αἴας* lõga natura ẽ, penultima *τοῦ αἴαντος*, po ſitu. Sed ſi *ὕφις ὀφῆος* diceret, penultima genitiui longior eſſet, q̃ vltima nominatiuꝰ, q̃ breuis eſt, poeticè tamẽ *πόλις πόληος* dicit.

H contrahunt ex *εα ἔαρ, ἦρ κέαρ κῆρ.*

I tollũt ẽ medio dictionis ꝑ *ἔλλειψιν ἀπόδειξις ἀπόδεξις, αὔμυξαι ἀμύξαι*, qꝺ icẽ faciunt Attici. Fit idem in nominib. poſſeſſiuis *ἀργύρειος ἀργύρεος, χρύσειος, χρύσεος.*

I per proſtheſin ſubiungunt *τῶε*, ſiqu e alia vocali, vel liquida, *ἕως εἵως, ἐκ τοῦ ὡς*, præpoſitio *ε. ξένος ξεῖνος. κενὸς κεινὸς.*

Epentheſis Ionica eſt, *μόνος μοῦνος, ὅλος οὖλος*, & ei contraria Ellipſis.

Huic non aliena eſt ſyncopa, *ὥρμησεν ὦρσεν ὥρμητο ὦρτο* H ſiod. *ὦρτο δ' ἀπὸ οὐλύμποιο δόλον φ, ἐσὶ βι οσο δόμεύων.*

I ſubſcriptum reſoluunt ὑπερῷον ὑπερώϊον, χρήζειν χρηΐζειν, ῥᾴδιον ῥηΐδιον α in η mutato. E τοῖς ω & ιο prȩponunt, vt, ὢν ἐὼν τος ἐόντος, quo fit, vt in ιος genitiui à nominib. in ις per εος deſinant; quamquã Homerus, qui bona ex parte Ionicus eſt, communi huius declinationis genitiuo vtitur. ὄφις ὄφιος, πόλις πόλιος.

Genitiuũ primȩ declinatiõs ſimpliciũ, ꝑ εω efferũt, αἰνείου αἰνείεω, poetȩ demũt αἰνείω.

E, interponunt ſȩpiſſimè διὰ τὴν παρέκτασιν (qua gaudét maxime) vt in genitiuo plurali prima & ſecũdȩ pariſyllaborũ, τοιν τῶν τοιν τέων μουσῶν μουσέων. aliquando in quinta, χειρῶν χειρέων εἰδῶν εἰδέων.

Ω vertunt in ου, vt pro ὢν οὖκ & in ω ἐκπλώσας ἐκπλεύσας, θεῶμαι θηεῶμαι.

Ex ο & η faciunt ω βοήσω βώσω, νοήσω νώσω & ex ο & α βῖαξ βῶξ.

A in ω vertunt, vt ἄνθρωπος ὤνθρωπος, id tñ fieri veriſimile eſt per ſynalœphã τοῦ ο καὶ τοῦ α in nominatiuo, vel τοῦ ω καὶ α in vocatiuo, vt pro ὁ ἄνθρωπος ὤνθρωπος, pro ὦ ἄνθρωπε ὤνθρωπε, ſpiritu articuli reſeruato, ſimiliter pro οἱ ἄνθρωποι ἄνθρωποι. Itẽ. αυ in diphthongũ ωυ mutant αὐτός ὠυτός.

Genitiuum tertiȩ declinationis pariſyll. per οιο deſignant, ἀνθρώπου ἀνθρώποιο.

Secundȩ & tertiȩ declinationis datiuo plurali ſolét ι addere, vt τοῖς τοῖσι ταῖς mutata αι diphthongo in η, τῇσι.

Ionum & Dorienſiũ more ϖ, è quibuſdã dictio-

dictionib. eximitur, Α'κουσίλαος Α'κουσίλας, Α'ναξίλαος Α'ναξίλας.

Pronominum genitiuos in εο definiũt, cũ accedit paragoge poetica in θεν, ἐμοῦ ἐμέο, ἐμέοθεν, & ἐμέθεν, σοῦ σέο σέοθεν & σέθεν.

Οι dipthõgũ in ες mutãt, ἐρί ηρες ἑταῖραι, pro ἐρι ηροι, ἐρυσάρματος ἵπποι pro ἐρυσάρματοι. Heſiod. contra, θεοὶ δ' ἐπιμάρτυρσι ἦσαν pro ἐπιμάρτυπες, nam Muſęus, εἰ πέδεα χρυσὶ ων ἐπιμαρπυρα λύχνον ἐσώτον.

Οα accuſatiuum quartæ declinationis contractorum, in οῦν cõtrahunt, λητόα λυτοῦν.

Ων ſyllabã in cõpoſitis verbis interijciunt, vt ἀπωάνέδοντο, ἀντὶ τοῦ ἀπέδοντον, non autem ἀω'ῶν, quia tenuibus pro aſpiratis gaudent, vt ἀπί κοντο, οὐκό ιόσε.

Alia itẽ nomina ſepiuſculè interponunt, vt λεῶν κατα ταῦρον ἐδηδὼς, κατεδηδὼς. καὶ ἀπὸ κλοτὰ τεύχεο δυσειν, ἀποδύσειν. item δὶ, κατὰ δ' ἔκτανεν κατέκτανεν.

Ordinẽ conſtructionis præuertũt, ὤ ἐπὶ πολλ' ἐμόγησα, vbi ἔπι mutat tonum propter conuerſionem.

Sed & hyperbata, nimiſq; confuſæ orationes, Ionũ ſunt Heſio. in aſpid. καὶ ἐκ φρέναις εἵλετο φωτῶν.

Τῷ κ ἀντὶ τοῦ π in ĩterrogatiuis & relatiuis vti ſolẽt, ἀντὶ τοῦ πόσα, κόσα, ἀντι τοῦ ὅπως, ὅκως, ὁπόσα ὁκύσα.

E'ς pro εις, Attici dicunt.

Πολλὸς non πολὺς, eſt eis in vſu.

M addunt quibuſdam in dictionib. venuſtatis

ſtatis gratia. λύψομαι, ἐλήφθην ἐλάμφθην.
Vniuerſim autem hoc tenendum eſt, caſus omnes tã nominum q. verborum Ionas ſolere diuidere, hyatûmque è concurſu vocalium libenter captare. Δημοσθένης Δημοσθένεος Δημοσθένει, Δημοσθένεϊ & ſic de cæteris caſibus huius declinationis, reliquarumque, ποιεῖσθαι ποιέεσθαι, τυπεῖν τυπέειν. qđ item in aduerbijs ſeruãt, ſed ita tñ ſi genitiu[9] pluralis, vnde exiſtit aduerbiũ in ων, deſinat á nominib. circumflexis in ης. quorum genitiuus ſingularis eſt οῦς vt ἀσεβὴς ἀσεβοῦς ἀσεβῶν ἀσεβῶς ἀσεβέως. In alijs nihil diſſoluunt, vt δικαίως, ὁσίως.
Τύπτεαι ſecundã perſonam verbi paſſiui formant à tertia perſona τύπτεται, dempto τ, vel η in εαι reſoluunt, vt τύπτῃ τύπτεαι.
Compoſita pręterea vocabula ſecrare ac diuidere Ionum eſt, vt πελοπόννησος, πέλοπος νῆσος, & ἄγαγρον ἄγα ἄγριον.
Modum infinitiuũ pro imperatiuo nõnũquam vſurpãt, vt ἀγορευέμεν pro ἀγόρευε.
Maſculinum genus pro fœminino ἕτερος ἦλθεν pro ἑτέρα, quod & Atticorum eſt.
Quin & elementa, trãſponũt, vt κραδίην ἀντὶ τῆς καρδίαν, & duplex σ in ξ vertunt, vt διασσὰ διξὰ τρισσὰ τριξά. Sed in trãſponendis elementis duplex figura eſt, vna quæ metatheſis nominatur, cùm in vna eademq; ſyllaba literarum ordo mutatur, vt καρτερὸς κρατερὸς τέταρτος τέτρατος. Altera q̃ hypertheſis, cũ & in ſequenti ſylla-

ba fit traſpoſitio, vt, ϰαθεῖος, ὀθεῖνος, γόνυς γυνὸς δόρυος δϑρός.

Iones & Poetę è verbis cremẽta demunt, vt ἔτυπτον τύπτον. In aoriſto tamẽ ſecundo ἀναδιπλῶσιν, vt τέτυπον. i. re ſuplicant.

Articuli poſtpoſitiuis, à vocali īcipiẽtib. τ pponere ſolẽt, vt τοῦ ἀντὶ τῶ οὗ, τάων ꝓ ὧν, vel præpoſitiuis ꝓ poſtpoſitiuis vtũtur, conſonãtium & vocaliũ ſublationes è principio dictionũm, Ionicæ ſunt, vt λείβειν εἴβειν γαῖα αἶα, δεινὸς εἰνὸς, ἐκεῖνος κεῖνος, ἑορτὴ ὀρτή tollunt & σ è principio, quod ἀφωνίας χάριν appoſitum erat, σμικρὸς μικρὸς, σφαζω φάζω.

Hoc habẽt cum Doricis commune, vt ου dipthongon ex ο & ε contractam, in ω con uertant, ποιούμενος ποιώμενος.

Σφὶν pro σφίσι dicunt, μὴ pro μῶν, ἕς οὗ pro ἕως οὗ, ἰέρηξ ἴρηξ per ι longum, pro ἱέραξ ἱέραξ per crasin τοῦ ι καὶ ε.

Ενέγκω ἐνείκω dempto γ, & interpoſito ι.

Participio εἰπών nõ vtuntur, ſed εἴπας.

Sunt & ijs quædã aliæ figuræ peculiares.

Peremptoſis, quæ cõtraria eſt Ecthlipſi, vt λεγόμεσθα λεγόμεθα, Ecthlipſis Dorienſiũ eſt, vt σκῆπτρον σκᾶπτον.

Diaplſiaſmus, parellipſi cõtraria, cum duę eędẽ conſonantes alioqui nõ neceſſariæ in dictionẽ cadunt, vt ὅττι ὅτι. Heſiod. ἐπείγετ', ὅττι τάχιστα ἐκτελέσαι. μέγα ἔργον. Parellipſis Doriẽſiũ ẽ, cũ è duab. neceſſarijs cõſonãtib. eximit altera, vt κάλλιον κάλιον.

Ter-

Tertia perſonā pluralis numeri, p̄teriti tē- poris, indicatiui modi primę & ſecundę cō iugationis formāt à tertia pſona ſingularis numeri, cōuerſa muta tenui ī aſpiratā, & ite riectio α, vt τέτυπται τετύφαται, λέλεκται λελέχαται. In tertia aūt pſona pluralis nu- meri quartę cōiugationis mutāt characteri ſticā tertiæ pſonæ ſingularis numeri in ca- cteriſticā præteriti tēporis medij verbi, & iterpoſito α, vt πέφρασαι πέφραδα πεφρά- δαται. Qđ ſi tertia pſona ſingularis nume- ri vocalē lungā ante τ habeat quod accidit in verbis circūflexis, vocalem illā per ſiſto lā corripiunt, πεποίηται πεποίεαται. Infi- nitiuum per εμεν formāt, τύπτειν τυπτέμεν.

Patronymica vna tm̄ ſyllaba genitiuū pri mitiui ſuperare debēt, vt λαέρτου λαερτί- δης, πριάμου πριαμίδης, πηλέως πηλείδης ſed Ionicè immixto α duæ ſyllabæ genitiuo primitiui ſuperſūt: vt λαερτιάδης πηλειά- δης & per craſin πηλείδης, & πηληϊάδης κατ' ἐπέκτασιν τῶν ἀπλῶν ἀμφιτρυωνί- δης ἀμφιτρυωνιάδης Plura doctiores tradi derunt. *De Aeolica Dialecto.*

A Eolicum ſequitur idioma, in quo pluri mam fuiſſe Sappho tradunt, cuius admira- ti o ne ſtupefacta dicitur, eius audita voce, Mneſinoſyne ne mater. Alcæus hanc linguā ſuis ſcriptis adumbrauit. Sed qui cognoſci poſſit hęc Dialectus, erūt, q̄ ſequūt, indicio.

Quæ in θεν finiunt aduerbia, in ijs demūt ν, & ε in α mutant, ὄπισθεν ὄπισθα. At contra

in primis perſonis pluralibus paſſiuorū α in ε vertūt, adiūcto ν. τυπ7όμεθα τυπ7όμεθεν.
A i o mutāt ϛράτος ϛρότος θρασέως θροσέως
H in α longum, quod & Dorienſium eſt. quædam tamen oxytona nomina nō patiūtur in α mutari, vt ποιμλὼ non ποιμάν dicitur, λιμλὼ non λιμάν.
Abundant τῷ α genitiui plurales primæ & ſecundæ pariſyllabicę, ποιντῆς ποιτῶν. Heſiodus, Ἧρα γυναικῶν φῦλον ἐκαινυτο θυλυτεράων μουσῶν. μουσάων, quod vſurpant ſæpe Poetæ metri cauſa.
Δ in β mutant Δελφῖνες βελφῖνες poſtponit τῷ β venuſtatis gratia. βδέλυγμα βδέλα βδελυρὸς, βδελυτ7ομαι.
H in ε ſed ita, vt quæ natura ſyllaba longa erat, eādē poſitione producat, vt ποιῆσαι ποιέσαι.
O in ε ὀδύνα ἐδύνα, βρόντη βρέντα.
O in υ, ὄνομα ὄνυμα, ἀσότερον ἀσύτερον
Ex ει, ε detrahunt, & liquidā ſequentē geminant, neq; aſpirationem dictionis conuerſæ retinēt, vt φθείρο φθέῤῥω εἵματα ἕμματα
Z in δς reſoluūt, μελίζειν μελίσδεν. Dorienſes in σδ μελίζειν μελίσδεν.
Ευ in η ὀρφεὺς ὀρφης. Α᾿χιλλεύς Α᾿χιλλῆς.
E in η in prima verborū contractorum, ἀδικέω ἀδικήω. Infinitiuus ποιεῖν ποιλῶ, dicitur & poeticè ποιήμεναι.
I in, ψιμμύθιον ψυμμυθιον, κικίωκηκίω
T in ι, ὑπόθεν ἱπόθεν, ὑπὲρ ἱπέρ.
Ex αι expūgūt, ι, παλαιὸς παλαὸς, ἑταῖ-

ρος ἕταρος ἀχαῖος ἄχαος. Et in pronominibus, ἡμεῖς ἄμμες ὑμεῖς ὔμμες gaudent etiam diuiſione, παῖς παΐς.

A geminat, qđ & poetis ob metrũ conceditur, vt ἔλαβεν ἔλλαβεν ἔλαχεν ἔλλαχον.

Π in μ vertunt, παθῶ μαθῶ, παθοῦσα μαθοῦσα.

M in π, ὄμματα ὄππατα μετ' ἐμοῦ πετ' ἐμοῦ. In compoſitione τὸ πεδὰ pro μετὰ vſurpant, πεδέρχομαι pro μετέρχομαι.

In participio præteriti perfecti temporis σ in ν mutato accentu commutant, εἰρηκὼς εἰρήκων, τετυφὼς τετύφων.

Ξ Aelicè reſoluitur in σ κ ξένος, σκένος, ξίφος σκίφος.

Ω in ο, eoque pacto ex imparisyll. pariſyllabum faciunt ἔρως ἔρωτος, ἔρος ἔρου.

Φ in π, ἀμφὶ ἀμπὶς

Π geminatur Aeolicè & poeticè.

Σ in ρ, ἵππος ἵππορ, οὗτος οὗτορ.

Trãſponũt ρ, & geminãt Πρίαμος πέρραμος κόπρια κόπερρα, ἀλλότριος ἀλλότερος.

N in σ in infinitiuis inflexorũ; νοεῖν νόεις, ποιεῖν ποίεις γελᾶν γέλας ὑψοῦν ὕψους.

Π π in duplex σ præeunte vocali breui, ἐμπίπλω ἐμπίσσω, ὅπλω ὅσσω.

Σ poſitũ propter Euphoniã tollũt è principio, σμίλαξ μίλαξ, σμικρὸς μικρὸς, φ. Poeta in σφὶν φὶν ob metrum faciunt.

E noib. primę pariſyllaborũ tollũt σ, ὁ Πυθαγόρας Πυθαγόρα, ὁ Ἀρχύτας Ἀρχύτα. Et i cõtractis primę dclinatiõis è ge. & vocatiuo,

tiuo τοῦ σωκράτυς σωκράτου, ὦ σώκρατε.

Θ in φ vertũt, φγίβω φλίβω. θῆρος φῆρος.

Χ in φ. αὐχένα αὐφένα.

Ψ in πσ ſoluũt, vel in σπ per metatheſin, vt πέλοψ πέλοπσ; ψέλλιο ψάλις πσάμις

Η in αι quibuſdã ĩ dictionib. vt μιμνήσκω μιμναίσκω, ἡμίονος αἰμίονος, ignorant autem ſpiritum denſum. (πένης πένεις.

Η in ει πηλὸς πείλος, νηλὶς νείλος,

Ου in ω ἀδικούμενος ἀδικεύμενος, quod & Dores factitant.

Ε ι in ὄνειρος ὄνοιρος. In Infinit. tertiæ contractus ουν in οις, χρυσοῦν χρύσοις, ὑψοῦν ὕψοις.

Datiuis tertiæ pariſyll. auferunt ι ſubſcriptũ τῷ σοφῷ, τῷ σοφῷ dĩt, abſq; ι ſubſcript.

Θα in ſecũdis perſonis verborũ apud eos paragogicè redundat, vt χρῆσθα, οἶσθα.

De Dorica Dialecto.

Ad Dorieſes nunc progrediamur, quorum loquendi cõſuetudo, Pindaro, Sophroni, Epicharmo, omnibus denique Pythagoricis, mirificè placuit.

Α in η mutãt, vt Iones, & α è craſi factũ, vt κἀγὼ κἠγὼ κἂν κἢν. τάμα τίμα.

Ε in α breue τρέχω τράχω.

Ο in α εἴκοσι εἴκατι σ in τ mutato quod in tertijs perſonis plurali verborum actiuæ vocis facere ſolent, τύπτουσι τύπτοντι, quæ eadem ſunt cum datiuo ſingulari participij, βοῶσι βοῶντι.

Ω in α lõgum πρώτιστος πράτιστος. vnde in ge-

i genitiuo plurali primę, & ſcđe impariſyll. ποιητῶν ποιητᾶν ἀγορῶν ἀγορᾶν. In ſcđa pſona Aoriſti primi medij verbi, ἐτύψω, ἐτύψα.

Τ in δ, γῆ δᾶ, φεῦ γῆ φεῦ δᾶ οὐ δᾶ iuramẽtũ per negationem, hoc eſt οὐ μὰ τὴν γῆν. Hinc haud ſcio, an id quod Celticè negando, *non da*, dicimus.

Ζ in δ, quod & Atticum eſt, κνίζα κνίδα, & in σδ, vt ante dictum eſt in Æolibus.

Σ in δ, quo factum eſt, vt characteriſticõ futuri cõiugationis quartæ mütetur in δ, in Aoriſto ſecundo φράζω φράσω ἔφραδον.

Τ & Θ in δ, δ, τῆτες τῆδες, γήθομαι γάδομαι, vnde gaudeo.

Ε ι in η μείων μήων, πλείων πλήων, φέρειν φέρην, quod Æliorum eſſe magis videtur.

Quędã Dorica vocabulã τῷ η abundant in fine, ἐγώνη, ἐμίνη, τίνη, pro ἐγών ἐμὶν, τὶν, ἐγὼ, ἐμοὶ, σοὶ, τῷ γᾶ τύτυγα, τύνη.

Δ in θ, ψεῦδος ψῦθος ſoluta dipthongo, qđ Ariſt. in οὐδεὶς οὐθένα more Attico facit.

Θ poſt χ interdũ abũdat, διχῆ διχθὰ τριχῆ τριχθὰ τετραχῆ τετραχθὰ mutato tono

Πρὸς, Doricè dicitur προτὶ, nam σ in τ mutant, tom ι addunt, ſed & dempto προτὶ quæ vox apud Dorieſes eſt vſitatiſſima, Heſiod. ὅτ' ἀστέφανον ποτὶ Θήβην ἦλθε.

Τ in κ quibuſdã in aduerbijs, πότε πόκα, (nam ε in α, vt ſuperius dictum eſt, mutant) ὅτε ὅκα, τότε τόκα. ἄλλοτε ἄλλοκα.

Κ in τ, κεῖνος τῆνος ει in η verſo vt ſuperius

rius oſtenſum eſt.

A in υ ſequente θ, vel τ ἦλθον ἦνθον, βέλτισον βέντισον, φίλτατος φίντατος.

N verbis in ιω vel υω deſinentib. adiungitur, vt τίω τίνω, πίω πίνω φθίω φθίνω, θύω θύνω, χύω χύνω.

N in fine λεονάζει, ἐγώ, ἐγών, ἐμοίν, τοὶ τίν, expuncto ο.

N in σ in primis pluralib. verborū actiuę vocis λέγομεν λέγομες, τύπτομεν τύπτομες

Σ in ξ futuris, vel aoriſtis priorib. grauitonorum καθίζω καθίσω καθίξω circumflectendo ἐκάθιξα, ἁρπάζω, σωξῶ, ἥρπαξα.

Σ in τ, σύ τύ, σός τός. & epeutheſi, τεός, tuus εἰσὶν ἐντὶ sunt, τύπτουσι τύπτουτι, qđ & Aeolijs commune eſt.

O in ε in compoſitis nōibus ἀνδροφόνος ἀνδρεφόνος ἀργόντης ἀργεφόντης, poeticè addito ι ἀργειφόντης.

Verbis in εω & αω Dorienſes veteres addunt τ βυσσοδομέω βυσσοδομδῶ ἀμφιπολέω ἀμφιπολδῶ, ζητέω ζητδῶ, ψάω ψαύω χάω χαύω

O in ω ὅρος ὦρος, κόρος κῶρος, δόμα δῶμα. ου in ω, ὦν ὧν, γοῦν γῶν.

Ει in αι in penultimis uerborum, φθείρω, φθαίρω, κτείνω, κταίνω.

φ ex οι & α contrahunt, οἱ αἰπόλοι ᾧ πόλοι, ην ex αι & ᾳ, καὶ ᾳ, κῆν. Satis de hac Dialecto pro inſtituto noſtro.

De Poetica Dialecto.

Denique quoniam Poetæ, vt diximus, cùm in ex-

in ceteris peruagantur linguis, tum in eo ſeſe oblectant, quod tanquam ab ipſis partũ & enatũ ſuũ agnoſcunt: id quale ſit, paucis explicãdũ. Illud aũt eſſe ſeiũctum à ceteris idiomatib. quibuſdã minime videtur, in q̃bus quid iudicij ſit, quid eruditionis Grecanicę, neſcio. Sed tñ non à gẽtib. apud quas vt cuiq. loqui placuit, ita loquendi fieret uſus, inuentum eſt, verũ ab omnium gentiũ eruditiſſimis, aut vt parẽ rei quã deſcriberẽt, redderẽt orationẽ; aut quod neceſſitas, q̃ adferunt leges verſus, cogeret eos ita loq.

A in medio apud eos abundat metri cauſa, πυλαωρὸς pro πυλωρὸς, ναιεταώσης ἀντὶ τῆς ναιετώσης. Hom.

Hiatum vocalium in cõpoſitione non effugiunt, ἀποειπεῖν, ἐπιελθεῖν. Hom. Il. ἄ ὤμοι ἀναιδείην ἐπιειμένε.

A in ω uertũt i ſecũda cõiug. verborũ circumfl. ἠβάω, ἡβόω, βοάω βοόω, δράω δρόω.

H in εα reſoluũt, ἦγλυ, ἐάγλυ, ἤφθην ἐαφθην, ἤχθην ἐάχθην.

Δ in media dictionis ſępe geminãt metri cauſa, ἀδέω ἀδδέω, ἀδηφάγος ἀδδηφάγος.

H per ε coripiunt, ſi uſus venerit, vt id faciẽdum ſit in metro, νοηρὸς νοερὸς, θελημὸς θελεμὸς.

Latine per ε longum efferre debemus, ve ἐλέησον ἐλέεσον, παντελεήμων, vel παντελεήμων panteleemon.

Et in εε reſoluũt ἥσατο ἑέσατο, εἵρτο ἑέρτο, ῥεῖθρον ῥέεθρον, πρίασθαι πρίεσθαι

Et nonnunquam in principio πλεονάζει; ἔλδωρ ἐέλδωρ. Hom: εἴκεσιν ἐείκεσι, ἔλπον ἔελπον; ὡς ἕως, & εἵως. Fit idē & in medio, γενέσθαι, ἐξερέηται quod etiam Ionum eſt, abundat, & in fine, vt ἠὲ pro ἢ Heſio.

Aoriſtum futuri circumflexum, addito ε, grauitonum faciunt τυπῶ τυπέω.

E nonnunquam ob metrum συγκόπτουσιν vt κεκέρρμαι κέκραμαι.

Preteritū impfectū verbi à verbis in σκω deducūt, ἔτυπτον τύπτεσκον, τίεσκεν, Heſio.

E in η vertūt in infinitiuo primę cōtract. ποιεῖν ποιήμεναι, quod & alias metri neceſſitate faciūt ſępe, vt τιθέμενος τιθήμενος, ἀετὸς αἰετός. Abundāt τῷ η nōnunquā κρῆνον κρήηνον, Hom. τὸ δέ μοι κρήηνον ἐέλδωρ.

E τῷ ω grauitonis, & hūc circūflexa ſcđa, τρέπω τρωπάω τρωπῶ; στρέφω στρωφάω στρωφῶ. Datiuis tertiæ pariſyllaborum τῷ ι abundat ἔπεσιν ἔπεσσιν, ὤμοισιν ὤμοισιν. & quintæ πόδεσιν ποσσίν. Abundant & præpoſitiones, nec ſolū ſimplices, ſed etiam in compoſitione, ἐν ἐνί, ἐνάλιος εἰνάλιος.

M geminant in verſu, ἄμβροτος ἄμμορος, ἔμαθεν ἔμμαθεν.

Poetæ interiectiōnē grauitonis faciunt inflexa, vt, ἰχῶ ἰχνῶ οἴχω οἰχνῶ ἄγω, ἀγνῶ.

N geminant ob metrū, ἐνέπω ἐννέπω, ἐννη ἐνν̄η, νέεται νήνεται, addūt γ aliquādo in verbis toni clarioris gratiā πλάζομαι πλάγζομαι, ἐπλάγχθη πλαγχθείς. Eliduūt nōnunquā eandem ob cauſam, κλαγχάζω καχάζω.

χάζω, φάρυξ φάρυγγος, φάρυξ φάρυγος.
Aduerbijs θεν ν à fine detrahũt, πρόσθεν πρόσθε, ὄπιθεν, ὄπιθε. ἑκατέρωθεν, ἑκατέρωθε.

In compoſitis nominibus multis concurrẽtibus breuib. ο in η vertũt. θεοτόκος θεητόκος, θανατοφόρος, θανατηφόρος. ϛαχυολόγος ϛαχυηλόγος, & huiuſmodi multa; vel addit, σ, θεόδοτος θεόσδοτος, θεοσεχθρέα, μογόσοκος δικάσπολος.

Cadit etiam ο θεοσπέσιος θεσπέσιος, θεοείκελος θεείκελος, θεόσφατον, θέσφατον.

E υ ob metrum diuiduntur. εὔζοος ἐΰζοος, ἄζωνος ἄζωος, ἄσφυρος ἄσφυρος. Heſio. περὶν λαχέων ὑποβλῆναι ἀσφύρον ἀλεκτρυόνης, geminãt ſequentẽ conſonantem, vt ſyllaba lõga fiat, vt ἀμελὴς ἀμμελὴς, ἀραφὴς ἀῤῥαφὴς, ἄρος ἄῤῥοος. In ἀγένειος, ἀκόμος, imminui [illegible] φυσίζοος.

Ω in ο, ἀρύχωρος ἀρύχορος, φυσίζωος.

Ω in ωιω verbis tertię circumflexorum, δόω δώω, ὑψόω ὑψώω.

O in ſecunda contractorum additur ante ω, βοῶ βοόω, ὁρῶ ὁρόω ὁρῶν ὁρόων: abundant in quibuſdam in fine, Ἀνδρογέωο.

Π geminant, ὅπως, ὅππως, ὅππῃ, ὁππότερος.

N in nominibus quintæ: δελφὶν δελφὶς, ῥὶς ῥίν μεὶς: Aeolicum eſt.

Σ ſchiſma in fine propter metrum, πολλάκις, ἠθάκις, τοσαυτάκι, quod in nominibus primæ declinationis faciunt, tũ ς vertũt in ας, adeo vt pro nominatiuo vocatiuũ vſurpare videantur, vt μητίετης μητίετα,

μητέρα ζᾶς.

Epēthesi τοῦ υ vtuntur. ἀχλύων, ἀχέων, ἀτὰρ αὐτὰρ, ἐδδείησεν, ἔδδεισεν.

Et in quibuſdam abundat ἔξείης, ἑξῆς.

Δε accuſatiuo additū poetica aduerbium facit οἶκόνδε, οὐρανόνδε, ὀλυμπόνδε, ἁλαδε.

Hoc Poetarum idioma proprium eſt: tu ſi quid offenderis, quod à nobis omiſſum ſit, quoniā vnà non poteram omnia, inquit Terentianus Parmenio; tuum eſt adiungere, & ex æquo & bono iudicare.

ARS VERSIFICATORIA,

EX LIB. X. EPITOME

DESPAVT. NINIVITH. PERISS.

Carminis, & metri, ſeu verſus definitio.

QVid eſt carmen? Oratio ſtrictiori pedum lege coercita, & ornatiſſimum dicendi genus. Vnde dicitur carmen? A canendo, quòd ſit aptum cantibus: non quòd lenocinio vocis cantanda ſint carmina, ſed cum quadam grauitate pronunciāda. Nam authore [illegible], qui bene legit carmina, bene cantat: qui verò bene cantat, malè legit. Quomodo aliter dicitur carmen?

Metrum,

Metrum, ex eo quòd certa pedum menſura carmē metiri ſoleamus. Quomodo aliter? Verſus, quod iamdiu verti debeat, quod rectè conſtituatur, vel quia vno verſu finito ad principium alterius vertamur.

De pede.

Quid eſt pes? Metrica ſyllabarū conſtitutio. Dicti autem ſunt pedes, quia quemadmodū pedib. ambulamus, ſic carmina quibuſdam quaſi pedib. incidere uidentur: vel quia per eos, velut ſcalarū gradus, carmina ſcandimus. Quid eſt ſcanſio? Legitima metri in ſingulos pedes diſtinctio. Dic aliquot ex vulgatorib. carmina. Hexametrū, Pentametrū, Sapphicum, Aſclepiadeum, Phaleucium, Habes ne ſuper his regulas? Habeo. Oſtende.

Hexametrum carmen, eiusq; compoſitio.

Hexametrum ſenis carmē pedib. fit, & uſq; Dactylus eſt qntus, ſextā ſibi vult regionē Spōdeus: reliqsq; locis fit uterlib: t horum. Dic ſenſū. Carmen hexametrum ſex pedibus conſtat: quorū quatuor primi ſūt dactili vel ſpondei: quintus tantū dactylus, ſextus verò ſpōdeus. Quid eſt dactylus? Eſt pes conſtās tribus ſyllabis quorū prima eſt lōga, et duæ vltimæ breues: vt, Scribite, carmina. Quid eſt ſpōdeus? eſt pes cōſtās duabus ſyllabis lōgis: vt, Dō rēs, ſcribunt. Affer exēplū carminis hexametri, Arma, virumq; cano Troiæ q primus ab oris Scande; q Arma vi, dactyl. rumque ca, dactyl. non Trō ſpondi.

Ob eam rem tales verſus dactylici appellátur. Reperiũtur & alij pedes in diuerſis locis, hexametri, qui ſunt Iābus, Anapęſtus, Proceleuſmaticus, niſi cæſuræ licentiā eſſe velis. Tu licentiam cauebis, niſi tātus fueris, quāti hi, apud quos ea licētia reperit: & tū ita cautè & ita parcè vteris, vt veteres. Qui ſunt hi pedes, quorum modò meminiſti? Iambus, eſt pes cōſtans eſt duabus ſyllabis, priore breui, altera lōga, vt doces Anapęſtus, pes cōſtās trib. ſyllabis, quarũ duæ primę ſūt breues & vltima lōga, vt animās Proceleuſmatic⁹, pes q̃ cōſtat quatuor ſyllabis: breuib: vt raiete, & vertit in dactylũ Per ſynęreſin, quaſi i, vocalis fiat cōſonans. Eſt autem ſynæreſis duarum ſyllabarum vnam propter verſum contractio.

Subijce reliqua.

Vltima verſus anceps.

Vltima cuiuſq. eſt cõmunis ſyllaba verſus. Ne credas eſſe in ſexta regione trochæum. Vltima ſyllaba cujuſcũq; vers⁹, ē anceps, id eſt, cōis, ſiue ad placitũ, quod dixit Alexander.

Penthemimeris cum alijs cæſuris.

Per penthemimerim breuis ē ꝓducta licēter Penthemimeris eſt, vbi poſt duos pedes manet ſyllaba parte orationis finiens, veluti, Oīa vincit amor, hic poſt duos pedes oīa vincit a, manet ſyllaba mor, finiēs hāc orationis partē, amor: cuiuſmodi ſyllaba inuenit licēter ꝓduci, ſi naturaliter ſit breuis: ne dicatur tertio loco eſſe iābus, quē nō re-

cipit geroicum, teſte Quintiliano. Alibi,
At tibi Tymbre caput Euandrius abſtulit
Pentametrum carmen. (enſis.
Pẽtametrũ, vult quinq; pedes, pes terti⁹ eſto
Semper ſpondeus, quartus, quintuſq; anapæſtus.
In reliqs ſpõdeus erit, vel dactylus, vt vis.
Pentameter verſus conſtat quinq; pedib⁹ quorũ tertius ſemper ſpõdeus eſt: quartus & quintus anapeſti, reliqui ſpondei, aut dactyli, vel his miſti, vt vis. Sẽper autẽ adſit pẽtemimeris, ſiue cæſura. Exẽplum, Omnibus inuideas liuide, nemo tibi. Metire, omnibus dactyl. inuide, dactyl. as li, ſpõd. vide, ne, anapæſt. mo tibi, anapæſt. Alij ſcãdẽdo, poſt duos primos pedes faciunt cæſurã, deinde duos dactylos ſumunt cum altera cæſura, ſic Arte, leuis currus, arte regẽd⁹ amor, arte le, dactyl. vis cur, ſpõd. rus, cæſura arte re, dactyl. gendus a, dactyl. mor, cæſura. Vnde dr̃ pẽtameter? A πέντε, i. qnq; & μέτρον, mẽſura, qa quinq; habet menſuras, ſeu pedes. Pentameter verſus cum hexametro, iunct⁹ facit carmen elegiacum miſerijs, & alijs etrebus ſcribendis aptum quale eſt, Fortunã reuerenter habe, quicunq; repente Diues ab exili progrediere loco. Et debet cum eo ſenſum concludere, aut ſuſpendere, ita vt in ſequẽtibus duobus penitus abſoluatur.
Aſclepiadeum carmen.
Vult Aſclepiadis verſus ſpondeon habere
Principio, binos hinc ritè capit choriãbos
Pyrri-

Pyrrichius ſequit., quo non uelocior alter.

Aſclepiadus verſus cōſtat ſpōdeo, duob⁹ choriābis, & pyrrhichio: vt, Sāctorū meritis inclyta gaudia. Diſtingue pedes. Sancto ſpond. rum meritis, choriam, inclyta gau, choriāb. dia, pyrrhic. Quis pes choriābus? Qui cōſtat, quotuor ſyllabis, quarū prima ē lōga, ſecūda breuis, tertia breuis, quarta lōga, ut nobilitas. Quis pyrrhichius? Qui ex duabus breuib. conficitur. Vnde dr̄ verſus Aſclepiadeus? ab Aſclepiade inuentore.

Sapphicum carmen.

Quinque pedes Sapphus carmen capit, eſſe trochæus.
Vult primus, quartuſque, & quintus: tertius autem.
Dactylus, ipſe locum ſumes, ſpondere, ſecundum. (Adonis.
Hoc carmen, poſt treis verſus ſibi iungit
Metrum, quod ſic fit, ſpondeum dactylus anteit.

Carmē Sapphicum cōſtat trochæo, ſpōdeo, dactylo, duob. trochæis, veluti: Vt quāt laxis reſonare fibris Metire, ut, que, troch⁹ an la, ſpōdeus, xis re ſo, dactyl⁹; narem, trochæ⁹, fibris, trochæ⁹ Huic carmini, poſt tres verſus, ſubdit Adoniū, ſiue Adonicū ſic dictū ab Adone puero, vel ab Adone inuētore, dactylo & ſpondeo conſtās, vt Nubibus atris, Condita nullum, &c. nomen habet à Sappho puella, primum hoc genere apud Græcos uſa. Quid eſt trochæus? pes qui ex

longa

longa & breui conſtituitur, vt ſolue.

Phaleucium carmen.

Quũ facies carmẽ, ꝙ cõpoſuiſſe Phaleucus.
Dicitur, in prima ſpondeus erit regione:
Dactylus inde datur, triplicem cui iunge-trocheum.

Pheleucium conſtat ſpondeo, dactylo, & trib. trochæis; vt paſſer deliciæ meæ puellæ. Scãde, Paſſer, ſpõd. delici, dactyl. æ me, trochæ æ pu, troch, ellæ. troch. Nomen accepit à Phaleuco inuẽtore, & dicitur aliàs hẽdecaſyllabũ, quod ſine Synalœpha, & ectlipſi vndecim eſt ſyllabarum.

Quæ ſunt ſcanſioni figuræ potiſſimum deſeruiẽtes? Synalœpha, Ectlipſis, Synereſis, Diæreſis. Profert de his regulas.
M, necat ectlipſis, ceu vocalem ſynalœpha,
Dictio dũ ſequitur, quæ à vocali incipiat.

Ectlipſis, eſt m, literæ cũ ſua vocali, detractio, abſũptio, vel interẽptio, quoties dictio aliqua in m, literam deſinit, & dictio ſequens a vocali inchoatur, vt in hoc verſu. virtutẽ primã eſſe puta, cõpeſcere linguã. Scãde, Virtũ, ſpõd. tem pri, ſpondeus, meſſe, pu, dactyl & a, abſũpta, tã cõm, ſpond. peſcere, dactyl linguam, ſpond. Item, Multum ille, & terris &c. Scanditur ſic, Mult ill, letter, &c. Aliquãdo tamen m nõ interimitur. Ennius. Inſignita ferè tũ millia militũ octo. Priſcianus: Et formã cõtra poſitarum imagine coni, S, quoq; ſola aliquãdo interimitur. Lucretius, Ai boribus veteres decidere

fal-

falcib.ramos. Aliquando cum vocali præcedenti. Virgilius: Aut ouium fœtus, aut urentes culta capellæ. Sic ſcenditur. Aut oui, dactyl.ũm fę ſpond tantũ, ſpond. rẽtẽs, ſpõd. cũl a ca, dactyl pẽl a, ſpõd. Synalępha, eſt vocalis detractio, quoties in eã dictio deſinit, & ſequens à vocali exordium ſumit: vt Sera nimis vita eſt craſtina, viue hodie Scãde, Sẽr, a, nimis uĩ, tẽſt crã, ſtĩna, uĩ, uò pie, Qđ ſi verſus finiatur in m, vel in vocalem, & ſequẽs à vocali incipiatur, nulla erit ecthlipſis aut ſynthalepha, præterqua in paucis verſibus, qui dicuntur hypermetri, vbi in uerſu finito manet ſyllaba in m, uel in vocalem deſinens, quæ a principio alterius verſus abſumitur. Virg. Sternitur infelix alieno uulnere, cęlumqne Aſpicit, & terras, &c.

Vocalis non abſumpta ſed correpta tantum.

Non perimẽs longam rarò breuitate poeta
Conſueuit, veluti, Sũt inſulæ ore canendæ.

Vocalis ante vocalẽ nõ ſẽper abſumitur. ſed aliquando lõga ſolum corripit, quod notandum magis quã imitandum cenſeo. Vir. Et longum formoſe vale, vale, inquit Iola. Idẽ, Credimus? an qui amat ipſi ſibi sõnia fingunt? Priſc.

Nunc magno nobis ſunt inſulæ ore canẽdę.

Vocalis ante vocalem immutata.

Id mirare magis, vocalem nil variatam
Interdum cernes: velut, Ionio immenſo:

Aliquãdo vocalis manet inuariata, ſed id quoq; magis notandũ, quam imitandum.

Oui-

Ouidius: lactari quos cernis in Ionio immẽſo. verſus eſt ſpondaicus. Vir. Et ſnccus pecori, & lac, & ſub, &c. *O ET HEV.*

Heu, ô nõ perimes: at o, interdũ breuiabis, O, & heu, ante vocales, integræ manent. Ouid. O vtinã tunc cum Lacedæmonia claſſe petebat. Vir. Te Corydon o Alexi, trahit ſua quemq; voluptas. Ouid. Heu vbi pacta fides? vbi quæ iurare ſolebas? &c.

Vocalis, ante vocalem in eadem dictione abſumpta.

Vocalẽ perimunt plerũq; in nomine eodẽ:
Sic Maro docte refers, aluearia uimine texta.

Synalæpha fit nonnunquam in eadem dictione, Vir. Seu lento fuerint aluearia vimine texta. Scande, āl, vāria. Propertius, Eoſdem habuit ſecum, quib. eſt elata, capillos. Scande, ōs d'habu, it s e, &c.

Synæreſis nulli vitanda.

Omnibus iſta licent, huic, cui, dijs, quoque dehinc, de in, (re, ſeorſum,
Proi, deeſt, ſemianimis, put, deorsũ, p̃hende
Sic ij, ſic ijſdem. Quædam diuiſa leguntur.

Synæræſis, eſt duarũ vocaliũ naturaliter diuiſarum, in vnan contractio, vt Theſi, pro Theſei, Pheton, pro Phaeton, auris, pro aureis, vt Atria dependent Lychni laquearib. auris. In ſequentib. ſolent eſſe licita in carmine, huic, cui, dij, dijs, dehinc, dein, proin, deeſt, ſemianimis, ſemiuſt⁹, ſemihomo, put deorſum, ſeorſum, præbendo, ij ijſdem: vt;

Huic

Huic coniux Sichæus erat Cui pēdere ſua patereris &c. *Quadam diuiſa &c.* Nam Huic, interdum diſſyllabum eſt Sidonius: Aſſurre xit, huic, coxitur quod torridus Aſter. Albinus: ille cui ternis Capitolia celſa triūphis.

Diæreſis.

Scandere ſi bene vis, tu noſce diæreſin aptè
Ex vna per, quam duplex ſit ſyllaba ſemp
Sic ſyluæ, vates Lyricus triſyllabon effert.

Diæreſis, eſt vnius ſyllabæ in duas diuiſio vt ſyluæ diſſyllabum eſt: ſed vates lyric⁹ Horatius per tres ſyllabas, ſyluæ, dixit: ideo no tiriā huius figuræ ad ſcanſionem neceſſaria eſt Diæreſis, id eſt, diuiſio. *διαίρεσις.*

I vocalis vbi male putatur eſſe. conſonans.

Nominibus Græcis nō conſonant I, vel Hebræis:
Quapropter dices Iacobus, Iambus, Iaſpis:
Profer, Iulus, Iapis, Ioannes, & Ieſſe.
Suáuéque ab indoctis laniatum nomen IESVS.

I, litera neque in Græcis, neq; in Hebręis vnquam eſt conſonans, vnde Iacobus, quatuor ſyllabarum eſt, non trium: Iambus, Iaſpis, Iulus, Ieſſe, Iaſon, Ioſeph, Iacob, Ionas, &c. trium; Iob, duarum: IESVS autem ſemper triſyllabum eſt, in quo bis peccauit Alexander ibi, *Dat, IESVS um, quarto &c.* quòd IESVS diſſyllabum protulerit, vti, ſit cōſonans, & e, ante s, producendum breuiauerit.

QVOT SVNT REGVLÆ GENErales quantitati ſyllabariæ? Duodecim. Planum fac. Prima, de poſitione.

Dum poſtponuntur vocali conſona bina.
Aut duplex, longa eſt poſitu. Qđ ſi duo ſub
ſint Finali, raro poſitu producitur illa.

Vocalis naturaliter breuis, quā duæ cōſonātes cōtinuò ſequūtur, ita vt vna cōſonantium in eadē dictione cum vocali ponatur: aut quam in eadē dictione ſequit̄ duplex, id eſt, x, & z, vel i, conſonans in medio dictionis nō cōpoſitæ, iter duas vocales poſita, vt Maia, pducit̄ ea vocalis poſitione, ſiue poſitu cōſonātiū, vel duplicis. Cur duxiſti vocalis? Quia oīs ſyllaba, gratia vocalis, quanta dicitur Cur dixiſti, ita vt vna cōſonantium, & cætera? Quia nō oportet vtrāque ī eadē ſyllaba locari, ſed vna poteſt eſſe in fine vnius dictionis, et altera ſtatim in prīcipio alteri⁹ dictiōis ſequentis: v.g. a, in at, corripit: eadē ſi cōſonās in principio ſequētis dictionis ponatur, producitur. Virg. At regina graui, &c. Exempla regulæ ſunt tempus annus, luſtrum, dixerunt, azimus, aio, &c. Cōſonās, bis poſita, ꝑ duabus habetur: vt prima ī annus, &c. Declara illud: *Quod ſi duo ſubſint. &c.* hoc eſt, oportet ex illis cōſonātibus alteram ſemper eſſe iunctā cum vocali. Nā ſi qua dictio terminatur in vocalem breuē, & huic ſubijcio ī verſu dictionē, in cuius initio ſint duæ cōſonātes,

fallor,

fallor, ſi puto illam vocalem finalem breuē poſſe produci poſitione, quanquā hoc factū aliquádo reperiatur, vt apud Iuuenalē, Occulta ſpolia, & plures de pace triuphos. Occul, ſpond. traſpoli, dactyl. hic ta, lóga poſitione conſonantium ſp ſed quod tam rarum eſt non trahendum in exemplum.

Regula ſecunda, de liqueſcentiā.

Cū muta liquidā ſcribens in ſyllaba eadem,
Ancipitem ponas vocalē, quæ breuis eſſet:
Hæc tn̄ in proſa ſemper breuiare iubemus.
Sūt l, & r, liquidę, queis raro iūgimus n, m.

Quando vocalē natura breuē ſequuntur muta & liquida, eādem cū ſequente vocali conſtituentes ſyllabā, ita tamen vt pcedens uocali in eadē dictione ponatur. ipſa eſt anceps in uerſu, in proſa vero ſp. correpta. Muta ſunt b, c, d, f, g, K, p, q, t, Liquidæ l, & r, & aliquando m, n, Ouidius, Et primo volucri ſimilis: mox vera volucri, Virgilius, Albaniq. partes, &c. Ouidius, Tempus Atla ueniet, Sit ibidem. Id metuens ſolidis pomaria clauſerat Atlas, &c. De n, & m, rariora ſunt exempla, vt arithmos, id eſt, numerus, & cygnus, quæ corripiūt. Cur dixiſti in regula, Vocalē natura breuē? Quia q̄ ſine poſitione producit, nulla liqueſcentia pōt corripi, vt prima ī matrimoniū &c. Cur dixiſti eādē cū ſequēte etc. Quia aliqq. liq̄ſcentia locū non haberet, vt abnuo, abruo, &c.

Regula, tertia de diphthongis.

Diphtōgū produc in Græcis, atq. Latinis,

In Grȩcis ſemper, verum ſubeunte Latina
vocali breuio: veluti prȩit, atque præuſtus.
Omnis diphthongus naturaliter ꝓducit, tã in Græcis, quam in Latinis, vt muſæ, cæna, audio, euge. In Græcis ꝗdem ẽt ſubeũte vocali, vt Aeacus, Aegrus, &c. In Latinis verò tũ corripit ſæpius, vt p̃eſſé, p̃bẽdo, tũ omnia à p̃, compoſita ſequẽte vocali. Virg. Stipitibus duris agitur, ſudibus ve p̃uſtis, Ouid. Raptaturq. comis ꝑ vim noua nupta p̃hẽſis. Quid ẽ diphthõgũ? Duorũ vocaliũ vim ſuã retinẽtiũ ẽ eadẽ ſyllaba cõplexio. Vnde dicitur? à δὶς, in eſt, bis & φθόγγος, ſonus, quaſi duarũ vocaliũ ſonus. Quot ſunt diphthõgi? Sex, æ, œ, au, eu, ei, yi, vt ſȩpe, fenum, aula, Euterpe, treis Harpyia.

Regula quarta, de vocali ante vocalem.

Vocalis breuis ante aliã manet uſq. Latinis
Vocalis, ante vocalẽ in Latinis dictionibus corripitur: vt Marius, Maria, Lucius, Lucia.

Quinque exceptiones.

Ni capit r, fio, produc: & nomina quintæ
E, ſeruant, longum, ſi præſit i, ceu ſpeciei.
Anceps ius erit patrio, dic ſemper alius.
Alterius, breuio tantum, commune ſit ohe.
Caius, & Cai, produc, conformia iunge.

Exceptiones ſunt Quinque: Prima, Fio, producitur, vbi ab eſt r, ut Flebã, fiam, vbi verò adeſt r, corripitur, vt Fieri, fieré. Secũda, Nomina quintȩ declinationis ꝓducunt e, ante i, in genitiuis datiuiſq. ſi prȩcedat i, ſicut ſpeciei, ſecus corripiunt, ut fide. rei.

Ter-

Tertia, Pronomina ſecundæ declinationis, & nomina habẽtia ſecũdã declinationẽ ꝓ nominum, varianti, ante us, vt vnius, illius quæ in proſa tãtum producuntur. Alius in genitiuo tantum producitur. Alterius ſolũ corripitur. Quarta, Ohe, interiectio exclamantis, & ſatiati, variatur: Quinta, Põpei, Cai, Eultei, ſimileſq; vocatiui producũtur, & vbicũque. i. cõſonãs in voca ẽ vertitur, vt in Caius triſyllabo, Producũtur ẽt veteres genitiui, datiui in ai, vt aulai, terra. &c.

De vocali ante vocalem in Græcis.

Hic Græci variant, nec certa lege tenẽtur:

Græcorũ quędã producunt vocalẽ ante vocalem, ut aer, latria, quædã corripiũt, vt Sophia: de quib. nõ põt, dari certa regula.

Regula quinta, de deriuatis.

Deriuata patris ſeruabit dictio normam.
Cõſona ſi pr̃is maneat, docet iſtud aratrũ.
Multe tamẽ tolles poſt declarata, vel ante.

Syllabæ tãta eſt in deriuatiuo, quãta fuit ĩ ea primitiui parte, vnde immediatè deriuabat̃, ſi cõſonãs primitiui maneat in deriuatiuo: vt legi præteritũ, priorẽ producit: ergo etiam legerã, legerim, legiſsẽ, legero, legiſſe, q̃a a legi formãtur. Lego autẽ priorem corripit, ergo etiam legebã, legã, legerem, &c. Item ſupinum aratrum ꝓducitur, ideò etiã quod ab illo fit aratrũ, non poſitu tantùm, ſed natura ipſa, &c. Cæterũ multa cõtra primitiuorum regulas aut producũtur, aut corripiũtur, quorum nonnulla iam

O dicta

dicta ſunt,plura declarabuntur.

Regula ſexta, de compoſitione.

Simplicis obſeruat menſurā compoſitiuū,
Quamuis diphthōgus,vel vocalis,variet.
Hāc legē ſpernūt dicus a dico,innub⁹,atq;
Pronubus,ambitus,nihilū,cū ſemiſopitus,
Peierat a iuro cum deierat agnitus,& cog.
Connubiū varies,ab itum,comitia,dicas.

Cōpoſitur ſequitur ſimplicis regulā,& cōtra,& diphthōgo,aut vocali mutata:vbi que tamē ſunt regulæ obſeruandæ poſitio nū,& vocalium ante vocales:vt ludo,collu do,lędo,illido:amicus inimic⁹: tabeo,inta beo:taceo,reticeo: facio, reficio, &c. Per hāc regulā,ꝓpoſitiones ī cōpoſitione quā i.a tē priorē ſeruāt,vt abeo,adamo,ſubeo, auoco,deduco,amoueo, &c. *Hāc legē, &c.* Ab hac regula demūtur. A dico, noīa in di cus,vt cauſidicus,maledic⁹,&c. A nubo,ꝓ nuba,īnuba. Cōnubiū,variatur. Ambitus, ta,tum,participiū ab ambio,ambis,produ citur. Ambitus nomē ſemꝑ corripitur,Ni- hilum,a ni,ideſt,nō,& hilum,res nullius ꝑ tij,vt pote fabę nigrū,qđ ꝓducitur:nihilū autē corripitur. Lucret;De nihilo,nihil,in nihilū nil poſſe reuerti. Sopio, primā ꝓdu cit:at ſemiſopitus eādē corripit: Cętera ſa tis patent,pręter comitiū, qđ a ſimul itan- do dictū volunt,& ꝓducit primā etiā,&c.

SE, & DI.

Se,produc,& di,ꝑtor dirimo,atq;diſertus,
Se,& Di,prępoſitiones Latinæ inſepara biles

bil es producũtur: vt Ségrego, déduco, &c. Corripiuntur tamen Dirimo, Diſertus.

RE.

Eſt re, breue: at refert a res, ꝓducere dēs: Reijcit, & recit. Nā quæ iacio tibi format, I, prius interdum tollunt, vt corripiantur, Addit vel demit metri grauitate poeta.

Re, præpoſitio inſeparabilis corripit̃, vt re deo, editus, pro annuo ꝯuentu, renuo, &c. *At refert*, &c, Rēfert, a res, compoſitum ꝓducitur, alioqui corripitur: Reijcio a re, & iacio, producit̃ poſitũ, q̃a ĩ eo verbo i, duplex afficit̃: vbi aũt corripit̃, i, cōſonās abij citur: quod ẽt cōtigit in alijs compoſitis a iacio, vt adijcio, vel adicio, abijcio, vel abicio, ſubijcio, vel ſubicio, &c. Ea abiectio, ĩ proſa barbariſmũ facit: in carmine ĩ his cõ poſitis a iacio omnib. licet. Poetę ꝑfectò plerunq. metri gratia aliquid addũt, aut de mũt. id in proſa eſſet barbariſmus: præter quā fortè in paucis iā oli ĩ proſa admiſſis.

PRO.

Eſt ꝓ, breue ĩ Græcis, ꝓ lõgũ ritè Latinis.

Pro, Gręca prępoſitio, pro ante, ſemper corripitur, vt prolepſis, prologus, Propheta, &c. Pro, Latina ꝑpoſitio producitur, vt Prodo, proficio, &c. *Pro, correptum.*

Corripias pronepos, profugat, profugit, proficiſcor.

Et procio, peto ſignificās: cui iũge ꝓcello, Atque profana, profeſſa, profunda, profeſta, profari.

Matricida Nero proprij vim ꝓtulit enſis. Lagōpus auis leporino villo pedes habēs Geōlop,ī terræ tumul⁹. Thcōphil⁹, Theō-phila propria. Leucōpetra, loci nomē,& ī-terpretatur alba petra. Geometra, notæ ſi gnificationis, producūt ō, Meridies, quaſi medius dies, producitur ſemper.

Regula ſeptima, de præteritis diſſylabis.

Præteritiua tenent primā diſſyllaba longā. Tolle, bibit ſcidit,& fidit, ac tulit, ortaque do, ſto.

Prçterita diſſyllaba producūt priorē, vt veni, feci, vidi,&c. Tollūtur ſex, bibi, ſcidi, fidi, tuli, dedi, ſteti, quæ breuiant.

Regula octaua, de geminatis præteritis.

Corripiūt binas geminātia, ceu ceciderūt, Tolle cæciderunt, a cædo, a pedo, pepedi.

Prçterita geminātia principium, primā & ſecūdam ſyllabas corripiūt, niſi poſitio impediat, vt tētigi, peperi, pepuli, tutudi. In cecidi verò a cædo,& pepedi, prima tantum corripitur, ideò excipiuntur.

Regula nona, de ſupino diſſyllabo.

Cūcta ſupina tenēt primā diſſyllaba lōgā: Præter nata ſero, cieo, lino, ſto, ſino, ſiſto. Do, ruo, cum queo, eo, reor. At ſtaturus, atundat.

Supina diſſyllaba producunt priorē ſyllabā; vt viſum luſum,&c. *Præter nata,&c.* Eximuntur, Satū, a ſero: citum, a cieo, litū, a lino: ſtatum a ſto,& ſiſto: ſitum, a ſino: dū tum, a do; rutum. a ruo: quitum, a queo: ita

ab eo: iratum, a reor Staturus, cõtra primitiui naturam, primam producit.

Regula decima.

Prę tũ, vocalẽ de vi, reliquis dabo longam

Omne ſupinum non dictum, mutans vi ſyllabam in tum, producit vocalem ante tum; vt expeditum, petitum, &c.

Regula vndecima, de verborum crementis.

A, in crementis verborum.

A creſcẽs produc niſi cremẽto dare primo.

Crementum verbi eſt, vbi excedit ſecũda perſona, ſingularis numeri, præſentis tẽporis, indicatiui modi, actiuæ vocis: quæ ſi defuerit, qualis foret oſtẽdit, vt amamus: creſcit, quia excedit hanc perſonam amas. Oſcularis, creſcit, quia ſi ſecũda perſona actiuę vocis foret, ipſa eſſet oſculas. Vocalis in primo cremento eſt, quæ erat ſecundę perſonæ vltima; reliquæ in ſecundo cremẽto eſſe dicũtur. A, igitur in omni cremẽto producit; vt, Amāmus, legebāmus. Excipitur in primo cremẽto, do, das, dare, cũ primæ cõiugationis compoſitis; vt venum dabam, peſſundabam, &c.

E, in crementis.

Ni ſubit r, produc e, ſemp; quũ ſubit r, do.
Cũ ſocio ternę breue pſẽs protrahe reris.
Semper e, corripitur, præ ram, rim, ro; beris, adde.
In reliquis produc, quamuis ſteterunt Maro dicat.

E, in vtroq; cremẽto producitur; vt Ame-

mus

mus,amaremus,decemus,legebã, niſi poſt ponat r:nã tũc corripitur omne pręsẽs tertiæ cõiugationis,vt Legor,legeris,legere, legerem⁹,legerẽ.Cũ ſocio in præterito ĩpfecto ſubiunctiui modi.Re,ante re,vel ris, producit:vt legereris. E,ante rã,rim,ro, ſp corripitur,vt Legerã,legerim, legero. Sic Amauerã,&c.beris,vel bere corripitur:vt Amaberis,amabere.Cætera ꝓducũtur, vt ſteterũt.legerũt,qualia Virgilius,& plures licenter corripuere:nos non imitabimur.

I,O,& V, in crementis verborum.

I produc primo creméto,dũmodo quartę
Eſt verbum,debet ſemper, producier iui.
Corripe pteritis imus vndiq;venim⁹ edit.
In ſubiunctiuo rimus,ritiſque licenter.
Inuenies,nolito,velito,velimus,& itis.
Et ſimus,ſitis,produc Erit u,breue,non o.

I,in primo cremento verbi quartę cõiugationis,ſemper producitur vt Audimus, auditis,audire,audirem,&c. Ibã,ibo, &c. Item præteritũ,in, iui, producit vbique i. ante vi,vt Petiui, petiuera. Imus in omni præterito,corripitur,vt.Venimus audiuimus:niſi in ſubiũctiui pterito,in quo rim⁹ & ritis,licenter producuntur,&c.O in cremẽto producitur:vt Amatore V;vero corripitur:vt volũmus,poſſumus,quæſumus. Cætera nota ſunt.

Regula duodecima,de nominum crementis.

Cremẽtũ nominis,pronominis,& participii,eſt exceſs⁹ obliq i ſyllaba vel ſyllabis

ſupra nominatiuũ eiuſdẽ numeri: vt puer pueri: qui, quorum. In cremẽto autem plurali, a, e, & o, producuntur: vt harũ, rerum horum, i, & u, corripiũtur, vt artib⁹, artub. Prima declinatio in ſingulari non creſcit niſi ꝑ æ, dicatur, ai, de quo ſatis dictũ eſt. Nec quarta niſi i datiuo, vbi eſt vocalis ante vocalem, vt de quinta in uocali ante vocalẽ dictũ eſt. Ergo a ſecũda auſpicabimur.

Crementum ſecundæ declinationis.

Quæ ſequitur primã tãtũ producit Iberi;

In ſecunda declinatione vnicum producit penultimam genitiui Iber, Iberi, & eius compoſitum Celtiber, Celtiberi.

Tertiæ Crementum A, & O.

Dicatis; Onis, ab o, fer; inis breue; pro trahis enis:

On, ſi vertis in o, menſus ſit qui fuit antè.

A, corripĩt, vt Poema pręmatis: ab o, producũt õnis, & ẽnis, vt Cato Catõnis: Anio Aniẽnis. Inis, ab o, corripĩt, vt Virginis. &c Si Græca in on, amittãt n, ſeruãt in obliqs quantitatem, quam habuerũt, vt Agamẽno Agamemnonis, Briton Britonis, ſic Brito Britonis, Saxo Saxonis, Macedo, Macedonis, &c, quæ corripiuntur.

C.

Dices halecis: nec ſpernes Melchiſedecis.

Halec halẽcis: Melchiſedech Melchiſedẽcis producunt penultimam genitiui.

D.

Dauid Dauidis, dices, Bogudis Bogud, op-(tat

Produ-

Producitur etiã Dauid Dauidis, Bogud Bogudis corripitur.

Maſculeũ dat alis, neutrũ formatur ab alis Elis, cum Solis, produc: reliquis breuiatis.

Al. alis maſculini gener, corripit penult. vt Sal, ſalis Hannibal, Hannibalis, &c. Neutra producuntur vt capital capitalis, &c. Sic Michaelis, Danielis, &c. Sol ſolis. Reliqua corripiuntur.

On, nimis, incertũ eſt. En inis, dat cęte-(ra produc.
En, inis, corripit̃, vt Nominis. Cętera ꝑducũt̃, vt Pæanis, Damonis, &c. Delphinis. Deon, nõ poteſt tradi certa regula: nã multa producunt̃, vt Babylon Babylonis: multa corripiuntur, vt Canon canonis, &c.

R.

Aris, ꝑduco Neutris. Nectar, iubar, aufer. Protrahe nar: Naris, furis, veris, Ricimeris Byzer, Ser, & iber: inter, Græcum, æthere dempto.

Oris, ab or: ꝑduc: cũ neutris corripe Gręca. Arboris, & memoris, breuies, indictaque cuncta.

Aris ab ar, neutri generis, ꝑducit̃, vt laquearis, &c. Tollunt̃ nectaris, iubaris, & q̃dã propria, vt Hamilcar, Hamilcaris, &c. *Protrahe Nar, &c.* Producũtur, quæ ſi quũt illitera, Nar naris, fluuij nomen. Fur fũris, ver vẽris: Ricimer Ricimeris viri ꝓpriũ: Byzer Byzeris, popul⁹: Ser Seris, populus a Sera vrbe, apud q̃ sũt langierę arbores, vn de ſerica veſtimenta cõficiuntur. Iber Ibẽ

ris,Hiſpanus.*Inter,Græcum,&c.* Græca inter,producũt penultimam genitiui,vt crater crateris;character characteris.Excipiũ t Æther,ætheris.*Oris ab or,produc &c.* Producoris,ab or,vt amoris, &c Sed corripe neutra,vt marmoris,&c.Et Græca, vt Caſtoris,Hectoris,cum memoris,arboris, & cum omnibus non dictis,vt mulieris,gutturis,martyris,&c.

A S.

A tis,ab as,pduc.Ab anas,anatis,breuiato
Cętera corripies,niſi vaſis;dico vadis,vas.

As,atis porrigit, vt pictas pietatis, &c. Demuntur anas anatis,auis,&c.vt mas,maris,vas vadis, & Græca mittentia genitiuum in adis,vt Pallas Palladis,&c.

E S.

Es,breuiat;niſi cum locuples,mercesque. quiesque;
Sic hęres;Gręcũ iũgo, quod prębuit etis.

Es,breuiat penultimã genitiui,vt miles militis,ĩterpres ĩterpretis,Ceres cerẽris,&c. Producũtur,vero locuples locuplẽtis,merces mercẽdis,quies,qẽtis,hęres,hęrẽdis & Gręca q̃ habẽt ĩ genitiuo ẽtis, vt magnes, magnẽtis,tapes,tapentis,lebes lebẽtis,&c.

I S.

Is,breuiat;Tollo glis gliris.quotq.dat itis
Et Pſophis,Crenis;Neſis:Gręcũ,qđ ĩ n,ſit.

In is,corripiũt penultimã genitiui,vt lapidis,Iſidis,cineris,&c. Sed porrigũt Glis glitis:& quæ habent itis,vt Dis ditis;ſic Sa-

nis,

nis,Quiris,Lis,& Pſophis,ĩ dis,vrbs:Crenis,idis,nymphæ nome:Neſis,idis, inſula adiacens Campaniæ.

Adde Grȩca in is,quæ per n,etiam finiũtur,vt Salamis,Salaminis,Thracis,Thracinis,&c.

O S.

Protrahit os:tria corripiũt bos,cõpos, & (impos.

Os, in obliquis penultimam producit, vt Rhinoceros,Rhinocerotis:cuſtos,cuſtodis:flos,floris: Tros,Trois:Minos Minois: Heros Herois.Tria,bos bouis,compos cõpotis,impos impotis,corripiunt.

V S.

Vs,breuiat,tollas præ, dis, tis, qđ habebit:
V,pter pecudis,Ligurisq; intercutis addo.
At melius,melioris habet,conformia iũge.

Vs,penultimã genitiui corripit,ut corporis,velleris,tripodis,œdipodis,&c.Producũt q̃ hñt utis,udis aut uris:vt,Virtutis,ſubſcũdis,iuris;ſic incũdis. Corripiũtur pecudis,Ligoris,à Ligus,& interc⁹;intercutis. Cõparatiua producũtur, vt melioris, &c.

BS, MS, PS.

Cõſona cũ præit s,patrij pẽultima curta ẽ:
Hic Cyclops,ſeps,gryps,cenops,cercops, remoueto:
Atq;Europs,hydrops.Fuge Cyclopis,atq; Dolopis.

Nomẽ in s,pcedẽte cõſonãte, vt BS, MS, PS, penultima;genit.corripit:ut Lelaps,lelapis,nomẽ canis,&c.producũtur Cyclops cyclopis,gigas,unoculus:Scbs ſepis,ſerpẽs:

O 6 gryps.

gryps gryphis, aial: conops conopis.i.culex.Cercops Cercopis,popul⁹: Europs Europis,proprium regis.Hydrops hydropis, aqua intercus. *Fuge Cyclopis,&c.* Cyclopis producitur tantum,contra Sulpitium:Dolopis verò corripitur.

X.

Præ cis,vocalē breuio, Producito lex,rex.
Exigis,abbreuiat,vibex, niſi Cætera ꝓ dux, (dax,
Præter abax,ſimilax,atrax, cū dropace,cā
Eax,& athax,pharnaxque,panaxq; ſtoraxque,coaxque,
Pix,& onyx,ilix,hiſtix, cum maſtiche, varix,
Coxendix,& eryx,fornixque,colixque, ſilixque.
Dic ſilicem,ſalicem, laticem, natricemque,niuemque,
Cappadocem,celocem cum præcocc.Iūgitur iſtis.
Dux,trux,nux,crux,atque volux, varia ſto Syphacem.
Et Bebricē,rarò nomē producim⁹ iſtud.

Vocalis ante g,corripit,vt remex remigis,gres,gregis,Phryx phrygis,&c.Id',ꝑducunt lex lēgis,rex rēgis Corripe itē icis ab ex,vt vertex verticis,&c.Vnū producit vibicis.Cætera ꝓducūt ĩobliqs; vt Myrmey myrmēcis,halex halēcis,pax pācis, &c. Quæ ſequūt ĩ textu, breuiāt: abax abacis, menſula numeratorum: ſimilax ſimilacis, ſpe-

ſpecies hæderæ: Atrax attraci, fluui⁹, Dropax dropicis, vnguēti genus: Cādax, īſu'a, vulgò Cādia. Fax facis: Athax, athacis, fluuius: Pharnax pharnacis, viri propriū: Panax panacis, herba, ſtorax ſtoracis, gen⁹aromatis. Colax colacis, paraſiti nomē, pix picis, onyx onycis, vnguis, & lapill⁹ p̄tipſus: illix illicis. i. fraudulēt⁹, hiſtrix hiſtricis herinaceus maſtix maſtichis, reſina lētiſci arboris. Maſtis maſtigis, vel maſtigos, flagellū, hic maſtigia. i. verbero verberōis, varix varicis, pl⁹ æquo ītumeſcēs, vena, coxēdix coxēdicis, coxa: Eryxcricis, vrbis, motiſq; nomē, Fornix fornicis, arcus lapideus: Calix, notū. Cilix, icis, populus. Filix, herba: ſalix, larix, icis, arbor: natris, icis, ſerpens: nix, niuis; Cappadox Cappadocis, quiſpiā in Cappadocia natūs, Præcox præcocis prę matur⁹: dux, trux, ciscrudelis, nux, crux, volax Syphax, proprium viri, variatur, & Bebryx, populs, raro producitur.

De primis Syllabis regulæ generales.

A, ſolum trahit, qđq; & diſſyllaba mānas,
E, diſſyllaba d, ſimul l, tardāt, ſed & n, s, T,
que vel u, conſo. Cætera corripiunt.
I, tardant d, vel l, n, & s, ceu conſonitans u,
M, vel r, in diſſyl. Cætera corripiunt.
O, bogomoſo, diſſyllaba d, modo, tardant.
V, rapiunt, b, l, p, polyſyllaba t, neq; ſolū u.

A, in primis, corripit ante oēs conſonātes ſimplices, præterq̄ ante l, & diſſyllaba, mammas, ideſt, ante m, n, s. E, corripit ante omnes

oẽs cõſonãtes ſimplices in primis, p̄ter diſſyllaba d, & l, & præterq̃ ante n, s, t, & u, cõſonãtẽ, l, quoq; corripitur, præterquã ante d, l, n, s, & u, cõſonãtẽ, & p̄ter diſſyllaba in m, & r. O, corripit̃, niſi ante b, g, m, s, & diſſyllaba ante d. V, vero ꝓducitur, niſi ante b, l, p, & polyſyllaba in t, & ante u. cum alia litera, vt pluuia nã ſi ſola ſit, producitur, vt, vua. *De medijs.*

A, tardãt g, vel u, medijs: ſed cætera curtãt.
E, c, d, tardant, l, m, n, t, vel u, mihi ſola.
I, niſi ſit ſuper u, vel q, poſcit breuiari.
O, medio tardant s, t, ſed cætera curtant.
V, curtant b, vel f, l, p, ceu cõſonanitãs u,
Dum ſubſunt medijs: cætera lõga dabis.
Excipienda ſuæ ponũtur in ordine normę.
Nunc ſatis eſt primã ſignificaſſe viam.

A, in medijs producit̃ ante g, & u, conſonãtem: ante cæteras corripitur. E, producitur in medijs ante c, d, l, m, n, t, & u, cõſonãtẽ: ante cæteras corripitur I, corripitur in medijs ante omnes, præterq̃ ante q, & u. O. producitur in medijs ante s, & t, ante cęteras corripitur. V, corripit̃ ante b, f, l, p, & u, conſonãtẽ: ante cæteras producitur. Exceptiones quærẽdæ sũt in codice Deſpauteriano maiore: vbi oĩa fuſiſſimè explicantur. Hic enim ſatis eſt, velut quoquo modo, viam ſtudioſis indicaſſe.

De ultimis. A terminale.

A, declinatum breuia, ſed protrahe ſextũ.
Et quintũ, cuius rectus ꝓducitur, & mna.

Pro-

Producūt noſtri quædā muliebria Græca
In recto, vt Tegea; ſine teſte nihil volo tale
Non declinatū producita, cū q̄a, dēptis,
Et puta nō verbo. Ginta melius loco lōgū.
Poſtea, & vltra, leges cū cōtra, curta licenter Eia, breue eſt Flacco.

Vltima ſyllaba noſcit poſitu, vt poſt, aſt, eſt, amāt: Dipthōgo, vt heu, muſæ, Regula. vt A declinatū corr. p.t, vt muſa Anna, nominatiui & vocatiui caſus. Loqmur de declinatis p caſus, nō p tēpora. *Piotrahe, &c.* Ab hac regula tollūtur attiui, q̄a producūtur, vt muſā, meā, lectā, & vocatiui à nominatiuis pductis, veluti Aeneā, Anchiſam, Atla. Mna monoſyllabum cuiuſcunq. caſus ſit, producitur. *Producunt, &c.* A in nominatiuo Græco feminini generis, à noſtris corripitur; licet illi pducāt: veluti Scylla, Medea, Lerna, &c. Quoſdā tn̄ noīatiuos noſtri pduxerūt ad imitationē Græcorū, ſit tn̄, vt aliqua cęſurarū locū habeat, ideo nihil tale pducemus ſine autoritate, idq. faciemꝰ rariſſime, q̄a poterūt in e terminari, vt Tegea, vel Tegee, &c. *Non declinatum, &c.* A, ī omnib. per caſū nō declinatis producitur vt clamā, fruſtrā, ṗtereā, ſuprā, &c. Corripiūtur autē ita, q̄a. & puta aduerbium. Numeralia in ginta, rectius pducūtur, vt triginta, quadragintā. &c. produc quoq; præterea, intereā, anteā, poſteā, contrā, vltram quæ interim corripiuntur. Eia, Valerius Flacus corripit, & Alleluia Sidonius.

E,in vltimis.

E,breuia,primæ ꝓduc,& nomina quintæ.
Cum natis, addes pluralia cuncta, ſecūdæ
lõge doce,& ſocias Monoſyllaba lōga repo
Inclinatiuas p̃ter.Male cū bene,dēpto(no.
Omnia produces aduerbia,ſi qua ſecunda
Pręſtiterit,ſummiq. gradꝰ aduerbia q̄uis.
Sunt ferme,atque fere, producta , quibus
dabis ohe.

E corripit,vt docere.Ganimede, Hercule, Achille,&ſiles vocatiui,& ablatiui tertię. *Prima,&c.*E,in prima,& quīta declinatione,in quocunq.caſu reperitur,producitur & paraſceue,Anchisè,&c. vocat.& ablatiui,ſpeciē,diē,rē & hīc hodiē,pridiē,poſtridiē,quotidiē,quarē.Produc quoque pluralia in e,vt cetē,tēpē *Secunda,&c.*Producitur omnis ſecūda perſona vocis actiuæ,ſingularis numeri,pręſentis temporis, ſecundæ cōiugationis,imperatiui modi: vt docē monē Monoſyllaba producūtur:vt,mē,tē, sē,dē.Hinc demuntur coniunctiones encliticæ,que,ve,ne,& in cōpoſitis, Quiſque, nonne,& cætera, Producūtur aduerbia in e,ab adiectiuis ſecundę declinationis,ſiue comparētur,ſiue nō,vt piē,egregiē, equē, doctē,&c.Corripiuntur tamē bene & male,atque mage pro magis .Aduerbia ſuplatiui vndecunque fiāt,producuntur: vt Maximē,minimē,&c.Produc etiam Ferē, fermē, & ohē.

I,finale,

I,longum pono:vocit.item cōtraho ternę:

Sæpeq;

Sæpeq; Græcorum ternum, Minoidi teſtis.
Sed niſi ſiue quaſi, mihi, ibi, ſibi variabis.
Et tibi iunge cui tãtùm Breue moly, locat.

I producitur. Corripit verò cunctus tertiæ declinationis vocatiuus, vt Alexi, Amarilli, Phylli, &c. Datiuus quoq; tertiæ Græcus corripi iuenit, vt Palladi, Minoidi, &c. *Sed niſi, &c.* Variabis in litera poſita, inter quæ niſi, & quaſi rectius corripiuntur. Cui ſæpius eſt monoſyllabam, Moly: tantũ breue, herbæ nomen. *O in fine.*

O; commune datur, produc monoſyllaba, iungens.
Cum terno ſextum, atque aduerbia nomine nata.
Ad uariabo cito cũ ſedula, mutuo, crebro,
Seroq; ſit curtum mõ ſolùm, ſed breuiari
Ergo pro cauſa non vult, ꝑduco quaterno,
In caſu nomen, ſit cuius in us genitiuus.
O, patrij produc, variaq; gerundia verba.

O, variatur Vt, Cato, Leo, Apollo. &c. Producuntur tantum monoſyllaba, vt dõ, ſtõ, prõ, &c. producuntut tãtum datiui, & ablatiui, vt dominõ, meõ, amatõ, &c. Producũt tantùm, & aduerbia ex nominib. ducta: vt tantõ, quãtõ, falsõ, primõ, &c. Variãtur autẽ cito, ſedulo, mutuo, crebro, ſero. Modo aduerbium pro ſolũ corripit. Ergo pro cauſa producit. Produco Græcum in o, faciẽs genitiuũ in vs, in nominatiuo, datiuo, accuſatiuo, & ablatiuo, vt Didõ, Clothõ, Argõ Cliõ, Sapphõ, &c. Genitiu9 in o, ꝑducit tã-

tum,

tū, vt Apollos Apollō, Androgeos, Androgeō, &c. *Varia gerūdia verba*. vt, Plurib. hic æger moritur vigilando, ſed illum.
V, ſēper produc. B, cōtrahe Barbara deme.
V, produc, vt IESV. B corripitur, vt ab, ob. Demuntur barbara in b, quia producũtur. vt Iōb; Aminadāb, Iacōb, &c.

C in, vltimis.

C, ꝓduc. Præter nec, donec, Sed variabis.
Hic bene ꝓnomē: fac verbū iūgimus iſti.
C, producitur, vt sīc. Corripiũ ur, nec, donec. Hic, aduerbium producitur, pronomē variatur, & fac, verbum.

D & T.

D, breue ponatur, ceu t, niſi ſyncopa fiat.
D, corripitur, vt apud, Bogūd: Sic finita ī t, vt, Caput, amat, docet, niſi aliquādo per ſyncopen producātur, vt fumāt, pro fumauit, obīt pro obiuit.

L.

L, breue ſit Cū ſol, ſal, nil, tollunt Hebræa.
L, corripit̄, vt Annibal, Hiēpsal, mel, fel. Producuntur sōl, nīl, & sāl. Hebræa quoq; producuntur, vt Michaēl, Aaphaēl, &c.

N:

N, produc. Demas an, in, & prolem, tamen, atque.
Forſitan, & forſan, viden huic conformia iunges.
Quod dat inis, curtum eſt, velut en quod tertia neſcit.
Corripitur quartus, quando breuis vltima recti eſt.

N, pro-

N,producit,vt Hymēn,Titān,Delphīn, & oia nomina tertiæ ī on, vt Agamēm nō, Tolluntur,a regula an in,cum prole deīn, ex in,ſubin, pin, tamen, attamen, forſan: forſitan,vide n',pro & quæcūq,per apoco pen n,habent,vt me n',pro me ne?ten',te-ne:egon'egone,&c.

Quod da',&c. Corripe en,habēs inis ī ge nitiuo,vt pecten,crimē,&c.Corripit quo que in on,nomen ſecūdæ declinationis,ꝙ Latini in vm,vertere ſolent,vt Ilion,Pe-lion.&c.Corripit ſimiliter accuſatiuus,cu ius nominatiui vltima corripit. vt Medeā Maiā,&c. Accuſatiui à lōgis nominatiuis producūtur tātum, vt Aeneān, Anchisēn.

R.

R,breuies.Produc cuius dat patrius eris :
Addito Iber,aer,æther.Sit Celtiber āceps
Vt cor,nō lōgū melius. Producito tantū.
Cur,far,lar,fur,nar,par:vix plē breuiabo

R,corripit;vt Mulier,pater,mater,&c. Producūtur nomina in r,habētia ēris pen. longa ī geni.vt Cratēr,charactēr,clystēr, &c.Vēr,Ibēr,aer;æthēr,addūtur.Celtiber variantur, & cor:quod tn̄ melius corripi-tur. Producuntur tantum cur,far, &c.& par,cum compoſitis impar, &c. quæ non omnino rectè breuiantur quandoque.

AS.

As produc.Sed ad is,quæ dant patrio,bre-uiantur.
Et ternæ quarto,vates bonus,Helias,īquit.

As producitur, vt forâs, &c. Corripiũt tamẽ oĩa nomina tertię, quorũ genitiuus ĩ adis, vel ados, definit, vt arcas, &c. Corripe quoq. accuſatiuũ pluralẽ ĩ as, vt Rhetoras, &c. Baptiſta Mantuanus corripuit Helias.

ES.

Ponitur es longum. Pluralia corripe Græca. Quæ creſcunt, velut es, de ſum, penes, ĩ
quies, adde.
Cũ neutris, & ſi patrio ẽ penultima curta
Ternæ. Tolle ceres, aries paries, abies, pes.

Es, producit̃, vt Anchiſes, Dares, &c. Corripiũt aũt oĩa Græca pluralis numeri, tertiæ declinationis creſcẽtia ĩ ſingulari, veluti Demones, Vaſcones, Britones, Peanes, Crateres, Caſtores, gĩgãtes pyrrides, & q̃ plurima alia. Es à ſum corripit̃, ab edo, ꝓducitur. Penes præpoſitio, & inq̃es nomẽ, corripiũtur, & noĩa neutri generis, vt Hippomanes, cacoethes, &c. Corripiunt̃ & nomina tertiæ ĩ es, penult. genitiui breuiãtia vt pote q̃ itis, etis ant idis, penult. breui obtinent, vt̃ Miles ter es, des es. Producuntur ſolum Cerẽ, ariẽs. &c .

IS.

Is, breuio, verum plurales protraho caſus,
Isq. quod in patrio mutatur in itis, & inis.
Aut entis. Tethys, vario. Glis, vis quoq. no
Cũ verbo lõgũ ẽ; veluti pſona ſecũda (mẽ.
Protrahit, is, quotidie xitis, plurale repo-

Is, corripit̃, vt inq̃s, quis vis, bis, &c. (nit.
Producito oẽm caſũ pluralẽ in is, vt queis

plurale

plurale,dom'nis,&c.itē treis,omneis,&c. produc etiā nomina in is,quæ pen.lōga fa ciunt genit:creſcētē in itis,vel inis,vt Lis. Dīs,Samnīs,Salamīs,Auti entis, vt Simoīs Pyroīs, &c.Thetys variat̄.Produc ad hæc glīs,nīs,ſiue nomen, ſiue verbum, cū ſuis, vt sīs,pro ſi vīs,quāuis, vteruis,&c.Produ cuntur etiam ſecundæ perſonæ ſingulares quando plurales habent itis penultima longa,vt velis,neſcīs,&c.

OS.

Os,produc;patrius breuis eſt & cōpos, & impos.
Oſq;,oſſis,præbēs, rectos breuiato ſecūdæ
Os rectis ꝓduc,quoties tibi patrius o,dat

Os,producitur,vt flōs,nepōs,&c. Corripitur quicunq; genitiuꝰ in os,vt,Pallados Tydeos,&c.Et cōpos,& impos,& os, oſſis breuiantnr.Os,oris,producitur.Omne no mē in os,ſecūdæ declinationis, vt Samos, ſynodos,&c.corripitur,Producūtur & no mina, quæ per tertiam declinationem Atticam faciunt genitiuum in o, vt Athōs, Androgēos,&c.

VS.

Vs,correpta dat̄ Monoſyllaba cū genitiuis
Ternæ;vel quartæ produc numeriq.ſecūdi
In quarta primū quartū,quītumq;& ī vris
Dumue vtis patrius, vel in vdis, & vntis, odisue,
Aut quintus fit ī v, lōgus tū rectus habet̄.
Ergo produces venerabile nomē IESVS.

Vs,cor-

. quoq; aut alias particulas, ꝑpter metrũ dũtaxat īgeramus. Qui pedũ nimis, aut nõ ſatis ponũt, qui ſenſum nõ explẽt, aut fruſtra repetũt. Tertio, ne q̃d male tranſponatur. Quarto, ne ſenſus cõfundatur. Quinto, ſyllabarũ quãtitas non violabitur. Sexto, nec poſt vocalẽ, nec poſt m, ponet̃ i eodẽ verſu dictio incæpta a vocali, niſi fiat ecthlipſis, aut ſynatepha. Septimo nõ ponemꝰ ſuccuſſantes literas, ſyllabas, aut pedes, ut, O tite tu te Tati tibi tãta tyrãne tuliſti. Octauo, neq̃d ſit affectati nimis turgidè, aut molliter ſonanas. Nonò, vitabit̃ in paruo poemate magna licentia. Decimò, cauebimus ne non probati authoris carmina imitemur

---

IOAN. PELISSONIS CONDRIENSIS.

Appendix ad quantitates ſyllabarum de accentibus.

ACcẽtus eſt certa & legitima pronũtiãdi ratio. Et eſt triplex, Acutus, Circũflexus, Grauis. Acutus eſt, quo ſyllaba attollitur, vt prima a genitiuo carminis, & inſignitur hac nota.

Circumflexus, quo ſyllaba & attollitur, pariter, & dimittitur, vt prior à rore, & nota hoc inſigni.

Grauis, quo ſyllaba deprimit̃, vt duę po

ſtre-

ſtremæ a dominus,& figurāt hoc ſigno, vt falsò,hic Sororem falsò creditam, &c. Nā propter conſequentiā partiū orationis, id eſt,quòd in contextu orationis partes aliæ alias conſequantur acutus trāſit in grauē.

Notarum accentuum vſum.

Huiuſmodi notulis Grȩci paſſim vtūt,ra rò Latini niſi ſicubi hæreri poſſit,vtri accē tuū principalis ſit loc⁹,vel q̄a anceps ſit,di ctio, vt vna,nomē,vna aduerbiū:planē no mē,plan e aduerbiū; a e, vocales literȩ,a,e, ꝑpoſitiones ꝙ extra notā accēt⁹, nomē cū accēt⁹ nota,cōiūctio,&c.vel q̄a ſit ita,ut tā etſi in prōptu ſit,videre germanū accētū, tamē eū plerūq;nō niſi exercitatus, ſtatim videat,vt Scripſerunt,nō ſcripſerūt,Rurſū ſcripſere,nō ſcripſere,cū ꝓlatiōe nihil hȩc intereſſe videāt,vt certè hodie,ꝓferimus.

Quomodo fiat accentus.

Accētus ita fiūt. Nam proferēda dictio ne qualibet, in ea attollimus certā quandā ſyllabā,atq; ita fit accentus aut acutus, aut circūflex⁹,& reliquas deprimimus,i.æqua bili ſono ac velut vno vocis tenore ꝓferi m⁹. Atq; hoc ipsū ē grauis accēt⁹. Differūt q̄dē ipſa re acutus, &circūflexus,ac diuer ſȩ sūt natura,ſed hoc nos q̄dē ſono & voce nō internoſcimus,vtrobiq.n.ſyllabam pro nūciādo attollimus.Porro acutus, & circū flexus sūt principes accēt⁹, vt de illis tātū laborandū ſit,nā grauis vel nō quærētibus obuius eſt.Q̄d nunc ita interpretari libet.

Quotquot

Quotquot ſyllabæ sũt in dictione, vna tãtũ attollit.i. (vt nũc accepimus)acutò aut circũflexu accẽtu affertur: reliqua oẽs ſyllabæ grauantur ſeu dimittũtur, ẽt ſi mille eſſent, vt grauis accẽtus iure dicatũ ſyllabicꝰ,ꝙ ſit ĩ omni ſyllaba dictionis, ꝑter q̃ illa vna q̃ attollit: vt Gratianopolitanorũ. Itaq; cum de accẽtu cuiuſpiã dictionis loqmur,tãtum de horũ altero q̃ sũt eximij, hoc eſt de acuto, an circũflexo,intelligimus.Vnde de his tãtùm præcipi ſolet. Nam grauis nihil habet quod regulis,egeat. *Accentum ſedes.*

Ante tres ſyllabas nulla in dictione ſyllaba poteſt attolli,ergo acutus accẽtus,ĩ antepenultimã tantum.i.tertia a fine, aut in penultima,aut in vltima ponendus eſt. Nã circũflexus ad Latinos in penultimam tantùm cadit. Neque enim ſi qua monoſyllaba circumflexum habent, ideo in vltima habere cẽſeri poſſunt.Exempla de acuto:vt,omnia, facit recte.De circumflexo,vt mater ſpes.

Accentuum regula.

Accẽtuũ aũt huiuſmodi vt tibi ratio conſtet,prius noſcẽda penitꝰ,ac memoriter cõplectendo eſt ſyllabaria quãtitas quia apud Latinos pẽdet accẽtus maximè ex penultimæ ſyllabæ ſeu tẽpore,ſeu quantitate, id ꝙ è ſequentib.regulis colligas, facile licebit.

Omnis dictio monoſyllaba, naturã breuis, licet poſitione producatur,acuitur: vt Sum, e, eſt, vix,nuy,fax.

Monoſyllaba dictio natura ꝓducta,circũ

flectit; vt Dos, nos, ſpes, res, Vbi eã natara ꝓduci nõ cõſtiterit ad acutum confugito; nũquã. n. circumflexus ponitur ſuper ſyllabam natura breuem, aut tantum poſitione ꝓductã, i. quæ niſi obſtaret poſitio breuis eſſet.

Diſſyllaba dictio priorẽ natura producẽs & poſteriorẽ corripiens, illã circũflectit, vt Mater, Rema; alias acuit; vt Pater, nepos. Polyſyllaba dictio penul. ꝓducẽs, & ultimam corripiẽs, circumflectit penultimã, ut Romanus eqtare, ultimã uerò producẽs, acuit penultimã, ut potẽtes, amauerunt nunquam. n. lõga ante lõgã circumflectit. Dictio polyſyllaba penult. corripiẽs acuit antepenultimã; ut Dominus affatim, mulieris, ſcatebra, uocres, ſophia, philoſophia q̃quã ĩ his duabus poſtremis ſeruari poterit, authore Quĩtiliano, Grecanicus accẽtꝰ, philoſophia, ſophia; nõ Latinè id qdẽ ſed tñ citra reprehenſionẽ

Exceptiones.

Ab his canonibus exceptiões ſunt numero ſex. Prima, interrogatio accẽtum mutat, qa ultima interrogationis ſp acuitur, ut Egone. Quis furor, o ciues? Secunda, diſtictionis, & differentiæ gratia mutat accentus; ut una aduerbium ultimã acuit, ne uideat eſſe nomẽ. Sic pone, ꝑpoſitio, uel aduerbium, ſic eo, aliquo, illo; falsò; ſedulo, repente, palam fortè, ea, aliqua, &c. ultimã acuunt, dum aduerbia ſunt ne putẽt eſſe nomina, uel uerba, uel ꝓnomina, uel participia. Tertia. Cõciſio accẽtum mutat, ideo noĩa tertiæ in as, quæ ĩ ;ſtis

olim-

olim deſinebãt, vltimã circunflectũt. vt olĩ penultimã, vt Aquinas, Arpinas, noſtras, cuias. Olim dicebãt cuiatis, ꝓ cuias &c. Conciſa sũt quoq. donec, pro donecũ, ꝙ in Plauto legitur, adhuc, illuc, iſtuc, hic, &c. dic, duc, fac, &c. pro adducce, illucce, &c. dice, duce face, &c. Itẽ petit pro petiuit, fumat pro fumauit. Quarta. Accẽtũ trãſpoſitio mutat, veluti oẽs ꝑpoſitionum, cõiunctionũq; ſyllabę dum pręponuntur, grauantur, vt de qua re, poſt poſitę aũt acuũt, vt qua de re, &c. Cum ꝑpoſitio q̃, ne, ue, encliticæ cõiunctiones ꝑcedẽtẽ ſyllabã acuunt, vt qui cũ, mecũ, &c. Cęſar, Papaq; homines ne, feræ ne, &c. Quĩta, cõpoſitio quandoq; accentũ variat, vt cõpoſitio eſſe noſcat, non oratio. Itaq; hæc exceptio particula eſt ſecũdæ exceptionis, vnde tertia à fine acuit in ſequentib. ſubinde, exinde, deinde, proinde, perinde, aliquando ne qñ, hucuſq; alõge, delõge, deinceps, duntaxat, iſiniſtrorſũ, deorſum, quapropter. n. vero, quinimo, nimirũ, nihilominus pro tñ, paulominus pro fere, quomodo ꝓqualiter, iſup, deſup, iterea, poſtea, verutamen, hactenus, quatenꝰ. Vbi aũt diuiſæ eſsent dictiões, diuerſos haberent accẽtꝰ. Sexta, Idioma, id eſt, linguæ proprietas, accẽtũ mutat, cũ vnaquęq; ligua habeat accẽtũ ſibi peculiarẽ ac proprium, Nã ſm̃ Latinorũ regulas Anthropos & Epiros, penultimã acuerẽt, qa ꝓducitur, hãc tñ apud Gręcos grauẽ habent. E diuerſo, Simois, qa penultimã corrigit, ante-

penultimam ſecũdũ Latinorũ regulas acueret,quã apud Græcos grauem habet, acutã ante penultimam.Item & paracletus contra vsũ linguæ noſtræ in ante penultima habet accentum,cùm penultima eius ſit longa, vt fit in agapetus , & eleeſon,quæ Grçce perſcribuntur.Ex ais patet in Græcis accentũ q̃titati plerumq. eſſe contrariũ.Sed hactenus

DE FIGVRIS

LIBER XI.

FIGVRÆ DEFINITIO.

ARTE nouata aliqua dicendi forma, Figura eſt.
Sunt eius ſpecies, Metaplaſmus, Schema,Tropuſque.
Quas manifeſtatis vitijs, referabimus amplè.

Figura eſt arte aliqua nouata forma dicendi.

Figurarum notitia eſt Poetis,Oratoribuſq; neceſſaria . Figuræ ſpecies ſunt tres : Metaplaſmus,Schema,& Trop⁹,Cçterum, fuerit operæ pretium vitiorum naturam ante manifeſtare, vt ea a figuris ſeparare ſciamus.

Vitia orationis generalia, ſunt tria obſcurum,inordinatum,barbarum . Obſcuritatis ſpecies,ſunt Octo:Acyrologia,Pleonaſmos,

Periſſologia, Amphibologia, Tautolgia, Eclipſis cum Apoſiopeſi, Aenigma, Macrologia. Inordinatæ orationis ſpecies ſunt qnque, Tapinoſis, Cacophaton, Cacoſynthetõ Æſchrolõgia, Cacozelis. Barbarę orationis ſpecies ſunt duæ. Barbariſmus, & Solęciſm⁹. Eiuſmodi vitia vt pote in primis vitanda declarabuntur.

Barbarus eſt quiſquis ſcribendo ſiue loquendo
Verbum corrumpit: peregrinum eſt barbara lexis.

Barbariſmus, eſt vnius dictionis corruptio, ſcribendo, aut loquendo commiſſa; vt tollero, cum duobus ll. Buſiris, pen. corr. Babara lexis. eſt dictio peregrina, vt guerra, bladũ, ſtuffa, fardellus, charreris, &c. Barbariſmus dicitur, a barbarus, id eſt diſſonans: quia à vera latinitate diſſonat, & diſſidet.

Barbariſmus in proſa nomen ſuum retinet: apud Poetas Metaplaſmus, & Pathos nuncupatur. Ideo licet ex Poetis depromant Barbariſmi exẽpla, ne credas ipſos loquutos eſſe barbare, ſiue (vt veteres ſæpius dicebat) ruſticè: ſed ĩtelligas Barbariſmũ fore, ſi quis ita loqret in proſa. Idẽ cẽſendũ eſt de Solæciſmo, cui Schemati apud Poetas nomẽ eſt.

Equo Solęciſmus votioſa oratio quæuis.
Solœciſmus, eſt impar, & incõueniẽs cõpoſitura partiũ orationis, vt, Acuta gladius. Salue te reuerendæ magiſter. Veteres ſolæ cum dixerunt, potius à quo ſolęciſſo, ſolœciſſas, ideſt, incongruè loquor.

agente ſententia quod demonſtrat, vt apud Virgilium: Dulichias vexaſſe rates, pro atro ciſſimè raptaſſe ac laniaſſe, Tapinoſis, à ταπεινὸς, id eſt, humilis.

Aeſcrologos, nobis obſcæna oratio fert.

Aeſchrologia, eſt, vitio cōpoſitionis ſiue recunda oratio, vt cōpoſitio verborum obſcęnę ſignificationis, aut vnius verbi obſcæna ſignificatio & pronunciatio, ab αἰσχρος, id eſt, turpis, & λόγος, id eſt ſermo.

Eſt cacoritè phaton quicquid ſonat haud bene nobis.

Cacophaton, aut Cacephatum, eſt obſcæna pronunciatio, vel in cōpoſitione, vel in vno verbo, vt, Arrige aures Pāphile, κακὸν, id eſt, malum, φατὸν, dictum, hoc eſt malè ſonans dictum.

Eſto Cacozelon praua affectatio nobis.

Cacozelia, eſt per affectationē decoris corrupta ſententia, cum eo ipſo, dedecoret oratio, quò illā voluit autor ornare, vt Aureus axis erat, temo aureus, aurea ſummæ Curuatura rotæ, radiorum, argēteus ordo, &c. Cacozelon, id eſt, mala affectatio.

Haud bene compoſitum Cacoſynthetō, eſt ò Latinis.

Cocoſyntheton, eſt vitioſa dictionum cōpoſitio, vel indecens ſcriptura, vt Terga fatigamus haſta Cacoſyntheton transfertur malè compoſitum.

DE METAPLASMO.

Dictio transformata poetę fit Metaplaſm⁹.

Metaplaſmus eſt tranformatio quædam recti,ſolitiq; ſermonis,in alteram ſpeciem, metri,ornatus,neceſſitatis ve cauſa;vt Cœlicolum, induperator,dicier,a μετά,id eſt trans,& πλάσμα,id eſt,figmentum. Metaplaſmi ſpecies ſunt quatuordecim, Proſtheſis,Epentheſis,Paragoge,Aphæreſis, Syncope. Ectaſis,Syſtole,Apocope,Diæreſis,Sinæreſis,Synalœphe,Ellipſis,Antitheſis,Metatheſis.

Adijce principio quicquã, ſic proſtheſin (edes.

Proſtheſis,eſt appoſitio quædam ad principium dictionis,literæ vel ſyllabæ,vt Gnate,pro natæ,retulit,pro tulit,aſtat,pro ſtat. Dicitur à πρὸς,id eſt ad,& θέσις,poſitio,hoc eſt,appoſitio.

Adijce q̃d medio, fit fiet Epentheſis aptè,

Epentheſis, eſt appoſitio q̃dam ad mediũ dictionẽ literæ vel ſyllabæ,vt reliqas gemino ll, pro reliquias, alitum pro alituum. Epentheſis dicitur,ab ἐπί & ἐν q̃ iuncta ſignificãt inter,& θέσις poſitio,vt ſi interpoſitio. Eãdem ſignificationẽ hẽt parentheſis.

Adijce q̃d fini,pulchram facies paragogen.

Paragoge,eſt appoſitio q̃dam ad finem dictionis,vt poteſtur,pro põt,a παρά, id eſt, ad.& ἀγωγή,id eſt ductio, hoc eſt aductio.

Aufert q̃d capiti vates, vt Aphereſin edat.

Aphereſis,eſt ablatio de principio dictionis, literæ vel ſyllabæ; contraria Proſtheſi, vt Ponẽmetum,pro depone, ab ἀφαιρέομαι id,eſt,aufero.

. quoq;aut alias particulas, ꝑpter metrũ dũ
taxat igeramus. Qui pedũ nimis, aut nõ ſa-
tis ponũt, qui ſenſum nõ explẽt, aut fruſtra
repetũr. Tertio, ne q̃d male tranſponatur.
Quarto, ne ſenſus cõfundatur. Quinto, ſyl
labarũ quãtitas non violabitur. Sexto, nec
poſt vocalẽ, nec poſt m, ponẽt i eodẽ verſu
dictio incæpta a vocali, niſi fiat ecthlipſis,
aut ſynatepha. Septimo nõ ponem⁹ ſuccuſ
ſantes literas, ſyllabas, aut pedes, ut, O tite
tu te Tati tibi tãta tyrãne tuliſti. Octauo,
neq̃d ſit affectati nimis turgidè, aut molli-
ter ſonanas. Nonò, vitabĩt in paruo poema
te magna licentia. Decimò, cauebimus ne
non probati authoris carmina imitemur

IOAN. PELISSONIS
CONDRIENSIS.

Appendix ad quantitates ſyllabarum de accentibus.

ACcẽtus eſt certa & legitima pro
nũtiãdi ratio. Et eſt triplex, Acu
tus, Circũflexus, Grauis. Acutus
eſt, quo ſyllaba attollitur, vt pri
ma a genitiuo carminis, & inſignitur hac
nota.

Circumflexus, quo ſyllaba & attollitur,
pariter, & dimittitur, vt prior à rore, & no
ta hoc inſigni.

Grauis, quo ſyllaba deprimiť, vt duę po
ſtre-

ſtremæ a dominus,& figurāt hoc ſigno, vt falsò,hic Sororem falsò creditam, &c.Nā propter conſequentiā partiū orationis, id eſt,quòd in contextu orationis partes aliæ alias conſequantur acutus trāſit in grauē.

Notarum accentuum vſum.

Huiuſmodi notulis Grȩci paſſim vtūt,rarò Latini niſi ſicubi hæreri poſſit,vtri accētuū principalis ſit loc⁹,vel q̄a anceps ſit,dictio, vt vna,nomē,vna aduerbiū:plane nomē,plane aduerbiū; a e, vocales literȩ,a,e, ꝑpoſitiones ꝗ extra notā accēt⁹, nomē cū accēt⁹ nota,cōiūctio,&c.vel q̄a ſit ita,ut tā etſi in prōptu ſit,videre germanū accētū, tamē eū plerūq;nō niſi exercitatus, ſtatim videat,vt Scripſerunt,nō ſcripſerūt,Rursū ſcripſere,nō ſcripſere,cū ꝓlatiōe nihil hȩc intereſſe videāt,vt certè hodie,ꝓferimus.

Quomodo fiat accentus.

Accētus ita fiūt.Nam proferēda dictione qualibet, in ea attollimus certā quandā ſyllabā,atq; ita fit accentus aut acutus, aut circūflex⁹,& reliquas deprimimus,i.æquabili ſono ac velut vno vocis tenore ꝓferim⁹.Atq; hoc ipsū ē grauis accēt⁹. Differūt q̄dē ipſa re acutus, &circūflexus,ac diuerſȩ sūt natura,ſed hoc nos q̄dē ſono & voce nō internoſcimus,vtrobiq.n.ſyllabam pronūciādo attollimus.Porro acutus, & circūflexus sūt principes accēt⁹, vt de illis tātū laborandū ſit,nā grauis vel nō quærētibus obuius eſt.Qđ nunc ita interpretari libet.

Quotquot ſyllabæ ſũt in dictione, vna tãtũ attollit.i. (vt nũc accepimus)acutò aut circũflexu accẽtu affertur: reliqua oẽs ſyllabæ grauantur ſeu dimittũtur, ẽt ſi mille eſſent, vt grauis accẽtus iure dicat̃ ſyllabic⁹,ꝙ ſit ĩ omni ſyllaba dictionis, ꝑter q̃ illa vna q̃ attollit: vt Gratianopolitanorũ. Itaq; cum de accẽtu cuiuſpiã dictionis loqmur,tãtum de horũ altero q̃ ſũt eximij, hoc eſt de acuto, an circũflexo,intelligimus.Vnde de his tãtùm præcipi ſolet. Nam grauis nihil habet quod regulis,egear. *Accentum ſedes.*

Ante tres ſyllabas nulla in dictione ſyllaba poteſt attolli,ergo acutus accẽtus,ĩ antepenultimã tantum.i.tertia a fine, aut in penultima,aut in vltima ponendus eſt. Nã circũflexus ad Latinos in penultimam tantùm cadit. Neque enim ſi qua monoſyllaba circumflexum habent, ideo in vltima habere cẽſeri poſſunt.Exempla de acuto:vt,omnia, facit rectè.De circumflexo,vt mater ſpes.

Accentuum regula.

Accẽtuũ aũt huiuſmodi vt tibi ratio conſtet,prius noſcẽda penit⁹,ac memoriter cõplectendo eſt ſyllabaria quãtitas quia apud Latinos pẽdet accẽtus maximè ex penultimæ ſyllabæ ſeu tẽpore,ſeu quantitate, id ꝙ è ſequentib.regulis colligas, facile licebit.

Omnis dictio monoſyllaba, naturã breuis, licet poſitione producatur,acuitur: vt Sum, e, eſt,vix,nuy,fax.

Monoſyllaba dictio natura ꝓducta,circũ

flectit; vt Dos,nos,ſpes,res,Vbi eã natura ꝓduci nõ cõſtiterit ad acutum confugito;nũquã.n.circumflexus ponitur ſuper ſyllabam natura breuem,aut tantum poſitione ꝓductã,i.quæ niſi obſtaret poſitio breuis eſſet.
Diſſyllaba dictio priorẽ natura producẽs & poſteriorẽ corripiens,illã circũflectit, vt Mater,Roma;alias acuit;vt Pater,nepos.Polyſyllaba dictio penul. ꝓducẽs, & ultimam corripiẽs,circumflectit penultimã,utRomanus eqtare,ultimã uerò producẽs,acuit penultimã,ut potẽtes,amauerunt nunquam.n. lõga ante lõgã circumflectit. Dictio polyſyllaba penult. corripiẽs acuit antepenultimã; ut Dominus affatim,mulieris,ſcatebra, uocres,ſophia,philoſophia q̃quã ĩ his duabus poſtremis ſeruari poterit, authore Quĩtiliano,Grecanicus accẽtꝰ,philoſophia,ſophia; nõ Latinè id qdẽ ſed tñ citra reprehenſionẽ

Exceptiones.

Ab his canonibus exceptiões ſunt numero ſex. Prima,interrogatio accẽtum mutat,qa ultima interrogationis ſp acuitur, ut Egone. Quis furor,o ciues?Secunda,diſtictionis,& differentiæ gratia mutat accentus;ut una aduerbium ultimã acuit,ne uideat eſſe nomẽ. Sic pone,ꝑpoſitio,uel aduerbium,ſic eo,aliquo,illo;falsò;ſedulo,repente,palam fortè, ea,aliqua,&c.ultimã acuunt, dum aduerbia ſunt ne putẽt eſſe nomina,uel uerba,uel ꝓnomina,uel participia.Tertia.Cõciſio accẽtum mutat,ideo noia tertiæ in as, quæ ĩ ꝗſtis olim

olim deſinebāt, vltimā circunflectūt. vt olī penultimā, vt Aquinas, Arpinas, noſtras, cuias. Olim dicebāt cuiatis, ꝑ cuias &c. Conciſa sūt quoq. donec, pro donecū, ꝙ in Plauto legitur, adhuc, illuc, iſtuc, hic, &c. dic, duc, fac, &c. pro adducce, illucce, &c. dice, duce face, &c. Itē petit pro petiuit, fumat pro fumauit. Quarta. Accētū trāſpoſitio mutat, veluti oēs ꝑpoſitionum, cōiunctionūq; ſyllabę dum pręponuntur, grauantur, vt de qua re, poſt poſitę aūt acuūt, vt qua de re, &c. Cum ꝑpoſitio q̄, ne, ue, encliticæ cōiunctiones ꝑcedētē ſyllabā acuunt, vt qui cū, mecū, &c. Cęſar, Papaq; homines ne, feræ ne, &c. Quīta, cōpoſitio quandoq; accentū variat, vt cōpoſitio eſſe noſcat, non oratio. Itaq; hæc exceptio particula eſt ſecūdæ exceptionis, vnde tertia à fine acuit in ſequentib. ſubinde, exinde, deinde, proinde, perinde, aliquando neq̄ qn̄, hucuſq; alōge, delōge, deinceps, duntaxat, iſiniſtrorsū, deorſum, quapropter. n. vero, quinimo, nimirū, nihilominus pro tn̄, paulominus pro fere, quomodo ꝑqualiter, īſuꝑ, deſuꝑ, iterea, poſtea, verutamen, hactenus, quatenꝰ. Vbi aūt diuiſæ eſsent dictiōes, diuerſos haberent accētꝰ. Sexta, Idioma, id eſt, linguæ proprietas, accētū mutat, cū vnaquęq; ligua habeat accētū ſibi peculiarē ac proprium, Nā ſm Latinorū regulas Anthropos & Epiros, penultimā acuerēt, qa ꝑducitur, hāc tn̄ apud Gręcos grauē habent. E diuerſo, Simois, qa penultimā corrigit, ante-

penultimam ſecũdũ Latinorũ regulas acueret, quã apud Græcos grauem habet, acutã ante penultimam. Item & paracletus contra vſũ linguæ noſtræ in ante penultima habet accentum, cùm penultima eius ſit longa, vt ſit in agapetus , & eleeſon, quæ Grece perſcribuntur. Ex ais patet in Græcis accentũ q̃titati plerumq. eſſe contrariũ. Sed hactenus

---

DE FIGVRIS

LIBER XI.

FIGVRÆ DEFINITIO.

ARTE nouata aliqua dicendi forma, Figura eſt.

Sunt eius ſpecies, Metaplaſmus, Schema, Tropuſque.

Quas manifeſtatis vitijs, referabimus amplè.

Figura eſt arte aliqua nouata forma dicendi.

Figurarum notitia eſt Poetis, Oratoribuſq; neceſſaria. Figuræ ſpecies ſunt tres: Metaplaſmus, Schema, & Trop⁹, Cęterum, fuerit operæ pretium vitiorum naturam ante manifeſtare, vt ea a figuris ſeparare ſciamus.

Vitia orationis generalia, ſunt tria obſcurum, inordinatum, barbarum. Obſcuritatis ſpecies, ſunt Octo: Acyrologia, Pleonaſmos,

Periſſologia, Amphibologia, Tautolgia, Eclipſis cum Apoſiopeſi, Aenigma, Macrologia. Inordinatæ orationis ſpecies ſunt q̃nque, Tapinoſis, Cacophaton, Cacoſynthetõ Æſchrologia, Cacozelis. Barbarę orationis ſpecies ſunt duæ. Barbariſmus, & Solęciſm⁹. Eiuſmodi vitia vt pote in primis vitanda declarabuntur.

Barbarus eſt quiſquis ſcribendo ſiue loquendo
Verbum corrumpit: peregrinum eſt barbara lexis.

Barbariſmus, eſt vnius dictionis corruptio, ſcribendo, aut loquendo commiſſa; vt tollero, cum duobus ll. Buſiris, pen. corr. Babara lexis. eſt dictio peregrina, vt guerra, bladũ, ſtuffa, fardellus. charreris, &c. Barbariſmus dicitur, a barbarus, id eſt diſſonans: quia à vera latinitate diſſonat, & diſſidet.

Barbariſmus in proſa nomen ſuum retinet: apud Poetas Metaplaſmus, & Pathos nuncupatur. Ideo licet ex Poetis depromant̃ Barbariſmi exẽpla, ne credas ipſos loquutos eſſe barbare, ſiue (vt veteres ſæpius dicebat) ruſticè: ſed ĩtelligas Barbariſmũ fore, ſi quis ita loq̃ret̃ in proſa. Idẽ cẽſendũ eſt de Solæciſmo, cui Schemati apud Poetas nomẽ eſt.

Equo Solęciſmus votioſa oratio quæuis.
Solœciſmus, eſt impar, & incõueniẽs cõpoſitura partiũ orationis, vt, Acuta gladius. Salue te reuerendæ magiſter. Veteres ſolæcum dixerunt, potius à quo ſolęciſſo, ſolœciſſas, ideſt, incongruè loquor.

Obſcuræ ignobiliſq; orationis ſpecies.

Impropriè ſumptum verbū dicāt Acyron.

Acyrologia eſt impropria dictionis vſurpatio, vt ſpero, pro timeo, Accede ad hunc ignem. id eſt, ad hanc meretricem Acyrologia interpretāt impropria loquutio, ab ἄκυρος, ideſt, impropriꝰ, & λογία, id ē, loquutio.

Omne ſuperuacuum Pleonaſmos ritè vocatur.

Pleonaſmos, eſt adiectio ſuperuacua ad plenam ſignificationem, vt ſic ore loquuta eſt Vidi his oculis, Et interpretatur ſuperabundantia, à πλεονάζω, id eſt, pluſquam oportet facio, aut dico.

Eſto Periſſologus tibi ſermo ſuperfluus omnis.

Periſologia, eſt adiectio verborum ſuperflua ſine vlla vi rerum, vt ibant, quà poterant, quà non poterant, nō ibant. Viuat rex, & non moriatur. Transfertur autem periſſologia, ſuꝑflua loquutio, à περισσος, i. ſuperfluus, & eſt penè eadem quæ pleonaſmos.

Amphibolon, dubius Romanis ſermo feretur.

Amphibolia, eſt vitio compoſitionis ambiguè poſita ſententia, Aio te Aeacida Romanos vincere poſſe, & fit ab ἀμφίβολος, id eſt dubius.

Tautologos verbis varijs rem ſignat eandem.

Tautologia, eſt diuerſorum verborū, aut orationum eandē rem ſignificantium inculcatio;

catio,vt Ipſe egomet venio,exultans ridēs, gaudeſq; reuertor. Tautologia dicit a ταυ τότις, id eſt, identitas, & λογία, loquutio. Eſt enim eadem loquutio.

Macrologos, ſermo nimium prolixus habetur.

Macrologia,eſt longa ſententia, res non neceſſarias cōprehendens. Vir. Poſtera lux ſummo ſpargebat lumine terras. Orta dies cum primum alto ſe,gurgite tollūt.Solis eq lucemq; elatis narib. efflant,Satis fuerat dixiſſe,orta dies.Macrologia traducit longus ſermo ſiue neceſſitate,à μακρὸς,id eſt lōgus.

Eclipſis verbū:Reticentia, verba ſubaudit.

Eclipſis,vnicum uerbum,id eſt, dictionē ſubaudit,Reticentia uerò, id eſt, apoſiopeſis,plures dictiones ſupprimit, Eclipſis, id eſt defectus ſeu defectio,Apoſiopeſis, Latinè dicitur reticentia.

Eſt ænigma,grauis nimiū tibi ſermo ſolutus.

Ænigma,eſt obſcura ſententia per obſcuram ſimilitudinem rerum;ut,Mater me genuit,eadē mox gignitur ex me, ſignificatur enim aquam in niuem conuerti, & ex eadem rurſus effluere. Ænigma, dicitur ab αἰνίττωμαι,i.obſcurè loquor.

Inordinatæ orationis ſpecies.

Inordinatæ orationis ſpecies ſunt quinq; Tapinoſis,Æſchrologia, Cacophaton, Cazelia,Cacoſyntheton.

Magna Tapinoſis tenui ſermone recludit.

Tapinoſis,eſt humilitas magnæ rei nō id

agente ſententia quod demonſtrat, vt apud Virgilium: Dulichias vexaſſe rates, pro atro ciſſimè raptaſſe ac laniaſſe, Tapinoſis, à ταπεινὸς, id eſt, humilis.

Aeſcrologos, nobis obſcæna oratio fert.

Aeſchrologia, eſt, vitio cõpoſitionis ſiue recunda oratio, vt cõpoſitio verborum obſcęnę ſignificationis, aut vnius verbi obſcæna ſignificatio & pronunciatio, ab αἴσχρος, id eſt, turpis, & λόγος, id eſt ſermo.

Eſt cacoritè phaton quicquid ſonat haud bene nobis.

Cacophaton, aut Cacephatum, eſt obſcæna pronunciatio, vel in cõpoſitione, vel in vno verbo, vt, Arrige aures Pãphile, κακὸν, id eſt, malum, φατὸν, dictum, hoc eſt malè ſonans dictum.

Eſto Cacozelon praua affectatio nobis.

Cacozelia, eſt per affectationẽ decoris corrupta ſententia, cum eo ipſo, dedecoret oratio, quò illã voluit autor ornare, vt Aureus axis erat, temo aureus, aurea ſummæ Curuatura rotæ, radiorum, argẽteus ordo, &c. Cacozelon, id eſt, mala affectatio.

Haud bene compoſitum Cacoſynthetõ, eſt ò Latinis.

Cocoſyntheton, eſt vitioſa dictionum cõpoſitio, vel indecens ſcriptura, vt Terga fatigamus haſta Cacoſyntheton transfertur malè compoſitum.

DE METAPLASMO.

Dictio transformata poetę fit Metaplaſm⁹.

Metaplaſmus eſt tranformatio quædam recti,ſolitiq; ſermonis,in alteram ſpeciem, metri,ornatus,neceſſitatis ve cauſa;vt Cœlicolum, induperator,dicier,a μετά,id eſt trans,& πλάσμα,id eſt,figmentum. Metaplaſmi ſpecies ſunt quatuordecim, Proſtheſis,Epentheſis,Paragoge,Aphæreſis, Syncope.Ectaſis,Syſtole,Apocope,Diæreſis,Sinæreſis,Synalœphe,Ellipſis,Antitheſis,Metatheſis.

Adijce principio quicquã, ſic proſtheſin (edes.

Proſtheſis,eſt appoſitio quædam ad principium dictionis,literæ vel ſyllabæ,vt Gnate,pro natæ,retulit,pro tulit,aſtat,pro ſtat. Dicitur à πρὸς,id eſt ad,& θέσις,poſitio,hoc eſt,appoſitio.

Adijce q̃d medio, ſit fiet Epentheſis aptè,

Epentheſis, eſt appoſitio q̃dam ad mediũ dictionẽ literæ vel ſyllabæ,vt reliqas gemino ll, pro reliquias, alitum pro alituum. Epentheſis dicitur,ab ἐπί & ἐν q̃ iuncta ſignificãt inter,& θέσις poſitio,vt ſi interpoſitio.Eãdem ſignificationẽ hẽt parentheſis.

Adijce q̃d fini,pulchram facies paragogen.

Paragoge,eſt appoſitio q̃dam ad finem dictionis,vt poteſtur,pro põt,a παρά, id eſt, ad.& ἀγωγή,id eſt ductio, hoc eſt aductio.

Aufert q̃d capiti vates, vt Aphereſin edat.

Aphęreſis,eſt ablatio de principio dictionis, literæ vel ſyllabæ; contraria Proſtheſi, vt Ponẽmetum,pro depone, ab ἀφαιρέομαι id,eſt,aufero.

E medio quicquam tollas, ita Syncopa fiet
Syncopa eſt ablatio de media dictione literæ, vel ſyllabæ, cõtraria Ephenteſi, vt audacter pro audaciter, à σύν, i. cõ, & κόπτω, in cido. Eſt enim conciſio, vt dixti pro dixiſti & commorat pro commouerat, &c. (cidẽs.
Eſt Apo nempe cope, quicq̃ de fine tre-
Apocope, eſt oblatio da fine dictionis literæ, vel ſyllabę, contraria Paragogæ, vt Achilli, p Achillis, ex ἀπο, ideſt ab, & κόπτω, ſcindo.
Ectaſis extendit tibi iure puer breuiãdã.
Ectaſis, eſt extenſio ſyllabæ, contra naturam verbi, vt naufragia media longa, quæ breuis eſt, & Italia prima producta quæ natura alioqui corripitur. Dicitur ab ἐκτείνω, id eſt produco. Eadem Diaſtole, vocatur.
Producenda foret quã Syſtola corripit ipſa
Syſtole eſt correptio ſyllabæ contra naturam verbi facta contraria. Ectaſi, vt aquoſus Orion, pro Orion producta, a συστέλλω, id eſt corripio.
Syllaba per binas diuiſa Diæreſis eſto.
Diæreſis eſt diuiſo vnius ſyllabæ in duas, vt aulai, pro aulæ a διαιρέω, ideſt diuido.
Syllaba de binis eſt facta Synereſis Luna.
Synereſis, eſt cõglutinatio duarũ ſyllabarum in vnam, contraria Diæreſi, vt, Phæton diſſyllabum, pro triſyllabo, a συν, ideſt, cum & αἵρεσις, diuiſio, quaſi diuiſorũ cõiunctio.
Mutecat Ellipſis, ceu, vocalẽ Synalepha.
Ellipſis, vel, Ectlipſi, m literæ cum ſua vo

cali

cali ante vocalē eliſio. Synalępha eſt vocalis ante vocalem interēptio in diuerſis dictionib. vt, O curuæ in terras animæ, & cæleſtiū inanes. Ellipſis ab ἐκ, & λείπω, i. deficio, & interpretatur eliſio. Synalępha. i. colliſio: à συναγείρω, ideſt, coniungo.

Antitheſis fiet tibi, litera ſi varietur.

Antitheſis eſt literæ pro litera poſitio, vt olli, pro illi, ab ἀντ᾽, ideſt, pro, & θέσις, poſitio, quaſi alius pro alia poſitio.

Eſt Meta nēpe theſis, ſi traſponas elementū

Metatheſis, eſt literarū in aliū locū translatio, nulla litera à dictiōe ſublata, vt, Euādri Tymbre, pro Euander, Tymber, a μετα, e trans, & θέσις, poſitio, quaſi tranſpoſitio.

Præpoſitura, quidē mutata, Parallaga fiet.

Proteſe on parallaga, aut parallage, eſt prępoſitionū mutatio, cum altera pro altera ponitur, vt, Cui de te tantum licuit, pro in te protheſeon parallage, transfertur prępoſitionum mutatio, a πρὸ, ideſt, præ & ante, & θέσις, poſitio.

DE SCHEMATE.

Schemata, dant ſpecies tibi Lexeos, & Dianœas.

Schema, eſt quicquid à ſimplici atq. in promptu poſito dicēdi modo vel poetice, vel oratoriè mutat. Schematis ſpēs ſūt di ę Dianęas. i. mētis vel ſenſus, vel sētentiarū, & Lexeos, ideſt dictionis, verborū ſermo

nis orationum. Schematis autē Lexeos ſpecies multæ sūt, ſed neceſſariæ tradūt p quas ſimiles colligentur: Prolepſis, Zeugma, Hypozeus. Syllepſis, Aſynthoton, ſeu Dialiton, Polyſynthetō, Anadiploſis, Anaphora, Epanalepſis, Epizeuſis, Paronomaſia, Scheſis onomaton, Paromœō, Homęoteleutō, Homęoptoton, Polyptoton, Hyrmos. Clinax, Schema trāsfert cultus, figura habitus. Dianęa, dianęas .i. ſentētia, Lexis: dictio. (lepſis. Per partes totū, aut referat poſt facta Pro-

Prolepſis, eſt præſumptio rerū ordine ſecutarū, vel cum numerus antè verbo redditur, q̄ perſonæ deſinientur: vt, Interea reges (ingenti mole Latinus. Quadringo vehitur curru, bigis it Turnus in albis. Tū pater Aeneas Romanę ſtirpis origo. Et iuxta Aſcanius magnæ ſpes altera Romæ, (Procedunt caſtris, &c. Et dicitur Prolepſis à πρὸ, id eſt ante, & λῆψις ſumptio.

Verbo vno plureis ſenſus per zeugma recludo, Zeugma, eſt vnius verbi concluſio, diuerſis clauſulis aptè coniuncta, vt aduerſatur libidini caſtitas, auaritię liberalitas, mediocritati luxuria, modeſtiæ ſuperbia, ſtrēuitati, acedia. Zeugma interpretatur adiunctio. a ζευγνύω Iungit Hypozeuxis ſua reb. verba quibuſque.

Hypozeuxis eſt figura zeugmati contraria: vbi ſuum cuiq; clauſulæ redditur verbum: Vir. Aegēadit, & regi memorat nomenq; genuſq; Quid ve petat, quid ve ipſe ferat, &c.

ab ὑπό, ideſt ſub,& ζεῦξις,coniunctio.

Verba vno varia eſt Syllepſis clauſula nexa.

Syllepſis, eſt diuerſarum clauſularum per vnum verbum congſutinata cõceptio: veluti, Hic illius arma: Hic currus fuit, a σύν,id eſt con,& λῆψις,captio,vt ſit conceptio.

Copula ſupprimitur quò fiat Aſynthe-
ton aptè.

Aſyntheton, eſt oratio ſine coniunctionibus neceſſariò ſubauditis: vt,Dum ętas:metus,magiſter,,phibebãt,ab ἀ priuatiua particula,& σύν,id eſt con,& θετόν,id eſt poſitum,quaſi incompoſitum. (vſque

Copula multiplicata facit Polyſynthetõ

Polyſyntheton,eſt oratio multis nexa cõiunctionibus.Virg.Athamaſque, Thoaſque Pelideſq; Neoptolem⁹,primuſq; Machaon: è πολύ,id eſt multum,& σύνθετον, id eſt cõpoſitum,quaſi multipliciter compoſitum.

Finẽ principio repetẽs Anadiploſin edes.

Anadiploſis, eſt verſus finis in principio alterius repetitio:vt,Sequitur pulcherrim⁹ Aſtur,Aſtur,equo fidens,&c.ab ἀνά, id eſt re,& διπλωσις, duplicatio.

Principium fit idem nonnumqam verſi
bus aptè.

Anaphora,eſt relatio verbi eiuſdẽ,aũt ſimilis,per principia complurium verſuum: vt, Nate meæ vires mea magna potentia ſolus,Nate patris ſummi,&c.ab ἀνά,id eſt re, & φορά,latio:

Principio & fini reperitur verſus eodẽ.

Epa-

Epanalepſis,eſt cum eadē dictio & principium verſus & clauſulam tenet:vt multa ſuper Priamo rogitans,ſuper Hectore multa.Et interpretatur reacceptio,ſiue replicatio ab ἐπὶ,& ἀνὰ,quæ coniuncta ſignificant re,& λῆψις, acceptio.

Dictio format Epizeuxin,cū vi geminata.

Epizeuxis,eſt eiuſdē dictionis ſine medio geminatio cum impetu pronunciationis: vt,Meme adſum qui feci:in me conuertite ferrum. O Rutuli,&c.Interpretatur coniunctio, aut combinatio.

In ſimili verbo ludit quandoque poeta.

Paronomaſia,eſt veluti quędam denominatio, vel quoties aliud nomen efficitur de alio:vt, Nam iſthæc inceptio eſt amentiū. haud amantium à παρὰ,ideſt iuxta,& ὀνομασία,nominatio.

Mobile cuiq; ſuum fixo cōnectitur aptè.

Scheſis onomatō, eſt cum ſingulis nominibus epitheta cōnectuntur: vt Marſa madus,Peligna cohors,feſtina virum vis,componitur ex nominatiuo σχέσις, ideſt habitus,& genitiuo ὀνομάτων.i.nominum quaſi habitus, vel habitudo nominum.

Principijs eadē eſt Paromęō litera multis.

Paromœon, eſt quando ab eiſdem literis diuerſę dictiones ſumunt initium: vt, Machina multa minax minatur maxima muris. Paromœon,ideſt ſimile,à παρὰ,i. iuxta, & ὅμοιος,ideſt ſimilis.

Verbcrū ſimilis ſit finis Homę oteleutō,

Ho-

Homœo teleuton eſt, quum ſimili modo plurimę dictiones finiuntur: vt Bella horrida, bella, ab ὅμοιος, id eſt ſimilis, & τελευτόν, id eſt finitum.

Caſus Homœoptoton erit ſi ſis tibi mult⁹.

Homœoptoton, eſt oratio vno, ſimiliq. caſu compacta, & ex currens in eoſdē, & ſimiles caſus. Ennius: Mœrentes, flentes, lachrymantes, ac miſerentes: ab ὅμοιος, id eſt ſimilis, & πτῶσις caſus.

Bella Polyptoton varis ſit clauſula caſus.

Polyptotō, eſt oratio caſuū varietate diſtincta, aut clauſula varios caſus retinēs: vt, Littora littorib. cōtraria, fluctibus vndas, & dicitur à πολύς, id eſt, multus, & πτῶσις caſus.

Sermonis ſeries p̄ lōga vocabit Hyrmos.

Hyrmos, eſt ſeries aut contractio orationis continuę, tenorem ſuum in multos verſus protendens. Virg principio cœlū ac terras, campoſq; liquentes, Lucentemq. globū Lunę, Titaniaque aſtra, &c. Et dicitur Hyrmos, quaſi ſyrmos, id eſt, tractus, a σύρω, ideſt, traho.

E verbo in verbū Climax it pulchra figura.

Climax, eſt de verbo in verbū gradatio, quæ dicta repetit: & prius q̃ ad aliud deſcēdat, in priorib⁹ reſiſtit: vt Aphricano virtutem induſtria, virtus gloriam, gloria ęmulos cōparauit. Interp̄tat̄ ſcala vel gradatio.

DE TROPIS.

Vertit ad improprium Tropus omnia ſignificatum.

Tropus;

Tropus,eſt verbi vel ſermonis à ꝓpria ſi gnificatione in aliam cum virtute mutatio, vt vulpes pro aſtuto,Bacchus pro vino.Dicit à τροπὴ,i.verſio vel mutatio. Tropi ſpecies ſũt tredecim:Metaphora, Catachreſis, Metalepſis,Metonymia, Antonomaſia, Epitheton, Synecdoche, Onomatopœia,Periphraſis,Hyperbaló,Hyperbole, Allegoria, Homæoſis. Horum oĩum genus eſt Metaphora: cæteri omnes huius ſpecies vidẽtur.

Propter rẽ ſimilẽ ꝓ verbis verba repones.

Metaphora,eſt rerum,verborumq; per ſi militudinem translatio : ut ridẽt prata:a μεταφέρειν, id eſt transferre.

Eſto Catacreſis, bona vocis abuſio nobis.

Catachreſis eſt uſurpatio nominis alieni. vt parricidam matris quoq aut fratris interfectorem dicimus,a κατα,id eſt contra, & χρῆσις,id eſt uſus,quaſi contra vſum.

At Metalepſis erit trãſũptio facta gradatĩ.

Metalepſis, eſt tranſumptio gradatim facta, cum dictio aliud a ſua propria ſignificatio ex his quę pceſſerunt denotat ; vt, poſt aliquot , mea regna vides, mirabor ariſtas. poſt aliquot ariſtas, ergo poſt ſegetes:& ſic poſt æſtates,& proinde poſt aliquot annos, a μετά,id eſt,trans,& λῆψις,id eſt,ſumptio del acceptio.

Dico Metonymiam,Bacchum bibo, uina coronant.

Metonymia, eſt nominis trãſmutatio, quoties pro inuentore inuentum, pro cõtinẽte

cōtentum, ꝑ efficiente effectum, pro poſſeſſo poſſeſſorem, aut contra, capim͛, Metonymia transfertur nominis traſmutatio: a μετα, id eſt, trans, & ὄνομα, id eſt nomen.

Appellatiuum proprij vice ſæpe locatur.

Antonomaſia, eſt vocabulū, qđ ſine noīe poſitum ꝓprio eius loco fungit̄; vt magnanimus Anchiſiades, pro Aenea. Saturnia ꝑ Iunone. Trāsfert̄: ꝓnominatio, aut ꝓnomē: ab ἀντὶ, id eſt, pro, & ὄνομα, id eſt nomen.

Exornāt carmē fixo bene mobile quadrans.

Epithetō eſt appoſitum nomini adiectiuū perpetuam fermè naturam rei indicans: vt, Alma Ceres, pulchra Venus, triſtia bella: ab ἐπὶ, id eſt ad, & θετόν, poſitum, quaſi appoſitum.

Pro naui pupis: contraue, Synecdoche habetur,

Synecdoche, eſt figura, cum a patre totū intelligitur, aut contra, numerusue pro numero ſumitur: vt, Da requiē puppi, veniet cum frigidus annus: pro naui, & hyeme Interpretatur comprehenſio.

Sępe ſonus cauſam fingēdi nomina p̄ſtat.

Onomatopęia, eſt dictionis ex ſono cōfictio: ut mugio, hinnio, pipio, ab ὄνομα, ατο, id eſt nomen, & ποιία, fictio, unde eſt nominis fictio.

Rem circumloquimur, fit quando Periphraſis apta.

Periphraſis, eſt circumloquutio quędam quum id qđ uno aut paucioriƀ. verbis dici

poteſt,

poteſt,pluribus explicatur.Vir. Et iam prima nouo ſpargebat lumine terras. Tithonis croceum linquēs Aurora cubile,i. dies oriebatur;dicitur a περί, id eſt circum, & φράσις,locutio,vt ſit circum locutio.

Valde turbatᵃ vocū ſit Hyperbatō,ordo.

Hyperbatō,eſt tranſcenſio quædam verborum ordinem perturbans. Virgilius,

Interea reges (ingenti mole Latinus
Quadriiugo uehit̄ curru, cui tp̄a circum
Aurati bis ſex radij fulgentia cingunt,
Solis equi ſpecimē;bigis it Turnᵓ ī albis,
Bina manu lato criſpans haſtilia ferro.
Hinc pr̄ Aeneas, Romanæ ſtirpis origo,
Sydereo flagrās clypeo,& cęleſtib.armis.
Et iuxta Aſcanius magnæ ſpes altera Romæ)
Procedunt caſtris.

Hyperbaton,verbi tranſgreſſio interpretatur.ab ὑπερβαίνω,id eſt trāſcendo. Cuius ſpecies ſunt quinque:hyſterologia,ſiue hyſterō proteron,anaſtrophe,parenthesis,ſincheſis, tmeſis.

Hyſteron eſt proteron, poſtponas ſi ante (locanda.

Hyſteron proteron, eſt ſnīę cum verbis ordo mutatus.Virg.& torrere parāt flāmis, & frangere ſaxo. Prius enim frangūt ſaxo, quàm torrent ὕστερον, id eſt vltimum vel poſtremum:πρότερον, id eſt prius inde Hyſterologia,præpoſtera locutio.

Ordo inuerſus erit tibi anaſtropha præpoſituræ.

Ana-

Anaſtrophe,eſt verborũ tãtum ordo prępoſterus: vt Italiam cõtra, Maria omnia circum. Anaſtrophe,eſt reuerſio, vel inuerſio, ab ἀναστρέφω.

Interiecta, Parentheſis eſt, ſnĩa quæuis.

Parẽtheſis.eſt interpoſita formatio diuerſę ſententiæ, vt Aeneas (neq. enim patrius conſiſtere mentẽ Paſſus amor) rapidum ad naues pręmittit Achatem. Interpretatur interpoſitio. (ſio ſenſus.

Syncheſis eſt prorſum vocum, aut confu

Syncheſis,eſt hyperbatõ obſcurũ, & omni parte cõfuſum: vt, Treis Not⁹ abreptas ĩ ſaxa latẽtia torquet: Saxa vocant Itali medijs quæ in fluctibus aras, &c. Syncheſis.i, confuſio,a συν,id eſt con,& χύσις,fuſio.

Quoquam interpoſito per Tmęſin verbula ſcindo.

Tmeſis,eſt vnius cõpoſiti vel ſimplicis ſectio,vna victione,vel plurib⁹interiectis:veluti. Eſt Boreæ regio ſeptẽ ſubiecta trioni. Tmeſis diſſyllabę dictio eſt, idem ſignificãs quod ſectio, a τέμνω,id eſt, ſcindo:eadẽ vocatur Diacope,id eſt,interciſio.

Exceſſus fidei manifeſt⁹ Hyperbola fiet.

Hyperbole,ẽ oratio excedẽs fidẽ, augẽdi vel minuẽdi cauſa:augendi,vt, niue candidior:min uẽdi,vt, vix oſſib.hærẽt, ab ὑπὲρ; id eſt,ſuper, & βολὴ vel βόλος, id eſt iactus,

Dic Allegoriam, sẽſu ſi verba repugnẽt.

Allegoria,eſt tropus, quo aliud ſignificatur,aliud dr̃, & ita verba ſenſu,id eſt, ſenſui

repu-

repugnant. Virg. Sed nos immenſum ſpatio cõfecimus, ęquor; Et iam tp̄s equm ſpumãtia ſoluere colla, i. quę tractanda fuerant, affatim explicuimus; Iam congruum eſt carmen finire. Dicitur ab ἄλλω, & ἀγορέυειν, id eſt ab aliud dicendo.

Illudens rectè ſermo Ironia feretur.

Ironia, eſt diſſimulatio aut illuſio qua cõtraria oſtenduntur ſenſui, q̃ verba prę ſe ferunt; ut, Egregiam verò laudẽ, & ſpolia ampla refertis, Tuque puerque tuus, &c. Et dicitur ab εἰρονεύομαι, quod eſt diſſimulo, & cauillatoriè decipio.

Antiphraſis verbũ fit per cõtraria dictũ,

Antiphraſis, eſt unius verbi ironia; vt bellum, quod minimè bellum ſit. & lucus, qđ minimè luceat. Antiphraſis, eſt per contrarium locutio, ab ἀντὶ, id eſt cõtra, & φράσις, locatio.

At Charientiſmos tibi molliet aſpera dictu,

Charientiſmos, eſt tropus quo dura dictu gratius proferuntur; vt ſi interroganti, Nũ me qua ſiuit quiſpiã? reſpõderis, bona fortuna, id eſt, nemo Charientiſmos, id eſt gratificatio, & urbanitas.

Sermo procul nat⁹ feſtina Parœmia fert,

Parcœmia, eſt accõmodatum rebus & tẽporib. prouerbiũ; vt Lupus eſt in fabula, i. adeſt is, in cuius pręſentia loqui vetamur: a παρα, id eſt iuxta, & οἴμη, id eſt, cantus uel cãtilena, quaſi iuxta omnium cantilenam.

Hoſticus irriſus nobis Sarcaſmas habet.

Sar-

Sarcaſmos eſt plena odio, atq; hoſtilis de riſio: vt Pyrrhus ad Priamum, Referes ergo hæc, & nũtius ibis Pelidæ genitori: illi mea triſtia facta Degeneremq; Neoptolemum narrare memento.

Simplicitas: Aſteiſmos erit, ſi ruſtica deſit.
Aſteiſmos, eſt trop⁹ multiplex, numeroſęq. virtutis. Nã eſt quicquid ruſtica ſimplicita te caret, & faceta ſatis vrbanitate exprimitr vt apud Virgil. in Bucolicis, Qui Bauium non odit, amet tua carmina Meui: Atq. idẽ iũgat vulpes, & mulgeat hircos. Dicitur ab ἀστεῖος, id eſt vrbanus.

Nota parũ demõſtrat Homœoſis magne (notis.
Homœoſis, eſt minus notę rei per ſimili tudinẽ eius, quę magis nota eſt demõſtratio ab ὅμοιος, id eſt ſimilis, quod ſit ſimilitudo.

Eſt Icon, quoties, formæ bñ cõfero formã.
Icõ eſt pſonarũ inter ſe, vel eorũ quæ per ſonis accidũt, cõparatio: vt, Os humeresq; Deo ſiſis. Icon. onis, ꝫ imago vel ſimilitudo.

Iure difertus erit quiſquis rẽ comparat aptè,
Parabola eſt rerum genere diſſimiliũ cõ paratior: vt. Quales mugitus, fugit cùm ſau cius aram Taurus, & incertã excuſſit ceruice ſecurim. Parabola dr̃ adiectio: a παρά, id eſt iuxta, βολή actus: βάλλω, i acio: vt adiecta cuique rei comparatio.

Exemplum facti vel dicti ſit Paradigma.
Paradigma ẽ exẽpli hortãtis vel deh ortã tis enarratio. Hortãtis Antenor potuit me-

dijs

dijs elapſus Achiuis, Illyricos penetrare ſinus,&c. Dehortãtis, At nõ ſic Phrygi⁹ penetrat Lacedęmona paſtor, Ledęamq. Helenã Troianas vexit ad vrbs, &c. Paradigma eſt exẽplum: παραδεικνύω, id eſt exemplifico, a παρὰ, id eſt iuxta, & δεῖγμα; id eſt ſignũ.

Miſcellanea reliquarum figurarum declaratio.

Multa figurarum deſcriptio nomina ſumit.

Figurarum deſcriptiones varijs è reb⁹ varia ſortiũtur nomina, vt deſcriptio tẽporis, Chronographia: Loci, Topographia: Natalis, Genethliacon: Pugnę, vt Monomachia, duorũ sĩgul, certamẽ. Naumachia, pugna na

Inuenies verſũ repetitũ ſæpe decẽter. (ualis

Epimone, eſt, eiuſdẽ verſus frequẽs repetitio: vt in ludicro. Virg. Incipe Menalios mecũ mea tibia verſus, &c. Interpretatur, perſeuerantia & inſiſtentia, ab ἐπὶ, id eſt & μονη, manſio, mora.

Reſpondere ſolent ſcriptores obijciẽdis,

Antypophora, eſt ad obijciẽda reſpõſio: ut, Sũ pius, heu doleo, nã mihi ſæpe nocet. Poſſet quæri, cur doles te piũ eſſe? huic taci tę q̃ſtioni ſic occurrit: nã mihi ſępe nocet. Antypophora eſt ſolutio (Hypophora namque, obiectio dicitur) ab ἀντὶ, id eſt contra, & ὑποφορα, ᾶς.

Quas tibi declarat Syntaxis, nõ repetem⁹.

De appoſitione, euocatione, cõceptione, prolepſi, zeugmate, antiptoſi, ſyntheſi, & ſynecdoche, &c. q̃ in Syntaxi dicta sũt, haud

operæ-

operęprętium fuerit hic repetere; itaque il lis ſuperſedendum cenſeo.

Rē nimis ut notè ferimꝰ nos ſæpe tacere.

Pareſiopeſis, eſt quum aliq̃d nos reticere dicimus, ut pote omnibus notum; aut cum ſuſpicionem excitare maiorē reticendo poſ ſumus; quale eſt illud, in præſentia, iudices, iniuſſu populi, quæ improbiſſimè geſſerit, reticebo. Dicitur à παρὰ, id eſt apud, ab, præ ter; & σιωπή, id eſt ſilentium.

Fingere perſonā, res eſt percrebra poetę.

Proſopopœia, eſt perſonæ fictio, quoties, inanimatum ad animatum loquitur, aut cō- tra, animatum ad inanimatum, ut Ouid. Par ue, nec inuideo, ſine me liber ibis in urbem; Et apud eundem in Metamor. ubi terra lo- quitur. Dicitur a πρόσωπον, id eſt, perſona, ποιέω, id eſt, facio, uel fingo.

Laudatur uerbi repetitio facta decenter.

Epanodos, eſt cum decore dictionis repe titio, ſiue regreſſio, plerumque cum negatio ne, & interdum ſine ea: ut, Principatus bonꝰ eſt, &c. non bonus autem qui in tyrannidē conuertitur. Fit ex ἐπί, & ἀνά, quæ cōiūcta, iterum, uel retrò iudicant, & ὁδός uia; qua- ſi in priorem uiam regreſſio.

Virtutum uitis interdum nomina dantur.

Paradiaſtole, eſt, cum rem noſtram dilata mus per interpretationes: ut cùm aſtutū ſa- pientem uocamus, ꝓdigum, liberalē teme- rarium, fortem. Cōponitur ex παρα, id eſt iuxta, & διαςολή, id eſt dilatatio.

Hendia-

Hēdiadyn facies ſoluēs in mobile fixum,

Hendiadys figura eſt, quum reſoluit ſub ſtantiuum in adiectiuum: vt, Chalybem, fre noſq; momordit: ꝓ chalybeos frenos: ab ἕν, id eſt vnum, & διά, id eſt per: & δύω, id eſt duo quando vnum per duo dicitur.

Quando pati quod agit fero, cōtraue, Hy pallage habetur.

Hypallage, eſt figura quum verba ꝑ diuer ſum intelliguntur: quum qđ patimur, agere dicimur, aut contra, vt trade rati ventos, ꝓ trade ratem ventis, ex ὑπὸ, id eſt ſub, & ἀλλαγὴ id eſt mutatio.

Liptote erit, quoties plus ſignificans minus aio.

Liptote, figura eſt qua minus dicimus q̃ ſignificamus: vt, haud parum doctus, id eſt multum: à λείπομαι, id eſt deficio.

Antithetō fiet, quoties contraria nectes,

Antithetō eſt figura qua contraria cōtra rijs opponunt̄: vt, Frigida pugnabāt calidis, humentia ſiccis. Mollia cum duris, &c. Anti theton, id eſt cōtrapoſitum, ab ἀντι, id eſt, contra, & θετὸν, poſitum. (guras.

Quęſtio Erotema, eſt inter numerata fi-

Erotema eſt interrogatio: vt, Quis, furor, ò ciues: quæ tanta licentia ferri? ab ἐρωτάω, id eſt interrogo.

Dicta prius declarat Epexegeſis apertè,

Epexegeſis, eſt antè dictorum expoſitio, vel declaratio: vt, Tollę, fuga Turnum atq; inſtantib. eripe fatis. Dicitur ab ἐπὶ, ſupra,

&

& ἐξήγησις, id eſt expoſitio.

Emphaſis, eſt ſenſus maior, quàm verba recludant.

Emphaſis, eſt figura altiorem prębens intellectum, quàm quem verba per ſe ipſa declarant: vt ſemper ego auditor tantum? in ego, eſt emphaſis apud Iuuenalem. Emphaſis interpretatur ſignificatio, demonſtratio, ab ἐμφαίνω, id eſt demonſtro.

Qđ nihil ad ſenſũ facit, eſto Parelcõ vbiq;

Parelcõ, eſt dictionis aut ſyllabæ, nihil ad ſenſum facientis adiectio, vt Adeſdum, pau cis te uolo, dum, parelcõ, eſt ſyllabica adiectio. Dicitur a παρέλκω, id eſt produco.

Ob pulchrã vocẽ q̃d factũ, Euphonia fert.

Euphonia, eſt mutatio quędam venuſtioris gratia ſoni, vt redeo, pro reeo, ab εὖ, i. bene, & φωνή vox quaſi boni vox.

Verſus ad abſentem dicitur Apoſtropha ſermo.

Apoſtrophe, eſt ad abſentẽ ſermonis conuerſio: vt, Te nunc appello Aphricane, &c. ab ἀποστρέφω ideſt auerto.

Dic Allœothetam, contra artem quid variatum.

Allœotheta, eſt accidentium contra artẽ mutatio: vt, Pars in fruſtra ſecant, &c. continet. n. ſub ſe Antiptoſin, Syntheſin, & plures alias figuras. Et interpretatur aliter poſita ab ἀλλοῖος id eſt aliꝰ & varius, & θετον, id eſtpoſitum: θέσις, poſitio.

FINIS.

DE CARMINIBVS AD VERTERVM IMITATIONEM ARTIFICIOSE COMPONENDIS

præcepta bona, & vtilia.

Collecta à Georgio Fedro.

De verſibus non fundendis ex tempore.

VErſus ipſo quaſi orationis cantu ad omnem, & aurium voluptatem, & animorum motum componi debent. Eſt enim Poetica quædam Muſicæ ſpecies, & ſicut Muſicis in cantu, ita Poetis in carmine elaborandum atque enitendum eſt, vt omni ſono permulceat. Componere autem verſus ad hunc modum ſummi eſt artificij, quo Poeta a verſificatore internoſcitur. Nihil eſt enim neque faſtidioſius aurium ſenſu, vtpote qui in iucundo vel verbo vel ſono facilè offenditur: neq; difficilius, quam ad motum animorum accommodare orationis armoniam. Non ſunt igitur verſus ſubito ingenij impetu fundendi, vt nonnulli putant: ſed arte formandi, & acri iudicio elaborandi ſunt, ſtylus ſæpe vertendus eſt: ut inde etiã, nominatos eſſe verſus, per

hiberi

hiberi poſſe videatur, quòd dum, fiũt, varie húc atque illuc vertantur. Ac quamquã ingenij impetus non eſt nimium retardãdus anxia elocutionis & compoſitionis cura: tamen cohibenda eſt præcipitantia: ad hanc enim aſſuefacti, plerumque effutiunt verſus neruis & ſpiritu carentes: nec tam aſſequuntur facilitatem, quæ in verſu commẽdatur, quàm futilitatem, qua nihil eſt in omni oratione odioſius. Hac de cauſa Horatius.

Omne (inquit) carmen reprehẽdite, qđ non
Multa dies, & multa litura coercuit, atque
Perfectum decies nõ caſtigauit ad vnguẽ.

Sic Virgilium Maronem elaboraſſe verſus accepimus: qui propterea dicere ſolitus eſt, ſe vrſino more carnem gignere, lambendoq; effingere. Huius exemplum imitari debent, qui in hoc gñe ſtudij verſantur, totiſque ingenij viribus, enti, vt quos ipſi gignunt verſus etiam arte forment atq. perficiant quantum poſſint.

DE VERBORVM DELECTV.

AVres in primis delectãtur & elegantia ſermonis & ſuauitate compoſitionis. Elegãtia ſermonis ſita eſt in verbis, ac formulis loquendi ab optimis authorib. vſurpatis: in quib. tñ delectus ẽt habẽd⁹ eſt. Neque.n.omnia verba quæ vſu recepta sũt, eãdem habẽt gratiam & venuſtatem. Ac Poetæ vtuntur peculari quadam phraſi. habent enim ſuas quaſdã formulas ab Oratoribus diuerſas: quippe vbi Orator dicit, afferre

calamitatem,accipere beneficium,diſſipare opes,tradere filio vxorem, Poetæ dicunt,ducere fata, obſequiũ ferre, dilaniarè opes,ſumere nurum. Deligenda ſunt igiť verba illuſtria,& Poetarum ꝓpria,in q̃b. verbis in eſt plenum quiddam ac ſonans, vt Marcus Craſſ⁹ apud Cice.docet. Nã ĩ verſu,quãtum fieri põt,ſingula,debẽt eſſe ad ſonum exq̃ ſita. Nec rectè iudicat Viues de rõne dicendi vbi ſcribit,carmen nõ modo recipere oẽ ẽt verborũ & locutionis gen⁹,verũ ẽt tegere, adeo vt verba antiquata & nouata,ac phraſis dura atq; horrida; minus notabilia ſunt in oratione numeris adſtricta,quam ſoluta.

Ac contra omnino fugienda ſunt Poetis verba ſordida,niſi ad argumentũ neceſſario requirãtur. Sordida ſunt,non tm̃, quæ a ſordidis & inquinatis reb.ſumuntur: ſed etiã quæ humiliora ſunt,q̃ vt exprimat dignitatẽ rei ſignificatæ. Eiuſmodi.n.verba deformant verſum, nõ aliter ac maculæ precioſam veſtem. Nec temerè hæc admoneo,qa apud authores ẽt probatos reperiũtur inter dũ verſus iniquinati verborũ ſordib. Martialis libro decimo in Epigrãmate nõ in elegãti,vtitur verbo ſatis humili ac ſordido, vbi lucem ſerenam vocat ſine fece diem. Item Baptiſta Mantuanus in Parthenicis, vbi inquit,Mens pertæſa cloacam corporis.

Vitanda ſunt item Græca uocabula, quãuis Latinitate donata, niſi ſint uſurpata a Poetis maximè ꝓbatis,ac in primis a Vir-

gilio

gilio & Ouidio. Nec imitandi ſunt authores apud quod extant carmina Græcorum Latina, qualia ſunt hæc, Qui ioca παντεδαπᾶ nouit tractare παλαίςῃ, καὶ minus in ſumptum δαπάνας leuis arca miniſtrat.

Nā eiuſmodi carmina videntur non minus ridicula, quàm hæc quæ apud Italos vulgò Macaronea dicuntur.

Si tibi dēs caderet quoties fers ore baſiam,
Iam tua non poſſet pane ganaſſa frui.

Extant tamen eruditorum etiā in hoc gn̄e luſus, Auſonij & quorundā etiā recentiorū.

Abſtinendum eſt itidem ſpurcis & obſcœnis vocabulis, nulla.n.re honeſtorum hominum aures atq; animi tā offenduntur, q̄ obſcœnitate verborum. Nec parum refert, admoneri hac de re adoleſcētes, cum multi ex verſificatorib. adeo inſaniat noſtro tpe, vt turpiſſima quæq; vocabula ex Satyricis Poetis excerpant, quæ ſuis intexant carminibus tanquam inſignia ornamenta. Horum verſibus, nihil eſt; ne lutum quidem lutelentius.

Quæ vero ſine turpitudine nominari nequeunt, periphraſi efferenda ſunt, quēadmodum & ea quæ videnẽ ſordidiora. Sic Petr⁹ Bembus ĩ carmine iocoſo, vbi facit loquentem obſcœnum cuſtodem hortorum, vocat mentam puſillā, membrum illud quod natura corpori affixi, pereationis cauſſa. Sic Iacobus Sanazarius partem, poſteriorē verendā non minus venuſtæ, q̄ vereeundè circunlocutus eſt his verbis; Vnde prodeunt au-

ræ, quæ de Sabæis meſſib. nihil ſpirant. Et Virgilius, vbi de conceptione equarum loquitur, vt rem parum ſpecioſam dicto, honeſtius exprimat, aruum genitale vocat, naturam equinam.

Cæterũ, verba maxime illuſtria ſunt, quæ vocantur tranſlata: hæc teſte Cicerone tãq̃ ſtellæ lucẽt, atque illuſtrant orationem: nec tantum aures oblectant, ſed etiam animum mouent ac ducunt: His igitur potiſſimum illuminandi ſunt verſus, nec immodicè tamẽ: ſed ita quemadmodum fieri in pictura ſolet vt vmbris etiam relinquatur locus, quo magis id quod eſt illuminatum, extare atq; eminere videatur. Nè multa etiam in verſu efferenda ſunt proprie: ac quemadmodum illa Nais Virgiliana:

Pallẽtes violas, & ſumma papauera carpẽs.
Narciſſum, & florẽ iũgit bene olẽtis anethi.
Tum caſia, atq; alijs intexẽs ſuauib⁹ herbis,
Mollia luteola pingit vacinia caltha.

Sic immiſcere trãſlatis propria debem⁹, nec ſemper vti eodem flore eloquentiæ.

DE STRVCTVRA VERBORVM.

COmpoſitionis ſuauitas conſiſtit partim in ſtructura, qua dictiones ĩter ſe coagmentãt, parti in collocatione epithetorum partim et in cõcinnitate pedũ, numẽrorum mẽbrorum & figurarum de quibus, ſingulis ordine dicemus. Inſtructura ſeu coagmẽtatione, vitãda ſunt quæ ſonum efficiunt hiãtẽ & confragoſum: vt cõcurſus vocalium, aſperitas

ritas conſonantiũ,ac ſimilitudo literarum, vel ſyllabarum.Iungenda ſunt igitur verba molliter,& apte,vt ſine hiatu, & aſperitate copulentur: ſicut hæc inter ſe iuncta ſunt.
Impiger Ænea volitantis frater amoris.

Hic enim nihil eſt durũ,aut confragoſũ. Concurſus tamen earundẽ vocalium minus inſuauis eſt: ac præſefert quandã grauitatẽ cõiunctam cum lenitate, vt apud Virgiliũ:
Ille ego qui quondam.. *Item*.
Ipſi intus dextra, ac laua ꝑ turrib. adſtant.
Sæpe etiã diuerſæ vocales habent, ſuaue quiddã,cũ non copuladi neceſſitate,ſed implẽdi ſono gratia cõcurrũt,vt in his verſib.
Primus init bellũ Tyrrhenis aſper ab oris.
Cõtẽptor diuũ Mezetius, agminaq; armat.

Poterat.n.Virgilius hic dicere agmen & armat, niſi iudicaſſet numerũ hiatu fieri hoc loco pleniorem.

Nec aſperiores conſonantes ſemper vitãdę,ſed interdum arte conquirendę ſunt ad res exaſperandas, & ſimili ſono exprimendas, ſicut a Virgilio factum eſt ĩ hoc verſu:
Nunc rapidus retro atque æſtu reſoluta reſcribet Saxa.
Hic ſingulæ dictiones conſtant literis aſperioribus;quib. exprimitur fluctus, & fremitus æſtuantis maris tam artificioſè,vt quaſi auribus percipiatur.

Similitudo quoque literarũ,vel ſyllabarũ non ſemper vitãda eſt nã interdum apta literarum,vel ſyllabarum alluſio aures afficit

voluptate, vt in hoc verſu Virgiliano.
Auia tunc reſonant auibus.

Neque eſt adeo ridiculus vt, Grammaticis quidem uidetur ille uerſus Ciceronis;
O fortunatam natam me conſule Romam.
Habet.n.alluſionē iucundā aurib.non ineruditis; qua uir quidam eruditus delectatus cōpoſuit Dialogum, q̃ inſcribet Echo, ad cui⁹ imitationem olim luſi carmē quod exempli cauſſa, qualecūq; eſt, hoc ad ſcribēdū duxi.

Dic mihi, nympha cauis habitas quæ vallibus Echo.
Semica per Faunus cur ita clamat? *Echo* amat.
Quę tū illa furit cuius male ſanus amorem?
Diuitis an Codri filia, Nais? *Echo* ais.
Eſt opulēta quidē, ſed turpib. obſita rugis;
Debuit hanc bifrons ducere Ianus, *Echo*, anus.
Candida me vero Thaumātias vrit amantē,
Cui⁹ forma decēs, & generoſa; *Echo*, roſa;
Huius amor flagro; ſđ dic reſonabilis Echo,
Quę res ergo graueis, ſunt in amore; *Echo*, more.
Ver eſt cōueniens, blādis & morib. aptum,
Vere nouo ſpōſum me fore reris? *Echo*, eris.
Interea gelidis in vallibus ipſa ualeto;
Vox tua ſępe mea voce ſonabit? *Echo*, abit.

Eſt autē hæc reſonātia nō modo elegans, ſed Latinæ etiā linguæ propriæ, id quod frequens vſurpatio indicat, vbique enim, ſunt obuia exempla.

DE

DE EPITHETIS.

VErſus abſq;epitheto nudus eſt,& velut incōptus. Crebra igit̄ epitheta intexi debent,nō tamen otioſa,ſed ex intima ratione ac natura rei deprompta. Quæ duriora aut ꝓlixiora ſūt,cōpoſitionē reddunt,inſuauē: vt hæc,tonātiſonꝰ,ſtellimicās,& ſimilia.

Venuſte autem collocantur epitheta, ante ipſa(vt vocāt)ſubiecta: p̄ſertī ita, vt quadā viciſſitudine cum illis iungant̄ hoc mō.
Vecta eſt frenato cærula piſce Thetis.

Nec minus habet gratiæ, cum ꝑ interiectas orationis partes a ſubiectis ſeparantur, permanente tamen eadem viciſſitudine, vt in his verſiculis Ouidianis,
Clauda qđ alterno ſubſidūt carmina verſu

Illud quoq; non caret venuſtate,cùm epitheton collocatur in principio carminis, & nomen, cui epitheton attribuit̄, in fine, vt,
Pulucrulenta coquit maturis ſolibus æſtas.
Præcipitē Oceani rubro lauit ęquore currū

Quæ collocationis forma & in binis verſibus eſt longè venuſtiſſima,vt apud Vir.
Nigra velut magnas domini cum diuitis ædes
Peruolat, & pennis alta tria luſtrat hirun- (do.
Item apud Ouidium.
Fertilis aſſiduo ſi non renouetur aratro,
Nil niſi cum ſpinis gramen habebit ager.

DE CONCINNITATE PEDVM, *membrorum, & numerorum.*

IN cōpoſitione metri,nihil eſt elegantius, nihil concinnius,quàm ſi pedes inter ſe,

quaſi catena quadam colligentur, vt in his pentametris.
Plena verecundi culpa pudoris erat.
Alta puellares tardat arena pedes.
Longa laboranti furca tuliſſet opem.
Iſta Clytemneſtra digna querela fuit.
Sæpe ſimultates ita morata facit.
Ægra ſuperpoſita membra fouere manu.
Noſtra verecundo vota pudore carent.

Itum in Hexametris.

Troia iacet certè Danais inuiſa puellis.
Arte citæ, veloq; rates remoq; reguntur.

Sed nō oportet verſus omnes eſſe vniformes, ne ſimilitudo, quę (vt īquit Cicero) eſt mater ſatietatis, afferat faſtidiū. Qua ꝓpter non ſemper retinenda, ſed ſępe immutanda eſt hæc forma: tametſi ſit elegantiſſima. Interdum ergo laxanda ſunt vincula, quibus pedes conſtringuntur.

Laxari autem commodiſſimè poſſunt, ante ſecundum & ſextum pedem, vt:
Mintius & tenera prætexit arūdine ripas.

Nā ſolutio his duobus locis vix animaduertitur. (tum pedem, vt:
Laxātur itē vincula non rarò ante quin-
Fingit iter Lēnon, veniūt ad fędus amantes.

Nimia tamē ſolutio vitioſa eſt, qualis hæc
Romæ mænia terruit īpiger Hānibal armis

Nā hic verſus, & ſi conſtat verbis ſonantib. tñ nimia ſolutione tāq̄ deficiente alitu amittit, qdq̄d habet ſonorū: ac maximè in priore parte, nā in poſteriore minus id ſētitur,

tur, vbi continua ſolutio interdũ accidit ipſis aurib. non ingrata, propter varietatẽ, vt:
Horreſcit ſtrictis ſeges enſib⁹, æraq; fulgẽt.

Ipſe aũt voces, ſiue multarũ, ſiue paucarum ſyllabarum fuerint, quo maiore cũ gratia continuẽtur, accõmodari rebus, & ſatisfacere affectib. debent, Idcirco natura pedũ & vocum conſideranda eſt diligenter. Spondei ſunt natura graues ac tardi. Horum continuatio apta eſt querelis & lamentionibus: nimia.n. grauitate reddũtur numeri ſub triſtes maximẽ verò gaudent ſpondei, vocib. monoſyllabis aut binis aut ternis. Nã, & harum continuatio tarditatem auget, & in lamẽtatione ſingultus quaſi quoſdam refert, vt apud Virgilium:

Tũ demũ admiſſi ſtagna exoptata reuiſunt,
Me me, aſſum, q. feci, in me cõuertite ferrũ.
Non hæc o Palla, &c.

Spondei itidem rebus arduis & grauibus exprimendis idonei ſunt, præſertim ſi foueãtur vnius ſyllabæ vocibus aut cõtinuis, aut permiſtis, vt apud eundem Virgilium.
Illi inter ſe ſe multa vi brachia tollunt.
Vix illud lecti bis ſex ceruice ſubirent.

Hic.n. cõtinui ſpondei mira tarditate, & grauitate exprimunt in altero verſu magnitudinẽ ſaxi a Turno ſublati: in altero magnitudinẽ laboris, quo Cyclopes, i. fabrica Vulcani exercentur ad incudẽ: eamq; tarditatẽ augent monoſyllabæ voces, quarũ compoſitio per ſe tarda eſt: eo quod trãſitus a dictio-

ad dictionem affert moram.

Contra dactyli, properationem atq; hilaritatem quaſi quãdã prę ſe ferunt, pluriumque ſyllabarum dictionib⁹ fiunt volubiliores. Hi cõtinuãdi ſunt, cum aliquid explicandum eſt, aut iucundè, vt apud Virgilium: Pone metum Cytherea, manent ĩmota tuorum. Fata tibi.

Aut feſtinanter, vt.

Turbati fugiunt Rutuli, fugit Acer Atinas.
Quadrupedante putrem ſonitu quatit vngule campum. *Item.*

Conuellimus altis.
Sedib. impulimuſq; ea lapſa repentè ruinã
Cum ſonitu trahit, & Danaum ſuper agminalatè.
Incidit.

Hic oẽs ferè pedes cõſtant vocibus polyſyllabis, ſuntq; Dactylici: quorum tãta eſt volubilitas, vt ipſam & fugę celeritatẽ & ruinã impulſę turris, anteuertere videantur. Ergo vtrumq; pręſtãdum eſt, vt mutetur forma verſuum, & reb⁹ accõmodetur. Ea verò mutari poteſt, nõ tantum varietate pedum ac dictionum: ſed etiam orationis periodo, eiuſq; partibus, quæ inciſa & membra nominantur. Nã interdum integer verſus periodo incluſus, perfectam & abſolutam ſententiam uno membro comprehendit, vt:
Sicelides Muſę paulo maiora canamus.

Aut ſeſquialter, vt.

Inde lupę fuluo genetricis tegmine lętus
Romulus excipiet gentem.

Item

Item.

Nec cicumfuſo pendebat in aere tellus
Ponderibus librata, ſuis.

Aut bini verſus integri, vt:

Tityre tu patulę recubās ſub tegmine fagi.
Sylueſtrem tenui muſam, meditaris auena.

Item.

Hoſpita Demophoon tua te Rhodopeia
Phyllis,
Vltra promiſſum tempus abeſſe queror.

Aut bini cum dimidio, vt apud Catul.

Scilicet in vario ne ſolum limite cœli,
Ex Ariadneis aurea temporibus
Fixa corona foret.

Apud Virgiliū, & Ouidium, cū periodus vnius mēbri vltra binos uerſus excurrit, ne lōgior cōtinuatio obtundat aures, plerumque dialys ſeu parentheſis intexitur, vt:

Nō iaculū (neq; .n. iaculo vitā ille dediſſet)
Sđ magnum ſtridēs cōtorta phalarica venit
Fulminis acta modo.

Item.

Pace tua (ſi pax vlla eſt tua Pontica tellus
Finitimus rapido quā terit hoſtis equo)
Pace tua dixiſſe velim.

Aut terni verſus, vt apud eundem Ouid.

Lāguor & immodici nullo ſub iudice sōni,
Aleaq; & multo tempora quaſſa mero,
Eripiunt omnes animo ſine vulnere vires.

Item.

Pone metū; valeo curpuſq; qđ ante laborum
Impatiens nobis, inualidumq; fuit,

Sufficit

Sufficit atque ipſo vexatum induruit vſus.

Qui q̃dē terni verſus, etſi periodo includuntur, tamen non planè vnius membri cōtinuatione conſtant, neque enim vnicum membrum tam longè produci poteſt ſine offenſione aurium, niſi aptè interponantur circuitionem particulæ, quibus interpoſitis longiſſimè extendi periodus poteſt, vt apud Virgilium in Georg.

Quid faciat lætas ſegetes: quo ſidere terrā.
Vertere Mecænas, vlmiſq; adiungere vites:
Cōueniat, quæ cura boū, q̃s cultus habendo
Sit pecori, atque apibus quāta experientia parcis.
Hinc canere incipiam.

Item.

Vos o clariſſima mundi.
Lumina labentem cælo quæ ducitis annū,
Liber & alma Ceres, veſtro ſi munere tellꝰ
Chaoniam pingui glandem mutauit ariſta,
Poculaq; inuentis Acheloia miſcuit vuis;
Et vos agreſtum præſentia numina Fauni;
Ferte ſimul, Fauniq; pedē, Dryadeſq; puellæ,
Munera veſtro cano.

Interdum etiam nulla periodo circūſcribuntur verſus, ſed carpuntur membris minutioribus, vt apud Ouidium.

Poma dat autūnꝰ, formoſa eſt miſſibus æſtas;
Ver præbet flores, igne leuatur hyems.

Apud Ioannem Campanum.

Pauper erat fieri vult diues, cogitat vnde,
Vendidit vxorem Mentius, emit agrum.

Apud Virgilium.

Marſa manus, Peligna cohors, feſtina virum vis.

At verò periodica verborum continuatio maxime ꝓbatur in verſibus, præſertim tũc vbi aures aliquid fuſius deſiderant quo expleantur, vt in exordijs, in amplificationibus, & concluſionibus. In hac continuatione in primis concluendi ſunt verſus ſedati, molles & blandi: qui enim placidè ac leniter quaſi, fluunt, longiore orationis ductu ſuſtinendi ſunt. Acres, verò & ardentes verſus, magna ex parte debent eſſe conciſi, & in membra diſtracti, quales ſunt in contentione inter Turnum & Drancem, apud Virgilium:

Pone animos, & pulſus abi, ſat funera fuſi
Vidimus, ingentes & deſolauimus agros.
Item. Poſſit quid viuida virtus
Experiare, licet, non longè ſcilicet hoſtes
Quærẽdi nobis, circumſtant vndiq; muros.
Imus in aduerſos, q̃d ceſſas? an tibi Mauros
Ventoſa in lingua?

His itaq; & ſimilibus, vocum, pedum, circuitionum, membrorumq; commutationibus, facile effici poteſt, ne verſus ſint vniformes: ſed vt induant diuerſum quaſi habitum, rebus accommodatum, vtque affectibus exprimendis ſatisfaciant.

DE FIGVRIS QVIBVSDAM.

Adhibendæ ſunt etiam figuræ, nã & hæ faciũt varietatem, & ſine his verſus caret

ret geſtu. Nulla autẽ figura plus varietatis affert,q̃ iteratio:eaq; habet locum, vbi f.r-uet oratio,vel aſſeueratione,vel obteſtatione,vel dolore,vel ſimili affectu. Ac in primis iucunda eſt iteratio initij, qualis hæc apud Angelum Politianum.

Sp erit magni decus immortale Maronis.
Semp inexhauſtis ibunt hęc flumina venis.
Semper ab his docti ducentur fontibus hauſtus.
Semper odoratos fundent hęc gramina flores.

Et apud Ouidium.

Hoc tenuat dentẽ terram findentis aratri,
Hoc rigidos ſilices, hoc adamanta ferit.
Hoc etiam ſæuas paulatim mitigat iras.
Hoc minuit luctus, męſtáq; corda leuat.

Et apud Tibullum.

Quã citò,purpureos amittit terrã colores.
Quam cito formoſas popul⁹ alta conas.

Sed hęc iteratio initij apud Elegiographos etiam pulchrè variatur alternis verſibus,Vt apud Ouidium.

Omnia naturæ ꝑpoſtera legibus ibunt,
Parsq; ſuum mundi nulla tenebit iter.
Omnia iam fient,fieri quæ poſſe negabam,
Et nihil eſt de quo nõ ſit habenda fides.

Item.

Tempore ruricolę patiens fit taurus aratri,
Præbet & inuito colla premenda iugo.
Tempore paret equ⁹ lẽtis animos⁹ habenis
Et placido duros accipit ore lupos.

Tem-

Tempore Pęnorum compeſcit ira leonum,
Nec feritas animo quæ fuit antè,manet.

Item.

Ecce ſuperfeſſas uolitat uictoria naues,
Tandem ad Troianos diua ſuperba redit.
Ecce mihi lucent Rutulis incendia caſtris,
Iam tibi prædico barbare Turne necen.

Item.

Ah quoties illo vitulum geſtante per agros,
Dicitur occurrens erubuiſſe ſoror.
Ah quoties auſę,caneret dum ualle ſub alta,
Rumpere mugitu carmina docta boues.
Sępe duces trepidis petiere oracula rebus.
Venit & è templis irrita turba domum,
Sępe horrere ſacros doluit Latona capillos,
Quos admirata eſt ipſa nouerca prius.

Eſt & alia iteratio ſeu repetitio initij, cū pentameter verſus deſinit in eaſdem uoces, uel duas uel plures, à quib. hexameter incipit, vt apud Ouidium.

Phœbus adeſt,ſonuere lyræ ſonuere pharetræ,
Signa Deum noſco ꝑ ſua,Phœbus adeſt.

Item.

Militat oīs amans,& hēt ſua caſtra Cupido,
Attice crede mihi,militat omnis amans,

Item.

Ilia pone metus, tibi regia noſtra patebit,
Teq; colent omnes; Ilia pone metus.

Item.

Graia iuuenca uenit,quæ te patriamque domumque.
Perdat,Io prohibe, Graia iuuenca venit.

Item

Item.

Nullus erat, referoq; manus, iterũq; retẽdo,
Perq; totum moueo brachia, nullus erat.

Et apud Ianum Pannonium.

Frigus & humor agunt, vel vexent corpora morbi.
Vt nata intereant frigus & humor agunt.

Item.

Culpa tua eſt, qcqd fecit Tithonia coniũx.
Quidquid & Acetæ filia, culpa tua eſt.

In hoc genere verſificatores ſæpe ineptiunt.

Nam id bellum quidem eſſe vident, ſed ſcitè vſurpare nequeunt.

Huic iterationi cognata eſt, quam epanalepſin vocãt, nempè cùm eiuſdem carminis, vel heroici, vel pentametri initium ac finis, idem eſt, vt:

Multa ſuper Priamo regitans, ſuper Hectore multa.
Ambo florentes ætatibus, Arcades ambo.
Ante etiam ſceptium Dictæi regis, & ante.
Victus amore tui cognato ſanguine victus.

Hunc κύκλον vocant Grammatici.

Culcta tua ẽ, q̃uis. hęc quoq; culpa tua eſt.

Baptiſta Mantuanus epanalepſin non inuenuſtè locupletauit, iterato quoque initio ſequentis verſus heroici, vt.

Arma ſacerdotes armus flagrantib. arma,
Arma fremunt.

Præterea eſt quędam initij, & finis iteratio acrimonię, & venuſtatis plena, quã Rhetores.

res complexionem vocãt:ea fit in hunc modum, vt apud Ianum Pannonium in querela Italiæ ad Fridericum III. Imperatorem.

Quòd ceſſat Phœbea, chelys, quod carmine rupto.
Aoniæ ſiluere deæ, Mars impius egit.
Qđ ſpretis audax muſis petit arma iuuẽtus
Et volucres premere audet equos: Mars impius egit.
Quòd cernis nullũ deſerta ꝑ oppida ciuẽ,
Nec cãpis errare greges: Mars impius egit.
Quod ligo, quòd vomer, quòd ſarcula, raſtra, bibentes.
In gladios abiere truces: Mars impius egit.

Venuſta eſt quoq; iteratio, vbi poſterior pars pentametri eſt initium ſequentis hexametri, vt apud Ouidium.

Vt mihi ſunt toties maxima vota mori,
Vota mori mea ſunt.

Aut vbi dictio, q̃ claudit præcedentẽ verſum hexametrum, incohat ſequentem, vt.

Atque omnibus vni,
Vni odijsq; viro, teliſq; frequentib. inſtant,
Iuuenum pulcherrimus Âſtur,
Aſtur æquo fidens.
Pierides vos hæc facietis maxima Gallo,
Gallo cuius amor.

Simplex iteratio eſt, ſed plena venuſtatis, cum idẽ verbum ſępius repetitur, vno atq; altero verbo interiecto, vt apud Virgilium:

Reſtant bella aſpera reſtant.
Quibus ille viros, quibus excitat vrbes.

Et

Et apud Ouidium.

Fuit,ab fuit vtile tecum.
Ire mihi.
Hoc ſi crimen erit,crimen amoris erit.
Ipſe tuus cuſtos,ipſe vir,ipſe comes,
Vna fides,vnus lectus,& vnus amor.
Conuenit illa mihi,conuenit illa tibi.
Altera tela arcus;altera tela faces.

Ad iterationem pertinet & epanodos, ſeu regreſſio,quæ fit hoc modo:

Compulerantque greges Corydon & Thyrſis in vnum; (las.
Thyrſis oues,Corydō diſtentas lacte capel-
Iphyt⁹ & Pelias mecũ,quorũ Iphytus æuo.
Iã grauior, Pelias & vulnere tardus Vlyſſi.

Eſt & traductio iterationi affinis, q̄ repetit idē vel nomen mutato caſu,vt apud Vir.

Littora littorib.contraria, fluctibus vndas.
Imprecor, arma armis. *Et apud Lucanum.*
Pilaminantia pilis. *Et apud Ouid.*
Aemonis Aemonio Laodamia viro.

Vel verbum mutatis modis ac perſonis, vt apud Virgilium:

Eſt bene non potuit dicere:dixit,erit.

Et apud Ouidium.

Et tibi ſi non vis parcere,parce mihi.
Qui poterit ſanum fingere, ſanus erit.
Certa fui; certi ſi quid haberet amor.
Cauſa fuit,multis noſter amoris amor.
Quam ſine te cogis viuere,coge mori.

Elegantiſſima eſt in hoc genere quaſi πλοκὴ, nam & artificioſa hæc forma eſt: & ſen-

ſententioſa, ut.

Si, niſi quæ facio poterit te digna uideri.
Nulla futura mea eſt, nulla futura tua eſt.

Scribunt Sappho poetriã, hac figura traductionis fuiſſe conſecutã quidquid laudis in carmine habuit. Porro inter inſignia ſchemata, quibus carminis forma exornatur, ac ueluti colorib. diſtinguitur, articulus quoq; & polyſyndeton numerãtur. Articulum uocant, cum ſingulæ voces interuallis diſtinguuntur, cæſa oratione hoc modo.

Paſtor, arator, eques, paui, colui ſuperaui,
Capras, rus, hoſtes, frõde, ligone, manu.

Polyſyndetõ, figura eſt articulo contraria, cũ in verſu multæ cõiunctiones ponunt̃, vt,

Terraſq;, tractuſq; maris, cælumq; ꝓfundũ.

Vitanda ſunt tamen in articulo ſimiliter definentia, vt.

Paui, colui, ſuperaui.

Aut ſimiliter cadentia, vt apud Ennium.

Mœrentes. flẽtes, lachrymãtes, & miſerãtes.

Quæ.n. ſimilib. aut verbis aut caſibus efferuntur, min⁹ habent venuſtatis in carmine.

Sed hæc de figuris hactenus, neq; enim viſum eſt perſequi exornationes omnes, ſed indicare tantùm illuſtriores.

DE QVIBVSDAM vitijs Pentametri.

IN Pentametro verſu tempeſtiuæ cæſuræ eſſe debent. vitanda eſt igitur in medio continuatio carminis dura & hiulca, qualis hæc apud Catullum.

Munera quæ & Muſarum hinc petis & Veneris.

Item.

Troia virũ & virtutũ oı̃um acerba cinis.

Nec imitãda ſunt oĩa quæ a Catullo vſurpãtur. Nã vt apud Ennium, ita & apud Catullum multa sũt horrida, & imitatione indigna. Extat apud Martialẽ elegans epigrãma, quo irridentur hi, quib. verſus iſtorum ſimiles probãtur. Eſt autẽ epigramma ſcriptum in quendam Chreſtilum.

Carmina nulla ꝓbas, molli q̃ limite currũt.
Sed quæ per ſalebras, altaq. ſaxa cadunt.
Et tibi Mæonio qđ carmine maiꝰ habetur,
Lucilij, Columella hic ſitus Metrophanes.
Attonituſq; legis terrai frugiferai,
Actius, & quicquid Pacuuiuſq; vomunt.

Ridiculi igitur iudicandi ſunt qui tales verſus admirantur, cumque propter ingenij imbecilitatem nequeunt aſſequi concinnitatem Ouidianam, ſe ſe conferunt ad imitationem Catulli.

In fine pẽtametri vitãda sũt participia, vt:
Ore nitens, corde tremens.

Eodem in loco rariſſimè vſurpandæ ſunt voces, duab. ſyllabis longiores. Nam diſſyllabę ſemper venuſtius claudunt pentametrũ, quã vel trium vel plurium ſyllabarũ voces. Ouidius in omnib. ſuis ſcriptis vix decies (vt puto) vtitur tetraſyllabis & triſyllabis, nec niſi in rebus triſtibus: quib. numeros

ros etiam triſtiores & languidiores conue-
nire dixit, vt libro primo Triſt.

Iã ꝓpe lux aderat, qua me diſcedere Cęſar
Finibus extremę iuſſerat Auſonię.
Item lib. 3. de Ponto ad coniugem.
Sint vtinam mites ſolito tibi more, tuaſque
Non duris lachrymas uultibus aſpitiant.
Interdicta mihi cernitur Italia.

Item.

Vnda ſimul miſerum, uitaq; deſeruit.
Vt caream culpa, mors quoque non faciet.
Tranſeat inſtabiles ſtrenua Cyaneas.
In quibns ipſe ſuum faſſus adulterium eſt
Qui fuit, & dubitas cętera perleggere.
Spectarem qualis purpura te regeret.

Hęc igitur apud hunc rariora.
Monoſyllabę quoque voces eodem in loco
vitioſę ſunt, niſi aut duę ſimul ponantur, ut
apud Ouidium.

Pręmia ſi ſtudio conſequor iſta, ſat eſt.

Aut eliſio, ſeu hiatus pręcedat, vt apud
eundem.

Heu quanto melior ſors tua ſorte mea eſt:

Nam alias horridè & duriter ſonant, vt
Apud Catullum.

Hęc a te dictaque, factaque ſunt.

Ouidianum hoc melius eſt;

Omnis an in magnos culpa Deos ſcelus eſt?

Cętera quę ad artificium Poetę requirũ
tur, lectione, vſu & exercitatione diſcenda
ſunt nõ poſſunt enim omnia pręceptis tra-
di requiruntur autem, pręter hęc multa,

nem-

nempe exquiſitæ & illuſtre ſententiæ, qui bus carmina tanquã florib. aſpergantur: itẽ cõmorationes & expolitones: earundem ſententiarum. Decet enim Poetam vbi opus eſt, in eadem & vna re commorari, eamque multis modis verſare. Ac in primis requiruntur hypotypoſes, digreſſiones, deſcriptiones, pathopœia, & ſermocinationes ad res præſertim animi expertes: cuiuſmodi ſunt apud Virgilium, quibus Mezentius ſuos equos, & Turnus ſuam haſtam alloquitur. Similitudines item elegantes, quales ſunt, cum Heroces aſſimilantur vel proceris arboribus, vel Orioni, vt apud Virgilius.

At verò ingentem quatiens Mezenti⁹ haſtã.
Turbibus ingreditur campo, quam magnus
Orion.
Cùm pedes incedit medij per cęrpla Nerei
Stagna, viam ſcindens, humero ſupereminet vndas.
Aut ſummis referens annoſam montibus ornum.
Ingrediturque ſolo, & caput inter nubila condit.

Sed hæc quæ reliqua ſunt, obſeruatio, & vſus docebit. Reſtat igitur ſtudium, & diligentia & cura, ſine qua nihil vnquam bene & laudabiliter factum eſt, neque fieri poſſe ſperandum.

FINIS.

SYNTAXIS LATINA, FACILI CARMINE CONSCRIPTA.

Pantaleonte Bartelonæo Rauerino Authore.

ANTONIO GEBENNENSI, A BLEGNEIO, V. C.

ROB. VVIDIVS S.

FORSAN *non mirum modò, verum etiam indignum videri poſſit, quòd tibi pueriles artes iamdudum egreſſo, iuriſprudentia, grauioribuſque literis adprimè erudito, paruula hæc linguæ Latinæ rudimēta nuncupari voluerim. Cauſam, quæ me ad id mouerit, poſteaquàm cognoueris, mirari deſines, clariſſimè Antoni. Cùm opuſculum hoc Pantaleontis Bartelonæi præceptoris quondam mei, nondum editum reperiſſem, officij mei eſſe duxi id agere cum condiſcipulis quibuſdam, vt quaſi poſthumus quidam, poſt obitum authoris ſub nomine tuo naſceretur in vulgus. Hoc pacto duobus me ſimul officiis ſatisfacere videbam vt & meum qui aliàs fuerit in vi-*

 uum,

ſum,& nunc ſit in mortuum,animum declarare,& hoc munuſculo, quamuis leuidenſi, amorem erga te meum profiterer Præceptorem illum meum in me miro animo,fuiſſe ſenſi: ego, quo tu inſtitutore vſus es aliquando (vtinam ſatis digno) quam te amem,quam obſeruem,quanti faciam,cùm noueris ipſe per te,tum omnibus huius libelli frons indicabit. Erit igitur puerorum,qui fructu huius opuſculi fruentur. Pantaleonti gratiam habere,in nobis mutui cuiuſdam incredibilis inter magiſtros & diſcipulos amoris imaginem,& exemplum ad æternam memoriam intueri. Ego hoc idem poſthac,ſi potero grauioribus indicijs,certioribusq; notis declarabo. Interim valebis Lutetiæ,ex collegio Rhemen.

ROB.

R O B. V V I D I V S.

TORNODORENSIS

Rauerinæ Iuuentuti S.

SOLEBAT *præceptor ille noſter Adoleſcentes hoc idētidē dicere, animisq; noſtris inculcare, NIHIL charius ſibi eſſe poſſe diſcipulo ſtudioſo, & grato. Quod & ita eſſe, poſtea in me ſenſi, qui huiuſmodi diſcipulos meos quantopere amem, dicere profectò non poſſim: & ita meritò probabiliterq; accidere ex his, quæ dicam, intelligere poteſtis. Primum gratum eſt beneficium omne, & iucundum accipienti: deinde gratiſſimum illud demũ eſt, cùm quem æquum eſt benefacere, is facit, inquit Terentius. Quid vero eſt æquius quam à diſcipulo præceptorem beneficio adiuuari, & ornari? An eſt obſecro, paucis exceptis, quod cuiquam tantum debeamus, quantum præceptori? Quòd ſi ea de re præceptum aliquod à magnis authoribus requiritis, en vobis Ariſtoteles communes diſciplinarum Magiſter, qui decimo de moribus cum ijs, à quibus philoſophiam didiceris, id eſt cum præceptoribus & ludi magiſtris. negat de præmio eſſe paciſcendam, quamobrem? quia, inquit, vt neque dijs, neque parentibus, ita nec præceptoribus.* τιμὴ ἰσόῤῥοπος ἀνγένειτο, ἀλλ' ἴσως ἱκανὸν πρός ἐκείνους τὸ ἐνδεχόμενον. *Sin exemplum vos mouet, in promptu eſt Alexander Magnus, qui Ariſtotelem, authore Plutarcho,* ἐθαύμαζε τό καὶ ἠγάπα οὐχ ἧτ-

τον ὡς αὐτὸς ἔλεγε, τοῦ πατρὸς ὡς δι' ἐκεῖνον μὲν ζῶν δεὰ τοῦτον δὲ καλῶς ζῶν proinde ca mine maiorum vmbris bene precabatur Achilles, qui

Præceptorum ſancti voluere parentis
Eſſe loco.

Hac adeò cauſa, me, meoſq; cōdiſcipulos Ioan. Iunottum, Cl. Lauberottū, Ioan. Nicoleum claros viros impulit, vt data hac occaſione, manes præceptoris noſtri grata recordatione ꝓſequeremur. Nacti enim nos, quā vobis cōparauerat & dictare ſolebat Syntaxim, vt ea non ſolùm exiret in vulgus, ſed etiam quàm emēdatiſſima exiret, id egimus: hoc, credo, pacto duplex cōmodum cōſecuti, & vt grati animi fidelē memoriā erga præceptorē teſtaremur, & vt quod vobis tantam prodeſſe poterat, publicè prodeſſet. Nā vt verè quod ſentio, dicam, in omnibus Grāmaticis, qui de Latina Syntaxi ſcripſere, quāuis multi ſint, non arbitror quēquā commodius, faciliuſq; hoc noſtro Pantaleonte ſcripſiſſe. Putet quiſpiam hoc me cōmendandi præceptoris gratia dicere. Verū rem ipſam videat, mecum conſentiet. Primum quis non concedat verum eſſe, quod tradit Horatius,

Quicquid præcipies, eſto breuis, vt citò dicta
Percipiant animi faciles, teneantq; fideles?

Atqui miro compendio tota illa res hic eſt cōprehenſa. Porrò docendarum artium propriā eſſe viam, & rationē, quæ διαιρετικὴ appellatur certū eſt, qua ſumma initio rerū capita deinde partes & membra ſigillatim diſtribuuntur, definiuntur, exemplis declarantur, neq; plus minuſve di-

citur

citur, quam quod ad rem ſit neceſſarium. PANTALEON *hæc præſtat, & quidem commodiſſimè, poſtquam primo generale ſtatuit præceptum diuidit, & partitur: partes eo quo propoſuit, ordine proſequitur, tum definitionibus, tum exẽplis, & quod ſeparatim annotandum eſt poſt ſubmonet, & quo commodius omnia faciat, iam nunc debentia dici pleraque differt, & in tempus præſens omittit, alioq; reijcit, ad ea quæ Supplementa vocat: figuras grammaticas non prætermittit, ſeorſum tamen ſuo loco tractatas: tũ quaſi per indicem breui tabula capita omnia cõplectitur, vt memoria pueri rem omnem quaſi vno aſpectu intuentis facilius inhæreant. Poſtremò viderat, quod ait Ariſtot. in Rhetoricis, τὸ ἔμμετρον εὐμαθὲ, ὅτι εὐμνημόνευτον. διοκὶ τῶν μέτρων πάντες μνημονεύουσι μᾶλλον, ἢ τῶν χύδην, quæ ei cauſa fuit, vt metro regulas vinciret, & colligaret ad memoriã prorſus videtur totũ ſe retuliſse ad facillimũ, expeditiſſimumque docendi modum. Quare nolite inuidere, Adoleſcentes, hoc quod priuatum vobis, propriumq; deſtinarat noſtrorũ ingeniorum ille parens nunc cõmune omnibus publicumq́; fieri. Id.n. eſt benignitatis humanæ, velle aut per ſe, aut ꝑ ſe quã plurimis benefieri, aut omnibus ſi fieri poſſit. Sed veſtrum erit, & omnium, qui eadem ætate ſunt, hunc aſſiduè libellum manibus terere, & tere ſatis; cui ſi adiungatur illa quam idem author contexuit, de arte verſificatoria Epitome, profectò nihil deeſſe ad optima Grammaticæ, & poeſeos fundamenta arbitrabor. Valete.*

AD ERVDITISSIMVM VIRVM, D. Robertum Vuidium.
DE HAC PANTALEONTIS Syntaxi Bernardi diſcipuli, carmen.

Æterna ē virtus clari poſt funera Achillis.
Troica quod forti geſſerit arma manu:
Aſt vbi Mænio celebrata in carmine manſit
Cum celebri maior nomine venit honos.
Sit licet æterno Muſæ, ſtudijq; labore
Conſcriptum noſtri Pantaleontis opus:
Clarius eſt nobis, tanta quod dona Thaliæ
A docto remaneat nunc renouata viro.
Sic magna authori debetur fama, minoris
Nec tamen Vuidius præmia laudis habet,
Non minor eſt horū ſi quidē, qui ſcripta reſeruāt
Laus hominum, quam qui compoſuere prius.

IN RECORDATIONEM OBITVS Magiſtri Pantaleontis Bartelonæi.
Io. Iunotti eius diſcipuli, Epigrammā.

Hactenus īnumeri ſcripſere Palæmonis artē
Quos ſua cōmēdant dogmata, Grāmatici.
Pantaleon fuerat partem ſortitus in illis,
Cuncta breui illorum dans documenta libro.
Aſt fera, Terrigenum velut eſt inimica diebus,
Atropos, authorem ſuſtulit è medio.
Suſtulit authorem: nomen, famamq; reliquit;
Funera poſt, cuius nobile viuit opus
Hunc ego tam varijs auſim præferre laborem,
Verſibus, exemplis, ordine, iudicio.
Illum igitur cupidis manibus complectere Lector
Scribere quem cedro digna: videre potes.

Viuit poſt funera virtus.

SYN-

SYNTAXIS LATINA FACILI CARMINE CONSCRIPTA.

Pantaleonte Bartelonæo Rauerino Authore.

SYNTAXIS, quæ Latinè conſtructio vertitur, eſt partium orationis ſtructura quædã, & congrua diſpoſitio. Quę tribus potiſſimum conſtat, Congruentia ſcilicet, Exigentia, & delectu.

Congruentia quadruplex.

Adiectiui cum ſubſtantiuo,
Relatiui cum antecedente,
Interrogatiui cum redditiuo, &
Nominatiui cum verbo.

Adiectiui cum ſubſtantiuo conuenientia.

In caſu genere, & numero, da mobile fixo.

Senſus eſt: Adiectiuũ cũ ſubſtãtiuo genere, numero, & caſu cõueniat neceſſe eſt; vt,

Acutus gladius,
Solea ferrea.
Scholare murmur.

Pinguis venter non gignit ſenſum tenuem;

Sic in Pronominibus.

Noſter es, & noſtro de grege ſemper eris.
Iſtam fortunam tui mores promeruerunt.

Et participijs.

Neglectis vrenda filix innaſcitur agris.
Ouidius, Forma viros neglecta decet.

Submonitio.

Subſtantiuũ eſt quod, ꝑ ſe ſubſtat verba: vt
Hic pater
Hæc mater,
Hoc mancipium,
Hic, & hæc parens.

Adiectiuum, eſt quod ſubſtantiuo neceſſario adijcitur, vt cum verbo ſenſum perfectum reddat: vt, hic, & hæc, & hoc felix, hic, & hæc fortis; & hoc forte, hic Acer, hæc acris, & hoc acre:
Studioſus, ſtudioſa, ſtudioſum.

Relatiui cum Antecedente conuenientia.

Stat genere, & numero præcedens cum referente.
Diuerſos diuerſa parit conſtructio caſus.

Senſus eſt: Relatiuum cum antecedente ſubſtantiuo genere, & numero cohęret: vt, Fœlix homo, qui nihil debet. Horatius. Grata ſuperueniet, quę nõ ſperabitur hora. Neque neceſſe eſt ea in caſu conſentire, qđ a diuerſis verbis ſæpius regantur: vt,
Video pauperem, cuius miſereor.
Teſta tenex odoris, quo primum imbuitur.

Submonitio.

Relatiuũ de quo intelligitur regula, eſt qđ refert, & repetit antecedens ſubſtantiuum, Qui quæ, quod: ille, is, idem & ipſe. Antecedens eſt, ſine cuius intellectu, nõ cõſiſtit relatiuum:

latiuum. Omne ſcilicet nomen ſubſtantiuũ cuiuſcunque generis,ac numeri.

De alijs relatiuis, quæ dicuntur relatiua ſubſtantiæ diuerſitatis, & de relatiui accidentis, quæ referunt antecedens adiectiuũ, inter ſupplementa diſputabitur.

Interrogatiui,& redditiui conuenientia.

Reſpondere pari debes,& quærere caſu,
Ni vocum ab ſimilis conſtructio forte pugnet.

Senſus eſt: Interrogatiuum,& Redditiuum in caſu cõuenire ſufficit: vt Quis tibi video? Aeque miſer,atque ego.

Quarum rerum non eſt unquam ſatietas? diuitiarum. *Submonitio.*

Inter quæſitiuum, & Redditiuũ nõ conuenit,cum eadẽ dictio reddi non poteſt: vt; Si quæratur, Quotennis eſt pater tuus?

Non reſpondebis,

Centennis,cum ſit vox inuſitata: ſed, Centum annorum.

Et cum multiplex eſt verbi conſtructio: vt, ſi quęras: Quanti emitur voluptas? Reſpondebis, Nimio. Cuius intereſt? non mea, aut tua,ſed illius cuius intereſt.

Nominatiui,& Verbi conuenientia.

Perſona, & Numero verbo ſi rectus adhæret.

Senſus eſt Verbo pſonali finito nominatiuus præfigitur,eiuſdem numeri & perſonæ, vt,

Fœlicitas multos habet amicos.
Otia,dant vitia.

Submonitio.

Hic nominatiuus quẽ ſuppoſitũ vocant: eſt

Nomē quodcunque ſubſtantiuū aut Pronomen primitiuū Ego,Tu,Ille,Ipſe,Hic, & Is. Verbum autem(quod appoſitum dicūt) eſt verbū quodcunque perſonale modi finiti. Perſonale dico, quia impſonalia obliquos habent ante ſe, Et infinitiuus,accuſatiuum vt caſum proprium.

Sed de quadruplici conuenientia hactenus, Quæ autem hic deſiderari videntur, inter figuras ſunt requirenda.

De exigentia.

Exigentia, eſt partium orationis vis quædam qua in certo caſu alia aliam ſibi adiungi poſtulat. Et ea eſt duplex Anterior, quæ verbo tantum conuenit, Solum enim verbum regit ab anteriore.

Poſterior, quæ ad omnes partes orationis pertinet,vna tantum coniunctione excepta Nam omnes regunt a poſteriore prę ęr cōiunctionem.

De nominis exigentia.

Nomen exigit quatuor caſus a poſteriore, Genitiuū,datiuum,accuſatiuū, & ablatiuū, Genitiuum regunt ſubſtantiua & adiectiua

Subſtantiuum Nomen in Genitiuum.

In patrio fixum fixo iungetur,ad vnum
Niduo pertineant,aut hæc niſi copula iungat
Propria ſi iungas,communia diſſimulabis.

Senſus eſt, ſubſtantiuū ſubſtantiuo iungitur in genitiuo,nulla accedente copula,vt,

Clunes Leporis,
Hemina vini.

Mali principij, malus finis:

Omnium rerum viciſſitudo.

Neutrum adiectiui, quod adiectiuū ſubſtātiuarum vocant, hac ratione genitiuo iungitur: vt, Quantum quiſque ſua nummorum ſeruat in arca, Tantum habet & fidei,

Submonitio:

Quæ regula locū nō habet, vbi duo ſubſtātiua ad idē pertinere cōſpiciuntur: vt, vrbs Roma, Tyberis fluuius:

Effodiuntur opes irritamenta malorum,

Qđ fit p appoſitionē, de qua inter figuras: Aut cum intercedit coniunctio, quę ſimiles caſus connectere ſolet: vt,

Vir, & vxor. Pręceptor, & diſcipuli. Nox, & amor, vinūq; nihil moderabile ſuadent. Vel ſi propriū nomē præcedit alterū, non enim genitiuū regit, niſi per ſubauditionem appellatiui: vt, Maria Iacobi: ſcilicet vxor, Aeneas Anchiſæ, filius ſcilicet: quod ad imitationem Græcorum dicitur.

Adiectiua partitiua in Genitiuum.

Pluralem patrum, quæ partitiua requirunt:
Sicut in his generis concordia reperiatur.

Senſus eſt: Adiectiua Partitiua genitiuū pluralem poſtulant, vel collectiui nominis ſingularem: at hac lege, vt accedat generis conſenſus:

Non enim rectè dicas; vna fratrum, aut
Vnus ſororum Sed, vnus fratrum: &
Vna ſororum, id eſt, vna ex ſororibus: vel
vna inter ſorores.

Declaratur enim genitiuus per accuſatiuū, cum inter: uel per ablatiuum cū de, vel ex. Partitiua autem ſunt uniuerſalia & affirmatiua & negatiua: vt,

Cuncti hominum;

Nullus mortaliū omnib. horis ſapit.

Indefinita: ut, Quicunque meorū porta exceſſerit. &

Diſtributa; vt, Singula horum per ſe ſunt conſideranda.

Particularia: vt, An quiſquam mortalium eſt æquè miſer, ac ego?

Interrogatiua: vt, Ecquis hominum hodie uiuit me fortunatior?

Numeralia Cardinalia: vt, Vnꝰ ueſtrū me traditurus eſt.

Ordinalia: Primus, ſecundus, tertius Regum Gallorum:

Partitiuè etiam uſurpantur gradus cōparationis, de quib. ſuo loco; vt de Pronominibus, & aduerbijs. *Submonitio.*

In collectiuis genitiuus nō cōuenit cū adiectiuo: vt, Danaū fortiſſime gentis, Tydyde.

Et in heteroclitis; vt, Infimum cœlorum Lunam continet,

Item ubi Adiectiuum reſpicit præcedens ſubſtantiuum: vt, Villoſiſſimus animalium eſt Lepus.

Adiectiua verbalia.

Quod notat actiuè uerbale petit genitiuum,

Quem quoq; participans nomen ſi fiat, habebit.

Sēſus eſt, Genitiuos adſciſcūt verbalia quædam.

dām adiectiua ſignificationis actiuę, & participia etiam cum in nomina degenerāt; vt quæ Ax finiunt, ans, ens, tus, ſus, & ius.
Ax, Ouidius; Tempus edax rerum, Bonarū literarum ferax ſeculum noſtrum.
Ans, ens, fugitans Litium.
Auri, uel pecuniæ ſitiens.
Salustius, Catilina, patiens in ædiæ, algoris, vigiliæ. *Tus uel Sus.*
Victus, vel lapſus animi.
Ius Deuius æqui.
Fama eſt tam ficti, prauiq; tenax, quam nūtia ueri.

Submonitio.

Actiuè hic ſignificare dicimus uerbalia, nō quod a verbis actiuis originem habeāt, ſed quia actiuè declarantur; vt, Conſultus; qui alijs rectè conſulit; & Scitus, qui ſcit. Nā ſi paſſiuè ſignificarēt, nunquam haberent genitiuum huius regulæ; Quem nec etiā verbalia omnia, quę actiuè ſignificant habere poſſunt, ſed ea tantum quæ apud authores probatos cum genitiuo reperiuntur. Nemo enim vel bibens uini; vel percuſſus patris unquam legit.

Scientiæ, & inſcitiæ Adiectiua.

Doctus & indoctus patrio ſimileſq; præbunt:
Incertus uitæ, uoti reus immemor.

Senſus eſt; Feruntur in genitiuum Sciētiæ, & Inſcitię adiectiua; vt Rerū prudens; Doctus pilæ.
Agricolam laudat iuris, legumq; peritus
Sic

Sic inſcius qui Græcarum literarum rudis.
Securus animi: ignarus rerum, ignarúſq; ſalutis.
Certus, & incertus: Memor vel immemor beneficij accepti.
Reus uoti.

Deſiderium, curam, & metuum ſignificantia.
Quod deſiderium, Curā notat, atq; Timorem;
Et quod contra etiam genitiuis addere debes.

Senſus eſt: Adiectiua, quæ deſideriū, curam, metum & contra, ſignificant, genitiuis apponi gaudent: vt, Studioſus uirtutis.

Ouidius: Cupidus ſtudiorum quiſq; ſuorum.

Plini⁹: Natura hoīum nouitatis auida.

Sic, Anxius gloriç, Curios⁹ medicinç.

Timidus procellæ, apud Horatium.

Trepidi rerū ſuarum, Impauidus sōni.

Securus annorum gnatæ.

Adiectiuum in genitiuum vel datiuum.
Propinquitatis, & Similitudinis adiectiua.
Proprius, & ſimilis vel qua contraria ſignant:
Aut patrium, aut ternum, citra diſcrimen habebunt.

Senſus eſt. Quç propinquitatē, Similitudinem, aut contra ſignificant genitiuū, vel datiuum indifferenter exigunt; vt,

Affinis ſenectutis, vel, ſenectuti,

Propria Romani populi, vel, Romano populo fuit libertas.

Finitimus fluuij, uel, fluuio.

Conterminus fontis, vel fonti.

Sic,

Sic,Similis tui, vel, tibi ætate.
Conformis,imaginis, vel,imagini.
Contrarietatis nomina ſunt.
Alienus locus conſilij, vel conſilio.
Aduerſus gratiæ homo.
Eorum quatuor diſſimile.
Non ab ſimilis Tyberio. *Submonitio.*

Dicimus & Commune mihi eſt tecum, & Commune inter nos. Alienus eſt à noſtra familia. Alienos dignitate, & ingenio. Itẽ diſſimiles ſunt inter ſe, & pares ſunt in amore.

Adiectiuum in genitiuum & ablatiuum.
Eopia, & egeſtatis.

Copia vt in patriũ, aut ſextũ, ſic tranſit egeſtas.
Multa magis patrio gaudent, vt multa Latino.

Senſus eſt, Copiam, aut geſtatem connotantia, genitiuo, vel ablatiuo ſine diſcrimine connectuntur, vt,

Plenus rimarum, vel, plenus rimis.
Abundans verborum, vel, abundans verbis.
Diues opum, Ver. Diues agris, Ouid.
Sic pauper prædiorum, vel, prædijs.
Indignus opis vel, ope
Immunis ſcelerum, vel, ſceleribus.
Inops verborum. Ouidius.
Sãguinis, atq; animi corpus inane fuit.

Submonitio.

Obſeruandum eſt diligenter, quæ, cum quibus caſibus frequentius congruantur, Nam a lijs alius caſus familiarior accedit, vt,

Prodigus æris, &, Largus opum.

Contra,

Contra: Præditus animo, ingenio, opibus.

Attributa.

Per patrium, aut ſextũ laude, vitiumq; notabis
Sæpe aliter Naſo, vatum de more loquetur.

Senſus eſt: Quod laudi aut vituperio datur alicui, modo per genitiuum, modo per ablatiuum afferimus: vt, Mulier perfrictæ frontis: vel, perfricta fronte.
Vir inſignis naſi: & vir inſigni naſo.

Submonitio.

Dicimus & vir inſignis naſo: & vir inſignis naſum: idque per Synecdochen: de qua ſuo loco: Quæ figura Poetis familiaris, Oratoribus eſt odioſa. *Nomen in datiuum.*

Datiuum regunt ſubſtantiua & adiectiua.

Subſtantiuum nomen in datiuum.

Subſtantiua regunt, Sũ, verbo adiuncta datiuũ:

Senſus eſt: Subſtantiuo nomini ſubiungitur datiuus intercedente verbo Sum, es, eſt: vt, Sit erranti medicina confeſſio.
Nulli bona hora eſt, quin alicui ſit mala,
Ludite ſecuri, quibus eſt æs ſemper in arca.

Submonitio.

In quibus exemplis verbum Sum, es, eſt, exponitur per habeo, mutando datiuum in nominatiuum, & nominatiuum verbi ſubſtantiui in accuſatiuum: vt eſt mihi namque domi pater, id eſt habeo patrem domi: &, Anneſcis longas Regibus eſſe manus? id eſt; quod Reges longas manus habeant?

Adiectiuum in datiuum.

Gratus, & inſenſus damnoſus, & vtilis, atque

Com-

Commodus, atque habilis ternum vt memorandus habebunt.

Senſus eſt: Quæ gratitudinẽ, odiũ, vtilitatem damnum, aut aptitudinem ſignificant. Item in bilis, & in dus, paſſiuæ affectionis verbalia datiuum ſimiliter adſciſcunt: vt,

Cicada cicadæ chara: Formica formicæ.
Sic dices, Eſt mihi amicus: Eſt mihi intimus
Carus, iucundus, neceſſarius, gratus, & familiaris.
Eſt mihi infeſtus; infens⁹, odioſus, aduerſus,
Inuiſus, contrarius inimicus.
Vtilis, ſalubris, ſalutaris, & ſalutifera cõcordia ciuitati. Cicero.
Hominum generi vniuerſo cultura agrorũ eſt ſalutaris.
Verecundia inutilis viro egenti.

Aptus, idoneus, conueniens, accõmodus, cõgruẽs, appoſitus, & rei alicui accõmodatus.

Item in Bilis: Ouidius,
Siſq; miſer ſemper, nec ſis miſerabilis vlli:
Id eſt, Nemo tui miſericordia moueatnr.

Et in dus paſſiuè affectionis: Idem,
O mihi poſt nullos vnquam memorãde ſodales: Id eſt, Dignus memoria. *Submonitio.*
Quædam genitiuum habent, vt quæ ſubſtãtiue magis vſurpentur: Amicus virtutis; & Socius fortunarum.

Quædã accuſatiuum cũ præpoſitione; vt,
Inutilis ad rem tuendam:
Idoneus ei rei, & ad eam, dicimus.
Item; Aptus armis, & ad arma, dicimus.

Opus.

Opus.

Ternum optat, cum ſubſtat opus quartum, atq; latinum.
Mobile ſi fuerit fixis iungetur, vt vſus.

Senſus eſt: Opus indeclinabile nomen. ſubſtantiuè nonnunquam ponitur: adiectiue etiam aliquando.

Quando eſt ſubſtantiuum datiuum perſonę ferè ſemper habet: ſed cum datiuo, accuſatiuum rariſſime, ablatiuum autē vſitatè magis. Cicero: Authoritate tua nobis opus eſt, & conſilio. Plaut.

Puero opus eſt cibum.

Inuentum eſt tantum oblatiuo additum: Terent. Quid verbis opus eſt? Sic, Opus eſt facto, Opus eſt exquiſito,

Datiui loco accuſatiuum recipit affixa p̄poſitione ad, cum ablatiuo: Terentius, Nihil iſtac opus eſt arte ad hanc rem quam paro.

Ablatiuus datiuo appoſitus recipit etiam præpoſitionem.

Cicero, Si qua ī re opus ei fuerit, cū iuueris.

Quando verò eſt adiectiuum idē ſignificat quod neceſſarius: & ita ſubſtantiuis accommodari poteſt; vt, Dux nobis opus eſt: Non eſt opus bene ualentibus medicus.

Terentius, Alia quæ opus ſunt comparato: id eſt neceſſaria.

In qua ſignificatione utimur, & adiectiuo vſus, quod indeclinabile etiam vſurpatur: Virgilius, Nunc uiribus uſus.

Terentius, Non vſus facto eſt mihi.

Sub-

Submonitio.

Opus,ſubſtantiuo, nōnunquã genitiuũ ad ſciſcit,loco ablatiui, qđ vix auſim imitari. Apuleius,Mihi operæ illius opus eſt, Neq; enim dices,Opus eſt lectionis, ſed opus eſt lectione.

Adiectiuum in accuſatiuum per Synecdochen.

Nuda genu dic, & canos hirſuta capillos
Vix Oratori,permiſſa figura Poeta.

Senſus eſt, Adiectiua poſtulant accuſatiuum ſubſtantiuorũ,quæ partē aliqua totius ſignificent,vt Aethiops albus dentes. Puer decorus faciem.Nuda brachia, & lacertos.

Submonitio.

Quæ dicēdi phraſis, quo Poetis gratior eſt,Oratoribus odioſa magis.Non enim diceret Cicero,Puer bonus indolē, aut, Puella pulchra faciem.Sed, Puer bonæ indolis, vel,bona indole,Et, Puella pulchræ faciei, aut pulchra facie,De quo paulo ante;

Nomen menſuræ.

Longa pedes octo pedibus, vel quatuor haſta.

Senſus eſt, Nomen menſuræ in accuſatiuo adiectiuum ſequitur, Plinius,
Muri ducentos pedes alti, Longum pedes ducentos.
Recipitur & ablatiuus menſuræ, accuſatiui loco,Plinius,Longum ſeſquipede,latũ pede

Reperitur & in genitiuo poſitum,ſed minus vſitatè,idq; fortaſſe per eclipſin, Columella,Decem pedũ longũ,& quinq; latum.

Tem-

Temporis ſpatium.

Mortuus Iſocrates centum iam natus ariſtas.

Senſus eſt; Temporis ſpatium accuſatiuo ſequitur adiectiuum; Terentius, Verum ſi ea viuit annos nata eſt ſexdecim; Sic, Adam, Eua nōgentos annos nati, mortui creduntur.

Adiectiuum & ablatiuum.

Inſtrumenta volunt in ſexto, vt cauſa reponi.

Senſus eſt; quæ cauſam, inſtrumentum, aut circumſtantiam aliquam totius ſignificant, ablatiuo caſu efferri ſolent; vt, Laſſus cura, Feſſus curſu, Clarus ingenio, Aeger pedibus, vel oculis.

Vix patriã Dignus, ſextũ, ac Indignus habebunt.

Dignus, & Indignus.

Senſus eſt; Dignus, & indignus auferendi caſum magis efflagitant; vt, Dignus domino ſeruus; indigna homine dubitatio.

Submonitio.

Recipiũt & genitiuum, ſed apud Poetas frequentius; Virgilius, Magnorum haud vnquam indignus auorum.

Et Dignus imperij apud Ciceronem.

Vſitatior tamen eſt ablatiui conſtructio.

Ablatiuus cum præpoſitione.

Ordinis, vt contra ſextum cum præpoſitura.

Senſus eſt; Quæ ordinis numeralia vocantur; & diuerſitatis nomina quædã ablatiuũ adſciſcunt, ſed cum præpoſitione a, vel ab, vt, Primus, vel Secundus a Rege; A te totus diuerſus; Virgilius;

Quan-

Quantum mutatus ab illo Hectore,
Integer à uitijs; Caſtus à Venereis;
Oriũd⁹ ab Vlyſſe; Generoſus eſt crumena.

Graduum comparationis exigentia:

Poſitiui.

Syntaxin Poſitiuus habet pro ſignificato.

Senſus eſt; Poſitiui gradus eadem eſt cũ ſignificatione cõſtructio; Cum.n.eſt adiectiuum partitiuum (sũt aũt omnia adiectiua) genitiuum pluralẽ poſtulat, vel collectiui nominis ſingularem; vt, Plinius, Canum degeneres, caudam ſub alluum reflectunt.

Si ſit Sciẽtiæ, aut incitiæ adiectiuũ, habebit itidẽ genitiuũ. ſed vtriuſq; numeri: vt, Peritus muſices; Ignarus bonarum artium.

Si ſit adiectiuum ad vtilitatẽ pertinens. Datiuum habebi; vt, Vtilis omnibus. Sibi inutilis; Et ſic de cœteris.

Comparatiui, & ſuperlatiui. Exigentia.

Eiuſdem generis quando collatio fiet.

Inter res geminas medius gradus in genitiuum:
Inter res plures robur ſupremus habebit.
Diuerſi generis ſed ſi collatio fiat,
Trade gradum medium ſexto, ſine præpoſitura.

Sẽſus eſt; Cum inter res generis eiuſdẽ, ab uno, ad unum fit comparatio; vtimur cõparatiuo; ad plures ſuperlatiuo cum genitiuo multitudinis: vt, Manuũ fortior eſt dextra: nam duæ tantum ſunt manus Digitorũ longiſſimus eſt medius: plures enim ſunt quàm duo digiti.

Sic, Sũ maior fratrum, ſi duo tãtum ſint fratres;

tres:Sum maximus fratrum,ſi plures duob.

Vbi vero ab vno ad vnum, vel ad plures generis diuerſi fieret comparatio,comparatiuus locum haberet cum ablatiuo vtriuſq; numeri ſine præpoſitione, vt equus eſt velocior aſinis.

Achilles erat fortior Troianis.

Nam neque equus eſt de natura aſinorum, neque Achilles erat Troianus. *Submonitio.*

Eſſe eiuſdem generis, aut naturæ grãmatici interpretantur rem excellentem contineri in caſu comparatiui,aut ſuperlatiui:vt recte dicas Hector fuit fortiſſimus Troianorum:quia Troianus.

Pedum velocior eſt dexter:quia pes.

Caſus omnibus gradibus communes.

Quos poſitiuus habet caſus gradus optat,vterq;

Senſus eſt:Comparatiuus & ſuperlatiuus etiam caſum poſitiui ſæpius admittunt: vt, Clarus,Clarior,& Clariſſimus genere.Similis,Similior,vel Similimus patris,aut patri. Quintilianus, Natura tenaciſſimi ſumus, eorum quæ rudibus annis percepimus.

Particula gradibus debita.

Perdoctus, quanto melior facile optimus inquis
At longe,& multo,medio dabis,atque ſupremo.

Senſus eſt: Poſitiuo gradui iungũtur particulæ ſequentes,Valde,per,oppido, ſanè, ad primè,comprimis: Et huiuſmodi auxeſeos voculæ,vt haud mediocriter doctus, Mihi vnicè familiaris.

Non vulgariter eruditus,& cætera.

Aduer-

Aduerbia vero quæ o, finiunt, magis cõparatiuo damus; vt, Quo, eo, tanto, quanto, paulo minimo: Saluſtius, Itaq; quominus gloriam petebat, eo magis illã aſſequebatur Cic. Quò quid difficilius, hoc præclarius.

Multo tamẽ & longè venuſtã, comparatiuo, ſed venuſtius ſuperlatiuo iunguntur: Longè, vel multo modeſtior; Lõgè, vel multo modeſtiſſimus.

At, facile, ſuperlatiuo iunctum tantummodo reperimus: Cicero, Virum vnum totius Græciæ facile doctiſſimus.

Quam, Particula.

Vocula, Quam faciet, par vt ſit caſus vterque.
Quæ gradibus medij, vt ꝑ referens q̃ miniſtrat.

Senſus eſt: quàm, particula ſequens cõparatiuum, impedit quominus aſſueta conſtructio ſeruetur: Nã tunc caſus comparatiuo proximus eſt præcedentis ſimilis Ouidius, Intolerabilius nihil eſt, quã fœmina diues.

Sic, sũ iunior quam tu: vel, reiecta quam particula, dices: Sum iunior te. *Submonitio.* Ornatũ haud mediocrem addit particula. quẽ, cũ relatiuo. Qui quæ quod: vel vt, aut, pro cõparatiuo ſubiũgitur: Exempli gratia. Hic eſt iunior, quam cui tantum oneris imponatur. Hoc apertius eſt, quam vt interpretationem indigeat: Maiorem gerit veſtem, quàm pro corporis habitũ.

Et hæc de nomine ſufficiant.

De Pronominis exigentia.

Pronomen duos caſus exigit, genitiuum

& da-

& datiuum.

Genitiuũ exigunt Subſtãtiua, & adiectiua.

Pronomen in Genitiuum.

Neutrum adiectiui patrium ſibi poſcit vbique.

Senſus eſt; Tũ venuſtè Pronomini genitiuus, additur, cum genere neutro ſubſtãtiuè fertur; vt, Aliquid mali, propter vicinũ

Quid iſtud eſt negotij? (malum

Si Libri copia fuiſſet id temporis.

Adiectiuum Partitiuum.

Partitiua petunt pluralem, ſed genitiuum.

Senſus eſt; Pluralem genitiuũ adſciſcit.

Pronomen ſi partitiuè ponatur, vt,

Laudamus quidem iuuenum eos, qui ſunt verecundi. Sic dices;

Hæc volucrum, illa ſororem.

Pronomen in datiuum, vel ablatium.

Atternum dat idem, aut ſextũ cũ prapoſitura.

Senſus eſt; Vnũ eſt Pronomen idem, qđ datiuum, vel ablatiuum recipit addita præpoſitione cum; vt, Horatius;

Inſania non omnibus eſt eadem;

Inuitum qui ſeruat, idem facit occidenti.

Dicimus, & eandem habet vim cum præcedentibus; Eundem ſenſum habet cum primo; quod vſitatius eſt.

Supplementa te docebũt, quæ hic deſiderati videbuntur.

De exigentia verbi.

Verbum Perſonale regit ab anteriore, & à poſteriore, vt prædictum eſt;

-Ab interiore, regit Nominatiuum.

Apo-

A poſteriore Nominatiuum, genitiuum, datiuum; accuſatiuum, & ablatiuum.

Verbum in nominatiuum ab anteriore.
Perſonale modi finiti a fronte requirit
Expreſſum rectũ; qui pulchra aliquã do tacetur.

Senſus eſt; Verbo perſonali finito nominatiuus præfigitur eiuſdem numeri, & perſonæ: vt,
Ego de alijs loquor. Tu de cœpis reſpondes. Sero ſapiunt Phryges.

Submonitio.

In verbis primę vel ſecũdę pſonę nominatiuus fere diſſimulatur: vt, Spero dum ſpiro.
Cura eſſe quod audis.
Non omnia poſſumus omnes.
Durate, & voſmet rebus ſeruate ſecundis.

Videtur & ſubticeri tertia perſona in verbis, quę vocamus actionis exemptę, vel exceptę actionis, quod eorum actio ſoli Deo, aut naturę ſit reſeruata; vt, Pluit, ſcilicet, Deus; aut natura: Sic, Ningit, veſperaſcit, dieſcit, &c.
Et in his quę ſecundum intellectũ, vel per Eclipſin dicuntur: vt, Ferunt, dicunt, aiũt, perhibent, prædicant; Homines ſubaudi.

Aliquid nominatiui loco poſitum.
Multa loca recti Verbo præpoſita uidemus.

Sẽſus eſt; Infinitiuus ſolus pleruque nominatiui partes agit; vt, Velle ſuũ cuiq; ẽ. Infinitiuus itẽ cũ accuſatiuo ab anteriori; vt Cic. Eſt acerbũ parẽtũ ſcelera filiorum pœ-
Et cum caſu a poſteriore; (nis lui.

Seni verba dare difficile eſt.

Finitũ verbum etiam cum nominatiuo, & particula quod: vt, Bene vertat quod aggrederis.

Aduerbium præterea genitiuo additũ: Satis teſtium eſt à me datum.

Verbum in nominatiuum a poſteriore.

Sum petit a tergo rectum, ſeu verba vocandi:
Eo verbum quodcunque uicem ſi ſupplet eorum.

Sẽſus eſt: Subſtãtiuo uerbo, Verbo vocatiuo, hisq. quæ eorũ vim habent, nominandi caſus affligitur; vt, Senectus ipſa eſt morb. Homo bulla eſt; Vſus eſt altera natura.

Sic vocor nominor, appellor Ioannes, Themiſtocles cum Lyrã recuſaret, habitus eſt indoctior; Nemo naſcitur artifex. Speccaui inſciens feci. Scribo ſedens, Bibis ieiunus, & cætera.

Verbum in genitiuum.

Sum patrio gaudet, poſſeſſio ſi qua notetur.
Non tamen ars noſtri, ſed noſtra efferre iuberis.

Senſus eſt; Sum genitiuum adſciſcit cum poſſeſſionem ſignificat; vt,
Cuium pecus? An Mœlibæi?
Cicero, Doctorum iſta eſt conſuetudo.
Sic, Hæc imago eſt Chriſti crucifixi.

Submonitio.

Non tamẽ diçes; Hic liber eſt mei; Sed meus; hæc conſuetudo non eſt tui; ſed, tua: Quia quinque Genitiui pronominum non ſignificant poſſeſſiue, ſed paſſiue; De quib. inter ſupplementa.

Miſe-

Miſereor, Miſereſco, & Satago,
Cum Satagit patrium quærunt miſereſco, miſertus.

Senſus eſt; Inter pſonalia verba tria ſunt potiſſimũ quæ genitiuum habent; Miſereor deponens, miſereſco neutrũ eiuſdẽ ſignificationis, & Satago; Virg. Nil noſtri miſerere: idẽ Arcadij miſereſcite Regis; Terẽtius,

Pulchrè ſatagit rerum ſuarum.

Inuenitur miſereor iunctum datiuo apud Ciceronẽ; Perge aude natę illachryma, patris peſtibus miſerere; Quod notãdum potius quàm imitandum cenſeo.

Æſtimandi Verba.

Dic nihil facio flocci iſthæc pendo, vel huius:
Ducere pro nihilo, & magno æſtimare videbis.

Senſus eſt; Aeſtimandi verbis genitiuum etiã addimus, nõ quemlibet, ſed hos præcipuè, Tanti, Quanti, Pluris, Plurimis, Nauci, Flocci, Nihili, Parui, & huius; vt,

Plaut. Pluris eſt teſtis oculatus vnus, quàm auriti decem.

Tanti hodie habeberis, quantum habebis.

Latinam munditiem ſapit.

Aequi boniqne facio.

Et ſiue vinculo. Aequi boni facio: quod eſt, in bonam partẽ interpretari: vt, Apud Plautum; Aequi, bonique conſulere.

Submonitio.

Huiuſmodi genitiuus mũtatur in ablatiuum aliquãdo pręfixa prępoſitione; Cicero Contemnunt, & pro nihilo ducunt.

Idem: Omnis voluptas præterita, pro nihilo eſt habenda.
Et ſine præpoſitione: Seneca,
Data magno æſtimas, accepta paruo.
Verbum in genitiuum, uel accuſatiuum,
Verba recordãdi patrium, quartumq. requirũt.
Senſus eſt: Recordandi verbis & obliuiſcendi, peculiaris eſt genitiuus: qui in accuſatiuum etiam aliquando vertitur.
Veteris iniuriæ, vel veterem iniuriam remiſci non decet Chriſtianum hominum.
Terentius, Faciam vt huius diei, meiq. memineris. Rem ſuam quiſque meminit.
Nouos parans amicos, ne obliuiſcere veterum. Cicero.
Artificium obliuiſcatur, & ſtudium ſuum deponat. *Submonitio.*
Memini autem pro eo quod eſt mentionem facio recuſat accuſatiuum; poſtulatq. genitiuum; vel ablatiuum cũ præpoſitione de, Quintilianus, Neque omnino huius rei meminit Poeta. Idem, De quibus multi meminerunt, id eſt mentionem fecerunt.
Verbum in genitiuum, uel ablatiuum.
Criminis in patrio nomen, ſextove repones:
Pauca quidem in ſexto ſi uis dum præpoſitiua.
Senſus eſt: Quæ ad accuſationem, crimen, aut abſolutionem pertinent, in genitiuum, aut ablatiuum feruntur: ſed tum maximè incidit vſus ablatiui, cũ nomen non eſt criminis proprium; vt,
Accuſo te ſolœciſmi, vel ſolœciſmo.
Accerſam,

Accerſam, Sugillabo, Deferam, Notabo
Traducā, Inſimulabo reprobri, vel probro.

Tenetur, Alligatur, Aſtringitur, Reuincitur, periurij, vel periurio.

Cicero, Qui alterum criminationis accuſat
Probus Aemilius, accuſatus hoc crimine.
Cicero: Etiam ſceleris condemnat generum ſuum.
Idem, Quare ſi iniquus es in me iudex, condemnabo eodem ego te crimine.
Plinius, Inuenimus Egnati vxorem cum vinum bibiſſet, è dolio interfectam fuiſſe a rito, eumque cędis a Romulo abſolutum.
Liuius, Latæ deinde leges, quæ Conſulem regni ſuſpicione abſoluerent. *Submonitio.*
Cicero ſæpius addit crimen ablatiuo, ſed cum præpoſitione. Quinto Hortenſio prætore de pecunijs repetundis dāmnato.
Licinium Lenticulam de alea condemnato

Sūt, & nomina certa quæ poſt huiuſmodi verba in ablatiuo tantum reponitur, nonnunquam addita præpoſitione, Vterq; Neuter, Nullus, Alter, Alius, & Ambo, vt,
Accuſas hunc homicidij, an patricidij, an vtroque, vel ambobus?
Item accuſas eum furti, an ſacrilegij, an de omnibus, vel de nullo?
Neque deſunt qui dicat criminis nomē in ablatiuo tantum reponendum eſſe, Et ſi qđ in genitiuo repoſitū inueniatur, ab ablatiuo, Crimine, Scelere, Flagitio, aut huiuſmodi pendere, vt cum dico,

Accuſo te furti, Inſimulo te adulterij;
Delatus eſt maieſtatis, crimine ſcilicet, vel, flagitio, aut ſcelere.

Abundantiæ aut uacuitatis.

Cum patrium, aut ſextum complendi. uerba requirunt.

Hæc patrio, hæc ſexto magis arridere uidemus.

Senſus eſt; Abundantiæ, & vacuitatis verbum, genitiuum, vel ablatiuũ deſiderat; vt, Implentur veteris bacchij, pinguiſq; ferinæ Cicero is vomens, fruſtis eſculentis totum tribunal impleuit.

Plaut. Erroris, & dementiæ ego illos cõplebo Virgilius, Vterumq; armato milite cõplent Sic, Egere cõſilij, dicit Cicero ad Atticũ. Et Plin. Hoc nõ eget interpretatione. Idẽ Terẽt. Quaſi tu huius indigeas patris. Et Cicero, Nunc te cohortatione non puto indigere.

Submonitio,

Sunt quædam quæ vix genitiuum recipiũt, vt, bundo, affino, repleo, vaco; Cicero; Vẽter caret auribus, Licet apud Terẽtiũ legat. Præter quam quod tui carendum erat. Nã cum ablatiuo reperitur vſitatius Morte carent animæ.

Quæ ad animi perturbationem pertinent.

Diſcrutior mentis vel mente venuſtius inquis.

Senſus eſt, Genitiuum, vel ablatiuum recipiunt, quæ curam, aut animi perturbationẽ ſignificant; vt, Angere ſe animi, vel animo; Deſipere mentis, vel mente.

Pendere animi, vel animo.
Animi ſeſe angebat, dicit Terentius,
Et Cicero, Angor animo.

Verbum in datiuum.

Sumpetit appoſitum, cum ſignat habere datiuũ.
Senſus eſt; Eſt habendi ſignificatione datiuum ſubijcimus. Lucanus,
Nulla fides, pietaſque viris, qui caſtra ſequuntur.
Cicero, Egens eſt ſi non ſatis habetæ is, cui nihil ſatis poteſt eſſe. Virgilius,
Eſt mih nãq; domi pater eſt iiuſta nouerca
Quod verbum, per habeo ſole, interpretari
Perſius, Noris quam ſit tibi curta ſupellex.
Id eſt, quam curtam habeas ſnpellectilem.

Auxilij Verba.

Tertius auxilij verbis, Iuuo quartus adhæret:
Conſulo tam variat regimen, quàm ſignificatũ.
Senſus eſt; Verbis auxi lij peculiaris eſt datiuus; vt Initijs mederi præſtat, quam fini. Vide, ſi qua in re tibi commodare poſſim.
Sic dicimus; Auxiliari, prodeſſe, opitulari, ſubuenire, ſuccurrere, adminiculari. & patrocinari alicui. Item per ciruitionẽ Suppetias venire, proficiſci, & occurrere alicui Adiumentum dare; vel, Auxilim ferre indigenti Opem ferre, ad ferre, tendere, vel porrigere imploranti.

Submonitio.

Iuuo datiuũ habet apud antiquiores ſcriptores, accuſatiuũ verò apud recẽtiores, vt Compoſitum eius adiuuo; Dij faciẽ e, adiu

uantdicimus. Item, Cōfert huius rei, & ad hanc, rem Conducit agricolæ, & conducit ad victum.
Cōſule doctos, id eſt, à doctis pete cōſiliū.
Cōſule indoctis, id eſt, da indoctis cōſiliū.
Conſule tuis rebus, id eſt, Prouide.
Variè etiā dicimus, Hoc eſt ex re tua, in re tua, & in rē tuā pro eodē id eſt tibi vtilitati
Nocendi, iraſcendi, & maledicendi.
Iraſcor, noceo maledico adiunge datiuo.
Inuideo tibi fortunas, & dixeris apte.
ſenſus eſt. Quæ nocendi iraſcendi, & male dicendi ſignificationem habent, datiuum ſimiliter adſciſcunt, vt, Nocere, obeſſe, incōmodare, vel officere alicui.
Saluſtius, Gloriæ cupiditas multis obfuit.
Metus officit memoriæ.
Et per circuitionem.
Inſidias facere, Inſidias ſtruere, Apponere, Collocare, vel Tendere, hoſtibus, id eſt. Inſidiam, ſæuius apud Ciceronem, & Cęſarem, Iraſci, ſubiraſci, Succēſere, & indignari alicui, Ouid. Iraſcor votis heu leuis ipſa meis
Maledicere, Obtrectare, Obloqui, Obſtrepere, vel maleloqui, Terentius
Pergam hero abſenti maledicere.
Notam alicui apponere, vel inurere, eſt infamia aſpergere.
Submonitio.
Dicimus tamen, Detrahere alicui.
Detrahere de aliquo, aut de illius fama, id eſt maledicere.

Inuidere, alicui: & inuidere illi fortunas Latinè etiam dicimus.

Verbum Obſequij.

Obſequij uerbis debes aptare datiuum.
Audio, & Auſculio uariant pro ſignificato.

Senſus eſt: Obſequij, & adulandi verbis additur etiam datiuus.

Parere, Obedire, Obſeq, Obſecundare, Morem gerere, Morigerari. Obtẽperare alicui.

Adulari, Palpari, Lenocinari, Supparaſitari, & applaudere alicui.

Duobus Dominis ſeruire difficile.

Pecuniæ obediunt omnia.

Nemo bñ imperat, niſi qui paruerit impio.

Plaut. Obſeruatore, quam blandè mulieri palpabitur. *Submonitio.*

Auſculto tibi, id eſt, obedio.

Auſculto te, id eſt audio.

Audio tibi, nunquam legimus, ſed, Audiens dicto. Quod, & Obediens dicto dicit Plinius: id eſt, præceptis obſequens.

Verba aſſenſus.

Aſſenſus uerbis ternum donare memento.
Nec fugit Accedo Conſentio præpoſituram.

Senſus eſt: Verbis aſſenſus datiuum tribuimus: vt, Sus ſui placet.

Aſino aſinus.

Concino tuæ ſententię.

Sic, Fauere, Subſcribere, Suffragari, Seruire, arridere, aſtipulari alicuius opinioni.

Item: Aſpirare, & aquieſcere: Adhærere, & Annuere alicui.

Submonitio.

Mihi neutiquam cor conſentit, dicit Cic. & alibi: Cor illi conſentit cum oculis, & vultus cum oratione, & in Lælio;
De cuius vtilitate omnes viro conſentiunt.
Aſſentior tuis literis dicit Cicero, & alibi,
Cetera craſſo aſſentior.
Accedere ſententiæ alicuius, dicimus cum Fabio, & cum Plauto.
Accedere ad illius ſententiam.

Verbum Occurſus, & Repugnantia.

Occurens verbum, ternum petit, atque repugnãs.
Horum nonnullis, ſed præpoſitura fauebit.

Senſus eſt; Datiuus occurſus, & Repugnãtiæ verbis, ſicut & aſſenſus, annectitur: ut Perſius,
Venienti occurite morbo.
Virgilius, Occurſare capro, cornu ferit ille, caueto.
Dicimus & per circuitionẽ: Obuius tibi ſũ Obuius tibi fio. & Obuium me tibi fero.
Item Obuiam ire, vel præire.
Obuiam procedere, & exire, vel egredi.
Obuiam proficiſci, vel properare alicui.
Saluſtius, Tũ primum ſuperbiæ nobilitatis obuiam itum eſt.
Repugnãtiæ verba ſunt: Obſtare, reſiſtere,
Iuuenal. Haud facilè emergunt, quorum uirtutibus obſtat res angusta domi.
Neceſſitati, ne dij quidem reſiſtunt.
Sic Reſtagari, diſtrepere, aduerſari, reclamare, reluctari, & obſiſtere alicui.

Submonitio.

Simulatio repugnat amicitiæ, dicit Cic. & alibi, Repugnant hæc inter ſe.

Diſcordat parcus auaro.

Terentius autem: diſcordant inter ſe.

Luctari cum aliquo dicimus, & Luctatur inter ſe, id eſt, omni cura adhibita confligunt. Saluſtius, Statui cum Antonio quàprimum confligere.

Leges etiam inter ſe confligere dicimus, &, Contra hoſtium cõſpirationem confligere; De his rebus cautè confligendum.

Pugnare cum aliquo Latinè dicimus: in hoſtem Contra hoſtem, &, aduerſus hoſtẽ. Item: Hæc inter ſe pugnant.

Dicimus ẽt: Contra æquitatem cõtẽdere. Contendere cum aliquo de re aliqua. Contendunt inter ſe verbis, non pugnis.

Contingentia verba.

Vt proprium caſum poſſit Contingo datiuum.

Senſus eſt: Contingentiæ verbis datiuus familiariter accedit: vt, Malis mala ſuccedũt. Ne quære mollia, ne tibi contingant dura.

Sic, Non omnibus vſu venit: vel, euenit;

Submonitio.

Hoc mihi accidit nec opinanti; Terentius,

In qua ſignificatione dicim⁹; Accidit mihi. Præter opinionem, & , Præter optatum. Item. Accidit mihi illud gratum a te.

Studij uerba.

Sic uerbis ſtudij debes aptare datiuum.

At Studeo uariat, ſed propter ſignificatum.

Senſus eſt: Datiui conſtructionem ſortiuntur ſibi ſtudij, & diligentiæ adhibendę verba, vt, Chartis inuigilare.
Luſibus indulgere:
Operam & ſtudium alicui nauare:
Studijs inſudare. &c.
Indormire deſidiæ.

Submonitio.

Studere, pro Operam dare, Datiuum habet & rei, & perſonæ: Nouis rebus ſtudere: Nemo, niſi ꝑditus, Catilinæ ſtudebat. i. fauebat. Accuſatiuum habet pro Cupere, & sūmo deſiderio proſequi. Vnum omnes ſtuderis, id eſt, deſideratis.

Et, cum præpoſitione In, in id ſolum ſtudent pictores, & Poetæ.

Incumbere, pro inniti datiuum habet. Virgil. Validis incumbite remis. Pro rei alicui operā dare, accuſatiuū recipit, ſed cū ꝑpoſitione in, vel ad; Incumbere in ſtudia. Et incūbere ad ſtudia, Cōferre ſe ad ſtudia dicit Suetonius. Pli. aūt; Cōferre tp̄s in aleam.

Confidentiæ uerba.

In dandi caſum fidendi verba feruntur,
Diffido pariter; cui præpoſitura fauebis.

Senſus eſt. Confidentiæ verbum datiuum poſtulat; vt,
Mulieri ne credas, ne mortuæ quidem.
Nemini fidas, niſi cum quo medium ſalis cō ſumpſeris.
Cic. Non grauarer, ſi mihi ipſe confiderem.

Sic;

Sic; Fidem alicui adiũgere, vel habere; aut Fidei alicuius credere.

Submonitio.

Diffido diuerſæ ſignificationis, datiuum habet apud Ciceronem; & ablatiuũ cũ de, apud eundem; Ne videar prudentię tuæ diffidere, & de nobis non diffidimus.

Parcendi Verba.

Iungere rite potes Parcendi verba datiuos
Cum circumloquimur, regimen ſeruatur ibidem.

Senſus eſt; Parcendi verbis datiuus familiariter accedit: vt Virgilius,

Parcere ſubiectis, & debellare ſuperbos.

Plautus, Ignoſcat delictis tuis, atque adoleſcentiæ.

Submonitio.

Quædam referuntur ad hanc regulam, ſed per circuitionem: Suppliciũ cõdonare; & Alicui remittere.

Noxã alicui mittere, vel remittere; id eſt, Parcere, veniã, & impunitatẽ dare. (facere. Pęnã alicui remittere; Delicti gr̃am alicui Veniam dare, tribuere, vel concedere alicui pro eodem. Collumella.

Dat veniam coruis, vexat cenſura colũbas.

Compoſita cum præpoſitionibus.

Præpoſitura facit verbis ſeruire datiuum.
Vim tamen exercet nonnunquam præpoſitura.

Senſus eſt; Compoſita quædam cum præpoſitionibus ad, ante, cũ, in, inter, ob, poſt, & præ datiuum ſæpius adſciſcunt.

Ad, Plinius.

Tota vita literis adſident.

Ante. Qui me antulerit nobilitati.
Cũ: Cic. Malus ipſe fies, ſi malis cõuixeris.
In, Horat. Immoritur ſtudijs, & amore ſene ſcit habendi Inter.
Medijs interſerit oſcula verbis.
Ob, Gellius, Obgannite alijs.
Poſt, Poſtponere famam pecuniæ.
Præ, Cicero, Ego meis præluxi maioribus.

Submonitio.

Nõ deſunt cum his pͦpoſitionibus cõpoſitę, quæ caſum habeãt prępoſitioni cõuenientẽ
Ad amicitiam alicuius adrepare.
Conſilia, & inſidias alicuius anteuertere:
Conſociare arma cum populo.
Pedes in ædem inferre.
Audaciæ alicuius aliquid interponere.
Quempiam longis epiſtolis obtundere.

Acquiſitiuum verbum

Acquiſitiuè poſitis adiunge datiuum.

Senſus eſt: Communis eſt adeo datiuus, qui acquiſitiuè poni dicit, ut nulli non verbo facile addatur; vt, Si qd habeo, mihi habeo, non tibi Plaut. Tibi aras, tibi occas, tibi feris, tibi eidem metis.

Veteres.n. interpretãtur datiuũ, q ſubijcĩtur verbo in noſtrũ vel cõmodũ, vel icõmodum; Et hoc eſt, qđ verbũ dicit acquiſitiuè poni. *Datiuus Feſtiuitatis gratia.*

Ternus ad ornatum nullo cogente locatur.

Senſus eſt; Additui & datiuus verbis nulla neceſſitate, ſed veluti cuiuſdam feſtiuitatis gratia, vt. Terentius, Suo ſibi hunc iu-

gulo gladio.
Cicero, Is mihi gloriatur ſe omnes honores ſine repulſa obtinuiſſe.
Quo dicendi colore Gallica lingua vulgo etiam vtitur: vt, *Parle moy bien a luy.*
Sic *moy*, ſuperfluum eſt neq; neceſſarium.

Verbum in duos datiuos.

Sum, pro dat. geminos poteris donare datiuos.
Sēſus eſt: Sum duobus datiuis optatur pro dat, vel afficit: Plautus, Is eſt deriſui, quaqua incedit, omnibus.
Sic dices, Hoc eſt mihi voluptati: vel, oblectamento.
Hoc ē mihi moleſtię: nocumēto dedecori: Id eſt, Afficit me moleſtia, vel dedecore.

Submonitio.

Hic trāſcurſim libet admonere, Latinè dici
Eſt mihi nomen Pantaleon.
Eſt mihi nomen Pantaleontis.
Eſt mihi nomen Pantalęonti.
Quæ vltima dicendi ſtructura doctis magis arridet.

Verto, do, duco, & habeor.

Do, duco verto, atque habeor geminato datiuum.
Sēſus eſt: Vt datiuus vnus, atq; alter verbo Sum poſtponitur, ſic & verbis Verto, do, duco, & habeor.
Quod alijs vitio vertis, ipſe ne feceris.
Sic, Vertetur ſtultitiæ, Probro dedecori; Contra.
Vertere laudi; Vertere honori, Saluſt.
Et laudi ducere. Terentius, id eſt, æſtimare,
Cicero,

Cicero, Vitio dare, id eſt, vituperare.
Et Plautus, dare crimini.
Terentius; Haberis oïb. ludibrio, vel riſui.
Sed de datiuo ſolitario hactenus.
Nunc ad ea verba, quæ ab abſoluendũ ſententiam duos caſus exigunt datiuum ſcilicet, & accuſatiuum.

Verbum in datiuum, & accuſatiuum.

Dandi & reddendi ternum, quartumq. requirunt.

Dono tibi uitam uita te dono leguntur.

Senſus eſt; Datiuũ cum accuſatiuo dandi, & reddẽdi uerba poſtulant; vt Plinius, Plura hic mihi prȩſtitit, quam parentes. Virgilius, O mihi prȩteritos referat ſi Iupiter annos.

Exhibere negotium, vel moleſtiam alicui dicit Plautus, quod Cicero facere & faceſſere negotiũ. Saluſtius; Vbi ſocordiȩ te, atque ignauiæ tradideris, ne cuiquam deos implores, irati, infeſtiq; ſunt.

Sic. Reddere, Rependere, Reponere, Reſignare, Retribuere; Reſtituere.

Submonitio.

Do variat maxime, nunc enim habet accuſatiuum perſonæ, & datiuum rei; Plinius, Dolori ſe dare.

Nunc contra datiuum perſonȩ, & accuſatiuum rei; Dare anſã alicui, Cicero; id eſt occaſionem prȩbere.

Duos accuſatiuos recipi, ſed alterũ cum ad, vel in; dare corpus ad ſepulturã, Cice. Plau-

Plautus, Dabo te in caueam.

Et cum accuſatiuo, duos datiuos; Dare aliq̄d alicui pignori; de quo paulo an(te). Dono tibi hanc rem paſſim legitur. Donauit eos ciuitate, apud Ciceronem.

Sic, Impartio, vel impartior tibi ſalutem cum Cicerone; & Impertio, vel impertior te ſalute dices cū Terentio. Cōmunicabo te menſa mea, dicit Plautus; Cicero autem, communicare inter ſe, de rebus ſuis.

Nuntiandi & Declarandi.

Narrandi uerbis cū quarto adiunge datiuum; Mitto tibi, atq; ad te reſpondeo, ſcribo uidebis.

Senſus eſt; Nuntiandi verbis & declarandi, cum datiuo accuſatiuus additur; vt; Indicere bellum alicui; Indicere funus populo. Diem dicere alicui, quod Cicero; diē dare alicui; hoc eſt; conſtituere, præfinire, &, præſtituere diem.

Sic, Nuntiare, renuntiare, reuelare, mōſtrare, interpretari, aperire, oſtendere.

Submonitio.

Significare per literas, latinis frequens admodū, & ap. ad Plaut. Nūtiare per paraſitū. Mittam tibi mea ſcripta rogas, dicit Cice. Et nunc librum ad te de ſenectute miſimus. Sic remitto tibi; & remitto ad te.

Scribo, vel reſcribo tibi; & ad te ſimiliter dicimus. Reſpondeo tibi, id eſt; ſatisfacio.

Li-

Liuius;Reſpondere ad nomina.
Cicero;Patefacere aures aſſentatoribus.
Terent. Patefacere feneſtram ad nequitiā; id eſt,præbere occaſionem.

Iubendi & Committendi.

Cum terno quartum iubeo,vt committo requirit.

Senſus eſt;Quæ iubendi,& committendi ſignificationē habent datiuū cū accuſatiuo poſtulant; vt Rogo ne contra rationem ętatis,tātum tibi labores iniungas,ait Plinius; Imperat heu vētis,tumidæ nō imperat iræ.

Quid.Sic,Edicere,& pręſcribere aliquid alicui,illi credebat omnia ſua conſilia;Cic. id eſt,committebat.

Submonitio.

Horum cuſtodib. iuſſit,ne mulierem intereſſe permitterent.
Accuſatiuo iunxit Terētius;Pater me iuſſit. Ego me tuæ commendo,committo fidei.

Idem;Nunquam tam commode dices,vt tergum meum tuam in fidem committam.

Prohibendi & negandi verba.

Quod negat aut prohibet, quartum petit atque dat iuum.
Interdico tibi vinum vinoue repertum eſt.

Senſus eſt;Vt iubēdi verbis,ita & negādi,& prohibēdi datiuus cum accuſatiuo iūgi ſolet; vt denegare alicui honorem,denegare naturæ, & neceſſitati omnia iucunda. Denegare depoſitum alicui. *Submonitio.*

Vxorem prohibent mihi, dicit Plautus, vt datiuo iungat accuſatiuum.

Ciues

Ciues mei calamitate prohibere, Cicero; vt ablatiuum addat accuſatiuo.

Præpoſitionem addit ablatiuo, Saluſtius, Ab iniuria manum prohibere.

Plutus Prohibete à vobis vim meam;

Arcere homines ab improbitate.

Curia, & forte arcere, Liuius.

Aqua, & igni interdixit ei, qui in leges ſuas non iuraſſet.

Liuius datiuo iunxit accuſatiuum.

Fœminis dũtaxat ſũ purpuræ interdicim⁹.

Excellentia Verba.

Ternum cum quarto, quæ excellunt verba requirunt.

Senſus eſt; Excellentiæ verbis datiuum cũ accuſatiuo tribuimus; vt, Lucrum præpoſui ſoperi, atque quieti.

Nemo eſt hoc tempore, qui moribus pecunias non anteponat; Non præferat.

Rebus alijs anteponam, quæ mandas mihi.

Submonitio.

Antecello verbo, Cicero dedit ablatiuũ. Vt quiſque ætate antecellit, ita ſententiæ principatum tenet.

Alibi, datiuo iunxit ablatiuum; Qui eloquentia cæteris antecellit.

Ante eo, datiuum etiam recipit: Plaut⁹, Virtus omnibus rebus anteit profectò.

Et accuſatiuum cũ ablatiuo apud Saluſt. Et cum omnes gloria anteiret, omnib. charus erat.

Com-

Comparandi Verba.

Poſtulat; & quartum quod comparat atque datiuum.

Pauca petunt, quartũ, aut ſextũ cũ præpoſitura.

Senſus eſt; Datiuum cum accuſatiuo recipiunt, quæ comparationem, aut æqualitatẽ connotant: vt, Paruis componere magna ſolebam. Virgilius.

Facta dictis ſunt exequanda: id eſt, Reſpondere debent, Aequare nocti ludum.

Subnotiris.

Comparo me tibi, dicit Cicero:

Comparo me arte, Terentius:

Conferre nouiſſima primis; &c.

Conferre geſta Romanorum cum Græcis, dicit Cicero.

Aequare tecta ſolo, id eſt, fũditus euertere.

Cum vitijs fortunam æquare, id eſt, quãtũ rei, tantum virtus habere.

Promittendi uerba.

Cum dandi caſu quartum Promitto requirit.

Ad ſe qui recipit, ſiue ex ſe, pollicitatur.

Senſus eſt: Promittendi verbi, datiui cũ accuſatiuo peculiaris eſt cõſtructio: vt, Pollicitus ſum illi operam meam.

Iam enim; quod tibi Promiſeram, præſtiti: Cicero.

Spõdere puellam adoleſcẽti dicitur pater, Tulliolam C. Piſoni deſpondimus Cic.

Per circuitionem, promiſſa facere, vel, Fidem dare alicui.

Aureos montes pollicitari.

Sub-

Submonitio.

Recipere huc pertinet, quod faciẽda ſuſcipere, & cum obligatione promittere ſignificat. Vt mihi coram recipiſti; Cicero.

An non verebamini, ne non id facerem quod recipiſſem ſemel? Terentius.

Obuium eſt ẽt, recipere ad ſe; & ex ſe recipere; Terentius, Recipio ad me, faciet. Cicero; Ex me recipio fore eum tibi & voluptati, & vſui.

Arrogandi & aſcribendi uerba.

Vẽdicat, & ternum cum quarto aptare ſolemus.

Senſus eſt; Datiui cum accuſatiuo conſtructione gaudẽt, quę arrogãdi, & aſcribẽdi ſignificationem habent; vt Cicero, Ego tibi tantum tribuo, quantum mihi fortaſſe arrogo; id eſt, aſſumo, vendico, attribuo, vel poſtulo. Sic dices;

Qui modeſti ſunt, nihil ſibi aſſumunt; Nihil aſcribunt, poſtulãt, ſumunt vel attribuunt idem; Hoc noſtris occupationibus aſcribere debetis. i. tribuere, vel attribuere: Sic, Addicere, adferre, deſtinare, adiudicare quiddam alicui.

Subiugandi uerba.

Ternum cum quarto, quod ſubiugat addere debet.

Senſus eſt; Subiugandi verba datiuum cũ accuſatiuo poſtulant Cicero, Subiecerũt ſe imperio, ac poteſtati Romanorum.

Sit, Hoſtes imperio, vel ditioni ſubijcere, ſub iuuare, ſubmittere, ſupponere; idem dě

prime-

primere, & in poteſtatem, ditionemque redigere Iuuenalis; Et nos ergo manum ferulæ ſubduximus. *Submonitio.*
Subiũgere, pro ſubijcere præpoſitionem recipit, Cicero; Vrbes Achaiæ, Bœotiæq; multas ſub imperium populi Romani ditionẽque ſubiunxit.

Deuouendi verba.

Conſecrare Ioui templum ſine crimine dices.
Senſus eſt; Datiuum cũ accuſatiuo deſiderant, quæ deuouẽdi ſignificationẽ habent. Cic. Agamemnõ deuouit Iphygeniam Dianę. Sic; Deo quidpiam vouere, deſtinare, dicare, dedicare, conſecrare.

Item per circuitionem;
Votum Deo facere, Nuncupare, vel Suſcipere.
Vota Deo reddere, ſoluere, exſoluere, & perſoluere.

Cætera verba in datiuum & accuſatiuum.
Innumeris ternum cum quarto adiũgere verbis
Iure potes; quorum vix regula certa probatur.

Senſus eſt; Non deſunt & alia huius ordinis verba, quæ vix innumerato dari poſſunt; vt, Suadere, Diſſuadere, vel Perſuadere quid piam alicui.
Alicui gratias agere.
Illi gratiam, vel gratias habere: &,
Ei gratiam, vel gratias referre.
Minari crucem alicui, Cicero.
Et mortem alicui minitari, Terentius.
Imponere legem alicui.

Impo-

Imponere finem bello;&
Onus alicui imponere.

Verbum in accuſatiuum.

Quodlibet actiuũ, quarium petit, vt patientem
Nec uox actiuum reddit ſed ſignificatum.

Senſus eſt; Adiectiuum verbũ cuiuſcũq; generis, in accuſatiuũ fertur rei patiẽtis: ut, Aſſidua ſtilla ſaxum excauat.
Opus artificem probat.

Submonitio.

Nõ eſt quod opineris actiua tantũ eſſe q̃ o, finiunt, quorum extant paſſiua in or: vt, Percutio percutior; videor videor: ſed neutra ẽt trãſitiua, id eſt, quorum actio in rem tãtum proprie tranſit, quæ loqui non poteſt; vt, Aro, Bibo; Ouidius,
Non profecturis littora bobus aras, Idem,
Sępe bibi ſuccos, quamuis inuitus amaros.
Itẽ depõnẽtia, & cõmunia ẽt in ſignificatione actiua: vt, Stult⁹ ſtulta loquit̃ Virgili⁹
Imprimis venerare deos.
Et quibus vſus voces ademit: ut,
Amici vitia noueris, non oderis.
Odi memorem comptorem.

Neutra Abſoluta.

Neutra ſoluta nihil poſcunt a poſteriore.

Senſus eſt: Neutra ea quorum actiõ in id tranſire nequit, quod loqui nõ poteſt, abſoluta dicuntur, quod nominatiuõ anteriore contenta nullum caſum habeant à poſteriore: vt, Sto, Curro, Dormio, Iaceo.
Ouidius, Pauper ubique iacet.

Et

Et deponentia etiam, quę nullum exigūt caſum in tranſitione; vt, Crapulor, Expergiſcor, Reputor.

Quorū omnium naturam imitatur, & actiua etiam, cum citra caſum poſteriorē, ſuo ſignificato ſatis faciunt auditori: ut,

Quod agam? ſi quoque quæris, amo.

Terentius, Certè captus eſt, habet.

Accuſatiuus Reciprocus.

Et pugnam pugnare, leges, & viuere uitam.

„ Senſus eſt, Neutra quantumuis abſoluta nō recuſant accuſatiuum cognati ſignificationis: vt Cic. Tertiā iam ætatē vixerat. Sic, Endymionis ſomnum dormis; Pirauſtæ gaudium gaudes.

Accuſatiuus per figuram.

Vim neutris actiua dabunt in ſignificatum.

„ Senſus eſt; Ex neutris quędam actiuorū ſignificationē induunt, quorum cōſtructione gaudent; vt, Ardere, vel deperire puellam; pro ardenter, & perditè eam amare. Virgilius, Nec vox hominem ſonat, id eſt, repræsētat. Perſi⁹: Demorſos ſapit vngues. Olet ſulphur, Olet aduſtionem.

Sic cum ſimplicia neutra, pro cōpoſitis actiuis uſurpantur; vt Ridere, pro deridere; Ludere, pro illudere, vel deludere.

Virgilius, Et ſpumas ſalis ære ruebant: id eſt, proruebant.

Verbum in duos accuſatiuos.

Induo percontor, doceo, moneoq; gemella
Accuſatiuos ut uerbum celo, requirunt;

Mutari

Mutari quartũ in ſextum plerumque videmus.
Séſus eſt: Ferũtur in duos accuſatiuos quæ Grammatici retranſitiua nuncupan‑,cuiuſmodi veſtiendi,rogandi,informandi,& cõmouendi verba.
Veſtiendi; vt,
Induo,veſtio,&
Exuo te veſtem:
Cingo te enſem, Martialis.
Induo te togam,Virgilius. &
In vtile ferrum cingitur.
In aliquibus tamen accuſatiuus perſonæ mutatur in datiuum; vt,
Induo tibi veſtem; &,
Cingo tibi enſem,Quintilianus;
Falſum ſibi ſcientiæ perſuaſionẽ induerunt. Ouidi.Dumq. latus ſancti cingit tibi turba Senatus. In alijs accuſatiuis rei in ablatiuũ etiã vertitur;Veſtio te veſte; Exuo te chlamyde;Cingo te pugione.
Suetoni; Regẽ Philippum prælio fudit,caſtris exuit & apud Gellium; Gladio. Hiſpanico cinctus &c. *Rogandi.*
Hoc vnũ te oro,obſecro,pcor,efflagito,poſco,repoſco,rogo,poſtulo,exoro,& percon Virgilius,Pacem te poſcimus omnes. (tor.
Niſi quod alter accuſatiuus mutatur ſæpius in ablatiuum addita præpoſitione a, vel ab; vt flagitare,excrare,poſtulare, petere,exigere,rogare,obſecrare, percõtari,poſcere, precari, repoſcere, efflagitare, & exorare quidpiam ab aliquo.

Cicero, Flagitat abs te filium.
Virg. Veniam abs te poſcimus omnes.
Informandi verba ſunt;
Doceo, edoceo, dedoceo, perdoceo, quę du
plici accuſatiuo iuncta ſæpius reperias.
Saluſt. Quē Minerua oēs artes perdocuit.
Ego dedocebo te iſtos mores.
Erudio te bonas literas, &
Erudio te bonis literis.
Inſtruo, inſtituto, & imbuo alterū accuſa
tiuū prorſus abijciunt: ſed loco illius abla-
tiuū habent. Horatius, Quo ſemel eſt im-
buta recens ſeruabit odorem teſta diu.
Habent duos accuſatiuos, quæ ad moni-
tionem pertinent; vt,
Monere, commonere, vel admonere quem
piam ſuum officium.
Cicero, Illud tamen te admonitū eſſe volo.
Terentius, Ni metuam patrem, habeo pro
illa re illum, quod moneam probe.
Accuſatiuus rei mutať aliqñ i genitiuū, vel
ablatiuum prępoſitione interiecta; Plinius,
Recitauit capita Legum.
Admonuit Senatuſconſultum.
Cicero; Putaui ea de re te eſſe admouēdū.
Sic dicimus: Certiorem facere quempiā re-
rū domeſticarum; vel, de rebus domeſticis.
Celo non minime variat; Dicimus enim,
Celo te hanc rem; Celo tibi hanc rem; &
Celo te de hac re. Terentius,
Ea ne me celet, conſuefeci filium.
Idem, Si hoc celetur patri; in metu ſum.

Cic. Rufus noſter de hoc me libro celauit.

Submonitio.

Inuenias & alia accuſatiuo duplici iuncta.
Dedit filiam ſuam Pamphilo vxorem:
Sumpſit te teſtem: Sumpſit te iudicem.

In quibus dicēdi formulis præpoſitio vi detur requiri: Dedit vxorem, pro in vxorē. Sumpſit te iudicem, vel teſtem: pro, in iudicem, vel in teſtem.

Verbum in accuſatiuum, vel ablatiuum.

Spatium temporis.

Temporis in quarto ſpatium, ſextove repones.
Per Quādiu quærens: per quando repone Latino
Præpoſitura tamen paſſim ſubſeruit vtrique.

Senſus eſt: Dictio qua tempus rei gerēdę ſignificatur, cuicūque verbo ſuccedit, idq. in accuſatiuo, ſi velut ad Quādiu reſpōdeatur, quamuis ablatiuus hic locū habeat: vt Cicero, Vigintiduos annos huic ſacerdotio præfuit.

Qui ducit vxorem, vno menſe fœlix eſt,
Licet frequentior ſit vſus accuſatiui.

At ſi velut ad quando, fiat reſpōſio, Ablatiuus tantum locum habebit: vt,
Nemo omnibus horis ſapit.
Plautus, Feſto die ſi quid prodegeris, profeſto egere licebit.

Submonitio.

Et accuſatiuus, & ablatiuus non nunquā recipiunt præpoſitionem: Cice. Obſignata epiſtola quā de nocte daturus erā Sic, Veni ad diem ſtatutum: & veni in ipſo tempore.

Diſtantia verbum.

Aut quarto, aut ſexto, diſtantia rite cohæret.

Senſus eſt; Interualli, aut ſpacij verbum, accuſatiuum, vel ablatiuum diſtãtia ſibi ſubijcit, ut Curtius; Aedificia nõ sũt admota muris, ſed ferè ſpatiũ vnius iugeris abſunt. Liuius; Romana caſtra viginti millium ſpatio aberant.

Sic, Oppidum hoc diſtata tuo uiginti miliaria; uel, uiginti miliaribus.

Submonitio.

Genitiuus diſtantiæ recipitur aliquando, ſed per eclipſim; Cicero, A quibus aberam bidui; ſpatium ſcilicet, uel ſpatio.

Neutrum, vel, paſſiuum per Synecdochen.

Dic doleo, aut frange dentem ſeu dente latinis
Formula Virgilio, nunquam Cicerone probata.

Senſus eſt; Abſoluta neutra, & paſſiua etiã accuſatiuum, uel ablatiuum regunt per Synecdochẽ; ut doleo caput; uel doleo capite; frangor brachium; uel frangor brachio. Virg. Nutat auribus, ac tremit artus. Idem; Expleri mentem nequit.

Submonitio.

Quę dicendi forma Poetis familiaris, Oratorib. sũmopere fugiẽda; Nõ enim dicet Orator, doleo caput; ſed caput mihi dolet. Nam quod dicit Cicero, Quis non dolet interitũ talis & ciuis, & uiri; Et quod Saluſtius, Dolere caſum, uel dolere uicem alterius dicit ſepius; Id fit per eclipſin prępoſitionis, propter.

Accu-

Accuſatiuus cum ablatiuo ſine Præpoſitione.

Onerandi aut exonerandi verba.

Vt leuo ſic onero quarto dabis atque latino.

Senſus eſt; Quibus oneraudi, aut exoneran di eſt ſignificatio, pſonæ accuſatiuo, & rei ablatiuo iungi gaudent, vt, Onerare quem piam iniurijs, maledictis, dictis quibus meret; apud Terentium ſæpius, & Plautum. Cuius contrarium eſt; Exonero compoſitũ; quod deonero, & onus amoueo, vel aufero ſignificat; Terentius.

Amicos eiũs exoneraſtis metu. Cicero; Leua me igitur hoc onere,

Exoluere quempiã religione, apud Liuium.

Afficio & proſequor.

Proſequor afficio in quartum ſextumq; ferũtur.

Senſus eſt; Proſequor, & afficio, perſonæ accuſatiuo, & rei ablatiuo delectant vnice; vt laude, amore, vel odio, quempiam proſequi; Eſt eum Laudare amare, vel odiſſe.

Afficere quempiam boni nuntijs.

Afficere milites ſtipendio; eſt illis ſtipendia deferre.

Pœna, vel ſupplicio quẽpiã afficere, eſt cũ punire. Quæ duo verba nulli non affectioni ſubſeruiũt? vt exẽplis apparet de his, quę abundantiam; aut vacuitatem ſignificant. In Syntaxi genitiui vel ablatiui.

Verbum in accuſatiuum, vel ablatiuum, cum præpoſitione.

At vero vult quartum cum ſexto, & præpoſitura

Senſus eſt: Auferendi verba poſtulant accuſatiuũ cũ ablatiuo addita præpoſitione: ut, Tollere, Subtrahere, Abripere, & detrahere quempiam aliquo. Cicero, Solem, è mundo tollere videntur, qui amicitiam è vita tollunt: Idem, Qui abripiunt ab alijs, vt alijs largiantur.

Submonitio.

Ablatiuus in datiuum mutatur in aliquibus: Adimere, vel ſubripere aliq̃d alicui, nõ ab:
Quibuſdã placet vterque caſus: (aliquo.
Auferre, Eripere, Extorquere, & Euertere quidpiam alicui, vel ab aliquo.

Verbum in ablatiuum ſine præpoſitione.

Ablatiuus exceſſus.

In ſexto exceſſum pones, ſine præpoſitura
Non ingrata etiam conſtructio Comparatiuo.

Senſus eſt: Dictio poſt verbum exceſſum ſignificans, in ablatiuo reponi gaudet: vt, Supero te fortuna, Tu me dexteritate. Tanto ille ſuperiores glora vicerat. Quæ conſtructio competit etiam cõparatiuo: vt Digito lato ſum te procerior.

Inſtrumentum.

Præpoſitura fugit ſextum inſtrumenta notantẽ.
Cum telis venio, comitantia ſignificatur.

Senſus eſt: Inſtrumentum in ablatiuo, nulla intercedẽte præpoſitione verbis quibuſlibet adijcitur; vt, Ferrum ferro acuitur. Vulpes annoſa, haud laqueo capitur. Horatius, Naturam expellas furca, tamen vſque recurret.

Sub-

Submonitio.

Quædam præpoſitionem affixam patiuntur quæ comitantiam non inſtrumentum ſignificant.

Plautus, Cum machæra quid hic vult?

Cicero, Equites Romani qui præſidij cauſa cum telis erant circum ædem concordiæ.

Ablatiuus forma, vel modi.

Forma, modusq; volunt ſextũ ſine præpoſitura,
Nec minus obſeruant etiam ſi aduerbia fiant.

Senſus eſt: Ad quæſtionẽ per Quomodo nomen formæ, vel modi in ablatiuo reponi gaudet? vt Si quærat, Quomodo cantat? Reſpondebis, Submiſſa voce: Stentorea voce, *A voix fort haulte* Aetate prudentiores reddimur. Magiſter nomine, & Titulo, non re. Afflictari, vel Laborare peſte, Lepra, febri. Concordia fulciuntur opes, etiam exiguæ.

Submonitio.

Sic quædam quæ in aduerbia migrant: vt, Auſpicato vxorem duxiſti.
Meritò lachrymaris, immeritò vapulo.

Precium.

In ſexto precium pones ſine præpoſitura.
Quattuor in patrio, in ſexto cum fixa cohærent.

Senſus eſt: Ablatiuo caſu precium efferri ſolet: vt Emere præſenti pecuia: Quod Græca fide comparare dicimus.

Dij laboribus omnia vendunt.

Omnem Ciceronis gloriam vitioſa nuce non emerim, non quaſſa nuce, Horatius.

Subminitio.

Excipiuntur Tantum, quãtum, plus, & minus cum compoſitis, quæ in genitiuo reponi gaudent: vt Quanti emiſti? pluris, quam reuendi poſſit.

Iuuen. Magis illa iuuãtque pluris emuntur.

Quæ adiectiua ſi ſubſtantiuum habeant, quo preciũ denotatũ, in ablatiuo reponunt. Aliorum more, præter Tantidem qđ ablatiuo caret Iuuenalis, Quanto metiris precio. Liuius, Precio minore captiuos redemit.

Pauca ſunt quibus addere, aut eximere poſſis ſubſtantiua: vt, Cõſtat paruo, vel paruo precio fames. magno, vel precio magno faſtidium: Nimio, vel nimio precio emitur quod precibus emitur.

Sic, Minimo, paulo: vel minimo, aut paulo precio virtus comparatur.

Efficiens cauſa.

Efficiens cauſa in ſexto ponetur honeſte;
Præpoſitiua tamen quandoque adiungitur aptè.

Senſus eſt: Omne verborum genus ablatiuum ſibi ſubjcit, qui cauſam efficientem ſignificet, vt, Laudis amore tumes.

Deteriores oẽs ſumus licentia. Terentius, Pingueſcit ſomno.

Expergiſcitus clamore.

Submonitio.

Admittitur aliquando propoſitio, vt, Lachrymo præ gaudio.

Terẽtius, Credo, vt fit, miſera præ amore excluſit eum foras.

Plau-

Plautus, Neque miſer me commouere poſſum præ formidine.

Ablatiuus per Eclipſin.

Exprimitur ſextus, ſed præpoſitura tacetur.

Senſus eſt: Ablatiuus concinne verbo additur propter diſſimulatam præpoſitionẽ; vt, Diſcedere conſilio, pro diſcedere a conſilio, Cadere cauſa, vel Cadere formula, pro, a cauſa, & a formula. (in loco. Eſt mini vice fratris, vel loco fratris, Pro, Eſt autem Eclipſis, ne quid te lateat, neceſſariæ vocis defectus, maxime autẽ præpoſitionis; Poetis familiarior, quam Oratoribus.

Verba potiendi.

Inque ablatiuum potiendi verba feruntur.

Quęrũ utor fungor potior, quarto addere quib.

Senſus eſt; Ablatiui conſtructio verbis quibuſdam ablanditur ſignificationis haud abſimilis; vt Optimũ bene aliena inſania frui Saluſtius, Animi imperio, corporis ſeruitio magis vtimur.

Virg. Si veſpitur aura Aetherea &c.

Sic, victitat Lacte, Caſeo, Carne.

Submonitio.

Tria apud vetuſtiſſimos cũ accuſatiuo quoque poſita reperiũt; Vtor, fungor & potior. Teren. In Prologis ſcribẽdis operã abutitur. Idem, Neque boni, neque liberalis functus eſt officium viri. Terentius.

Ille alter ſine labore patria potiĩ cõmoda. Quod poſtremum genitiuo ẽt addiĩ ꝓ vinco, & expugno; vt Si ei⁹ oppidi potiꝛ foret;

Ablatiuus abſolutus.

Sunt ablatiui modi hos dixere ſequelæ,
Quo nũquã ingredię ſine participãte videmus.

Senſus eſt: Cum duæ orationes connectuntur: ea cui adiungitur vna particularum Si, quãdo, poſtquam vertitur elegãter in duos ablatiuos, quos nudos, & abſolutos vocant, hoc eſt, à nullo pendentes. Et quoniam illis cõſequentia quædã, ſignificari videtur, non immerito eos ſequelæ, vel cõſequentiæ ablatiuos appellare licebit.

Auro loquente, nihil pollẽt quæuis oratio: id eſt, quando loquitur aurum.

Malo accepto ſtultus ſapit; id eſt, Poſtquam malum acceperit.

Cicero, Niſi explicita ſolutione non ſum diſceſſurus; id eſt, niſi prius explicuero.

Ouid. Proximus ad dominã nullo prohibente ſedet; id eſt. Si nullus prohibeat.

Submonitio.

Ablatiui abſoluti nunquã ingrediuntur orationem ſine participio expreſſa, aut ſaltem ſubaudito; vt, CHRISTVS natus eſt Auguſto regnante. Carolo nono ſuborta eſt ſeditio. Subaudi regnante, vel exiſtente Cicerone conſule Catilina damnatus eſt.

Ablatiuus cum præpoſitione.

Paſſiuum verbum.

A, vel ab, appoſitis quærunt paſſiua latinum.
Qui faciẽ & pulchrè ſumit quandoq; datiui.

Senſus eſt: Paſſiuorum caſus propius eſt ablatiu⁹, A vel ab, prępoſitione itercedẽte: vt, A-

vt, A cane non magno ſæpe tenetur aper.
Sic; Oſculor à matre.
Hortaris à præceptore. *Submonitio.*
Pro ablatiuo datiuus vſu venit aliquando:
vt, Mihi odio haberis: pro, à me.
Mihi hoc ſic videtur.
Virg. Cur tibi diſplicere?
Idem: Nec cernitur vlli, pro ab vllo.

Actiui, & Paſſiui cognatio.

Mutatus proprius paſſiua voce manebit,
Improprius caſus, quem vox actiua regebat.
Senſus eſt: Ea eſt paſſiui verbi cum actiuo cognatio & affinitas, vt accuſatiuus patientis vertatur in nominatiuū, & nominatiuus agētis in ablatiuū cū ꝑpoſitione: vt, Pater caſtigat filiū: filius caſtigatur à patre. Cæteri caſus fere omnes manent in paſſiuis, qui fuerunt actiuorum; vt,
Doceo te bonas litteras; Tu doceris a me bonas litteras.
Accuſo te furti: Accuſaris à me furti.
Comparaui equum duabus minis.
Equus à me comparatus eſt duabus minis.
Omnem facultatem eſt indutus. Mart.
Dantur opes nullius nunc, niſi diuitibus.

Paſſiua ſignificatione.

VT paſſiua regunt quædam pro ſignificato.
Senſus eſt: Paſſiuorum naturam imitantur Vapulo, veneo, liceo, exigeo, fixo; Quæ ꝑ ſignificatione paſſiua ablatiuum habent cum præpoſitione: vt Vapulabis à præceptore:
Exulat a patria domo.

CHRISTVS venuit à Iuda proditore.

Accipiendi Verba.

Accipio ſextum, quem præpoſitura miniſtrat.
Poſcit, & vt dictum eſt forma oĩa verba rogandi.

Senſus eſt: Accipiendi verbis, & rogandi peculiaris eſt ablatiui conſtructio interueniẽte præpoſitione a, ex, vel de: vt,

A bonis, bona diſce.

Plau. Ex te audiui: Ex tua accepi manu pateram Cic. de geſtu intellexi, q̃d reſpondeas.

Sic, Binas à te recepi.

Conduxi domum a Paulo: habeo à te.

Ab alijs eripit, alijs quod largiatur.

Poſcendi verba ſunt, Peto, exigo, poſco, poſtulo: quorum ſupellectilem ſuppeditabit regula verborum in duos accuſatiuos.

Petere pœnas ab aliquo: quod & Suppliciũ ab eo exigere dicimus Plautus,

Poſtulo abs te mihi reddat ſeruum.

Diſtandi Verba.

Diſtandi verbis ſextum dat præpoſitura.

Senſus eſt: Diſtandi, & reuocandi verbis ablatiuus arridet accedente præpoſitione. Cicero. Nihil bono ciui magis conuenit, quã abeſſe a ciuilibus controuerſijs.

Non eſt tutũ paſtorẽ abeſſe ãb ouili, Plaut.

Abeo ab illis, poſtq̃ video me ludificarier.

* Sic, Diſto, differo, recedo, diſcedo, alieno, fugio, ſegrego, diuido, auerto, amolior, &c.

Abſtinendi verba.

Abſtineo caſum dat præpoſitura latinum.

Senſus eſt. Abſtinendi verba auferendi caſum

ſum admittunt præfixa præpoſitione: vt A bſtinet ab alieno.
Abhorret a nuptijs, vel, ab re vxoria.
Quamuis, abſtineo, præpoſitionem aliquando reijciat. Maledictis abſtinere.
Verbis abſtinere, apud Plautum.
Et pro ablatiuo, recipiat accuſatiuũ apud Ter. Abſtinet riſus: Abſtinet ſermonẽ Plau.
Quẽ nec abhorreo verbũ ẽt reijcere ſolet.
Suetonius in Auguſto, Nam Pumillos atq; diſtortos, & omnis generis eiuſdem, vt Ludibria naturæ, maliq; omnis abhorruit.

Mereri bene, vel male.

Nec bene, nec de me meritus male dicere poſſis.

Senſus eſt: Mereo neutro, & mereor deponenti ablatiuus addit pfixa ppoſitione de: vt Bene mereri de aliquo eſt ei comodare, Cic. de Amic. Scitum eſt.n.illud Catonis, multos melius de qbuſdã acerbos inimicos mereri, q̃ eos amicos, qui dulces videãtur. Plautus, Heus tu mulier, male mereri de immerito inſcitia eſt. *Dictio materialis.*

Materiis ſextum poſcit cum præpoſitura,
Quam Vates etiam paſſim abiecere licenter.

Senſus eſt; Verbis quibuſdam additur ablatiuus cũ præpoſitione, qui cauſam materialem ſignificet; vt Virgilius.
Solido de marmore templa inſtituam.
Faber facit pateram ex auro.
Homo factus eſt de limo terræ.
Poetæ omittũt aliquoties ppoſitionẽ, Vir.
Sectaq. intexũt abiete coſtas, p ex abiete.

-Diuerſi

Diuerſi caſus eidem verbo additi.

Syntaxi propriè conſtringere Verba cauebis.
Communes caſus nec neutra ſoluta recuſant.

Senſus eſt: Nihil vetat quo minus eidē verbo diuerſi caſus rōne diuerſa copulentur, vt, Emi equū iuit⁹, fratri meo, minis duabus Rauerijs, Kalendis Octobrib. ab Hippocomo, inſcio patre, & tuo ſuaſu. In qua oratione, emi hēt egu nominatiuū à fronte: qa eſt pſonale modi finiti, alterū nominatiuū iuit⁹ a poſteriore, quia hēt vim verbi ſubſtātiui: accuſatiuū equum, vt actiuū verbū: datiuū fratri, acquiſitiuè poſitū: ablatiū precij, minis duabus: ablatiuū loci ad quaſtionē per Vbi Rauerijs: ablatiuū tēporis Kalēdi Octobrib. ad queſtionem per Quando: ablatiuū cū præpoſitione ab Hippocomo, vt verbū accipiēdi; ablatiuū abſolutū inſcio patre, & ablatiuū cauſæ efficientis tuo ſuaſu. Nullum .n. eſt verbum tam abſolutum, quod caſus communes habere non poſſit: vt nominatiuum a poſteriore: datiuū acquiſitiuè poſitū; ablatiuū precij, loci temporis, cauſæ, & huiuſmodi; Exempla fingere poteris.

Præpoſitio in conſtructione.

Vim dat compoſito nonnunquam præpoſitura.
Qua caſum ſeruans etiam repetita placebit:
Nec vim exercebit, verba coniuncta cuius.

Senſus eſt; Compoſitum verbū cū ppoſitiuè regit aliqū caſum præpoſitionis, quē alioqui non admitteret: vt Limē exire, apud Terentium; Quia exeo ab ex componitur.

Adire,

Adire, vel alloqui quempiã; quia neq; Eo. neque loquor habent accuſatiuũ perſonæ. Sæpe ẽt repetitur præpoſitio; vt Cic. Ineſt in amore fructus. Teren. Ad hoĩem accedã. Cic. Vita ruſtica maximè diſtincta eſt a cupiditate, & cum officio eſt coniuncta. Idẽ. Apellere animum ad aliquid.

In aliquib. tamen verbum non admittit caſum præpoſitionis: vt,
Arrideo tibi, Non arrideo te.
Liuius: Applicare flumini.
Intereſſe ſpectaculo.
Authorum igitur haud magis cõſideramus quam Grammaticorum regulas.

Præpoſitio extra compoſitionem.

Præpoſitura pores verbo ſuponere caſum.

Senſus eſt; Nullum prĕterea verbũ, tam alienum a conſtructione poſteriori, qđ accuſatiuũ, aut ablatiuũ non recipiat quem prĕpoſitio fugerit; vt, Herus meus prãdet apud fratrẽ in foro vinario, ad ĕdem diui petri, e regione Baſilicæ, non procul a ceruo. In quib. exemplis vides verbum Prandeo, & accuſatiuum, & ablatiuum poſtpoſitũ non ui propria, cum ſit neutrum abſolutum, ſed vi præpoſitionum quibus adhæret aſſumere.

Compoſita dictio.

Compoſitum cui pars iuncta eſt pro parte tenetur.

Senſus eſt; Dictio compoſita, quæ alterã cõpoſitionis patrẽ expreſſam recipit; ꝓ altera parte tantum vſurpari debet; vt ſi verba exeo adijcias propoſitionem ex, ſumetur tantum

tũ pro eo: Et ſi egredior extra domum dixeris, egredior pro gradior vſurpatur.
Sic, Audire ad vrbem: id eſt, ire.
Et de ſignificatione etiam intelligi debet: vt Cedo ſignificat dare ſecum, at ſi illi locum ſubijcias, ſignificabit dare tantummodo: Sic nemo homo, pro nullus.

Deriuatorum Syntaxis.

Significata patris, regimen quoq; pignora ſeruãt.

Senſus eſt: Quemcunque caſum regit indicatiuus à poſteriore, eundem regunt modi cætera tempora.
Item: Gerundia, Supina, & participia eiuſdem ſignificationis: vt ſuo loco patebit.
Quemadmodum.n. Latinè dicimus: Amo præceptorem, ſic ama pręceptorem: vtinam amares præceptorem.
Itẽ amandi, amando, aut amãdũ præceptorem. Amans, vel amaturus præceptorem.
Et ſic de Paſſiuis, & cæteris ẽt iudicandum.

Pugnantia.

Par regimen videas pugnantia verba tenere.

Senſus eſt: Quæ pugnãt ſignificatione, conſtructionem fere cõueniunt, potiſſimũ autẽ nomina, & verba; vt Peritus, vel imperitus belli. Pauidus vel impauidus minorum.
Similis, vel diſſimilis patris, vel patri.
Plenus, aut vacuus diuitiarum, vel diuitijs.
Gratus, vel ingratus ager agricolæ.
Reminiſci, vel obliuiſci iniurarum.
Damnauit, vel abſoluit eum cædis.
Abundat, vel eget pecuniarũ, vel pecunijs

Com-

Commodare, vel incommodare alicui.
Suffragari, vel refragari opinioni alicuius.
Benedicere, vel maledicere alicui.

Ex ſignificatione conſtructio.

Par Syntaxis erit ſi par ſit ſignificatum.

Senſus eſt, Vbi ſignificatio eſt eadem, ibi, eādē oportet eſſe & conſtructionē, vt cum Calleo vſurpatur pro Scio, accuſatiuum habebit ſecundum ſignificationem, Perſius, Dicenda, tacendaque calles i. ſcis perfectè. Sic Exalto, pro Laudo, & exaltauit lingua mea iuſtitiam tuam. i. exaltando laudauit. Et Vapulo pro punior, ablatiuum præpoſitione præfixa, Vapulabis à præceptore. Quod, & in participijs etiam vſurpari ſolet, vt ſuo loco dicetur.

Circuitionis Virtus.

Cum circum loquimur ſimilis cōſtructio pollet:
Quod quam obſeruatū, te lectio multa docebit.

Sēſus eſt, Ea eſt circuitionis virtus, vt verbi sēs⁹ loco ponit, cas⁹ admittere cōſueuerit; vt, Suppetias, vel auxiliū aut opē ferre alicui dicim⁹ q̄a auxilior cui⁹ loco ponunt datiuū poſt ſe recipit. Et inſidias hoſtib. parare, vel tēdere dicim⁹, q̄a hoſtib. īſidiari dicere cōſueuim⁹. Quæ regulæ nō tñ eſt iſta curioſe vbiq; obſeruāda, vt circuitioni caſū a verbi cōſtructione diuerſū impunè iūgere nō poſſimus; Quod planū ei euadet, qui in bonorū authorum lectione fuerit aſſiduus.

Delectus.

Delectum in verbis prudens ſeruare memento.

Senſus

Senſus eſt: Delectus, cuius in principio meminimus, iã accuratè vbiq; eſt obſeruãdus: vt nefas ſit verbis quibuslibet ꝓmiſcuè caſus oẽs addere. nulla habita rõne phraſeos, ſed exigentiæ tantum, Licet. n. latinè dicamus: Suppetias ferre, & adiumentum dare pro eodem, non tamen Suppetias dare, & adiumentum ferre propterea dicemus.

Et licet facere verba, & dare verba dicam⁹, in diuerſa ſignificatione, nõ idcirco, Agere verba vel Tradere verba dicemus.

Itẽ, Agere gratias alicui dicimus: Non tamen facere gratias, quamuis eadem verborum ſignificatio appareat.

Et hæc de verbis perſonalibus finiti modi, cuiuſcunque generis aut naturæ.

Infinitiuorum Conſtructio.

Quartum à fronte petunt: infinitiua ſuorum Verborum in caſus à poſteriore feruntur.

Senſus eſt: Infinitiuus ab anteriore Poſtulat accuſatiuum à poſteriore caſum ſui verbi; vt, Gaudeo te recta valetudine frui.

Aequum eſt libros parentibus obſequi, parentes liberis prouidere.

Submonitio.

Ex reſolutione degnoſcitur caſus infinitiui, quæ per nominatiuum & finitum verbũ fieri ſolet addita particula quod, quia, q̃n, vel vt, Oblitus eſt ſe fuiſſe puerũ, id eſt, quia fuerit puer. Lætor Ioãnẽ adfore, id eſt, quia Ioannes adderit. Non dubito Regem prope diem venturum, id eſt, quin Rex veniat.

Rogo

Rogo te ad eſſe,id eſt,ut adſis.
Venuſtius tamen loquimur per infinitũ, quam per finitum verbum.
Vbi aũt accuſatiuꝰ ĩfinitiui non põt mutari in nominatiuũ tũc regit̃ a tergo nõ a frõte; ut Volo te vinũ bibere;Te literas diſcere.

Eſſe.

Eſſe cupit caſus ſimiles,ſæpe àlter abundat.
Quos, alia admittunt infinitiua frequenter:

Senſus eſt; Eſſe, caſus ſimiles connectit, etiam ſi præcedens aliunde pendeat; vt, Precor eſſe tuus;
Illi accidit eſſe viro bono.
Apparet hunc eſſe ſeruũ domini pauperis.
Sępe ẽt alter; hoc eſt pręcedens caſus abundat in hoc Quintil.exemplo, & ſimilibus; Non licet tibi eſſe procuratorem.ubi Te, ſubauditur,ut ſit conſenſus caſuum;qui tamẽ ridicule nimis exprimeretur propter datiuum tibi iam expreſſum.

Submonitio.

Neque ſilentio prætereundũ eſt alia infinitiua hoc caſus admittere poſſe, ut Martial.
Vis fieri diues Pontice? nil cupias.
Sic, Non poſſum reſiſtere ſolus.
Saluſtius, Eſſe quam videri bonus malebat.

Vnde pendeat infinitiuus.

Vt ſenſus verbis infinitiuus adhæret.
Sic adiectiuis;fixis iunxere Poetæ.

Senſus eſt; Verbis ſenſum, aut voluntatẽ ſignificãtibus plurimum adduntur infiniti ui;vt,Sęrere ne dubites.

Malo-

Malo emere quàm rogare.

Non autem verbis ſignificantibus motum ad locum, neq. enim Latinè dixeris, Vado prādere, ſed Vado pranſum, Vado ad prandendum, aut, Vado ad prandium.

Poſtponitur & adiectiuis quibuſdā, Ouidius; Et cātare pares, & reſpondere parati. Itē ſubſtantiuis ſed poetico more Virgilius, Sed ſi tātus amor caſus cognoſcere noſtros.

Imperſonalium verborum conſtructio.

Verbum ea ratione vocatur imperſonale, quod nec diſtinctos numeros, nec certas perſonas habeat; Et autem duplex, Actiuæ vocis in t, vt tędet, vacat, & paſſiuæ vocis in tur, vt amatur, curritur.

Paſſiuæ vocis imperſonalium conſtructio.

Paſſiua poſſunt, imperſonalia vocis.
Cuncta ablatiuum, cui præpoſitura fauebit:
Et caſum verbi quæ acquiſitiua creabunt,
Aut huic ſuppeditas verbo quem præpoſitura.

Sēſus eſt; Verbū imperſonale paſſiuę vocis cōſtruit cū ablatiuo addita prepoſitione a, vel ab, quo gn̄alis illi⁹ ſignificatio reſtrīgit; vt dictat a p̄ceptore, excipitur à diſcipulis. Conſtruitur & cū caſu verbi, à quo oritur ſi ſit neutrū acquiſitiuum; vt Cicero, illius orationi ab omnibus reclamatum eſt. Aut cum eo quem ſuggerit præpoſitio, vt Ouidius; Viuitur ex rapto. Virgilius, Itur in antiquam ſyluam.

Submonitio.

Nā ſi ab actiuis fieret, aut à neutris ēt tranſitiuis,

ſitiuis, nullũ caſum prorſus haberet, prǽter ablatiuũ:nõ.n. Latinè dicas: Legitur a præceptore Ciceronẽ: aut aratur ab agricolis terrã: ſed per paſſiuũ pſonale. Cicero legitur a præceptore:Terra aratur ab agricolis. Neutra enim tranſitiua paſſiuum habent in tertijs perſonis.

Imperſonalium vocis actiua conſtrictio.
Primi ordinis.

Inter & eſt refert, velut eſt, optant genitiuos.
Ex pronominibus, ſed tãtum quicunq; recuſant
Iungitur eſt rectis, refert, ſociusq; latinis.

Senſus eſt: Tria ſunt imperſonalia primi ordinis intereſt, refert, & eſt quǽ genitiuos admittunt omnium nomiuũ, pronominũ, & participiorum; vt intereſt omniũ rectè agere, uxoris refert ſcire, quid rerum gerat maritus: Boni paſtoris eſt tondere pecus, non deglubere.

Reijciunt tamen genitiuos pronominũ mei, tui, ſui, noſtri, & ueſtri; quorũ loco intereſt, & refert habent ablatiuos mea, tua, ſua, noſtra, ueſtra, & cuia; ut cuius, vel cuia eſt ira tum Deum placare?

Reſpondebis; Noſtra omnium intereſt, vel refert.

Eſt verò, nominatiuos recipit meum, tuũ, ſuũ, noſtrum, & ueſtrum: vt non eſt noſtrũ ſcrutari arcana Dei.

Eadẽ autem conſtructione gaudent, cum fiunt perſonalia? Vt Terentius, Deſine, tua quod nihil refert percontari.

Imperſonalia ſecundi ordinis

Pœnitet, & miſeret, tædet, piget, & pudet optant.
Accuſatiuos ante, a tergo genitiuos.

Senſus eſt; Quinque ſunt imperſonalia ſecũdi ordinis pœnitet, miſeret, tædet, piget, & pudet.: quæ conſtruuntur cũ accuſatiuo; rei patientis a fronte, & cum genitiuo agentis à tergo; vt, Miſereat te mei Deus.

Non ſolũ me ſtultitiæ piget, ſed & pudet etiam idem, ſuæ quemque fortunę pęnitet. Quæ nec etiã infinitiuũ reijciunt loco genĩtiui: Pœnitet me illa ſenſiſſe. Terentius, Etenim tædet iam audire eadem millies.

Submonitio.

Inuenias tamen, & eis quibuſdam nomĩnatiuum apponi perſonalium more; Terent. Hei mihi num te hæc pudent? Plautus, Neminis miſereri certum eſt, quia mei nemo miſeret.

Tertij ordinis imperſonalia.

Septem infinitiuum poſt ſe voluere datiuum;
Deierare mihi licet, ingenueque fateri.

Senſus eſt; Septem ſunt imperſonalia tertij ordinis, liquet, vacat, conuenit, decet, expedit, licet & ſufficit; quæ cum infinitiuo ab anteriore, & cum datiuo a poſteriore conſtrui gaudent, vt Liquet mihi deierare. Vacat mihi eſſe diſerto.
Licet tibi eſſe virum bonum, Quintil.

Quarti ordinis imperſonalia.

Ante infinitiuum poſt quartum poſcit oportet,
Et iuuat atque decet quod perſonale videbis.

Senſus

Senſus eſt; Tria ſunt imperſonalia quarri ordinis iuuat,decet,& oportet,quibus infinitiuus à priori cõſiſtit,& accuſatiuus à poſteriori, vt Cic. Iuuatq; me id tibi profeciſſe. Terentius, Seruum te eſſe oportet nequam,& malum.

Submonitio.

Decet; tunc eſt perſonale, cũ nominatiuũ habet ab anteriore, ut decet me hæc ueſtis. Paruum parua decet; & hæc de imperſonalibus.

De gerundiorum conſtructione.

Nil a fronte regunt quacunque gerundia; caſus Verborum, ſi ſunt actiuè ſumpta, requirunt.

Senſus eſt; Gerundia a gerendo ſortiuntur appellationẽ, quaſi gerẽdia; quod in actiua ſignificatione caſũ uerbi ſui gerũt à poſteriore; In ſignificatione actiua dico, quia in paſſiua nude, & ſine caſu in oratione ponũtur; dico pręterea, à poſteriore; quia nihil prorſus habent, quod regant ab anteriore.

Ea autẽ ſignificant actiuã, quæ ab actiuis neutris, aut deponentibus oriuntur.

Et ea ipſa ſunt quæ caſum verbi gerant, à poſteriore; ut in rebus ſeueris, non eſt iocandi locus. Parcendum eſt ſupplicibus. Fando aliquid ſi fortè tuas peruenit ad aures Belidę nomen Palamedis, & inclyta fama.

Paſſiuè aũt ſignificãt, q̃ à paſſiuis deſcẽdũt; & hæc ſine caſu ponunt in oratione; ut, Athenas erudiẽdi gratia miſſus. i. ut eruditur. Cum ad impetrandũ vocaretur; ut illi imperaretur

perarętur memoria excolēdo,ſicut omnia, augetur:id eſt,dum excolitur.
Nō igitur rectè diceretur:Hic libet eſt difficilis ad intelligendum à nobis.
Non venió ad vapulandū, & ſic de cæteris.

Submonitio.

Sūt aūt gerūdiorum tres terminationes;di, vt amandi,currendi,loquendi,dū,vt amandum,currendum,loquendū:do,vt amando, currendo,loquendo.

Indi, gerundia.

Di, ſubſtantiuis poſtponas,mobilibusve.

Senſus eſt: Indi gerenda ſubſtantiuis nominibus annectūtur, & adiectiuis quibuſdam,vt Cicero; impunitas,peccandi maxima eſt illecebra.
Creuerunt & opes, & amor ſceleratus habendi; ſic,ratio dicendi,
Occaſio ridendi;
Tempus cœnandi.
Virg. Aeneas celſa in puppi iā certus eūdi:
Sic cupidus redeūdi, auidus diſputandi, & ſic de cæteris.

Indum.

Dum, verbis motus, aut verbis iunge quietis.
Qd petit ob, vult ad, ſed pulchrius inter,& ante.

Senſus eſt; In dum gerundia, iunguntur tam verbis motus quàm verbis quietis, & hæc quatuor præpoſitionib. ſuccedunt, ad, ob,inter,& ante; vt,
Miſſus ad ornandum menſas.
Inter cenādū redditę ſūt mihi tuæ litteræ,

Submonitio.

Neceſſitatis formulā conflabit gerūdiū ī dū deſinēs, accedēte verbo ſū,es,ē,idq́ſine p̄poſitione: vt Iuuenalis, Orādū ē, vt ſit mēs ſana in corpore ſano, Terēti⁹, Ita res erat, faciendum fuit. *Indo, gerundia.*

Indo poſt e, de, aut ſimiles, uel nuda reponas.

Senſus eſt: Adduntur gerundia in do, dictionibus quibus ſeruiunt præpoſitiones inde,e,ex,a,abs, cum, & pro, vt,

Multos deterret metes a dicendo.

Quis eſt tā impiger in ſcribendo, quā ego?

Aut ſaltem præpoſitionib. abſtinent: vt

Lumbi ſedendo oculi ſpectando dolent.

Fabricando fabri ſimus.

Gerundiuum.

Inq. gerundiuum mutatio pulchra gerundi.

Senſus eſt: Doctis aurib. fauet oratio, in qua grūdiuum nomen, gerundij vice poni tur. Quę duo in hoc differūt quod gerūdiū caſū verbi ſui gerat a poſteriore gerūdiuū vero, cum ſit nomē adiectiuū, nihil prorſus hēt, ſed cū ſubſtātiuo cōuenit in debitis ac cidētibus: vt Veni gratia ſalutādi parētes:

Veni gratia ſalutandorum parentum:

Veni ad ſalutandum parentes:

Veni ad ſalutandos parentes:

Multum ſudaui in conficiendo epiſtolam:

Multum ſudaui in coficienda epiſtola.

Supinorum conſtructio.

Ante ſupina nihil actiuè ſumpta requirunt

Verborum caſus ſed in u ſecunda reponas.

Senſus eſt: Supinorum duę tantum ſunt terminationes; Vm, ut amatū: V, ut amatu, quæ nihil ꝓrſus regunt ab anteriore: à poſteriore uerū caſum ſui verbi, ſi ſumantur actiuè: ut Cur te is perditum?
Aut Grais ſeruitum matribus ibó,
Libri uendantur a Biblipola.

Nam quæ V, finiunt, paſſiue tantum uſurpātur, caſum nullum, habent a poſteriore: ut obſcænum auditu, delectabile uiſu.

Supinum in Vus,

Dic vado lectum, dic & do uolumina uenum.
Nec ſedet exceptum dicas, ſed ad excipiendum.

Senſus eſt; Supina in um iungūtur; uerbis, aut participijs apertum uel latētem motū ſignificantibus; vt Quin tu is cubitum?
Spectatū ueniunt, ueniunt ſpectētur vt ipſi.
Ouid. Spectatum admiſſi riſum teneatis amici;
Horatius, Sic do filiam nuptum.
Conductus ſum cantatum.
Ponitur & abſolute cum verbo eſt; ut actū eſt de pelle mea, ceſſatum eſt ſatis, ſat ludo datum eſt.
Vſurpantur & paſſiuè cū infinitiuo iri; vt, Audierat non datū iri filio uxorem; id eſt, quod non daretur.

Submonitio.

In hoc differt Supinū prius a Gerundia poſteriore cū ad, quod hoc quieti, ēt uerbo giungantur, illud tantum motū ſignificanti; latius enim dices, Venit pręceptor ad dictā

dum,

dum, & diſcipuli ad excipiendum: Itẽ, Sedet præceptor ad dictandum, & diſcipuli ad excipiendum.

Non autem: Sed & præceptor dictatum & diſcipuli exceptum.

Supina in V.

Indignum auditu dic, & mirabile viſu;
Sed venio lectu, aut pranſu ne dixeris unquam.

Senſus eſt: Supina in V, certis quibuſdam adiectiuis addũt, idq. nude, & ſine caſu: vt, Nec dictu facilis, nec vſu affabilis vlli: id eſt, vt dicatur, & videatur.

Nam omnia ſunt paſſiuæ affectionis: Sic, difficile creditu, facile expugnatu: Non aũt dices: Venio lectu, aut prãſu: (ait Valla) Sed Venio à lectione, & a prandio.

De Participiorum conſtructione.

Participans nihil ante regit: pro ſignificato.
In verbi caſus à poſteriore feretur.

Senſus eſt: Ea eſt participij natura, vt pro ſignificatione verbi ſui mutuetur à poſteriore cõſtructionem. Nihil. n. prorſus regit ab anteriore: vt amans, vel amatur⁹ regunt accuſatiuũ: quia ab amo actiuo verbo deſcendunt, quod accuſatiuum habere ſolet. Amatus vel amãdus ablatiuo gaudẽt, quia à paſſiuo verbo veniũt, qđ eſt amor; cuius ꝓprius caſus eſt ablatiu⁹ a, vel ab, prępoſitione ĩtercedẽte: amatus, vel amãd⁹ a patre Arans, vel araturus terram dicimus.

Itẽ Bibens, & bibiturus vinum; quia à verbo neutro tranſitiuo deſcendunt.

Obediens,& obediturus præceptori: quia obedio vnde prodierũt,datiuo delectatur, vt obſequij verbum.
Idẽ cenſendũ eſt de his,quæ à deponentib. veniũt: Patiens,paſſus,& paſſur⁹ inediã:ob ſequẽs,obſequutus,vel obſequutur⁹ parẽti.
Et à cõmunibus: vt à Criminor actiuę ſignificationis criminans,criminatur⁹ innocentem à Criminor paſſiuè, criminandus à nocẽtiſſimo criminatus,& cętera participia intus à cõmunibus verbis vtramq; ſignificationem habent,& regimen vtrunq; pariter; vt,criminatus ſociũ: & criminatus à ſocio;oſculatus vxorẽ,& oſculatus ab vxore; Quibus exemplis ſatis apparet, quã vbiq. certa ſit regula illa catholica; Pars Syntaxis erit,ſi par ſit ſignificatum.

Participium in caſus. Improprios,
Improprios caſus & participantia poſcunt.

Senſus eſt; Quemadmodum autem datiuus pro ablatiuo recipitur poſt verba paſſiua, ſic & poſt participia à paſſiuis deducta; vt.
Res audita mihi,non credita.
Dilectus Deo,& hominibus.
Et quemadmodũ caſus nõ proprius manet in paſſiuis, qui fuerat actiuorũ, ſic & inter participia etiam obſeruari debet;
Gaudium ſemper dolori iunctum;
Claus clauo pellendus.

Participium factum nomen.
Vt regimen tempus,collatio,compoſitumque
Participans nomen faciunt; ſic ſignificatum.

Senſus eſt: Participia migrat in nomen cũ à verbi ſui conſtructione deficiũt:vt Amãs vini:q̃a amo vini nõ dicit̃, ſꝺ amo vinũ.Saluſt.Catil.patiẽs ĩediȩ,algoris,vigiliȩ

Degenerat & participium in nomen, cũ tempus omittit,vt cum participium in dus exponitur per verbum debeo debes.

Quintilianus,Non ſit præceptor eorum, quæ emendanda ſunt diſſimulator, id eſt, quæ debent emendari.

Et cum aſſumit comparationem:vt,
Nihil appetentius ſimilis ſui,
Magis tamen amans dicimus,&,
Maxime amo.

Item compoſitionem à verbo aliena:vt, Indoctus,innocens,nam neque in doceor, neque innoceo legitur.

Demum cum à verbi ſui ſignificatione diſſentiunt:vt Indictus pro non dictus. Non enim indico ſignificat non dico. Sic,inauditus, pro non auditus, ingenitus, pro non genitus.

Participij compendium.

Participans voces pulchre ad compendia ducit.

Senſus eſt;Oratio duobus verbis vinculo intercedente compoſita ad compendium additur,cum partipium vice alterius verbi & copulæ in oratione ponitur,vt,Terẽtius: Verberib. cęſum te in priſtinum Daue dedam,pro cædam,& dedam.

Apprehenſum capillis, humi ſternens in luto volutauit.

De aduerbio.

Partibus adijciet reliquis aduerbia gaudent.
Senſus eſt; Aduerbium, ob id nomen ſortitum dicunt, quod verbo adiectũ, eius ſignificationẽ planè aperiat; hoc. n. perficit aduerbiũ adiũctum verbo, quod adiectiuum ſubſtãtiuo, vt prudẽs homo prudẽter agit. Nec ſecus participio iunctum inuenias: vt, Nihil temerè dictum perit.

Et nominib. tum ſubſtantiuis, tum adiectiuis; vt vereor ne ſis illi nimium mater.

O male concordes, nimiaq; cupidine cæci, & aduerbio etiam alteri.

Sat citò, ſi ſat bene. *Aduerbij exigentia.*

Conſtruitur autem aduerbium cum ſex caſibus, hoc eſt, cum omnib. nominatiuo, genitiuo, datiuo, accuſatiuo, vocatiuo, & ablatiuo. *Aduerbium in nominatiuum.*

En primo, aut quarto rectè proponis, ut ecce.
Senſus eſt; En, & ecce demonſtratiua, conſtruuntur præcipuè cũ nominatiuo, ſic tamen vt nec accuſatiuum etiã repudient; vt. Virgilius, En Priamus.
Cicero, Ecce autem noua turba.

Cum accuſatiuo Virgilius;
En quatuor aras;
En Paridis hoſtem.
Cicero, Ecce miſerum hominem;
Ecce me, quem quæris.
Quib. etiam datiuum ſæpius addit Cicero, ſed ad ornatum; epiſtolã cum à te expectarem ad veſperam, vt ſoleo, ecce tibi nuntius

tius pueros veniſſe Romam &c.

Aduerbium in genitiuum.

Dic ſatis ingenij, tunc tempori, huccine rerum.
Pluralem patriuũ gradus quoque iũge ſupremo.

Senſus eſt; Quantitatis loci, & tpis aduerbiũ, genitiuum, poſtulant vtriuſq; numeri: Quantitatis; vt Cicero,

Tantum cibi, & potionis adhibendum eſt, vel reficiantur vires, non opprimantur.
Sic, ſatis loquentiæ, ſapientiæ parum.
Plaut. Tibi diuitiarum affatim eſt.

Loci, vt vbi locutum ſim neſcio.
Perſius, huccine rerum venimus?
Eo impudentiæ ventum eſt.

Temporis, vt Tunc temporis.
Interea loci. Nunc temporis.

Poſtulant & genitiuum pluralem ſuperlatiui gradus aduerbia, per regimen partitionis. Plinius.

Lynces clariſſimè omnium quadrupedum cernunt.
Omnium dulciſſimè canit Phylomela.

A patribus capiant aduerbia certa datiuum.

Aduerbium in datiuum.

Senſus eſt. Quædam ex aduerbijs datiuũ admittunt nominum, à quib. ſunt deducta, vt obuiam alicui procedere, ire vel progredi.
Similiter huic veſtitus erat.
Propinquius tibi habitat, quàm mihi.
Virg. Proprius ſtabulis armenta tenebat.

Aduerbium in accuſatiuum.

Proximè hẽt quartũ, ut ꝓprias quẽ donat origo

Senſus eſt: Aduerbia quædā poſtulant accuſatiuū prępoſitionis, vnde ſunt profecta: vt Propius, vel proximè caſtra: Nā propè, vnde originem habent, numeratur inter præpoſitiones accuſatiuas.

Prope me neſcio quis hic loquitur.

Aduerbium in vocatiuum.

O compellando caſum petit vſque uocandi.

Senſus eſt: O aduerbium vocandi, & compellandi vocatiuum poſtulat: vt Virgilius, O Melibœe Deus nobis hæc ocia fecit. Terentius, O Pamphile ſalue.

Aduerbium in ablatiuum.

Sæpe gradus medius ſexto præponi exoptat.

Senſus eſt: Comparandi quibuſdam aduerbijs auferendi caſus additur: vt, Doctius illo diſputat.

Nihil lachryma citius areſcit.

Aduerbia in diuerſos caſus.

Pridie, & huic ſocius patriū, quartū ue ſequunt.

Sēſus eſt: Pridie, & poſtridie temporis aduerbia nūnc genitiuo, nunc etiā accuſatiuo iunguntur: vt pridie cineralium, vel pridie cineralia: Poſtridie liberaliorū, vel poſtridie liberalia. Dicimus & pridie quàm exceſſit è vita, & poſtridie quàm veni.

Ab hinc.

Addis abhinc quarto ſi uis potes addere ſexto.

Senſus eſt: Ab hinc vna pars orationis, hoc eſt, aduerbium temporis de præterito dicitur, idem enim ſignificat, quod ex hac die, accuſatiuo, vel ablatiuo iungi poteſt.

Ac-

Accuſatiuo: Cice. Demoſthenes quidem, qui ab hinc annos ꝓpe quadringētos fuit.

Ablatiuo idē, Quo tempore? ab hinc annis quindecim.

Amplius, & minus.

Amplius, atque minus rectū, patriumq; repoſcūt
Nec minus ornatè quarto, ſextoque fruentur.

Senſus eſt: Amplius, & minus nominatiuo, genitiuo, accuſatiuo, & ablatiuo iuxta delectantur, nominatiuo, vt amplius octingenti perierunt, vel nō minus octingēti perierūt. Genitiuo: Vtinā tibi minus eſſet verborum, aut eruditionis amplius.

Accuſatiuo, Ceperunt amplius tria millia, vel non minus tria millia,

Ablatiuo, debentur mihi ducenti aurei coronati non minus nummo, vel non amplius nummo.

Et hæc de aduerbijs in nomina, nunc de aduerbijs in aduerbia.

Quæſitiua localia.

Quatuor ex multis vbi, quo, qua, ac vnde rogabunt.
Queis reſponſa ferent, aduerbia certa locorum.

Senſus eſt. Quatuor ſunt quæſitiua localia vbiq́ ſtatim in loco ſignificat; vbi ſtuduiſti? vbi habitas? Et huic reſpondēt, hic, iſtic, illic, ibi, & vbi cum compoſitis.

Terentius, Neque iſtic, neque alibi vſquam erit in me mora.

Quo motū ad locū ſignificat: quo vadis: quo te agis: Et huic reſpōdēt huc, iſtuc, illuc, intro, foras, alio, eo, quò, ſurſū, deorſum,

& neutro cum compoſitis:
Terentius, Detineo te hic; tu fortaſſe profectu rus aliò fueras,

Vnde, motū de loco ſignificat: Vñ venis? Vnde ꝓdis? Et huic reſpondēt hinc, illinc, iſtinc, ſuperne, inferne, vtrinſecus, vnde, & inde cum cōpoſitis. Terentius, Redeo inde iratus, atque ægre ferens.
Qua per locū quærit: vt qua iter facturus es; Qua tranſiuiſti? Qua deflectendū eſt? Et huic reſpondēt hac, iſtac, illac, cū cōpoſitis. Dic mihi qua ſit iter.

Submonitio.

Foris, & in loco. & de loco ſignificat; herus cenat hodie foris: & herus nōdum redijt foris: non de foris:
Intus eandē habet ſignificationē, ſi eiſdem verbis iungatur: Intus eſt: Intus quempiam euocare, quod Barbari dicunt deintus.

Nuſquam in loco & ad locum ſignificat, Nuſquam apparet: Te nuſquam mittam.

Sic vſquā, & vſpiā eiuſdē ſignificationis, Peregre ſignat in loco, de loco, & ad locum Peregrè viuit: Nondum redijt peregrè: Peregè ſe contulit.

Quæſitiua aduerbia, in Nomina Locorum.

Eſt Belna Haſdini, Babiloni uel Babilone,
Aut ſolymis ſextum regio & commune reſeruāt.
In medianter. Domi s cum paucis excipitur.

Senſus eſt; Si quæratur per Vbi, nomē ꝓprii oppidi primæ vel ſecundæ inflexionis ſingu-

ſingularis numeri ĩ genitiuo reponi gaudet: vt ſi quæratur. Vbi ſtuduiſti? Reſpondebis: Aureliæ, ſtudi Gandaui.

Si ſit tertiæ: In datiuo, vel ablatiuo: Studui Diuioni, vel Diuione.
Si ſit primæ, vel ſecundæ pluralis numeri, in ablatiuo ſimiliter: vt Nunc agit Metis. CHRISTVS paſſus eſt Hieroſolymis.

Dixi proprium oppidi; quia regionis proprium, & appellatiuũ reponuntur in ablatiuo addita præpoſitione in: vt,
In Scythia, & in Põto non naſcuntur aſini.
Frequentior eſt in œnopolio, quã in tẽplo.

Submonitio.

Quædam tamen ex appellatiuis propriorum more ponuntur in genitiuo, Bellũ, militia, domus, & humus.
Vnà à paruulis fuimus educati militiæ, & domi.
Rus in datiuo, vel in ablatiuo ponitur indifferenter. Ruri ſe continet: Omni rure paſcuntur.

Quo:

Si per Quo quæras, in quarto propria pones:
Appellatiuum, & regio dant præpoſituram:
Rus tamẽ, atque domus propriorũ more locantur.

Senſus eſt: Si quæratur per, Quo, propriũ oppidi locũ habet in accuſatiuo cuiuſcumque numeri ſit, aut declinationis: vt, ſi q̃ratur. Quo profecturus es? Reſpondebis Anturpiam, Mediolanum, Cracaſſonam, Baiocas, Torinos.

Appellatiua,& regionum propria recipiũt, præpoſitionē ad, vel in, Profectus eſt in militiam.
Conuolandũ eſt tibi in Anticyram, ut illic cerebrum purges.
Rus tamen, & domus, quamuis appellatiua, reijciunt præpoſitionē: vt, Rus ſe contulit: Abijt domum.

Vnde.

Vnde petit ſextum, ſexto dant præpoſituram.
Cõmune, & regio, ſed ea domus abſtinet, & rus.

Si quæratur per vnde, proprium oppidi cuiuſcunque declinationis, aut numeri locum habet in ablatiuo: vt, Si quis quærat: Vnde prodis? Reſpondebis: Prodeo Lutetia, Rotomago, Auinione, Trecis, Petragorijs. *Periguenris.*
Quod ſi nomen ſit appellatiuum, aut Regionis proprium, in ablatiuo reponetur, ſed cum præpoſitione A, De, vel Ex; ut, Nondum redijt è foro ex Hiſpania.
Duo tamen appellatiua Rus, & domus; non recipiunt præpoſitionem; Venio rure, Prodeo domo.

Qua.

Si per Qua, eſt propriũ in ſexto ſine præpoſitura.
Per tamē & regio, atque appellatiua requirunt.

Senſus eſt; Si per qua quæratur, nomen oppidi ponitur in ablatiuo ſine ꝓpoſitione; vt, Si quis roget, qua tranſmiſiſti? Reſpondebis, Hedua, Regiaco, Narbone, Senonibus Ambianis.

Apella-

Appellatiua, & Regionum propria recipiunt præpoſitionem per; vt,
Tranſiui per tẽplum, per forum olitorium.
Iter feci per Italiam, per Brittaniam;
Dicimus tamen Tranſiui domo, non per domum: Tranſiui rure, nõ per rus.

Propria Oppidorum compoſita.

Simplicium cõpoſta viam, regimenq; ſequuntur.

Senſus eſt: Eadem erit conſtructio Compoſitorum nominum, quæ & Simplicium, id interrogatiua quælibet: vt,
Rex agit Fontis bellaque:
Studui Montiſpeſſulani:
Grationopoli.
Se contulit Aquamſextiam. *Aeuux en Proence.* Portum caletenſem, Neapolin.
Nondũ redijt ab Auguſta, Auguſtandimo:
Datum Nicopoli.
Tranſiui ſanta columba.
Sancto Florentino:
Rubec monte, & ſic de cæteris.

Submonitio.

Et quia in his aduerbiorum præceptiunculis ſępius facta eſt mẽtio oppidi, meminerit, puer, ſub oppidi nomine contineri Ciuitates, vrbes, vicos, villas, caſtella, & alia minorum locorum nomina.
Quemadmodum ſub nomine Regionis Inſulas, Prouincias, Tetrarchias, & huiuſmodi maiorum locorum nomina ſub intelligit ad interrogatiua quælibet.
Meminerit etiã cum obuia habuerit mi-

norum

reſpicit: Ante tēplū, Ante lucem, Ante iudi-
Aduersū, vel aduerſus, id eſt contra: (cē:
Ne Hercules quidem aduerſus duos;
Teren. Mirum quin te aduerſum dicat:
Cis alpes.
Citra Sequanam.
Circum, Capillis compoſitis.
Circum caput.
Circa Locum, & tempus ſignificat.
Occurrit mihi circa forum vinarium.
Circa vndecimam horam.
Contra.
Stultitia eſt contra ſtimulum calcitrare.
Erga, Pro meo ſummo erga te amore tantum onus ſubeo.
Extra: Extra precium eſt, & Extra locum.
Inter, i. in medio: inter os, & oſſam multa incidunt.
Intra, Sed intra fortunam debet quiſq; manere ſuam.
Infra ad perſonam refertur: Terentius.
Tace tu, quem ego eſſe puto infra omnes infimos homines.
Caue aūt dicas, infra menſem, aut, infra annum. Sed, intra menſem, & intra annum.
Iuxta, Iuxta Pauli ſententiam.
Si iuxta claudū habites, claudicare diſces.
Ob, id eſt, propter; Precium ob ſtultitiam fero.
Pone à tergo: Pone ædem diui Petri.
Derriere, E egliſe ſanct Pierre.
Per Terentius: Per te ſtetit quo minus hæ
fierent

ſierent nuptiæ. *Il ha tenu à toy.*

Prope, id eſt, iuxta; Prope oppidum copias conſtituere:

Propter te turba hęc ſuborta eſt: id eſt, tua (cauſa;

Secundum, Iuxta; vel Prope.

In capite ſecundum aurem vulnus accepit,

Significat & Secundo loco;

Secundum Deum honor debetur parētib.

Poſt hominum memoriam: vel,

Poſt homines natos.

Trans, id eſt, vltra, Cœlū, non animum mutant, qui trans mare currunt.

Vltra, opponitur citra: Vltra pontem.

Præter, Plautus, Præter ætatem ſtultus es.

Cicero, Hæc præter opinionem accidere.

Supra, contraria eius quæ eſt infra; vt, Supra omnes homines.

Circiter, ad tempus, & numerum refertur, interdum ad locum.

Redito ad me circiter meridiem.

Multi eo bello capti, circiter duo millia deſiderari.

Secus, id eſt, iuxtà: Secus decurſus aquarum ſeruntur ſalices.

Penes, idem quod Apud, niſi quod penes ſignificat in manu, ſeu dominio eſſe, quod non ſignificat apud Ciceronem.

Omnia mea ſunt penes illū, *Tout mon bien eſt en ſa puiſſance.*

Ablatiuæ Præpoſitiones.

A, Ab, Abs, eiuſdem ſignificationis,

A villa redeo, Ab agris, Abs tribud,

Cum,

Cum, vt, Vtinam (& quod cum ſalute eius fiat) eras ad nos aduolet.
Corã, Cãtabit vacuus corã latrone viator.
Clam, Cepit eam amare clam vito.
De, De tuo iſtud addis.
E, Laborar è renibus, E capite.
Ex, Ex ęquo, & bono facete, *à la bonne foy*.
Pro, Iſtud tenes, quod pro te facit.
Præ, Ante, Præ ſe armentum agere.
Significat etiam ad comparationem, Cice. Non tu quidem vacuus moleſtijs, ſed prę nobis beatus. i. ad comparationem.
Palam: Palam omnibus ſua vitia iactitat: id eſt, in omnium conſpectu.
Abſque: Abſque baculo ne ingreditor.

Prapoſitiones ambigua.

In, ſeruit accuſatiuo, cum ſignificat erga, Contra, Coram, Apud, Ad, & Vſque Ad: vt,
Multa in me cõtuliſti beneficia .i. erga me.
Quid me? Aeneas in te cõmittere tantum. Quid Troes potuere? id eſt, Contra te.
Vercor te in hos laudare, id eſt coram, & te præſente.
Ea ſunt quæ non probantur in vulgus: id eſt, apud populum.
Dare ſororem in concubinatum, id eſt, ad concubinatum.
In lucem ſemper Acerra bibit, id eſt, vſq; ad lucem.
Iungitur & accuſatiuo quoties motio, diuiſio, mutatio, ſimilitudo, & rei incrementũ

cum

cum tempore ſignificatur: vt,
Ire in rem præſentē *Aller ſur le lieu contentieux.* Virgilius, Scinditur incertū ſtudia in contraria vulgus.
Quintil. Nā bona facile mutantur in pœnis nunc, quādo in bonū verteris vitium?
Virg. Portus curuatus in arcum.

Quintil. Multa linguæ vitia niſi primis eximantur annis, inemendabili in poſterū prauitate durantur.

In verò, iungitur ablatiuo cū accuſatiuus in loco ſignificatur: Eſt in fabulis omnium, id eſt, ab omnibus ridetur.
Neſcis quantis in malis verſet miſer.

Sub.

Sub, accuſatiuo caſui ſeruit, cū ſignificat Subter, circū, paulo, ante, & paulo poſt: Et cū motus ad rem, vel ad locū ſignificatione, Virg. Poſteſque ſub ipſos nituntur gradibus: ideſt, ſubter.
Sub noctē cura recuſat: id eſt, paulo ante.
Sub idem tempus acceſſit, id eſt, circa.
Sub horā decimam imponitur clauſula diſputationibus, id eſt, poſt horam decimam.
Fugienſq; ſub antra.

Seruit autem ablatiuo cum ſignificat in, ad, iuxta, & infra, Sub manu Tabellarios habere, id eſt, in promptu, & poteſtate.
Quæ & tunc accuſatiuum etiam recipit.
Sub iudiciū, & delectum ſapientes cadunt.
Cautum eſt ſub pœna capitis. i. ad pœnā.
Sub vrbe ē agelli paululū. Id eſt, iuxta vrbē

Recu-

Recubans ſub tegmine fagi, id eſt infra.
Scorpius ſub omni lapide. *Danger par tout.*

Super.

Super ſeruit, accuſatiuo, cum ſignificat vltra, præter prope, & inter.
Super Garamantas, & Indos proferet Imperium; id eſt vltra.
Grauiſſimus, & doctiſſimus: ſuper hæc inculpatiſſimus, id eſt, præter hæc.
Situs eſt ſuper fontem. i. prope.
De eius nequitia ſuper cęnā loquebamur: id eſt, inter cœnandum.
Ablatiuo caſui ſeruit, cū ſignificat de, vel in
Multa ſuper Priamo rogitans, i. de Priamo
Poteris nocte hac requieſcere mecum fronde ſuper viridi.
In qua ſignatione nec accuſatiuū reijcit.
Fama ſuper ęthera notus.

Subter.

Præpoſitioni ſubter vna eſt ſignificatio, & ei aduerſatur quæ eſt ſuper.
Iungitur autē & accuſatiuo, & ablatiuo promiſcue: vt Subter aquas, vel ſupter aqs vrinari. *Nager entre dux eaues.*
Cicero, Plato iram in pectore, cupiditatem ſubter præcordia locauit.

Poſtpoſita Prepoſitiones.

Poſtpoſitas verbis reperimus prepoſituras.
Senſus eſt: Poſtponuntur aliquando præpoſitiones ſuis caſibus. Tenus ablatiuo ſingulari, & genitiuo plurali. Virgilius.
Capulo tenus abdit enſem.

Sic, Crurum tenus. Aurium tenus.
Cicero, Cūm Romam verſus ires.
Et Vſque præſertim ordinata cū altera prępoſitione. Ad multam vſque noctē produximus.
Cum proprijs tamen oppidorū, & duobus appellatiuis rus, & domus, ſolitaria cóſtrui ſolet. Lingonas & vſque, &, Domum vſque.
Submonitio.
Cicero etiam Quicū; & Quieſcū, ſeu Quibuſcum ſępius vſurpat, ſed non ſine gratia. Quid dulcius quàm habere, qui cū omnia, vt tecum, loqui poſsis? Id eſt, cum quo.
Obſeruatio circa præpoſitionem.
Vult Ab uocales, Abs QT. Conſona uult A.
Senſus eſt; Sunt & p̄poſitiones quæ ſignificatione quidem conueniunt ſitu autē diſcrepāt maximè; Nā A præponitur dictionibus initium habentibus à conſonante.
A bonorum cauſa ſtare.
A potu cœnam incipere.
Ab contra, à vocalibus;
Ab aurora. Ab omni venuſtate;
Abs verò, præcedit Q, & T.
Abs quouis homine docere turpe non eſt.
Abs te hoc eſt ortum.
Præpoſitiones in Aduerbia:
Vocum orbæ fiunt aduerbia præpoſituræ.
Senſus eſt; Præpoſitiones quæ citra caſū vſurpātur, in aduerbiorū naturā trāſeunt.
Virgil. Pauco poſt tempore venit.
Idem, Pone ſubit coniux, id eſt, retro
Cicero,

& neutro cum compoſitis:
Terentius, Detineo te hic; tu fortaſſe profe-ᶜturus alio fueras,

Vnde, motũ de loco ſignificat: Vñ venis? Vnde ꝓdis? Et huic reſpondēt hinc, illinc, iſtinc, ſuperne, inferne, vtrinſecus, vnde, & inde cum cõpoſitis. Terentius, Redeo inde iratus, atque ægre ferens.

Qua per locũ quærit: vt qua iter facturus es; Qua tranſiuiſti? Qua deflectendũ eſt? Et huic reſpondēt hac, iſtac, illac, cũ cõpoſitis. Dic mihi qua ſit iter.

Submonitio.

Foris, & in loco. & de loco ſignificat; herus cenat hodie foris: & herus nõdum redijt foris: non de foris:

Intus eandē habet ſignificationē, ſi eiſdem verbis iungatur: Intus eſt: Intus quempiam euocare, quod Barbari dicunt deintus.

Nuſquam in loco & ad locum ſignificat, Nuſquam apparet: Te nuſquam mittam.

Sic vſquã, & vſpiã eiuſdē ſignificationis, Peregre ſigñat in loco, de loco, & ad locum Peregrè viuit: Nondum redijt peregrè: Peregè ſe contulit.

Quæſitiua aduerbia, in Nomina Locorum.

Eſt Belna Haſdini, Babiloni uel Babilone, Aut ſolymis ſextum regio & commune reſervãt. In medianṫe. Domi s cum paucis excipietur.

Senſus eſt; Si quæratur per Vbi, nomē ꝓpriũ oppidi primæ vel ſecundæ inflexionis

ſingu-

ſingularis numeri ĩ genitiuo reponi gaudet: vt ſi quæratur. Vbi ſtuduiſti? Reſpondebis: Aureliæ, ſtudi Gandaui.

Si ſit tertiæ: In datiuo, vel ablatiuo: Studui Diuioni, vel Diuione.

Si ſit primæ, vel ſecundæ pluralis numeri, in ablatiuo ſimiliter: vt Nunc agit Metis. CHRISTVS paſſus eſt Hieroſolymis.

Dixi proprium oppidi; quia regionis proprium, & appellatiuũ reponuntur in ablatiuo addita præpoſitione in: vt,

In Scythia, & in Põto non naſcuntur aſini.

Frequentior eſt in œnopolio, quã in tẽplo.

Submonitio.

Quædam tamen ex appellatiuis propriorum more ponuntur in genitiuo, Bellũ, militia, domus, & humus.

Vnà à paruulis fuimus educati militiæ, & domi.

Rus in datiuo, vel in ablatiuo ponitur indifferenter. Ruri ſe continet: Omni rure paſcuntur.

Quo:

Si per Quo quæras, in quarto propria pones.
Appellatiuum, & regio dant præpoſituram:
Rus tamẽ, atque domus propriorũ more locantur.

Senſus eſt: Si quæratur per, Quo, propriũ oppidi locũ habet in accuſatiuo cuiuſcumque numeri ſit, aut declinationis: vt, ſi q̃ratur. Quo profecturus es? Reſpondebis Antuerpiam, Mediolanum, Cracaſſonam, Baiocas, Torinos.

Appellatiua,& regionum propria recipiũt, præpoſitionẽ ad, vel in, Profectus eſt in militiam.
Conuolandũ eſt tibi in Anticyram, ut illic cerebrum purges.
Rus tamen, & domus, quamuis appellatiua, reijciunt præpoſitionẽ: vt, Rus ſe contulit: Abijt domum.

Vnde.

Vnde petit ſextum, ſexto dant præpoſituram.
Cõmune, & regio, ſed ea domus abſtinet, & rus.

Si quæratur per vnde, proprium oppidi cuiuſcunque declinationis, aut numeri locum habet in ablatiuo: vt, Si quis quærat: Vnde prodis? Reſpondebis: Prodeo Lutetia, Rotomago, Auinione, Trecis, Petragorijs. *Periguenris.*
Quod ſi nomen ſit appellatiuum, aut Regionis proprium, in ablatiuo reponetur; ſed cum præpoſitione A, De, vel Ex; ut, Nondum redijt è foro ex Hiſpania.
Duo tamen appellatiua Rus, & domus; non recipiunt præpoſitionem; Venio rure, Prodeo domo.

Qua.

Si per Qua, eſt propriũ in ſexto ſine præpoſitura.
Per tamẽ & regio, atque appellatiua requirunt.

Senſus eſt; Si per qua quæratur, nomen oppidi ponitur in ablatiuo ſine ꝓpoſitione; vt, Si quis roget, qua tranſmiſiſti? Reſpondebis, Hedua, Regiaco, Narbone, Senonibus Ambianis.

Apella-

Appellatiua, & Regionum propria recipiunt præpoſitionem per; vt,
Tranſiui per tẽplum, per forum olitorium.
Iter feci per Italiam, per Brittaniam;
Dicimus tamen Tranſiui domo, non per domum: Tranſiui rure, nõ per rus.

Propria Oppidorum compoſita.

Simplicium cõpoſta viam, regimenq; ſequuntur.

Senſus eſt: Eadem erit conſtructio Compoſitorum nominum, quæ & Simplicium, id interrogatiua quælibet: vt,
Rex agit Fontis bellaque:
Studui Montiſpeſſulani:
Grationopoli.
Se contulit Aquamſextiam. *Aeaux en Prouence.* Portum caletenſem, Neapolin.
Nondũ redijt ab Auguſta, Auguſtandimo:
Datum Nicopoli.
Tranſiui ſanta columba.
Sancto Florentino:
Rubec monte, & ſic de cæteris.

Submonitio.

Et quia in his aduerbiorum præceptiunculis ſępius facta eſt mẽtio oppidi, meminerit, puer, ſub oppidi nomine contineri Ciuitates, vrbes, vicos, villas, caſtella, & alia minorum locorum nomina.
Quemadmodum ſub nomine Regionis Inſulas, Prouincias, Tetrarchias, & huiuſmodi maiorum locorum nomina ſub intelligit ad interrogatiua quælibet.
Meminerit etiã cum obuia habuerit minorum

norum locorum nomina p̄poſitionib. addi-ta, vt Venit ad Meſſanam apud Ciceronem: & cum eſſem in Mediolano, apud eundem: Et maiorum præpoſitionib. orbata: vt, Italiā fato profugus, Lauinaque venit littora, apud Virgilium.
Et contra regulam, Vado in domum: Sum in domo: Et venio de domo.
Id fieri vel Poetarū licētia, & figurata dicendi forma, aut tā rarò apud Oratores, vt potius adnotādū, quā imitandū eſſe cēſuerim.

De coniunctione.

Per ſimiles caſus Coniunctio nectere nouit.
Cum non obſiſtit varij constructio caſus.
Nectis & ipſa modos ſimiles: non tēpora ſemper.

Sēſus eſt: Coniunctio ob id nomē habet, quod & ſententias, & caſus etiā ſimiles non iungat: vt Virgil.
Sēper honos, nomenq; tuum, laudesq; manebunt Idem, Fregiſti arcum, & calamos.
Quę regula vbiq; locum habet, niſi obſit conſtructionis varietas: tum. n. diuerſi caſus impunè coniungi poſſunt: vt, Studui Athenis, & Lutetiæ: Emi equū talento, & pluris. Cicero: Meum nō eſt neque cuiuſquā, quod auferri, quod eripi, quod omitti poteſt. Nec minus inter modos locum habere comperitur: vt Paupertas laudatur, & alget. Terentius, Quid hic agitur? Statur. Idem, Cur tu abis ab illa? obſtetricem acceſſo.
Non autē inter tempora, vt Vocaſti me: & ecce adſum.

Terentius, Et habet, & refertur à me Thais, ita vti merita es gratia.

Submonitio.

Multa hic adſcribēda eſſent, quæ conſulto in ſupplementorū viciniam tranſtulimus, ne quid puerum iam ad alia progredientē præpediremus.

De præpoſitione.

Præpoſitura ſibi nomen ſortitur, ob id quod
His præponatur, queis cum iungatur: & optant
Hæ quartū, hæ ſextū; ſup, in, ſupter, utrunque

Senſus eſt: Præpoſitio ob id nomen ſortitur, quod his ferè prçponatur quib. ad iūgi ſoleat. vt, Adeo templum: Adeo à templo. Prçpoſitionum extra compoſitionem aliç ſunt accuſatiuç, quç accuſatiuis adhçrent, plus minus triginta numero Ad, Apud Ante, Aduerſus &c.

Aliç ſunt ablatiuç, quç ablatiuis ſubſeruiunt, numero tantum quindecim A, ab, abs, cum, coram, &c.

Aliç cōmunes, quç nunc accuſatiuum, nunc ablatiuū verbo ſuggerunt, ſed pro diuerſa ſignificatione.

Et hç tantū quatuor enumerantur, in, ſub, ſuper, & ſubter.

Accuſatiuæ præpoſitiones.

Ad, & apud licet ſint eiuſdē ſignificationis; Non tamen Latine dicas iuit apud fratrē; Sed, iuit ad fratrē; Neque Cœnat ad fratrem, ſed apud fratrem.

Ante, & locum, & tempus, & perſonam reſpicit;

reſpicit: Ante tẽplũ, Ante lucem, Ante iudi-
Aduersũ, vel aduerſus, id eſt contra : (cẽ:
Ne Hercules quidem aduerſus duos;
Teren. Mirum quin te aduerſum dicat.
Cis alpes.
Citra Sequanam.
Circum, Capillis compoſitis.
Circum caput.
Circa Locum, & tempus ſignificat.
Occurrit mihi circa forum vinarium.
Circa vndecimam horam.
Contra.
Stultitia eſt contra ſtimulum calcitrare.
Erga, Pro meo ſummo erga te amore tantum onus ſubeo.
Extra: Extra precium eſt, & Extra locum.
Inter, i. in medio: inter os, & oſſam multa incidunt.
Intra, Sed intra fortunam debet quiſq; manere ſuam.
Infra ad perſonam refertur: Terentius.
Tace tu, quem ego eſſe puto infra omnes infimos homines.
Caue aũt dicas, infra menſem, aut, infra annum. Sed, intra menſem, & intra annum.
Iuxta, Iuxta Pauli ſententiam.
Si iuxta claudũ habites, claudicare diſces.
Ob, id eſt, propter; Precium ob ſtultitiam fero.
Pone à tergo: Pone ædem diui Petri.
Derriere, E egliſe ſanct Pierre.
Per Terentius: Per te ſtetit quo minus hæ

fierent

fierent nuptiæ. *Il ha tenu à toy.*

Prope, id eſt, iuxta; Prope oppidum copias conſtituere:

Propter te turba hęc ſuborta eſt: id eſt, tua (cauſa;

Secundum, Iuxta; vel Prope.

In capite ſecundum aurem vulnus accepit,

Significat & Secundo loco;

Secundum Deum honor debetur parētib.

Poſt hominum memoriam: vel,

Poſt homines natos.

Trans, id eſt, vltra, Cœlū, non animum mutant, qui trans mare currunt.

Vltra, opponitur citra: Vltra pontem.

Præter, Plautus, Præter ætatem ſtultus es.

Cicero, Hæc præter opinionem accidere.

Supra, contraria eius quæ eſt infra; vt, Supra omnes homines.

Circiter, ad tempus, & numerum refertur, interdum ad locum.

Redito ad me circiter meridiem.

Multi eo bello capti, circiter duo millia deſiderari.

Secus, id eſt, iuxtá: Secus decurſus aquarum feruntur ſalices.

Penes, idem quod Apud, niſi quod penes ſignificat in manu, ſeu dominio eſſe, quod non ſignificat apud Ciceronem.

Omnia mea ſunt penes illu, *Tout mon bien eſt en ſa puiſſance.*

Ablatiuæ Præpoſitiones.

A, Ab, Abs, eiuſdem ſignificationis,

A villa redeo, Ab agris, Abs tribud,

Cum,

Cum, vt, Vtinam (& quod cum ſalute eius fiat) eras ad nos aduolet.
Corā, Cātabit vacuus corā latrone viator,
Clam, Cepit eam amare clam vito.
De, De tuo iſtud addis.
E, Laborat è renibus, E capite.
Ex, Ex ęquo, & bono facete, *à la bonne foy*.
Pro, Iſtud tenes, quod pro te facit.
Præ, Ante, Præ ſe armentum agere.
Significat etiam ad comparationem, Cice. Non tu quidem vacuus moleſtijs, ſed prę nobis beatus. i. ad comparationem.
Palam: Palam omnibus ſua vitia iactitat: id eſt, in omnium conſpectu
Abſque: Abſque baculo ne ingreditor.

Præpoſitiones ambiguæ.

In, ſeruit accuſatiuo, cum ſignificat erga, Contra, Coram, Apud, Ad, & Vſque Ad: vt,
Multa in me cōtuliſti beneficia .i. erga me.
Quid me? Aeneas in te cōmittere tantum.
Quid Troes potuere? id eſt, Contra te.
Vercor te in hos laudare, id eſt coram, & te præſente.
Ea ſunt quæ non probantur in vulgus: id eſt, apud populum.
Dare ſororem in concubinatum, id eſt, ad concubinatum.
In lucem ſemper Acerra bibit, id eſt, vſq; ad lucem.
Iungitur & accuſatiuo quoties motio, diuiſio, mutatio, ſimilitudo, & rei incremētū

cum

cum tempore ſignificatur: vt,
Ire in rem præſentẽ *Aller ſur le lieu contentieux.* Virgilius, Scinditur incertũ ſtudia in contraria vulgus.
Quintil. Nã bona facile mutantur in pœnis nunc, quãdo in bonũ verteris vitium? Virg. Portus curuatus in arcum.

Quintil. Multa linguæ vitia niſi primis eximantur annis, inemendabili in poſterũ prauitate durantur.

In verò, iungitur ablatiuo cũ accuſatiuus in loco ſignificatur: Eſt in fabulis omnium, id eſt, ab omnibus ridetur.
Neſcis quantis in malis verſet miſer.

Sub.

Sub, accuſatiuo caſui ſeruit, cũ ſignificat Subter, circũ, paulo, ante, & paulo poſt: Et cũ motus ad rem, vel ad locũ ſignificatione, Virg. Poſteſque ſub ipſos nituntur gradibus: ideſt, ſubter.
Sub noctẽ cura recuſat: id eſt, paulo ante.
Sub idem tempus acceſſit, id eſt, circa.
Sub horã decimam imponitur clauſula diſputationibus, id eſt, poſt horam decimam.
Fugienſq; ſub antra.

Seruit autem ablatiuo cum ſignificat in, ad, iuxta, & infra, Sub manu Tabellarios habere, id eſt, in promptu, & poteſtate.
Quæ & tunc accuſatiuum etiam recipit.
Sub iudiciũ, & delectum ſapientes cadunt.
Cautum eſt ſub pœna capitis. i. ad pœnã.
Sub vrbe ẽ agelli paululũ. Id eſt, iuxta vrbẽ

Recu-

Recubans ſub tegmine fagi, id eſt infra.
Scorpius ſub omni lapide. *Danger par tout.*

Super.

Super feruit, accuſatiuo, cum ſignificat vltra, præter prope, & inter.
Super Garamantas, & Indos proferet Imperium; id eſt vltra.
Grauiſſimus, & doctiſſimus: ſuper hæc inculpatiſſimus, id eſt, præter hæc.
Situs eſt ſuper fontem. i. prope.
De eius nequitia ſuper cęnā loquebamur: id eſt, inter cœnandum.
Ablatiuo caſui ſeruit, cū ſignificat de, vel in
Multa ſuper Priamo rogitans, i. de Priamo
Poteris nocte hac requieſcere mecum fronde ſuper viridi.
In qua ſignatione nec accuſatiuū reijcit.
Fama ſuper æthera notus.

Subter.

Præpoſitioni ſubter vna eſt ſignificatio, & ei aduerſatur quæ eſt ſuper.
Iungitur autē & accuſatiuo, & ablatiuo promiſcue: vt Subter aquas, vel ſupter aqs vrinari. *Nager entre dux eaues.*
Cicero, Plato iram in pectore, cupiditatem ſubter præcordia locauit.

Poſtpoſitæ Præpoſitiones.

Poſtpoſitas verbis reperimus præpoſituras.
Senſus eſt: Poſtponuntur aliquando præpoſitiones ſuis caſibus. Tenus ablatiuo ſingulari, & genitiuo plurali. Virgilius.
Capulo tenus abdit enſem.

Sic, Crurum tenus. Aurium tenus.
Cicero, Cūm Romam verſus ires.
Et Vſque præſertim ordinata cū altera prępoſitione. Ad multam vſque noctē produximus.
Cum proprijs tamen oppidorū, & duobus appellatiuis rus, & domus, ſolitaria cóſtrui ſolet. Lingonas & vſque, &, Domum vſque.

Submonitio.

Cicero etiam Quicū; & Quieſcū, ſeu Quibuſcum ſępius vſurpat, ſed non ſine gratia. Quid dulcius quàm habere, qui cū omnia, vt tecum, loqui poſsis? Id eſt, cum quo.

Obſeruatio circa præpoſitionem.

Vult Ab uocales, Abs QT. Conſona uult A.

Senſus eſt; Sunt & p̄poſitiones quæ ſignificatione quidem conueniunt ſitu autē diſcrepāt maximè; Nā A præponitur dictionibus initium habentibus à conſonante.
A bonorum cauſa ſtare.
A potu cœnam incipere.
Ab contra, à vocalibus;
Ab aurora. Ab omni venuſtate;
Abs verò, præcedit Q, & T.
Abs quouis homine docere turpe non eſt.
Abs te hoc eſt ortum.

Præpoſitiones in Aduerbia:

Vocum orba fiunt aduerbia præpoſitura.

Senſus eſt; Præpoſitiones quæ citra caſū vſurpātur, in aduerbiorū naturā trāſeunt.
Virgil. Pauco poſt tempore venit.
Idem, Pone ſubit coniux, id eſt, retro

Cicero,

Cicero, Satis ſuperque habeo, quod mihi dederis.

Earũ literarũ exemplũ infra ſcripſit Cice.

Serpit ſubter, ſupraque.

De Interiectione.

Interiectio cũ quinq; caſib. conſtrui ſolet. Nominatiuo, datiuo, accuſatiuo, Vocatiuo, & ablatiuo. quę vt diſſimiles affectus ſignificat, ita & diuerſi caſibus adhærere ſolet.

O.

O prims, quarto, & quinto donare ſolemus.
Sum minus eſt vehemens affectio, diſſimulatur.

Senſus eſt: O exclamantis interiectio nominatiuum, accuſatiuum, & vocatiuũ recipit: vt, O magna vis virtutis.

O faciem pulchram.

O daue ita ne contemnor abs te?

Dolentis, & lugentis, nominatiuo & accuſatiuo iungitur: Terent. O Myſis Myſis etiã nunc mihi ſcripta illa &c.

Cicero, O me perditum; O me afflictum.

Cũ remiſſior eſt affectus & minus vehemens, tũ pulchrè ſubauditur in oratione: vt, Deum immortalem.

Terentius; Hominem perditum.

Heu & Proh.

Rectis vel quartis heu, proh ſociare iubemur.

Senſus eſt: Heu dolentis, & proh indignantis nominatiuo & accuſatiuo promiſcuè iũguntur: vt, Heu pietas,

Heu priſca fides: Heu literas minutas. (niã

Proh Iuppiter, tu homo adiges me ad inſa-

Proh

Proh Deum, atque hominum fidem.
Neq; diuerſũ heu,lamentãtis, & lachrymã tis; Cicero, Heu conditionẽ huius tẽporis.

Hei & Veh.

Hei, & Vah, proprio debes aptare datiuo.

Senſus eſt, Heis, & Veh, datiuũ tantum poſtulant vt.Heis mihi non poſſum hęc ſine lachrymis commemorare.

Terent.Veh miſero mihi,quanta de ſpe decidi.

Eſt autem hei dolentis, & ingemiſcentis; Veh, eſt his reb. propriũ quas execramur.

Apage.

Apage poſt quartum dat prępoſitura latinum.

Senſus eſt.Apage,vox qua vtimur ſignificantes rei alicuius faſtidium; nunc accuſatiuum ſolum habet. Plautus, Apage iſtiuſmodi ſalutem;

Nunc cũ accuſatiuo ablatiuum addita prępoſitione idem, Apage te,a dorſo meo amator.

Admittit etiam Cum prępoſitionẽ, Cic. Apage te cum noſtro Sexto Seruio.
Nunc abſolute ponitur Plau.
Apage,non placet me hoc noctis eſſe.

Apageſis,id eſt,Apage ſi uis, nullum caſum depoſcit.

Ordo reſolutionis Grammatica.

Principium teneant aduerbia quando reſolues.
Quæ prohibent,monſtrant,uocitant, hortantur, & optant.
Reſpondent, uel quæ interiectio ſuppeditabit.

Dictio

Dictio recta ſequi, vel quod declarat, auebit.
Si quid ſuppleatur, reſolutio pandet aperte.
Senſus eſt, Grammaticę reſolutionis ſeptē regulas aſſignant Grammatici.
Prima, Aduerbia prohibendi, demonſtrandi, vocandi, hortandi, optandi, & reſpondēdi: Item & interiectiones primum locū occupare ſolent in ordine reſolutionis grammaticę: Secunda: Secundū locum tenet vocatiuus. Tertia, Tertio loco ſequitur nominatiuus quem verbū recipit ab anteriore.
Quarta. Nominatiuum ſequetur verbum perſonale modi finiti, ſi adſit.
Sū abeſt, auſpicianur a verbo imperſonali actiuæ aut paſſiuæ uocis. (nia.
Quintil. Pœnitet reſpicere plura teſtimo-
Virgil. Itur in antiquam ſyluam.
Quinta dictio recta a poſteriore poſt ponit dictioni regēti, vt nominatiuꝰ poſt verbū.
Deus eſt ſummum bonum.
Genitiuus: vt Accerſitur capitis.
Datiuus: vt Precibus fortuna repugnat.
Accuſatiuus: vt, Cur me miſerū verberas?
Ablatiuus; vt, Cōcordia paruę res creſcūt.
Sexta: Declarans ēt debet poſtponi declarato; ut adiectiuū ſubiunctiuo; aduerbium verbo; & infinitiuus verbo finito.
Septima; Si q̄d in oratione ſubauditur hoc etiā ſuppleri debet in reſolutione; ut Egomet continuo mecum; Sub audio, dixi Vētum erat ad Veſtę; Templum ſcilicet; Hinc mihi prima mali labes, erat ſubaudio.

Sub-

Submonitio.

Quod rogat atque refert, quod diuidit aut negat optans.

Poſtponi vt donec, vel præcedens referenti.

Senſus eſt: Sex exceptiones patiuntur præcedentes regulæ;

Prima; Cogimur aliquando inchoare grāmaticæ declarationis ordinē per obliquū, aut aduerbium, propter interrogatiuū qđ præcedere ſolet; vt Quem das finem Rex magne laborum?

Vbi quæram, vbi inueſtigem?

Secunda; Nomen relatiuū non ſequitur, ſed præcedit dictionē a qua regitur, & hinc etiā aduerbium; hinc eſt liber quem iamdudum legere cupiebam; vidi oppidum vbi natus Rex creditur.

Tertia; Res quæ diuidit præcedere debet dictionem à qua regitur; vt, Sonorum alius vox, alius non vox.

Animaliū aliud rationale, aliud irrationale.

Quarta; Negatiua etiā dictio debet præcedere in ordine declarationis grāmaticæ; Neutiquā hæc res neglecta eſt mihi Terent. Liuius, Neminem video eſſe cuius opera putet Reſpublica &c.

Quinta debent & dictiones præcedere, quæ ad ſenſum perficiēdū plura verba poſtulant, vt ſunt aduerbia infinita. Cum dū, donec, quoniā, quia, deinde, licet poſtquā, & his ſimilia. Ouidius,

Donec eris felix multos numerabis amicos

Dum fuga montis aper, fluuius dum piſcis amabit.

Sexta; Obliquus nonnunquã prępõnitur nominatiuo, aut verbo, contra præcedẽtes regulas; qđ relatiuũ neceſſario, poſtponat antecedenti; vt, Patrẽ ſequitur ſua proles. Fratrẽ iam incipit ſuę conditionis tędere. Eſt autem reſolutio, ſeu declaratio grãmaticæ, ordo quidẽ quo ſingulę dictiones ad ſuum regime, & naturam propriam reuocantur, clarioris intelligentiæ gratia.

Hæc ſunt, amice Lector, quæ de partium orationis cõuenientia, exactione, delectu, & reſolutione viſa ſunt neceſſaria quæ ſcriberẽtur. Si qua præterea deſiderabit ſtudioſus adoleſcens, inter ſupplementa perquirat, quæ ex induſtria a cęteris ſemoui, ne quid eſſet quod puerum alacriter in planicie currentem aut retardaret, aut impedimentum aliquod inferre poſſet.

FINIS.

NUNC DE SUPPLEMENTIS diſputabitur.

SVpplemẽtum, ſeu Expletio, eorũ, q̃ toto opere viſa ſunt deſiderari, ad intellectũ præcedentium; adiectiuorum differentia.

Cum verbo, eſt; geminis inclusum mobile fixis
Poſterius ſpectat: ſi mobile participans ſit
A uerbo ſum, uel ſimili, fauet anteriori.
Eſt poſitum uero, fixo quadrabit utrique.

Senſus

Senſus eſt; Adiectiuũ nomen pronomẽ, aut participiũ cum verborum, eo, eſt ſubſtantiuis duobus interpoſitum ſequẽti adherebit; vt,

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Canis eſt fidele animal.
Leo eſt truculenta belua.
Muſica eſt meum delicium.
Scortum eſt tua voluptas.
Aſinus eſt contemptum animal.
Luxurio damnatũ magis quam vitatũ vicium. Participiũ verò a ſubiũctiuo, vocatiuo, aut id genus verbo, p̃cedẽti cõuenit; vt, Hic libellus eſt iſcript⁹ Syntaxis; Liberalitas tenacibus eſt habita vicium; Lignũ eſt factum carbo.

At ubi adiectiuũ huiuſmodi vtriq; ſubſtantiuo poſtponeretur, vtrilibet cõgruere poſſet; vt Ludos Negaleſia appellatos; Liuius, Puteoli colonia dicearchia dicti; Plinius, Gens vniuerſa Veneti appellati; Liuius, Non omnis error ſtultitia eſt dicenda, Cicero. *De relatiuis.*

Stet genere & numero precedens cum referente
Diuerſum referens debet quadrare ſequenti.
Sic tamen ut ſimili ſpecie teneatur utrumq;
Mobile quod repetit, cum poſteriore coibit.

Sẽſus eſt; Relatiuum aliud ſubſtantiæ, quod refert antecedens ſubſtantiuum.

Aliud accidentis, quod antecedens, adiectiuum repetit.

Relatiuum ſubſtãtiæ duplex; Similitudinis ſcilicet, & diuerſitatis.

Relatiuum ſimilitudinis eſt quod idē refert cum ſuo antecedente: qui, quæ, q*đ* *ille*, ipſe, is, idem: & ſi quādo referūt iſte, & hic.

Quę relatiua omnia genere & numero cohęrere ſolent cum antecedente ſubſtantiuo: vt, Samia mihi mater fuit, & ea habitabat Rhodi.

Percontatorem fugito nā garrulus idē eſt.

Relatiuū diuerſitatis eſt, quod refert antecedens diuerſum à conſequente: cum quo tamen conſequente concordare debet, ſed ſub eadē ſpecie: vt, Metuit Agnus Leones, & alias feras.

Amo laurum, & cæteras arbores.

Relatiuū verò accidentis, eſt quod refert antecedens adiectiuū: qualis, quantus, quot, quotus, quotenus, cuias, & quotennis.

Quę relatiua nullo accidente conueniūt cum antecedente, ſed cum conſequente, genere, numero & caſu: vt,

Polyphemus erat altus, quanta eſt turris.

Crines nigri, qualia Aethiopum corpora

Vinum guſtaui decenne, quotennis ego sū.

De relatiuis, qui, qua, quod.

Inter diuerſos caſus generum variorum
Si referens ponas, quorum commune ſequens ſit,
Vtrunque aſpiciet: proprio quadrato ſequenti.

Senſus eſt: Relatiuum qui, quæ, quod, inter caſus diuerſarum generum poſitū, quorum ſequens appellatiuum fuerit, cū vtrolibet conuenire poterit.

Animal plenum rationis, & conſilij, quem

voca-

vocamus hominem.
Cicero, Homines tuentur illum globum, qui terra dicitur: Sic,
Animal, qui equus, vel quod equus dicitur.
At vbi ſequens proprium eſſet, cum eo tantum concordaret relatiuum: vt,
Eſt in carcere locus, quod Tullianum appellatur Saluſtius,
Carcer quæ latiumnæ appellantur: Cice.
Sic, Oppidum, quæ Belua dicitur: non quod Belua dicitur.

Alia huius relatiui regula.

Præcedat referens cum præcedente coibit.
In ſimili caſu verbiq; regentur eodem.

Senſus eſt: Venuſtas ineſt orationi, ſi e qua relatiuum præcedat antecedens ſic, vt in ſimili caſu ab eodẽ verbo regãt: vt, (fuerunt Quas ad me dediſti literas, pergratę mihi Quem mihi dono dediſti libellum, incredibili me affecit iucunditate.

Submonitio.

Ab hac venuſtate recedũt hæ, & huiuſmodi locutiones: Vrbẽ, quam ſtatuo veſtra eſt. Sermonem, quem audiſtis, non eſt meus.
Quas ſic purius diſponas.
Quam ſtatuo vrbem, veſtra eſt; vel,
Vrbs, quam ſtatuo veſtra eſt: ſic,
Quẽ audiſtis ſermonem, non eſt meus: vel,
Sermo, quem audiſtis, non eſt meus.

De genitiuis pronominum.

Actiuè quædam ſignant pronomina, quædam Paſſiuè, quæ rem poſſeſſam odore, petuntq;

Solius enim meum peccatum corrigi non poteſt. Suo ipſius indicio perijt ſorex.

Item genitiuos vniuerſalium & particularium, Omnium cuiuslibet.
Cicero, Voluntati veſtræ omnium parui: Quibus adduntur multorum, paucorum: Brutus ad Ciceronem: Qui veſtræ paucorum: reſpondeat laudibus.
Adhæc, numeralium cardinalium genitiui duorum, trium, quatuor &c.
Liuius, Noſter duorum euentus oſtẽdet vtra gens bello ſis melior.

Genitiuos præterea gerundiorũ, vel gerundiuorũ: Cicero, Luciũ Craſsũ quaſi colligẽdi ſui cauſa ſe in Tuſculanũ contuliſſe: Poſtremo, genitiuos participiorũ: Ouidi[a], Sæpe rogabis.
Vt mea defunctæ molliter oſſa cubent.

Ille & iſte.

Ille quidem laudat, contemnit & iſte viciſſim.

Senſus eſt: Ille tũ maximè in oratione locũ habet, cũ ob eminentiam quandam rẽ omnib. notã ſignificare volumus: vt, Naſica ille prudẽs, bis Conſul. Alexander ille Macedo.

Iſte autem cum rei alicuius, cum ſtomacho, aut contẽptu me minimus: Terentius, Iſte Cherea, iſte Ephebus frater Phædriæ.

Hic. & ille.

Reſpicit hic proprius, ſed quod magis ille remotum.

Senſus eſt; Cum ad duo antepoſita referuntur hic & ille; hic ad poſterius, & proprius,

prius. Ille ad prius, & remotius fertur: Auſonius.

Quis neget Æneę natũ de ſtirpe Neronem?
Suſtulit hic matrẽ, ſuſtulit ille patrem.

Hic, & is.

Hic, & is accreſcens pulchrè ſibi copula iungit.

Senſus eſt: Hic, & is relatiua poſt copulatiuam coniunctionẽ concinnius apponuntur, quaſi in Epexegeſi: vt, Eſt illi veſtis pauca: & ea detrita, & ſordida.

Alexander paruis copijs fretus ſuperauit Darium, cũ infinito exercitu: & in id adoleſcentia, vel & hoc in adoleſcentia.

Hic, ille, & iſte.

Perſonam notat, hic primam notat, iſte ſecundã.
Ille notat ternam: Sic inde aduerbia diſtant.

Senſus eſt: Hic, iſte, & ille hoc inter ſe differunt: quod hic: me, meũ, quodve eſt vbi ego ſum ſignificat: Terentius.

Tu ſi hic ſis alites ſentias, Donatus hic, ſeipſum oſtendens dicit, & eſt hic, Pronomen.

Idem, Hic meus carnifex.

Idem: Puer hic vnde eſt?

Iſte, tu, tuũ, tibi proximũ, aut de quo loqueris: Teren. Mirum ni tu credas, qđ iſte dicat. Cicero, Remoue pauliſper iſtos gladios: hoc eſt, tuos.

Ille, rẽ aut perſonam ab vtroque ſemotam: Terentius, Ille ne indotatam virginem atq; ignobilem daret illi?

Idem: Nonne accedam ad illos.

Quæ differentia & in aduerbijs ab his &

Cicero, Satis ſuperque habeo, quod mihi dederis.
Earũ literarũ exemplũ infra ſcripſit Cice.
Serpit ſubter, ſupraque.

De Interiectione.

Interiectio cũ quinq; caſib. conſtrui ſolet. Nominatiuo, datiuo, accuſatiuo, Vocatiuo, & ablatiuo. quę vt diſſimiles affectus ſignificat, ita & diuerſi caſibus adhærere ſolet.

O.

O prims, quarto, & quinto donare ſolemus.
Sum minus eſt vehemens affectio, diſſimulatur.

Senſus eſt: O exclamantis interiectio nominatiuum, accuſatiuum, & vocatiuũ recipit: vt, O magna vis virtutis.
O faciem pulchram.
O daue ita ne contemnor abs te?
Dolentis, & lugentis, nominatiuo & accuſatiuo iungitur: Terent. O Myſis Myſis etiã nunc mihi ſcripta illa &c.
Cicero, O me perditum; O me afflictum.
Cũ remiſſior eſt affectus & minus vehemens, tũ pulchrè ſubauditur in oratione: vt, Deum immortalem.
Terentius; Hominem perditum.

Heu & Proh.

Rectis vel quartis heu, proh ſociare iubemur.

Senſus eſt: Heu dolentis, & proh indignantis nominatiuo & accuſatiuo promiſcuè iũguntur: vt, Heu pietas,
Heu priſca fides: Heu literas minutas. (niã
Proh Iuppiter, tu homo adiges me ad inſa-

Proh

Proh Deum, atque hominum fidem.
Neq; diuerſũ heu, lamentãtis, & lachrymã tis; Cicero, Heu conditionẽ huius tẽporis.

Hei & Veh.

Hei, & Vah, proprio debes aptare datiuo.

Senſus eſt, Heis, & Veh, datiuũ tantum poſtulant vt. Heis mihi non poſſum hęc ſine lachrymis commemorare.
Terent. Veh miſero mihi, quanta de ſpe decidi.
Eſt autem hei dolentis, & ingemiſcentis; Veh, eſt his reb. propriũ quas execramur.

Apage.

Apage poſt quartum dat prapoſitura latinum.

Senſus eſt. Apage, vox qua vtimur ſignificantes rei alicuius faſtidium; nunc accuſatiuum ſolum habet. Plautus, Apage iſtiuſmodi ſalutem;
Nunc cũ accuſatiuo ablatiuum addita prępoſitione idem, Apage te, a dorſo meo amator.

Admittit etiam Cum prępoſitionẽ, Cic. Apage te cum noſtro Sexto Seruio.
Nunc abſolute ponitur Plau.
Apage, non placet me hoc noctis eſſe.

Apageſis, id eſt, Apage ſi uis, nullum caſum depoſcit.

Ordo reſolutionis Grammatica.

Principium teneant aduerbia quando reſolues.
Qua prohibent, monſtrant, uocitant, hortantur, & optant.
Reſpondent, uel qua interiectio ſuppeditabit.

Dictio

Dictio recta ſequi, vel quod declarat, auebit.
Si quid ſupprimimus, reſolutio pandet aperte.

Senſus eſt, Grammaticę reſolutionis ſepté regulas aſſignant Grammatici.

Prima, Aduerbia prohibendi, demonſtrandi, vocandi, hortandi, optandi, & reſpondédi: Item & interiectiones primum locũ occupare ſolent in ordine reſolutionis grammaticę: Secunda: Secundũ locum tenet vocatiuus. Tertia, Tertio loco ſequitur nominatiuus quem verbũ recipit ab anteriore.

Quarta. Nominatiuum ſequetur verbum perſonale modi finiti, ſi adſit.

Sũ abeſt, auſpiciamur a verbo imperſonali actiuæ aut paſſiuæ uocis.

Quintil. Pœnitet reſpicere plura teſtimonia.

Virgil. Itur in antiquam ſyluam.

Quinta dictio recta a poſteriore poſt ponitũ dictioni regẽti, vt nominatiuꝰ poſt verbũ.

Deus eſt ſummum bonum.

Genitiuus: vt Accerſitur capitis.

Datiuus: vt Precibus fortuna repugnat.

Accuſatiuus: vt, Cur me miſerũ verberas?

Ablatiuus; vt, Cõcordia paruę res creſcũt.

Sexta: Declarans ẽt debet poſtponi declarato; ut adiectiuũ ſubiunctiuo; aduerbium verbo; & infinitiuus verbo finito.

Septima; Si q̃d in oratione ſubauditur hoc etiã ſuppleri debet in reſolutione; ut Egomet continuo mecum; Sub audio, dixi Vẽtum erat ad Veſtę; Templum ſcilicet; Hinc mihi prima mali labes, erat ſubaudio.

Submonitio.

Quod rogat atque refert, quod diuidit aut negat optant.

Poſtponi ut donec, vel præcedens referenti.

Senſus eſt: Sex exceptiones patiuntur præcedentes regulæ;

Prima; Cogimur aliquando inchoare grãmaticæ declarationis ordinẽ per obliquũ, aut aduerbium, propter interrogatiuũ qđ præcedere ſolet; vt Quem das finem Rex magne laborum?

Vbi quæram, vbi inueſtigem?

Secunda; Nomen relatiuũ non ſequitur, ſed præcedit dictionẽ a qua regitur, & hinc etiã aduerbium; hinc eſt liber quem iamdudum legere cupiebam; vidi oppidum vbi natus Rex creditur.

Tertia; Res quæ diuidit præcedere debet dictionem à qua regitur; vt, Sonorum alius vox, alius non vox.

Animaliũ aliud rationale, aliud irrationale.

Quarta; Negatiua etiã dictio debet præcedere in ordine declarationis grãmaticæ; Neutiquã hæc res neglecta eſt mihi Terent. Liuius, Neminem video eſſe cuius opera putet Reſpublica &c.

Quinta debent & dictiones præcedere, quæ ad ſenſum perficiẽdũ plura verba poſtulant, vt ſunt aduerbia infinita. Cum dũ, donec, quoniã, quia, deinde, licet poſtquã, & his ſimilia. Ouidius,

Donec eris felix multos numerabis amicos

Dum iuga montis aper, fluuius dum piſcis amabit.

Sexta; Obliquus nonnunquã pręponitur nominatiuo, aut verbo, contra præcedẽtes regulas; qđ relatiuũ neceſſario, poſtponat antecedenti; vt, Patrẽ ſequitur ſua proles. Fratrẽ iam incipit ſuę conditionis tędere. Eſt autem reſolutio, ſeu declaratio grãmaticæ, ordo quidẽ quo ſingulę dictiones ad ſuum regime, & naturam propriam reuocantur, clarioris intelligentiæ gratia.

Hæc ſunt, amice Lector, quæ de partium orationis cõuenientia, exactione, delectu, & reſolutione viſa ſunt neceſſaria quæ ſcriberẽtur. Si qua præterea deſiderabit ſtudioſus adoleſcens, inter ſupplementa perquirat, quæ ex induſtria a cęteris ſemoui, ne quid eſſet quod puerum alacriter in planicie currentem aut retardaret, aut impedimentum aliquod inferre poſſet.

FINIS.

NVNC DE SVPPLEMENTIS diſputabitur.

SVpplemẽtum, ſeu Expletio, eorũ, q̃ toto opere viſa ſunt deſiderari, ad intellectũ præcedentium; adiectiuorum differentia.

Cum verbo, eſt, geminis incluſum mobile fixis
Poſterius ſpectat: ſi mobile participans ſit
A uerbo ſum, uel ſimili, fauet anteriori.
Eſt poſitum uero, fixo quadrabit utrique.

Senſus

Senſus eſt ; Adiectiuũ nomen pronomẽ, aut participiũ cum verborum, eo, eſt ſubſtantiuis duobus interpoſitum ſequẽti adherebit; vt,

Canis eſt fidele animal.

Leo eſt truculenta belua.

Muſica eſt meum delicium.

Scortum eſt tua voluptas.

Aſinus eſt contemptum animal.

Luxurio damnatũ magis quam vitatũ vicium. Participiũ verò a ſubiũctiuo, vocatiuo, aut id genus verbo, p̃cedẽti cõuenit; vt, Hic libellus eſt iſcript⁹ Syntaxis; Liberalitas tenacibus eſt habita vicium; Lignũ eſt factum carbo.

At ubi adiectiuũ huiuſmodi vtriq; ſubſtantiuo poſtponeretur, vtrilibet cõgruere poſſet ; vt Ludos Negaleſia appellatos; Liuius, Puteoli colonia dicearchia dicti; Plinius, Gens vniuerſa Veneti appellati; Liuius, Non omnis error ſtultitia eſt dicenda, Cicero. *De relatiuis.*

Stet genere & numero præcedens cum referente
Diuerſum referens debet quadrare ſequenti.
Sic tamen ut ſimili ſpecie teneatur utrumq;
Mobile quod repetit, cum poſteriore coibit.

Sẽſus eſt; Relatiuum aliud ſubſtantiæ, quod refert antecedens ſubſtantiuum.

Aliud accidentis, quod antecedens, adiectiuum repetit.

Relatiuum ſubſtãtiæ duplex; Similitudinis ſcilicet, & diuerſitatis.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

Relatiuum ſimilitudinis eſt quod idẽ refert cum ſuo antecedente: qui, quæ, qđ ille, ipſe, is, idem: & ſi quãdo referũt iſte, & hic.

Quę relatiua omnia genere & numero cohęrere ſolent cum antecedente ſubſtantiuo: vt, Samia mihi mater fuit, & ea habitabat Rhodi.

Percontatorem fugito nã garrulus idẽ eſt.

Relatiuũ diuerſitatis eſt, quod refert antecedens diuerſum à conſequente: cum quo tamen conſequente concordare debet, ſed ſub eadẽ ſpecie: vt, Metuit Agnus Leones, & alias feras.

Amo laurum, & cæteras arbores.

Relatiuũ verò accidentis, eſt quod refert antecedens adiectiuũ: qualis, quantus, quot, quotus, quotenus, cuias, & quotennis.

Quę relatiua nullo accidente conueniũt cum antecedente, ſed cum conſequente, genere, numero & caſu: vt,

Polyphemus erat altus, quanta eſt turris.

Crines nigri, qualia Aethiopum corpora

Vinum guſtaui decenne, quotennis ego ſũ.

De relatiuis, qui, qua, quod.

Inter diuerſos caſus generum variorum
Si referens ponas, quorum commune ſequens ſit,
Vtrunque aſpiciet: proprio quadrato ſequenti.

Senſus eſt: Relatiuum qui, quæ, quod, inter caſus diuerſarum generum poſitũ, quorum ſequens appellatiuum fuerit, cũ vtrolibet conuenire poterit.

Animal plenum rationis, & conſilij, quem

vocamus hominem.
Cicero, Homines tuentur illum globum, qui terra dicitur: Sic,
Animal,qui equus,vel quod equus dicitur.
At vbi ſequens proprium eſſet, cum eo tantum concordaret relatiuum:vt,
Eſt in carcere locus,quod Tullianum appellatur Saluſtius,
Carcer quæ latiumnæ appellantur: Cice.
Sic,Oppidum,quæ Belua dicitur:non quod Belua dicitur.

Alia huius relatiui regula.

Præcedat referens cum præcedente coibit.
In ſimili caſu verbiq; regentur eodem.

Senſus eſt: Venuſtas ineſt orationi, in qua relatiuum præcedat antecedens ſic,vt in ſimili caſu ab eodē verbo regāt:vt, (fuerunt Quas ad me dediſti literas, pergratę mihi Quem mihi dono dediſti libellum, incredibili me affecit iucunditate.

Submonitio.

Ab hac venuſtate recedūt hæ, & huiuſmodi locutiones:Vrbē,quam ſtatuo veſtra eſt. Sermonem,quem audiſtis,non eſt meus.
Quas ſic purius diſponas,
Quam ſtatuo vrbem, veſtra eſt; vel,
Vrbs,quam ſtatuo veſtra eſt: ſic,
Quē audiſtis ſermonem,non eſt meus: vel,
Sermo,quem audiſtis,non eſt meus.

De genitiuus pronominum.

Actiuè quædam ſignant pronomina, quædam Paſſiuè,quæ rem poſſeſſam odore, petuntq;

Partem integralem uerbalia uerba ſecundum.
Quæ caſum poſſunt impérſonalia demas.

Senſus eſt. Genitiui pronominum mis, tis, ſis, noſtrum, veſtrum, olim ſumebantur actiuè, quorum loco poſſeſſiua quinque vſu venerunt: meus, tuus, ſuus, noſter, veſter, q̄ citra delectum ſubſtantiuis omnib. adiungi poſſunt: vt, Nat⁹ meus quē habeo Volūtas mea Su⁹ mos. Amicus noſter, Præceptor veſter.

At mei, tui, ſui, noſtri, veſtri, paſſiuè tantum vſurpantur: vt,

Amor, mei, quo ego amor.
Deſideriū tui, quo nolēs volens deſideraris
Imago ſui, qua repræſentatur.
Fama noſtri, quæ de nobis habetur.
Cura veſtri, quę de vobis.

Qui genitiui quinq;, à nominib. rē poſſeſſam ſignificantibus abhorrent omnino:
Neque enim Latinè dixeris:
Liber mei, quem eo habeo;
Neque Ager tui, quem poſſides.
Sed, Liber meus: &, Ager tuus.

Delectantur autem nominib. partem generalem, & integralem connotantibus: vt Dimidium mei pars tui, aliquid ſui, nihil noſtri, reſiduum veſtri.
Cicero, Ex quo vereor, ne nihil ſim tui, niſi ſupploſionem pedis imitatus.

Verbali etiam dictioni, aut ei affini coniūgi ſolent, alieni appetens, ſui profuſus. Sal. accerrimum tui defenſorē oſtēdit. Cicero, Nulla eſt voluntas, quæ nō aſſiduitate ſui,

faſti-

faſtidium pariat, Plinus,

Iunguntur & verbis genitiuo gaudētib. vt noſtri noſmet pœnitet Terentius, Ita prorſus oblitis ſum.n. ei, idem.

Submonitio.

Excipies tamē impersonalia intereſt, refert, & eſt, & quæ genetiuos quinq; reijciūt penitus, & horū loco intereſt, & refert habēt ablatiuos mea, tua, ſua, noſtra, veſtra, & cuia. Eſt verò meum, tuum, ſuum, noſtrū Cic. Tamen, vt vidit tua intereſſe, Plautus, ua iſtud refert ſicuraueris. Terentius, Noſtrum; eſt intelligere.

De quibus & inter impersonalia etiam.

Quibus genitiuus iunguntur.

Vnius hæc poſcunt cuiuslibet, atque draorum.
Et quæ participant aut ipſa Gerundia donant.

Senſus eſt: Genitiui hi quinque paſſiuæ affectionis mei, tui, ſui, &c.
Et ablatiui mea, tua, ſua, &c.
Aut nominatiui meum, tuum, ſuum, &cæt. quorū loco ponuntur, genitiuum nullū recipiunt, inauditum enim eſt Latinis aurib. Intereſt, mea Chriſtiani Deo parere, ſꝫ, intereſt mea qui Chriſtianus ſum: Neq; Tuū eſt diſcipuli præceptori obedire, Sed, Tuū eſt, qui eſt diſcipulus, Terentius, Id mea minimè refert, qui ſum natu maximus.
Nunc mea verba legis, qui ſum ſummotus ad Iſtrum, Ouidius.

Admittūt tamen genitiuos tres vnius, ſolius, ipſius, & horū genitiuos plurales Cic.

Solius enim meum peccatum corrigi non poteſt. Suo ipſius iudicio perijt ſorex.

Item genitiuos vniuerſalium & particularium, Omnium cuiuslibet.

Cicero, Voluntati veſtræ omnium parui: Quibus adduntur multorum, paucorum: Brutus ad Ciceronem: Qui veſtræ paucorum: reſpondeat laudibus.

Adhæc, numeralium cardinalium genitiui duorum, trium, quatuor &c.

Liuius, Noſter duorum euentus oſtẽdet vtra gens bello ſis melior.

Genitiuos præterea gerundiorũ, vel gerundiuorũ: Cicero, Luciũ Craſsũ quaſi colligẽdi ſui cauſa ſe in Tuſculanũ contuliſſe: Poſtremo, genitiuos participiorũ: Ouidi[9], Sæpe rogabis.

Vt mea defunctæ molliter oſſa cubent.

Ille & iſte.

Ille quidem laudat, contemnit & iſte viciſſim.

Senſus eſt: Ille tũ maximè in oratione locũ habet, cũ ob eminentiam quandam rẽ omnib. notã ſignificare volumus: vt, Naſica ille prudẽs, bis Conſul. Alexander ille Macedo.

Iſte autem cum rei alicuius, cum ſtomacho, aut contẽptu me minimus: Terentius, Iſte Cherea, iſte Ephebus frater Phædriæ.

Hic. & ille.

Reſpicit hic prorius, ſed quod magis ille remotum.

Senſus eſt; Cum ad duo antepoſita referuntur hic & ille; hic ad poſterius, & prius,

prius. Ille ad prius, & remotius fertur: Auſonius.
Quis neget Æneę natũ de ſtirpe Neronem?
Suſtulit hic matrẽ, ſuſtulit ille patrem.

Hic, & is.

Hic, & is accreſcens pulchrè ſibi copula iungit.
Senſus eſt: Hic, & is relatiua poſt copulatiuam coniunctionẽ concinnius apponuntur, quaſi in Epexegeſi: vt, Eſt illi veſtis pauca: & ea detrita, & ſordida.
Alexander paruis copijs fretus ſuperauit Darium, cũ infinito exercitu: & in id adoleſcentia, vel & hoc in adoleſcentia.

Hic, ille, & iſte.

Perſonam notat, hic primam notat, iſte ſecundã.
Ille notat ternam: Sic inde aduerbia diſtant.
Senſus eſt; Hic, iſte, & ille hoc inter ſe differunt: quod hic: me, meũ, quodve eſt vbi ego ſum ſignificat: Terentius.
Tu ſi hic ſis aliter ſentias, Donatus hic, ſeipſum oſtendens dicit, & eſt hic, Pronomen.
Idem, Hic meus carnifex.
Idem: Puer hic vnde eſt?
Iſte, tu, tuũ, tibi proximũ, aut de quo loqueris: Teren. Mirum ni tu credas, qđ iſte dicat.
Cicero, Remoue pauliſper iſtos gladios: hoc eſt, tuos.
Ille, rẽ aut perſonam ab vtroque ſemotam: Terentius, Ille ne indotatam virginem atq; ignobilem daret illi?
Idem: Nonne accedam ad illos.
Quæ differentia & in aduerbijs ab his &

nominibus deductis locũ habere cœperit: Nã hic, locum ſignificat vbi ego ſum: iſthic, vbi tu es; illic, vbi neq; ego, neq; tu ſumus; ſed perſona tertia.
Sic; Huc, iſtuc, illuc, hac, iſthac, illac; hinc, iſthinc, illinc, & ſic de cæteris.

De ſubſtantiuo verbo.

Diuerſi numeri fixis poſtpone duobus
Sum uerbum, & belle quadrabit proximiori:
Quod ſi interijcias, debet quadrare priori.

Senſus eſt; Subſtantiuum verbum duob' nominatiuis numeri diuerſi poſtpoſitum ſecũdo cõſentit; Ouidius, Omnia põtus erat. Idem Domus antra fuerunt.

Quod ſi duobus interponatur, præcedenti reſpondebit: Mãdata Dei, ſunt meditatio Chriſtiani.

Submonitio.

Nolim tamen cõtendere id apud probatos etiam authores aliter non inueniri ut, Liuius, Captiui militum præda fuerunt. Ouidius, Sanguis erant lachrymæ.

De quibuſdam aduerbijs.

Quarto quam primo ſimul, ac ſimul atque praibunt,

Senſus eſt; Simul, ſimulac, ſimulatque, coniunctiuis connectuntur frequentius, indicatiuis aliquando; ſignificant autem quam-

quam primum vel ſtatim quũ,ſiue poſtquã
Horatius,Simul ac durauerit ætas
Membra,animumq́; tuum, nobis ſine corti
ce:vel durabit ætas.
Cicero,Omne animal ſimul atq; natum eſt
voluptatẽ appetit, vel,natum ſit aut fuerit.
Idem omne animal ſimul ut ortũ eſt, ſimul
& ſeipſum,& omnes partes ſuas diligit, vel
ortum fuerit.

Vbi poſtquam & huiuſmodi.

Da poſtquam primo quarto ſed rarius addes.

Senſus eſt:Vbi,poſtquam,priuſquam: vt,
& quum temporis aduerbia indicatiuo magis
delectantur:Virgilius,
Hæc vbi dicta dedit.
Plautus, Poſtquã in vrbẽ crebro conuenio
Antequam de Republica dicam.
Terentius,Priuſquam hanc vxorem duxi.
Cicero.Eſt enim annus,vt repulſam tulit;
id eſt,poſtquam. Plautus.
Grauidam ego illam reliqui,quum ab eo.

Rarò admodum ſubiunctiuis cõnectũtur.
Terent.Vbi nos lauerimus; ſi voles lauato.
Saluſtius,Priuſquam incipias, cõſulto opus
eſt,& vbi coſulueris,maturè opus eſt facto.
Cicero,Antequam aliquo loco concedo,literas
a me non habebis,
Idem,Quum ſæpe multa narraret, tum memini.

Dum, & donec.

*Quando quouſque notant dum, donec, vtroque
fruuntur.*

Nec ſubiunctiuū pro quādiu admittere norunt.

Senſus eſt; Dum, & donec, pro quoad, vel, quouſque Indicatiuo, vel ſubiunctiuo iuxta delectantur; Cicero,

Ego in arcano operior, dum iſta cogito.

Terentius, Nunc quid expectas Syre? an dū hinc denuo abeat? Liuius.

Donec ad hęc tempora, quibus nec vitia noſtra: nec remedia pati poſſunt.

Columella; Donec ea aqua, quā adieceris, decocta ſit,

Pro quamdiu, Indicatiuo tantum gaudent.

Terentius. Dum licitum eſt ei, dumque ætas tulit, amauit Ouidius.

Donec eris fœlix, multos numerabis amicos.
Tempora ſi fuerint nubila, ſolus eris.

Similitudinis aduerbia.

Sit, vt, & vtrunque ac ſimiles donātur vtrique.

Senſus eſt: Similitudinis aduerbia, quemadmodum, vt, vtcumq; & ſicut, vtriq; modo promiſcuè iunguntur, Cicero,

Quemadmodum ſoles, vel ſoleas.

Idem, vt aliud ex alio incidit.

Idem: vt ſementem feceris, ita & metes.

Plaut. Si faciam, ſicut conſilium eſt.

Idem, Vtcūque animo collibitum eſt meo.

Terent. Tu vt ſubſeruias orationi, vtcunque opus ſit verbis vide.

Ne & non.

Ne pete, neve putas dicens: non quando negabit.
Omnibus adde modis, demas niſi fortè ſecundū.

Senſus eſt; Ne, & non in hoc differunt, qđ

hoc negandi ſit, illud prohibendi: ꝓpterea ſubiunctiuorum ſecũdis perſonis, aut imperatiuorum tantum additur:

Terentius, Si certum eſt facere, facias, verũ ne conferas culpam in me.

Idem, Ne ſæui tantopere.

Non verò negatiuum, omnibus modis, præter vnum imperatiuum, iunctum reperias:

Non venerat, cum ad te ſcripſi.

Non veniret, niſi vocaretur.

Non veniſſet, niſi eum deduxiſſes.

Non venire debuerat.

De coniunctionibus quibuſdam.

Nedum, Non tantum, veruntamen, & ſimiles.
Membra ſecunda tenet nedum, ſed cum leuiore.
Momento affirmans, vt cum grauiore negando;
Non modo precedit momento cum leuiore,
Verumetiã ſequitur pondus, quod maius habebit
Idque affirmando, contra facis inficiando.

Senſus eſt: Inter Nedum, non ſolum, non modo, & nõ tm̃ cõiunctiones cõſimilis plane ſignificationis hoc intereſſe dicitur, qđ ſi per nedum in oratione affirmatiua loquimur, ſiue vno verbo, ſiue duob. oratio clauditur: ſecundum orationis membrum occupat, & rei minoris momenti cõiungi debet; vt, Funderẽ pro te ſanguinem, nedum pecuniam. Item: Fũdere pro te ſanguinẽ, nedum pecuniã crederem. In negatiua vero maioris efficaciæ rei coniungi debet: vt,

Non effunderẽ pro te pecuniam, nedum ſanguinem, &c.

Non crederem tibi pecuniam, nedum pro te ſanguinem effunderem.

At, Non ſolum, non tantum, & non modo in priore orationis clauſula reponi gaudẽt, quas in poſteriore aduerſatiuæ particulę verũ ẽt, ſed ẽt, ſed &, ſequi ſolent. Quæ ſi affirmatiuã orationẽ ingrediať, qđ minoris eſt momenti præcedit: vt, Non ſolum pecuniã pro te effunderem, verumetiam ſanguinẽ.

In negatiua verò contra euenit: Non ſolum ſanguinem pro te effunderem, ſed nec pecuniam quidem.

Nè dicam.

Si fixum ſequitur ne dicam, mobile quarto.
Quod ſi interijcias, in recto vtrumq; relinquet.

Senſus eſt: Si clauſula, ne dicam, poſtponatur ſubſtantiuo, adiectiuum ponitur in accuſatiuo: vt, Homo impudens, ne dicam ſtultũ, nõ ſtultus: qa homo ſubſtãtiuũ p̃cedit.

Sin ſubſtantiuo, & adiectiuo interponatur, relinquit vtrumque in nominatiuo; vt, Crudelis ne dicam impius, & ſceleratus turca, non ſceleratum turcam; quia turca ſubſtantiuum ſequitur.

Quamquam, etſi, etiamſi, tametſi,
quamuis, & licet.

Quãquam malaſit, quamuis me læſerit inquis.

Sẽſus eſt; Quamquã, tametſi, etſi, etiamſi frequentius adduntur Indicatiuis. Quamuis, & licet, Subiunctiuis. Virg. Quamquam animus meminiſſe horret. Plautus, Tametſi non noui, dabo: Terentius,

Etſi

Etſi amor grauiter, conſuetudoq; tenet.
Cicero, Quam tibi, etiamſi non deſideras tamen mittam.
Idem, Quamuis prudens ad cogitandū ſis.
Ouidius, Ipſe licet uenias Muſis comitatus Homere.
Si nihil attuleris, ibis Homere foras.

Submonitio.

Inuenias tñ Quamquam, & affines particulas etiam ſubiunctiuo additas, ſed rarius.
Quintil. Cędi autem diſcipulos, quamquam id receptum ſit.
Terent. Memini tametſi nullus moneat.

Ni, niſi, & ſimiles.

Ni niſi cum ſocijs primo, quartoq; præibunt.

Senſus eſt: Quas ſubijciā coniunctiones, Subiūctiuo iungi ſolēt, neq; īdicatiuū ēt reijciunt.
Ni, Terentius: Nam ni hæc ita eſſent.
Idem: Mirum, ni daui eſt.
Niſi, Terent. Niſi quid me feſellerit.
Item, niſi me animus fallit.
Si, Terent. Redeā, non ſi me obſecret.
Idem, Si enim relinquo, eius vitæ timeo.
Siquidē. Teren. Siquidē experiendo ſcies.
Quia, Cic. Vt beate vixiſſe videar, quia cum Scipione vixerim.
Terentius, Qui dum? G quia triſtis es.
Quod incolumis reuerteris gaudeo: &,
Quod incolumis reuerteris.

Quippe, Vtpote, & Vt.

Quippe, quia, & quoniam cum quod referenſque ſequuntur.

Vtpote

Vtpote ſi referens habeat quarto addere quibus.

Senſus eſt: Quippe, non mediocriter orationem venuſtat, ſequente Relatiuo, Qui, Quæ, Quod, Quia, Quoniã, Cum, & Quod. Plau. Scibat facturos, qppe q intellexerat. Teren. Ego verò laudeo: qppe quia magnarum ſæpe id remediũ ægritudinũ eſt. Quippe quoniam, in multis & ſpontè deſinit. Quippe cum ea ſine prudentia ſatis habent authoritatis.

Quippe quod etiam Rauēnę Craſſum ante vidiſſet. Non eſt diſſimile vtpote.i.nempe, quando, aut quandoquidem.

Saluſt. Antonius alberat à bello, vtpote æger, ac iacens.

Subiunctiuum habet addito relatiuo qui, quæ, quod: Suetonius, Vtpote qui in cellam Capitolini Iouis ſedecim millia pondo auri vna donatione contulerit.

Et Cum, etiam particula addita.

Cicero: incommoda valetudine iã emerſeram, vtpote cum ſine febri laboraſſem, Vt, pro vtpote, plerumque ſubiunctiuis adheret; Terentius. Denique ita tum diſcedo ab illo, vt qui ſe filiam neget daturum. Plau. Aeſculapij ita ſentio ſentẽtiam, ut qui me nihil faciat.

Quando, Quandoquidem & Quoniam.

Quando, & quandoquidem quoniam primo addere debes.

Senſus eſt: Quando, quandoquidẽ, & quoniam indicatiuum exigunt vt,

Terentius, Meus fac ſis animus, quando e-
go ſum tuus.
Idē: Deos quæſo, vt ſit ſuperſtes quandoqui
dem ipſe eſt ingenio bono.
Idem: Quoniam id fieri, quod vis, non po-
teſt, id velis, quod poſſis.

Submonitio.

Hæc niſi ſufficiant, Laurentius plura ſup
peditabit.

DE FIGVRIS.

Figura eſt ſermonis vitium, gratia neceſ-
ſitatis, cum ratione permiſſum.
Figurarū aliæ ſunt conſtructionis.
Aliæ dictionis, aliæ locutionis.
Figuræ conſtructionis, de quibus hic tracta
re conſtituimus, octo ſunt numero:
Appoſitio, Euocatio, Syllepſis, Zeugma,
Prolepſis, Antiptoſis, Syntheſis, & Synec-
doche.

Appoſitio.

Fixa duo caſu ſimili coniungis, ad vnum.
Pertineant, qua nec coniunctio copulet vlla.
Senſus eſt; Appoſitio eſt duorum ſubſtanti
uorum in eodem caſu ſine copula coniun-
ctio: vt Horatius, & genus, & formam Regi
na pecunia donat.
Seneca, Dux malorum fœmina, & ſcelerū
artifex.
Sic, Fluuius Armanſona; Vrbs Roma.

Submonitio.

Obſeruandum aūt in appoſitione, vt ver
bū priori ſubſtātiuo reſpondeat, in debitis
acci-

accidentib. Ouidius, Quid meruere boues, animal ſine fraude, doliſque. Virgilius.
Itẽ meæ quondam fœlix pecus, ite capellæ.
Præterea vt duo ſubſtantiua ſint eiuſdẽ caſus, nec vetat interim quominus genere, & numero diſſideant. Virgilius,
Formoſũ paſtor Corydon ardebat Alexin,
Delicias domini. Sic,
Abſtuliſti Ciceronem delicias meas.

Euocatio.

Totum ſit prima, prima ſi tertia detur,
Sitq; ſecunda inde, cum tertia iũcta ſecunda eſt.

Senſus eſt, Euocatio quæ eſt tertiæ pſonę ad prima, vel ſecũdã immediata reductio, locũ habet in oratione cũ primę, vel ſecundæ pſonę pronominibus tertia additur: vt,
Ego Deus tuus viuo.
Dares Antelum prouocas.
Plinius, Tum deniq; nos homines noſtra intelligimus bona, cum quæ in poteſtate habuimus, ea amiſimus. Terentius;
Viden tu Thais, quam hic rem agit?

Quatuor autem ſunt in euocatione neceſſaria.

Perſona euocans, perſona euocata, abſentia copulæ, & verbũ cũ perſona euocante, hoc eſt, cñ prima, vel ſecunda conueniens.

In euocatione tamẽ perſona euocans nõ ſemper exprimitur, vt Ouidius.
Penelope coniux ſemper Vlyſſis ero.
Virg. Non omnia poſſumus omnes.

Etiã ſi ſint diuerſorum numerorũ, quod

contingit in collectiuis, vt Ouidius.
Populus ſuperamur ab vno.
Et in diſtributiuis, vt idem.
In magnis læſi rebus vterque ſumus.

Obſeruatio.

Quando uocatiuus, uel Tu præcedit, oportet.
Addatur rectus, proprium niſi forte ſequatur.

Senſus eſt Subnotabimus hic ex præſcripto Laurentij Vallæ, quod quñ principio verbi ſubſtantiui Ens, expreſſo, vel ſubaudio poſt ponitur vocatiuus, vel Pronomen Tu, vocatiuus non debet ſequi, ſed nominatiuus. Authoris exempla ſubijciam.
Aue Cæſar, ſummus Imperator.
Salue domine, primus omnium præter patriæ appellatus.
Defende me tu Deus, & dominus meus.
Tace tu homo imperius:

Quod ſi ſolum nomen proprium in oratione conſiſteret, aut etiam cum pro nomine, incongrua eſſet oratio.
Quid facis hic Seruius?
Quid facis tu Seruius.
Mele item cum appellatiuo ſine pronomine; vt, Adiuua me optimus vir.
Tace imperitus puer.

Bene autem ſi mutaueris nominatiuum, in vocatiuum. Quid facis domine mi?
Tace imperite puer. *Rectè item.*
Quid ſedes inter dominos ſeruus?
Ibi enim ſubauditur Tu, & participiũ ens, vt ſit conſenſus; Tu ens, vel qui es ſeruus

quid

quid ſedes inter dominos?

Syllepſis.

Maſculeum reliquis, neutro muliebre praibit.
Prima alijs perſona itidem, Ternaq; ſecunda

Senſus eſt: Syllepſis, quę Latine conceptio vel comprehenſio verti poteſt, eſt indignioris ad dignius mediata reductio.

Eſt aũt duplex: Generũ ſcilicet, & pſonarũ

Syllepſis generum fit cum adiectiuum duobus ſubſtatiuis inter mediata coniunctione diuerſi generis accommodatum, pręſtantiori reſpondet.

Sic vt maſculinum, præſtet fœminino, & neutro, fœmininum tantum neutro: vt,
Hippolytus, & Penelope pudici.
Paraſitus, & Scortum impudentes.
Hera, & mancipium rixoſæ.
Ouid. Mulciberis capti Marsq; Venuſq; dolis.
Virg. Cęſoſq; reportat.
Almonem puerum, fœdatique ora Galeſi,
Lucanus, Sunt leges, & plebi ſcita coactæ,

Quãuis nõ deſint qui dicant Lucani exẽplũ monadicon eſſe, & mendo non carere.

Tum verò fit perſonarũ cõceptio, cũ duo ſingularia interueniente copula plurali verbo iunguntur, qđ præſtantiori reſpondeat:

Quorum alterum perſonæ primæ, cogit verbum eiuſdem eſſe: Terentius,
Hæc neque ego, neque tu fecimus.
Plautus, Meruimus ego, & pater de vobis, & Republica.

Si verò Tu, Verbo addas, verbum erit ſecundæ

cundę perſonæ; Virgilius,
Et ſpolia ampla refertis.
Tuque,puerque tuus.
Porò in Syllepſi quatuor requirũtur po tiſſimũ,dictio concipiens, dictio concepta, copulatiua coniunctio,& verbum, vel adiectiuum pluralis numeri cũ dictione concipiente conueniens.
Copulandi vim habet nonnunquã præpoſitio,cum,vt,Virg. Remo cũ fratre Quirinus Iura dabunt.
Ouid. Ilia cum Lauſo de Numitore ſati.
In quibus, & ſimilib. cum particula, ſumitur pro, Et, ablatiuusq. reſolui debet in caſum ſimilem præcedent: vt, (muus. Quirinus cũ Remo, ideſt, Quirinus & Remus. Ilia cum Lauſo, id eſt, Ilia & Lauſus.
Syllepſis implicita.
Implicitam dicas cum Subſtantiua tacentur.
Senſus eſt: Eſt & alia Syllepſis, quæ implicita dr̄; fit autẽ qñ ſubſtantiua nõ explicantur, ſed in una dictione ſubintelligitur: vt cum Virgilius de Cupidine, & Venere loquens ait: Procumbit vterq; Pronus humi.
Et Ouidius de Phædra,& Hippolyto.
In magnis læſi rebus uterq; ſumus.
Et Terentius de Eunucho, & Aethiopiſſa. Heus iubete iſtos foras exire quos iuſſi ocyus. *Inanimata Subſtantiua.*
Res anima ſi fortè carent ſit mobile neutrum.
Senſus eſt: Plura ſubſtantiua cuiuſcunq; ſint generis, ſi res inanimatas ſignificẽt, ad

adiectiuum plurale generis neutri, referri debent: vt,
Quies, & iocus homini neceſſaria (ſunt.
Saluſtius, Diuitiæ, decus, gloria i oculis ſita
Submonitio.
Hæc autē regula dicitur regula in differētiæ quod ſubſtātiua poſſunt eſſe cuiuſcūque generis ſine differentia Virgilius,
Cum Daphnidis arcum.
Fregiſti & calamos, q̄ tu puerſe Menalca.
Et cum vidiſti puero donata dolebas.
Vbi duo ſubſtātiua maſculina iūxit neutro plurali, vt Saluſtius duo fœminina.
Nox, & præda hoſtem remorata ſunt.
Zeugma.
Proximius uerbum, uel mobile Zeugma tuetur.
Sed magis amotum quando colatio fiet.
Senſus eſt; Zeugma, quę eſt vnius verbi ad diuerſos nominatiuos: aut adiectiui ad diuerſa ſubſtātiua reductio, fit dupliciter: aut cum proximioris ſubſtātiui caſum, genus, & numerum reſpicit adiectiuum; vt,
Quęrendę facultates deinde virtus. Ironia Virg. Caper eſt tibi saluus, & hædi;
Terentius, Vtinam aut hic ſordus, aut hæc muta facta ſit.
Aut cum verbū duob. nominatiuis effertur; quod propinquiori reſpōdeat; vt Virg. Silet omnis ager, pecudes, pictæq; uolucres, Plus vident oculi, quam oculus.
Virg. Quamuis, illę niger, quamuis tu candidus eſſes.

Submonitio.

Collatio tamẽ & ſimilitudo ſic peruertũt ordinem, vt uerbum vel adiectiuum reſpõdeat remotiori, vt Saluſt.

Numidas in omnib. plijs magis pedes quã arma tutati ſunt.

Cic. Nihilo magis ego quàm vos ſubſidio Domitio ire poſſum; Sic.

Melius ego iſtud quàm vos feciſſem.

Hoc ille ita prudenter vt ego feciſſet;

Vel vbi Niſi particula, clauſulam ſubiũgit.

Terent. Talem filium nulla niſi tu pareret.

Potæ tamen metri neceſſita te coacti etiã uiciniori coniunxerunt; Virgilius,

Nihil hic niſi carmina deſunt.

Ouidius, Quid niſi ſecretæ leſerũt Phyllida ſyluæ.

Prolepſis.

Partitur totum cum uerbo in membra Prolepſis. Dixeris implicitam cum totum aut membra tacentur.

Senſus eſt; Prolepſis, quæ Latinè præoccupatio dicitur, eſt præſumptio totius, cui ſubijciuntur partes; Cum ſcilicet generalis quædam dictio præcedit, & rurſus in partes deducitur verbo non repetito? Quæ dupliciter fieri ſolet: aliquando enim verbum præcedit, & dictioni uniuerſali copulatur, ut Virgil. Compulerantque greges Corrydon, & Thyrſis in vnum.

Thyrſis oues, Corydon, diſtentas lacte capellas.

Ali-

Aliquãdo verò verbum cum partibus adiungitur, & tunc collectionis dictio præcedere debet, quam ſemper pluralem eſſe oportet, aut re, aut ſignificatione: vt, Aquilarum alia volat ab Oriente, alia ab Occidente. Auitij generis aliud terreſtre, aliud aquatile.

Eſt etiã prolepſis quædam implicita, quæ fit cum vniuerſalis illa dictio, vel partes non exprimuntur: vt,

Alter alterius onera portate: vbi uos, intelligitur in verbo portate, partis verò ĩ alter. Sic, Terent. Curemus æquam vterque partem tu alteram, ego item alteram, in verbo Curemus totum, quod eſt non ſubintelligitur, & partes continentur in diſtributiuo vterque.

Antiptoſis.

Pro caſu caſum pone, Antiptoſin habebis.
Non paſſim, aut cuiuis ſed parce utenda Poeſis.

Senſus eſt: Antiptoſis eſt caſus, pro caſu poſitio: vt, Hæret pede pes; pro hæret pes pedi.

It clamor cœlo, pro ad cælum.

Tutumque putauit,
Iam bonus eſſe ſocer; pro, bonum eſſe ſocerum.

Submonitio.

Antiptoſis elegans quidem figura, modo ea cum ratione, & iudicio vtamur, in carmine præcipuè, & cum tanti fuerimus, vt qui ea hactenus ſunt vſi.

Syn-

Syntheſis.

Syntheſis ad ſenſus potius quàm verba tuetur.

Sēſus eſt: Syntheſis eſt diſcrepatio nominatiui à verbo, aut ſubſtātiui ab adiectiuo, ſecundum vocē tantum, non ſecundū ſignificationem; vt, Virgil. Pars infruſta ſecant: Teren. Vbi ille eſt ſcelus qui me perdidit? Idem, Senium, qui me remoratus eſt.

Quæ figura in Poetis, & hiſtoriæ ſcriptoribus parcius inſerta, nonnihil habet venuſtatis: in alijs autem compoſitionibus, quo rarior, eò grata magis.

Synecdoche.

In quartum aut ſextum verbū vel mobile fertur
Cum toti partem permiſſa Synecdocha iungit.

Senſus eſt: Adiectiuum nomen, verbum item paſſiuum aut neutrum abſolutum, eſt participia ab his deriuata regunt partem totius, vel ſubiecti in accuſatiuo, vel ablatiuo, Virg.

Omnia Mercurio ſimilis, vocemq; coloréq; & flauos crines.

Ouidius, grauis vterque domo.

Virgilius, Implicat, & miſeros morſu depaſcitur artus.

Idem, Nicatauribus ac tremit artus.

Sic, Ager depaſtus ſegetes, vel ſegetibus.

Eſt autem Synecdoche, quæ Latinè comprehenſio verti poteſt, attributio partis ad aliquod totum; ſub proprietate verbi, vel adiectiui.

Totum, eſt quod ex partibus integralibus

conſtat:vt homo.
Pars integralis,ex qua, & cæteris totũ conſtituitur:vt Anima,Corpus.
Subiectũ,cui aliquid accidit: vt Homo eſt ſubiectum ſcientiæ.
Proprietas,Res quæ alteri accidit: vt ſcientia.
Sed de hac figura latius inter nomina, & verba etiam in accuſatiuum,vel ablatiuum vim habentia.

Enallage.

Pars pro parte locum, ſi verſio fiat, habebit:
Pro numero numerus pro caſu caſus, & ipſa.
Pro perſona alia, & paſſim pro tempore tempus,
Et modus in verbis, aduuerbia præpoſitura.

Senſus eſt. Figuratus eſt etiam ſermo cum authores aliam partẽ orationis, pro alia reponũt:Quæ figura Enallage vocatur,mutatio.ſ.ſine vlla ratione, concinnitatis tãtum cauſa vſurpata:vt cũ nomen pro aduerbio recipiter;vt,
Sublime volat Sole recens orto:pro, Recenter,& ſublimiter.
Libens faciam:pro libenter.

Pronomen loco nominis.

Non ea vis animo;pro tanta,vel talis.

Verbum etiam loco nominis.

Velle ſuum cuique eſt:id eſt,voluntas ſua.
Participium item pro nomine, idque quattuor modis:de quibus inter participia facta nomina.

Aduerbium pro nomine: vt.

Hinc

Hinc illæ lachrymæ: pro ex hoc.

Coniunctio pro aduerbio, vt.

Quidem, pro certè, vel, profectò.

Commutatur interim etiam vnius partis orationis ſpecies, vt propria, pro ſuis poſſeſſiuis: Virgil. Et Dardana ſuſcitat arma: pro Dardania.

Et proprium pro adiectiuo, vt.

Hector vterque animo, Tullius eloquio:

Poſitiuus pro comparatiuo.

Terentius, Porrò quia eſt homo paulò tolerabilis: pro, tolerabilior.

Comparatiuus, pro poſitiuo: vt.

Superior, p̄ p̄cedēti: Poſterior, pro ſequēti.

Superlatiuus pro comparatiuo, vt.

Primum, pro prior.

Vſurpatur & numerus certus pro incerto: Cicero, Sexcēta poſſim decreta proferre.i. multa. *Numerus ſingularis pro plurali.*

Pars volucres factæ: de quo in Syllepſi: vt, de caſus pro caſu pmutatione in antiptoſi.

Perſona item pro perſona, vt.

Benedicite omnes aquæ quæ ſuper cælos ſunt: pro, eſtis.

Et in verbis tempus pro tempore, vt.

Accedo ad pediſſequas, quæ ſit rogo: pro accedebam, rogabam; vel, acceſſi, & rogaui.

Et modus pro modo, vt.

Quieſcas, pro quieſce.

Præterea infinitiuus modus p̄ præterito imperfecto indicatiui: vt Terentius,

Facile omnes perferre, ac pati: pro perferebat, ac patiebatur.

Permutantur & aduerbia: vt Terentius, Ibi homo cepit me obſecrare, id eſt, tunc Sin, bene, vel male, pro valde: Cicero, Habetis orationem bene longam. Terentius, Male mulctabo illos. Et coniunctiones: vt vel, pro etiam: Teren. Vel Rex mihi sẽper agebat gratias. In præpoſitionib. ẽt, ſed per parallagen de qua inter figuras poemati frequentes, in Libello noſtro de Quantitatem ſyllabarum.

Eclipſis.

Omnibus Eclipſis, communis partibus aufert.
Corpore de toto medicum nec in vtile membrum.

Senſus eſt; Eclipſis; quæ eſt neceſſariæ dictionis defectus ad legitimã orationis ſtructuram frequens eſt nec inuenuſta tum poetis, tum Oratoribus: per quam non caſus tãtum, ſed & omnes orationis partes ſubaudiri ſolent, vt doctiſſimè collegit Thomas Linacer Britanus:

Primo enim deſideratur nomen; Terentius, Vbi ad Dianæ veneris.

Horatius, Ventum erat ad Veſtæ:

In quibus ſubauditur Templum, vel ædes ſacra.

Via etiam in his.

Terentius, Cur non recta introibas.

Poſtridie ad anum recta pergit.

Partes item; vt.

Primas tenet apud regem

Non

Non poſteriores illi concederem.

Febris : vt,

Laborat tertiana, quartana, quotidiana.

Sermo, aut verbum : vt,

Quid multis moror?

Quid, pluribus opus eſt?

Supprimuntur & verba ſæpius in oratione: vt, Quorſū iſtud? Quorſū hæc? ais ſubaudi

Quid tibi cum illo? eſt, ſubaudi:

Sed de his hactenus: Prudenter Fabius:

Dixit, Subaudi Dij meliora:

Supple, velint.

Deſiderantur & Participia nō ſine gratiam Cicero, Occupationum mearum, vel hoc ſignum erit, quod epiſtola Librarij manu eſt vbi ſcripta, ſubauditur.

Terentius, quo pacto è iure heſterno panē atrum vorent: intelligit Donatus vel maceratum, vel emollitum, aut madefactum.

De ſunt & prępoſitiones in oratione per Eclipſin: Tertio nonas, vel Kalendas: pro ante nonas, aut Kalendas.

Vereor ne exercitum ſatis firmum habere poſſit: pro, Ne non.

Et per aſyndeton, & dialyton coniunctiones: Virg. Ferte citi ferrum date tela, impellite, remos. Cicero, Abijt, exceſſit, euaſit, erupit.

Deſiderari etiā videas vt, vel quod, præcipuè poſt verba: volo, nolo, malo, precor, rogo: vt, Volo ſcribas.

Velim nos facias certiores.

Præterea poſt oportet,neceſſe eſt, & licet: Cicero,Hominem occidat oportet.

Et poſt Puto,reor, credo,opinor,fateor, & ſimilia,Non puto repudiabis in honore, quem in periculo recipiſti.

Vt autem deſiderantur quædam in oratione, ſic & redundare quædam etiã videmus vt,Genitiuum loci:Terentius,Te interea loci cognoui.Cic.Tu abes longè gentium.

Et datiuum mihi,tibi,ſibi.

Mihi gloriatur ſe omnes honores ſine repulſa obtinuiſſe.

Ecce tibi Pompeius noſter.

Et genitiuus eius, poſt particulam quo ad pro quantum:Cicero,Oratoris officium,eſt de omnibus rebus poſſe dicere, quoad eius fieri poterit.

Submonitio.

Plures & eclipticas,& enallagicas formulas ſtudioſo cuique adoleſcenti ſuppeditabit varia ſcriptorum lectio, quas qui cum Thoma Linacro ad communem vtilitatem collegerit, non inutilem fortaſſe laborem ſuſcipiet:dictionis verò, & locutionis figuras,conſultò hic prætermittimus, quod huius compendioli grammatici rationem excedere videantur, & ad Oratores Poetasque magis pertinere.

FINIS.

DE

DE PROSODIA,

ET

VERSVS COMPONENDI

RATIONE,

LIBELLVS.

Auctore Thoma Corræ.

Ad D. Alfonſum Aualum, & Aquinatem Marchionem Iſtonij,

D. Ferdinandi March. Peſcariæ, & Siciliæ prorege, F.

CVm in ſtudijs, quæ ad humanitatem informant ętatis meę bonam partem poſuiſſem, ſpei optimæ princeps, & auitæ laudis, & gloriæ æmule ALFONSE, cœpi tunc me cum ita ſtatuere, non eſſe tanti facienda artis prę cepta, ſi noua, & acuta, quanti ſi vtilia, & ad finem conſequendum fierent accommodata. Et vt alias artes omittam, eam, quę aditum ad cæteras patefacit, nec diſtinctè, nec

nec perſpicuè, nec breuiter explicari ab ijs, qui ſe Grammaticos haberi volunt animaduerti; Et in quauis parte illorum iudicium deſideraui. Nam cum omnes leges Grammaticæ ſint ſtatuendæ, vſu & auctoritate principium ipſa lingua, de qua agitur auctorum, & ad rectam, & puram locutionem ſint referendæ; ſtulte ſanè facere mihi ſunt niſi ij, qui ex ſuo ſenſu multa depromant, & colligendis ijs, quibus vel aliorum placita euellant, vel nouas opiniones inſ. rant omnem diſputationem concludant; quid vtilitas diſcentium exigat, quid doctoris officium poſtulet, quid ars & artis finis requirat, non att ndunt. Enimuerò ſi quam bonum fatum eſt ſortita multorum induſtria, qui in dies illi de ſuo largiuntur nouas commentationes, ita veris præceptis ornaretur, vno, vel altero libello eſſemus contenti, nihil eſſet præterea quod in hoc genere requiremus. Sed ita forte euenit, vt nulla in arte plures libri ſint editi, in nulla vero longius a fine aberrent. Hinc fit, vt prius conſeneſcamus, quam ijs laqueis, quibus nos Grammatici implicauerunt, poſſimus extricare. Quod cum animaduertem, retuli animum ad eã partem, in qua mihi plus operis, & vtilitatis non parum ineſſe videbatur, & ex vſu veterum collegi, quæ ad proſodiam ſpectare putaui. Atq; hanc potiſſimum elegi, quia commẽtor. de poematum generib. co-

 gita-

gitationes meas explicare; hæc vero aditũ aperit ad ea penitus cognoſcenda. Secutus ſuum breuitatem, quia amat moderatũ ſtudium, qui in quauis arte inſudat, & viam facilem requirit. Addidi nonnulla, quæ mihi necessaria videbantur, & cum viris doctis contuli, rogatu amicorum edere cogitaui. In cuius nomine hæc perexigua induſtriæ ſignificatio apparere deberet, non ſtatuebam; cogitanti veteris familiæ veſtræ ſplẽdorem tu in mentem veniſti, cui diligentię meę fructum dedicarem. Nec forte iniuria. Nam cum fortes creentur fortibus, & bonis, & in ſtudio armorum tibi eſt elaborandũ, & in ſpatijs doctrinę conſiſtendum, vt laudes familiæ nobiliſſimæ non ſolum ad æquare, ſed etiam amplificare videaris. Bonitatis eſt munus in ſeipſam intueri, ad ſe ſe omnia cõuertere; Deinde uero omnẽ doctrinam amplecti; & qui vtranque partem coniungit, eũ diuina bona dicimus eſſe conſecutum. Et quoniam in vitam principium virorũ omnes conijciunt oculos, ſeq. ad illorum ſimilitudinem fingunt; vtrumq. coniungere debent principes, vt eorũ vita alijs ſit adiumento. Tu cum eo loco ſis natus, vt in te alij oculos debent conijcere, & a te petere leges viuendi, vt Bonitati maiorum tuorum reſpondeas, & ſtudium armorum, & doctrinæ debes amplecti. Vtriuſque enim ſcientiam, non aliunde, quam ex veſtra familia debes haurire. Quocirca ex-

lum tuum animum, cogitationemque refe-
ras. Cum enim merito virtutis cuiuſdam
incredibilis collegio patrum purpuratorũ
aſcriptum videbis Cardinalem, & dignita-
tis gradu digniſſimum, in quo tu virtutem
magis, quam inſignia virtutis ſuſpicies, pu-
tabiſque eum honorem non præmium, ſed
dignus ad maiora eſſe propoſitum. In eo
vero comitatem, lenitatem morum, man-
ſuetudinem, continentiam, modeſtiam, vir-
tutum omnium reginam Prudentiam mo-
mento ſuo expendes. Quem etſi intuearis
optimorum virorum ſtipatum cohorte,
multo tamen inſigniorem videbis virtutum
maximarum ornatum cætu pulcherrimo.
Omitto alios, quorum ſunt ſexcenti illu-
ſtres viri, & fœminæ in familia veſtra: hoc
tu duces ſequere. Vbi vero animum ad Ro-
mani ſermonis ſplendorem appuleris, hunc
noſtrum libellum habebis, qui tibi ad poe-
ticam, hoc eſt ad diuinam ſapientiam pa-
tefaciat. In qua magnam illa Iſabellam
Peſchariæ Marchioniſſam eo proceſſiſſe vi-
debis, vt non modo huiuſce ætatis Poeta-
rum gloriam adæquet: ſed veterum etiam
concedat penè nemini. Has ergo lucubra-
tiones noſtras excipies ea comitate, quę eſt
propria familiæ veſtræ, & hanc obſeruan-
tiæ in te, tuosq; meæ ſignificationem ęqui,
& boni conſules. Quoties vero hunc libel-
lum euolueris, toties tibi veniet in mentem
is, qui vt ætatulæ tuæ laborem minueret,

iucundum ſibi putauit, ordine, & via facili totam hanc Proſodiæ rationem inſtituere, Ego vero tuam humanitatem ſtudio, & beneuolentia proſequar. Te interea Deus Optimus Maximus ſoſpitet, & fortunet, vt optimorum parentum optatis, & votis virtus tua poſſit magna cum tua gloria ſatisfacere.

PRO-

PROSODIAE ET VERSVS COMPONENDI RATIO,

Auctore Thoma Corræa.

Ad ampliſſimum Marchionem Iſtonij, D. Alphonſum Aualum, & Aquinatem.

DE PROSODIA.

PRoſodia eſt pars Grammatices, germanam cuiuſque ſyllabæ quantitatem explicans. Nam cum ſyllabæ efferantur diuerſa ratione, & accentu propter tempus, & ſpiritum, quæ continent probatorum auctorum conſuetudine, & vſu æſtimanda eſt quantitas illius, vt quoniam nulli genti, & nationi lingua Latina eſt propria, qui illius candorem, & puritatem exoptamus, ab illis fontibus efferendi normam haurire debemus. Qua induſtria duo aſſequemur, tum vt rectam pronuntiandi rationem teneamus, tum etiam vt verſuum principia perdiſcamus, quò & modulatè ſingula verba proferamus, & poetas diuino quaſi numine afflatos, ſpirituq; impulſos imitemur, Cũ enim carmen.

carmen conſtet pedib. pedes verò ſyllabis: neceſſe eſt ſyllabarum quantitatem tenere, vt quæ hos, vel illos pedes ingrediãtur, noſcamus, ut pedũ beneficio carmen conficiamus. Nec verò pedes ſolùm ſunt neceſſarij ad carmen componendũ, ſed ad numeroſã quoque orationem, & concinnam requirũtur. Vnde apparet quã ſit neceſſaria ea ars, & doctrina, qua leges ſyllabæ cuiuſq. contineũtur, ſed hoc loco illæ breuiter ſunt explicãdæ ut pedũ genera pernoſcamus, atq. deniq. verſuum formas. Ac primo de ſyllabis.

De ſyllaba.

SYllaba vero eſt elementum ſub accentu contentum: Nam male Grãmatici definiunt eſſe comprehenſionem duarum, vel plurimum literarũ ſub uno accẽtu, & ſpiritu indefinẽter prolatorum. Nam hac ratione vocales ſyllabæ non eſſent, quæ verè, & propriè ſunt ſyllabæ, & ſyllabarum quaſi parentis, vt.

I, ſequere Italiam ventis, pete regna per undas.

O Melibæe Deus nobis hæc ocia fecit

Nec uerò numerus ſyllabarũ facit ad ſyllabam: quoniã hoc modo ſtirps, ſcrobs, eſſet magis ſyllaba quã ad, de, quod dicendũ non eſt. Nec addendum fuit, prolatarum, cum & ſcribi, & in mente haberi poſſint, & tamẽ ſint ſyllabæ. Fit itaq. ſyllaba vel una, uel pluribus literis, & fit beneficio vocaliũ, quę ſolę breues, uel longæ ſunt, non conſo-

nan-

nantes,quę nec corripiuntur,nec producũt. Ideo enim neceſſariȩ fuerunt uocales,quia ſine illis nõ intelligebatur quãtitas. Faciunt tamen ad cognoſcendam quantitatem ſyllabȩ cõſonantes. Vocales dicuntur, quòd per ſe pronũciari poſſint, cõſonãtes autẽ quod vna cum vocalibus ſonent. Sunt autẽ in ſermone Latino literȩ (teſte Marco Tullio ſecondo de Natura Deorum)numero xxi.uocales quinq. conſonãtes reliquæ. Fiũt ẽt duȩ vocales i, & u, conſonantes interdũ. Primũ quoties vocales incidũt, vt iaceo; iecur, uonus, uado, vanus, votum. Secundo etiã quoties in ſeipſas recidunt, vt cõijcio, abijcio, vulgus, ſæuus. I, quando eſt cõſonans poſita inter duas uocales vim duarũ conſonantiũ habet, vt peius, maius, aio, cuius. V poſt q, liqueſcit, vix ut retinere vim ſuam videatur. Poſt g s aliquando liqueſcit, vt lingua, ſuadeo: aliquando retinet uim ſuam, ut arguo, ambiguus, ſuus, vo: vt Quintilianus auctor lib.1.cap.6. I Ciceroni vocalib. iuncta duplex ſcribebatur, ut aijo, Pompeijus. In dictionib. Latinis uſque ad ſenas literas ſyllabum ingrediũtur, vt A, at ars, fons, glans, ſcrob. Syllaba eſt triplex, longa, breuis, cõmunis, & tales dicuntur eſſe ratione temporis quod habent, Eſt autem tempus in ſyllaba illa mora, quæ inſumitur in pronuntiando, & quoniam tardius aliæ; aliæ citius efferuntur dicitur unum, vel duo tempora in Syllaba eſſe, & ratione tempo-

ris

ris longa vel breuis.
Syllaba longa dicitur, in qua ſenſim pronũtianda duo tempora impēduntur, ac ſic duplici ſcriberetur vocali, vt fa.ama pro fama, reepo, pro repo, maalus pro mal⁹. Nã quoniam veteres eo modo ſcribebãt, quo pronuntiabãt, longas duplici vocali afficiebant, quòd vim duarum obtinerent, vt poono, maatér: Hac tẽpeſtate ea percrebuit barbara efferendi conſuetudo, vt nullũ diſcrimẽ intelligamus inter breuem, & longam, cum in breui curſim, in longa ſenſim, debeamus immorari pronuntiando. Quæ res efficit, vt quid interſit inter accẽtum circumflexum, & acutum minus intelligatur, & longè alio modo efferamus, quàm veteres. Nã illi, Romæ audientes an ſexti, an verò recti caſus eſſet, intelligebãt ex accẽtu, & malus an improbus: an nauis arbor. Syllaba breuis eſt, in qua curſim proferenda vnum tempus abſumitur, vt domus, labor. Syllaba communis eſt, quæ modo longa, modo breuis reperitur, vt Diana: vt, exercet Diana choros. Alma Diana faue. Connubium, vt

Connubio iungam ſtabili, propriamque dicabo. (næos.
Per connubia noſtra, per inceptos Hyme

Syllaba quę uno elemẽto abſoluitur ſemper eſt longa, & ſunt priores quatuor vocales: A, E, I, O, nã V, nũquam reperit ſeparata, vt

A Ioue principium Muſæ, Iouis omnia plena.

Vix è conſpectu ſiculę telluris in altum.
I, decus, i noſtrũ, melioribus vtere fatis.
O Melibœe Deus nobis hæc otia fecit.

Quoties autem Syllabam ingrediuntur plures literæ, tũc ſyllaba vel prima, vel media, vel vltima eſt, vt, in hac dicti ne Minerua; Mi eſt prima, ner media, ua uerò vltima. Prima ſyllaba in dictionibus plurium ſyllabarum eſt vnica, unica item vltima, media plures eſſe poſſunt Monoſyllaba dictio inter vltimas recẽſetur. Quando igitur in ijs quærimus quantitatem, petimus quanta eſt vltima, penultima, antepenultima, quarta a fine quinta, & ſic de cæteris; vt in hac dictione Amphitrioniades, es ultima eſt: a penultima: ni antepenultima: o quarta a fine: tri quinta: phi, ſexta, am prima. Cum igitur vocalium cauſſa dicuntur ſyllabæ quãtæ, quoties illę quatuor per ſe inueniuntur, ſunt longæ: quoties cum conſonantibus ancipites, quoniam mutato loco mutatur quantitas. vnde neceſſe eſt leges quaſdam certas habere, quarum beneficio quanta quæque & quouis loco ſit intelligamus. Et ideo videndum eſt, quanta quæque uocalis ſit in primis, medijs, vltimis, vt inde ad pedes, denique ad verſuum rationem delabamur.

De modis cognoſcendi quantitatem in Syllabis.

QVanta quæuis ſit vocalis, & quouis loco cognoſcitur ſeptem modis, vocali ante vocalem, diphthongo, poſitione,

compoſitione,deriuatione, præpoſitione, & canone.

De primo modo qui eſt in vocalibus ſimul copulatis.

QVoties in Latinis dictionibus vocalis ante aliam vocalem,prior eſt breuis, vt pius,Deus iuſtitia, religio.

Exceptiones.

SEd hinc excipiuntur primo ſecundi caſus antiqui nominũ primæ,vt aurai, aulai,vbi vocalis añ vocalẽ longa eſt;Et ſecundi,& tertij omnium quinctæ,vbi e,ante vltimum i,longum eſt,diei,ſpeciei, materiei. At ſpei,fidei,rei corripit.
Secundo i, ante vocales in fio longum eſt niſi poſt ipſum è ſit r,vt Fio Fia fieres fieri. Tertio nomina, & pronomina habẽtia ſecũdũ caſum in ius, penultimã habent in verſu communem,vt ſolius,totius,illius,ipſius At alter penultimam ſemper,corripit. Alius verò perpetuo producit, vt alius. Quarto he variatur,eheu producitur. Quinto hæc nomina habẽt vocalem ante vocalem communem, Maria Academia; chorea, platea, Rhomphea,Malea promontorium, Diana, Nomina Barbara,& Peregrina libere,hoc: vel illo modo efferre poſſumus. Quæ verò veteres vſurpantur ea nos mutare non decet.

De Græcis vſurpata à Latinis cum vocali ante vocalem longa.

E ante alias.

LAertes, Thais, Menelaus, Archelaus, Michael, Raphael, Taygete, Amphiaraus, Capharnaum, aer.

E ante vocales.

Vt Deiphob. Deianira, Cadmêus, ſpōdêus.

I ante vocales.

ORion, Dius, Dia, Dium, Amphion, Darius, Argia, brauium, Thalia, Elegia, Ironia, Litania, ac denique finita in ia omnia, quando in Græcis eſt ei diphthongus, vt Troilus, Argous, Eous, & ſimilia, vbi ω magnum eſt Græca per iota ſcripta penultimam corripiunt, vt philoſophia, harmonia: ſed de accentu poſtea.

Secundus modus de diphthongo.

EVocalibus in ſeipſas coeuntib. fiunt dipthongi; Nam diphthongus eſt geminus vnius ſyllabæ ſonus. Sunt Latinis frequentes quatuor, ae, au, eu, oe: audeo, prætor, euge, cœlum. Eſt etiam in nominib. tertiæ habentibus patrium caſum in ium, in quarto caſu ei Quæ vt Aulus Gellius eſt auctor lib. 13. c. 19. a veterib. pro i, vſurpabat; iudiciū auriū ſequentes: vnde apud Poetā,

Vrbis ne inuiſcere Cæſar.

In Harpyia fit etiam diphthōgus ex y & i.

Regula.

OMnis diphthōgus tā in dictionib. Latinis, quam in Græcis longa eſt ofædus.

ætas,

ætas;æquæuus, Alexandria, Aeneas, idolatria. In nominibus Latinis diphthongus in compoſitione corripitur, ſi poſt eam ſequatur vocalis, vt præoccupo, præeo, præeſſe.

Tertius modus Poſitione.

Poſitio dicit quoties poſt vocalē ſequūtur duæ conſonantes, aut vna vim duarum continens in eadem dictione aut etiā quoties in eadem eſt vna conſonas, altera ſequitur ꝓximè, vt ramus viridis videatur. Quoties item in proxima dictione poſt vocalem breuem ſequuntur duæ conſonantes, illa longa habenda eſt poſitione, quod tam multa exempla Virgilij, probatorumq; poetarum docent.

Nā quod Grāmatici id vel licentiæ ad ſcribāt, vel cęſurę, homines videlicet ignari veteris cādoris, & venuſtatis, credēdū non eſt tam multos verſus licentia poſſe excuſari.

Ferte citi ferrū, date tela, ſcādite muros:
Immane ſtridens agit cerebroq; coacta.
Tribulaque, traheæq;, & iniquo pondere raſtri.
Aeſtusq;, pluuiasq;, & agētes frigora vētos.
Euriq; Zephyriq; tonat domus.
Lappæq; tribuliq; interq; nitentia culta.
Primoq; Xantoq; ſignaq; Phillodoceq;,

Tibullus.

Pro ſegete ſpicām, ꝓgrege ferre dapem.
Liminaq; laurusq; Dei totusq; moueri.

Nāq; eſt poſt l producitur, quòd apud Grę cos, ex quo fonte ratio omnis verſuum manauit,

nauit, vocalem præcedẽtem producat; Vel ob tempora, quæ ponuntur in dipthongo, cum litera grauiſſi na l, duo tempora, & tonus quidam eſt laurus.

Vim duarum habent x, z, i. poſita inter duas vocales.

Regula.

OMnis ſyllaba, quæ poſitionem habet longa eſto, vt virtus, tollo, concinnus, eius, dixi, Ariobarzanes.
Nos patriã fugim⁹, tu Tityre lẽt⁹ in vmbra.

Exceptio.

SEd quoties poſt vocalem muta cum liquida copulatur, ſyllabam in ſoluta oratione corripiũt, in verſu ancipitem faciũt, vt lugubre, vel lugubre, latebra, & latebra, emigro, vel emigro.

L, & i frequenter mutas conſecutę liquescunt, quòd ſi non liqueſcant ſyllaba longa erit poſitione, vt obruo M, & N, in dictionibus Græcis ſolùm fiunt liquidę, idq. rariſſimè, vt Progne, Cygnus, Tormoſſa, Torãne. In his dictionibus, eſt natura lõga, & ideo nunquam poteſt corripi, vt Theatrũ dolabras, ſimulacrum ſalubris, lauacrum candelabrum, delubrum, volutabrum, velabrum, vẽtilabrum, pſilothrũ; matris quia a mãter eſt, longa natura eſt, ſed illa poſitio vbi poſt vocalẽ vnius ſyllabæ in proxima ſequuntur duæ conſonantes eſt ad arbitrium componentis longa, vel breuis, vt ponite ſpem Danas.

Quartus modus de compoſitione.

QVanta fuit ſyllaba in ſimplici, tāta eſt in cōpoſitio. Prælego quia lego, redū co quia dūco, redamo quia amo. Eſique hic modus perutilis ad cognoſcendam etiā ſim plicium quantitatem, vt ſi neſcias facio quā tam habeat priorem, compone & intelliges facile perficis, reficis, ergo facio breuem ha bet, quia compoſitum ſimplicis quantitatē retinet. Ita peto quia expeto, repeto, pōno quia compono. Potens quia impotens.

Exceptio.

HÆc a longis compoſita corripiuntur, pronubus, pronuba â nubo, connubiū variat. Deiero, pereto a iuro Agnitū, cogni tum a notum. Cauſſidicus, maledicus, fatidicus, à dico, nihilum a ni & hilum.

Appendix.

IN priori parte cōpoſitionis corripit, vt peſtifer, omnipotēs, armiſona, tricuſpis, tridens.

Appendicis exceptio vbi producitur i.

TIbicē pleriq; matricida, meridies idem generis maſculini, biduum, ſcilicet, ili cet, pridie, poſtridie, vbique, vbilibet, vbiuis, Gradiuus.

Secunda Appendix.

INtelligendum eſt i, in compoſitione corripi in recto, & cuius in recto, & in alijs caſibus. Non tamen ſimilis compoſitio habet locum in obliquis, vt tantiuis, quantiuis.

Ter-

Tertia Appendix.

QVoties prior pars cõpoſitionis deſinit in e,illud commune erit,vtrare facio calefacio,liquefacio, ſed in his breue eſt,e, e quidem, huiuſcemodi, cuiuſcemodi, & in quib.ne particula negãtis pręponitur, vt nequeo, nefaſtus, nefandus, nefas, ſed nequidquam, ve ne ficus, & nequam producunt.

Quinctus modus de deriuatione.

TAnta eſt ſyllaba in deriuatiuis quanta fuit in primogeneis vocibus,a quibus dependet, vt paternus quia pater, amor amabilis ab,amo,dominus a dominor, roſidus à rore.

Prima exceptio producentium primam cum primogeneum corripiant.

ITalia ab Italo,iucundus a iuno,iugerum à iugo,Cetiſus a Ceres,bini à bis,deni a decem,feralis,feronia,feriari a fero fomes fomentum à foueo. Graduus a gradu: iunnior à iuuenis.Laterna à lateo,pedor a pede,petus a peto, Priamides a Priamo, Rapa,raptum arapto remus a remeo,item remex,remigo,remigium,rete a retineo regula a rego ſecius a ſecus,ſedes a ſedeo ſicelis a ſiculus, trimus a tribus, vomer a vomo, ambitus ab itum quando eſt participium.

Secunda exceptio corripientium primam, cum primogeneam producant.

ARiſta, arena,ab areo,lucerna a luceo, acerb.ab acer,bub,ulus a bũb⁹, dicax a dico

a dico, lotium a lōtu, manus a māno, nō to a notu, odium ab odi, perfidus a fidus, ſagax a ſaga, ſtabulum, ſtabilis a ſtatu, ſopor a ſopio, vadum a vadendo, vitium a vito.

Appendix.

QVo facilius vim huiuſmodi intelligas, & vtilitatem, obſeruanda tibi eſt analogia, ſiue proportio. In quibus enim illa attenditur, & quātitas eſt ſpectāda, vt in omnibus temporibus cuiuſque modi, quę pendent a præteritis indicatiui præſentis, a ſupinis, vt initum eſt prælium quia itum.

Sextus modus de præpoſitione.

PRæpoſitio in dictionibus, quas afficit, hoc modo quanta ſit cognoſcitur, A, E, De, Di, Pro, ſe, ducuntur vt amito, educo, depono, diuello, protraho, ſeligo, præter dirimo, & diſertus.

Exceptio.

SI poſt prępoſitionē longā vocalis ſequatur, ex vocalis ante vocalē obſeruetur, vt deamo, deorſum. Hæc etiam compoſita cū pro corripiūtur, profanus, profugus, profeſtus, profari, profecto, proficiſcos, ꝓfiteor, profugio, profundus, pronepos, proneptis, propero, proteruus. Hæc habent cōmunem prologus, propino, procuro, profundo, propello, propago verbum Propago, ſi progeniem ſignificat, corripit, ſi vitem producit. Re incōpoſitis breuis ē, vt reduco, remitto ſed refert pro intereſt producit. Interea ét Poetæ ratione: verſus addūt aliā conſonāntem,

tem, vt poſitione producatur, vt rettulit, repperit, relliquiæ, reppulit.

Appendix.

RElique prępoſitiones ſiue in vocalē ſiuē in ſimplicē conſonantem deſinãt, breues ſunt, vt omitto, antepono, adigo, ſubeo, ineo, ne ago.

Septimus modus de canone,

PRęteriti, ſupini nominis, verbiq. cremēti quantitas mediæ, & vltimæ ſyllabæ, quoties nullo illorum, qui sũt expoſiti modorum cognoſcuntur, obſeruantia erit his, quæ ſequuntur, legibus.

Canon primus de præteritis.

OMne præteritum duarum ſyllabarum priorem habet longam, vt uīdi, mōui, nōui, lēgi, uēni.

Exceptio.

SEd a bibo a bibi, a dodi, a findo fidi, a ſcindo ſcidi, a fero tuli, a ſto ſteti corripiunt. Intellige ſemper ſuperiores leges priores habendas eſſe, vt rui, alui, imbibi, contuli.

Canon ſecundus.

AVi, eui, iui, in præteritis penultimam producit, Amāui, dimicāui, olēui, delēui. petiui. audiui.

Canon Tertius.

OMne pręteritum ſyllabam geminans eadem & proximam corripit, vt tetigi, cĕcidi, pepigi. Sed cecīdi a cædo penultimam producit, & pepēdi a pedo.

De Supinis Canon primus.

OMne ſupinum diſſyllabum priorem producit, vt nōtum, mōntum, lōtum

Exceptio.

CItum a cieo ſecundæ, datum a do, itum ab eo, quitū ab queo, rutū a ruo, ratū a reor, ſitum a ſino, ſatum a ſero corripiūt. Compoſita a ſto in itum etiam corripiuntur, vt præſtitum conſtitum.

Canon Secundus.

SVpina in tūm venientia a pręteritis in āui, ēui, īui, habent penultimam longā, vt amatum, prędicatum, deletum, repletū, petitum, auditum.

De Cremento ac primum nominum.

CRementum eſt additio vnius, aut plurium ſyllabarū ī nominibus, ī caſib. obliquis, in verbis, in alijs pręter quam in prima, & ſecunda pręſentis indicatiui, ſed vltima iudicanda erit vltima nominis vel verbi anteq̄ haberet cremētū, vt ſermonibus duo habet cremēta, mo & ni. In noīe aliud eſt cremētū ſingulare, aliud plurale.

De Cremento ſecunda declinationis.

NOmina in er, ir, ur, habent crementū breue, vt puĕri, ſoceri, generi, uiri, faturi, ſed producit Hibēri.

De Crementu tertia.

DEſinentia in a, habent breue crementum, vt poematis, diadematis.
Terminata in e habent longū, vt monilis, alianris, focālis.

Finita

Finita in o, quæ patrium habent in ônis, & enis longum, vt latrones ue bulones, Anienis. In inis breue, vt voraginis, vertiginis.

Exceptio.

HAec propria in onis corripiunt, Britonis, Saxonis, Macedonis.

Cadẽtia ĩ E, & D, ꝓducũt cremẽtũ, vt Halẽcis, Melchiſedẽcis, Dauidis, et Bogudis corripit.

Flexa in al maſculina corripiunt, vt Salis, Hannibalis, Aſdrubalis, & neutra producunt, vt ceruicalis, vectigalis.

In el producunt, vt Michaelis, Gabrielis.

In is corripiunt, vt pugilis, mugilis.

In ôl, ſolus, eſt, ſol longum, ſonlis.

In vl corripiunt, vt præſulis, conſulis.

In an producunt, vt Titanis, Pæannis,

In en corripiunt, ut luminis, fulminis, præter, ren, ſplen, lien, ſiren.

In is producunt vt Delphinis, ſalaminis,

In on Græca, quæ per magnũ ω ſcribũtur, ſunt longa, quæ ꝑ o paruũ, breuia, vt Agõnis, Babylõnis, Damõnis, vt Agamẽnones, Amazones, Iaſonis.

In ar producũt, vt Calcaris, cocleãris, at ꝓpria corripiũt, vt Cæſaris, Amicaris, & hæc iubar, lucar, boſtar, neſtar, lar, & par.

In er corripiũt, vt Vberis, piperis, carceris; ſed hæc producunt Ver, Hiber, & Græca, vt Cratẽris, charactẽris, præter aer, & æther.

In ôr ꝓducũt, vt caloris, mœroris, ſaporis, ſꝫ hęc corripiũt arbor, ſequor, marmor, tri

corpor,memor, & Grçca ,ppria,Caſtoris, Hectoris Naboris, At ardor hēt cōmunem In ur, corripiunt, vt gntturis, murmuris, Roboris,Eboris,ſed producit fur.
In as producunt, vt honeſtâtis, poteſtâtis prter anas, mas vas vadis, & Grçca in adis, vt lampadis, Palladis.
In es corripiunt, vt militis ,palmitis. Hæc ,pducūt locuples,interpres,quies, merces, hæres,& Græca in eris, vt Chremētis, magnentis,tapētis.
Is quando habet idis,corripit,vt cuſpidis, iaſpidis:quando itis producit,vt ſamnitis. Et inis ab is, & in longa eſt, vt Salaminis, Delphinis.Eris breue,vt pulueris,& in Latinè,vt ſanguinis.
In os producunt,vt floris, nepotis.At hæc corripiunt bos,compos,impos.
In us corripiunt vt frigoris, numeris,tpis, monoſyllaba ,pducūt:vt mus,tus,& habētia utis,vt iuuētutis,ſalutis,& cōparatiua ius, vt peius peioris,& i udis,vt icudis, & tellus.
Quç in duas exeūt conſonantes,crementū hñt breue, vt chalybis, ancipitis, hiemis; hçc ,pducunt dydiops,cyclops,plebs,ſeps.
Caput cum compoſitis crementum habet breue, capitis.
In ax producūt,vt rapacis,feracis.hçc corripiunt ſtriax,fax,panax,opax, anteax.ſtorax,ſmilax,pharnax,abax,colax.
In ex, corripiunt vt vindicis, culicis. Sed hçc producunt,vibex,lex,veruex,rex.

In ix. ꝑducũt vs adiutricis, genitricis. Sꝫ hęc corripiũt calix, pix, larix, ſalix, coexẽdix, filix, ſilix, maſtrix, varix, fornix, nix. In os producũt, vt velocis, ſolocis, ſed hæc corripiũt Allobrox, Cappadox, præcox. In vx, corripiũt vt cõiugis, traducis, reducis, hęc producũt, lux, frux, Pollux. In yx, corripiunt vt Phrygis, Erycis. Producũt verò bombyx, ſandix, bebrix.

De Cremento pluralis numeri.

AE, & O, ĩ cremẽto plurali nominum primę, ſecũdę, & quinctę declinationis producũtur, vt Muſarũ, ſeruorũ, dierũ, I, & V, in cremẽto plurali nominũ tertiæ, & quartæ corripiuntur; vt ſermonib. matribus, ſenſibus, artubus. *Appendix.*

PRonomina, & participia in cremẽto nominis intelliguntur & eiſdẽ comprehendũtur legibus. *De Cremento Verbi.*

CRementum verbi intelligẽdũ eſt fieri quoties plures ſyllabas illud recipit, quã erãt in ſecũda pſona ablatos, domas domamus, domabamꝰ. Quòd ſi verbũ careat ea pſona, fingẽdũ erit, vt in largior, fingamꝰ eſſe largio largis, vnde largiebar, largiebamini, largitis. At etiã in verbis paſſiuis cremẽti ratio ad actiua reuocãda eſt, vt amor amaris. In deponentibus, & communib. (ſi quæ tamẽ illa reperiuntur) fingenda erit vox actiua, vt amplecto amplectis, vnde amplecteris amplectebar, quia legeris, quia legebã.

Poteſt autem verbũ quadruplex cremẽtũ capere, vt audio, audis, audiebã, audiebam⁹, audieramus, audiebamini. Primũ cremẽtũ dicitur vocalis, quę fuerat vltima ſecũdæ perſonæ, proxima ſecundũ: hic proxima tertium, quarta deniq. ante penulti ma quoties verbum tot creméta recipit.

Canon primus de cremento Verbi.

A In omni cremẽto lõga eſt, amamus, legamus, ſed ſolum excipitur primũ crementũ a do cum ſuis cõpoſitis primę, vt dabam, venundabam, circundabã, in ſecundo, vel tertio cremento a longũ eſto, vt dabamus, circumdabamus.

Canon ſecundus.

E Quoties nõ ſequit̃ poſt R, lõga eſto, vt amẽmus, docẽmus, legẽmus. Quãdo verò ſequitur R, ſi ſit tẽpus pręſens tertiæ coniugationis tã paſſiuæ, quàm actiuæ vocis cũ præterito imperfecto optantis, & ſubiungentis modi E, eſt in primo cremento correpta, legeris, legerẽ, legeret. E ante rã, rim, ro, in omni cõiugatione corripitur, amauerã, amauerim, amauero, docuero, audiuerã. Nec ſolũ de primis pſonis intelligas, ſed de omnib. vtriuſque numeri horũ tẽporum. *Appendix.*

B Eris, & bere corripitur, vt amaberis, doceberis.

E in tertijs pſonis præteriti perfecti in dicantis modi producitur, vt amauerũt, vel amauere. Item in futuro indicãtis modi,

vt legar lēgeris,audiētis.
Re ante re,vel ris in optāti modo,& ſubiungenti,vt amarēris,docerēris.

Appendix.

POete ſua licētia aliquādo.E ī penultima pteriti modi ſubiūgētis corripiūt, vt obſtupuit,ſteterūtq. comæ,& vox faucibus hæſit. Poſtquam Aediles emerunt.

Canon tertius.

IN primo cremēto verborū quartæ ſemper producitur,vt audimus,ſancimus, īmus,eſurīmus.
In pterito tñ venimus corripitur.In alijs corripit, vt legimus,docuim⁹ amauim⁹. Rim⁹,& ritis,Poetæ pducūt,vt amaueritis in præterito perfecto,& futuro ſubiungentis modi.Aliq corripiūt,ut quærimus quæritis.Hæc ī,in penultima producunt, nolite, nolito, nolimus, velimus,velitis; ſīmus,ſitis.

Canon quartus.

OIn cremēto verborum lōga eſto, vt amatote,legitote.V breuis eſt vt volumus,nolumus,ſumus, quæſumus.

Obſeruatio.

PRimæ & mediæ,quę his legib.q̄ ſūt expoſitę nō poſſunt cognoſci,quātę ſint cognoſcētur hac arte.Nā de vltimis eadē ē rō. Si qua difficultas eſt,ea ī medijs ieſt. Vt igitur aliquo modo minuat diſcentiū labor, ne ſit op⁹ cōſulere ſemp in medijs theſauros;& Calepinos, excogitādę fuerūt dictiones aliq,quarū beneficio mediæ

labę,& primę,quę cognoſci non poterũt legib.aſſignatis,intelligat facile, quanta ſit earũ quãtitas. Quemadmodum enim Dialectici ingenioſi barbaras quaſdã dictiones,artificioſas,tñ;quarũ eſſet i figuris argumẽtorũ uſus:Ita hę excogitãdæ fuerunt,ut facile,qui eas habeat in mẽte, uideat,an in ea dictione ſyllaba,uel hęc, uel illa ſit longa,uel breuis. Ac primum de primis,deinde de medijs agemus.

De primis ac primum de vocali.

ãl Ma Sã Nã.

A Ante l,m,n,s,in diſſyllabis ꝓducitur, Vt tãlus,bãlo,fãma,Sãmus, uãnus, lãtius, naſus, cãſus, & hæc fabula,crãbro, ſtanbellum,lãbor eris,pãbulum.tãbes,& uerbalia in bilis, flabilis prẹter habilis, & ſtabilis ãcer,Acis, Cãcus,brachę,brãchiũ,Dacus,facũdus, mãchina, mãcero, Pachinus,Pacuuius,Plãco,Thrãca, uancia,uanciniũ,Clades,Gãdes,rãdix,rãdo, ſpãdix, traduco,trado. Gradiuus, Afer, flagitium flagito, fabus, magus, pagus, magalia,plaga ꝓ vulnere,ſag⁹,ſaga,tragula,ſtrages,ſtragulum, uagina, uagio, alea,baliſta,balena,caligo, Dametas, lamina,lamentor,amentũ,ganeo,Apulia, Apenninus,Apidanus,crapula,rapũ,ſapis,tapulo,areo,area,Bariũ,Caria, lari⁹, lariſſa,nares,pareo,& adiectiua in ar⁹,ut clarus,rarus,car⁹,uarus, Aſius,a,um,aſopus,baſiũ;caſeus,arella,Atys,ater,atina,

chratis,

chratis,gratus,catulus,crater,clatras,frater, mater,fatū,Latona,materia,maturo,maturus,matutinus,pratū,patagia,vates,Saturnus,Vaticanus,cuius,claua,clauis, Dauus, flauus,Mauors,gnauus,gauiſus,Lauinium, prau⁹,nauis,pauo.Hæc vero corripiūt ante conſonātes illas malus,um, amo,chlamys, fames,famos,amita,mamilla,anas,canis,cano,anus,manus,animus,Aſia, aſinus.

E

DE LE.

E Ante d,& l,in diſſyllabis producitur,vt cedo,credo,velum, celo.Et hæc creber, gleba, hebes,hebe,Thebas,Theca,lego as, demū,demo,ſemē,remus,nemo,temo,phema,cepa,repo,cler⁹,cera,heros,pera, ver⁹.

VENVSTE.

E Ante n,s,t,& u producitur,vt Rhenus, lenis,lenio,penuria,eſuurio,Rhet⁹, metior, meta,leuita,leuis. Et hęc debilis,debeo,flebile,Sebeth⁹ trebula,lecyth⁹, Pegaſus, Rhegiū,belua,Eliſiū, delubrū,electrū, Peligni,Peluſium,Peleus,Telephus, ſpelūca,velabrū,Thelemachus,cremētū, Emathia,emolumentū,eminus,ſemina,Phemonoe,ſemita.Hæc verò ante prędictas cōſonantes corripiuntur.Sedeo,medicus, medius a,m,chelys,gelu,gela celeris,velut.Et polyſyllaba vbi e,eſt ante l,vt melior,vetulus,veſeuus,Geta,fretū,metois,metuo,metallū,Metaurus,Thetis,veto,vetus,ſeuerus, breuis,leuis,hoc eſt non grauis.

I, In ſimili Viridi.

I Ante d,l,m,n,r,s,u,longa eſt tam in diſſyllabis,quàm in polyſyllabis fido,nidꝰ, filum,Nillus, crimen,limẽ,vinum,finis miror,virtus,Niſus,ciuis,riſus,riuus.In triſyllabis pridie,rideo,filius,liliũ,ſimia, hymera,vinea,linea,Pyramis,Pyrois,chirurgꝰ;liuidꝰ,viuidꝰ.Tolle hæc tñ,quæ primã corripiunt fides,Cydõ,Dydimus,fidenę, Hydaſpes,Idume,ideo,video.Cylindrus, cilix,filix,hilaris,Ilerda,miliũ,pilus,ſiler, filet,ſileo,ſiliqua,ſtilus,filia,fimus,hymẽ,nimis nimiũ, ſimul;ſimilis,thymꝰ,timeo,cynapes, cynędus,cinis,limo,minor,minę,finus,Minerua,Miniꝰ,miniſtro,minuo,miniſcor, ſinapis:ſine ſiniſtra,ſino,ĩ ops,chiragra lyra, hyrundo,hyrudo,Myron pyrus,pyra, Pyracmon,Pyropus,Pyretrum,Iſaurus, niſi, miſer,ptiſana,ſiſer.

O, Bodogoſino.

O Ante b,c,d,g,m,s,producit, o tñ ante d,ſolũ ĩ dyſſyllabis,vt robur,rodo,codex,cogo,como,pomũ, Moſes.In polyſyllabis,nobilis,ſobriꝰ,ogygiꝰ,comeſſor,roſcidus,adde otiũ Excipies cocytus,focale,Oceanus,Ocyor,Phoca,Phocis,ꝓcerus,vocalis poculũ boletꝰ,doliũ,moles,molior,Nola,nolo,olearus olim ꝓlixus,ꝓles,Tomolꝰ, ſolus,ſoler,ſolers,conor,conus,donũ,nonę pronus, pone,pono, Zona copia,copulo, Opis nympha,Opilio,populꝰ pro arbore, ſopio, Corus vẽtus,corã,Doris.corolariũ, hora,lorũ,Horicus,morꝰ, Orithyia.Oriõ,

chorax

chorax,ſoracte,ploro,gloria,Proteus,Clotho,ouum.Sed ab illa lege longarum excipies glob.obeſus,obulus obex,probo, probum,ſoboles,modus,fodio,Rhodos, odor, Podalyrius, Rhodope, ſodalis,Rhodanus, rogo,rogus,toga,Bromius,coma, dominꝰ, domus, homo,domo,glomero, Homerus, vomo,ſtomachus,tomus,Oſyris,roſa.

V, Iucundus Frugum.

VAnte, c,d,f,g,m,n,r,s,longa eſt o i omnib.ante alias breuis,vt duco,lucus,cudo, ludus,rufus, vſens,ruga,nuga,humor, dumus, fanus, Iuno,curo,ſura,Druſus,fuſus.In polyſyllabis luceo,iucũdus, prudentia,crudelis,iugerũ,lugeo,mutuus, humanus,vnicus,Punicus,cu ia,vridus,muſicus, puſio,vtor,luteus,mutus,nuper,rupes pupillꝰ,ſcrupeus,mula,vligo,Thule,vber,nubes,iubilus,nubo,pubes,ſuper,tuber: Ante alias cõſonãtes tã i diſſyllabis q̃ polyſyllabis breuis ē,cũbo,dubito,culex, lupus,cupio:& ante p̄dictas, i his cucumis cucurbita,cuculꝰ,ſtudiũ,rudis,ſudes,rudens, tuder fugio,fuga,iugũ,cumulo,Numa.humeius, Numantia,numerus,numiſma,Rumex,tumeo,tumulꝰ,tumultus tunica,cuneus, cuniculus,curetes,curulis,Durius nomen fluuij,furio,muria,nurus,murio,ſpurius,puſillus,ſuſurrus. *De Medijs.*

A in medijs Vaga.

AAnte g,& u longa eſt,vt Vorago, Carthago,Timauus,octauus,& verbalia in

abilis deſinentia,vt amabilis,& in abũdus, vt populabũd⁹,& in abulũ,vt incunabulũ, A tabulus,Benac⁹,cloaca,meracus, paſtina ca,piſtaciũ,portulaca,ſarriacũ:Et in aculũ, vt gubernaculũ.In aceus,vt hordeace⁹,venaciũ,& cicada.Et in alis,vt vocalis, canalis,& in amẽ, vt certamẽ,leuamẽ:& ĩ an⁹, vt Germanus,Romanus:Meſſapus,anapis, ſerapis,priapus,ſinapis,amaracus : & ĩ ar⁹, vt auarus,amarus,cocleare,denarius: & in arius,vt ſextari⁹, agaſo,amaſis,omaſũ,Aratus, Achates ,Hæc verò ante g,& ũ,corripiũt,vt Aſparigus,Vertagus,pelagus,Acutiag⁹:mãdragora,& ĩ goras,vt Pytagoras, & Batau⁹,Patauiũ. *E,vel DE DECENT.*

E Ante c,d,l,m,n,t,u,producit,vt verecũd⁹,imbecillus:tolle,Seneca , Diomedes, Sarpedon, tolle Andromeda,eſſedũ,Macedo:Tenedos,vnedo,famẽlic⁹,phaſẽlus, tolle obelus,ſepelio,Eremmus,ſiſpmus. Tolle elemẽtũ,Triptolemus,Ptolemę⁹,Antenor, verbena.Tolle Armenia,Helena,hebenus, iuuenis,ĩgenuus,ĩgeniũ,o len⁹,Porſena & ĩ genes,vt Protogenes, Hermogenes,& ſtenes,vt Ariſthenes,Parthenope,& in mene, vt Climene.Comenta,moretũ.Tolle amethrit⁹,chryſanolẽtũ,lapẽt⁹,Macetes, Phaetõ,Taygea,Venet⁹,& in etas,vt pietas, varietas,& ſueuus.Ante alia conſonantes oĩa breuia præter hæc.Corẽbus,ephẽb.cethegus,Aſclepius,Ioſeph⁹, pręſepe, auſter⁹,a, ũn,cythera,abdera,cyperus, galer⁹,Home

rus,

rus,Hyera,myſteriũ,Hiberus,ſincerus,ſeuerus,trietetis,dis,carcheſiũ,diœcenſis, freneſis, Galeſus,Haleſus,Mileſius,Marpeſus, Magneſia,matheſis,poeſis,& ab eſus compoſita,adeſus,pereſus.

I. QVI.

IAnte q,u,longa eſt vt antiquus, obliqu⁹, ſaliua,Gradiuus,& Aricia,quę in icula, vel iculus deſinunt, vt cornicula,canicula, cuniculus,cõuiuiũ,ceruical,periculũ,redimiculus:& in ica,vel icus,vt amicus, apricus,lectica,formica,faſtidio; Abydos: & in ido,vt libido,formido:& in igo,vt veſtigo, fatigo,faſtigiũ,Origanum,vectigal,aſylus. Aprilis,exilis,ædilis,crocodylus,Maſsylus, Quintilis, ſextilis, ſubtilis,& ile,vt ſedile, monile:& ĩ ilis,a nominib. ſubſtantiuis, vt puerilis,Ariminũ,diſcrimẽ,opim⁹, quadrim⁹,ſublimis: & nomina a verbis quartę in imẽ, vt munimẽ,farcimẽ: Ante ſæpius longa,vt opinor. Pachin⁹. Fere tñ ĩ inus breue, vt cedrin⁹,aſinus:& ĩ ina,vt fuſcina. At butyrũ,Buriſis,corcyra,colliciũ,Epyrus,delirus,papyros,ſaphyros,Amphryſus, Anchiſes,aruiſiũ,Cãbiſes,Elyſa,Dionyſius,gauiſus,,pdiſus,aconitũ,Architas,Cocitus,idolothiton,hermaphrodit⁹.irrito, Luſitania, margarita,pituita,paraſit⁹,Theſites,valitudo. Et ĩ ites,vel ita Greca,vt leuita,leuites. Et ĩ ir⁹, vt aurit⁹,auit⁹, Amphytrite. Præter aliquis,reliquus,ſiliqua,& omnia alia ante alias coſonantes,præter quam ante q,& u.

O *ſo-*

O Tomonos.

O Ante n,m,ſ,t,lõga ẽ,ante alias breuis; vt amõmũ,abdomẽ,corona, Verona, formoſus,aquoſus,Epirota ęgrotus,& hæc Octobor,ꝓfoco,Aetholia capitoliũ,Pactolus,Aſopus,Canopus,Aeſopᵘ,Europa,hyſſopus Aurora,elorus.Pelorus. In orus, vt decorus,odorus.Deniq.quoties apud Græcos ſcribit ω magno. Tolle tñ ante ꝑdictas cõſonãtes,Salome,Salomo,Aponus,Auſonia,octonũ,Geryones. In gone,vel gonos, vt Anthigonus,Erigone Ambroſia.

V, Iucundus. F R V G V M.

V Ante c,d,g,m,n,r,ſ,t,lõga ẽ,ante alias cõſonantes breuis,Eunuchus,Veruca, hirũdo,erugo,acumẽ,fortuna,Arcturus,acurus,Chreuſa.Et hęc ſaluber,adulor, Getulus,turcula,peculiũ:& in bulus, vt Trafibulus. Et ante ꝑdictas cõſonãtes excipies documẽtũ,aurumo,columẽ,irrumo emolumẽtũ,cõtumax, tu eo,monumẽtum Albunea,Camurᵘ,lemures,cẽturio,luxuria,Mercurius,purpura ſabura,penuria,tugurium. Et verba in rio ab vltimo ſupino,vt eſurio, parturio,arbutus. *De vltimis Syllabis.*

V Ltima ſyllaba quanta ſit cognoſcitur ḍiphthongo,vt Muſæ:Poſitioae,vt lex, canone.

A

A in fine longa eſt,vt cõtra,ama,a muſa.

Prima Exceptio.

C Aſus in a,à nominibus primæ rectᵘ, & quinctus,a neutris rectus,quartus,quĩ

ctus,

ctus corripiuntur,vt templa.Vocãdi tamẽ caſus in a,à nominibus in as longam habet vt o Aenea.

Corripiunt etiã puta aduerbiũ, ita,& quia nomina vero in ginta communem habent:

E.

E ĩ fine breuis eſt,vt patre lege,impune.

Prima Exceptio.

GRęca nomina in E longa ſunt,vt Phyſice,Tempe.Secunda aduerbia in E à nominib.ſecundæ; & quinctę declinationis, vt ſanctè,doctè,pridie,quare:Prętcr bene, & male.Tertia caſus in e,a nominib.quinctæ vt fame,fide,& ferme.fere,& monoſyllaba, vt me, te,præter tres coniunctiones quæ,ve,ne. Quarta, modus imperandi ſecundæ coniungationis,vt docem,monem, ſed caue etiam correpta reperitur.

I.

I,in fine longa eſt vt dedĩ,ſeruĩ,patrĩ,ſen ſuĩ,tnĩ.Prima exceptio Caſus dandi, & vocãdi à nominib.Gręcis in as,corripiunt̃,vt Palladi,lampàdi:dandi tamẽ caſus aliquãdo ꝑducitur.ſecunda,Niſi,quaſi,vti,ſicuti, corripiuntur.Mihi,tibi,ſibi,abi,ibi,cõmunem habent in y,breuia ſunt, Moly.Dory.

O.

O in fine longa eſt,vt virgo,domino,legendo,dõ,ſtõ,prõ,õ,& Græca in ω magno, vt Dido,Aletho.Prima exceptio:Ego dico. ſcio,modo,cito,ilico,corripiuntur.

Appendix.

GRammatici o cōmune ſtatuunt, q apud Ouidium, vel Martialem modo longū, modo breue inueniant. ſed cū nec Virgili⁹, nec Lucretius, nec Elegiæ principes corripiant, cōmodius eſt ex eorum cōſuetudine leges depromere q̄ ex nullorū libertate, vt initio oēm licentiā fugiat puer. Deinde lectione aſſidua auctorū diſcet q̄d ſequendū, quid vitādū ſit. Illud tñ animaduerti apud hos auctores tunc vltimam in verbis & nominib. tertię declinationis habere vltimā modo breuem, modo longam quoties penultima eſt breuis, vel ante eſt vocalis, vt lęgo, caro, legio, annuo.

V.

V, longa eſt, vt tum, dium, cornum.

C.

In c, finita producunt, vt fac, lac, duc; præter nec, & donec. Hic ꝓnomē eſt cōmune.

B, D, T.

In b, d, t, terminata corripiuntur, vt ab, apud, caput.

L.

Terminata in l, corripiūtur, vt Hānibal, tribunal, mel fel, vigil, pugil, pręſul, cōſul, ſ el ſol lōga eſt, & barbarū, vt Michael, Nicol.

N.

Deſinentia in N, longa ſunt, vt en, quin, Delphin, grāmaticen. Prima exceptio. Forſan, forſitan.

In an, tamen cū compoſitis corripiunt. Secūda. Nomina maſculina & neutra ī e, corripiun-

ripiũtur,ut flamen;pectẽ,nomẽ,nomen, preter ren,ſplen,lien.Tertia.Caſus i i ou preter paruum corripiuntur, ut Ilion; Pelion,& quartus in,ut Alexin,Daphin, & in an,a nominibus in a, ut Ephigenian, Laodomian.

R.

Finita in R,corripiuntur, ut Cę ſarcalcar, imber, linter, nir,martyr,labor,lepor, guttur murmur; Prima exceptio. Hęc sũt longa lar,ar,nar, par, Ver,cur, fur. Producuntur ẽt, Gręca in r,ut Characte̅r,crate̅,prędter pater,& mater, quę licet manẽta Gręcis,corripiũtur tamen.

As.

As in fine longa eſt,ut pariẽs, monẽs, leges,dies,audies.Prima exceptio Gręca cuius patrius eſt in os,corripiunt,ut Pallas & accuſatiui Gręci in as,ut Platonas.

Es.

Es ultima longa eſt, ut patrẽs monẽs leges,audies,dies. Prima exceptio. Quę in patrio caſu creſcũt corripiũt es,ut miles,diue,preter hęc, Aries,paries,Ceres, abies,pes,ſedã,Recti plurales in Es a nominib.Gręcis corripiunt,ut Arcades,es, a sum,penes,hippomanes, cacoethes Es uerò quando eſt ab edo, longa eſt. Is.

Is in fine breuis eſt,ut febris,legis.Prima exceptio.caſus in is primę & ſecũdę,pdocũt,ut muſis,dominis,uis,nomẽ.Et in is diphthõgo Gręca,ut Pirois,ſimois.Secũ

da ue-

da velis & nolis. Quæ creſcũt in patrio, ut lis, ſamnis, & uis, & velis, & nolis, ſis, a ſũ, vt adſis, quamuis. ſecundæ perſonę ſingulares quartæ, vt fulcis, ſcis.

Os.

Os longa eſt, vt flôs, cos, dominôs. Exceptio. Os oſſis breuis eſt, cõpus & impos. Græca ĩ o paruo, vt Decos, chaos, Pallados.

Vs.

Vs in fine breuis eſt, vt munus, dom⁹ Exceptio. Monoſyllaba longa ſunt pus, rus, mus, omnes caſus in us, quartæ præter, rectũ ſenſus, & Græca vt Panthus, Melanthus, & quæ patrio caſu producuntur, vt virtus, tellus, palus, ſenectus, & IESVS.

Ys.

Ys corripitur, vt Thetys, chelys, libys.

De ſyllaba communi.

SYllaba fit cõmunis in verſu quinq; modis, primus mod⁹ eſt, quoties poſt diphthongum, vel vocalem natura longã ſeq tur proximè vocalis, vt apud Virgilium.

Credimus, an qui amant ipſi ſibi ſõniæ fingunt.

Ter ſũt conati imponere Pelio Oſſam

Et lõgũ formoſe vale, vale inquit Iola

Clamaſsẽt, vt liti⁹ Hylã Hyla oẽ ſonaret.

Secũd⁹ quoties dictio definit ĩ vocalẽ breuem, aut ſimplicẽ cõſonãtẽ poſt correptã vocalẽ haſpiratione fit vocalis cõmunis

Grauis homo infectos linquẽs profugus Hymenæos.

Dum

Dum trepidant it haſta Tago per tempus vtrumque.

Tytirus hinc aberat ipſi &c.

Tertius modus, omnis ſyllaba in fine verſus eſt communis. licet ſit multo melius produci, u l corripi pro vt pes vltimo loco adhiberi ſolitus poſtulauerit.

Quartus modus, vocalis breuis ante mutam & liquidam fit cõmunis, ũt tenebre, vel tenĕbræ.

Quinctus modus cæſura fit ſyllaba, quæ breuis eſt natura, longa, & poteſt etiam remanere breuis.

De ſine plura puer, & quod nũc inſtat agamus.

Et furijs, agitatus amor, & conſcia virtus.

Altius ingreditur & mollia crura reponit.

Luctus vbique pauor, & plurima mortis imago.

Ecce trahebatur a templo, adytisque Mineruæ.

Appendix.

Veterum more, s. cum alteri conſonanti adiungebatur, ſiue præcederet uocalem breuem natura, ſine ſubſequeretur, ſolebat ſyllabam communem efficere.

Egregie cordat⁹homo Cat⁹ Aeli⁹ ſext⁹.

Atque hæc de ſyllabarum quantitate, reſtat ut agamus de pedibus, quibus uerſus conſtat.

De Pedibus.

VT ex ſyllabis cõſtãt pedes,ita verſus,è pedibus. Pedis ãt officium eſt quidã veluti motus,qm̃ mox ĩ alta dictione cele rius videtur terminari,in alia tardius.Vñ Horatius dixit verſum currere,quoniã vt nos pedes mouẽdo,eleuãdoq; ambulamꝰ ita vr̃ verſus currere pedibus cõflatio ex ſyllabis modo depreſſis,modo eleuatis,vt natura pedũ reqrit atq. hinc dicimus ver ſum ſcandere. Nec vero oĩs vox eſt pes,vt monoſyllabę,vt honorificẽtiſſimus & ple rũq. ſcinduntur voces ad pedes efficiẽdos vt Arma.virũq; cano.Arma vi,rũq.cano. eſt igitur pes ſyllabarũ diſpoſitio numero certo numeroſa.Hinc ꝑ ſyllabarũ nume-ro pedes sũt,vt verſus prope modũ nume ro,& vt versũ pedib.metimur,ſic pedẽ tẽ porib. Vt cũ dicimus domus,breuitate & celeritate vtimur;cũ vero mores lõgiꝰ.qa bina ſpatia tꝑis hic collocamus ĩ: quauis ſyllaba,cũ ibi tm̃.vnũ ponamꝰ,.cõſtat igit̃ ſyllabæ pedes.Primꝰ pes duarũ ſyllabarũ; duæ illæ aut breues ambæ,aut lõgæ;aut al tera breuis,altera lõga;prior qñ lõga,po ſterior breuis: qñ prior breuis,poſterior lõga,Quãdo vtraq. breuis, dr̃ Pyrrhichiꝰ vt Amor.Quãdo vtraque longa ſpõdeus, vt virtꝰ. Quãdo prior lõga,poſterior bre uis,Trochęus,vt Mater.Quãdo prior bre uis,poſterior lõga Iãbus;vt Palꝰ. Triſylla [illegible] ·adẽ ratione ſunt octo ,aut.n. oẽs ſyl-

labæ

labæ ſunt longæ, & dicitur Moloſſus; vt Romanos, aut omnes breues, ut Tribrachus, dominus aut duæ breues, una longa Anapæſtus, ut genitrix. Aut duæ longæ, tertia breuis, Palimbachius ut Romanus. aut prima breuis duæ longæ Bachius, ut colores. Aut prima longa duæ breues Dactylus, ut carmina. Aut longa inter duas breues Amphybracus, ut docere, aut breuis inter duas longas Cieticus, ut Iudices. Quadriſyllabi ſunt ſexdecim, quia tot modis diſpoſitæ inueniuntur ſyllabę. Aut omnes longę, aut omnes breues, aut tres breues vna longa, aut duæ breues duæ longæ. Aut una breuis tres longę, aut una longa, tres breues. Aut duæ longę duæ breues, aut tres longæ vna breuis, aut duæ longæ in medio duarum breuium, aut duæ breues inter duas longas, aut alternatim breues duæ, duę lõgæ, aut alternatim longæ duæ, breues duæ. Nec hi pedes diuerſi a ſuperioribus ſed ex illis compoſiti. Atque ita pedes ſunt uiginti octo. Ex his primus fit ex duobus ſpondæis, & dicitur diſpondæus, ut uenatores. Secundus ex duab. Pyrrhichijs, dicitur proceleumaticus, ut itinera; Tertius ex Pyrrchio, & Iambo, Pæan quartus, ut ſtuduerant, Quart⁹ ex Pyrrhichio & ſpondæo, Ionius a maiori, ut uenerari. Quinctus ex Iābo & ſpōdęo, Epitritus primus, ut ſacerdotes. Sext⁹ ex Trocheo & Pyrrhichio, Pęā primus ut definite. Septimus ſpō-
deo,

abilis deſinentia, vt amabilis, & in abūdus, vt populabūd⁹, & in abulū, vt incunabulū, A tabulus, Benac⁹, cloaca, meracus, paſtinaca, pittaciū, portulaca, ſarriacū: Et in aculū, vt gubernaculū. In aceus, vt hordeace⁹, venaciū, & cicada. Et in alis, vt vocalis, canalis, & in amē, vt certamē, leuamē: & ī an⁹, vt Germanus, Romanus: Meſſapus, anapis, ſerapis, priapus, ſinapis, amaracus: & ī ar⁹, vt auarus, amarus, cocleare, denarius: & in arius, vt ſextari⁹, agaſo, amaſis, omaſū, Aratus, Achates, Hæc verò ante g, & ū, corripiūt, vt Aſparigus, vertagus, pelagus, Acutiag⁹: mādragora, & ī goras, vt Pytagoras, & Batau⁹, Patauiū. *E, vel DE DECENT.*

E Ante c, d, l, m, n, t, u, producit, vt verecūd⁹, imbecillus: tolle, Seneca, Diomedes, Sarpedon, tolle Andromeda, eſſedū, Macedo: Tenedos, vnedo, famelic⁹, phaſelus, tolle obelus, ſepelio, Eremmus, ſūpmus. Tolle elemētū, Triptolemus, Ptolemę⁹, Antenor, verbena. Tolle Armenia, Helena, hebenus, iuuenis, igenuus, igeniū, olen⁹, Porſena & ī genes, vt Protogenes, Hermogenes, & ſtenes, vt Ariſthenes, Parthenope, & in mene, vt Climene. Comenta, moretū. Tolle amethrit⁹, chryſanolētū, lapēt⁹, Macetes, Phaetō, Taygea, Venet⁹, & in etas, vt pietas, varietas, & ſueuus. Ante alia conſonantes oīa breuia præter hæc. Corēbus, ephēb. cethegus, Aſclepius, Ioſeph⁹, pręſepe, auſter⁹, a, ū, cythera, abdera, cyperus, galer⁹, Home-

rus,Hyera,myſteriū,Hiberus,ſincerus,ſeuerus,trietetis,dis,carcheſiū,diœcenſis, freneſis, Galeſus,Haleſus,Mileſius,Marpeſus, Magneſia,matheſis,poeſis,& ab eſus compoſita,adeſus,pereſus.

I. QVI.

I Ante q,u,longa eſt vt antiquus, obliqu⁹, ſaliua,Gradiuus,& Aricia,quę in icula, vel iculus definunt, vt cornicula,canicula, cuniculus,cōuiuiū,ceruical,periculū,rediculus:& in ica,vel icus,vt amicus , apricus,lectica,formica,faſtidio;Abydos : & in ido,vt libido,formido:& in igo,vt veſtigo, fatigo,faſtigiū,Origanum,vectigal,aſylus. Aprilis,exilis,ædilis,crocodylus,Maſsylus, Quintilis , ſextilis, ſubtilis,& ile,vt ſedile, monile:& ī ilis,a nominib. ſubſtantiuis, vt puerilis,Ariminū,diſcrimē,opim⁹, quadrim⁹,ſublimis: & nomina a verbis quartę in imē, vt munimē,ſarcimē:Ante ſæpius longa,vt opinor.Pachin⁹.Fere tñ ī inus breue, vt cedrin⁹,aſinus:& ī ina,vt fuſcina. At butyrū,Buriſis,corcyra,colliciū,Epyrus,delirus,papyros,ſaphyros,Amphryſus, Anchiſes,aruiſiū,Cābiſes,Elyſa,Dionyſius,gauiſus,pdiſus,aconitū,Architas,Cocitus,idolothiton,hermaphrodit⁹.irrito, Luſitania, margarita,pituita,paraſit⁹,Theſites,valitudo.Et ī ites,vel ita Greca,vt leuita,leuites. Et ī ir⁹,vt aurit⁹,auit⁹, Amphytrite.Præter aliquis,reliquus,ſiliqua,& omnia alia ante alias coſonantes,præter quam ante q,& u.

O Tonionos.

O Ante n,m,s,t,lõga ẽ,ante alias breuis; vt amõmũ,abdomẽ,corona,Verona, formoſus,aquoſus,Epirota ęgrotus,& hæc Octobor,p̃ſoco,Aetholia capitoliũ,Pactolus,Aſopus,Canopus,Aeſop⁹,Europa,hyſſopus Aurora,elorus.Pelorus. In orus, vt decorus,odorus.Deniq.quoties apud Græcos ſcribit ω magno. Tolle tñ ante p̃dictas cõſonãtes,Salome,Salomo,Aponus,Auſonia,octonũ,Geryones. In gone,vel gonos, vt Anthigonus,Erigone Ambroſia.

V, Iucundus FRVGVM.

V Ante c,d,g,m,n,r,s,t,lõga ẽ,ante alias cõſonantes breuis,Eunuchus,Veruca, hirũdo.erugo,acumẽ,fortuna,Arcturus,acurus,Chreuſa.Et hęc ſaluber,adulor, Getulus,turcula,peculiũ:& in bulus, vt Traſibulus. Et ante p̃dictas cõſonãtes excipies documẽtũ,aurumo,columẽ,irrumo emolumẽtũ,cõtumax, tu eo,monumẽtum Albunea,Camur⁹,lemures,cẽturio,luxuria,Mercurius,purpura ſabura,penuria,tugurium. Et verba in rio ab vltimo ſupino,vt eſurio, parturio,arbutus. *De vltimis Syllabis.*

V Ltima ſyllaba quanta ſit cognoſcitur diphthongo,vt Muſæ:Poſitioae,vt lex, canone.

A

A in fine longa eſt,vt cõtra,ama,a muſa.

Prima Exceptio.

C Aſus in a,à nominibus primæ rect⁹, & quinctus,a neutris rectus,quartus,qui

ctus,

ctus corripiuntur, vt templa. Vocãdi tamẽ caſus in a, à nominibus in as longam habet vt o Aenea.
Corripiunt etiã puta aduerbiũ, ita, & quia nomina vero in ginta communem habent:

E.

E ĩ fine breuis eſt, vt patre lege, impune.

Prima Exceptio.

GRęca nomina in E longa ſunt, vt Phyſice, Tempe. Secunda aduerbia in E à nominib. ſecundæ; & quinctę declinationis, vt ſanctè, doctè, pridie, quare: Pręter bene, & male. Tertia caſus in e, a nominib. quinctæ vt fame, fide, & ferme. fere, & monoſyllaba, vt me, te, præter tres coniunctiones quæ, ve, ne. Quarta, modus imperandi ſecundæ coniungationis, vt docem, monem, ſed caue etiam correpta reperitur.

I.

I, in fine longa eſt vt dedĩ, ſeruĩ, patrĩ, ſen ſuĩ, tuĩ. Prima exceptio Caſus dandi, & vocãdi à nominib. Gręcis in as, corripiunt, vt Palladi, lampadi: dandi tamẽ caſus aliquãdo ꝑducitur. ſecunda, Niſi, quaſi, vti, ſicuti, corripiuntur. Mihi, tibi, ſibi, abi, ibi, cõmunem habent in y, breuia ſunt, Moly. Dory.

O.

O in fine longa eſt, vt virgo, domino, legendo, dõ, ſtõ, prõ, õ, & Græca in ω magno, vt Dido, Aletho. Prima exceptio: Ego dico. ſcio, modo, cito, ilico, corripiuntur.

Appendix.

GRammatici o cõmune ſtatuunt, quæ apud Ouidium, vel Martialem modo longũ, modo breue inueniant. ſed cũ nec Virgili⁹, nec Lucretius, nec Elegiæ principes corripiant, cõmodius eſt ex eorum cõſuetudine leges depromere q̃ ex nullorũ libertate, vt initio oẽm licentiã fugiat puer. Deinde lectione aſſidua auctorũ diſcet qd ſequendũ, quid vitãdũ ſit. Illud tñ animaduerti apud hos auctores tunc vltimam in verbis & nõminib. tertię declinationis habere vltimã modo breuem, modo longam quoties penultima eſt breuis, vel ante eſt vocalis, vt lego, caro, legio, annuo

V.

V, longa eſt, vt tum, dium, cornum.

C.

In c, finita producunt, vt fac, lac, duc: præter nec, & donec. Hic pnomẽ eſt cõmune.

B, D, T.

In b, d, t, terminata corripiuntur, vt ab, apud, caput.

L.

Terminata in l, corripiũtur, vt Hãnibal, tribunal, mel fel, vigil, pugil, prçſul, cõſul, ſ el ſol lõga eſt, & barbarũ, vt Michael, Nicol.

N.

Deſinentia in N, longa ſunt, vt en, quin, Delphin grãmaticen. Prima exceptio. Forſan, forſitan.

In an, tamen cũ compoſitis corripiunt. Secũda. Nomina maſculina & neutra ĩ e, corripiun-

ripiũtur,ut flamen;pectẽ,nomẽ,nomen, preter ren,ſplen,lien.Tertia.Caſus i i ou preter paruum corripiuntur,ut Ilion; Pelion,& quartus in,ut Alexin,Dapnin, & in an,a nominibus in a, ut Ephigenian, Laodomian.

R.

Finita in R,corripiuntur, ut Cęſar calcar, imber, linter, nir,martyr,labor,lepor, guttur murmur; Prima exceptio. Hęc sũt longa lar,ar,nar, par, Ver,cur, fur. Producuntur ẽt, Gręca in r,ut Charactẽr,cratẽ,prẽter pater,& mater, quę licet manẽta Gręcis,corripiũtur tamen.

As.

As in fine longa eſt,ut pariẽs, monẽs, leges,dies,audies.Prima exceptio Gręca cuius patrius eſt in os,corripiunt,ut Pallas & accuſatiui Gręci in as,ut Platonas.

Es.

Es ultima longa eſt, ut patrẽs monẽs leges,audies,dies.Prima exceptio. Quę in patrio caſu creſcũt corripiũt es,ut miles,diue,preter hęc,Aries,paries,Ceres, abies,pes,ſeda,Recti plurales in Es a nominib.Gręcis corripiunt,ut Arcades,es, a sum,penes,hippomanes, cacoethes Es uerò quandò eſt ab edo, longa eſt.

Is.

Is in fine breuis eſt,ut febris,legis.Prima exceptio.caſus in is primę & ſecũdę,pducũt,ut muſis,dominis,uis,nomẽ.Et in is diphthõgo Gręca,ut Piroïs,ſimoïs.Secũ

da ue-

da velis & nolis. Quæ creſcũt in patrio, ut lis, ſamnis, & uis, & velis, & nolis, ſis, a ſũ, vt adſis, quamuis. ſecundæ perſonę ſingulares quartæ, vt fulcis, ſcis.

Os.

Os longa eſt, vt flôs, cos, dominôs. Exceptio. Os oſſis breuis eſt, cõpus & impos. Græca ĩ o paruo, vt Decos, chaos, Pallados.

Vs.

Vs in fine breuis eſt, vt munus, dom⁹ Exceptio. Monoſyllaba longa ſunt pus, rus, mus, omnes caſus in us, quartæ præter, rectũ ſenſus, & Græca vt Panthus, Melanthus, & quæ patrio caſu producuntur, vt virtus, tellus, palus, ſenectus, & IESVS.

Ys.

Ys corripitur, vt Thetys, chelys, libys.

De ſyllaba communi.

SYllaba fit cõmunis in verſu quinq; modis, primus mod⁹ eſt, quoties poſt diphthongum, vel vocalem natura longã ſeq tur proximè vocalis, vt apud Virgilium.

Credimus, an qui amant ipſi ſibi ſõniæ fingunt.
Ter sũt conati imponere Pelio Oſſam
Et lõgũ formoſe vale, vale inquit Iola
Clamaſsēt, vt liti⁹ Hylã Hyla oẽ ſonaret.

Secũd⁹ quoties dictio deſinit ĩ vocalẽ breuem, aut ſimplicẽ cõſonãtẽ poſt correptã vocalẽ haſpiratione fit vocalis cõmunis

Grauis homo infectos linquẽs profugus Hymenæos.

Dum

Dum trepidant it haſta Tago per tempus vtrumque.
Tytirus hinc aberat ipſi &c.
Tertius modus, omnis ſyllaba in fine verſus eſt communis. licet ſit multo melius produci, u l corripi pro vt pes vltimo loco adhiberi ſolitus poſtulauerit.
Quartus modus, vocalis breuis ante mutam & liquidam fit cõmunis, ũt tenebre, vel tenẽbræ.
Quinctus modus cæſura fit ſyllaba, quæ breuis eſt natura, longa, & poteſt etiam remanere breuis.

De ſine plura puer, & quod nũc inſtat agamus.
Et furijs, agitatus amor, & conſcia virtus.
Altius ingreditur & mollia crura reponit.
Luctus vbique pauor, & plurima mortis imago.
Ecce trahebatur a templo, adytisque Mineruæ.

Appendix.

Veterum more, s. cum alteri conſonanti adiungebatur, ſiue præcederet uocalem breuem natura, ſine ſubſequeretur, ſolebat ſyllabam communem efficere.
Egregie cordat⁹ homo Cat⁹ Aeli⁹ ſext⁹.
Atque hæc de ſyllabarum quantitate, reſtat ut agamus de pedibus, quibus uerſus conſtat.

De

De Pedibus.

VT ex ſyllabis cõſtãt pedes,ita verſus,è pedibus. Pedis ãt officium eſt quidã veluti motus,qm̃ mox ĩ alta dictione celerius videtur terminari,in alia tardius.Vñ Horatius dixit verſum currere,quoniã vt nos pedes mouẽdo,eleuãdoq; ambulam⁹ ita vr̃ verſus currere pedibus cõflatio ex ſyllabis modo depreſſis,modo eleuatis,vt natura pedũ reqrit atq; hinc dicimus verſum ſcandere. Nec vero oĩs vox eſt pes,vt monoſyllabę,vt honorificẽtiſſimus & plerũq; ſcinduntur voces ad pedes efficiẽdos vt Arma.virũq; cano.Arma vi,rũq.cano. eſt igitur pes ſyllabarũ diſpoſitio numeroſa certo numeroſa.Hinc ꝑ ſyllabarũ numero pedes sũt,vt verſus prope modũ numero,& vt versũ pedib.metimur,ſic pedẽ tẽporib. Vt cũ dicimus domus,breuitate & celeritate vtimur;cũ vero mores lõgi⁹,q̃a bina ſpatia tp̃is hic collocamus ĩ quauis ſyllaba,cũ ibi tm̃ vnũ ponam⁹,.cõſtat igit ſyllabæ pedes.Prim⁹ pes duarũ ſyllabarũ; duæ illæ aut breues ambæ,aut lõgæ;aut altera breuis,altera lõga;prior qñ lõga,poſterior breuis: qñ prior breuis,poſterior lõga,Quãdo vtraq. breuis, dr̃ Pyrrhichi⁹ vt Amor. Quãdo vtraque longa ſpõdeus, vt virt⁹. Quãdo prior lõga,poſterior breuis,Trochęus,vt Mater.Quãdo prior breuis,poſterior lõga Iãbus;vt Pal⁹; Triſyllabi eadẽ ratione ſunt octo ,aut.n. oẽs ſyllabæ

labæ ſunt longæ, & dicitur Moloſſus; vt Romanos, aut omnes breues, ut Tribrachus, dominus aut duæ breues, una longa Anapæſtus, ut genitrix. Aut duæ longæ, tertia breuis, Palimbachius ut Romanus. aut prima breuis duæ longæ Bachius, ut colores. Aut prima longa duæ breues Dactylus, ut carmina. Aut longa inter duas breues Amphybracus, ut docere, aut breuis inter duas longas Cieticus, ut Iudices. Quadriſyllabi ſunt ſexdecim, quia tot modis diſpoſitæ inueniuntur ſyllabę. Aut omnes longę, aut omnes breues, aut tres breues vna longa, aut duæ breues duæ longæ. Aut una breuis tres longę, aut una longa, tres breues. Aut duæ longę duæ breues, aut tres longæ vna breuis, aut duæ longæ in medio duarum breuium, aut duæ breues inter duas longas, aut alternatim breues duæ, duę lõgæ, aut alternatim longæ duæ, breues duæ. Nec hi pedes diuerſi a ſuperioribus ſed ex illis compoſiti. Atque ita pedes ſunt uiginti octo. Ex his primus fit ex duobus ſpondæis, & dicitur diſpondæus, ut uenatores. Secundus ex duab. Pyrrhichijs, dicitur proceleumaticus, ut itinera; Tertius ex Pyrrchio, & Iambo, Pæan quartus, ut ſtuduerant, Quart⁹ ex Pyrrhichio & ſpoudæo, Ionius a maiori, ut uenerari. Quinctus ex Iãbo & ſpõdęo, Epitritus primus, ut ſacerdotes. Sext⁹ ex Trocheo & Pyrrhichio, Pęã primus ut definite. Septimus ſpõ-

deo,

deo,& Pirrhichio Ionius a minori, vt por tabimus. Octauus ex ſpondæo,& trochæo, Epitritus quartus, vt Conſtantinus Nonus ex Iambo,& trochæo Antipaſtus, vt hono ratus. Decimus ex trochæo,& Iambo, cho riãbus, vt nobilitas. Vndecimus ex duob. Iambis, Dijambus, vt propinquitas. Duodecimus ex duobus Trochæis Dichoræus, vt conſequutus. Decimus tertius ex Iãbo, & Pirrhichio, Pæan ſecundus, vt potentia. Decimus quartus ex Pirrhichio, & Trocheo; Pæan tertius, vt ſociare. Decimus quinctus ex Trochæo, & ſpondeo Epitrit⁹ ſecundus vt indicabunt. Decimus ſextus eſt ſpondæo,& Iambo Epitritus tertius, vt diſcordiæ. Et quoniam his conſtat verſus videamus, quid ſit verſus, & quot genera.

De Verſibus.

SEnſa mentis aut explicamus oratione ſoluta, aut numeris certis aſtricta, quæ compoſitio Rhythmus dicitur, ex qua com poſitione Græcè metrũ, Latinè verſus modus, carmen dicitur, ſed tamen differant ſignificatione. Rhythm⁹ eſt duplex, alius in ſyllabis propter pedes, alius ĩ pedibus propter verſum, eſtque Rhythmus nihil aliud quam menſura quædam, & proportio pedum inter ſe pro rei deſignatæ modo; Nã alia eſt concinnitas,& proportio ſi dicam, Tu patulæ recubans ſub tegmine Tytire fagi,

fagi, Et alia ſi dicam, Tytire tu patulæ recubans ſub tegmine fagi. Vnde apparet non idem eſſe Rhythmum & metrum, quoniã remanet metrum, non tamen Rhythmus; metrum enim eſt quantitatis menſura in verſuum materia. At Rhythmus eſt compoſitio aſtrictior qualitatis in collocatione. Metrũ eſt ordo quidam, & coniunctio vocum debito numero concluſa, & finita. Carmen dicitur quaſi canimen, quia canebantur. Modus fere eadem ratione a modulor, vt modulus. verſus verò dictæ ſunt illæ lineæ, ſiue ſulci, quibus verba ſcribebantur, dum ſtilo ducebantur notæ. Tranſlatione ſumpta ab agricolis, vt enim illi vertunt terram, ita vt quod erat ſubtus ſit ſupra, depreſſioque relinquatur, ſic qui in cera ſcribebant, ſulcabant quodammodo tollentes aliquid ceræ, & inſculpentes literas: vnde Latini dicunt literas exarare, atq. ad eam ſimilitudinem dicti ſunt verſus in omni ſcriptura tractus illi orationis. Cum verò cantus eſſet redactus ad numerum aſtrictiorem, verſus nomen antiquum ſibi proprium fecerunt Poetę, vt Oratores orationem. Vnde verſus nihil eſt aliud quam connexio caſtigata certo pedum diſpoſitorum numero. Genera varia ſunt, & nomen ſortiuntur a numero pedum, vt ſenarij, aut menſurarum, vt dimetri, aut a numero ſyllabarum, vt hendecaſyllabi, aut a pedibus vt Dactilici, Iambici, aut ab uſu, vt Elegia

cit: aut a gente, vt Ionici; aut a ſocietate, vt Lyrici; ſed hoc loco trademus quædam, quæ frequentius uſurpantur. De alij ſuo loco copioſius. Ac primum de Heroico.

De Carmine Hexametro.

HIc verſus & ſenarius dictus eſt, quod ſex habeat dimenſiones, conſtetq. è ſex pedibus. Et ſpondaicus, quod olim pedibus ſpondaicis conſtaret Pythius, quod cum Apollo Delphis Pythona ſerpentem occideret. Nymphæ eum incitarunt carmine ex ſex pedibus. Dicitur quoque Deliacus ab Apolline Delio, quia Phenomene uates Apollinis, hoc genere carminis vaticinabatur, Dicitur etiam ἔπος à conſequentia, ſine verberum contextu. Heroicus denique, vel Herous quia res geſtæ Heroum hoc verſus genere ſcribebantur. Conſtat ex pede Dactylo, & ſpodæo miſte, ita vt quincto loco ſit vt plurimum Dactylus, ſexto ſpondæus. In quatuor prioribus miſti poſſunt eſſe, vel omnes dactyli, vel ſpondei, Nec licentiam bene vocant Grammatici, dum in quincto loco ſpondæus ponitur; Nam ſi res poſtulet non niſi ſummo artificio collocat. Si enim res graues ponderantur, aut languor quidam exprimitur, aut res narratur, quæ quiete indigeat, certe ornatiſſime non ſolum in alijs, ſed etiam quincto loco ſpondeus ponitur.

Cara Deum ſobiles magnum Iouis incrementum.

Tunc ille Aeneas, quem Dardanio Anchiſæ.

Conſtitit atque oculis Phrygia agmina circumſpexit,

Cornu velatarum obuertimus antennarum.

Quando vero res indiget celeritate, dactylis pedibus opus eſt.

Conſtitit, hic arcumque manu, celereſque ſagittas,

Corripuit fidus q̃ tela gerebat Achates.

Volat. ille per aera magnum.

Remigio alarum, ac Libycis citus aſtitit oris.

Quando res eſt mediocris miſcentur pedes temperati.

Infandum regina iubes renouare dolorem.

Troianas vt opes, & lamentabile regnum,

Sed in hæc ingredi alienum eſſet ab loco, & copioſius eſſet explicandum, Interea admoneatur puer, vt vitet voces quadriſyllabas, vt frugiferentes, & moderari. Nec deſinat in duas voces diſyllabas; vt bibat auro. Vitet ſimiliter cadentia, & deſinentia, vt magnorum ſancte virorum. Hactenus effrenis domini modo eraret habenis. Vitet participi in fine verſus, munera ducens, nec

ſingulis carminibus ſententia abſoluatur, ſed aliquando dictio ad perfectum ſenſum ad alium verſum referatur: vt.

Vrbs antiqua fuit Tyrij tenuere coloni, Carthago.

Parce metu Cytherea manent immota tuorum.

Fata tibi.

A met finem verſus in diſſyllabum, & triſyl labum, vt fata, canebant. Tempora pono.

De Pentametro.

PEntametrum carmen, vt non indicat, conſtat quinque pedib. Nam vt Quinctilianus monet. lib. 9. cap. 4. terminatur duobus Anapeſtis primi duo ſunt dactyli, vel ſpondei.

Tertius ſpondeus, vt Tibullus,

Et teneat culti iugera multa ſoli.

etiam te ne dactylus: ât cũl ſpondeus. tim tũ ſpondeus ge a mũl. Anapeſtus. te ſoli Anapeſtus. Vel con ò facilius, & commodius duo primi pedes vel ambo Dactyli, vel ambo ſpondei, vel miſti, deinde cæſura ſiue præciſio, poſtea duo Dactyli, & altera præciſio, vt.

Et te ne ât cũlti iugera multa ſoli.

De Aſclepiadeo.

ASclepiades quidam medicus fuit inuentor generis cuiuſdam carminis ferè proximè pentametro, quoniam ſi addas vnam cæſuram fiet pentametrum. Primus pes eſt ſpondeus, ſecundus dactylus, & cæ-

ſura,

ſura, deinde adduntur duo dactyli, vt

Mœcenas atauis edite regibus.

Si dicas, Mœcenas atauis edite nobilibus pentametrum feceris. ſequor iſtam rationem, quia facilior, ut ita commodius ſe offerat oratio. Pedes enim quadriſyllabi difficilius animo occurrunt, animusq; Poetæ diſtrahitur à ſententia numerorum difficultate.

De Phaleucio.

PHaleucium carmen ab inuentore, Hendecaſyllabum a numero ſyllabarum. Primus pes vel eſt ſpondeus, vel Iambus, vt apud Catullum videre eſt quod ille non licentia uſurpauit, ut nugantur grammatici paruæ lectioni, ſed è Grçcis eſt mutuatus, vt

Paſſer deliciæ meæ puellæ.

Meas eſſe aliquid putare nugas.

Secundus pes eſt dactylus, deinde tres trochæi.

De Sapphico.

AB inuentrice Sappho, Primo loco recipit trochæum. Secundo ſpondeum, ſiue interdum trochæum. Tertio dactylum, deinde duos trochæos. *Horatius*,

Iam ſatis terris uiuis atque diræ

Grandinis, miſit pater, & rubenti.

Catullus.

Otium Catulle tibi moleſtum eſt.

Idem, ſeu ſagas, ſagitti feroſq; Parthos,

Quod ille non licentia, ſed imitatione in-

uentricis.

Eodem modo Seneca.

Au verax varis lapidis Caryſtos.

Hoc verò vel ſolum ponitur, vt uidebis apud.

Senecam, vel poſt tres verſus, illi additur Adonicus ex dactylo, & ſpondeo, vt

Creſcit in dulgens ſibi dirus hyd r.ops.

Nec ſitim pellit, niſi cauſa morbi

Nugerit venis, & aquoſus albo

Corpore languor.

De Iambicis.

IAmbici verſus varij ſunt, & á pedum nu mero variè appellantur, á Iambo Iambici. De Iambicis comicis non eſt hic locus, & ſunt qui libros confecerint. De Iambicis Horatianis habes apud ipſum Aldi ſtudio explicatam varietatem. Iambici verſus Dimetri iucundiſſimi, & ad epigrammata ſuauiſſima, conſtat ſex perpetuis Iambis: *vt Catullus.*

Phaſellus ille, quem videtis hoſpites.

Aiunt fuiſſe naulum celerrimum.

De figuris Carminum.

FIguræ, ut in oratione, ſic in verſu ſunt ornamenta, & lumina, quibus ille uariatur, vt non ſemper eodem modo efferatur. Primum ornamentum eſt cęſura, quę tãtũ exornat carmen, vt ſine illa carmen eſſe nõ poſſit. Quo plures enim cęſuræ erunt, eo p̃ ſtãtiora erũt carmine. Quod ſi deſtituatur

cæſuris,

cæſuris, parum cohęret, & indignũ hoc nomine eſt iudicandũ. Illud optime cohęret. vbi pedes pedib. ita connectuntur, vt copulati pēdere videantur tanquã ex catęna, vt.

Infandum regina iubes renouare dolorē,
At hic inſulſus.

Inclyta virtus ducet nos ad ſidera cæli.
Hanc etiã pręciſionē vocant, inciſũ, inciſionē, mãſionē, cõciſionē, ſectionem articulũ. Sunt autem huiuſmodi præciſiones quatuor, quæ Græcè nomen habent a numero ſyllabarum. Trithemimeres, Penthemimeres, Epthemimeres, Enneamimeres. quòd earum loci ſint ſyllabis imparibus tertijs, quinctis, ſeptimis & nonis. Trithemimeres fit cum poſt primum pedem ſyllaba relinquitur, quæ poſt dictionem terminat, & metrum incipit, vt

Iuſtitiaq; dedit gentes frænare ſuperbas
Iuſtitia, nam a, ſyllaba remanet a dictione iuſtitia, quæ dictionem finit, & eſt principium pedis, & fit in tertia ſyllaba etiam ſi quarta eſſe videatur, quoniam duas correptas pro vna longa accipimus, quando metimur verſum. Penthemimeres fit, cum poſt duos primos pedes ſyllaba remanet, quæ dictionem finiat, vt

Iuſtitiaq; dedit ſyllaba remanet abſciſſa a, dedit, quæ & finit dictionē, & eſt principium pedis. Hinc Penthemimeris dicitur, quia duo pedes & ſemis ſunt illa ſignificati. Epthemimęres fit quoties poſt tres primos

pedes ſyllaba relinquitur dictionem terminans, & principium pedis, vt.

Iuſtitiaq; dedit gen--tes. Nam relinquitur ies ſyllaba Ennea mimeres etiam fit cum poſt primos quatuor pedes ſyllaba ſimiliter relinquitur, vt

Ille caput niueum molli ful--tus hyacintho manet à dictione fultus, abſciſſatus, finiens dictionem, & incipiens pedem.

Quocumq; tamen loco ſit ratione cæſuræ ſyllaba indifferens eſt, quoniam ſiſtitur in ea dimenſio. Vnde ſyllabæ natura breues longæ fiunt in cæſura, vt in Trithemimeri.

Inualidus etiamq; tremens, & iam inſcius æui.

In penthemimeri.

Omnia vincit amor, & nos cedamus amori.

Nam potuiſſet dicere, Omnia vincit amor, ſic nos cedamus amori: Sed non hærebat eruditiſſimus Poeta, nec licentiam adhibebat huiuſmodi ſyllabas breues alioqui prolongis.

Sed ſumma doctrina, & iudicio, vt item in Penthemimere faciunt Elegiæ principes.

Tibullus.

Lacteus & miſtus obriguiſſe liquor.

Catullus.

Perſpecta exigitur vna amicitia.

Propertius.

Aut pudet, ingenuus aut retinendus amor.

Ouidius.

Indignus effectus omnibus ipſe magis.

Huc vt arbitror, referenda eſt Monomimeris, quæ tunc fit, cum verſus incipit a vocali, quæ orationis partem includat, & ſequens dictio incipit a vocali, nec tamen per ſynalæpham eliditur, ſed remanet longa, quia veluti quædam cæſura finit dictionem, pedemq; incipit, *vt apud Tibullum.*

O ego ne poſſem tales ſentire dolores.

apud Ouidium.

O vtinam tunc cum Lacedæmonia claſſe petebat.

Quod etiam in medio vbi cæſura eſt, vt

Flumina amem, ſyluaſq; inglorius. o vbi campi.

Quoties verò eſt ſecunda, aut tertia dactyli perpetuò, corripitur, vt

Te Corydon ô Alexi: trahit ſua quemq; voluptas.

Hoc tamen locum non habet, quoties dictio monoſyllaba deſinit in vocalem, vel in m, & ſequitur dictio incipiens a vocali, nam tunc fit colliſio: *vt Virgilius,*

Si ad vitulam ſpectes, nihil eſt quod pocula laudes.

Catullus,

Qui ipſe ſuæ natæ iunxerit in gremium.

&,

Nam vnguentum dabo meæ puellæ.

Nec verò ornamentum ſpectatur in his ſolum quatuor locis: ſed in carmine heroico etiam poſt quinq; pedes quoties remanent

ſyllaba dictionem claudens, & pedem inci-
piens. Cuiuſmodi ſunt apud Virgilium ple-
raque exempla, ut
Spes Danaũ fracte vires, auerſa Deæ mens.
Nã relinquitur æ, dictionẽ terminãs, & pe-
dem incipiens. Quoniã verò nõ ſemper poſt
pedem vna ſola relinquitur ſyllaba, ſed ali-
quando duæ, aliæ etiã conſtituentur cæſuræ.
Nam eſt quædam cęſura Trochaica quoties
poſt duos pedes primos in fine dictionis
Trochæus ſupereſſe videtur, qui Dactylum
incipiat, vt
Infādũm rē- gīnă- v-nam gina Trocheus
eſt abſciſus à dictione, regina, & ideo Tro-
chaica cæſura dicitur: eſt etiam cæſura quę-
dam, quæ Tetrapodia vocatur, cum poſt pri
mos tres pedes relinquitur Epthemimeris,
cui additur dictio duarum breuium finiens
pedem, vt Quam.
Iuno fertur terris magis omnibus vnam.
Hanc ēt agnoſcit Diomedes, licet noui.
Grammatici prætermittant, & aliquãdo in
eadem dictione: vt, Nos patriã fugimus, tu
Tytire. vel ex duabus, Quo te Mœri pedes,
an quo via.

De Synalepha.

SYnalepha eſt figura, qua vocalium inter
ſe concurrentium in diuerſis dictionib.
hiatus tollitur. eadem colliſio, exploſioq. di
citur, quia finalis vocalis elidatur, vt
Progeniem ſed enim Troia io à ſangui
ne duci.

Ille

Ille ego qui quondam. Atq; hæc figura non ſolum neceſſitate metri aſſumitur, ſed vt ſolideſcat numerus cum quadam dignitate. Nam ad ipſum verſum ſuſtentandum colliſiones fiant plerunq; neceſſe eſt, ſuntq; ſtudio quærendę ſuis locis quoniam ex hoc hiatu fit ſolidior numerus cum quadam aurium voluptate, præſertim cum eædam concurrunt vocales, vt

Otia agunt terris.
Ipſa autem ceu corticibus.
Ipſe ego cana legam.
Ipſi inde foſſis ſpecubus ſecutus ab alta
Ergo omnis longo ſoluit ſe Teucria luctu,

Aliquando breuis in breuem coit, vt
Ille ego qui quondam.

Aliquando breuis in longam, vt
Multum ille & terris iactatus, & alto.

Aliquando longa in breuem.
Credo equidem, nec vna fides genus eſſe Deorum.

Aliquando longa in longam
Aut acres venabor apros. non me vlla vetabunt.

Interdum diphthongus in longam, vel in diphthongum, vel breuis in diphthongum, vt Dardanidę è mutis. Sunt etiam ex eruditis, qui putent s, cum ſua vocali per ſynalephã elidi, vt limina tectorũ, & medijs in penetralib. hoſtem, vbi is abſumitur. Lucretius li. 2. eſt è leuibus atque rotundis, & ita

Virgilius.

Inter ſe coijſſe, viros & decernere ferro.

Aut ouium foetus, aut vrentes culta capellas. vbi os & iis eliditur. & illud.

Eueniunt, nec te comitem hinc aſportate Creuſam,

Vbi as, in aſportare eliditur per ſcanſionē. Fit autem hiatus in omnib. pedibus, vt notabis, paſſim, ſed optime in quarto, & quinto.

Quid facerem, neque ſe tutio me exire licebat,

Narciſſum, & florem iunget bene olentis anethi,

Auratalque trabis vete rum decora alta parentum,

Reliquias colerem, & Priami tecta alta manerent,

Aetneos fratres cœlo capita alta ferentes.

Huc referuntur etiam illi verſus, quos Grāmatici vocant Hypermetros, vt.

Clamore incendunt cælum Troesq; Latinique & ſexcenta huiuſmodi, quæ paſſim apud bonos Poeta reperiuntur. In quibus ſynalepham locum habere dicendum eſt. Nam verſus heroicus cum primum pedib. ſpondeis totus conſtaret, ita dactylum ſpatiis temporum ſibi parem aſſumpſit, vt nūquam tamen expelleretur de ſede ſexta, vt vel hac ratione agnoſceretur ſpondaicus. Quemadmodum verſus Iambus, & ſi alios pedes admittat, in ſexta tamen ſede ipſe locum

locum ſemper tenet, vt vel illa percuſſione agnoſcatur. Atque ita in his heroicis vel erit Trochæus pro ſpondeo, & ſyllaba refe retur per ſynalephem ad proximum verſum; quod videmus Poetas diligentiſſimè ſeruare, ut ſemper proximus verſus incipiat à vocali, vel certè per ſyneręſim contrahuntur duæ vocales in unam, quod frequẽtiſſimè videmus, ut in illo.

Inſeritur uero ex fœtu nucis arbutus horrida:

Nam horri. Trochæus eſt pro ſpondeo, da uerò eliditur per ſynalephem in proximo uerſu, qui eſt.

Et ſteriles platani &c.

Aliquãdo tamen remanet ſpondeus, & per ſynalephem, vel ecclypſim elidit ſyllaba.

Aut dulcis muſti Vulcano decoquit humorem.

Aut folijs undam, &

Si nõ tanta quies iret frigusq;, caloreq;,

Et crines flauos.

Atque ita ſẽper inuiolata permanet ſedes vltima ſpõdeo. Atq; in illis vbi ſequit uocalis poſt uocalem fit ſynęzeſis, ſiue ſyneręſis, & oĩa ad ſpondaicũ dimenſionẽ referuntur, ut

Bis patriæ cecidere manus, quin protinus omnia. &c.

Cœiumque, Iapetùmque creat, ſęuumq; Typhoea &c.

Laque aribus aureis. &c.

Omnia Typhoa, & auris dimetiendum eſt.

Appendix.

HVc item credo referri poſſe complo-ſionem, quando non ſemper eliduntur vocales, vbi hiant aliquando præſertim loco cæſuræ vocales longæ, & diphthongi etiam ſi cadunt in vocales, tamen vim ſuam obtinent, vt

Quid ſtruis aut qua ſpe inimica in gente moraris?

Clamaſſent, vt littus Hylâ Hyla omne ſonaret.

Arcebis auido pecori, armantaque paſces,

Vt vidi, ut perij, vt me malus abſtulit error.

Mçonia generoſe domo, vbi pinguia culta.

Incluſam buxo, aut Oritia Terebintho

Ante tibi Eoç Atlantides abſcondantur.

Etiam breuis quamuis cadat in vocalem producitur ratione cæſuræ, ut

Me finite auferre metuſ, ego funera laxo

Corripiuntur longæ interdum, ut

Et longũ formoſe valẽ, vale inquit Iola

Credimus an qui amant, ipſi ſibi ſomnia fingunt.

Te Corydon o Alexi, trahit ſua quemque voluptas

Victor apud rapidum ſimoëta ſub Ilio alto

Inſulæ Ionio in magno, quas dira Celeno.

Breuis remanet item quæ breuis erat, vt

Et vera inceſſu patuit dea, ille vbi matrem.

De Ecthlipſi.

Ecthlipſis eſt figura, qua, m, cum ſua vocali eliditur per ſynalepham, vt

Littora multum ille & terris iactatus & alto, vbi mult'ille ſcandendum eſt. Hæc item intelligitur in fine quemadmodum de ſynalepha diximus. Et plurimum ſemper ecthlipſis fit in longa poſitione, vt

Poſtquam introgreſſi, & coram data copia fandi.

Illum expirantem träsfixo pectore flammas

Illum, & labentem Teucri, & ridere natantem.

Apud veteres m, etiam ſi ſequeretur conſonans ſola excludebatur verſu, vt Lucretius lib. 2.

Lanigeræ pecudes, & equorum duellica bella,

Aliquando ſolum corrumpebatur, vt apud Ennium.

Inſignita forent tam milli militum octo.

& Lucretius lib. 1.

Corporum officium eſt quoniam ponere omnia deorſum.

Corporum augebit numerum, ſummamque ſequitur.

D Synæreſi.

SYnereſis fit cum duę vocales in eadē dictione nulla interiecta conſonante pro una accipiuntur. Fitq; hoc modis pluribus. vel enim duæ breues pro vna longa, vt

Bis patrię cecidere manus, quin protinus omnia,
Nec tantū Rhodope miratur & Iſmarus Orphea,
Canities inculta iacet, ſtāt lumina flammea,

vel longa & breuis pro lōnga, vt

Fixerit ęripedem ceruam licet, aut Erymanthi

vel breuis, & longa pro longa, vt

Vnius ob noxam, & furias Aiacis Oilei
Inferias Orpheo lethea papauera mittens,
Aut vt mutatos Terei narrauerit artus.
Atria, dependent lychnis, laquearibus aureis.

Aliquando fit ſynalepha, & breuis, & longa pro vna accipiuntur, vt

Vna, eademq; via ſanguiniſq; animuſque ſequuntur.
Vno, eodemque igni, ſic noſtro Daphnis amore.
Vno, eodéq; tulit partu, partibuſq; reuixit.

Per eandem figuram deinde, proinde, deinceps, diſſyllabę ſunt dictiones. Dehinc monoſyllabum, deeſt diſſyllabum, deerat, deerit. Inuenitur etiam apud Virgilium de

errauerat quadriſyllabum. Cui, huic, dijs apud Virgilium ſemper monoſyllaba inueniuntur, apud alios diſſyllaba, vt Statius in ſeluis.

Lętus huic dono videas dare iuſſa nepotes *Ouidius.*

Si nemo eſt, omneſq; Dij non poſſe faten tur. *Catulus.*

Non ita me Dij ament quidquam referre putaui. Cōpoſita a ſemi ſequente vocali I, amittunt in ſcanſione, vt ſeminſtus, ſemianimis, ſemihominis. V, quoque ſequente vocali in eadem dictione poſt s, poteſt in verſu amittere vim ſuam, vt ſuetus, ſuauis, ſuaſit, ſuada. Nam aliquando retinet ſuam vim, vt apud Horatium,

Cum mihi non tantum fureſque, feræq; ſuentæ.
Immo agite, & poſitis, quæ vox inopina ſuamſit.

Huc etiam referri poſſunt ea, quę cum ſcribantur duplici i, pro vno accipiuntur, vt peculij, tugurij, Patauij, Lycij, ingenij, precij, nam ingeni, preti, tuguri pronuntiamus.

Appendix.

QVi vim huius figuræ expenderit, facile intelliget in verſu hexametro nullos pedes proceleumaticos eſſe fingendos, præſertim cum Seruius in primo Georgicorum, & in ſecundo Æneidos Probus, & Terentianus in illis parietibus, abiete, genua

nua labant, & ſimilia dactylum eſſe affirment. Nam contrahuntur duæ ſyllabæ in vnam, vnde fit, vti, & v, fiant conſonantes. & ita b, n, r, cum tali conſonante poſitionem faciunt, abiete, parietibus, genua labant, ſiue id in principio, ſiue iu medio eueniat, & in illo.

Tityre paſcentes a flumine reijce capellas. quinctus pes dactylus eſt, nam per ſeneréſim i, & e, contrahuntur in vnam longam.

De Diæreſi.

DIæreſis eſt figura, qua vna ſyllaba vertitur in duas ſectiones: *Ouidius.*
Debuerat fuſos euoluiſſe ſuos:
qua tamen figura raró erit vtendum,

De Diaplaſmo.

DIaplaſmus eſt figura, qua conſonantes geminantur, quæ ſimplices erant, vt relliquiæ, repperit, reppero, retuli. pro reliquiæ, reperit, repeto, retuli. Per Diaſtolem veró apud Poetas inuenies ſyllabam longam correptam vt ſteterunt, miſcuerunt, Per ſyſtolem longam correptam, vt caue. Atque hæc de figuris carminum breuiter dicta ſint, plura alias de toto hoc genere, nunc pauca de accentu erunt perſtringenda.

De Accentibus.

QVoniam verò efferendis ſyllabis, etiam quanta illa ſit, quam in pronunciando afficimus, intelligimus, & ſyllabæ accidit modulus hic, quem accētū vocamus, putile erit de ratione efferēdi ſyllabā pauca ſubiungere, vt res hæc, q̄ ad proſodię diſciplinā attinere videt, tota ſit explicata, Nā accidunt vocnlationes ſyllabæ, quas cantiúculas, ſiue accētus dixere ab accino, is, q̄a dū vocē efferimus modulis q̄buſdā, vel deprimimus, vel eleuamus, ita vt cōcentus quaſi quidā efficiatur. Eſt autē accētus mēſura, ſiue ſyllabæ modus. Hunc triplicem facit Marcus Tullius lib.3. de Oratore, in typis Gryphij paruis, pag.510. Quintilianus li 1.c.5. Aul' Gellius li.3.c.24. acutū, vel grauem, & flexum. Acuti ſignum eſt virgula a ſiniſtra in dextrā ſuperius ducta, vt ſic amór. Grauis virgula cadens ſitu contrario, vt porrò. Flexi virga ex vtraque apice conſtituta, vt miles. Acutus ſyllabam attollit, grauis deprimit: ſed non potuit iniuria tēporis ad nos permanere in Latina lingua inter hos tres diſcrimē. Nam ſolum ſentimus acutum illis tēporibus, qui Roma, audiebat ex ratione accentus cognoſcebat quoto eſſet caſu, q̄a ſi ſexto accentu acuto prior ſignificabatur quouis alio flexo, lingua patria iſtud diſcrimē itelligit, vt mēta, meta, rota, rota, andare, ſignore, faremo amore, ſignore, grauis ē in oibus alijs ſyllabis eorundem verborum.

Nam

Nam accentus acutus in duabus tãtum ſedibus poteſt eſſe. In penultima quoties illa longa eſt, & vltima, vel in antepenultima, quoties penultima breuis eſt: Flexus in penultima, quoties ille longa eſt, & vltima breuis, vt vectigal, amoris, vel in vltima in monoſyllabis, vt fons, ros. grauis eſt in alijs omnibus. Itali plerumq. acuunt vltimam a fine, vt deſiderano, magnificano, perſeuerano, & in quarta, vt predicano.

De legibus Accentuum.

Omnis dictio monoſyllaba, natura breuis, aut longa poſitione acuitur, vt fel, mel, nux, gens. Quæ vero natura eſt longa circumflectitur, ſol, mos, me, te, deprimi itẽ poteſt. Omnis diſſyllaba dictio, ſi prior eſt longa, & vltima acuitur, vt mores, dotes, ſi prior longa, vltima breuis, circumflectitur, vt moris, Roma. Item ſi vtraque breuis ſit, vel ſolum prior, vt Deus, nefas. Omnis dictio polyſyllaba, ſi penultimam longam habeat, & breuem vltimã, circumflectitur, vt Eremus, virtutis, ſi vtramque lõgam acuitur, vt Romanos, labores. Quod ſi penultima ſit breuis accentus acutus protrahitur in antepenultimam, vt pampinus, moderor, arida, tenuis. Omnes vero aliæ ſyllabæ, quæ neq. acuuntur, neq. circumflectuntur grauem habent accentum. Hinc colliges hanc legem, Nullam dictionem diſſyllabam, aut polyſyllabam habere accentum in vltima non igitur

porro,

porrò,palàm,alias. Quòd Quinctilianus apertè probat libro primo, cap. 5. negatque Latinā dictionem vltimam aut acuere, aut circumflectere ſed falsò, id ex cogitarunt Grāmatici. Nā P. Nigidius æqualis Ciceroni, & in omni doctrinæ genere inſignis, negat ſyllabā vltimam acui, aut circumflecti poſſe. lege [illegible] Gellium lib. 13. cap. 14. lege Ciceronē li. de Oratore, pagina 464. ſi enim dicendum eſſet porrò, vt vociferantur iſti, vt diſtinguatur a nomine porrū, & ſanè a ſanus, quare non proximè; ſapientiſſimè, optimè, facile, crebro, ſero, cito, care, ne quis nomina putet eſſe? Ego etiam Arpinas, Aquinas, deduc, calefac cum Quinctil. pronuntiabo, & cætera generis eiuſdē eodē modo. Nec dicam illuc, iſtuc, adhuc, illinc: At quod in compoſitione volunt tertiam a fine acui, ſeorſum, dumtaxat, deinde, aliquando, proinde, enimuero, quinimmo: ſed Gellius id refutat li. 7. cap. 7. contra Anianū quendam, qui affatim dici volebat, cum apprimè, affatim dicendum ſi licet bene dicatur approbe. Quod ſi hoc fieret propter compoſitionem, quare non diceremus compello, expono, muſtella, extollo obſepo. Si dictio cōpoſita poſſit diſſolui vtraq; ſuū accentum poſſidebit, vt nihilominus, vel nihilominus. ſi non poteſt, lege generali pronuntiandum eſt, vt alicubi, alibi, inibi. Attractio non efficit, vt dicamus pleraque, itaque, quoties vltima ante encliticam longa

natura,

natura, vel poſitione fuerit. puto accentum collocandum eſſe in penultima, vt homines ne, feræ ne, cælumque, diemque. Sed ſi breuis ſit in antepenultima, vt itaque vtraq; in r ecto, & pleraque. Nam huiuſmodi particulæ vel coeunt, & faciunt vnum verbum, vel ſunt diuerſæ ſi coeunt certè ſunt pronuntiandæ accentu vnius dictionis, vnde dicendum, Lauinaq; venit, mellaque decuſſit. non bonaue, malaue, Lauinaque venit, mellaque decuſſit. Nam ſi coeunt vt dicendum eſt poculaque tribulaque accentum penultima. Et eſt contra legem, quia quando illa breuis eſt non poteſt habere accentum acutum, neque circumflexum, Vel pocu'aque & hoc non patitur Latina loquendi conſuetudo, vt quarta à fine acuatur.

Abſciſio nō efficit vt dicamus Mercuri, Virgili, Ouidi, Valeri, Fabrici. Nā aliter iubet P. Nigidius Figulus æqualis Ciceroni apud Aulum Gellium lib. 13. ca. 24. Dicā Corneli, Horati, quia longa eſt penultima. At Ouidi, Virgili, Mercuri, nec dicam calefac, rarefac, frigefac. quia licet apud Poetas ſit anceps: in oratione ſoluta breuis eſt. Igitur rarefac, proin, dein.

De Peregrinis vocibus.

PEregrina vt Hebræa & Græca nunquā habent accentum in quarta a fine. Hæc ſi non reuocentur ad Latinam formam non

ſunt accẽtu Latino proferẽda, ſed vel Græcè vel Hebraicè.vnde Iudam, Iacob. Iſrael, Melchiſedech, Abimelech, Ephraïn, Ephràta,quia hoc loquũtur Hebręi; ſic Penelope,Rhodope,Hecate,Antiope,Calliope, Theſea, Orphea, Rhetoricè:ſi uerò reuocẽtur ad Latinam formam ad Latinorũ rationem erunt dirigenda, ita Antiopa, Penelopa,quibus utitur Marcus Tullius:Rhetorica,Grãmetica,Seleucia. Antiochia,Alexandria,Laodicea, quia Græcè per α ſcribũtur, vt Theologia,Philoſophia, Geometria, Aſtrologia, quia ſic quantitatis ratio præſcribit. Qui uerò caſus utrique ſermoni sũt cõmunes,utroq. modo ſine reprehenſione efferri poſsũt,vt philoſophia, & philoſophia vocandi & nominandi caſu. Nam Græci, Latinas ad ſuã normã reuocant, nos item. De Hebręis idem eſtõ iudicium. Qui verò conſuetudinẽ nobis obijciunt, ne quęſo id faciant,quia nõ aliter quã barbarè loqui poſſunt. Scimus in cõſuetudine eſſe poſitã omnem loquendi conſuetudinẽ. Et multis Marcus Tullius oſtendit in li. de Oratore pagina 500.uſque ad pag.503.& Quinctilianus li.1.ca.5.& 6.& Aulus Gellius lib.5. cap.10.& Horatius in arte poetica.

Multa renaſcẽtur, quæ iã cecidere, cadẽtq.
Quę nũc ſunt in honore vocabula, ſi volet uſus,
Quem penes arbitrium eſt & ius,& norma loquendi.

Sed

Sed ſi hoc uelim intelligant cõſuetudinē, vt in vita eſſe dicimus cõſenſum bonorũ, ſic in ſermone eruditorum approbationē. Nec quod vitioſè multi faciunt conſuetudinis uim debet habere;ut Marcus Tullius in Bruto pagina 412. multis probat & Fabius Quintilianus lib. 1. cap. 6. Cum enim ſermo Latinus nulli genti, & nationi ſit naturalis, de eo nemini licet quidquam mutare ſine reprehenſione. Ex quo illud intelligi debet, cum de accentu quæritur, nõ qui nunc homines loquantur, ſed qui fuerint olim illo aureo ſæculo locuti, quæritur ad eorum conſuetudinem. Qui proprius acceſſerit præclarè loquetur, & a deprauata longiſſimè receſſerit. Nec ut imperiti faciunt obijci licet, Eccleſiam, cum illa non ſtatuat de accentibus. Nam barbari in eã iſtam conſuetudinem inuexerunt, non doctio. Quos qui ſequitur eodem loco eſt. Non enim illa immutat accentus ueterum.

Hæc habui dicere de proſodiæ ratione, vt mihi quaſi aditum patefacerem ad ea, quæ commentor animo de verſuum artificio, & natura, ut quaſi iactis fundamentis ſuperſtruam, totamq. hanc rem cõplectar. Hac meam induſtriam ſi tibi gratam, Princeps puer, & Marchio, cæteris nec iniucundam, nec inũtilem eſſe intellexero, reliqua quæ animo concepi, aggrediar. Vale.

FINIS.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA ... VITTORIO EMANUELE